МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Факультет обліку та фінансів

НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ» УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК

ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ

М А Т Е Р І А Л И

ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції

«ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ»

26 жовтня 2017 року

м. Полтава

УДК 657

ЗАТВЕРДЖЕНО ДО ДРУКУ

Вченою радою Полтавської державної аграрної академії

(протокол № 2 від 31 жовтня 2017 р.)

«Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю» : Матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції, 26 жовтня 2017 р. – Полтава : ПДАА, 2017. – 381 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Голова організаційного комітету:

Аранчій Валентина Іванівна – кандидат економічних наук, професор, ректор Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Члени організаційного комітету:

Дорогань-Писаренко Людмила Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету обліку та фінансів, завідувач, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Жук Валерій Миколайович - доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України, заслужений діяч науки і техніки України (м. Київ, Україна);

Метелиця Володимир Михайлович - кандидат економічних наук, старший науковий співробітник Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» НААН, (м. Київ, Україна);

Левченко Зоя Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувач, професор кафедри організації обліку та аудиту Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Плаксієнко Валерій Якович – доктор економічних наук, професор, завідувач, професор кафедри бухгалтерського обліку Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Карпенко Ніна Григорівна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри організації обліку та аудиту Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна)

Секретар організаційного комітету:

Дугар Тетяна Євгеніївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри організації обліку та аудиту Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна).

Шановні учасники
ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю»

Серйозні зміни бухгалтерського обліку суб'єктами господарювання всіх форм власності вимагають значної уваги при оформленні фінансово-господарської діяльності.

Економічне становище України передбачає розширення підприємницької діяльності в умовах серйозних змін фіскальної політики, реформування обліку та оновлення завдань аудиту. Управління підприємницькою діяльністю вимагає проведення аналізу фінансового стану суб'єкту господарювання. Разом з тим, наші зусилля повинні бути направлені на визначення проблем та вдосконалення менеджменту, маркетингу та фінансово-облікової системи в цілому.

Приймаючи участь у ІІ Всеукраїнській науково-практичній конференції «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю» Ви маєте можливість визначити важливі аспекти щодо забезпечення обліково-аналітичною інформацією, розробки маркетингових ходів та визначення основних завдань управління діяльністю.

Основною метою конференції є надання можливості науковцям вищих навчальних закладів, здобувачам вищої освіти, фахівцям-практикам продемонструвати результати наукових досліджень, запропонувати власне бачення вирішення проблем обліково-аналітичного забезпечення управління установами державного сектору та підприємницькою діяльністю.

Шановні учасники конференції, щиро бажаємо Вам успіхів у роботі, творчої наснаги та невтомності в проведенні наукових досліджень і примноженні результатів.

З повагою,
голова організаційного комітету,
кандидат економічних наук,
професор, ректор Полтавської
державної аграрної академії Аранчій В. І.

26 жовтня 2017 року

Організатор конференції: кафедра організації обліку та аудиту Полтавської державної аграрної академії.

Комп'ютерне оформлення – Дугар Тетяна Євгеніївна, кандидат економічних наук, доцент.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст наданих для друку матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації, що надана в рукописах та за додержання норм авторського права несуть автори. Редакційна колегія може не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Посвідчення про реєстрацію в УкрІНТЕЛ № 155 від 17.03.2017 р.

© Колектив авторів, 2017

СЕКЦІЯ 1

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Левченко Зоя Михайлівна,
кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри
Андреєв Павло Миколайович
здобувач СВО «Магістр»
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Зараз в Україні достатньо гостро стоїть проблема розвитку і збільшення піклування за малими підприємствами, так як левову частку національної економіки забезпечують саме вони. В умовах кризової економіки в цілому малий бізнес виступає одним із засобів вирішення багатьох соціально-економічних завдань. Він сприяє послабленню монополістичних тенденцій шляхом розвитку внутрішньогалузевої конкуренції у національній економіці [1].

Країною найбільшої концентрації підприємств малого бізнесу вважають Італію, називаючи її політику «економікою малого бізнесу». Тут діє близько 3,5 млн. малих та середніх підприємств, де працюють четверо з п’яти найманих працівників. Малі та середні підприємці Італії забезпечують 52 % ВВП та 18 % експорту продукції. Настільки значимий успіх італійського малого бізнесу був досягнутий за допомогою продуманої та послідовної економічної політики уряду щодо даного сектора економіки. Саме такого грамотного і послідовного управління зараз бракує українському підприємництву.

Економічна система України знаходиться у стані трансформування від командно-адміністративних до ринкових відносин і цей процес характеризується досить специфічними і значними рисами. Руйнуються минулі важелі тодішньої системи управління і на зміну їм є утворення дієвих механізмів ринкового саморегулювання та відповідних їм технологій нової державної економічної політики.

На сьогоднішній день малий бізнес в Україні займає 5-6 % ВВП, про те якщо враховувати тіньову економіку, то приблизно 30 % населення зайняті в малому бізнесі. Влада не бажає піклуватися про малий бізнес, оскільки вбачає в ньому лише злісних неплатників податків і соціальних внесків. Вони аргументують це тим, що сфера малих підприємств складає малу частку ВВП країни [2].

Відповідно до сучасних труднощів, які уповільнюють розвиток суб’єктів малого підприємництва можна виділити такі основні причини цих негативних явищ:

1) недофінансування з боку держави потребуючих цього малих підприємств;

2) далека від довершеності опрацьованість законодавства з розвитку малого підприємства, так і підприємництва в цілому;

3) відсутність дієвого механізму реалізації державної політики;

4) примітивність системи обліку та подання звітності малих підприємств;

5) високі та обтяжливі податки, що змушують підприємств приховувати

реальні суми і йти в тіньову економіку;

6) обмеження задіювати в роботі велику кількість найманих працівників;

7) загальна криза економіки, яка безпосередньо негативно впливає на тенденції розвитку малих підприємств [3].

Малий бізнес в Італії за останні десятиліття зробив величезний крок уперед, перетворившись із нижчого ешелону корпоративної структури в один зі стрижнів економіки. Далеко за межами Апеннінського півострова відома продукція малих і середніх підприємств: предмети домашнього вжитку, меблі, кондитерські вироби, харчові продукти, кераміка, одяг, взуття і т. д. Виходячи з цього, основними шляхами покращення стану розвитку малого підприємництва в Україні є створення нормативно-правової бази зі зручними умовами, а також вдосконалення існуючої податкової політики та забезпечення раціонального функціонування спрощеної системи оподаткування, аби мале підприємство було в сприятливих умовах для розвитку і у подальшому ці проблеми бажано постійно координувати і вирішувати якнайшвидше.

Список використаної літератури:

1. Крисак А. О. Проблеми розвитку малих підприємств в Україні та шляхи їх вирішення / А. О. Крисак. / Вісник Київського інституту бізнесу та технологій - 2016. - № 2. - С. 15 – 17.

2. Поліщук О. В., Цимбал В. В. Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні. / О. В. Поліщук, В. В. Цимбал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ecobio.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/viewFile/392/380

3. Сайт «Освіта.UA», Економічна теорія / Мале підприємництво в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/vnz/reports/econom_ pidpr/21925/

4. Сайт «UaStudent.com». Італійський досвід розвитку малого бізнесу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uastudent.com/italijskyj-dosvid-rozvytku-malogo-biznesu/

УДК 336.25/26

УДК 336.25/26

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «ДОХОДИ» СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Андрущенко Наталія Анатоліївна,
магістрант,
Корнійчук Віктор Володимирович,
магістрант,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

На сучасному етапі розвитку українські економісти мають різні підходи до визначення поняття доходу та відображення їх в системі бухгалтерського обліку. У законодавстві України, яке регулює господарську діяльність суб'єктів підприємництва і порядок організації бухгалтерського обліку та звітності, з одного боку, і систему оподаткування прибутку підприємств, з іншого боку, є

різні методи визначення обсягів доходів, витрат та прибутку.

Під терміном «прибуток» розуміють два різних економічних явища, – прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємств і прибуток як об'єкт оподаткування.

У податковому законодавстві України прибутком вважається прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на податкові різниці [3].

Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Показник «дохід» досить поширений серед економічних показників на макро- і мікрорівнях, у побуті (дохід національний, підприємства, сім'ї, громадянина). Зміст його є не однозначним. Часто цим поняттям позначають загальну виручку або суму грошових надходжень підприємства або окремої особи. Іноді дохід ототожнюють з прибутком. Це крайні тлумачення доходу.

Майже всі відомі економісти різних часів вивчали джерела виникнення доходів. Вони намагалися дослідити виникнення та зростання доходів конкретного підприємства і держави в цілому.

Функціонування будь-якого суб'єкта господарювання, незалежно від видів його діяльності і форм власності, в умовах становлення ринкових відносин визначається його здатністю створювати необхідну і достатню величину доходу або прибутку.

Прибуток є основним джерелом фінансування витрат на виробничий і соціальний розвиток суб'єктів господарювання, найвагомішим джерелом формування державного бюджету. Створеного прибутку повинно бути достатньо не тільки для задоволення фінансових потреб самого суб'єкта господарювання, а й для фінансування суспільних фондів споживання, розвитку науки, освіти, охорони здоров'я тощо [2].

Показники прибутковості є визначальними в оцінках ефективності функціонування суб'єкта господарювання за всіма видами діяльності: виробничою, комерційною, фінансовою та інвестиційною. У прибутку акумулюються результати виробництва й реалізації продукції (робіт, послуг), їх якості й асортименту, ефективності використання виробничих і фінансових ресурсів, результат ділового партнерства та виробничо-фінансового менеджменту [1].

Враховуючи, що діяльність суб'єкта господарювання може бути не тільки прибутковою, а й збитковою, формуватися за дією факторів внутрішнього і зовнішнього економічного середовища, в обліку і аналізі дають загальну оцінку фінансових результатів, які характеризуються системою абсолютних і відносних показників. Таким чином, аналіз наукових праць з проблематики доходів у науково-методичних виданнях дає змогу зробити висновок про

відсутність єдиного підходу щодо визначення сучасними економістами сутності цього поняття. Натомість розгляд сучасних напрямів економічної теорії та її практичної реалізації у господарській діяльності підприємств дає змогу визначити найважливіші характеристики категорії доходу, що притаманні їй у реальних економічних відносинах суб'єктів господарювання:

1) дохід підприємства становить економічний результат його господарської діяльності за певний період часу, що ідентифікується з метою визначення чистого прибутку (збитку) за цей же період;

2) формування доходу характеризує процес отримання підприємством конкретних економічних вигод, спрямованих на збільшення власного капіталу;

3) дохід підприємства є результатом використання ним економічних ресурсів (факторів виробництва);

4) дохід характеризує конкретний рівень підприємницької активності суб'єкта господарювання в умовах невизначеності (ризику);

5) рівень доходу підприємства формується з урахуванням конкретного рівня конкурентних переваг, що базуються на його інноваційній активності;

6) формування доходу підприємства відбувається у тісному зв'язку з його конкурентним (монопольним) становищем на певному сегменті ринку товарів та послуг.

Список використаних джерел:

1. Мних Є. В. Економічний аналіз : [підручник] / Є. В. Мних. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.

2. Огійчук М. Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : [підруч. – 2-е вид., перероб., і допов.] / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, Л. Г. Панченко та ін.; за ред. проф. М. Ф. Огійчука. – К. : Вища освіта, 2003. – 800 с.

3. Податковий кодекс України [від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI] зі змінами і доповненнями // Вісник податкової служби України. – 2010. – № 46. – С. 2-232.

УДК 330 (075.8)

ПРОБЛЕМИ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕСНОГО КОНТРОЛІНГУ У ДІЯЛЬНІСТЬ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Атаманюк Олександр Олександрович,
аспірант Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв, м.Київ

Впровадження процесного управління в діяльність соціокультурних та культурно-мистецьких підприємств потребує визначення такого поняття, як їх процесний контролінг. Нами запропоновано розуміти під ним організаційно-методичні підходи щодо створення системи управління та регламентації творчих і бізнес-процесів з урахуванням зовнішніх та внутрішніх чинників, які забезпечують їх діяльність. Організаційно-методичні підходи щодо управління

соціокультурними підприємствами включають в себе планомірні й продумані дії керівництва і фахівців зі зменшення витрат та підвищення ефективності діяльності [1, с. 63].

Наразі, це обґрунтування попередніх умов щодо якісного планування, прогнозування наслідків та документального оформлення здійснених рішень; чітке розуміння сутності творчих і бізнес-процесів, спільного й різниці між ними. Також йдеться про регламентацію й уніфікацію бізнес-процесів; підвищення рівнів організованості, системності, якості та культури управління; використання інновацій в системі управління та регламентації і здійсненні творчих і бізнес-процесів.

Проте при впровадженні контролінгу в систему управління соціокультурними підприємствами їх керівництво зіштовхується з низкою обставин [2, с. 84]:

– необхідністю організаційно-економічних змін у здійсненні роботи структурного підрозділу або ділянки (філії);

– визначенням функціональної складової відділу контролінгу в рамках структурного підрозділу або функціональних обов'язків для відповідальної особи;

– незначним досвідом практичної реалізації впровадження контролінгу у вітчизняних соціокультурних та інших підприємствах;

– відсутністю цілеспрямованої підготовки відповідних фахівців;

– доцільністю ведення довгострокових цільових науково-дослідних робіт за даним напрямом;

– необхідністю впровадженням сучасних інформаційних і цифрових технологій, що в умовах сільських територій буває досить проблематично.

Як основа системи управління підприємствами на засадах формування центрів відповідальності та регламентації бізнес-процесів, контролінг спрямований на підвищення ефективності діяльності і впорядкованості в ухваленні управлінських рішень. Так, теоретичні дослідження і практичні впровадження [3, с. 190] дали можливість визначити, що підприємства, які впровадили контролінг, мають більш високі показники ефективності й конкурентоспроможності, ніж до впровадження.

Впровадження контролінгу в управління соціокультурними та культурно-мистецькими закладами – винятково ефективний метод ринкового господарювання, якщо його застосовувати з урахуванням особливостей розвитку сільських громад, територій та сільської економіки загалом. Основною організаційною формою здійснення контролінгу може бути відділ або фахівець чи менеджер (зам. директора, керівника) з контролінгу.

З метою впровадження відділу контролінгу в управління соціокультурними підприємствами пропонується їх реорганізація, сутністю якої є перетворення, перевлаштування організаційної структури й управління при збереженні основних засобів, майнового й творчого потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Зоріна О. А. Місце контролінгу в системі управління підприємством / О. А. Зоріна // Науковий вісник Національного університету ДПС України. –

2010. – № 2. – С. 59-66.

2. Амосов О. Ю. Контролінгові механізми в системі управління підприємством / О. Ю. Амосов // Економіка та управління. – 2012. – № 1. – С. 82-86.

3. Дякон Л. Л. Діагностика ефективності контролінгу бізнес-процесів підприємства / Л.Л. Дякон // Бізнес Інформ. – 2012. – №8. – С. 188-192.

УДК 332.3

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Білоусов Євген Юрійович,
аспірант
Полтавської державної аграрної академії, м. Полтава

Серед альтернативних методів господарювання на сучасному етапі найбільш розвиненим стало органічне сільське господарство, що практикується у 162 країнах світу. Воно сприяє покращенню якісного стану земельних ресурсів та в цілому навколишнього природного середовища; безпосередньо, через органічні продукти харчування, позитивно впливає на стан здоров'я населення. Екологізація сільськогосподарського виробництва у світі обумовлена новими цілями сталого розвитку, які проголошено ООН та ФАО. Поряд із проблемами голоду, бідності поставлені й питання збереження сільськогосподарських земель, безпеки харчової продукції та виробництва екологічної й органічної продукції.

Розвиток органічного землеробства керується складним організаційним механізмом, який потребує значних напрацювань на попередньому етапі впровадження. Він означає не просто відмову від використання мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин. Це ціла система норм і вимог, які повинні бути забезпечені при організації ведення сільськогосподарського виробництва органічної продукції [1, с. 30]. Органічне виробництво й вирощена органічна продукція вважаються такими лише після одержання відповідного сертифіката якості, за умови дотримання усіх вимог і норм органічного землекористування.

До основних вимог ведення органічного виробництва належать:

1) здійснюється лише на екологічно чистих землях;

2) вирощування сільськогосподарських культур відбувається без використання синтетичних міндобрив, генетично модифікованого насіння і садивного матеріалу, пестицидних технологій;

3) застосування широкозахватних важких дискових борін та широкозахватних культиваторів на глибину обробітку ґрунту 4-5 см;

4) вирощування сільськогосподарських культур, адаптованих до місцевих природно-кліматичних, ґрунтових умов;

5) захист посівів від хвороб і шкідників агротехнічними, мікробіологічними препаратами та профілактичними засобами.

Аналогічно існує комплекс умов і вимог щодо ведення органічного

тваринництва – відмова від постійного стійлового утримання, обов'язковий випас тварин та відмова від застосування кормових добавок та гормонів. За визначенням, наведеним у Постанові Ради ЄС стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів, - вони є цілісною системою господарювання та виробництва, які поєднують у собі кращі практики з огляду на збереження довкілля й біологічного розмаїття [2, с. 29]. Це відтворення природних ресурсів, застосування високих стандартів належного утримання тварин та методи переробки, які відповідають певним вимогам до продуктів, виготовлених з використанням речовин і процесів природного походження.

Органічне виробництво характеризує господарську діяльність фізичних (юридичних) осіб з повним технологічним циклом: від вирощування органічної продукції, її переробки до отримання натурального (екологічно чистого) продукту. Відповідно до зазначеного, продукція, отримана в результаті сертифікованого органічного виробництва, отримує статус органічної. Це надає додаткову цінність продуктам, не виключаючи загальнодержавний контроль за якістю продукції, виконання санітарно-гігієнічних норм тощо.

Для виготовлення органічної продукції використовується виключно органічна сировина, яка надходить із перевірених та сертифікованих господарств до переробних підприємств, де переробляється окремо від традиційної з метою уникнення змішування [3, с. 18].

Отже, однією з важливих умов розвитку органічного землеробства в Україні є подальша розробка системної нормативно-правової бази регулювання розвитку органічного рослинництва й тваринництва, умов сертифікації продукції та визнання її як екологічно чистої, а також формування й обґрунтування комплексної стратегії розвитку органічного землеробства. Без системної підготовчої роботи окремі заходи не матимуть очікуваного ефекту.

Список використаних джерел:

1. Артиш В. Удосконалення управління виробництва органічної продукції / В. Артиш // Економіка АПК. – 2013. – № 6. – С. 28-32.

2. Мармуль Л. О. Розвиток органічного виробництва в Україні / Л.О. Мармуль, Н.П. Новак // Економіка АПК: міжнар. наук.-вир. жур. – № 9. – 2016. – С. 26-32.

3. Писаренко П. В. Обробіток ґрунту в органічному землеробстві / П. В. Писаренко // Дім,сад, город. – 2015. – № 4. – С. 18-19.

УДК 338.439

ВЛАСНІ ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНІ РЕСУРСИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЗАПОРУКА ЇХ ВСЕБІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ

Ванієва Аліме Рустемівна,
кандидат економічних наук, доцент
Херсонського економіко-правового інституту, м. Херсон

В умовах посилення конкуренції на вітчизняному, європейському та світових аграрних ринках все більшого значення набувають всебічна модернізація та впровадження інновацій у діяльність агроформувань. При цьому питання не викликає дискусій у частині актуальності та необхідності. Мова може йти про джерела інвестицій та їх залучення на коротко- й довгостроковій основі. Ми вважаємо, що основні з них є власними й залежать від фінансово-економічних результатів господарювання. Оскільки такі джерела є досить обмеженими, а державна підтримка на рівні бюджетного фінансування – практично відсутньою, особливого значення набуває визначення пріоритетів їх використання. Правильний вибір капіталовкладень послужить запорукою їх соціально-економічного зростання на перспективу, участі у життєдіяльності місцевих сільських громад, інших інститутів громадянського суспільства.

Якщо говорити про найпопулярніші сьогодні агротехнології, які знаменують нововведення, то це, перш за все, ті, які потребують всебічного якісного аналізу ґрунтів та властивостей їх продуктивності й здатності до відтворення [1]. Це та основа, яка дозволяє використовувати відповідні агрономічні продукти, управляти вхідними потоками енергії й речовини з однієї сторони (насіння й інший садивний матеріал, добрива, засоби захисту, меліорації й меліоранти), і природними ресурсами (хімічний і механічний склад, структура, вологість, природна родючість ґрунтів тощо) – з іншої.

Професійний супровід виробничо-технологічних та інших бізнес-процесів, у т.ч. догляд за посівами, коригування технічних операцій з використанням таких сучасних інструментів, як портативні лабораторії, супутникове та сенсорне обладнання, нова техніка 4-5-го технологічних укладів дозволяють економити близько 30,0% вхідних ресурсів та енергії. Також такі технології, як змінні норми внесення насіння, заощаджують від 40,0% і більше садивного матеріалу. Дистанційна передача даних і контроль за технікою дають можливість контролювати використання паливно-мастильних речовин, уникати крадіжок та інших зловживань.

Модернізація виробництва та інноваційні технології, таким чином, можуть стати основною рушійною силою економічного оновлення, сталого розвитку й економічного зростання аграрного виробництва України на рівні агроформувань всіх форм організації й функціонування. Вітчизняні аграрні товаровиробники мають величезний виробничий, трудовий, ресурсний потенціал, але щоб його розкрити, потрібні передові інноваційні підходи й технології щодо його використання. Отже, саме поєднання автоматизованого виробництва та цифрових технологій зберігання та реалізації продукції,

наукового розвитку логістики й інноваційної підготовки кадрів – це єдиний шлях до процвітання в агросфері й інших галузях життєдіяльності населення.

З іншої сторони, сучасний розвиток світового аграрного виробництва потребує перегляду сукупності методів і способів виробництва для задоволення міжнародних вимог до якості та безпеки продуктів харчування, пріоритетів здорового способу життя населення. Тому покращення структури аграрної виробничо-екологічної системи та розвиток органічного аграрного виробництва на нових засадах стандартизації й сертифікації є ключовими пріоритетами у більшості країн світу, у т.ч. європейських. Це також потребує значних інвестицій вів вітчизняних товаровиробників [2, с. 60].

Дослідження свідчать, що основними проблемами, які заважають покращенню інвестиційно-інноваційного забезпечення аграрного виробництва на всіх рівнях, є такі: широке розповсюдження тіньової економіки; реєстрація підприємств в офшорах; корупція й бюрократизація; громіздка система оподаткування; лобіювання інтересів великих товаровиробників. Їх багаторічне не вирішення та ігнорування сприяють вивезенню аграрних капіталів з України.

Отже, основним джерелом фінансування малих підприємств агробізнесу залишається внутрішнє самофінансування з прибутків, особистих заощаджень. Можливості бюджетної підтримки, товарного кредитування, зовнішнього фінансування через банківський кредит є досить обмеженими.

Тому основними напрямами покращення інвестиційно-інноваційного забезпечення аграрного виробництва повинно стати, у першу чергу, подолання корупції на всіх рівнях господарювання й управління; збільшення обсягів державної підтримки, насамперед, малих та середніх підприємств, у різних її формах та проявах; розробка нової системи оподаткування, яка повинна ґрунтуватися на кращому світовому досвіді. Також це екологічна спрямованість аграрної політики; раціональне землекористування; стимулювання формування замкнутого циклу виробництва та переробки сільськогосподарської продукції; збільшення обсягів фінансування на наукові розробки у сфері енергозбереження, селекції; підвищення професійної кваліфікації сільськогосподарських товаровиробників. Наразі, на державному рівні необхідно забезпечити досягнення стабільності та передбачуваності політики розвитку сільських територій з метою формування більш сприятливого інноваційно-інвестиційного клімату у першу чергу, для вітчизняних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Христенко Г.М. Інноваційно-інвестиційний потенціал аграрних підприємств регіону [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:/ /sophus.at.ua/publ/2015_10_30_kampodilsk/sekcija_section_3_2015_10_30/innovacijno_investicijnij_potencial_agrarnikh_pidpriemstv_regionu/104_1_0_1618

2. Ярмоленко Ю.О. Інвестиції в сталий розвиток аграрного виробництва: стан, проблеми та напрями вирішення / Ю.О. Ярмоленко // Регіональна бізнес:економіка та управління. – 2017. – № 1 (53). – С. 57-67.

УДК 330.341

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ НА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ

Грищук Тетяна Миколаївна,
магістрант,
Харківський національний аграрний університет
ім. В. В. Докучаєва, м. Харків

Жорстка конкурентна боротьба на ринку постійно вимагає від підприємств підвищення ефективності діяльності, покращення споживчих якостей послуг та продукції, розширення асортименту та активізацію діяльності підприємства в цілому. Таким чином, головним завданням функціонування будь-якого сучасного підприємства є підвищення ефективності його діяльності шляхом вдалого використання його внутрішніх та зовнішніх резервів на інноваційних засадах.

Взагалі, на сучасному етапі існування ринкових відносин інноваційна діяльність є фундаментом стабільного та ефективного економічного зростання як окремо взятої галузі, так і України в цілому. Для України проблема розвитку інноваційної діяльності є досить актуальною, адже проблема підвищення ефективності виробництва стоїть перед кожною підприємницькою структурою.

Для підвищення ефективності діяльності підприємства на інноваційних засадах доцільно виділити чинники зростання ефективності виробництва за основними напрямами розвитку та поліпшення виробничого процесу (Рис. 1) [4, с. 3].

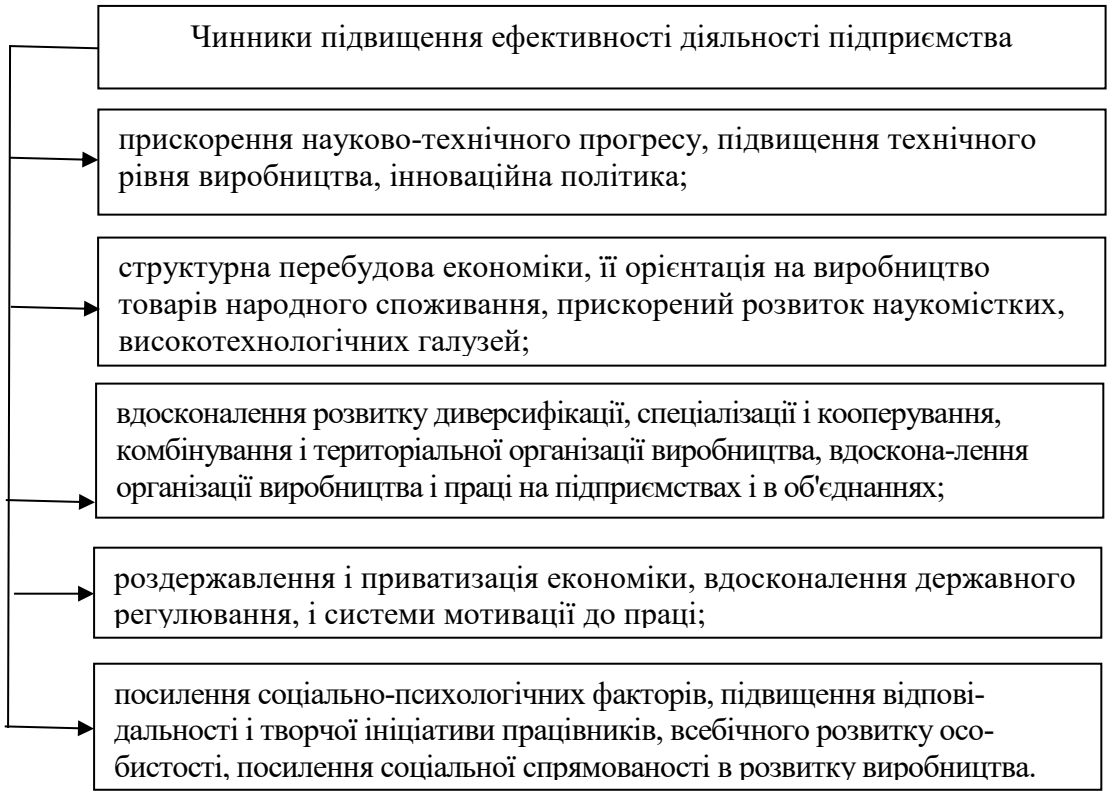

Рис. 1. Основні чинники підвищення ефективності діяльності підприємства на інноваційних засадах

Ці чинники являють собою сукупність технічних, організаційних та соціально-економічних заходів, шляхом здійснення яких досягається певна економія живої праці, витрат і ресурсів, відбувається підвищення якості та конкурентоспроможності продукції.

Найбільш важливе значення щодо зростання економічної ефективності виробництва надається раціональному використанню виробничого потенціалу, максимальному скороченню витрат та економії ресурсів.

Необхідно відзначити, що фактори підвищення ефективності діяльності підприємства можуть бути класифіковані за трьома ознаками:

- за основними напрямами розвитку та вдосконалення виробництва;
- за джерелами підвищення ефективності;
- відповідно до сфери застосування.

Отже, ефективність діяльності – комплексне поняття, що відображає кінцеві результати діяльності підприємства за певний період часу, головною ознакою якого є досягнення мети виробничо-господарської діяльності з найменшими витратами.

В сучасних умовах господарювання важливою умовою розвитку та стабільності підприємств є ефективність їх інноваційної діяльності.

Для сільськогосподарських підприємств у найближчій перспективі врахування інноваційного чинника повинно бути однією з вирішальних умов подальшого розвитку. Звичайно, сьогодні існує багато проблем, що заважають ефективному та якісному розвитку підприємств. Проте інноваційний підхід дасть можливість підвищити ефективність господарської діяльності підприємств аграрної сфери, а отже, слугуватиме рушійним фактором в досягненні їх стратегічних цілей.

Список використаних джерел:

1. Болтянська Л. О. Економіка підприємства: навч. посібн. / Л.О.Болтянська, Л.О.Андрєєва. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2015. – 668 с.
2. Петрига О.М. Економіка аграрного підприємства: навч. посібн. / О.М. Петрига, Т.І. Яворська, Ю.О. Прус; за ред. О.М. Петриги, Т.І. Яворської. – Мелітополь: Видавничий центр «Люкс». 2016. – 498 с.
3. Розвиток інноваційної діяльності в аграрній сфері: менеджмент та ефективність: Монографія / О.Г. Шпикуляк, М.І. Грицаєнко. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. – 424 с.
4. Смоляр Л. Г. Управління інноваціями – вимога часу / Л. Г. Смоляр // Регіональні перспективи – 2000. – №2 – 3. – С. 2 – 4.
5. Тебенко В.М. Економіка та організація інноваційної діяльності: навч. посібн. – 1 вид. / В.М. Тебенко / Вид-во: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс». 2014. – 302 с.

УДК 330.123.3

ЗАПАСИ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Данилейко Наталія Володимирівна,
магістрант, Полтавська державна аграрна академія
Пухеренко Аліна Володимирівна,
магістрант, Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Для здійснення господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються виробничі запаси, які є найбільш важливою та значною частиною активів підприємства. Тому, від організації та ведення обліку виробничих запасів залежить точність визначення прибутку підприємства, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність роботи підприємства.

Опрацювавши наукові праці як українських так і зарубіжних вчених ми можемо стверджувати про неоднозначність підходу до застосування «проблемних» термінів та їх змісту особливо стосовно виробничих запасів.

Запаси являються важливою складовою забезпечення матеріальними ресурсами виробничих процесів (у вигляді виробничих запасів) та потреб споживачів (у вигляді запасів готової продукції). Управління запасами займає центральне місце в системі управління поточними активами на кожному підприємстві, в тому числі і на сільськогосподарському, адже мають на меті забезпечення безперебійного процесу виробництва й реалізації продукції при мінімізації поточних витрат на обслуговування запасів [3].

Поряд з цим не можна забувати про існування терміну «запаси», який згідно з П(С)БО 9 «Запаси» [4] об’єднує основні складові оборотних матеріальних активів.

Тлумачення поняття «запаси», на нашу думку, повинно враховувати статичність запасів, місце знаходження запасів, причини створення запасів. Запаси, на наш погляд, – це матеріальні ресурси сфери виробництва та сфери розподілу, які зберігає підприємство в певний проміжок часу з метою задоволення потреб виробництва та споживачів готової продукції.

Запаси відносяться до складу оборотних активів тому що можуть бути перетворені на грошові кошти протягом року або одного операційного циклу. Оборотні засоби є фінансово-економічною категорією, яка випливає з існування товарно-грошових відносин, дії закону вартості та організації діяльності підприємства [2].

У працях західних вчених-бухгалтерів термін «виробничі запаси» не зустрічається, через його нехарактерність у бухгалтерському обліку. Оскільки на нашу думку, необхідною ознакою матеріальних цінностей, що відносяться до складу виробничих запасів є «незалученість» їх до процесу виробництва, а незавершене виробництво і готова продукція не відповідають цій ознаці.

Вчені-економісти вкладають такий зміст у поняття виробничих запасів через поділ оборотних засобів в економічній літературі на: виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів.

На наш погляд також цікавою є думка вітчизняних вчених-фінансистів А. М. Поддєрьогіна, Л. Д. Буряка, і Г. Г. Нама, які виробничі запаси (сировину, основні й допоміжні матеріали, напівфабрикати, паливо, тару, запасні частини для ремонтів, малоцінні і швидкозношувані предмети, незавершене виробництво, напівфабрикати) називають виробничими засобами.

У сільськогосподарських підприємствах поєднуються різні запаси. У процесі виробництва сільськогосподарської продукції виробничі запаси поділяють за походженням на запаси сільськогосподарського походження та запаси промислового походження [1]. Класифікація виробничих запасів за походженням дозволяє визначити дії природних чинників як на зазначені запаси так і на їх співвідношення.

Запаси, що визнаються активами зараховуються на баланс за первісною вартістю реалізації, тобто вартістю на момент надходження (її ще називають історична собівартість). На протязі звітного періоду первісна вартість не змінюється за виключенням випадків, що передбачаються стандартом № 9 «Запаси». Залежно від джерел надходження запасів первісна вартість визначається по різному.

Одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх назва або однорідна група (вид). Тому в подальшій класифікації групи запасів поділяються на підгрупи, а всередині них – на види, сорти, марки, типорозміри тощо. Класифікація запасів оформляється розробкою номенклатури–цінника, тобто систематизованим переліком матеріалів, що використовується підприємством, у якому кожному найменуванню, розміру і сорту присвоюється номенклатурний номер (шифр), а також вказуються одиниця виміру і ціна. У подальшому номенклатурний номер запасів вказується в усіх документах, якими оформляється їх рух, що запобігає випадкам пересортиці (тобто помилковому оприбуткуванню або списанню замість одних матеріалів іншими), а також є обов'язковою умовою при автоматизованій обробці інформації по обліку наявності, надходження і витрачання запасів. У цьому разі номенклатурний номер використовується як ознака (код), за яким можна визначити номер синтетичного рахунка, субрахунка, групу, найменування запасу, його сорт і розмір.

Список використаних джерел:

1. Домбровська Н. Р. Методи оцінки виробничих запасів підприємства при їх використанні згідно національних стандартів / Н. Р. Домбровська // Всеукраїнський науково(виробничий журнал. Інноваційна економіка. – 2011. – № 7 (26). – С. 137 – 142.

2. Економіка підприємства : навч. посіб. / [Бойчик І. М., Бойчик В. А., Петрак О. В., Дробиш І. А. та ін.]. – К. : «Каравелла», 2001. – 296 с.

3. Перебийніс В. І. Логістичне управління запасами на підприємствах : монографія / В. І. Перебийніс, Я. А. Дроботя. – Полтава : ПУЕТ, 2012. – 279 с.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» затверджене наказом Міністерства фінансів України № 237 від 8 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : http://www.ligazakon.ua.

УДК 330.131.5:338.3

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МАРЖИНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

Даценко Максим Русланович,
СВО «Магістр» спеціальність
«Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Ефективне управління та облік фінансових результатів підприємства забезпечує високий рівень його фінансового стану у короткостроковій перспективі, його фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність, тобто можливість своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за поточними зобов'язаннями. Фінансові результати є основним джерелом фінансування витрат на виробничий і соціальний розвиток підприємства, найвагомішим джерелом формування державного бюджету, тому формування прибутку повинно бути достатньо не тільки для задоволення фінансових потреб самого підприємства, а й для фінансування суспільних фондів споживання, розвитку науки, освіти, охорони здоров'я тощо [1].

Аналіз доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства дозволяє дати оцінку темпів зростання прибутку як в цілому по підприємству за певний період, так і за кожною його складовою; вивчити вплив суб'єктивних і об'єктивних факторів на зміну прибутку та визначити рівень їх впливу; виявити резерви збільшення прибутку.

Аналіз реалізації продукції використовують для оцінки діяльності підприємства і як інструмент в стратегічному плануванні та ціноутворенні. Він дає уявлення про достатність прибутку порівняно з іншими окремими величинами, що впливають на виробництво, реалізацію і взагалі на фінансово-господарську діяльність підприємства [2].

Під час аналізу результатів реалізації продукції вивчають вплив на фінансові результати зміни наступних чинників: ціни одиниці продукції; собівартості одиниці продукції; кількості виробленої та реалізованої продукції; структури товарної продукції.

Маржинальний аналіз – це аналіз беззбитковості, методика якого базується на класифікації витрат на змінні та постійні [3]. Характер руху сукупних витрат і витрат на одиницю продукції у відповідь на зміну обсягу випуску виробництва може бути різний (рис. 1).

Маржинальні (або граничні) витрати – це витрати на виробництво додаткової одиниці продукції, які виникають у зв'язку зі змінами виробничих витрат, зумовлених використанням додаткового ресурсу, що забезпечує приріст кінцевого результату [4]. Для визначення маржинальних витрат застосовується формула: $MB = \frac{CB}{O} = \frac{ЗВ}{A}$,

де MB – маржинальні витрати;

CB – сумарні витрати; $ЗВ$ – змінні витрати;

O – обсяг виробленої продукції; A – приріст обсягу продукції.

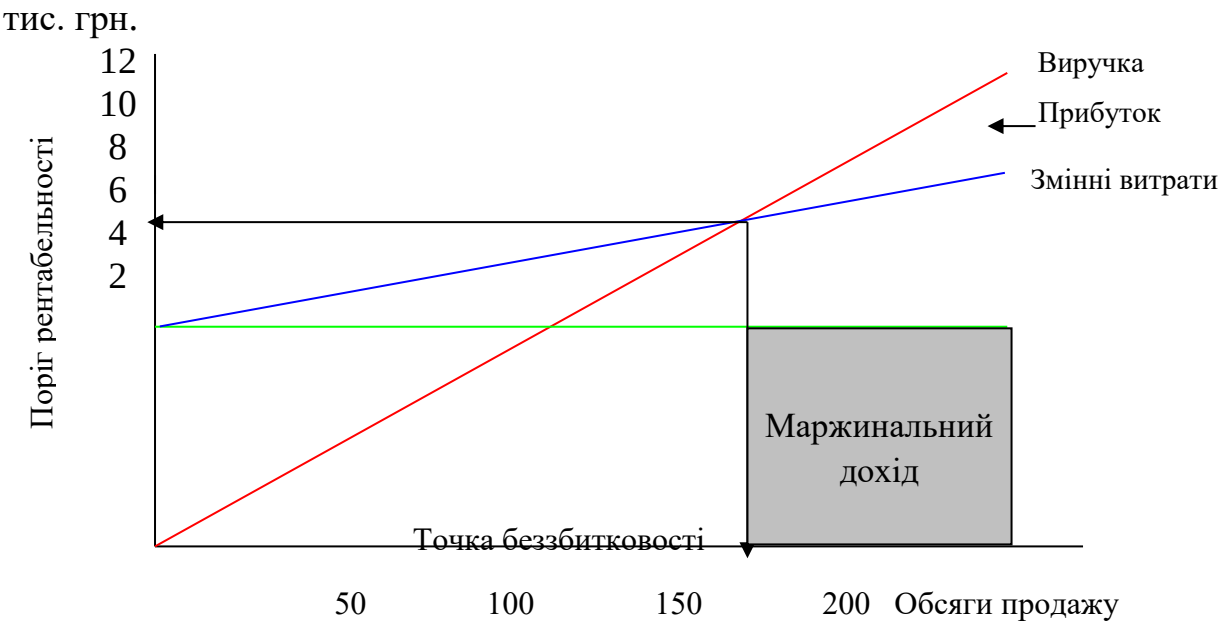

Рис. 1. Графік беззбитковості

Маржинальні витрати слід розраховувати для визначення рівня виробничих витрат, що забезпечують максимум прибутку. Він досягається в умовах, коли вартісний приріст обсягу продукції (у цінах реалізації), одержаний від збільшення змінних виробничих витрат, дорівнює їх приросту, тобто коли ціна дорівнює маржинальним витратам.

Провівши аналіз показників беззбитковості обсягів реалізації продукції, досліджуваного ТОВ «ТД «Славутич-Полтава» за допомогою способу ланцюгових підстановок, визначили вплив факторів на зміну беззбиткового обсягу реалізації продукції. Поріг рентабельності, що є вартісним показником беззбитковості продукції, збільшився на 9,4 %, а його частка у фактичному чистому доході підвищилася до 41,8 %. Запас фінансової стійкості характеризує максимально допустимий відсоток зменшення чистого доходу (виручки) до того рівня, поки продукція залишатиметься беззбитковою, незважаючи на його зниження, рівень показника залишається високим і свідчить про низьку ймовірність втрати прибутковості реалізації продукції.

Отже, вцілому динаміка показників беззбитковості реалізації продукції є, хоч і не суттєво, але негативною, проте залишається фінансово стійкою, з точки зору прибутковості і реалізації продукції. Одним із резервів росту фінансового результату є збільшення об’єму реалізації продукції. Між прибутком та об’ємом реалізації існує пряма залежність, тобто чим більше продукції реалізується, при інших рівних умовах, тим більшою є сума прибутку, і навпаки, невиконання плану по реалізації зменшує прибуток. Збільшення прибутку в результаті виробничої діяльності дає можливість підприємству заробити засоби на виробничий і соціальний розвиток, матеріальне заохочення, до того ж це стає функцією самого підприємства.

Список використаних джерел:

1. Булонська В.І. Прибуток підприємства та чинники, які впливають на його розвиток / В. І. Булонська, Ю. Б. Турчиняк. – Електронний ресурс. –

Режимдоступу:http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem/nvnltu/167/2-Blonska167.

2. Лихолат С. М. Економічна сутність прибутку підприємства / С.М. Лихолат, П. Р. Маделик. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal /chem_biol/nvnltu/16_2/186_Lycholat_16_2.pdf

3. Нагайчук В. В. Показники оцінки якості прибутку підприємства та їх залежність від обраної стратегії / В. В. Нагайчук. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchtei/ 2011_2_1/NV-2011-V2_23.pdf

4. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: навч. посібн. / Ю. М. Тютюнник, Л. О. Дорогань-Писаренко, С. В.Тютюнник – Полтава : ПДАА, 2016. – 432 с.

УДК 338.48:331.101.3

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Довжик Олена Олександрівна,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Досвід розвинутих країн, особливо тих, що здійснили свого часу економічний прорив є свідченням вирішального значення саме якості робочої сили і мотивації ефективної праці. Ця нова концепція замінила старі пріоритети, засновані лише на накопиченні матеріального багатства.

Матеріальну основу мотивації праці становить стимулювання, в основі якого лежить процес зовнішнього впливу на інтереси працівника за допомогою певного комплексу заходів (моральних, матеріальних, соціальних), здатних сприяти позитивному розвитку соціальних відносин між суб'єктами економічної діяльності та формуванню нового типу особистості. Це означає, що стимулювання праці, з одного боку, є матеріальною оболонкою мотивації персоналу, а з другого – несе в собі й нематеріальне навантаження, яке дає змогу людині реалізувати себе як особистість і як працівник одночасно. [1, с.38]

Єдиною загальновизнаної концепції щодо розвитку мотиваційного механізму активізації трудової діяльності, адекватної сучасним ринковим перетворенням в Україні, поки що не сформовано. Досвід зарубіжних країн свідчить про те, що ефективність виробництва суттєво визначається мотиваційними системами, розробленими в кожній країні відповідно до конкретних соціально-економічних особливостей розвитку та психологічної поведінки людей.

Заробітна плата є однією з найбільш складних економічних категорій. На величину і динаміку заробітної плати впливають ті ж фактори, що і на вартість товару – робоча сила. Але при різних способах виробництва і формах відтворювального процесу вона виконує різні функції. В умовах ринкового механізму господарювання можна виділити чотири основні функції: відтворювальну, стимулюючу, розподільну і соціальну. Концепція заробітної плати в Україні базується на двох мінімумах, що встановлюються державою:

«прожитковий мінімум» (ПМ) і «мінімальна заробітна плата» (МЗП). Стрижнем економічної політики будь-якої держави є як мінімум забезпечення прожиткового мінімуму.

Забезпечення прожиткового мінімуму збільшить внутрішній попит і не тільки зміцнить виробника, але і дозволить перевести в цивілізований, а не дикий ринок багато областей життя. Нині у світовій практиці застосовується велике розмаїття підходів до застосування механізмів затвердження мінімальної заробітної плати [2].

Критерії визначення мінімальної заробітної плати можуть змінюватися або доповнюватися як для кожної країни, так і для кожного її регіону. На макрорівні ці критерії можуть бути змінені за рахунок: зростання цін на споживчі товари та послуги, що формують споживчий кошик; підвищення рівня середньої заробітної плати; зміни кон'юнктури та загальноекономічних умов. На мікрорівні використовуються критерії, що характеризують особливості регіонів, суб'єктів господарювання. До них, як правило, відносять: економічні чинники, що враховують вимоги економічного розвитку; рівні продуктивності праці, зайнятості населення, кваліфікації працюючих; сімейний стан; стаж роботи; сферу діяльності.

Мотиваційний механізм у сфері аграрної праці, як і праці взагалі, формується під впливом інноваційних політичних, економічних та соціально-психологічних факторів як на макро-, мікрорівні, так і на рівні індивіда. При зміні форми господарювання реструктуризації повинна підлягати і система стимулювання праці. У структурі мотиваційного механізму вагома роль належить і соціальним факторам. Занепад соціальної інфраструктури села, системи соціального забезпечення працівників, демографічна криза на селі, наростання безробіття, низький рівень підготовки і перепідготовки кадрів, зниження доходів сільського населення стали головними причинами падіння інтересу до трудової діяльності в сільськогосподарських підприємствах та проживання в сільській місцевості загалом. [3, с.101].

В Україні доцільно застосовувати поширену у світі модель регулювання доходів сільського населення, яка включає комплекс заходів і важелів, що забезпечують встановлення мінімальних рівнів трудових доходів і орендних ставок, застосування відповідних податкових, інвестиційних і кредитних форм підтримки сільськогосподарських товаровиробників, фінансування розвитку соціальної сфери села, державну підтримку малого бізнесу на селі, надання селянам соціальних трансфертів і соціального страхування, а також використання інших інструментів макроекономічного і регіонального характеру.

Основними напрямами такого регулювання є створення сприятливих умов для агробізнесу, розподіл і перерозподіл доходів на користь бідних, малозабезпечених і незахищених прошарків сільського населення; створення ефективної системи соціального захисту селян на рівні держави й регіонів; усунення негативних наслідків ринкових процесів, вирівнювання доходів сільського і міського населення та доходів селян у різних регіонах.

Список використаних джерел:

1. Кафлевська С.Г., Садовська А.Е. Стимулювання праці як фактор підвищення її продуктивності у сільськогосподарському виробництві / С.Г. Кафлевська, А.Е. Садовська // Збірник наукових праць ВНАУ Серія: Економічні науки №2 (64).- 2012. - С. 37-42.

2. Заработная плата в России: Эволюция и дифференциация : монография / под. ред. В. Е.Гимпельсона, Р. И. Капелюшникова ; Гос. Ун-т - Высшая школа экономики. -2-е узд. - М. : Изд. дом. ГУ ВШЭ, 2008. - 575 с.

3. Лебедь Д.А. Механізм мотивації праці у сільськогосподарських підприємствах та шляхи його вдосконалення / Д.А. Лебедь // Вісник аграрної науки Причорномор'я.- Випуск 1.- 2012.- С.100-104.

УДК 658.155

ШЛЯХИ І РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Єланська Жанна Юріївна,
ЗВО за н. п. «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Рентабельність - це відносний показник ефективності виробництва. У загальному вигляді він розраховується як відношення прибутку до витрат, тобто є нормою прибутку [1]. Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства.. Основними показниками ефективності роботи підприємства є: рентабельність продукції, продажу, активів, оборотних активів, власного капіталу.

Їх об'єднують в три групи:

1) показники рентабельності продукції;

2) показники рентабельності капіталів (активів);

3) показники, розраховані на підставі потоків власних грошових коштів. Різноманітність показників рентабельності допомагає знайти альтернативні методи її підвищення [3].

Основна мета аналізу рентабельності – виявлення і оцінка резервів її зростання.

Для того щоб рівень рентабельності покращувався, на підприємстві повинні проводитися заходи у певному чітко визначеному порядку:

– організаційні (удосконалення виробничої структури, удосконалення організаційної структури управління, диверсифікація виробництва, реструктуризація виробництва тощо);

– технічні (оновлення техніко-технологічної бази, переозброєння виробництва, вдосконалення якісних характеристик продукції, що виробляється);

– економічні важелі та стимули (удосконалення тарифної системи, форми і системи оплати праці, прискорення обігу оборотних коштів тощо).

Якщо почати проводити зміни в іншому порядку, позитивні зрушення у

ефективності діяльності будуть малопомітними, або відсутніми взагалі.

Основними резервами зростання рентабельності є: збільшення обсягу реалізації продукції, зниження собівартості реалізованої продукції, поліпшення якості продукції. Збільшення обсягу реалізації продукції досягається за рахунок: зростання обсягу виробництва продукції, зменшення залишків готової продукції на кінець звітного періоду, підвищення рівня цін. Резерви зниження собівартості продукції це кількісно вимірні можливості економії живої та уречевленої праці. З метою економії витрат окремо аналізують ефективність використання відповідного ресурсу виробництва.

Щоб рентабельність підприємства зростала, воно повинне: нарощувати обсяги виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг, розширювати, орієнтуючись на ринок, асортимент і якість продукції, робіт і послуг, впроваджувати заходи щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників, зменшувати витрати на виробництво (реалізацію) продукції, (тобто її собівартість), з максимальною віддачею використовувати потенціал, що є у його розпорядженні, у тому числі фінансові ресурси, зі знанням справи вести цінову політику, бо на ринку діють переважно вільні (договірні) ціни, грамотно будувати договірні відносини з клієнтами, вміти найбільш доцільно розміщати (вкладати) одержаний раніше прибуток з точки зору досягнення оптимального ефекту [2].

Для ефективного функціонування суб'єктів господарювання найбільше значення має виявлення резервів збільшення продажу продукції, виконання робіт та надання послуг, а також зниження собівартості та зростання на цій основі прибутку та рентабельності.

Підприємство також може використовувати зовнішні резерви підвищення ефективності – наприклад, перейти на спрощену систему оподаткування, повністю використати можливості щодо отримання податкових пільг, прийняти участь у програмі пільгового кредитування, обрати банк з найкращими умовами обслуговування та якістю опрацювання документів. В даний час багато факторів зовнішнього середовища (такі як високі ставки податків, високі процентні ставки по кредитах банків, недостатня державна підтримка, диспаритет цін на продукцію різних галузей та інші) дестабілізують виробництво, знижують його ефективність. Якщо підприємство не буде рахуватися з цими чинниками, це неодмінно призведе до негативних наслідків [1].

Для того щоб рентабельність зростала прибуток має забезпечити підприємство власними коштами для розширення виробничих фондів, стимулювати підвищення ефективності виробництва та формування централізованого грошового фонду. Від досконалості форм і методів розподілу прибутку залежить заінтересованість підприємств та окремих працівників у постійному зростанні й удосконаленні виробництва та підвищенні його ефективності. Саме прибуток є основним джерелом матеріального заохочення працівників підприємств, власників акцій, підприємців і менеджерів[3].

На нашу думку, сучасний стан вітчизняної економіки потребує, перш за все, удосконалення економічного механізму функціонування суб'єктів підприємницької діяльності. Основним елементом економічного механізму повинен стати фінансовий механізм стабілізації та підвищення рентабельності підприємств.

Список використаних джерел:

1. Бандоріна Л.М. Факторна адитивна модель аналізу використання матеріальних ресурсів підприємства / Л.М. Бандоріна, О.Б. Скороход, А.О. Яхтіна // Экономика и управление. – 2013. – № 1. – С. 49-54.

2. Дієсперов В.С. Рентабельність і дохідність / В.С. Дієсперов // Економіка АПК. – 2008. – № 6. – С. 57-62.

3. Посилаєва К.І. Формування валового прибутку підприємства і резерви його збільшення / К.І. Посилаєва // Вісник ХНАУ. – 2007. – № 9. – С. 215-219.

Науковий керівник - Єгорова Олена Володимирівна, к.е.н., доцент.

УДК 331.2

АНАЛІЗ ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Єрмакова Дарина Василівна,
ЗВО за н.п. «Облік і аудит» ОКР «Бакалавр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Фонд оплати праці – основна складова частина фонду споживання підприємства, це сума коштів, яка створюється на підприємстві для оплати праці всіх категорій персоналу і включається до собівартості продукції. Іншими словами – це загальна сума витрат соціального характеру і виплат на оплату праці працівників підприємства [1].

Аналіз формування та використання фонду оплати праці (далі – ФОП) проводиться у декілька етапів:

1. Аналіз загального обсягу та динаміки оплати праці. Цей етап передбачає оцінювання загального обсягу ФОП та аналіз абсолютної та відносної зміни його розміру порівняно з попередніми періодами. Результатом аналізу є визначення загальної тенденції суми витрат підприємства та оплати праці персоналу. Порівнюючи фактично нараховану заробітну плату за певний період за групами персоналу визначається абсолютна економія або перевитрати коштів на заробітну плату, що не враховує зміни обсягу валової продукції.

2. Аналіз складу виплат персоналу (структури ФОП). Протягом цього етапу аналізу визначають обсяги та питому вагу у складі загального обсягу фонду оплати праці – основної заробітної плати, додаткової заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат; оцінюють зміни, що відбулися протягом аналізованого періоду. На цьому етапі також визначають питому вагу постійної та змінної частини ФОП.

3. Аналіз рівня та динаміки середньої заробітної плати. На цьому етапі роботи обчислюється рівень середньої заробітної плати в цілому по підприємству та по окремих категоріях персоналу, визначаються зміни, які відбуваються в значенні цих показників порівняно з попередніми періодами.

Для обґрунтування висновку щодо виконання заробітною платою відтворювальних функцій середня заробітна плата порівнюється з встановленим державою рівнем мінімальної заробітної платні, прожиткового мінімуму, неоподаткованого мінімуму заробітної плати, а також з відповідними

показниками підприємств галузі [1, с. 453].

4. Аналіз факторів, що обумовили зміну обсягу фонду оплати праці.

Загальна зміна фонду оплати праці (ΔФОП) при погодинній формі оплати залежить від зміни чисельності працівників (ЧП) та середньої заробітної плати (ЗП). Для розрахунку впливу використовують формули:

1) збільшення (зменшення) чисельності працівників:

$$\Delta ФОП_{ЧП} = (ЧП_1 - ЧП_0) \times \overline{ЗП}_0;$$

2) підвищення (зниження) середньої заробітної плати:

$$\Delta ФОП_{\overline{ЗП}} = (\overline{ЗП}_1 - \overline{ЗП}_0) \times ЧП_1.$$

Наведену модель можна деталізувати представивши середньорічну заробітну плату як добуток середньої кількості відпрацьованих днів і середньої оплати одного людино-дня. Останню, в свою чергу, можна представити як добуток середньої тривалості робочого дня та середньогодинної оплати праці.

Загальна зміна ФОП при відрядній формі оплати залежить від зміни виробництва валової продукції (ВП) та витрат на оплату праці на одну гривну валової продукції (ВОП). Для розрахунку впливу використовують формули:

1) збільшення (зменшення) виробництва валової продукції:

$$\Delta ФОП_{ВП} = (ВП_1 - ВП_0) \times ВОП_0;$$

2) підвищення (зниження) витрат з оплати праці на гривну валової продукції:

$$\Delta ФОП_{ВОП} = (ВОП_1 - ВОП_0) \times ВП_1.$$

На ФОП впливають: обсяг випущеної продукції; пряма оплата праці за одиницю виробу, яка залежить від трудомісткості одиниці виробу та годинної оплати праці (розцінок за вироби), що змінюються під впливом науково-технічного прогресу та покращання організації виробництва та праці [1, с. 454].

5. Аналіз ефективності стимулювання персоналу. У ході проведення цього етапу аналізу необхідно оцінити співвідношення між обсягом витрат на оплату праці та наслідками трудових зусиль персоналу. Треба проаналізувати показники, пов’язані з рухом, якістю робочої сили, її продуктивністю, а також її вартістю: чисельність персоналу підприємства з точки зору динаміки, категорійної структури, професійної підготовленості, плинності працівників; використання робітниками і службовцями робочого часу, стан, трудової дисципліни; продуктивність праці; фонд оплати праці, динаміка середньої заробітної плати працівників і трудомісткості продукції [2].

Аналіз використання трудових ресурсів, зростання продуктивності праці розглядається у взаємозв’язку з оплатою праці. Зі зростанням продуктивності праці створюються реальні передумови підвищення її оплати. При цьому кошти на оплату праці потрібно використовувати таким чином, щоб темпи зростання продуктивності праці випереджали темпи зростання її оплати.

Отже, аналіз формування та використання фонду заробітної плати підприємства є важливим напрямом аналізу діяльності сучасного господарюючого суб’єкта. Головним для нього є виявлення ефективності витрат на оплати праці з подальшим пошуком.

Список використаних джерел:

1. Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит». За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 680 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.twirpx.com/file/404513/.

2. Мехеда Н.Г., Мельник В.О. Фонд оплати праці на підприємстві та особливості його формування в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=75160.

Науковий керівник – Єгорова Олена Володимирівна, к.е.н., доцент.

УДК 336.27

КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Калімбет Олег Олександрович,
магістрант,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава
Олійник Владислав Валерійович,
магістрант,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Діяльність підприємства залежить від швидкості обороту капіталу, що визначається цілим комплексом економіко-організаційних заходів. Його частиною є розрахунки між суб'єктами господарської діяльності.

Для нормального функціонування всіх ланок суб'єкта господарювання необхідно мати достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства, зокрема про кредиторську заборгованість. Особливе місце в кредиторській заборгованості займають численні розрахунки з постачальниками і підрядниками.

Наявність розриву в часі між настанням зобов'язань і їх виконанням стосується не лише товарних операцій, але і нетоварних, тобто розрахунків з фінансовими, кредитними, податковими органами.

За економічним змістом розрахунки поділяються на дві основні групи:

– за товарними операціями (розрахунки між підприємствами і господарськими організаціями за реалізовану продукцію, виконані роботи і придбанні матеріальні цінності та послуги);

– за нетоварними операціями (платежі до бюджету, тобто податок на прибуток тощо, сплата страхових платежів, отримання бюджетних асигнувань, розрахунки за претензіями, недостачами і розкраданнях, інших).

Кредиторська заборгованість – тимчасово залучені суб'єктом у власне користування грошові кошти, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі. Розрізняють нормальну і прострочену.

Економічна сутність кредиторської заборгованості полягає в тому, що це не тільки частина майна організації, як правило кошти, але і товарно-матеріальні цінності, наприклад у зобов'язаннях по товарному кредиті. Як

правова категорія кредиторська заборгованість – особлива частина майна організації, що є предметом обов'язкових правовідносин між організацією і її кредиторами.

Розглянемо трактування сутності кредиторської заборгованості з точки зору різних авторів. Так, Ф. Ф. Бутинець та Л. Л. Горецька розглядають кредиторську заборгованість як форму розрахунку за товари і послуги, які придбаються у ході операцій компанії, що періодично повторюються і використовуються у виробництві (в якості сировини) чи для перепродажу (інакше її називають рахунками до сплати чи торговими рахунками до сплати) [1].

За діючими правилами в поясненнях до бухгалтерського балансу і звіту про фінансові результати в числі інших додаткових даних указують зведення «про наявність на початок і кінець звітного періоду окремих видів кредиторської заборгованості». До складу кредиторської заборгованості входять показники по наступним позиціях:

- постачальники і підрядчики;
- векселя до сплати;
- заборгованість перед дочірніми і залежними суспільствами;
- заборгованість перед персоналом організації;
- заборгованість перед бюджетом і соціальними фондами;
- заборгованість учасникам (засновникам) по виплаті доходів;
- аванси отримані;
- інші кредитори [2].

Облік кредиторської заборгованості регулює Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [4]. При купівлі-продажу продукції, наданні послуг між підприємствами виникають зобов'язання.

Зобов'язання – це борги (заборгованість) підприємства, які виникають головним чином, через придбання товарів та послуг в кредит. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 визначає порядок формування та відображення в звітності інформації про зобов'язання. Цим стандартом усі зобов'язання класифікуються на довгострокові, поточні забезпечення та непередбачені зобов'язання [4].

Загальні принципи організації безготівкових розрахунків у національній валюті України, їх форми, зразки первинних документів та порядок їх обігу визначає Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління НБУ від 21 січня 2004 р. № 22.

Оцінка кредиторської заборгованості повинна виходити з визначення кредиторської заборгованості як частини майна боржника. Кредиторська заборгованість є майном особливого роду.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз : [навч. посіб.] / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2011. – 680 с.

2. Кім Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: [навч. посіб.] / Г. Кім, В. В. Сопко, С. Г. Кім – К. : Центр

навчальної літератури, 2007. – 440 с.

3. Маренич Т. Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях : [навч. посіб.] / Т. Г. Маренич, В. Я. Амбросов.; [2 - ге вид. доп. і перер]. – К. : ВД «Професіонал», 2005. – 896 с.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене Наказом Мінфіну України № 20 від 31 січ. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.

УДК 631.151.2

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЕНЕРГЕТИЧНИМИ РЕСУРСАМИ

Калініченко Олександр Володимирович,
кандидат економічних наук, доцент
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Сучасне виробництво сільськогосподарської продукції в Україні характеризується високим рівнем механізації виробничих процесів. Це вимагає залучення переважно вичерпних матеріальних та енергетичних ресурсів, вартість яких постійно збільшується. Вказана обставина, в свою чергу, потребує розробки нових підходів до оцінки енергетичних ресурсів та енергетичних потужностей аграрних підприємств.

Енергоефективне аграрне підприємство – це організація виробництва сільськогосподарської продукції, що ґрунтується на енерго- та ресурсозберігаючих, екологічнобезпечних технологіях із застосуванням енергоефективних технічних засобів.

Сукупна енергетична потужність характеризує розвиток рівня продуктивних сил.

Енергетичну потужність аграрного підприємства складають різноманітні силові машини (енергомашини).

Вказані ресурси аграрного підприємства складає сукупна потужність енергетичних засобів у кіловатах (кВт) або джоулях (Дж), що використовується в аграрному підприємстві. Використання енергетичних ресурсів є цілеспрямованим та певним чином організованим для досягнення цілей аграрного підприємства. Це потужності двигунів тракторів, комбайнів, самохідних машин, автомобілів, стаціонарних та інших двигунів, електричних двигунів, електроустановок. При розрахунку енергетичної потужності аграрного підприємства не враховують потужності механічних двигунів, що обслуговують електрогенератори.

Сукупну енергетичну потужність визначають за формулою:

$$ЕП_с = Е_д + Е_{ед} + (Е_{д.т} – Е_{м.д}), \quad (1)$$

де $ЕП_с$ – сукупна енергетична потужність аграрного підприємства, кВт (Дж); $Е_д$ – потужність двигунів внутрішнього згоряння, кВт (Дж); $Е_{ед}$ –

потужність електродвигунів, кВт (Дж); $Е_{д.т}$ – потужність машин та обладнання для механізації і автоматизації технологічних процесів, кВт (Дж); $Е_{м.д}$ – потужності механічних двигунів, кВт (Дж).

Разом із силовими машинами (енергомашинами) в аграрному підприємстві використовується цілий комплекс робочих машин різного функціонального призначення. Тому важливе значення має встановлення і дотримання оптимальних пропорцій між енергетичними засобами та робочими машинами.

70 – 80 % енергетичних потужностей аграрних підприємств припадає на мобільні енергетичні засоби: трактори, автомобілі та самохідні комбайни. Це пов'язано з територіальною розосередженостю, що призводить до значного обсягу перевезень вантажів та пробігів транспорту у незавантаженому стані при його поверненні. Найменшу частку займають двигуни комбайнів та самохідних машин – 10 – 15 %.

Електрогосподарство в аграрному підприємстві включає трансформатори та трансформаторні підстанції, лінії електропередач внутрішньогосподарського призначення, прилади електроживлення, електромотори, устаткування культурно-побутового призначення.

Використання системи силових машин (енергомашин) та робочих машин в аграрному підприємстві зумовлює необхідність урахування галузевої структури виробництва та ґрунтово-кліматичних умов й географічних зон України. Це сприяє повному використанню природного і виробничого потенціалу аграрного підприємства та підвищенню продуктивності праці.

Потенціал енергозбереження аграрного підприємства – це сукупність потенційних можливостей підприємства щодо економії енергії, ресурсів та засобів, необхідних для реалізації цих можливостей з урахуванням рівня специфіки енергоспоживання у сільському господарстві, обумовленого залученням землі та біологічних об'єктів до виробництва, залежністю виробництва від природно-кліматичних умов і його сезонністю, організаційно-економічною складністю ведення галузей.

До показників, що характеризують забезпеченість сільськогосподарського виробництва та робочої сили енергетичними ресурсами, відносять: енергозабезпеченість, енергоозброєність праці, електрозабезпеченість, електроозброєність праці.

Енергозабезпеченість визначається як відношення загальної суми енергетичних потужностей аграрного підприємства до відповідного розміру земельної площі (сільськогосподарських угідь, ріллі або посівної площі):

$$ЕР_{заб} = \frac{ЕП_{с}}{ПЛ_{с.у}}, \quad (2)$$

де $ЕР_{заб}$ – енергозабезпеченість, кВт/га (Дж/га); $ЕП_{с}$ – сукупна енергетична потужність, кВт (Дж); $ПЛ_{с.у}$ – площа сільськогосподарських угідь, га.

Енергоозброєність праці визначається як відношення загальної суми енергетичних потужностей аграрного підприємства до середньооблікової чисельності працівників, зайнятих в сільськогосподарському виробництві:

$$ЕР_{озб} = \frac{ЕП_{с}}{ЧП_{с.о}}, \quad (3)$$

де $ЕР_{озб}$ – енергоозброєність праці, кВт/особу (Дж/особу); $ЕП_{с}$ – сукупна енергетична потужність, кВт (Дж); $ЧП_{с.о}$ – середньооблікова чисельність працівників підприємства, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, осіб.

Електрозабезпеченість визначається як відношення загальних витрат електроенергії аграрного підприємства до площі сільськогосподарських угідь:

$$ЕЛ_{заб} = \frac{ЕЛ_{с}}{ПЛ_{с.у}}, \quad (4)$$

де $ЕЛ_{заб}$ – електрозабезпеченість, кВт-год./га; $ЕЛ_{с}$ – сукупні витрати електроенергії, кВт-год.; $ПЛ_{с.у}$ – площа сільськогосподарських угідь, га.

Електроозброєність праці визначається загальними витратами електроенергії, спожитої на виробничі цілі в сільському господарстві, з розрахунку на одного середньооблікового працівника, зайнятого у сільськогосподарському виробництві або витрачений робочий час (люд.-дні, люд.-год.):

$$ЕЛ_{озб} = \frac{ЕЛ_{с}}{ЧП_{с.о}}, \quad (5)$$

де $ЕЛ_{озб}$ – електроозброєність праці, кВт-год./особу; $ЕЛ_{с}$ – сукупні витрати електроенергії, кВт-год.; $ЧП_{с.о}$ – середньооблікова чисельність працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, осіб.

Рівень забезпеченості енергетичними ресурсами значною мірою впливає на економічну ефективність аграрного підприємства. Так, при збільшенні енергоозброєності праці зростає врожайність сільськогосподарських культур, підвищується продуктивність тварин. При цому знижуються виробничі витрати на одиницю сільськогосподарської продукції.

Підвищення рівня електрифікації аграрного підприємства сприяє підвищенню комплексної механізації та автоматизації сільськогосподарського виробництва, зменшенню витрат праці й підвищенню її продуктивності, зниженню собівартості одиниці сільськогосподарської продукції, скороченню термінів окупності додаткових витрат на електрифікацію.

Таким чином, запропонована методика дає можливість структурно оцінити забезпеченість сільськогосподарського виробництва та робочої сили енергетичними ресурсами, що дає змогу при розробці енергозберігаючих заходів виявити найбільш енерговитратну ланку технологічних процесів виробництва сільськогосподарської продукції.

УДК 32:314.15(477)

НЕОБХІДНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ АГРОФОРМУВАНЬ В УКРАЇНІ

Кривець Юрій Миколайович,
кандидат економічних наук, докторант
Херсонського державного аграрного університету, м. Херсон

Створення аграрних корпоративних підприємств у формі акціонерних товариств та впровадження у вітчизняній теорії та практиці господарювання поняття корпоративного розвитку здійснюється розумінні надконцентрації земельних ресурсів, капіталів, обсягів виробництва готової продукції, інновацій, експортного потенціалу, монополізації аграрних ринків з однієї сторони. З іншої сторони, відбувається згортання сільської економіки, загострення соціальних проблем сільських територій через скорочення зайнятості сільського населення і сфер прикладання праці для цього у перспективі. Отже, така ситуація зумовлює необхідність формування цілісної системи методів державного регулювання у сфері корпоративних відносин.

Для нинішньої практики господарювання в корпоративному сегменті агросфери країни характерним є перманентний перерозподіл власності, слабка мотивація менеджерів до соціальної відповідальності перед суспільством, насамперед, сільськими громадами [1, с. 167], традиційність механізмів управління, які не пристосовані до умов роботи корпорацій в умовах демократизації суспільних інститутів, децентралізації влади й подальших реформ на селі. Також йдеться про недосконалі механізми функціонування ринку цінних паперів, процедури об’єднання й поглинання, банкрутства та ін. Одночасно з цим спостерігаються суттєві недоліки у нормативно-законодавчому забезпеченні прав акціонерів та інвесторів, інтересів сільських мешканців, що призводить до корпоративних конфліктів й соціальної нестабільності.

На наше переконання, необхідно чітко усвідомлювати, що сфера діяльності агрокорпорацій та системне управління нею поширюється не тільки на взаємовідносини між акціонерами (пайовиками), менеджерами та персоналом, але й на її відносини та інтереси, які виникають у процесі функціонування та взаємодії із зовнішнім оточенням (іншими суб’єктами господарювання, сільськими громадами, фізичними особами, громадськими організаціями, органами державної влади [2, с. 17]. За цих обставин очевидно, що державне регулювання корпоративних відносин має носити комплексний характер, а методи такого регулювання мають бути достатньо різноманітними.

Як свідчить світовий досвід, державне регулювання функціонування корпоративних агроформувань реалізується шляхом: розробки, ухвалення, моніторингу і контролю виконання законодавчих та нормативних актів, особливо у частині екологічних нормативів й соціальних стандартів діяльності; розробки норм і контролю за дотриманням антимонопольного законодавства України; регламентації системи захисту прав власності інвесторів (акціонерів);

контролю за дотриманням законодавчих норм при здійсненні основної діяльності без порушень прав та інтересів сільських громад, інших учасників аграрного ринку на рівні виробництва й реалізації продукції; контролю за оприлюдненням достовірної публічної інформації, яку дають емітенти; контролю за діяльністю корпорацій як учасників ринку цінних паперів [3, с. 143].

Список використаних джерел:

1. Ігнатенко М.М. Стратегії та механізми управління розвитком соціальної відповідальності суб'єктів господарювання аграрної сфери економіки: [монографія] / М.М. Ігнатенко. – Херсон: Айлант, 2015. – 470 с.
2. Жабський В. І. Корпоративні права держави як об'єкт корпоративних правовідносин / В. І. Жабський // Наше право. – 2013. – №10. – С. 16-22.
3. Сафронова О.М. Методи регулювання корпоративних відносин та особливості їх упровадження в Україні / О.М. Сафронова // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2012. – № 1. – С. 139-146.

УДК 631.45

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ НА РИНКУ ГРЕЧКИ – QUID PRODEST?

Кучер Леся Юріївна,
кандидат економічних наук, ст. наук.
співр., доцент кафедри
Харківський національний аграрний
університет ім. В. В. Докучаєва, м. Харків

Економічні проблеми, що виникають останнім часом на ринку гречки, свідчать про виключну актуальність цього питання. Серед ключових причин істотного подорожчання гречки вважають картельну змову постачальників крупи та істотне скорочення її пропозиції. Тенденції останніх років на ринку гречки свідчать про те, що обсяг її виробництва значно зменшився – з 281,6 тис. т у 2011 р. до 128,1 тис. у 2015 р., як наслідок, дефіцит гречки в Україні становить близько 110 тис. т, тобто на 25 % менше за потреби країни. Причиною цього є скорочення посівних площ під аналізованою культурою – з 311,2 тис. га до 132,8 тис. га (54,2 %) за період з 2011 до 2015 рр.

Така ситуація зумовлена значною кількістю чинників, головним серед яких є низькі закупівельні ціни. Так, протягом останніх п'яти років ціни закупівлі гречки коливалися в межах 3–4 тис. грн/т, унаслідок чого кількість аграрних товаровиробників, зацікавлених у вирощуванні цієї культури, значно зменшилася.

У 2015 р. інфляційні процеси та переважна реалізація сировини на внутрішній ринок ще більше посилили цю проблему.

Абсолютно необґрунтованою вважаємо ситуацію, коли під час формування ланцюга вартості гречки від фермера до кінцевого споживача вона дорожчає в 4–5 разів, тобто в кінцевому підсумку програють і виробник, і споживач, у

виграші лише оптовий посередник, що диктує на ринку свої умови. Отже, цілком очевидно, що значне зростання цін відбувається на стадії оптової торгівлі, оскільки навіть у кінці маркетингового року, коли запаси нереалізованої гречки в аграріїв залишилися на рівні 5 тис. т, що дорівнює лише близько 4 % від урожаю 2015 р., закупівельна ціна на сире зерно становить 20–22 грн/кг, ще 2 грн формують переробники за обрушення, просіювання, обсмажування й упаковку, проте потрапляючи до оптовиків, дефіцитна крупа дорожчає майже вдвічі [1].

Серед об'єктивних причин подорожчання гречки ключовою є обмеженість пропозиції на внутрішньому ринку, яка й надалі продовжує скорочуватись. Ця пропозиція формується за рахунок початкових запасів, виробництва й імпорту. За даними фахівців УКАБ, у 2015 р., за рахунок зменшення площ (-7 %) та урожайності (-18 %) валовий збір становив лише 128 тис. т (-24 %), що є найнижчим показником за часів незалежності України (табл. 1).

Попри наявність перехідних залишків та імпорт, пропозиція на ринку за підсумками року є нижчою, ніж потребує ринок. Схожа ситуація спостерігалася у 2010/2011 маркетинговому році [2].

Таблиця 1

Баланс попиту й пропозиції на ринку гречки в Україні, тис. т

Показник	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017*
Початкові запаси	64	95	60	40	6
Зібрана площа, тис. га	273	168	137	128	141
Урожайність, т/га	0,9	1,1	1,2	1,0	1,1
Виробництво	239	179	167	128	155
Імпорт	5	15	1	10	15
Загальна пропозиція	**307**	**289**	**228**	**178**	**175**
Експорт	0	1	2	1	1
Кормове споживання	12	10	5	5	5
Продовольча переробка	156	177	147	130	130
Насіння	35	35	30	31	30
Втрати	9	6	5	5	5
Внутрішній розподіл	**212**	**228**	**187**	**171**	**170**
Кінцеві запаси	95	60	40	6	5
Запаси у % до внутрішнього розподілу	45	26	21	3,3	3,1
Витрати у % до пропозиції	2,9	2,1	2,2	2,8	2,6

Примітка. * прогноз. *Джерело: розрахунки УКАБ на основі даних ДССУ та ДФС* [2].

На думку І. Остапчука, виходів із цієї ситуації є два: імпорт гречки або підвищення внутрішніх цін. Імпорт в Україну здійснювався неактивно. Так, за 2015–2016 маркетинговий рік в Україну завезуть до 10 тис. т гречки, що становить лише 8–10 % від загального продовольчого споживання, тож істотно на ситуацію не вплине.

Проблема в тому, що по суті завозити дешеву гречку немає звідки, оскільки в Україні ця крупа чи не найдешевша, якщо порівнювати з іншими

країнами. І тут уже спрацьовує закон ринку: коли попит на продукцію є, а її стає все менше й менше – ціна росте [3].

На нашу думку, чи не найбільш перспективним способом вирішення порушеної проблеми варто вважати реалізацію інноваційних проектів у цьому нішевому сегменті. До числа таких відносимо проект виробництва органічної гречки за мінімальною технологією [4]. Лише за рахунок реалізації в Україні таких 25 проектів можна майже на третину скоротити наявний дефіцит гречки (110 тис. т). Решту дефіциту можна покрити завдяки реалізації проектів вирощування гречки за інтенсивними технологіями, зорієнтованими на врожайність 25 ц/га й вище. Ефективнішим буде варіант реалізації проектів не лише виробництва, а й переробки гречки.

Отже, відповідаючи на запитання «Quid prodest?», можна впевнено зазначити, що реалізація інноваційних проектів у формуванні ринку гречки вигідна суб'єктам різних рівнів: суспільству – оскільки задовольняються потреби населення в соціально значущому продукті; державі – оскільки виконується функція гарантування продовольчої безпеки за цим видом продукції; аграрним підприємствам – одержання економічного ефекту.

Список використаних джерел:

1. В Мінагрополітики пояснили причини різкого зростання ціни на гречку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://agravery.com/uk/posts/show/v-minagropolitiki-poasnili-pricini-rizkogo-zrostanna-cini-na-grecku.

2. Чому дорожчає гречка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ucab.ua/ua/pres_sluzhba/novosti/chomu_dorozhchae_grechka.

3. Остапчук І. Що відбувається з гречкою [Електронний ресурс] / І. Остапчук. – Режим доступу : http://ucab.ua/ua/pres_sluzhba /blog/igor_ostapchuk/scho_vidbuvaetsya_z_grechkoyu.

4. Кучер А. В. Економічне управління проектом виробництва органічної гречки / А. В. Кучер, Л. Ю. Кучер // Органічне виробництво і продовольча безпека : матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф., 12–13 травня 2016 р. – Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2016. – С. 49–55.

УДК 658

ОЦІНКА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Лесюк Альона Станіславівна,
аспірант кафедри фінансів і кредиту,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

За сучасних умов господарювання важливим елементом комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств є проведення оцінки кредиторської заборгованості, а саме: її складу, структури, динаміки та її співвідношення з дебіторською заборгованістю.

Кредиторська заборгованість – це суми короткострокових зобов'язань підприємства перед постачальниками, працівниками з оплати праці, бюджетом і інші фінансові зобов'язання. Стабільність (стійкість) фінансового стану характеризується обсягом і якісним складом кредиторської заборгованості, а її рух визначає стан платіжної дисципліни підприємств [2, с. 160].

Наявність кредиторської заборгованості у підприємства суттєво впливає на забезпечення оборотними коштами. Повільні розрахунки по її погашенню надають підприємствам додаткову можливість короткострокового фінансування. Підприємства в більшості випадків самостійно вирішують питання щодо обсягів, строків і форми платежів постачальникам [3, с. 23].

За 2011 – 2015 рр. показники комплексного оцінювання поточної кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств мають переважно позитивну динаміку (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінка поточної кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств України, 2011 – 2015 рр.

Показники	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	Відхилення 2015 р. до 2011 р. (+,-)	
						абсолютне	відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	1,731	2,260	2,422	2,064	1,650	-0,081	х
Тривалість одного обороту (середній період погашення) кредиторської заборгованості, днів	208	159	149	174	218	10	4,8
Частка кредиторської заборгованості в капіталі, %	23,7	17,8	15,9	18,2	19,9	-3,8	х
Частка кредиторської заборгованості в зобов'язаннях і забезпеченнях, %	54,5	38,4	32,0	31,4	33,2	-21,3	х
Частка кредиторської заборгованості в поточних зобов'язаннях і забезпеченнях, %	80,0	53,2	44,3	43,7	39,8	-40,2	х

Продовж. табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8
Відношення кредиторської заборгованості до оборотних активів, %	39,8	28,0	25,5	26,5	26,4	-13,4	х
Припадає кредиторської заборгованості на 1 грн дебіторської заборгованості, грн	0,87	0,57	0,50	0,47	0,40	-0,47	-54,0
Відношення кредиторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	45,7	36,6	36,9	38,3	40,2	-5,5	х
Коефіцієнт співвідношення періодів погашення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,404	0,855	0,933	1,241	2,358	1,954	х

Джерело: дані Державної служби статистики України [1], розрахунки автора

Так, коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості зменшився з 1,731 у 2011 р. до 1,650 у 2015 р., а тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості відповідно збільшилася з 208 до 218 днів. Така динаміка пояснюється тим, що за збільшення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 171,4 % середньорічна величина поточної кредиторської заборгованості збільшилася на 184,6 %.

Частка поточної кредиторської заборгованості в капіталі підприємства знизилася з 23,7 у 2011 р. до 19,9 % у 2015 р., а в зобов'язаннях і забезпеченнях знизилася з 54,5 до 33,2 %, це свідчить про зменшення рівня фінансової залежності сільськогосподарських підприємств від кредиторських запозичень.

Показник, який характеризує відношення поточної кредиторської заборгованості до оборотних активів, зменшився з 39,8 до 26,4 %, це свідчить про поліпшення стану платіжно-розрахункових відносин сільськогосподарських підприємств. Це ж стосується відношення поточної кредиторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), яке знизилося з 45,7 до 40,2 %. У результаті випереджального зростання середньорічної величини поточної дебіторської заборгованості (у 5,3 рази) порівняно з зростанням середньорічної величини поточної кредиторської заборгованості (на 184,6 %) показник, який характеризує скільки припадає поточної кредиторської заборгованості на 1 грн поточної дебіторської заборгованості, зменшився з 0,87 до 0,40 грн, або на 54 % (за оптимального рівня близько 1 грн). Якщо у 2011 р. коефіцієнт співвідношення періодів погашення поточної дебіторської та поточної кредиторської заборгованості становив 0,404, то у 2015 р. він збільшився до 2,358.

Отже, фінансовий стан сільськогосподарських підприємств України характеризується стійкою тенденцією до зростання середньорічної величини поточної дебіторської та кредиторської заборгованостей, а також збільшенням середнього періоду погашення кредиторської заборгованості середнього періоду повернення дебіторської заборгованості. Зростання середньорічної величини поточної кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств за 2011 – 2015 рр. на – 184,6 % обумовлено погіршенням стану розрахунків з дебіторами. В аналізованому періоді поточна дебіторська заборгованість була

більшою ніж поточна кредиторська заборгованість – це свідчить про те, що частина оборотних активів вилучена з господарської діяльності сільськогосподарських підприємств та перебуває в обороті дебіторів.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua.

2. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз : підруч. / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.

3. Потій В. Кредиторська заборгованість і її роль у формуванні капіталу підприємства / В. Потій, Г. Куліш // Ринок цінних паперів в Україні. – 2010. – № 3 – 4. – С. 23 – 26.

УДК 658.012.7

КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ КОНТРОЛІНГУ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Лісковець Сергій Валерійович,
аспірант
Полтавської державної аграрної академії, м. Полтава

У сучасних умовах господарювання вітчизняним підприємствам надається право самостійно розробляти власні виробничі програми, плани соціально-економічного розвитку, визначати стратегії цінової політики й поведінки на ринках. Це призводить до суттєвого зростання відповідальності керівників за прийняті ними управлінські рішення. Отже, їм необхідна достовірна інформація про фінансово-господарську стійкість, діяльність, конкурентоспроможність підприємства. Виконанням цього завдання і займається служба контролінгу. Відповідно, сучасна концепція комплексної системи управління підприємством, що містить й управлінський облік з метою контролю всіх статей витрат, всіх підрозділів і всіх складових виробленої продукції або наданих послуг, а також їх подальше планування, дістала назву контролінгу. Він забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку процесів прийняття рішень при управлінні організацією [1].

Система контролінгу - це принципово нова концепція поєднання інформації і управління, яку можна визначити як обліково-аналітичну систему, що реалізує синтез елементів обліку, аналізу, контролю, планування, забезпечує як оперативне, так і стратегічне управління процесами досягнення цілей [2]. Основу системи контролінгу складає регулярний та своєчасний збір інформації про діяльність підприємства і стан ринкового середовища його функціонування. Аналіз та планування цієї інформації набуває першорядного значення в сучасних умовах. У зв’язку з цим зростає інтенсивність та насиченість інформаційних потоків, вимагаючи систематизації, уніфікації для забезпечення ефективності управління бізнесом.

Контролінг на сьогодні представляє собою один із найкращих систематизаторів масштабних потоків інформації про рух економічної інформації в межах інтегрованих, у т. ч. великих аграрних підприємств з метою

координації прийняття управлінських рішень. Для їх ефективності необхідно не тільки забезпечити надходження інформації, яка відображає реальний стан бізнес-процесів, організовує уніфіковану, стислу, чітку та просту форму її подачі, але і дотримується її своєчасного надання.

Таким чином, контролінг дає можливість уникнути неузгодженості при прийнятті управлінських рішень і дозволяє своєчасно виявити прихований потенціал у системі управління. В умовах низького рівня ліквідності, платоспроможності та рентабельності значної кількості агроформувань використання системи контролінгу дозволяє підприємствам координувати плани в залежності від змін зовнішнього середовища, аналізувати причини відхилень, розробляти рекомендації щодо забезпечення застосування в умовах конкуренції.

Впровадження контролінгу як системи управління в сучасних аграрних підприємствах зумовлюють наступні чинники: підвищення нестабільності зовнішнього середовища висуває додаткові вимоги зосередження уваги з контролю минулих подій на прогнозування майбутніх; необхідність прискорення реакції підприємства на зміни зовнішнього середовища, підвищення його гнучкості; доцільність постійного відслідковування змін, що виникають у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємств; необхідність продуманої системи дій щодо забезпечення конкурентоспроможності та уникнення кризових явищ; ускладнення систем управління підприємства вимагає механізму координації внутрішніх дій [3, с. 208].

Результатом впровадження систем контролінгу є:

- можливість швидко і точно зробити розрахунок ціни на прийняте замовлення при договірній ціні, а також прийняти замовлення при фіксованій ціні у разі, якщо ціну пропонує замовник;
- створення формалізованих інформаційних потоків (документообігу) що дає змогу оперативно фіксувати поточний стан виконання тих або інших показників; можливість спланувати поточну діяльність та передбачити її результати, побудувати модель майбутнього;
- забезпечення поточного контролю та аналізу результатів фінансово-економічної й господарської діяльності.

Він надає можливість визначення реальних причин тих або інших господарських подій і явищ й формування відповідного стилю управління. Також це автоматизація функцій обліку, контролю, аналізу та планування й прогнозування розвитку.

Список використаних джерел:

1. Адаменко М. Перспективи використання системи контролінгу на підприємствах України / М. Адаменко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/ Soc_Gum/Vddfa/2008_1/4/4%2520Adamenko.pdf
2. Зоріна О. Організація контролінгу в Україні: питання теорії та практики / О. Зоріна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/ VNULP/Menegment/2009_647/61.pdf
3. Бондар Н.М. Формування системи контролю на сучасному підприємстві / Н.М. Бондар // Управління проектами, системний аналіз і логістика, 2007. – №4. – С. 206-210.

УДК 33:303

ЛІКВІДНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Литвин Анна Михайлівна,
СВО «Магістр», спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Важливою складовою фінансового аналізу при оцінці фінансового стану суб'єкта господарювання є оцінювання ліквідності - одного із найважливіших факторів діяльності підприємств. Поняття «ліквідність» є складним та багатофакторним, обумовлюються економічним середовищем, в межах якого здійснюється діяльність підприємства, а також результатами його функціонування. Це обумовлює існування багатьох різних точок зору щодо змісту цього поняття. Між тим, для правильного проведення фінансового аналізу і отримання достовірних аналітичних висновків та пропозицій важливим є єдине його розуміння.

Тому дослідження розуміння поняття ліквідності й правильне застосування його в сучасному фінансовому аналізі підприємницької діяльності є доволі важливим та актуальним. У вітчизняних та іноземних теоріях фінансового аналізу діяльності підприємства існують різноманітні підходи до визначення економічного змісту поняття «ліквідність». Деякі з низ наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Визначення поняття «ліквідність» у літературних джерелах

Автор, джерело	Визначення ліквідності підприємства
Великий економічний словник [1]	«...спроможність...своєчасно виконувати свої боргові зобов'язання; залежить від розміру заборгованості та обсягу ліквідних коштів»
Е.А. Уткін [2]	«Здатність підприємства вчасно і без затримки сплачувати свої короткострокові зобов'язання названо ліквідністю»
Т.О. Фролова [3]	Означає здатність цінностей легко перетворюватися в гроші, тобто в абсолютно ліквідні активи, для своєчасного покриття всіх необхідних платежів
Т.Д. Костенко [4]	Здатність перетворювати свої активи в кошти платежу для погашення короткострокових зобов'язань
Л. А. Лахтіонова [5]	У загальному розумінні — це здатність цінностей легко перетворюватися в гроші, тобто в абсолютно ліквідні активи. Це здатність і швидкість підприємства перетворювати свої активи в гроші для покриття своїх не обхідних платежів у міру настання їх строків.
Н.В. Тарасенко [6]	Розуміють спроможність підприємства перетворювати свої активи на гроші без втрати їх ринкової вартості для покриття всіх необхідних платежів в міру настання їх строків на швидкість здійснення цього перетворення

В. В. Ковальов та О. М. Волкова [7] вважають, що ліквідність підприємства – це наявність у нього оборотних коштів в розмірі, теоретично достатньому для погашення короткострокових зобов'язань, навіть з порушенням термінів погашення, що передбачені контрактами. На нашу думку,

неточність цього поняття полягає в тому, що автори не вказують, що це не просто наявність оборотних коштів, а саме здатність та швидкість їх перетворення у грошові кошти.

А. В. Кулик [8] вважає, що ліквідність підприємства – здатність підприємства за будь-яких умов перетворювати свої активи в гроші без втрати своєї ринкової вартості, а також залучати кошти із зовнішніх джерел для виконання всіх своїх зобов'язань в строк і в повному обсязі, фінансувати свою діяльність і погашати непередбачені борги. Ми вважаємо, що це поняття є не зовсім коректним. Важливо зауважити, що головне призначення ліквідності суб'єкта господарювання полягає в дослідженні можливості трансформації саме оборотних активів як найбільш мобільної частини майна, бо вимушена реалізація необоротних активів – це вже не дуже нормальне явище в діяльності суб'єктів ринкової економіки.

І. О. Бланк сформулював найвдаліше визначення ліквідності, характеризуючи її як функцію часу (строку можливого продажу) і ризику (можливої вартості майна за умов терміновості його продажу) [9].

У загальному розумінні «ліквідність» означає здатність перетворення активів у гроші швидко та без втрат ринкової вартості. Таким чином, ліквідність можна оцінювати з двох сторін. По-перше, як час, необхідний для перетворення активів у грошову форму; по-друге, як ймовірність продати актив і отримати визнану ринкову ціну.

Провівши аналіз дефініцій щодо визначення змісту поняття «ліквідність», можна сформувати наступне визначення: «…наявність у підприємства достатнього обсягу оборотних активів, що здатні швидко трансформуватися в грошову форму через їх споживання або продаж з метою погашення поточних зобов'язань та забезпечення виробничого процесу».

Список використаних джерел:

1. Ліквідність : великий економічний словник [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://www.ekonomiks.net.ua/

2. Уткин Е. А. Финансовый менеджмент : [учебник для вузов] / Е. А. Уткин. – М. : Издательство "Зеркало", 2006. – 272 с.

3. Фролова Т. О. Фінансовий аналіз : [навч.-метод. посіб. для самост. вивч.] / Т.О. Фролова – К. : Вид-во Европ. ун-ту, 2005. – 253 с.

4. Костенко Т. Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства / Т. Д. Костенко. – К. : – 2005. – 400 с.

5. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: [навч. посіб.] / Л. А. Лахтіонова – К. : КНЕУ, 2004. - 368 с.

6. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства / Н. В. Тарасенко. – Львів : ЛБІ НБУ, 2004. – 485 с.

7. Ковалев В. В. Анализ хозяйствененой деятельности : [учебник] / В. В. Ковалев, О. М. Волкова. – М. : ТК Велби, Изд-во "Проспект", 2007. – 424 с.

8. Кулик А. В. Проблеми організації та методики аналізу ліквідності і платоспроможності підприємств / А. В. Кулик // Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем, Збірник наукових праць МННЦ ІТіС. – К. : – 2009. – Вип. 14. – С. 300-332.

9. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : [учебный курс] / И. А. Бланк. – К.: Ника-центр, Эльга, 2004. – 656 с.

Науковий керівник – к.е.н., доцент Некрасенко Лариса Анатоліївна.

УДК 330.322

ПОСТАЧАЛЬНИКИ ТА СПОЖИВАЧІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

Мещеряков Володимир Євгенійович,
кандидат економічних наук, доцент кафедри
Ткаченко Анастасія Андріївна,
ЗВО факультету менеджменту і економіки
Харківського національного аграрного університету
ім. В.В. Докучаєва, м. Харків

Сьогодні теоретичне пізнання категорії інвестицій знайшло своє відображення у вітчизняних нормативних актах, зокрема, у Податковому кодексі України та Законі України «Про інвестиційну діяльність» [1; 2].

Відповідно до Податкового кодексу України, інвестиції – це господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/або цінних паперів в обмін на кошти або майно[1].

У Законі України «Про інвестиційну діяльність» зазначено, що інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об’єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект. При цьому інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій [2].

Аналіз зазначених трактувань дає можливість зробити висновок про те, що зміст поняття «інвестиційні ресурси» можна розкрити через призму поняття «інвестиції», адже останні визначаються як цінності (кошти, цільові банківські вклади, рухоме та нерухоме майно, майнові права інтелектуальної власності тощо). Таким чином, на нашу думку, інвестиційні ресурси – це майнові та інтелектуальні цінності, які вкладаються суб’єктом господарювання в об’єкти підприємницької та інші види діяльності з метою отримання прибутку (доходу) або досягнення соціального ефекту.

Інвестиційні ресурси класифікуються за різними ознаками. За характером об’єкта інвестування вони поділяють на матеріальні, нематеріальні, фінансові, реальні; за формами інвестування: валові, чисті, інноваційні, інтелектуальні, екологічні; за формою власності: державні, приватні, іноземні, спільні; за джерелами формування: власні, запозичені, бюджетні; за країною вкладання: внутрішні, зовнішні; за характером участі у інвестиційному процесі: прямі, непрямі (портфельні); за терміном використання: короткотермінові, середньо термінові, довготермінові.

Ринок капіталу складається з грошового ринку та ринку інвестиційних

фондів. Грошовий ринок постачає кошти обігу та платежу. Заощадження, що надходять на цей ринок, створюють два потоки. Один – менший – потрапляє до рук заставодавців, інший – основний – потрапляє спочатку до рук посередників, а потім до рук заставодавців. Перший іноді називають проміжним, а другий – кінцевим.

Капітал має три важливі властивості: він мобільний, вразливий та той, що рідко трапляється. Він рухається туди, де інвестиційний клімат сприятливий та існують певні можливості одержання прибутку. При аналізі ризиків у країнах звичайно виділяють: політичну ситуацію; тенденції економічного розвитку; бюджетну політику уряду та її вплив на заощадження та інвестиції; кредитно-грошову політику, яка покликана стабілізувати ціни та валютний курс; можливості для одержання задовільного доходу на інвестиції, якщо ризик у тій чи іншій країні визнаний сприятливим.

Найбільшими постачальниками інвестиційного капіталу є індивідуальні заощадження (населення). Особисті заощадження набувають форми банківських депозитів, сертифікатів, пенсійних фондів, облігацій, державних позик, корпоративних цінних паперів, страхових полісів та ін.

Споживачами інвестиційних фондів є окремі особи, підприємці, бізнес та уряд. Індивідуальним споживачам капітал може знадобитись для придбання товарів тривалого використання (автомобіля, земельної ділянки, нерухомості).

Найбільшим споживачем капіталу є бізнес, головним чином, корпоративний. Значна частина капіталу генерується самим бізнесом (нерозподілений прибуток та амортизаційні відрахування), інша надходить від фінансових посередників, в основному комерційних банків, інвестиційних фондів та з ринку цінних паперів [3, с. 322-323].

Усі інвестори – індивідуальні та інституційні – прагнуть досягти певної мети, вкладаючи свої заощадження в ті чи інші види цінних паперів. Основна мета інвесторів: безпека вкладів; прибутковість вкладів; зростання вкладів; ліквідність вкладів.

Основною метою формування інвестиційних ресурсів підприємства є задоволення його потреб у придбанні необхідних інвестиційних активів та оптимізація їх структури з позицій забезпечення ефективних результатів інвестиційної діяльності [4; 5].

У цілому, формування інвестиційних ресурсів підприємства визначається його інвестиційною привабливістю, яка характеризується сукупністю показників його фінансово-економічного стану, на основі аналізу яких потенційний інвестор може прийняти управлінське рішення щодо доцільності вкладення вільних коштів у розвиток цього підприємства без значного ризику їх втрати або неотримання очікуваного доходу на інвестований капітал.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами). – [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

2. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII (зі змінами). – [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим

доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12.

3. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов — К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.

4. Левицький В. В. Ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства / В. В. Левицький // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 2(56). – С. 69-71.

5. Черненко Л. В. Інвестиційна діяльність підприємств та джерела її фінансування [Електронний ресурс] / Л. В. Черненко. – Режим доступу: http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/174.pdf

УДК 336, 77:33.054.23

АНАЛІЗ ЗБИТКОВОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ

Миколенко Інна Григорівна,
к.е.н., доцент,
Пасько Дарина Володимирівна,
спеціальність «Фінанси, банківська справа
та страхування» СВО «Бакалавр»
Полтавської державної аграрної академії, м. Полтава

Кредитні операції будь-якого банку є основним джерелом його доходів і разом з тим найбільшою статтею активів. Від успішного проведення кредитних операцій залежить прибутковість як окремої банківської установи, так і банківської системи в цілому. До того ж, кредитний портфель становить головне джерело ризиків, які впливають на надійність та безпеку банківських установ.

Однак, зміни які відбуваються у банківській системі, зумовлюють необхідність поглибленого аналізу кредитної діяльності банків, якості та ризиковості сформованого ними кредитного портфеля [1,с.32].

За січень – вересень 2016 року залишок кредитів, виданих підприємствам та домогосподарствам платоспроможними банками, скоротився на 2.6% за фіксованим курсом. Причини – повільне відновлення економіки, закредитованість бізнесу та високі відсоткові ставки. Основна тенденція поточного року – зміна валюти кредитів на гривню в процесі реструктуризації зобов'язань. За три квартали гривневі кредити зросли на 10%, особливо помітним став стрибок у ІІІ кварталі. Водночас валютні кредити в доларовому еквіваленті знизилися на 11%. Кредитний портфель виріс тільки в державних банків – на 2,0% з початку року, в інших груп зафіксовано падіння [3, с.36].

Два роки поспіль кредитний портфель у платоспроможних банках практично не змінюється. У січні – травні 2017 року валові кредити за фіксованим курсом скоротилися на 0,7%. Без урахування списань безнадійної заборгованості вони зросли на 0,8%. Чисті кредити скоротилися на 2,2%, бо банки сформували додаткові резерви.

Світовий досвід продемонстрував, що ситуація, яка склалася в Україні є нетиповою. У більшості країн світу фінансово-кредитні установи активно реформують власні системи ризик-менеджменту, що дає змогу не допустити

нарощування проблемної заборгованості, а також забезпечує підприємства необхідними кредитними ресурсами за прийнятною ціною [4, с.4].

Ефективне управління кредитними операціями банків є одним з найважливіших аспектів їх діяльності, що в майбутньому впливає на формування прибутку та покращує ліквідність. Тому такі установи повинні звертати значну увагу на пошук шляхів щодо удосконалення напрямів кредитування та мінімізації кредитних ризиків. Нині кредитна активність банків України знаходиться на недостатньому рівні, також частка проблемних кредитів у загальному кредитному портфелі є значною. Задавнена заборгованість за кредитами знецінює активи банків, чим погіршує стан банківської системи країни загалом, що вимагає прийняття термінових заходів як з боку Національного банку України, так і з боку самих банківських установ [2,с.169,170].

Можна підбити підсумок, що основними недоліками щодо формування кредитного портфеля банків на сьогодні залишаться неякісний моніторинг кредитів, недосконаліть методів визначення кредитоспроможності позичальника, недоліки в роботі із заставою тощо. Тому з боку банків є важливим удосконалення оцінки кредитоспроможності позичальників за допомогою моделей комплексного аналізу. Постійний моніторинг кредитного портфеля банку, якісна оцінка заставного майна, залучення висококваліфікованих спеціалістів не тільки вбереже банки від збитків, але й дозволить збільшити обсяги кредитування.

Список використаних джерел:

1. Аналіз якості та ефективності управління кредитним портфелем банків України / С. О. Руднєва // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2013. – Вип. 1. – С. 32-37.

2. Виноградня В. М. Аналіз напрямів управління кредитним портфелем банків України [Текст] / Віта Михайлівна Виноградня // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. – Том 21. – № 1. – С. 166-172. – ISSN 1993-0259.

3. Звіт про фінансову стабільність. // Національний банк України. – 2017. – №3. – С. 59-63.

4. Крупка М. І. Оцінка обсягів та якості кредитного портфеля банків України / М. І. Крупка, О. Б. Баран. // Ефективна економіка. – 2015. – №11. – С. 6-8.

УДК 658

ФОРМИ РЕАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Остапенко Ольга Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Довженко Інна Сергіївна,
СВО Магістр
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Реальні інвестиції - це вкладання коштів в реальний (основний та оборотний) капітал, спрямоване на приріст виробничих фондів та матеріально-технічних запасів [1].

Для більш точного розуміння значення реальних інвестицій, необхідно розглянути їх значення, яке полягає в наступному:

1) забезпечують повне відновлення (введення) пасивної частини основних виробничих засобів (засобів праці);

2) забезпечують відновлення активної частини основних виробничих засобів (знарядь праці);

3) сприяють приросту товарно-матеріальних цінностей.

4) сприяє створенню стратегічного потенціалу підприємства за рахунок приросту тих чи інших ресурсів (технічних, технологічних, просторових тощо), що забезпечує стратегію його економічного розвитку як об’єкту господарювання [2];

5) дають можливість підприємству самостійно налагодити виробництво обладнання (чи матеріалів).

Згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність» об’єктами реальних інвестицій є рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності, тобто об’єкти, що потребують реконструкції, модернізації, технічного переоснащення, оновлення.

Реальні інвестиції здійснюються підприємствами в різноманітних формах, основними з яких є (рис. 1).

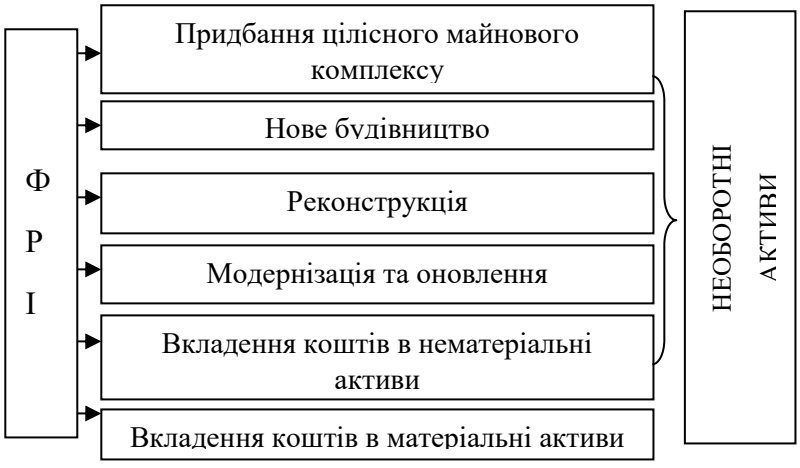

Рис. 1. Основні форми реального інвестування (ФРІ)

1) Цілісний майновий комплекс - особливим видом майна є цілісний майновий комплекс – господарський об’єкт із завершеним циклом виробництва

продукції (робіт, послуг) та з наданою йому земельною ділянкою, на якій він розміщений, автономними інженерними комунікаціями, системою енергопостачання (підприємства, установи, організації, навчальні заклади тощо) [2].

2) Нове будівництво - це будівництво нових підприємств, споруд, цехів на нових площах.

3) Реконструкція - перебудова існуючих об'єктів виробничого та цивільного призначення, пов'язана з удосконаленням виробництва, підвищенням його техніко-економічного рівня та якості продукції, поліпшенням умов експлуатації та проживання, якості послуг, зміною основних техніко-економічних показників.

4) Модернізація та оновлення - оновлення, удосконалення, надання будь-чому сучасного вигляду, переробка відповідно до сучасних вимог.

5) Нематеріальні активи - активи, які не мають фізичної дотикової форми, наприклад, захист, забезпечений страховкою, або ціна фірми (гудвіл).

6) Матеріальні активи - активи, які можна побачити або доторкнутися до них, мають матеріальну форму. До довготермінових матеріальних активів часто відносять нерухоме майно та основні виробничі засоби.

Список використаних джерел:

1. Економічна сутність реальних інвестицій [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://pidruchniki.com/18421120/investuvannya/realni_ investitsiyi

2. Михайленко О. В. Вплив реальних інвестицій на процес відтворення основних засобів [Електронний ресурс]/ О. В. Михайленко // Режим доступу : http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9227/1/5.pdf

УДК: 338.48.330.

ВПЛИВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Парубок Наталія Василівна,
кандидат економічних наук, викладач
кафедри туризму та готельно-ресторанної
справи Уманського національного
університету садівництва, м. Умань

Підприємства інфраструктури туризму мають надзвичайно важливе значення для забезпечення стійкого розвитку національного господарства, задоволення суспільних потреб як необхідних передумов успішного функціонування вітчизняної економіки. Туризм є багатогранним, соціально орієнтованим міжгалузевим комплексом національної економіки, який здійснює виробництво широкого асортименту туристичних послуг і сприяє становленню та розвитку підприємств малого і середнього бізнесу, зростанню зайнятості населення, покращанню його добробуту.

На жаль, підприємства туристичної інфраструктури повільно завойовують довіру вітчизняних туристів. В свою чергу, споживачі

туристичних послуг не завжди в змозі задовольнити свої потреби у відпочинку через недостатні доходи та низьку мобільність.

Тривожний стан туристичної інфраструктури спонукає вчених і практиків шукати шляхи стимулювання попиту на послуги туристичних суб'єктів господарювання [1].

Під інфраструктурою туризму розуміється комплекс споруд, інженерних і комунікаційних мереж, у тому числі телекомунікаційного зв'язку, доріг, суміжні індустрії туризму підприємства, що забезпечують нормальний доступ туристів до туристських ресурсів, і їхнє належне використання з метою туризму, а також забезпечення життєдіяльності підприємств індустрії туризму. Це автомобільні шляхи і залізниці, вокзали і термінали, системи регулювання дорожнього, повітряного, річкового і морського руху, системи теплопостачання, електричні і телефонні мережі та інші.

Розвиток інфраструктури туризму – важливий етап планування процесу використання туристських ресурсів. Окрім того, масовий турист вимагає дуже комфортних умов свого перебування в місці тимчасового відвідування [2].

Серед головних чинників, що досі стримують розвиток туристичної індустрії в Україні можна виділити відсутність інфраструктури ринку туристичних послуг як цілісної системи та відповідного науково-дослідницького забезпечення галузі. В той же час, подальший розвиток туризму в Україні потребує застосування інноваційних підходів до організації управління галуззю як на державному рівні, так і на рівні підприємства.

На сьогодні основними проблемами туристичної інфраструктури в Україні є застарілість переважної більшості капітальних споруд, що відносяться до неї; неузгодженість в просторі і часі, яка іноді помічається між її елементами, а також відчутна нестача нормативно-правового підґрунтя функціонування та розвитку підприємств інфраструктури туризму.

Подальший розвиток туристичної інфраструктури і подолання несприятливих прогнозів можливі за умов урахування таких рекомендацій:

1) оптимізація індексів споживчих цін на послуги відпочинку, культури, транспорту, розміщення та харчування;

2) підвищення реальних доходів населення;

3) стимулювання кінцевих споживчих витрат домогосподарств України;

4) вирішення проблем використання наявної туристичної інфраструктури шляхом:

– модернізації застарілої матеріально-технічної бази;

– підвищення фінансування державних закладів культури;

– залучення приватного сектора, особливо в сільській місцевості, до рекреаційно-туристичного підприємництва та сільського зеленого туризму;

– організація приміських зон короткочасного відпочинку, створення нових рекреаційних зон загальнодержавного та місцевого значення;

– підвищення кількості підприємств та персоналу в туризмі, якості обслуговування;

– відповідності транспортних шляхів України міжнародним вимогам;

– розвитку системи зв'язку і комунікацій, функціонування служб сервісу

громадського харчування, побутового, культурно-розважального обслуговування [1].

Досягнення зазначених цілей дасть змогу поступового збалансування рівнів розвитку туризму та його інфраструктури з урахуванням особливостей регіонального розвитку територій, що, в свою чергу, призведе до оптимізації темпів зростання обсягів туристичних потоків, обсягів доходів від туризму бюджету держави; збільшення частки туристичних послуг у національному ВВП.

Отже, тільки наявності інфраструктури, призначеної для туризму, недостатньо. Її необхідно розглядати в широкому значенні: основні елементи інфраструктури повинні виконувати не тільки винятково рекреаційну функцію, а й служити провідним фактором поліпшення всього соціально-економічного життя країни. Це має бути інфраструктура загального користування, що відповідає світовим стандартам і зорієнтована на всіх мешканців окремого регіону та його гостей [2].

Список використаних джерел:

1. Туристична діяльність в Україні у 2012 році : Стат. Бюлетень / Відп. за випуск І.В. Калачова. – К. : Державна служба статистики України, 2013. – 272 с.

2. Туристична діяльність в Україні у 2014 році : Стат. Бюлетень / Відп. за випуск О.О. Карамзіна. – К. : Державна служба статистики України, 2015. – 76 с.

УДК 330.837

СОЦІАЛЬНІ ЗАСАДИ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Пеньковський Сергій Валентинович,
аспірант
Полтавської державної аграрної академії, м. Полтава

Трудові відносини у вітчизняних агроформуваннях досить часто розглядають через призму визначення правил становлення та регулювання взаємовідносин основних суб’єктів, що складаються з приводу гарантування зайнятості, покращення умов праці, розподілу та перерозподілу доходів, звільнення та виходу на пенсію. Тому сутнісна характеристика трудових відносин передбачає їх інституціоналізацію на соціальних засадах. Вона проявляється в таких формах соціального взаємозв’язку, як захист зі сторони трудового законодавства інтересів найманих працівників; їх державне регулювання; реалізація відносин соціального партнерства та договірних відносин; культура праці; покращення якості життя населення [3, с. 135].

Інституціоналізація трудових відносин в аграрних підприємствах передбачає формування стійких норм, правил, процедур, ліній поведінки та взаємодії найманих працівників, роботодавців та держави.

Систематизація інститутів та стійкі форми інституціоналізації соціально-трудових відносин на рівні працівників, роботодавців та держави дає можливість виділити дві групи інститутів: інститути-суб’єкти та інститути-механізми, які

поділяються на формальні та неформальні за способом організації й регулювання суспільних відносин. У контексті дослідження інституційних основ формування та розвитку ринку праці, відтворення кадрового потенціалу аграрної економіки науковцями визначається через функціонування трьох блоків інституційних елементів: освітнього, інформаційного та ринку праці [1, с. 80].

При цьому ринок праці тісно взаємопов'язаний з інформаційним ринком та ринком професійної освіти, оскільки саме вони створюють основу для формування високоякісного кадрового потенціалу країни, впливають на його конкурентоспроможність та сприяють ефективному використанню в соціально-трудових відносинах. Ринок праці забезпечується нормативним регулюванням економічних, соціальних та трудових процесів з метою ефективного розподілу трудових ресурсів, покращення умов праці та зайнятості населення, визначення умов рівноваги попиту та пропозиції робочої сили, становлення гнучкого ринку праці при підвищенні мобільності висококваліфікованих працівників [4, с. 145]. Визначають національну специфіку інституційних механізмів регулювання ринку праці.

Інституціоналізація відносин зайнятості передбачає активну трансформацію системи соціальних відносин: формування конкурентного економічного середовища, сприятливого для розвитку диверсифікованої структури зайнятості населення; розвиток недержавного сектора економіки та нового типу соціально-трудових відносин; забезпечення соціального захисту населення. При цьому основним джерелом конкурентоспроможності, лідерства та переваг стає людський інтелект – схильність до інновацій та інноваційних змін, спроможність моделювати напрямки та механізми перспективного розвитку, уміння пристосовуватись до умов динамічного ринкового середовища, використання переваг через реалізацію кластерної системи господарювання. Це забезпечує створення нових робочих місць та зростання обсягів залучення найманих працівників.

Для подолання інституціональної недосконалості вітчизняного ринку праці та вирішення виявлених інституційних проблем необхідно впровадити систему державних заходів, спрямованих на формування його ефективних інститутів, які дозволять подолати структурну невідповідність попиту та пропозиції на робочу силу, скоротити частку нелегальної зайнятості, підвищити мотивацію до праці та трудову мобільність. При цьому оцінка напрямів обігу робочої сили, практика використання неформальної зайнятості свідчить про необхідність зміцнення інституціональних засад розвитку ринку праці, посилення позицій найманих працівників та протидії проявам монополізму роботодавців шляхом соціального партнерства й соціальної відповідальності [2, с. 246].

Для забезпечення підвищення рівня конкурентоспроможності трудових ресурсів необхідно не лише вдосконалювати діяльність інститутів і функціонування інституцій ринку праці на селі. Важливо проводити комплексну аграрну політику держави, спрямовану на створення умов якісного розвитку сільських трудових ресурсів та їх ефективної реалізації через створення високотехнологічних робочих місць. Це буде відповідати концепції гідної праці, процесам дигіталізації сільського господарства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Бражко О. В. Інституційне забезпечення функціонування ринку праці в Україні / О. В. Бражко // Економіка і держава. – 2010. – № 1. – С. 79-81.
2. Ігнатенко М. М. Стратегії та механізми управління розвитком соціальної відповідальності суб'єктів господарювання аграрної сфери економіки: [монографія] / М. М. Ігнатенко. – Херсон : Айлант, 2015. – 470 с.
3. Мармуль Л. О. Ринок праці та зайнятість населення сільських територій: теорія і практика регулювання : [монографія] / Л. О. Мармуль, І. А. Романюк. – Херсон : Айлант, 2015. – 266 с.
4. Пищуліна О. М. Інституційні пастки» функціонування ринку праці в Україні / О. М. Пищуліна // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 4 (13). – С. 140-147.

УДК 657.42

ШЛЯХИ ПРИСКОРЕННЯ ОБЕРТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ

Перетятько Тетяна Миколаївна,
здобувач вищої освіти за н.п. «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Негативним фактором функціонування багатьох вітчизняних підприємств є нестача оборотних коштів, яка супроводжується низьким рівнем їх використання. Суттєвий внесок у вивчення проблем управління оборотними коштами підприємств зробили І. Бланк, Сорока Р. С. [3], Соляник Л. Г., Сідун В. А., Пономарьова Ю. В. та інші науковці. Незважаючи на значну кількість публікацій, що освітлюють окремі аспекти проблем управління оборотними коштами, дослідження цього процесу, його сутності, особливостей, факторів, що впливають прискорення обігу оборотних коштів підприємства, вимагають подальшого дослідження.

Прискорення оборотності обігових коштів має велике значення для стабільності фінансового стану підприємства оскільки:

– від швидкості оборотності коштів залежить розмір річного обороту, бо підприємство, що має невеликий обсяг коштів, але більш ефективно їх використовує, може робити такий оборот, як і господарство з більшим обсягом коштів;

– з оборотністю пов'язана відносна величина витрат, що знижує собівартість одиниці продукції;

– прискорення обороту на тій або іншій стадії кругообігу коштів (наприклад, скорочення часу перебування матеріалів на складі) зменшує прискорення обороту на інших стадіях.

Кожний етап кругообігу оборотних коштів розпочинається і закінчується шляхом переходу в інший. Відповідно до стадій кругообігу оборотних засобів можна виділити три напрями прискорення їх оборотності: на стадії виробничих запасів; на виробничій стадії; у сфері обігу. Економічна ефективність цього процесу залежить не тільки від правильного прогнозування строків початку

кожного з етапів, а й від визначення кількісної, вартісної та якісної характеристик початку, перебігу та закінчення всіх етапів процесу [2]. Тільки досягаючи максимальної віддачі на кожному з етапів, можна сподіватися за позитивний загальний результат.

Ефективна організація виробничих запасів є важливою умовою підвищення ефективності використання оборотних коштів [1]. На стадії створення виробничих запасів шляхами прискорення обігу можуть бути:

– удосконалення нормування, впровадження економічно обґрунтованих норм запасу;

– забезпечення ритмічного використання матеріальних ресурсів;

– наближення постачальників сировини, напівфабрикатів, що комплектують вироби, до споживачів;

– налагодження роботи транспорту.

На стадії незавершеного виробництва:

– скорочення тривалості виробничого циклу, впровадження системи економічного стимулювання працівників за досягнення на цій стадії;

– вдосконалення організації виробництва, впровадження прогресивної техніки і технологій;

– розвиток стандартизації, уніфікації, типізації;

– економія на всіх стадіях руху оборотних коштів;

– організація використання вторинних ресурсів.

На стадії обігу:

– раціональна організація та стимулювання збуту продукції;

– удосконалення маркетингової діяльності підприємства;

– прискорення документообігу, своєчасне оформлення документації і прискорення її руху;

– удосконалення системи розрахунків, дотримання договірної і платіжної дисципліни;

– наближення споживачів продукції до її виробників.

Прискорення оборотності сприяє їх абсолютному і відносному вивільненню з обороту. В цьому випадку меншим об’ємом оборотних засобів забезпечується більший розмір реалізації.

Абсолютне вивільнення – це зниження суми оборотних коштів у поточному році порівняно з попереднім роком за збільшення обсягів реалізації продукції. Відносне вивільнення має місце, коли темпи зростання обсягів реалізації (продажу) випереджають темпи зростання оборотних коштів, тобто меншим обсягом оборотних коштів підприємство забезпечує більший обсяг реалізації. Прискорення оборотності оборотних коштів зумовлює: по-перше, збільшення обсягу продукції на кожну грошову одиницю поточних витрат підприємства; по-друге, вивільнення частини коштів і завдяки цьому створення додаткових резервів для розширення виробництва.

Список використаних джерел:

1. Єгорова О. В. Аналіз господарської діяльності: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів аграрного профілю] / О. В. Єгорова,

Л. О. Дорогань-Писаренко, О. Ю. Литвин. – Полтава : РВВД ПДАА, 2016. – 300 с.

2. Сідун В. А. Економіка підприємства: Навчальний посібник: Вид. 2-ге, перероб. та доп. / В. А. Сідун, Ю. В. Пономарьова. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 356 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://uchebniks.net/book/271-ekonomika-pidpriyemstva-navchalnij-posibnik-sidun-va/2-annotaciya.html.

3. Сорока Р.С. Фактори впливу на забезпеченість торговельних підприємств оборотним капіталом / Р.С. Сорока // Фінанси України. – 2003. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_05/127.pdf.

Науковий керівник – Єгорова Олена Володимирівна, к.е.н, доцент.

УДК 658.012.32

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД РЕГІОНАЛЬНОГО СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Петренко Наталія Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
Уманський національний університет
садівництва, м. Умань

У сучасних економічних умовах перед аграрними регіональними підприємствами постало завдання забезпечити не тільки виживання, але й безперервний розвиток, нарощування свого потенціалу. Досягнення поставленої мети можливо лише при стратегічному підході до управління операційною діяльністю аграрних підприємств.

У сучасних умовах спроби теоретично осмислити й обґрунтувати практичну необхідність стратегічного управління в західних країнах були початі в другій половині ХХ століття, такими закордонними вченими як Ансофф І. [1], Мескон М.Х., Томсон та Стрікленд, Шендел та Хаттен, Сміт, Хіггенс, Пирс та Робінсон.

Термін «Стратегічне управління» був введений у побут на стику 70–х рр. для того, щоб позначити різницю між поточним управлінням на рівні виробництва й управлінням, здійснюваним на вищому рівні. Необхідність фіксації такого розходження була викликана в першу чергу змінами в умовах ведення бізнесу. Провідною ідеєю, що відображає сутність переходу від поточного управління до стратегічного, з’явилася ідея необхідності перенесення центра уваги вищого керівництва на оточення, для того щоб відповідним чином і вчасно реагувати на зміни, що відбуваються в ньому [2].

Існуючі на сьогоднішній день концепції стратегічного управління, на наш погляд, не дозволяють підприємствам домагатися поставлених цілей в умовах ринкової економіки, що характеризується динамічністю, мінливістю й невизначеністю зовнішнього середовища. У сучасних умовах удосконалення

стратегічного управління являє собою діяльність по забезпеченню реалізації цілей підприємства в умовах динамічного, мінливого й невизначеного зовнішнього середовища. Це дозволяє раціонально використовувати існуючий потенціал і залишатися прийнятною до зовнішніх вимог.

Стратегічне управління – є областю наукових знань, що охоплює методологію формування стратегії розвитку підприємства й прийняття стратегічних управлінських рішень і способи їхньої практичної реалізації для досягнення цілей підприємства [4]. Пітер Друкер, сказав, стратегічний менеджмент – управління, спрямоване на досягнення результатів за допомогою застосування широкого спектра інструментів стосовно кожного з елементів виробничо-управлінської системи організації [3].

Стратегічне управління за визначенням Василенко В.А., Ткаченко Т.І., – це не тільки сукупність концепції підходів і методів, це складна система, що являє собою динамічний процес аналізу, вибору стратегій, планування, забезпечення і реалізації розроблених планів організацією, що полягає в повторюваному циклі розв'язання п'яти основних завдань (етапів) [2].

Стратегічне управління – це реалізація концепції, в якій поєднуються цільовий, системний, ситуаційний та інтегральний підходи до діяльності підприємства, що дає змогу встановлювати цілі розвитку, порівнювати їх з наявними можливостями (потенціалом) підприємства та приводити їх у відповідність з останніми, розробляючи та реалізуючи систему стратегій [4]. Стратегічне управління – багатоплановий, формально-поведінковий управлінський процес, який допомагає формулювати та виконувати ефективні стратегії, що сприяють балансуванню відносин між організацією (включаючи її окремі частини) та зовнішнім середовищем, а також досягненню визначених цілей.

Кожне з підприємств у промисловості являє собою цілісну систему, що складається із численних взаємозалежних структурних підрозділів, що тісно переплітаються із зовнішнім оточенням. На сьогоднішній день основними змінними, які потребують уваги керівництва, – є так звані внутрішні змінні підприємства – це мета підприємства, структура підприємства, стратегічні завдання підприємства, технологія розробки виробництва й кадровий потенціал підприємства.

Успішне функціонування підприємств у сучасних умовах вирішальним чином залежить також від сил, зовнішніх стосовно нього. Це, на наш погляд, стратегічні зони господарювання, зони стратегічних ресурсів, груп стратегічного впливу. Основним завданням стратегічного управління на підприємствах є досягнення цілей підприємства шляхом оптимального використання внутрішніх змінних (потенціалу: майнового й виробничого) з урахуванням факторів зовнішнього середовища підприємства й приведенні майнового й виробничого потенціалу підприємства у відповідність із вимогами зовнішнього середовища, що змінюється, для забезпечення конкурентоспроможності й ефективного функціонування в майбутньому.

Саме стратегічний підхід до управління орієнтує суб'єкти господарювання на стійкий розвиток, оскільки чітке й адекватне призначення підприємства (місія), визначення його перспективних цілей зумовлюють обґрунтованість

тактичних рішень і впевненість персоналу в довгостроковому функціонуванні підприємства. Тому на сучасному етапі є необхідним трансформування мислення керівників підприємств у стратегічне управління підприємством. Отже, для підприємств, які передбачають довгострокове й успішне функціонування на ринку, стратегічне управління, планування є необхідним. І для українських підприємств настав час здійснити конкретні кроки у становленні системи стратегічного управління.

Список використаних джерел:

1. Ansoff, H. I. Optimizing profitability in Herbulent / H. I. Ansoff // Long range planning-Oxford etc., 1993. – № 5. – P. 112–123.
2. Василенко В. А. Стратегічне управління. / В. А. Василенко, Т. І. Ткаченко // Навчальний посібник. – К. : ЦУЛ, 2003. – 396 с.
3. Друкер П. Практика менеджмента / Пер. с англ.; Учебн. пособие. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2000. – 398 с.
4. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: / З. Є. Шершньова // Підручник. – 2–ге вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 699 с.

УДК 338.2

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПЕРЕВАГ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Постол Анатолій Анатолійович,
кандидат економічних наук, докторант
Херсонського державного аграрного університету, м. Херсон

Вітчизняні аграрні підприємства в сучасних умовах господарювання, особливо малі та середні, розміщені у зонах ризикованого землеробства, на які приходиться $^{3}/_{4}$ території країни, не є стабільними та ефективно працюючими у в аспекті фінансово-економічної стійкості. У першу чергу, це викликано хронічним браком інвестиційних ресурсів, що заважає покращенню впровадженню інновацій та всебічній модернізації аграрного виробництва. Це значно знижує конкурентоспроможність їх продукції на світових ринках в умовах глобалізації порівняно з великими агрокорпораціями та агрохолдингами. Тому важливою умовою подальшої інтеграції підприємств агросфери України в європейський та міжнародний економічний простір є необхідність формування інноваційно-інвестиційної моделі розвитку їх виробництва та його всебічна дигіталізація [1].

На нашу думку, саме інноваційно-інвестиційні переваги є матеріальною основою підвищення ефективності й конкурентоспроможності агроформувань всіх форм організації виробництва та розмірів, запорукою якісно нового економічного зростання, збереження присутності на аграрних ринках та забезпечення іміджу України як провідної світової інноваційної аграрної країни. При цьому формування інвестиційно-інноваційного потенціалу аграрних підприємств є загальною науковою й практичною проблемою, вирішення якої забезпечить стійкий збалансований розвиток сільського господарства загалом.

Незважаючи на те, що фінансування наукових розробок з 2010 р. по 2015 р. у сільськогосподарських науках зросло у 6,8 разів, у ветеринарії – у 7,8 разів (це вище, ніж у середньому у країні, коли фінансування зросло 6,0 разів) [2], частка витрат на виконання науково-дослідних робіт у структурі валового внутрішнього продукту (ВВП) продовжується залишатися дуже низькою – 0,5%.

Інноваційно-інвестиційна система, яка склалася та функціонує у країні навіть продовж останнього періоду, свідчить, з одного боку, про недостатній рівень нововведень у реальну практику господарювання. Це відбувається через складний фінансовий та економічний стан більшості сільськогосподарських товаровиробників. З іншого боку, йдеться про те, що інноваційно-інвестиційний розвиток стає, а подекуди вже утвердився як провідний напрям стратегічного розвитку цілих аграрних галузей та регіонів, зокрема Півдня й Центру країни [2, с. 260].

Інноваційними є великотоварні національні й транснаціональні корпоративні формування з спеціалізацією на птахівництві, свинарстві й ВРХ, які функціонують на рівні передових світових інноваційних стандартів, бізнес-процесів, систем управління та менеджменту, маркетингових стратегій логістики й збуту готової продукції [3, с. 181]. До таких агроформувань відносяться також агрохолдинги із спеціалізацією на виробництві зернових і технічних культур, особливо пшениці, ячменю, кукурудзи, соняшнику, сої, ріпаку, цукрових буряків та ін.

Таким чином, для подальшого покращення впровадження нововведень та досягнення й збереження інноваційно-інвестиційних переваг інвестувати необхідно, у першу чергу, в наукові ідеї та розробки, що пропонують нові зразки, способи переробки і зберігання продукції, а також інфраструктурні проекти з її транспортування і логістики [4, с. 86]. Крім того, значний потенціал для суттєвого збільшення інвестиційної привабливості аграрного виробництва полягає у впровадженні інтенсивних технологій вирощування сільгоспкультур, роботизованих комплексів у тваринництві, розвитку точного автоматизованого землеробства. Не лише великі агрокорпорації, але й середні та малі аграрні підприємства, які звертають увагу на інновації, не лише підвищують продуктивність та ефективність використання енергоносіїв і ресурсів, а й збільшують свою ефективність та конкурентоспроможність загалом.

Список використаних джерел:

1. Бабенко В. А. Інвестиційний чинник інноваційного розвитку агропромислового виробництва [Електронний ресурс] / В. А. Бабенко. – Режим доступу : http:www.nbul.gov.ua/portal.
2. Статистичний збірник: "Наукова та інноваційна діяльність в Україні" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/druk/publikat/kat.../ publnauka_u.htm
3. Синявська І. М. Формування інноваційної стратегії аграрного підприємства / І.М. Синявська // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2010. – № 6 (47). – С. 258-261
4. Смолінський В. Б. Проблеми фінансування інноваційної діяльності

аграрних підприємств / В. Б. Смоленський // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 2. – С. 179-182.

5. Мармуль Л. О. Ринок праці та зайнятість населення сільських територій: теорія і практика регулювання: [монографія] / Л. О. Мармуль, І. А. Романюк. – Херсон: Айлант, 2015. – 266 с.

УДК 330.341.1:330.35

ІННОВАЦІЙНІ РЕСУРСИ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Родик Ростислав Валерійович,
ЗВО за н. п. «Економіка підприємства»
ОКР «Бакалавр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Сучасне суспільство – це суспільство інновацій, яке визначає правила інтелектуальної та управлінської мобільності. Саме інноваційна діяльність підприємств стає тією рушійною силою, яка здатна забезпечити конкурентоспроможність підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках. Основною умовою забезпечення економічного розвитку на мікро-, мезо- та макрорівнях має бути зважена, ефективна інноваційна діяльність.

В господарській діяльності для виробництва, обміну, розподілу та споживання матеріальних і духовних благ, задоволення зростаючих потреб населення використовують економічні ресурси. Традиційно ресурси поділяють на: природні (сировинні, геофізичні); трудові; капітальні (основні засоби); оборотні засоби (матеріали); фінансові та інформаційні. Однак більшість науковців окремо не виділяють інноваційні ресурси, тому дослідження даної теми є надзвичайно актуальним.

Інновації – це реальні процеси створення нових знань, систем та заходів виробництва, технологій і впровадження їх у сферу економіки чи державного управління, товарообміну чи міжнаціональних зв’язків.

Термін «інновація» вперше був введений у наукові поняття Й. А. Шумпетером і означає «втілення наукового відкриття, технічного винаходу в новій технології або в новому виді виробу». Наприклад, стосовно засобів праці, інновація означає іншу їх якість, яка досягається не шляхом дрібних поліпшень старого устаткування, а шляхом розробки, виготовлення і використання у виробництві нового устаткування. Тобто, будь-яка інновація є нововведенням, однак не кожне нововведення є інновацією.

До інновацій відносяться всі нововведення, які вперше знайшли застосування на підприємстві й приносять йому конкретну економічну або соціальну користь. Під інновацією розуміється не тільки впровадження нового продукту на ринок, але й інші нововведення:

– нові або поліпшені види продукції (продуктові інновації);
– нові або поліпшені послуги (інновації послуг);
– нові або поліпшені виробничі процеси й технології (процесні й

технологічні інновації);

– змінені соціальні відносини на підприємстві (соціальні або кадрові інновації);

– нові або поліпшені виробничі системи.

Залежно від сфери застосування нових винаходів та ідей розрізняють такі види інновації:

1) продуктові – створення нових товарів або послуг;

2) технологічні – вдосконалення методів виробництва існуючих товарів (послуг), запровадження нового методу виробництва;

3) ринкові – вироблення нових методів діяльності на ринку, створення нового ринку товарів або послуг;

4) організаційні – вдосконалення організаційних структур управління підприємствами;

5) освоєння нового джерела постачання сировини або напівфабрикатів (маркетингова інновація).

Нині доповнюють цей перелік ще двома типами інновації: соціальна інновація та екологічна інновація.

Інновації виконують певні функції:

1) відтворювальна – інновація є важливим джерелом фінансування розширеного відтворення, оскільки грошові надходження, отримані від продажу інновацій на ринку, створюють підприємницький прибуток, який є джерелом фінансових ресурсів;

2) стимулююча – отримання прибутку за рахунок реалізації інновацій, що прямо відповідає цільовій функції будь-якого суб'єкта господарювання;

3) інвестиційна – використання прибутку для різних інвестиційних цілей.

Отже, поняття інновацій досить широко висвітлюється у наукової літературі, водночас, поняттю «інноваційні ресурси» приділяють наваго менше уваги. Здебільшого, під інноваційними ресурсами розуміються ресурси, які забезпечують можливість інноваційної діяльності. До цих ресурсів належать: матеріально-технічні, трудові, фінансові, інтелектуальні та інформаційні ресурси. Таким чином, інноваційні ресурси являють собою сукупність інформації, знань, умінь і підприємницьких здібностей, що перетворюються в інноваційний потік у ході інвестиційного процесу й ведуть до нової якості економічного росту.

Забезпечення та ефективне використання інноваційних ресурсів є тим чинником, який створює можливості забезпечення економічного розвитку підприємства. Для збереження високого рівня конкурентоспроможності в умовах мінливого господарського середовища необхідно активніше впроваджувати інновації на усіх рівнях економіки країни та підприємства.

Список використаних джерел:

1. Медведенко І. В. Від сталого зростання до сталого інноваційного розвитку: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: // www.icps.kiev.ua

2. Найденов В. С. Основи інноваційної політики політики: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //www.icps.kiev.ua.

3. Пашута. М. Інновації як фактор випереджального розвитку економіки:

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: // www.personal.in.ua.

4. Розвиток інноваційної діяльності та трансферу технологій протягом 2008-2009 років: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http//www.mon.gov.ua/science/innovation.

Науковий керівник – Єгорова Олена Володимирівна, к.е.н., доцент.

УДК 330.131.5 : 338.3 – 027.3

АНАЛІЗ БЕЗЗБИТКОВОГО ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ

Співак Ірина Олександрівна,
здобувач вищої освіти за ОКР «Бакалавр», н.п. «Облік у аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Аналіз беззбитковості – аналітичний метод, який дозволяє визначити величину беззбиткового обігу реалізації щодо підприємства й за видами продукції з подальшим розробленням заходів для досягнення і подолання межі беззбитковості в короткостроковому періоді [3].

Цей аналітичний підхід вивчає взаємозв'язок між змінними та постійними витратами й отриманими доходами при різних обсягах діяльності.

Метою проведення аналізу беззбитковості може бути оцінка: початкового періоду функціонування нового підприємства, прибутковості нового виду послуг або нової предметно-цільової спеціалізації, прибутковості інвестицій при нарощуванні основного капіталу тощо [1].

Аналіз беззбитковості може відповісти на такі важливі питання:

1. Зростає можливість беззбиткової роботи підприємства чи зменшується протягом певного часу?

2. Чи покриє збільшення обсягу продажу витрати на проведення маркетингової програми?

3. Чи збільшиться прибутковість підприємства після виведення на ринок нового продукту?

4. Чи окупається модернізація виробництва?

5. Яких зусиль докладає підприємство, щоб знизити точку критичного обсягу виробництва?

Кількість товару (продукції), продаж якого забезпечує беззбитковий стан підприємства може бути визначена методами: маржинального оцінювання, рівнянням або графічним методом.

Аналіз беззбитковості побудований на обчисленні точки беззбитковості («порогового» прибутку чи точки рівноваги), що характеризує обсяг реалізації продукції за якого прибуток підприємства дорівнює нулю, тобто виручка від реалізації продукції відповідає валовим витратам на її виробництво та реалізацію. Вона може бути виражена у натуральних, грошових одиницях або у відсотках до нормальної потужності [4].

Кожна одиниця продукції, продана вище точки беззбитковості, дає підприємству чистий прибуток. Для її розрахунку використовують формулою:

$$ТБП = ПВ / (Ц – ЗВ),$$

де, *ТБП* – точка беззбитковості продукту, од.;

ПВ – постійні витрати;

Ц – ціна реалізації одиниці продукції;

ЗВ – змінні витрати на одиницю продукції [5].

Формула працює бездоганно для одного вид продукції. Але для підприємств з великою номенклатурою виробництва виникає проблема рознесення загальної величини постійних витрат на окремі види продукції. Як тільки обсяги продажів збільшуються, підприємство виходить на більш високу точку беззбитковості. Тобто, остання змінюється пропорційно оборотам.

Додатково до точки беззбитковості розраховується «запас міцності». Його завдання – показати, наскільки близько підприємство підійшло до межі, за якою починаються збитки. Точніше – на скільки відсотків може бути знижений обсяг реалізації для збереження беззбитковості (якщо фактичний обсяг реалізації нижче точки беззбитковості, «запас міцності» покаже, на скільки відсотків необхідно збільшити обсяг реалізації для досягнення беззбиткового рівня роботи). Запас міцності визначають як процентне відношення різниці між виручкою від реалізації та точкою беззбитковості до виручки від реалізації. [2].

Ми пропонуємо зазначену формулу конкретизувати – у якості бази порівняння взяти не виручку, а чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг).

Чим вище отримане значення, тим менше слід побоюватися падіння обсягу продажів, зростання витрат. Запас міцності знімає вплив масштабу компанії (що не дозволяла точка беззбитковості), дозволяє об’єктивно порівнювати підприємства з різними обсягами продажів або оцінювати зміни фінансового стану підприємства на різних етапах його життя.

Якщо обсяг реалізації продукту нижче точки беззбитковості, то виробництво даного виду продукції є для підприємства збитковим. Однак не слід відразу ж відмовлятися від такого продукту, тому що тоді постійні витрати розподіляться між продуктами, що залишилися, і вони стануть менш прибутковими або навіть збитковими. Спробувати виправити ситуацію можна за рахунок: скорочення змінних витрат, підвищення ціни реалізації, активізації роботи на ринку для збільшення обсягів збуту, посилення контролю за постійними витратами [5].

Таким чином, користуючись результатами аналізу беззбитковості, підприємство отримує можливість гнучкого планування витрат, прибутку, оптимізації асортименту, вдосконалення ціноутворення.

Список використаних джерел:

1. Гаркуша Н.М. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1204100540730/buhgalterskiy_oblik_audit/analiz_bezzbitkovosti_virobnitstva_realizatsiyi_produktsiyi_viznachennya_tochki.

2. Погорєлова Т. О. Як досягти точки беззбитковості / Т. О. Погорєлова, А. І. Бурлака // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Сер. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – 2014. – № 34. – С. 158-162. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vcpitp_2014_34_28.

3. Расник Є.Г. Основи фінансового менеджменту. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1590101452125/finansi/analiz_bezzbitkovosti.

4. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. – Режим доступу: http://buklib.net/books/28420/.

5. Усенко В. Аналіз беззбитковості продукції фармацевтичного підприємства. – Режим доступу: http://www.apteka.ua/article/12557.

Науковий керівник – Єгорова Олена Володимирівна, к.е.н., доцент.

УДК 330.131.7:334.722

АНАЛІЗ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО РИЗИКУ

Тютюнник Марина Сергіївна,
ЗВО за н.п. «Облік і аудит»
ОКР «Бакалавр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Підприємницький ризик – це ризик, що виникає при будь-яких видах діяльності, пов'язаних з виробництвом продукції, товарів, послуг, їх операціями, комерцією, здійсненням соціально-економічних і науково-технічних проектів [1].

Аналіз ризиків можна здійснювати якісно і кількісно.

Завданням якісного аналізу ризиків є виявлення джерел і причин ризиків, етапів і робіт, при виконанні яких виникає ризик, тобто: визначення потенційних зон ризиків; виявлення ризиків, які супроводжують діяльність підприємства; прогнозування практичних вигод і можливих негативних наслідків прояву виявлених ризиків. Перевага такого підходу полягає в тому, що вже на початковому етапі аналізу можна наочно оцінити міру ризикованих за кількісним складом причин і вже на цьому етапі відмовитися від втілення в життя певного рішення [2].

Підсумкові результати якісного аналізу ризиків служать вихідною інформацією для проведення кількісного аналізу.

На етапі кількісного аналізу ризиків обчислюються числові значення величин окремих ризиків і ризиків об'єкту в цілому. Також виявляється можливий збиток і дається вартісна оцінка від прояву виявлених ризиків і, нарешті, завершальною стадією кількісної оцінки є вироблення системи антиризикових заходів і розрахунок їх вартісного еквіваленту. Кількісний аналіз можна формалізувати, для чого використовують інструментарій теорії вірогідності, математичної статистики, теорії дослідження операцій тощо [2].

При виконанні кількісного аналізу ризику найбільш розповсюдженими і універсальними є наступні методи: статистичний; аналіз доцільності витрат; метод експертних оцінок; використання аналогів.

Статистичний метод ґрунтується на вивченні статистики втрат і прибутків, що мали місце на даному, чи аналогічному підприємстві, з метою визначення імовірності події, встановлення величини ризику. Основним завданням є визначення імовірності настання окремої несприятливої події на основі статистичного дослідження наявних даних про діяльність конкретного ризикового об'єкта (організації) у минулому. У ході аналізу роблять розрахунок

показників дисперсії, середньоквадратичного відхилення, коефіцієнта варіації. До переваг статистичного методу слід віднести нескладність математичних розрахунків, а до недоліків – необхідність великого числа спостережень [4].

Метод аналізу доцільності витрат має найбільше практичне застосування й орієнтований на ідентифікацію потенційних зон ризику. Перевитрата коштів може бути спричинена одним з чотирьох основних факторів або їх комбінацією: початковою недооцінкою вартості; зміною границь проектування; різницею в продуктивності; збільшенням початкової вартості. Ці основні фактори можуть бути деталізовані. Прикладом є показники фінансової стійкості, що розраховані з метою визначення ступеня ризику підприємства. Недоліком є те, що не аналізуються джерела походження ризику (ризик береться як цілісна величина), тобто ігноруються його складові. [3].

Методи експертних оцінок є комплексом логічних і математико-статистичних методів і процедур по обробці результатів опитування групи експертів. В цьому випадку виникає можливість використання інтуїції, життєвого і професійного досвіду учасників опиту. Ці методи мають істотну перевагу над іншими, оскільки експертна оцінка може використовуватися в умовах дефіциту і навіть браку інформації [2].

Сутність методу аналогій полягає в аналізі усіх наявних даних про об’єкти, що мають високий ступінь подібності з оцінюваним. Це робиться з метою розрахунку ймовірностей виникнення втрат. Метод використовує базу даних аналогічних об’єктів для виявлення загальних залежностей і перенесення їх на досліджуваний об’єкт. Перевагою є те, що метод аналогій можна застосовувати у разі виявлення ступеня ризику нових напрямів підприємницької діяльності, коли відсутня статистична інформація, а Недоліком – неврахування фактору часу при оцінці ризику та необхідність лише повної і достовірної інформації [4].

Отже, оскільки кожний із розглянутих методів не позбавлений недоліків, то у практичній діяльності необхідно використовувати кілька різних методів. Звичайно, отримані різними методами результати будуть відрізнятися, але аналіз розходжень між ними дозволить виявити фактори, які враховуються в одних методах і не враховуються в інших, що впливає на точність оцінки і достовірність отриманих результатів.

Список використаних джерел:

1. Бондар О. В. Ситуаційний менеджмент [Електронний ресурс]: навч. посіб. / О. В. Бондар -К.: Центр учбової літератури, 2012. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/12120124/menedzhment/pidpriyemnitskiy_rizik_prichini_naslidki.

2. Зоріна О.А. Методи аналізу фінансових ризиків [Електронний ресурс] // е-журнал «Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу». – 2011. – Вип. 2. – Режим доступу: http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/.

3. Кількісні методи аналізу й оцінки ризиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moodle.ipo.kpi.ua/moodle/course/view.php?id=883.

4. Назарчук Т. В. Менеджмент організацій навч. посіб. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – [Електронний ресурс]:

Режим доступу: http://pidruchniki.com/67942/menedzhment/metodi_kilkisnogo_yakisnogo_otsinyuvannya_riziku.

Науковий керівник – Єгорова Олена Володимирівна, к.е.н., доцент.

УДК 338.314 (1-194) :334

ЗОВНІШНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Шамрай Вікторія Геннадіївна,
здобувач вищої освіти за н.п. «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Рентабельність – прибутковість підприємства, показник економічної ефективності виробництва підприємства, який відображає кінцеві результати господарської діяльності [1].

В сучасних умовах велике значення надається комплексній оцінці роботи суб'єктів господарювання, яка характеризує їхню діяльність шляхом вивчення сукупності показників, що відображають усі аспекти господарських процесів, на підставі яких можна зробити висновки про результати їх роботи. Важливим показником при поточному плануванні виробництва, а також при визначенні фінансового стану підприємства є показники рентабельності [2].

Аналіз сучасного стану економіки показує, що багато факторів зовнішнього середовища дестабілізує сільськогосподарське виробництво, чим понижує його ефективність. В умовах становлення і функціонування ринку результативність господарської діяльності великою мірою залежить від навколишнього середовища, стан якого оцінюють за такими факторами: економічні, політичні, правові, соціальні та природно-екологічні.

Існує багато чинників, що визначають величину прибутку і рівень рентабельності. Їх поділяють на зовнішні і внутрішні.

Зовнішні - це чинники не залежні від зусиль даного колективу, наприклад зміна цін на матеріали продукцію, тарифів перевезення, норм амортизації і т.д. До зовнішніх факторів відносяться природні, транспортні та соціально-економічні умови, рівень розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, ціни на виробничі ресурси та ін. зовнішні фактори не піддаються регулюванню з боку підприємства.

Такі заходи проводяться в загальному масштабі і сильно впливають на узагальнюючі показники виробничо-господарської діяльності підприємств.

Характер впливу зовнішніх факторів зумовлюється галузевими особливостями, які треба враховувати як при оцінці впливу цих чинників на результати господарювання, так і при розробці стратегії його розвитку.

Кожний елемент зовнішнього середовища, величина показників, що його характеризують, постійно змінюються в часі й просторі під впливом конкретних причин. Наприклад причинами, які негативно впливають на соціально-економічний розвиток підприємств, є недосконалі економічні нормативи; не комплексність і недостатність правових норм; відсутність чіткої

системи ділових стосунків; нерозвиненість ринкової інфраструктури.

Оскільки суб'єкти ринкових відносин і зовнішні чинники впливають на підприємство поза зоною безпосереднього впливу самого підприємства, то їх прийнято називати зовнішніми щодо підприємства або зовнішнім середовищем підприємства. Таким чином, зовнішнє середовище підприємства є сукупністю суб'єктів і чинників, які діють за межами підприємства. Залежно від ступеня впливу (прямий і непрямий вплив) на функціонування підприємства в економічній літературі зовнішнє середовище прийнято розподіляти на мікро- і макросередовище.

Мікросередовище підприємства – це середовище, до складу якого входять усі суб'єкти ринкових відносин (клієнти, конкуренти, постачальники, посередники і контактні аудиторії), які цікавляться підприємством і впливають на його діяльність.

Макросередовище підприємства – це середовище, представлене сукупністю чинників (економічні, соціально-культурні і демографічні, природно-географічні й екологічні, науково-технологічні, політико-правові і міжнародні), що впливають на функціонування підприємства і його мікросередовище, які воно не може контролювати.

Чинники зовнішнього середовища розподіляються на загальноекономічні та галузеві, законодавчої бази та податкової політики, соціальні, політичні, конкурентного середовища та інформаційного забезпечення . До зовнішніх чинників прямого впливу на ефективність фінансово-економічної діяльності підприємств відносяться: економічна ситуація в країні; рівень інфляції, характер і гострота конкурентної боротьби, кон'юнктура ринку або співвідношення між попитом і пропозицією на продукцію та послуги підприємств, податкова і кредитна політика держави і комерційних банків, тарифи на товари та послуги, що надаються іншими підприємствами, ціна на сировину та товари для підприємств.

Отже, сучасні зовнішні умови підприємницької діяльності характеризуються нестабільністю політичної й економічної ситуації, суперечливістю законодавства та фіскальним характером податкової політики, інфляцією, впливом банківської системи на якісні й кількісні перетворення в економіці. Зовнішнє середовище підприємства, як правило, не піддається прямому контролю. Найбільше, що можуть зробити фахівці підприємства, – вплинути на деякі його елементи. Чинники, які є для одного підприємства економічною загрозою, для іншого можуть стати можливостями для зростання.

Список використаних джерел:

1. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства : підручник / С.Ф. Покропивний. – [Вид. 3-е, перероб. та доп.]. – К. : КНЕУ, 2006. – 528 с.

2. Бержанір І. А. Рентабельність як основний показник оцінки діяльності підприємства / І. А. Бержанір, Н. І. Гвоздєй, Ю. В. Улянич // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. - 2015. - № 1(2). - С. 58-62. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/piprp_2015_1%282%29__13

3. Гавалешко С.В. Рентабельність підприємства та шляхи його підвищення [Електронний ресурс] / С.В. Гавалешко // Економікс. – 2012. –

№ 10. – Режим доступу : www.rusnauka.com/10_DN_2012/Economics/10_106158.doc.htm.

Науковий керівник – Єгорова Олена Володимирівна, к.е.н, доцент.

УДК 657.421.3

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ

Швед Діана Олегівна,
здобувач вищої освіти за н.п. «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Інноваційний розвиток діяльності підприємств пов'язаний з використанням нематеріальних активів, основними характеристиками яких є неосяжність та можливість приносити економічні вигоди. Нематеріальні активи отримують з метою одержання економічного ефекту від їх використання при виробництві продукції, виконанні робіт, наданні послуг.

Економічний аналіз нематеріальних активів повинен здійснюватись на основі достовірних даних, оскільки від цього залежить глибина та точність дослідження використання господарюючими суб'єктами таких ресурсів. Проте, із цим виникає чимало проблем. По-перше, недосконалість законодавчої бази щодо регулювання обліку нематеріальних активів призводить до того, що не всі об'єкти, що мають бути віднесені до нематеріальних, відображаються у їх складі. По-друге, проблематичним є оцінка нематеріальних активів. В силу того, що існують різні методи та способи визначення вартості даних об'єктів, не завжди вони обираються правильно. В результаті виникають неточності отриманих даних при проведенні аналізу, що негативно впливає на різні аспекти використання нематеріальних активів, насамперед управлінські. [2]

Основними завданнями аналізу використання нематеріальних активів є:

– аналіз обсягу і динаміки нематеріальних активів. Для аналізу нематеріальних активів розробляють систему економічних показників, що характеризують статику (стан) і динаміку (рух) об'єкта, який вивчають;

– аналіз структури і стану нематеріальних активів за видами, джерелами придбання, термінами корисного використання та аналіз правової захищеності;

– аналіз ліквідності нематеріальних активів та рівня ризику вкладення капіталу в нематеріальні активи. При необґрунтованому збільшенні питомої ваги нематеріальних активів у майні підприємства структура балансу погіршується, знижуються показники поточної ліквідності.;

– аналіз дохідності (рентабельності) і фондовіддачі нематеріальних активів.

Особливе значення для аналізу мають показники ефективності використання нематеріальних об'єктів, що відображають рівень їх впливу на фінансовий стан і фінансові результати діяльності підприємства.[1, с. 8]

Ефект від використання нематеріальних активів може полягати у наступному: зниженні витрат на виробництво, збільшенні обсягів реалізації

продукції та прибутку, підвищенні платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Тому нарощення віддачі капіталу, можливе за умов, коли динаміка темпів зростання виручки від реалізації продукції випереджатиме темпи зростання вартості нематеріальних активів.

Існує багато чинників, що стримують реалізацію виняткових особливостей або властивостей, характерних для цих об'єктів. До таких чинників належать: несвоєчасність винаходу, дорожнеча, обмеження кола споживачів, недостатня правова захищеність. Загалом зростання нематеріальних активів, як правило, призводить до зменшення величини власного оборотного капіталу. В результаті погіршуються показники забезпеченості підприємства обіговими коштами. Фінансові нестачі покривають за рахунок позичених і додатково залучених джерел, що створює фінансову напругу і спричиняє труднощі у фінансуванні поточної операційної діяльності підприємства.

З метою підвищення ефективності управління наявними на підприємствах нематеріальними активами необхідно удосконалювати методичний підхід до контролю ефективності використання нематеріальних активів, тобто перевірку економічності, продуктивності та результативності використання нематеріальних активів у діяльності підприємства для реалізації поставлених перед ним цілей [3, с. 204-205.]

Отже, можна зробити висновок, що конкурентні переваги надають підприємству можливість отримання максимального ефекту від власної діяльності, завдяки цьому забезпечення аналізу використання нематеріальних активів допоможуть усунути всі фактори, що стримують розвиток діяльності.

Список використаних джерел:

1. Банасько Т.М. Економічний аналіз використання нематеріальних активів: значення та методика здійснення. / Т.М.Банасько // Вісник Житомирського державного технологічного університету № 4 (50), 2009. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ven.ztu.edu.ua/article/view/82605.

2. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: [підручник] / П. Я. Попович; 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 630 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://pidruchniki.com/14860110 /ekonomika/analiz_efektivnosti_vikoristannya_nematerialnih_aktiviv.

3. Тарасенко Л.О. Особливості аудиту нематеріальних активів: аналітичні процедури та інспектування / Л.О.Тарасенко // Економічний аналіз: зб. наук. праць. Том 27, № 2. Тернопіль, ВПЦ Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка». 2017 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article /view/1295/pdf.

Науковий керівник – Єгорова Олена Володимирівна, к.е.н., доцент.

УДК 005.93

ШЛЯХИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Яковенко Вікторія Русланівна,
ЗВО за ОКР «Бакалавр», н.п. «Облік у аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Економічна роль матеріальних ресурсів у виробництві визначається, перш за все, тим, що переважна їх частина утворює головну субстанцію продукту. Раціональне й економне використання матеріальних ресурсів підприємства, спрямоване на зниження рівня витрат, дозволяє підвищити ефективність виробництва в цілому без додаткових вкладень. Раціональне використання матеріальних ресурсів – це сукупність заходів, методів, факторів і принципів, які забезпечують зниження витрат протягом певного виробничого процесу на одиницю виготовленої продукції. Отже, раціональне використання ресурсів та постійні пошуки шляхів зниження витрат на матеріальне забезпечення сприяє зростанню ефективності промислового виробництва [2].

Резерви – потенційні кількісно виміряні можливості підвищення ефективності виробництва за рахунок поліпшення використання ресурсів в результаті впровадження певних заходів.

Обсяг наявних резервів господарської системи можна виміряти розривом, який існує між досягнутим та можливим рівнем використання наявного ресурсного потенціалу, включаючи невикористані можливості його поповнення та оновлення [1].

Резервами раціонального використання матеріальних ресурсів можуть бути економія у процесі виробництва, впровадження нових технологій, заміна матеріалів на більш дешеві аналоги без порушення технічного процесу, недопущення нестандартності матеріалів, впровадження сучасних видів сировини та обладнання, впровадження повноцінних замінників, посилення контролю за якістю матеріалів, що надходять, та інші.

Ліквідація втрат у вигляді браку, зіпсованих матеріалів та сировини, відходів, що не використовуються, є істотним резервом зниження собівартості продукції.

Підрахунок резервів збільшення обсягу продукції від можливої економії матеріальних витрат можна здійснити з урахуванням показника матеріаловіддача. Особливу увагу слід звертати на витрати дорогих складових, наприклад, палива та мастильних матеріалів.

Значним резервом зниження матеріаломісткості продукції є максимізація використання відходів у власному виробництві.

На загальну матеріаломісткість продукції підприємства впливають:

– матеріаломісткість окремих видів продукції;

– структурні зрушення у складі виробленої та реалізованої продукції;

– динаміка цін і тарифів на використані покупні матеріальні ресурси;

– динаміка цін на продукцію підприємства.

Аналіз показників матеріаломісткості покликаний сприяти пошуку резервів скорочення матеріальних витрат на виробництво продукції, що дає, з одного боку, додаткові ресурси для збільшення випуску продукції, а з іншого – сприяє зниженню собівартості виробництва [1].

Таким чином, ресурсозбереження виступає одним з найважливіших факторів підвищення ефективності виробництва.

Основними завданнями ресурсозбереження є:

− забезпечення економного і раціонального використання матеріальних ресурсів;

− ліквідація невиробничих витрат або перевитрат матеріальних ресурсів;

− розширення застосування вторинних ресурсів;

− організація повної переробки виробничих відходів і матеріалів, збір і утилізація побутових відходів;

− скорочення витрат матеріальних ресурсів на всіх стадіях виробництва і споживання при транспортуванні та зберіганні;

− прискорення оборотності обігових коштів, скорочення виробничих запасів, вивільнення частини ресурсів із обігу тощо.

Зниження витрат у сфері матеріально-технічного забезпечення підприємства може відбуватися різними шляхами, зокрема, зниженням конструктивної матеріалоємності продукції, яке відбувається внаслідок: використання економних видів матеріальних ресурсів; скорочення числа непотрібних функцій; зниження незмірних запасів міцності виробів. Цільове вдосконалення технології виробництва об’єднує наступні види джерел прямої економії: освоєння ресурсозберігаючої безвідходної технології, створення комплексних виробництв, використання менш енергоємної технології, скорочення витрат і відходів у виробництві [3].

Отже, раціональне використання матеріальних ресурсів призводить до зменшення собівартості продукції, зростання прибутку та рентабельності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Єгорова О. В. Аналіз господарської діяльності: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів аграрного профілю] / О. В. Єгорова, Л. О. Дорогань-Писаренко, О. Ю. Литвин. – Полтава : РВВД ПДАА, 2016. – 300 с.

2. Касич А.О. Сучасні підходи до методики аналізу використання матеріальних ресурсів / А.О.Касич, Н.М.Яценко, Є.В.Калько. – Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – № 11, 2016. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5235.

3. Орлов О. О. Планування діяльності промислового підприємства. Підручник. / О.О. Орлов. – К. : Скарби, 2012. – 336 с.

4. Планування діяльності підприємства: навч. посібн. 4-те вид. / Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. – К.: Каравела, 2011. – 352 с.

Науковий керівник – Єгорова Олена Володимирівна, к.е.н., доцент.

УДК 330.12-021.4

АНАЛІЗ ЯКОСТІ ТОВАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ: ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Яковенко Марина Володимирівна,
ЗВО за ОКР «Бакалавр», н.п. «Облік у аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

За сучасних умов зростають вимоги щодо підвищення якості продукції, яку випускають підприємства, розширення й оновлення її асортименту.

Якість – це здатність продукції задовольнити потреби споживача відповідно до її призначення. Аналіз якості товару з економічного погляду оцінюють за наступними напрямами:

– показники призначення, що характеризують його віддачу, використання за призначенням на конкретному ринку;

– надійність (залежить від безвідмовності, ремонтопридатності, збереженості властивостей і довговічності товару);

– екологічність і безпека застосування;

– естетичність;

– показники якості сервісу;

– наявність сертифіката відповідності та знака відповідності (відповідність міжнародним стандартам).

Аналіз якості продукції ґрунтується на системі численних показників, серед яких виділяють загальні й часткові, прямі й побічної дії. Найбільш узагальнюючий характер мають питома вага продукції зі знаком якості, або атестованої державою як продукція вищої якості; питома вага в загальному обсязі випуску продукції, що одержала товарні знаки [3, с. 126].

Крім того, використовують такі об’єктивні показники якості:

– сортність (легка, харчова, хімічна та інші галузі промисловості);

– марочність (харчова, промисловість будівельних матеріалів);

– вміст корисних речовин або шкідливих домішок;

– визнання одного з часткових показників якості провідним.

У процесі аналізу вивчають і такі побічні показники якості продукції:

– наявність рекламацій, їхня кількість і вартість;

– кількість і сума штрафів за поставку неякісної продукції;

– відсоток браку;

– пониження сортності продукції за межами підприємства;

– відсоток повернення продукції для виправлення дефектів;

– відповідність моді [4, с. 132].

В економіці якість продукції розглядають як показник, що залежить від двох основних груп чинників: умов ринкової кон’юнктури та внутрішніх ресурсів підприємства. Аналіз якості продукції за цих умов спрямовують на визначення обсягу прибутку, отриманого від підвищення якості реалізованої продукції, і скорочення витрат на відповідні роботи [2, с. 139].

Підвищення якості товарів дозволяє утримувати старі або завойовувати нові ринки збуту, підвищувати ціни, збільшувати прибуток. Як правило,

підвищення якості товару супроводжується додатковими витратами, пов'язаними з удосконаленням виробництва, використанням нових матеріалів, поліпшенням якості упаковки тощо. Слід враховувати те, що частина витрат на якість, яка не є обов'язковою і якої можна уникнути, призводить до подорожчання продукції, що негативно впливає на її конкурентоспроможність.

В 60-х роках XX століття Армандом Фейгенбаумом була обґрунтована необхідність визначення витрат на якість та дана наступна їх класифікація:

– витрати на попередження дефектів, які складаються з витрат, що витрачаються на навчання у сфері якості та витрат відділу якості;

– витрати на оцінку рівня якості, які складаються з витрат на контроль і випробування та перевірку діяльності з забезпечення якості;

– збитки від браку за рахунок дефектів і рекламацій.

Запропонований принцип класифікації в подальшому був удосконалений японськими спеціалістами, які запропонували в основу класифікації витрат покласти принцип їх корисності, поділивши всі витрати на дві групи: корисні витрати, які пов'язані з попередженням дефектів та збитки, які пов'язані з витратами на проведення оцінювання і з браком.

Підвищення якості товару або не позначиться на сумі прибутку, або зумовить її підвищення або зниження. Підвищення ціни на товар у зв'язку з підвищенням його якості має бути прийнятним для споживачів, інакше такий товар не матиме попиту. Для виробника підвищення витрат на виробництво і збут буде економічно виправдано лише тоді, коли індекс витрат буде менше або дорівнювати індексу цін.

Отже, високий рівень якості продукції вигідно виділяє її з ряду аналогічних товарів, сприяє підвищенню попиту на неї, збільшенню суми прибутку не тільки за рахунок обсягу продаж, але й за рахунок більш високих цін. Проте, наявність додаткових витрат на підвищення якості стримує виробників від постійного вдосконалення властивостей своєї продукції (товарів).

Список використаних джерел:

1. Гольцев Д. Г. Сутність та маркетинговий підхід до поняття «якість» у системі управління якість / Д. Г. Гольцев // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3. – С. 79-88.

2. Гончаров В.М. Стратегічні засади ціноутворення за умов ризику та невизначеності в системі інноваційного розвитку економічної системи України: монографія / В.М. Гончаров, Д.В. Солоха, С.Л. Гладка, О.П. Висоцький. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2010. – 321 с.

3. Економічний аналіз: Навч посібник / Болюх М.А., Бурчевський В.З., Горбатюк М.І.; за ред. Акад. НАНУ, проф. Чумаченка М.Г. – КНЕУ. – 2007. – 204 с.

4. Малюта Л.Я. Забезпечення якості продукції – необхідна умова підвищення конкурентоспроможності підприємства та його продукції в сучасному ринковому просторі / Л. Я. Малюта // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. – № 9. – С. 11-15.

Науковий керівник: Єгорова Олена Володимирівна, к.е.н., доцент.

УДК 336.27

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Ярош Андрій Геннадійович,
магістрант, Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава
Литвиненко Яна Володимирівна,
магістрант, Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

У процесі фінансово-господарської діяльності у підприємства постійно виникає потреба в проведенні розрахунків зі своїми контрагентами. Відвантажуючи виготовлену продукцію, підприємство, як правило, не отримує оплату одразу, тобто відбувається кредитування покупця. Таким чином, протягом періоду від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу засоби підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості [3].

Аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованості має велике значення, їх розмір має значний вплив на фінансовий стан підприємств. Небезпечним є стрімке накопичення взаємних валових боргів між підприємствами, які призводять до необґрунтованого банкрутства багатьох підприємств [2].

Розрахунки становлять собою відносини, що виникають між підприємствами, організаціями та підприємцями в процесі реалізації, розподілу та перерозподілу суспільного продукту на підставі здійснення статутної діяльності. Розрахунки базуються на переміщенні товарів у відповідності до укладених договорів.

Основним нормативним документом, що визначає методологічні принципи формування інформації про дебіторську заборгованість і її розкриття у фінансовій звітності є П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», де запропонована наступне її трактування: дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на визначену дату. До «дебіторів» П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» відносить юридичних і фізичних осіб, що у результаті минулих подій заборгували підприємству визначені суми коштів чи еквівалентів інших активів [4].

Дебіторська заборгованість є складовою активів підприємства і відповідним чином впливає на ступінь його платоспроможності. Внаслідок цього, дебіторська заборгованість, будучи одним з найбільш ліквідних активів (тому що погашення подібного активу можливо протягом невеликого терміну), повинна виступати як основний об’єкт дослідження при формуванні політики управління активами, діагностиці кризового стану суб’єктів господарювання з метою виявлення ситуації прихованого банкрутства, здійсненні антикризового регулювання фінансово-господарського стану підприємств для запобігання банкрутства.

Управління дебіторською заборгованістю на підприємстві в першу чергу пов’язане з оптимізацією розміру та забезпеченням інкасації заборгованості покупців по розрахункам за реалізовану продукцію. В цілях ефективного управління цією дебіторською заборгованістю на підприємствах повинна

розроблятися і виконуватися особлива фінансова політика управління дебіторською заборгованістю (або його кредитна політика по відношенню до покупців продукції).

Рівень дебіторської заборгованості визначається багатьма чинниками: вид продукції, що випускається, місткість ринку, ступінь насиченості ринку даної продукції, прийнята на підприємстві система розрахунків тощо.

Таким чином, дебіторська заборгованість – важлива складова оборотного капіталу. Поточні активи цього типу часто складають значну частку в структурі балансу підприємства.

З позицій фінансового менеджменту дебіторська заборгованість має двояку природу. З одного боку, «нормальне» зростання дебіторської заборгованості свідчить про збільшення потенційних доходів і підвищення ліквідності. З іншого боку, не всякий розмір дебіторської заборгованості прийнятний для підприємства, оскільки зростання невиправданої дебіторської заборгованості може привести також до втрати ліквідності [1].

Дебіторська заборгованість – достатньо «мобільна» стаття балансу підприємства. Звичайна господарська діяльність підприємства включає регулярні розрахунки по заборгованості, що утворилася, при цьому способи розрахунку можуть бути самими різними [2].

Аналіз дебіторської заборгованості дозволяє зробити висновок про ефективність кредитної політики, що проводиться підприємством, виявити її недоліки і врахувати їх при розробці нової кредитної політики.

Для контролю за дебіторською заборгованістю доцільно використовувати показники оборотності боргових зобов’язань, періоду їх погашення, відношення загальної суми боргів дебіторів до загальної суми активів і об’єму продажів.

Таким чином, дебіторська заборгованість – це складова оборотного капіталу, яка представляє собою вимоги до фізичних чи юридичних осіб щодо оплати товарів, продукції, послуг. Збільшення дебіторської заборгованості означає вилучення коштів з обороту, що, в свою чергу, вимагає додаткового фінансування.

Список використаних джерел:

1. Бабич Л. М. Формування оптимальної структури оборотних коштів підприємств / Л. М. Бабич // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 9/10. – С. 12-23.

2. Богатко Н. Продаж дебіторської заборгованості: визначення, оцінка, облік / Н. Богатко Н // Бухгалтерія. – 2010. – № 22. – С. 57.

3. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку : [посіб. для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] / [за ред. Ф. Ф. Бутинця]. – 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 592 с.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08 жовт. 1999 р. № 237. // Все про бухгалтерський облік. – 2002. – № 84 (751). – С. 33-34.

УДК 657

ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Яценко Ігор Миколайович,
аспірант
Полтавської державної аграрної академії, м. Полтава

Соціальна відповідальність включає етичний, правовий, екологічний та соціальний контексти діяльності аграрних підприємств та проявляється в довгостроковій участі в конкретних проектах, що сприяють покращанню добробуту суспільства. Правильна та дієва соціальна політика агробізнесу є ефективною інвестицією в персонал, в трудові ресурси, соціальний потенціал виробництва загалом [3, с. 38].

Світовий досвід сформував критерії, відповідність яким дозволяє визначити компанію як соціально відповідальну. До них належать: добросовісна сплата податків; виконання вимог міжнародного, державного, регіонального законодавства; виробництво та реалізація якісної продукції; реалізація корпоративних програм з підвищення кваліфікації, охорони здоров'я, морального стимулювання працівників; реалізація благодійних і спонсорських проектів; захист екології та ін.

Практично всі експерти розділяють соціальну відповідальність на дві великі групи: внутрішню і зовнішню.

До внутрішньої соціальної відповідальності відносять ділову практику щодо власного персоналу, всього, що стосується розвитку людських ресурсів на підприємстві. Зовнішня складова соціальної відповідальності бізнесу викликає найбільшу кількість суперечок щодо того, що відносити до даної сфери. Високодохідні українські компанії сприймають свою роль більш вузько: це сплата податків, виконання встановлених законами зобов'язань перед державою та доброчинність.

Агробізнес в Україні виконує свою головну соціальну функцію не достатньо. Він, практично, не інвестує у відтворення робочої сили навіть за мінімальними мірками.

Основною причиною цього є конфлікт інтересів. Економічний інтерес працівників агропідприємств пов'язаний, передусім, з розміром прибутку, який спрямовується на матеріальне заохочення, соціальні виплати та соціальний розвиток. Власників підприємств цікавить, насамперед, розмір фондів виплати дивідендів, а отже – та частина прибутку, котра пов'язана з виробничим розвитком, а відповідно, - приростом капіталу.

Соціальна відповідальність корисна всім – компанії, державі, суспільству тому реалізація цільових соціальних проектів є не менш важливою, ніж відрахування до бюджету на соціальні потреби держави. Вихід вітчизняних агрокорпорацій і компаній на світові ринки, співпраця з іноземними інвесторами та постійно зростаюча конкуренція тепер вимагають від них дотримання загальноприйнятих у світі стандартів – соціальної відповідальності, прозорості, готовності звітувати перед стейкхолдерами [2, с. 134].

Проте існує низка проблемних питань, пов'язаних із соціальною відповідальністю бізнесу. Кошти, спрямовані на соціальні потреби для підприємств, є витратами, що зменшують його прибуток. До тих пір, поки суспільство не розробить прямого звітування підприємств, останні не будуть приймати активну участь у соціальних діях, за які не вбачатимуть своєї відповідальності. Існує проблема нестачі вміння вирішувати проблеми соціального характеру. Дуже корисним було б залучення закордонного досвіду, що відповідає українським умовам. Однак це є досить складним завданням через несхожість історичного і культурного розвитку, ментальності населення.

На формування соціальної відповідальності в Україні вливає ряд факторів:

- структура економіки (переважання галузей важкої промисловості);
- іноземні інвестиції (міжнародна практика);
- неефективна система соціального захисту (утримання дитячих садків, будинків відпочинку; підтримка сфер охорони здоров'я та освіти); важкий регуляторний тягар (приховування реальних прибутків; «тіньова» зайнятість);
- відсутність інституційної підтримки (відсутність урядового органу, який міг би запроваджувати інструменти, стандарти й методики реалізації політики соціальної відповідальності та розвиненої мережі неурядових організацій, які б могли підтримувати діяльність із соціальної відповідальності);
- трудове законодавство (численні порушення існуючих норм і вимог законодавства;
- характерний високий рівень безробіття, незахищений ринок праці, низька зайнятість жінок на ринку праці) [1].

Основними резервами та пріоритетами становлення та розвитку соціальної відповідальності агробізнесу виявлено необхідність подолання недосконалості законодавчої й нормативно-правової бази, яка регулює можливості участі агробізнесу в соціальних програмах та закладів освіти у формуванні соціально відповідальних фахівців. Також це формування моніторингу й дієвої незалежної оцінки результатів соціальних програм, стандартів і якості підготовки фахівців. Важливою є організація систем морального й матеріального заохочення та стимулювання будь-яких напрямів соціально відповідальної діяльності в агросфері.

Список використаних джерел:

1. Воробей В. Соціальна відповідальність бізнесу. Українські реалії та перспективи: інформаційно-аналітичний матеріал: Електронний ресурс / В. Воробей, І. Журовська. – Режим доступу: www.svb.org.ua.

2. Ігнатенко М. М. Стратегії та механізми управління розвитком соціальної відповідальності суб'єктів господарювання аграрної сфери економіки : [монографія] / М. М. Ігнатенко. – Херсон : Айлант, 2015. – 470 с.

3. Мармуль Л. О. Ринок праці та зайнятість населення сільських територій: теорія і практика регулювання : [монографія] / Л. О. Мармуль, І. А. Романюк. – Херсон: Айлант, 2015. – 266 с.

СЕКЦІЯ 2

СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА

УДК: 330.163

ЕКОНОМІЧНІ ПОТРЕБИ: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ОЦІНКИ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Березній Юлія Володимирівна,
студентка,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Всім добре відомо, що основним стимулом економічної діяльності людини є її потреби, які мають необмежений характер і постійно зростають. Завдяки своїй безмежності потреби є предметом дослідження в економічній теорії.

Економічні потреби — це природний потяг людини до визначених умов життя, відсутність яких викликає хибне відчуття і породжує прагнення змінити такий стан речей. Потреби — це спонукальні мотиви рушійних сил, що є об'єктивною основою «ідеальних спонукань» — інтересів, бажань, цілей і т. д. Потреби тісно пов'язані з виробництвом і впливають одне на одного, адже необхідність задоволення економічних потреб спонукає виробництво створювати необхідні життєві блага, а виробництво, в свою чергу, створюючи нові товари та послуги, стимулює розвиток потреб людини.

Тобто, можна зробити висновок, що потреби певною мірою характеризують поведінку споживача на ринку.

Для цього у даній роботі ми розглянемо поділ людських потреб на групи за різними класифікаціями. За характером появи потреби поділяють на основні, тобто ті, які виникають безпосередньо від природи людини (вода, їжа, повітря та ін.) і вторинні (непрямі) – потреби, які виникають в наслідок свідомого життя людини (техніка, предмети розкоші, меблі та ін.).

Водночас потреби класифікують за способом задоволення на індивідуальні – відособлені потреби, які задовольняються кожною людиною індивідуально (одяг, житло та ін.); та групові – потреби, які спільно задовольняються колективом людей (підвищення кваліфікаційного рівня працівників, будівництво спільних баз і будинків відпочинку та ін.). За нагальністю потреби поділяють на першочергові (їжа, одяг, медична допомога) та предмети розкоші – хутро, дорогоцінні метали та каміння, витвори мистецтва. Водночас слід зважати на те, що товари, які для одних споживачів є предметами розкоші, для інших можуть бути предметами першої необхідності.

За ступенем еластичності виокремлюють слабоеластичні потреби (хліб, сіль та ін.), еластичні потреби (стандартний набір товарів) та високоеластичні потреби (високоякісні предмети, предмети розкоші).

За способами задоволення потреби класифікують на матеріальні та нематеріальні. Матеріальні потреби – матеріальні блага, які мають речову форму (посуд, телефон та ін). Нематеріальні потреби – потреби, що задовольняються послугами освіти, культури, мистецтв.

Широко розповсюдження в економічній теорії зазнала класифікація

потреб за пірамідою Абрагама Маслоу, який класифікував потреби за критерієм їх значущості у житті людини. Піраміда потреб Абрагама Маслоу — ієрархічна система потреб людини, складена американським психологом Абрагамом Маслоу.

Маслоу зазначав, що людина — це «тварина, що постійно чогось хоче». Він розбив потреби на 5 категорій і розташував їх у відповідній ієрархії. Коли потреби найнижчого рівня задовольняються, людина починає прагнути задовольнити потреби іншого рівня, але не обов'язково наступного.

Отже, в результаті проведеного дослідження було підтверджено, що потреби поділяються на групи згідно з основними їх характеристиками, кожна з яких має неабияке значення. За допомогою цих класифікацій можливі певні передбачення поведінки споживачів на ринку товарів та послуг. Зрозуміло, що існує неабиякий зв'язок між багатством суспільства та його потребами, тобто чим багатше буде суспільство тим більше воно буде потребувати товарів вищого рівня та предметів розкоші.

Список використаних джерел:

1. Політична економія : [Навчальний посібник] / [Бєляєв О. О., Бебело А. С.] - К.: КНЕУ, 2001. - 328 с.

2. Політекономія : [підручник] / [ред. Ю. В. Ніколенко]. - К. : ЦУЛ, 2003. - 411 с.

УДК 347.453

НЕРУХОМІСТЬ ЯК ЗАХИСТ ЗАОЩАДЖЕНЬ ВІД ЗНЕЦІНЕННЯ

Литвин Олександр Юрійович,
кандидат економічних наук, доцент
Полтавської державної аграрної академії, м. Полтава

Україна переживає найбільші за роки незалежності випробування. Російська Федерація захопила Крим, на Донбасі проводиться антитерористична операція, тисячі людей загинули, десятки тисяч поранені, сотні тисяч втратили домівки. Прискорюється інфляція. Актуальною стає проблема захисту заощаджень від знецінення.

З цією метою використовують нерухомість. Традиційно, нерухомість розподіляють на ту, що куплена на первинному ринку (у новобудовах), і на вторинному (об'єкти, що перепродають власники). Також, поділяють на житлову (квартири, будинки), комерційну (приміщення бізнес-призначення – під магазини, офіси, аптеки, банки, медичні заклади, склади тощо), земельні ділянки.

Житлова нерухомість на вторинному ринку не завжди підходить для інвестування.

По-перше, старий будинок (стіни, дах, інженерні комунікації) поступово втрачають у ціні.

По-друге, в умовах різкої девальвації і подальших негативних прогнозів щодо національної грошової одиниці, вартість нерухомості, що продається на вторинному ринку, як правило, є в американських доларах і достатньо значна, враховуючи девальвацію національної валюти.

По-третє, первинна нерухомість юридично «чистіша». Тобто, при покупці квартир на вторинному ринку може виникнути маса проблем, що можуть бути спровоковані недобросовісними продавцями (не виписані особи, що проживають у квартирі, яка продається, родичі власників, які мають право на квартиру і перебувають у в'язниці чи психіатричній лікарні, арешти та заборони на продаж квартири, підроблені документи, величезні скриті борги за квартиру, власники, яких можна пізніше визнати не повністю дієздатними тощо). За оцінкою експертів ризики покупця квартири є достатньо значними.

В узагальненому вигляді найпоширенішими причинами визнання оборудки купівлі-продажу недійсною є: поява неврахованих спадкоємців, поява осіб, що перебували в місцях позбавлення волі, підробка документів, продаж за довіреністю в разі смерті власника, порушення правил приватизації [1, с. 40]. По-четверте, якість нового житла, як правило, набагато краща. По-п'яте, і для багатьох це найголовніше – первинна нерухомість все-таки дешевша, ніж нерухомість аналогічного рівня на вторинному ринку – зазначають фахівці [2].

Оптимальним варіантом інвестицій продовжує бути нова житлова нерухомість – одно-, двокімнатні квартири невеликої площі. До речі, розуміючи таку тенденцію – тим самим, і підтверджуючи правильність висновку автора дослідження, забудовники швидко переключилися на будівництво нового бюджетного житла.

Пояснень щодо висновку про необхідність інвестування у бюджетну нерухомість є кілька.

1 В умовах збільшення внутрішньої міграції (переселенців з Автономної Республіки Крим, районів бойових дій у Донецькій та Луганській областях) зростає попит на орендне житло в містах України і, відповідно, зростає вартість оренди. Нову, з відповідним ремонтом квартиру можна достатньо легко здати в оренду. Така тенденція – покупка житла не для власного проживання, а для здачі в оренду простежується у столиці. Причому це стосується не тільки однокімнатних квартир, а й більших, котрі перетворюються у міні-комуналки [3]. А в подальшому фахівці прогнозують повернення практики, так званих, доходних будинків, що були дуже популярні у Києві на початку ХХ століття. Найбільш відомий з них – будинок з Химерами архітектора Городецького.

2. Будівельні компанії продають нове житло за гривні. Власникам гривневих заощаджень не потрібно конвертувати кошти у валюту.

3. Підприємства забудовники, хоча й поступово, піднімали ціни на квартири, але не так стрімко, як відбувалася девальвація.

4. Первинне житло – достатньо ліквідний актив, що можна при потребі продати і перевести в грошову форму.

5. Квартири в новобудовах (на відміну від автомобілів чи товарів тривалого вжитку) з часом не втрачають свою вартість (у національній валюті). Тобто, якщо квартира купувалася за гривні (за оптимальною ціною), то в

подальшому в умовах інфляції її гривнева вартість буде зростати.

Підсумовуючи, наполягаємо на висновку про своєчасність та вигідність інвестування у нову житлову нерухомість – одно-, двокімнатні квартири невеликої площі.

Список використаних джерел:

1. Гончарук Н. Три в одному / Надія Гончарук // Контракти. – 2007. – № 15. – С. 36–40.

2. Что будет с ценами на недвижимость [Електронний ресурс] – Режим доступу http://news.address.ua/chto-budet-s-tsenami-na-nedvizhimost-10381/

3. Костицын П. Метры дорогие: что происходит с рынком недвижимости [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://politica-ua.com/metry-dorogie-chto-proisxodit-s-rynkom-nedvizhimosti/?72771

УДК 336.27

НЕОБХІДНІСТЬ ТА РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Одновол Богдана Леонідівна,
студентка факультету обліку та фінансів
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Економічний успіх будь-якої країни світу базується на зовнішній торгівлі. Ще жодна країна не спромоглася створити здорову економіку, ізолювавши себе від світової економічної системи. Важливе значення міжнародної торгівлі для країни важко недооцінити, адже споконвіку кожна країна намагалася розширити свої торговельні шляхи, налагодити зв’язки з іншими країнами за рахунок підписання різних угод і договорів, а завдяки цьому зайняти вигідну позицію на міжнародному рівні.

Міжнародна торгівля є характерною рисою існування світового ринку, який являє собою сферу товарно-грошових відносин між країнами, що ґрунтуються на міжнародному поділі праці та інших чинниках виробництва.

Особлива роль зовнішньої торгівлі в національній економіці полягає в тому, що вона інтегрована практично у всі області господарської діяльності країни і виконує функції з заповнення нестачі внутрішніх споживчих, інвестиційних, фінансових і технологічних ресурсів.

Найбільш значними з цих функцій є наступні: забезпечення ринків збуту для секторів, що виробляють ліквідні на світовому ринку продукти; забезпечення ресурсів для покриття внутрішнього кінцевого попиту; забезпечення податкових доходів бюджету; надходження капіталів і позик для покриття нестачі фінансових ресурсів (доходів і накопичень) в різних секторах економіки; компенсація нестачі інвестиційних ресурсів [1].

За допомогою зовнішньої торгівлі національна економіка взаємодіє з господарствами інших країн. У той же час вона є основним каналом, за

допомогою якого світовий ринок через посередництво інтернаціональної вартості, світових цін впливає на національне виробництво, диктуючи конкурентні техніко-економічні параметри виробництва, рівень витрат, стандарти якості [4, с. 51].

Зовнішньоторговельні операції з товарами у 2016 р. Україна здійснювала з партнерами із 226 країн світу. Експортували товари до 198 країн світу, імпортували – із 207 країни. Частка країн ЄС порівняно з 2015 р. збільшилась і становила в експорті 37,1 %, в імпорті – 43,7% (у 2014 р. – 31,5 % та 38,7 %).

У структурі імпорту товарів значна частка традиційно припадала на палива мінеральні, нафту і продукти її перегонки – 20,0 %. Імпорт механічних машин складав 11,9 %, електричних машин – 8,2 %, засобів наземного транспорту, крім залізничного, – 7,2 %, пластмас, полімерних матеріалів – 5,6 % та фармацевтичної продукції – 4,1%.

Найбільші надходження серед країн ЄС здійснювались з Німеччини – 11,0 % від загального обсягу імпорту (механічні машини, палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки, засоби наземного транспорту, крім залізничного), Польщі – 6,9 % (палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки, пластмаси, полімерні матеріали, електричні машини), Франції – 3,9 % (палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки, різноманітна хімічна продукція, засоби наземного транспорту, крім залізничного) та Італії – 3,5 % (механічні машини, палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки, фармацевтична продукція); серед інших країн – з Російської Федерації – 13,1 % (палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки, механічні машини, добрива), Китаю – 11,9 % (електричні та механічні машини, пластмаси, полімерні матеріали), Білорусі – 7,1 % (палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки, засоби наземного транспорту, крім залізничного, добрива) та США – 4,3 % (засоби наземного транспорту, крім залізничного, механічні машини, палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки) [3, с. 9].

Протягом останніх років основні позиції українського експорту залишились майже незмінними. У структурі товарного експорту у 2016 р. переважали чорні метали – 19,9 % від загального обсягу експорту, зернові культури – 16,7 %, жири та олії тваринного або рослинного походження – 10,9 %, електричні машини – 5,7 %, руди, шлак і зола – 5,4 %, механічні машини – 4,3 % та насіння і плоди олійних рослин – 4,2 %.

Основними торговельними партнерами України в експорті серед країн ЄС можна відмітити Німеччину – 4,9 % (послуги для переробки товарів з метою реалізації за кордоном, повітряного, автомобільного транспорту, комп'ютерні, професійні та консалтингові послуги), Велику Британію – 4,7 % від загального обсягу експорту (послуги повітряного транспорту, комп'ютерні, залізничного, морського транспорту, професійні та консалтингові послуги), Кіпр – 2,4 % (комп'ютерні, послуги залізничного транспорту, послуги, пов'язані з торгівлею, та посередницькі послуги, послуги для переробки товарів з метою реалізації за кордоном, професійні та консалтингові) та Польщу – 2,2 % (послуги для переробки товарів з метою реалізації за кордоном, автомобільного, повітряного, залізничного транспорту). Серед інших країн значна частка українського

експорту послуг припадає на Російську Федерацію – 31,2 % (послуги трубопровідного, залізничного транспорту, телекомунікаційні, наукові та технічні, інші допоміжні та додаткові транспортні послуги), США – 7,3 % (комп'ютерні послуги, інформаційні, повітряного транспорту, професійні та консалтингові послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю), Швейцарію – 6,9 % (послуги для переробки товарів з метою реалізації за кордоном, комп'ютерні, морського транспорту, інші допоміжні та додаткові транспортні послуги, залізничного транспорту, професійні та консалтингові) та Туркменістан – 3,5 % (послуги з будівництва) [3, с. 10].

Найактивніше здійснювали експортно-імпортні операції підприємства м. Києва, Дніпропетровської, Київської, Донецької, Запорізької, Львівської, Одеської, Харківської, Миколаївської, Закарпатської та Полтавської областей. Очевидно, що слабкою ланкою у світовій торгівлі України є структура експорту. Проблему збільшення експортного потенціалу України потрібно вирішувати з врахуванням конкретних внутрішніх і зовнішніх економічних умов, а також визнанням істотної залежності вітчизняної економіки від зовнішньої торгівлі [2, с. 27].

Таким чином, міжнародна торгівля як форма міжнародних економічних відносин є складовою врівноваженого економічного розвитку, сприяє посиленню конкурентоспроможності національної економіки, підвищує рівень життя населення та забезпечує найповніше задоволення його потреб. Проте станом на сьогодні Україна не спромоглася вийти на високотехнологічні ринки зі своїми товарами, залишившись сировинним придатком для багатьох країн. Розвиток зовнішньої торгівлі України в найближчій перспективі залежить від виваженої політики уряду щодо стимулювання власного виробництва, зниження кризових явищ, подолання безробіття, сприяння зміцненню національної валюти.

Список використаних джерел:

1. Гайдуцький П. Невесела ейфорія зовнішньої торгівлі / П. Гайдуцький // Дзеркало тижня. – 2014. – № 38 (17 жовтня).

2. Далик В. П. Проблеми розвитку української зовнішньої торгівлі послугами / В. П. Далик, Н. І. Дуляба // Регіональні проблеми розвитку територіальних систем: теорія, практика, перспективи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (15–16 квітня 2016 р.). Ч. 3; ред. кол.: М. А. Лендєл (гол. ред.) [та ін.]. – Ужгород: ФОП Сабов А. М. – С. 26–29.

3. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2016 році. Статистичний збірник. – [Електронний ресурс]. / відпов. за випуск А. О. Фризоренко. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

4. Сазонець О. М. Розвиток міжнародної торгівлі за допомогою інформаційних послуг / О. М. Сазонець // Актуальні Проблеми Економіки. – 2013. – № 1. – С. 51-57.

Науковий керівник – к.е.н., доцент Песцова-Світалка Оксана Станіславівна.

УДК 330

БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЯВИЩЕ

Пальщиков Владислав Юрійович,
студент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Безробіття – являється економічною категорією, яка впливає на економічне становище країни, незайнятість частини економічно активного населення у господарській діяльності. Причини безробіття:

1. Велика економічна конкуренція,зазвичай на ринку праці.
2. Неповне використовування робочої сили людства.
3. Сезонні зміни в рівнях виробництва в певних складових економіки.
4. Структурні зрушення в економіці і так далі.

Форми безробіття

- фрикційне безробіття. Пов’язане зі зміною однієї роботи на іншу, фрикційне безробіття існує за таким визначенням: звільнення з однієї організації і наймання в інші, зміщення однієї професії на інші, зміна працівниками одних галузей на інші.

- структурне безробіття. Зв’язане з неоднаковими обсягами виробництва, виконуваними деякими галузями в різні пори року, тобто в одні місяці попит на робочу силу росте (отже, знижується безробіття), а в інші - зменшується (а безробіття зростає).

- технологічне безробіття. Виникає у разі появи нових технічних засобів,які будуть більш вигідними для підприємства. Автоматизація, механізація спрямовує звільнення робочої сили, а з появою технічних засобів наймання більш кваліфікованих працівників.

- циклічне безробіття. Це вид безробіття який характеризує постійну (циклічну) зміну своїх масштабів, тривалістю і складом що пов’язано з циклом кон’юнктури.

- застійне безробіття. Це безробіття яке ніколи не змінюється, найбільш характерне для бідного населення [1].

За даними Державної служби статистики України, рівень економічної активності населення знизився з 65% у 2013 році до 61,8% на кінець 2015 року. У тому числі серед осіб працездатного віку цей показник знизився з 73,1% до 71,0%. Наразі в Україні спостерігається майже найнижчий рівень зайнятості населення за період з 2006 року.

Загрозливих масштабів в Україні набула тіньова зайнятість. За офіційною статистикою, чисельність зайнятого населення у 2015 році становила лише 16,2 млн. осіб, кількість безробітних — 1,7 млн. осіб. Кількість зайнятих у неформальному секторі економіки становила 4,3 млн. осіб або 26,2 % від загальної кількості зайнятого населення віком 15-70 років. Більше половини неформально зайнятих спостерігається серед сільського населення.

Поширення неформальної зайнятості має негативні наслідки для держави,

це спричиняє недоотримання надходжень до бюджету. У грудні 2015 року внаслідок скорочення зайнятих у формальному секторі та зростання тіньової зайнятості чисельність застрахованих осіб, які сплачують єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, зменшилася на 550 тис. осіб та на початок 2016 року становила лише 10,3 млн. осіб.

За останніми даними від Міністерства соціальної політики України, станом припинено виплату грошової допомоги через непрацевлаштування працездатних осіб 77,1 тис. осіб, які були обліковані як особи в підрозділах з питань соціального захисту населення.

Водночас, кількість осіб, які на сьогодні заявили про потребу в працевлаштуванні становить 129,1 тис. осіб. З них звернулись за працевлаштуванням безпосередньо до центрів зайнятості — 57,7 тис. осіб, з яких працевлаштовано 16,9 тис. осіб, пройшли профнавчання — 4,3 тис. осіб та взяли участь у громадських роботах — 6,2 тис. осіб [3].

З цих чисел ми можемо побачити і зрозуміти що Україна не перебуває в найкращій ситуації. Потрібно вживати певні заходи що до зниження безробіття.

Отже нам потрібно щось взяти з інших країн , якщо ми хочемо бачити нашу країну кращою то потрібно змінювати не лише її , а й себе.

Список використаних джерел:

1. Причини, види та показники безробіття [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://pidruchniki.com

2. Статистика безробіття 2015-2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zet.in.ua

3. Безробіття в країнах ЄС та її запобігання [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://ekon.in.ua/

ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ТА РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА

Пилипенко Катерина Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент
Полтавської державної аграрної академії, м. Полтава

Конкурентоспроможність – категорія економічних відносин. Вона означає властивість суб'єкта ринку, що характеризує ступінь задоволення конкретної потреби в порівнянні із кращими аналогічними об'єктами, представленими на ринку. Зміст поняття конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта набагато складніший і у теоретичному, і у практичному плані, тому й трактується в науці досить неоднозначно. Використовується таке поняття конкурентоспроможності як спроможність об'єкта витримувати конкуренцію в порівнянні з аналогічними об'єктами в умовах конкретного ринку [1].

Конкуренція сприяє зниженню цін, поліпшенню якості продукції, що досить

позитивно для покупця, але не завжди вигідно для тваринницьких галузей. Однак, якщо приватні товаровиробники будуть продавати більший обсяг продукції, конкурентоспроможної по якості й сервісу, ніж інші конкуренти, то конкуренція відкриває можливості одержання більш значного прибутку.

Вищою формою конкурентоспроможності, безумовно, є конкурентоспроможність на світовому ринку. Світова економіка стає усе більше відкритою. Це обумовлено величезними досягненнями транспорту й зв'язку, скороченням простору й часу, що веде до поширення технологій, новітніх форм організації виробництва, соціальних стандартів. Економіки країн світу стають усе більше інтегрованими, взаємозалежними, тісно пов'язаними в технічному, економічному і соціальному відношенні.

На наш погляд, ці процеси вже безпосередньо торкнулися економіки України й здійснюють суттєвий вплив на суб'єкти аграрного ринку по всіх його сегментах. Конкретними прикладами прояву цих процесів є часткове витіснення українських виробників з національних продовольчих ринків, зростання частки імпортної продукції в загальному обсязі її споживання.

Для ефективного розвитку формування конкурентоспроможної галузі велике значення має її інфраструктура. В умовах глобалізації застосування державно-регулятивної підсистеми, завдяки використанню відповідних інструментів направлене на захист вітчизняного товаровиробника, надання галузям тваринництва пріоритетних умов у цілому (рис. 1).

Розглянуті на рис. 1 інструменти впливають на конкурентне середовище та ринкові механізми і завдяки цьому визначають стан основних категорій конкуренції у тваринницьких галузях: попит, пропозицію та ціну. Окрім того, частина функцій підсистеми знаходиться на межі впливу окремих інструментів. Так, наприклад, цінове регулювання та протекціоністські заходи можуть бути реалізовані у галузях тваринництва завдяки встановленню адміністративних норм або формуванню економічної системи мотивів та заохочень [2].

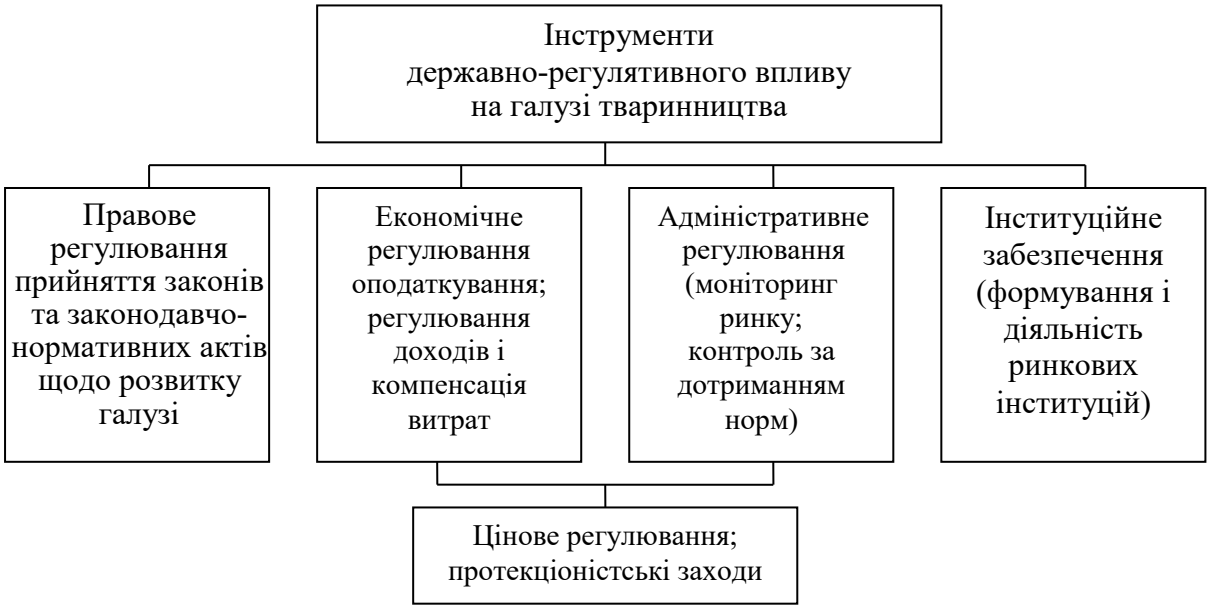

Рис. 1. Інструменти державно-регулятивного впливу на тваринницькі галузі

Пошуки нових шляхів підвищення конкурентоспроможності продукції тваринництва зумовлюються тенденціями часу. Людство усе більше турбують такі проблеми, як збільшення населення на планеті, обмеженість природних ресурсів, збереження навколишнього природного середовища, розвиток науки і технологій. Підвищення конкурентоспроможності продукції тваринництва повинно відбуватися з урахуванням цих проблем, і зокрема особливу увагу слід звертати на екологічні фактори її забезпечення.

Особливо ці питання актуальні з точки зору забезпечення продовольчої безпеки країни, адже поряд з глобальними процесами об'єднання світової економіки в єдину систему інформаційних потоків, культур, капіталів, товарів та послуг, людських ресурсів тощо головним завданням держави залишається безпека та благополуччя її громадян. Глобалізаційні процеси передбачають стабільність та процвітання та «не всі зможуть оцінити переваги» [3, с. 16] цих процесів.

Регулятори та важелі підвищення конкурентоспроможності галузей тваринництва можна класифікувати за терміном та часом або періодом здійснення, галузевими напрямами або напрямами впливу на окремі процеси та явища, характером дії (пряме та непряме регулювання), вартістю та ефективністю здійснення тощо. Вони групуються також у відповідності до величини та потужностей, форм організації суб'єктів господарювання, рівня спеціалізації або диверсифікації виробництва, стадій життєвого циклу тваринницьких підприємств та галузей, обґрунтованих стратегій розвитку. Вплив на сукупність регуляторів та важелів здійснюють державна аграрна політика, рівень національної та галузевої продовольчої безпеки, інноваційно-інвестиційна привабливість, рівень модернізації тваринницьких галузей, їх експортний потенціал, управлінський рівень застосування.

Список використаних джерел:

1. Гуторова О. О. Напрямки підвищення конкурентоспроможності аграрного підприємства в сучасних умовах господарювання / О. О. Гуторова, Е. В. Шевченко // Вісник ХНАУ. – 2009. – № 11. – (Сер. «Економіка АПК і природокористування»).

2. Відроджене скотарство : нац. проект. – К.: Мінагрополітики України, Укр. акад. аграр. наук, ДІА, 2011. – 44 с.

3. Аграрна економіка: [підручник] / Д. К. Семенда, О. І. Здоровцов, П. С. Котик, О. О. Школьний [та ін.]: за ред. Д. К. Семенди та О. І. Здоровцова. – Умань. – 2005. – 318 с.

УДК: 631.15:334

ДИВЕРСИФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Полятикін Сергій Олександрович,
аспірант кафедри економічного
контролю та аудиту
Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Аграрний сектор нашої держави є системо утворюючим у національній економіці, який формує фактори суверенності держави – продовольчу й у визначених межах економічну, екологічну та енергетичну безпеку держави. Український аграрний сектор зі значним потенціалом виробництва, що значно перевищує потреби внутрішнього ринку, є саме такою ланкою, яка на поточному етапі стає локомотивом розвитку всієї національної економіки, дає

Проаналізовані дослідження диверсифікації виробництва сільськогосподарських підприємств показали, що на даний час відсутня єдина чітка методика аналізу запасів підприємства із встановленим набором аналітичних показників. На нашу думку для поглибленого визначення кількісних та якісних показників господарської діяльності підприємства велике значення мають наукові методи обліку запасів, особливо їх оцінка.

Оцінка запасів є важливою передумовою організації обліку цієї ділянки, адже вона впливає на точність фінансових результатів підприємства. .

Ринкові умови змушують кожного суб'єкта господарювання шукати шляхи підвищення ефективності власної діяльності та формувати стратегію розвитку підприємства відповідно до потреб економіки.

З метою закріплення на ринку, підприємства мають обрати стратегію диверсифікації, яка полягає у випуску якісно нових товарів та пошуку нових каналів збуту. Поняття диверсифікації поєднує в собі: визначення диверсифікації виробництва; класифікацію диверсифікації як складової організаційно-економічного механізму; особливості диверсифікації виробництва; експертну оцінку факторів впливу на прийняття рішення щодо доцільності диверсифікації виробництва та вибору джерел фінансування.

У різних фінансово-економічних джерелах зазначається, що слово «диверсифікація» походить з латинської мови і з деякими різновидностями означає: розширення асортименту, видозміну продукції, освоєння нових виробництв. В енциклопедичному словнику поняття диверсифікації пов'язується з перетвореннями великих об'єднань у комплекси, підрозділи яких не завжди були пов'язані між собою технологічно.

За даними історичних джерел поняття диверсифікації увійшло в практику господарювання підприємств ще у середині 50-х років ХХ ст., тоді основною метою диверсифікації було зменшення нестабільності виробництва. На сьогоднішній день в економічній літературі диверсифікація розглядається як багатопрофільне виробництво з широкою номенклатурою продукції. Диверсифікація об'єднує в собі відповідні складові:

- Інвестування коштів у різні види цінних паперів з метою мінімізації ризику;

- Розширення номенклатури (асортименту) товарів і послуг, що виробляються (надаються) підприємством, з метою зменшення ризику можливих втрат капіталу і зниження доходів.

Саме розвиток підприємництва став передумовою функціонування сучасних ринкових відносин і реалізації політики економічного розвитку. Підприємницька діяльність і ринкові відносини є взаємозалежними поняттями.

Світова практика свідчить, що форми власності в ринковій економіці відіграють домінуючу роль порівняно з іншими основами суспільства. Система, закони і категорії, які виражають форму , є безпосереднім проявом відносин власності. З ними пов'язані найбільш потужні стимули економічної та підприємницької діяльності, різноманітні мотиви та економічні інтереси, форми і методи господарювання.

Диверсифікація потребує аналізу системи показників діяльності підприємства. В залежності від цілей аналізу, використовуються різні економічні показники та їх сукупності, які дають кількісну та якісну характеристику підприємства.

Поняття економічних показників використовується для одержання кількісної характеристики економічних явищ, визначення їх інтенсивності, структури та міри розвитку окремих властивостей, оцінки динаміки сили та тісноти зв'язку. Показники, необхідні для аналізу передумов диверсифікації, можна класифікувати на дві групи:

- Показники економічного потенціалу підприємства;
- Показники фінансово-економічної діяльності підприємства.

В управлінських моделях, заснованих на дослідженні взаємозв'язку витрат, обсягу виробництва і прибутку, особливу увагу приділяють аналізу випуску продукції, дає змогу керівництву визначати критичні рівні продажів, в яких витрати дорівнюють виручці від реалізації всієї продукції.

Стимулюючи ефективне використання результатів науково-технічного прогресу, ринковий механізм не має можливості самостійно забезпечувати стратегічні зрушення у виробництві.

Ринок є безсилим у ситуаціях, коли існує потреба в значних інвестиційних проектах з тривалим терміном окупності, високим ступенем ризику та невизначеність відносно майбутньої норми прибутку. Тут не можливо обійтись без держави, яка має стимулювати науково-технічний процес та структурну політику.

Список використаних джерел:

1. Жук В. М. Наукове забезпечення обліку в системі управління аграрним сектором економіки: теорія і практика. Наукова доповідь. – К. : Інститут аграрної економіки. 2008. – 90 с.

2. Борисова В. А., Маслак Н. Г., Корецький М. Х. Диверсифікація сільськогосподарського виробництва фермерських господарств. – Суми : Видавництво «Довкілля» 2002. – 212 с.

3. Завгородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник.

– 2-ге видання, виправлене та доповнене. – Львів : Видавництво «Центр Європи», 1997. – 576 с.

Науковий керівник: Гордієнко Микола Іванович, к.е.н., професор.

УДК 336.748.12(477)

ІНФЛЯЦІЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Яременко Аліна Сергіївна,
студентка,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Сучасна економіка України стає на новий якісний етап розвитку, який супроводжується відчутними змінами для суспільства. Одна з найважливіших змін, яка відразу проявляється у рівні життя населення – це інфляція. Саме цю проблему ми намагатимемося розкрити у нашому дослідженні, адже інфляція одна з найголовніших причин гальмування розвитку суспільства.

Для того щоб детальніше розібратися в цій проблемі, потрібно дати відповіді на запитання:

- що таке інфляція?
- яка причина її виникнення?
-які є види інфляції?

Отже, інфляція – це зростання рівня цін, що відображає зниження купівельної спроможності населення; знецінення грошей [2].

Якщо розглядати причини виникнення, то можна виділити найголовніші:

1. Збільшення кількості друку грошей Центральним банком під впливом різних факторів;
2. Негаразди перехідної економіки;
3. Залежність від зовнішнього енергопостачання.

Залежно від темпів інфляції та згубного впливу на економіку виділяють: помірну, галопуючу інфляції та гіперінфляцію.

- Помірна (повзуча) інфляція виникає коли темп росту цін зростає до 10% за рік. Економічні суб'єкти адекватно реагують на зростання рівня цін. Інфляція знаходиться під контролем уряду. Така інфляція притаманна для розвинутих країн.

- Галопуюча інфляція виникає коли темп зростання цін становить від 10% до 200% за рік. При такій інфляції домогосподарства-скуповують товари, нерухомість та інше; підприємці підвищують ціни; банки-підвищують плату за кредит.

Відбувається криза грошової системи(гроші знецінюються). Така інфляція свідчить, що економіка нестабільна, а контроль з боку уряду-неефективний.

- Гіперінфляція виникає коли темп зростання цін перевищує 200%. Відбувається крах грошової системи. Економічні суб'єкти або шукають нові

методи торгівлі, або банкрутують. Уряд втрачає контроль над економічними процесами. Якщо не припинити розвиток гіперінфляції, то країну очікує соціальний катаклізм.

На сьогодні Україні притаманна галопуюча інфляція, але якщо збільшиться друк грошей Національним банком як у 1990-их роках, то в Україні буде загроза виникнення гіперінфляції.

Для детального розгляду розвитку інфляції візьмемо період з 2013р. по 2017р. В цей час до влади приходять нові політики, які приймають різні законопроекти пов'язані з економікою України та необхідні для отримання кредиту МВФ. Бажаного результату вони не дають, рівень інфляції зростає. Наприклад, індекс інфляції в Україні у вересні 2017 року до попереднього місяця склав 102.0% [3].

Населення здатне придбати все менше товарів і послуг. Ціни піднімаються в декілька разів на електроенергію, газ, тепло і продукти харчування.

Тенденція зростання цін на продукти харчування зумовлена:

- проблемою імпортних товарів (при збільшенні цін на продукти за кордоном, їхня вартість піднімається і в Україні);
- проблемою сезонних коливань (при нерівномірному виробництві продукту зумовлюється відповідна нерівномірність його споживання)

Зростання цін на комунальні послуги обумовлене тим, що підприємства представлені на ринку пропозицій не мають конкурентів. Як результат встановлюються ціни, які їм вигідні. А інший фактор - це зростання вартості на сировину з якої виготовлюється благо. В Україні ми бачимо знецінення гривні; підвищення мінімальної заробітної плати населення і в той же час борги, які потрібно повертати та інше. Виникає проблема пов'язана з нестачею грошей у державному бюджеті. Для її вирішення збільшується кількість друку грошей Центральним банком України. Ці кошти не підкріплюються золотим запасом країни, і виникає зростання інфляція.

Розглянувши ситуацію в Україні, хотілося б запропонувати наступні шляхи зменшення рівня інфляції: подолання державного дефіциту, застосування тактичних антиінфляційних заходів, гасіння інфляційних очікувань, проведення ефективної монетарної політики, раціоналізувати зовнішньоекономічну політику та інші.

Список використаних джерел:

1. До кінця року інфляція в Україні не стане нижчою ніж 20% - економіст [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.finance.ua//

2. Інфляція, її сутність, причини, види і соціально-економічні наслідки [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.pidruchniki.website.com.ua.

3. Індекс інфляції в Україні у вересні 2017 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.index.minfin.com.ua.

4. Основні шляхи подолання інфляції [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.osvita.ua

СЕКЦІЯ 3

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «ЗАРОБІТНА ПЛАТА» І «ОПЛАТА ПРАЦІ»

Андрущенко Марина Юріївна,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Проблематика категоріального апарату трудового права особливо стає актуальною сьогодні в умовах роботи над проектом Трудового кодексу України. З метою чіткого сприйняття економічної інформації ,усунення багатьох теоретичних та практичних проблем, що виникають у бухгалтерському обліку, важливо встановити відмінності та спільні риси між поняттями «заробітна плата» і «оплата праці» та їх взаємозв'язок з терміном «виплати працівникам».

Порівнюючи за змістом терміни «заробітна плата» і «оплата праці», І. Лаптій стверджує, що якщо простежити логіку законодавця, то термін «оплата праці» є ширшим, оскільки спрямований на організацію оплати праці, регламентацію її окремих елементів і всієї системи правових засобів у цій сфері, а поняття «заробітна плата» акцентує увагу на об'єкті трудових відносин між сторонами. Тому, на її думку, оплата праці – це система юридичних норм, спрямованих на організацію всієї системи правовідносин у цій сфері і регламентацію окремих її елементів, пов'язаних із забезпеченням та здійсненням роботодавцем виплат працівникам. А під заробітною платою вона розуміє винагороду, включаючи виплати стимулюючого характеру, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові своєчасно та систематично за виконану ним роботу [2, с. 84]

При визначенні заробітної плати як правової категорії основна увага приділяється тому боку поняття, який характеризує вже наявні правовідносини з оплати праці між робітником та підприємством.

Натомість Н. Б. Болотіна переконана, що нині в законодавстві терміни «оплата праці» і «заробітна плата» застосовуються як синоніми. Однак видається все ж, що термін «оплата праці» є більш широким та його цільове призначення спрямоване на організацію оплати праці, регламентацію її окремих елементів і всієї системи правових засобів у цій сфері, на відміну від терміна «заробітна плата» [3, с. 298]. Тобто на думку вченого, ці терміни співвідносяться між собою як частина і ціле.

В. І. Казанцев стверджує, що такі поняття як «оплата праці» й «заробітна плата» близькі між собою за змістом. Проте перший термін є значно ширшим за другий. Оплата праці по суті теж є винагородою за працю, але до неї, окрім заробітної плати, входять й інші виплати, доплати, премії, компенсації, надбавки, які встановлюються нормативно-правовими актами, колективними договорами та угодами, а також індивідуальними трудовими договорами. Найголовнішою відмінністю названих термінів, – узагальнює дослідник, – є та обставина, що передбачені законами різноманітні утримання здійснюються лише із заробітної плати працівника [4, с. 114].

Згідно із Законом України «Про оплату праці», заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [1].

Для найпростішого розуміння співвідношення оплат праці і заробітної плати їх можна порівняти з категоріями можливості та дійсності. Можливість характеризує ступінь, тенденцію розвитку такого явища, яким є оплата праці, це шанс, який можна отримати за певних умов. Дійсність – це результат реалізації можливості, це вже об'єктивно наявна, зароблена працівником сума (заробітна плата) як винагорода в грошовому виразі. Для перетворення правової можливості (оплати праці) в правову дійсність (заробітну плату) потрібний юридичний факт, наявності якого і впливає на коло та зміст прав і обов'язків сторін трудового договору. Саме праці та її результат як юридичний факт трансформують правову можливість у правову реальність, тобто оплату праці в заробітну плату.

Заробітна плата – це грошова сума, яку працівник гарантовано систематично отримує від роботодавця за роботу, передбаченим трудовим договором на основі визначених норм, розцінок, тарифів, яку має бути виконано за певний період. Оплата ж праці – це витрати роботодавця за фактично виконану роботу та шанс працівника отримати плату за працю за певних умов.

Узагальнюючи аналіз правових позицій науковців, сформульованих ними впродовж поточного століття, щодо розмежування змісту досліджуваних термінів, можемо зробити кілька висновків.

По-перше, наш аналіз засвідчив, що науковці в тій чи іншій мірі не лише використовують терміни «оплата праці» та «заробітна плата», але й прагнуть проаналізувати їх зміст. По-друге, наш аналіз наукових праць виявив, що існує три точки зору на співвідношення змісту окреслених термінів:

1) вони є синонімами, тобто тотожні за змістом;

2) вони співвідносяться як частина та ціле (зміст одного є ширшим від змісту іншого);

3) вони взаємопов'язані причинно-наслідковим зв'язком: оплата праці характеризує певний процес (як систему відносин), наслідком якого є заробітна плата як предмет (винагорода).

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про оплату праці» № 108/95 – ВР від 24 берез. 1995 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.

2. Лаптій І. Оплата праці і заробітна плата : щодо питання термінології / І. Лаптій // Право України. – 2005. – № 7. – С. 81-84.

3. Трудове право України : підручник / за ред. Н. Б. Болотіної, Г. І. Чанишевої. – К. : Т-во Знання, КОО, 2000. – 564 с

4. Трудовое право : учеб. / Казанцев В. И., Казанцев С. Я., Васин В. Н. – М. : Академия, 2003. – 288 с.

Науковий керівник – Тютюнник С. В., к. е. н., доцент.

УДК 657.37-021.411:658.1

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ

Безверхий Костянтин Вікторович,
кандидат економічних наук, докторант кафедри
обліку і оподаткування, ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», м.Київ

В процесі проведеного наукового дослідження проаналізовано довідкову літературу за 2013 – 2017 р., монографії, автореферати дисертацій, дисертації, наукові статті та матеріали наукових конференцій, в яких розглядається питання визначення мети інтегрованої звітності. Сукупна кількість проаналізованих джерел склала 28 штук.

Вважаємо за необхідне підкреслити, що наведені трактування науковців визначення мети інтегрованої звітності не в повній мірі розкривають її. Тому, буде доцільно проаналізувати підходи до визначення мети інтегрованої звітності. Узагальнення підходів щодо визначення мети інтегрованої звітності наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Узагальнення підходів до визначення мети інтегрованої звітності у працях науковців

№ з/п	Підходи до визначення мети інтегрованої звітності	Автори	Кількість джерел	Частка джерел, %
1	Пояснити створення вартості	Н.Ю. Архіпенко, А.Ю. Барсукова, О.А. Вінокурова, М.М. Господарчук, Н.Ю. Єршова, В.М. Костюченко, А.С. Крутова, Р.В. Кузіна, О.А. Лаговська, Т.А. Лаврухіна, О.О. Нестеренко, У.Ю. Рощектаєва, В.В. Рядська, Н.Г. Сапожникова, Ф.Ю. Сафонова, Д.Р. Федоров, Л.В. Чхутіашвілі	15	53,58
2	Створення комплексного уявлення про діяльність організації	В.В. Пікінер, М. Проданчук, М.С. Рибенцева	3	10,72
3	Комплексний аналіз діяльності організації	Н.В. Герасимова, Н.С. Єригіна	2	7,14
4	Інформація щодо здатності створення майбутніх економічних вигід	Р.О. Костирко, О.А. Кузьменко	2	7,14
5	Надання інформації про ресурси та взаємозв’язки	А.В. Селезньова, Т.О. Хачатурова	2	7,14
6	Об’єднати та замінити всі форми корпоративної звітності	С.А. Лайко	1	3,57
7	Прийняття економічно обґрунтованих тактичних і стратегічних рішень	Н.В. Малиновська	1	3,57
8	Оцінка здатності організації провадити свою діяльність	Є.А. Махоніна	1	3,57
9	Підтвердження стійкості організації та наявний потенціал	Є.А. Петрова	1	3,57
∑	Всього:		28	100

Відповідно до узагальнених даних, що наведені в табл. 1, найбільший відсоток науковців – 53,58 % (Н.Ю. Архіпенко, А.Ю. Барсукова, О.А. Вінокурова, М.М. Господарчук, Н.Ю. Єршова, В.М. Костюченко, Р.В. Кузіна, О.А. Лаговська, Т.А. Лаврухіна, У.Ю. Рощектаєва, В.В. Рядська, Н.Г. Сапожникова, Ф.Ю. Сафонова, Д.Р. Федоров, Л.В. Чхутіашвілі) дотримуються думки, що мета інтегрованої звітності – це пояснення створення вартості. Крім того, необхідно зауважити, що створення вартості відбувається шляхом підсумку ресурсів (капіталів: фінансового, виробничого, інтелектуального, людського, соціального та природнього капіталів).

За визначенням Пікінера В.В., Проданчука М. та Рибенцевої М.С. (10,72 % дослідників) мета інтегрованої звітності – це створення комплексного уявлення про діяльність організації. Значення цього підходу полягає в тому, що тут мета інтегрованої звітності фокусується на розкритті інформації про діяльність компанії в всіх її аспектах.

Не можна погодитись з підходом до визначення мети інтегрованої звітності науковців Н.В. Герасимової та Н.С. Єригіної (7,14 % науковців), які розглядають мету інтегрованої звітності як комплексний аналіз діяльності організації, адже мета такої звітності не може бути аналізом діяльності, оскільки інтегрована звітність може виступати інформаційним забезпеченням для проведення аналізу діяльності підприємства.

На думку Р.О. Костирко та О.А. Кузьменко (7,14 % досліджуваних літературних джерелах) метою інтегрованої звітності є інформація щодо здатності створення майбутніх економічних вигід. Як зазначає Р.О. Костирко мета інтегрованої звітності – надати інформацію, що дозволяє зацікавленим користувачам оцінити здатність суб'єкта господарювання створювати майбутні економічні вигоди упродовж певного проміжку часу [1, с. 182]. Тобто, мета інтегрованого звіту орієнтована на інформацію, яка дозволяє оцінити здатність суб'єкта господарювання створювати економічні вигоди у майбутньому.

Дослідження мети інтегрованої звітності як надання інформації про ресурси та взаємозв'язки здійснюють А.В. Селезньова та Т.О. Хачатурова (7,14 % науковців). Хачатурова Т.О. зазначає, що метою такого звіту є надання інформації про ресурси і взаємовідносини, які використовує і на які впливає організація, а також пояснення взаємодії із зовнішнім середовищем [2, с. 617]. Варто зауважити, що А.В. Селезньова [3, с. 235] під ресурсами визначає широке коло капіталів, а саме фінансовий, соціальний та природний капітали, хоча згідно з п. 2.15 Міжнародних основ інтегрованої звітності [4] капіталів набагато більше, а саме: 1) людський; 2) природній; 3) соціальний; 4) інтелектуальний; 5) промисловий; 6) фінансовий.

Аналізуючі підходи до визначення мети інтегрованої звітності в довідковій літературі (табл. 1), слід зазначити, що такий автор як С.А. Лайко (3,57 %), розглядає мету інтегрованої звітності як об'єднання та заміна всіх форм корпоративної звітності. Значення цього підходу полягає в тому, що тут вперше пропонується відмова від всіх інших видів корпоративної звітності на користь інтегрованої, що, на нашу думку, носить доволі перспективний характер.

Малочисельною є група науковців – 3,57 % (Малиновська Н.В.), яка визначає мету інтегровану звітність як прийняття економічно обґрунтованих тактичних і стратегічних рішень. Таким чином, можна констатувати, що мета інтегрованої звітності є надання інформації на основі якої можна приймати як тактичні, так і стратегічні управлінські рішення.

В одиничних випадках автори визначають мету інтегрованої звітності як оцінку здатності організації провадити свою діяльність (Махоніна Є.А. – 3,57 % дослідників). Оцінка здатності організації провадити свою діяльність далі ґрунтується на припущенні безперервності.

Також окремими авторами (Є.А. Петрова) мета інтегрованої звітності визначається як підтвердження стійкості організації та наявний потенціал (3,57 % дослідників). Варто не погодитись з думкою Петрової Є.А., яка наголошує, що основна мета інтегрованої звітності – надати користувачами переконливі, доказові відомості на підтвердження стійкості організації та наявності потенціалу через опис бізнес-моделі і бізнес-процесу, існуючі та потенційні ризики, а також стратегії щодо управління ними [5, с. 29]. Оскільки, незрозуміло до чого організація повинна бути стійкою.

Отже, на підставі проведеного аналізу, мету інтегрованої звітності можна визначити як надання інформації всім зацікавленим користувачам для прийняття управлінських рішень стосовно можливості підприємства створювати вартість в коротко-, середньостроковому та довгостроковому періодах, а також забезпечення інформацією зацікавлених осіб про капітал, який використовує та на який впливає суб'єкт господарювання.

Список використаних джерел:

1. Костирко Р.О. Перспективи міжнародної інтегрованої звітності // Вісник Національного університету «Львівська Політехніка». 2014. № 794. С. 181 – 187.

2. Хачатурова Т.О. Интегрированная отчетность: сущность, значение и перспективы // Международный студенческий вестник. 2015. № 5-5, С. 617 – 619.

3. Финансовый учет и отчетность (продвинутый уровень): [учеб. пособ.] / Н.А. Каморджанова и др. Москва: Проспект 2017. 256 с.

4. The International <IR> Framework [Electronic resource]. – Mode of access: https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf.

5. Петрова Є.А. Позиционирование интегрированной отчетности как источника конкурентного преимущества // Международный бухгалтерский учет. 2014. №. 43 (337). С. 23 – 32.

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПРИДБАННЯ ТА СТВОРЕННЯ ТОРГОВОЇ МАРКИ

Бендас Юлія Олександрівна,
ЗВО напряму підготовки «Облік та аудит»
ОКР «Бакалавр»
Скрипніченко Лілія Валеріївна,
ЗВО спеціальності«Облік і оподаткування»
ОКР «Магістр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

У період глобалізації економіки та постіндустріальних перетворень розвинених країн відбувається загострення конкурентної боротьби, у якій торговельні марки (далі ТМ) набувають особливої економічної цінності. Вони є одним із найбільш впливових важелів на споживача, бажання підкреслити свою індивідуальність на світовому та національному економічному ринку.

Торговельною маркою може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами. Такими позначеннями можуть бути, зокрема, слова, літери, цифри, зображувальні елементи, комбінації кольорів.

Засвоєю суттю ТМ об’єктом права інтелектуальної власності. Це право засвідчується свідотством. У випадку, коли право інтелектуальної власності на ТМ має міжнародну реєстрацію це посвідчення не є обов’язковим [2].

ТМ це логотип, позначення, яке повинно бути неповторним та індивідуальним для кожного підприємства. Тому, аби уникнути плагіату, виробникові необхідно спершу проаналізувати всі існуючі бренди, а вже потім створювати свою. Відповідно до ст. 6 Закону України №3689 ТМ також не повинна мати: офіційні назви держав та державну символіку, назви міжнародних організацій, різні дані (факсиміле, прізвисько, прізвище, ім’я) відомих людей без їх відома, назви відомих українських літературних творів без погодження на те з власником [1].

Щоб зареєструвати ТМ й отримати відповідне свідотство, суб’єкт господарювання має самостійно або через представника в справах інтелектуальної власності або іншу довірену особу подати до Державної служби інтелектуальної власності України заявку на реєстрацію. Така заява повинна містити:

1) заяву про реєстрацію знака;

2) зображення, що заявляється;

3) перелік товарів та послуг, для яких заявник просить зареєструвати знак, згрупованих за Міжнародною класифікацією товарів і послуг для реєстрації знаків;

4) назву заявника і його адресу [2].

Після подання всіх документів, заявник чекає, доки Державна служба

інтелектуальної власності України проведе експертизу заяви. Результат може бути негативним, тобто ТМ не буде затверджено, або позитивним, її буде затверджено, а відповідно, зареєстровано та буде здійснено запис в офіційному бюлетні відомостей про видачу свідотства.

Але, перед тим як провести публікацію, заявник повинен сплатити державне мито за видачу свідотства й збір за публікацію про його видачу [1].

У випадку, якщо торгову марку було куплено, то необхідно, аби у договорі купівлі-продажі було чітко встановлено, що продавець надає виключно майнове право на ТМ. Інакше, може бути ситуація, коли цією ж ТМ може користуватися інший виробник [3, с. 18]. Цей договір повинен бути підписаний представниками обох сторін. Зокрема, якщо торгова марка належала не одній особі, а кільком, то всі мають вони мають засвідчити факт передачі цього бренду.

Від того, яким чином підприємство отримало торгову марку залежить власне її бухгалтерський облік. Якщо ТМ були створені самостійно, то їх облік ведеться відповідно до ПСБО 8 чи МСБО 38 «Нематеріальні активи». Створення ТМ відображається у складі витрат на підвищення ділової репутації суб'єкта господарювання. Науковець М. Проценко говорить, що «оскільки затрати формально пов'язані саме з реалізацією продукції (спроба захистити її від підробки і зацікавити споживачів купувати лише ту продукцію, яка містить ваша ТМ), то їх доцільно відносити до складу витрат на збут і відображати за Дебетом рахунка 93 «Витрати на збут» [3, с. 18].

Якщо ж ТМ була придбана, то її обліковують на субрахунку 124 «Права на об'єкти промислової вартості». Як і будь-який необоротній актив, формується первісна вартість, що включає вартість придбання, мито, податки та інші витрати, які понесені для доведення ТМ до стану експлуатації. Первісна вартість накопичується на субрахунку 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів». Після сформування вартості, ТМ переводять до складу субрахунка 124 «Права на об'єкти промислової вартості», що супроводжується бухгалтерським проведенням Дт 124 Кт 154.

Нарахування амортизації проводиться відповідно до норм ПСБО 7, тобто щомісяця, який настає за місяцем, у якому було проведено господарський оборот [3, с. 19].

Отже, торгова марка є одним із заохочувальних пристроїв з боку суб'єктів господарювання, який впливає на вибір своживача. ТМ можна придбавати та створювати самому, відповідно від цього буде залежати ведення бухгалтерського обліку установи. На сьогодні існує чимало різних ТМ, а тому все важче виробникам вигадувати щось нове та привабливе. При створенні її та затвердженні необхідно бути досить уважним до деталей, аби не було плагіату та було узаконено даний бренд. При купівлі ж, необхідно перевіряти, чи було передано виключно майнове право на ТМ та чи підписи всіх представників є у договорі.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р. № 3689-XII : [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3689-12

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/435-15

3. Проценко М. Облік розробки та провадження нової продукції / М. Проценко // Газета «Все про бухгалтерський облік». – 2016. - № 59-60. – С. 14-20.

Науковий керівник – Мац Тетяна Павлівна, к.е.н., доцент.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Васюха Алла Миколаївна,
ЗВО спеціальності «Облік і оподаткування»
СВО «Магістр»
Полавська державна аграрна академія, м. Полтава

Будь-які підприємства, кредитні установи, інші господарюючі суб'єкти вступають у договірні відносини по використанню грошових коштів, що обумовлює зростання ролі організації обліку даного об'єкту як необхідної умови отримання достовірної інформації для прийняття обґрунтованих рішень. Більшість підприємств звертає недостатньо уваги за правильності та ефективності організації обліку грошових коштів.

Проблема, що виникає перед підприємствами в діючих умовах, є схоронність динаміки циклів різних видів діяльності підприємства. Такий процес досягається шляхом оптимізації та правильної організації обліку грошових потоків на підприємстві. Для вирішення такої проблеми потребуються дослідження різних економічних механізмів.

Більша кількість операцій, які виникають на підприємстві, пов'язані з придбанням, виробництвом а також продажем товарів і послуг, і, у зв'язку з цим, отриманням й оплатою грошових коштів. Облік грошових коштів необхідно розглядати як сукупність взаємопов'язаних послідовних, організаційних, логічних, розрахункових операцій і процедур формування інформації щодо дебіторської та кредиторської заборгованості, розрахунків з оплати праці, з підзвітними особами, за податками й зборами, а також внесками до статутного капіталу. Звідси, облік грошових коштів на підприємстві на різних етапах, у різних формах, а також в розрізі часу є важливим фактором ефективної діяльності підприємства.

Вдосконалення організації бухгалтерського обліку, застосування ефективнішої методики з обліку грошових коштів залишається одним з найактуальніших питань, оскільки від наявності у підприємства грошових коштів залежить його платоспроможність, конкурентоспроможність, а звідти ефективна діяльність підприємства та його подальший розвиток [1, с. 139].

У фінансових, економічних науках та бухгалтерському обліку вживають різні словосполучення: «грошові кошти», «грошові засоби», «грошові активи». Ця проблема є досить актуальною, тому що невизначеність в термінології

приводить до неправильного застосування рахунків для обліку. Грошовий оборот є результатом функціонування реальних грошей та охоплює виконання ними функцій засобів обігу, засобів платежу і засобів накопичення. В процесі кругообігу грошові кошти підприємства утворюють грошові потоки, обсяг яких характеризує кількість залучених або використаних грошових коштів.

Так, в термінологічному словнику А.Г. Загороднього, Г.Л. Вознюка та Г.О. Партина наведено наступне: «в господарській практиці назву грошей мають явища, ззовні відмінні одне від одного: одиниці рахунку, в яких визначаються ціни на товари, національні грошові знаки, іноземна валюта, записи на банківських рахунках, кошти, витрачені на придбання цінних паперів, боргові зобов'язання, що використовуються для платежів, тощо» [3, с. 164].

Так, за П.Я. Папковською грошові кошти обліковуються як на рахунках грошей, грошових документів та переказів в дорозі, так і на рахунках довгострокових та короткострокових фінансових інвестицій [4, с. 76].

В поняття «грошові кошти» включають не тільки готівку, але і цінні папери, і фінансові активи, і грошові зобов'язання, а кошти трактуються як капітал. Наприклад, В.Г. Бєлоліпецький грошові кошти називає фінансовими ресурсами, а останні трактує як частину капіталу [2, с. 55].

Грошові кошти відображаються в Балансі у складі оборотних активів у статті «Грошові кошти та їх еквіваленти».

Що стосується сутності поняття «грошові засоби», то в бухгалтерсь кому обліку і економічній теорії воно практично однакове – мається на увазі саме грошові засоби та їх еквіваленти, а не просто будь-які види активів у грошовому вираженні.

Грошові кошти відповідно до діючого Плану рахунків бухгалтерського обліку представляє собою залишки засобів в національній та іноземній валюті, які знаходяться в касі, на поточному рахунку, валютному рахунку та інших рахунках в банках на території країни і за кордоном; легко реалізуються в цінні папери та платіжні і грошові документи.

Особливе значення для стабільної діяльності підприємства має швидкість руху грошових коштів. Одним з основних умов фінансового добробуту підприємства є приплив коштів, що забезпечує покриття його поточних зобов'язань. Отже, відсутність такого мінімально необхідного запасу грошових коштів свідчить про наявність фінансових труднощів у підприємства. Водночас, надмірна величина грошових коштів говорить про те, що реально підприємство зазнає збитків, пов'язані з інфляцією і знеціненням грошей. У цьому зв'язку виникає необхідність оцінити раціональність управління грошовими коштами на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. .Андрієнко В. С. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку / В. С. Андрієнко / Наука молода. - 2012. № 9. 1, с. 139.

2. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі: Практичний посібник / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. - К.: Лібра, 2013. - 2, с. 55.

3. Загородній А. Г. Облік і аудит: [термінологічний словник] / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Г. О. Партин. – Львів : "Центр Європи", 2011. 3, с. 164.

4. Папковская П. Я. Курс теории бухгалтерского учета: [учебное пособие] /П.Я. Папковская. – Мн. : ООО "Информпресс", 2011. 4, с. 76.

5. Добровський В.М., Гнилицька Л.В., Коришкова Р.С. Управлінський облік: Навчальний посібник / За ред. В.М. Домбровського. – К.: КНЕУ, 2005. – 278 с.

6. Фінансовий менеджмент : [навч. посібн.] / [За ред. Г.Г. Кірейцева]. – К.: ЦУЛ, 2010. 6, с. 96.

7. Бутинець Ф.Ф. Особливості бухгалтерського обліку: Навч. посіб. – Житомир, ПП "Рута", 2000. – 608 с.

УДК 657.471:657.423

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гаврюшенко Наталія Михайлівна,
здобувач вищої освіти ступеня «Магістр»,
спеціальності «Облік і оподаткування».
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

В сучасних умовах ринкових відносин економіка України потребує радикальних змін у системі господарювання та створення нових ефективних систем управління. Під час вирішення цієї проблеми важливого значення слід надати обліку та ефективному управлінню витратами операційної діяльності. Адже, для підвищення рівня господарської діяльності підприємства, потрібно покращити пошук резервів зниження витрат, які, в свою чергу, призведуть до збільшення рентабельності його фінансово-господарської діяльності.

У науковій економічній літературі поняття «витрати» є розповсюдженим, але, в той же час, відсутня єдина думка щодо визначення їх сутності. П(С)БО 16 «Витрати» визначає витрати, як зменшення економічних вигод, у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу. В даному визначенні сутність витрат виражається через наслідки операцій з активами та капіталом для фінансово-майнового стану підприємства [1, с. 61]. Міжнародні стандарти не мають окремого пункту, який би розкривав методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та розкриття їх у фінансовій звітності. Але поняття «витрати», їх визнання, оцінка та класифікація розкривається в Концептуальній основі складання та подання фінансових звітів, Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку (МСБО) (IASC) № 1 «Подання фінансових звітів», МСБО (IASC) № 2 «Запаси», МСБО (IASC) № 16 «Основні засоби». В МСБО № 2 «Запаси» розкривається інформація про склад витрат на придбання запасів, які складаються з ціни придбання, ввізного мита та інших податків, а також з витрат на транспортування, завантаження, розвантаження та інших, безпосередньо пов'язаних з придбанням готової продукції, матеріалів та послуг. Визначення «витрати» у міжнародних стандартах майже повністю

відповідає поняттю витрати, що наведені в національних стандартах. У Концептуальній основі складання та подання фінансових звітів витрати розглядаються як зменшення економічних вигод протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів, або у вигляді зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам [2].

Отже, для удосконалення обліку витрат операційної діяльності на підприємствах, особливу увагу потрібно приділяти походженню та складу операційних витрат, а також формуванню аналітичної інформації щодо витрат і відображення їх в обліку та звітності. У сучасній економічній теорії проблему управління витратами виділяють як окремий напрям економічної науки, що сформувалась в теорію витрат. Основною метою управління витратами операційної діяльності є: надати вартісної форми кількісним технічним залежностям та визначити витрати, які ґрунтуються на критерії економічних вигод для оцінки альтернативних варіантів господарських операцій. Важливим завданням системи управління витратами є визначення шляхів мінімізації витрат, що призведе до збільшення економічних вигод. Процес управління витратами, зазвичай, потребує співставлення запланованих та фактичних даних, та прийняття на цій основі правильних ефективних рішень, що врегулюють проблемні питання. Метою управління витратами операційної діяльності є: зниження витрат на одиницю виробленої продукції, підвищення рентабельності господарських процесів, оптимізація структури витрат та рівня ризику фінансово-господарської діяльності. Управління витратами повинно враховувати такі аспекти:

– відстежувати та корегувати величину витрат на закупівлю необхідної сировини, матеріалів, комплектуючих виробів, оплату праці;

– аналізувати та корегувати діяльність, яка спричиняє виникнення витрат: пошук шляхів зменшення матеріало- та трудомісткості без загрози втрат якості продукції.

Під час управління витрат підприємства доцільно використовувати системний підхід, який забезпечить оптимальне використання ресурсів і підвищить ефективність виробництва. Правильно вибрана і застосована стратегія конкурентоспроможності розвитку підприємства призведе до приросту прибутку, підвищення ринкової вартості підприємства, зростання рентабельності інвестицій у підприємство. Налагоджена система управління витратами операційної діяльності підприємства сприятиме підвищенню ефективності його діяльності, збільшенню доходів і фінансових результатів, закріпить стабільність в конкурентному ринковому середовищі.

Основною метою системного підходу управління операційною діяльністю підприємства є як управління підприємства в цілому, так і окремих його підсистем, враховуючи зміни різних внутрішніх факторів виробництва та впливу зовнішніх чинників [3].

Список використаних джерел:

1. Гриценко О. І. Дослідження питання удосконалення обліку витрат операційної діяльності / О. І. Гриценко // Вісник Східноукраїнського

національного університету ім. Володимира Даля: науковий журнал. – Луганськ. – 2014. – № 2. – С. 61-66.

2. Присяжнюк С. В. Облік операційних витрат за міжнародними стандартами / С. В. Присяжнюк, Г. І. Гончар // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/ 28_PRNT_2011/Economics/7_94357.doc.htm.

3. Таранько Х. О. Особливості обліку витрат операційної діяльності / Х. О. Таранько // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:// sophus.at.ua/publ/2012_12_11_12_kampodilsk/ sekcija_2_2012_12_11_12.

Науковий керівник – Ходаківська Лілія Олександрівна, к.е.н., доцент.

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Ганночка Тетяна Валеріївна,
здобувач СВО «Магістр»,
напрям підготовки «Облік і оподаткування»,
Полтавської державної аграрної академії, м. Полтава
Левченко Зоя Михайлівна,
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри
Полтавська державної аграрної академії, м. Полтава

На сьогодні одним з найбільш актуальних і суперечливих питань вітчизняного обліку є проблема, пов’язана з організацією обліку, аналізом та методом проведення контролю, як внутрішнього так і зовнішнього. Від організації обліку виробничих запасів залежить конкурентоспроможність підприємства на ринку, точність визначення його результатів діяльності, висвітлення інформації про фінансовий стан та ефективність роботи підприємства в цілому.

Особливістю економічного аналізу в Україні є стабільна його відсутність, оскільки з певного ряду організаційних причин його просто не виконують [1, с. 277].

Основними напрямами щодо ефективного управління запасами, що на сьогодні потребують вдосконалення, як правило, визначають підвищення оперативності інформаційного забезпечення, удосконалення автоматизації бухгалтерського обліку та економічного аналізу, визначення напрямів інвентаризації з метою точного виявлення нестачі на надлишків, організації єдиного інформаційного простору, що знаходить своє відображення у формуванні та контролі відповідних бізнес-процесів підприємства [2].

Програма автоматизації в частині аналізу запасів підприємства має відповідати ряду завдань: планування виробничої діяльності у довгостроковому та короткостроковому терміні на основі визначених показників, надання оперативної інформації відповідно до запиту, можливість вносити зміни, враховуючи фактори впливу, що у сукупності дозволить сформувати єдину концепцію управління. Зокрема, враховуються напрями мінімізації

використання матеріальних ресурсів підприємства, а саме лише на основі сформованих планів, однак з можливістю коригування у відповідності до існуючих та потенційних релевантних змін, факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, облік обмеження залучення ресурсів у зазначеному бізнес-процесі, формування логістичної стратегії та механізму взаємодії відповідних суб'єктів. Традиційно основними показниками оцінки стану запасів на підприємстві визначають: щодо забезпеченості та джерел їх формування – співвідношення вартості запасів та оцінка власних та залучених джерел; ефективності використання – система загальних та окремих показників. До перших, як правило, відносять наступні: матеріаловіддача, матеріалоємність, коефіцієнт співвідношення темпів росту обсягів виробництва і матеріальних витрат у собівартості продукції, коефіцієнт використання матеріальних запасів та ін. [2].

Недоліками існуючої методики науковці визначають недооцінку показників витратоємності одного оборотного циклу коштів і витратоємності одного оборотного циклу залишків матеріальних запасів, сутність яких полягає у тристоронній оцінці виробничого процесу – швидкості обороту обігових коштів, обороту залишків матеріальних запасів і витратності одного циклу обороту коштів [3].

Погоджуємося з зазначеним, оскільки інформація, що формується у інформаційному просторі підприємства щодо її складових, не повинна мати за мету лише констатацію фактів господарського життя, важливим є її подальша інтерпретація, рішення, що прийняті на її основі, а також взаємопов'язаність всіх процесів, що відбуваються.

Відомо, що на великих підприємствах у сучасних умовах діяльності важко уявити управління запасами без використання відповідного програмного забезпечення, зокрема ERP систем (Enterprise Resource Planning) та MRP (Material Requirements Planning), що фіксують в тому числі всю інформацію щодо запасів, а, враховуючи їх значне різноманіття і, як правило, швидкість використання матеріального потоку – таке забезпечення є технічною основою для прийняття управлінських рішень. Зокрема, таким системам характерне не тільки ведення всіх ділянок обліку, але і актуальні на сьогодні напрями оперативного аналізу балансу та оборотів, багаторівневий аналітичний облік, мультивалютний облік та ін. [2].

Означена проблематика потребує подальшого наукового дослідження з метою покращення функціонування та розвитку підприємств в Україні та підвищення їх прибутковості за рахунок здійснення економічного аналізу [1, с. 279]. В сьогоднішніх ринкових умовах необхідно ефективно та швидко планувати перспективи подальшої виробничої діяльності як у короткостроковому, так і в довгостроковому періоді задля подальшого збалансованого економічного зростання підприємств.

Список використаних джерел:

1. Шийка. Н. О. Результативність аналітичних процедур використання виробничих запасів, як важливий напрям менеджменту організації господарської діяльності на при прикладі ТДВ «Плодорозсадник» / Н. О.

Шийка // Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2016. – № 1. – С. 277 - 279.

2. Івахненков С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту [Навч. посіб.] / С. В. Івахненков. – К. : Знання-Прес, 2003. – 349 с. – [електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ivakhnenkovaudit.info/IT_in_control&auditing.pdf

3. Багрій К. Л. Особливості аналізу ефективності використання матеріальних запасів підприємства / К. Л. Багрій // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – 2010. – Вип. 7 (1). – С. 50 - 58.

УДК 657.063

ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Гаркуша Сергій Анатолійович,
кандидат економічних наук, доцент
Сумського національного аграрного університету,
м. Суми

Для кожного підприємства, яке хоче домогтися успіху на ринку, настає період осмислення свого призначення, свого шляху розвитку. Господарюючий суб'єкт повинен визначити власний шлях, зобов'язаний самостійно знайти відповіді на складне запитання: до чого прагнути.

В.С. Уланчук та Г.Ю. Аніщенко [1] дійшли до висновку, що розвиток управлінського обліку на сьогодні проходить непослідовно, він є складовою облікової системи, яка тісно співпрацює із фінансовим та стратегічним обліком, формуючи єдиний інформаційний потік.

В свою чергу О.О. Августова [2] вказує, що належним чином сформована та організована система управлінського обліку – це дієвий та ефективний засіб удосконалення діяльності підприємства, який надає змогу не тільки одержувати інформацію про виробничі процеси, але й оперативно використовувати її при прийнятті управлінських рішень.

Дещо іншої точки зору С.О. Левицька [3], яка вважає: «…управлінський облік в сучасному трактуванні є окремим елементом менеджменту діяльності, який в основі своїй використовує інформацію внутрішньогосподарського обліку і показники фінансової звітності в цілому, застосовує методи контрольно-аналітичних процедур з метою реалізації завдань оперативного та стратегічного адміністрування».

Визначення стратегії, отримане в ході спільної роботи є продуктом управлінської команди, яка приймає на себе відповідальність за реалізацію обраної стратегії. У пошуках методів поліпшення роботи підприємства багато керівників звертаються до застосування практики, відомої як управлінський облік. При розумному підході новий метод обробки та систематизації управлінської інформації дозволить домогтися вельми помітних результатів.

Керівники українських підприємств звикли розуміти під управлінським

обліком фінансово-економічний облік. Тут можна запевнити, що його не можна розглядати як якусь відокремлену діяльність, яка здійснюється фахівцями з обліку та подібна системі бухгалтерського обліку. Система обліку є розподіленою і тотальною, в неї залучені керівники та фахівці різних рівнів.

Перш за все, потрібно зрозуміти, чому впровадження управлінського обліку є принципово важливим. Припустимо, що підприємство у своїй діяльності спирається на перевірений часом бухгалтерський облік й не робить жодних спроб збирати й аналізувати додаткову інформацію.

Впровадити управлінський облік – це значить: описати процеси, виділити суттєві події, які повинні знайти відображення в фінансово-економічному обліку; розробити первинні документи, призначені для відображення подій, а також форми звітності для різних груп споживачів інформації; розробити регламенти процесів; визначити вимоги до автоматизації процесів; вибрати та впровадити програмне забезпечення для підтримки функціонування процесу та ведення фінансово-економічного обліку.

Коли підприємство вводить в дію управлінський облік витрат, то воно може допустити ряд помилок, а саме: відсутність стратегічних завдань; неправильне визначення завдань; відсутність на підприємстві єдиної нормативної бази та єдиної термінології; відсутність системи контролю над процедурою впровадження обліку; неправильний розподіл ролей між фахівцями; нереалістичні цілі і терміни; неправильний підхід до організації збору та обробки даних; систематизація звітності; відсутність механізму отримання точної та своєчасної інформації; фальсифікація даних.

Більшу частину вищеописаних проблем дозволить вирішити автоматизована програма управлінського обліку. Застосування автоматичних систем дозволить уникнути помилок та неточностей у звітності і прискорити процес збору й обробки даних. На практиці бажано, щоб система управлінського обліку була синхронізованою з основною бухгалтерською програмою. Варто зазначити, що на ринку присутня досить велика кількість як окремих продуктів, так і аналогів, організованих на основі однієї платформи.

В результаті автоматизації управлінського обліку підприємство отримує автоматизовану систему, яка дозволяє вирішити: завдання пов’язані із прискоренням процесу планування та обліку; підвищення достовірності та своєчасності одержуваної управлінської інформації; збільшенням можливості внесення змін до моделі системи бюджетування; отримання зручного механізму контролю та здійснення управлінського обліку фінансових витрат; здатність оцінити фінансовий стан підприємства в режимі on-line; мінімізація ризиків, можливість роботи багатьох користувачів, поділ прав доступу користувачів до довідників, документів та ін.

Список використаних джерел:

1. Уланчук В.С. Управлінський облік у практиці підприємств аграрного сектору: стан та проблеми його впровадження / В. С. Уланчук, Г. Ю. Аніщенко // Економіка та управління АПК. - 2013. - Вип. 11. - С. 50-54. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecupapk_2013_11_12
2. Августова О.О. Проблемні питання організації управлінського обліку на

рибопереробних підприємствах / О.О. Августова // Бізнес Інформ. - 2015. - № 9. - С. 261-265. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_9_42

3. Левицька С.О. Управлінський облік: теорія та практика впровадження в умовах сталого національного розвитку / С.О. Левицька // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції. - 2013. - Вип. 19, № 4. - С. 44-54. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prvse_2013_19_4_7

УДК 336.74:657.422

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ

Горобець Дар'я Сергіївна,
здобувач вищої освіти ступеня магістр
спеціальності «Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Електронні гроші (e-money) – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі [2].

Згідно статті 15 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» визначено, що:

– випуск електронних грошей може здійснювати виключно банк;

– випуск електронних грошей здійснюється шляхом їх надання користувачам або комерційним агентам в обмін на готівкові або безготівкові кошти;

– банк має право випускати електронні гроші на суму, яка не перевищує суму отриманих ним грошових коштів;

– банк, що здійснює випуск електронних грошей, зобов'язаний погашати випущені ним електронні гроші на вимогу користувача;

– порядок здійснення операцій з електронними грошима та максимальна сума електронних грошей на електронному пристрої, що перебуває в розпорядженні користувача, визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України [1].

Електронні гроші є зручним розрахунковим засобом, за допомогою якого можна купувати товари, сплачувати послуги, отримувати оплату за виконану роботу, не відходячи від комп'ютера. Такі операції стали реальними завдяки появі електронних платіжних систем. Сьогодні є чимало електронних платіжних систем мережі Інтернет. Серед найбільших можна виокремити: PayPal, Neteller, Egold, StormPay, PayAce, E-gold, WebMoney, Яндекс.Деньги та інші [3].

Процедура використання грошей у всіх платіжних системах майже одинакова. Покупець вибирає в інтернет-магазині конкретний товар або послугу і підтверджує свій вибір. Гаманець покупця активізується і на його адресу з гаманця інтернет-магазину надсилається вимога про оплату (контракт,

підписаний цифровим підписом продавця). Якщо покупець приймає оферту і згоден сплатити покупку, то тоді контракт із цифровим підписом покупця і електронна готівка надсилаються на рахунок продавця. У покупця залишається електронний документ, що підтверджує товарні зобов'язання продавця, з його електронним підписом. Гаманець продавця пред'являє отримані від покупця електронні гроші до процесингового центру платіжної системи, в якій зареєстровані сторони договору, для підтвердження їх достовірності. Якщо процесинговий центр підтверджує оплату, то електронні гроші перечислюють на рахунок продавця, із надсиланням відповідного повідомлення (квитанції) на адресу покупця до його електронного гаманця.

Таким чином, покупець свої зобов'язання за договором виконав, йому залишається дочекатися доставки сплаченого товару. На сьогодні не розроблено методичних рекомендацій з обліку електронних грошей, тому ми пропонуємо деякі методичні рекомендації щодо їх обліку. Для синтетичного обліку електронних коштів рекомендуємо використати рахунок 32 з назвою "Електронні кошти", а аналітичний облік здійснювати за їх видами. Існують такі види електронних грошей:

1) у вигляді карт (card based), які потребують установлення додаткового програмного забезпечення для керування електронним гаманцем;

2) у вигляді мереж (network based), які мають веб-інтерфейс для керування електронним гаманцем.

Будь-яка операція повинна бути документально підтверджена. У фінансовій звітності сальдо по рахунку 32 "Електронні кошти" пропонується відображати в балансі у складі статті "Гроші та їх еквіваленти".

Отже, електронні гроші – це магнітні носії платіжної інформації, які замінюють паперові гроші, чеки та інші грошові документи у безготівкових розрахунках між клієнтами і банками за допомогою електронно-інформаційних систем. Це – електронний аналог готівкових грошей, які існують у вигляді електронних записів, наприклад у віртуальних гаманцях в Інтернеті. За своєю суттю електронні гроші мало чим відрізняються від готівковий грошей. Основне їх призначення – бути розрахунковим засобом, за допомогою якого можна купувати товари, сплачувати послуги, отримувати оплату за виконану роботу.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05 квіт. 2001 р. № 2346-ІІІ. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon3.rada.gov.ua.

2. Про затвердження положення про електронні гроші в Україні. Постанова Правління Національного банку України 04 лист. 2010 р. № 481. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua.

3. Машика Ю. В. Електронна комерція – платіжні системи мережі Інтернет / Ю. В. Машика // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.8. – С. 123-129. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www. nbuv.gov.ua.

Науковий керівник – Тютюнник Світлана Василівна, к. е. н., доцент.

УДК 657.446

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ЗІ СТРАХУВАННЯ

Горошко Анна Олегівна,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Правовою основою розвитку страхової діяльності є Закон України «Про страхування» [2], який регулює відносини в сфері страхування і спрямований на утворення ринку страхових послуг, посилення страхового захисту майнових інтересів підприємств, організацій та громадян.

За формою проведення страхування поділяється на добровільне та обов'язкове. Обов'язкове страхування ґрунтується на принципах обов'язковості як для страхувальника, так і для страховика, а умови і порядок здійснення добровільного страхування визначаються правилами страхування, що встановлюються страховиком самостійно на підставі договору.

Як обов'язкове так і добровільне страхування поділяється на види, що визначені Законом України «Про страхування» [2]. Підприємства є безпосередніми учасниками страхування, а тому питання щодо аналітичного обліку розрахунків зі страхування є актуальними та потребують вирішення.

Облік розрахунків за страхуванням ведеться на рахунку 65 «Розрахунки за страхуванням», який має такі субрахунки: 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування», 652 «За соціальним страхуванням», 654 «За індивідуальним страхуванням», 655 «За страхуванням майна» [3].

Облік розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування ведеться на субрахунку 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування».

На субрахунку 652 «За соціальним страхуванням» ведеться облік розрахунків із Фондом соціального страхування України за збором на обов'язкове соціальне страхування [3].

На субрахунку 654 «За індивідуальним страхуванням» ведеться облік розрахунків зі страховими організаціями по індивідуальному страхуванню персоналу підприємства, за їх письмовими дорученнями, у разі добровільного страхування, з нарахованої заробітної плати робітників страхових внесків за договорами та по обов'язковому страхуванню, що встановлюється законодавством [3].

На субрахунку 655 «За страхуванням майна» ведеться облік розрахунків за страхуванням майна підприємства та майна працівників підприємства. Такі страхові платежі підлягають перерахуванню страховим організаціям [3].

Однак, наведені субрахунки не розкривають повної інформації про всі види страхування, що можуть бути на підприємстві. Наприклад, для обліку розрахунків з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту доречним є створити власний субрахунок, наприклад 656 «Обов'язкове страхування цивільної відповідальності на транспорті».

Добровільне медичне страхування в умовах проведення медичної

реформи набуває великого значення. Таке страхування призначене для компенсації працівникам витрат на оплату медичних послуг і підтримання належного стану здоров'я.

Страхові платежі за договорами добровільного медичного страхування працівників відносяться на витрати того звітного періоду, у якому ці суми були перераховані. Такі витрати відображаються на рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» і субрахунку 654 «За індивідуальним страхуванням» [1]. На нашу думку до нього доречно відкрити субрахунок 6541 «За індивідуальним медичним страхуванням».

Якщо страховий платіж здійснено авансом за весь період страхування, для його обліку використовують рахунок 39 «Витрати майбутніх періодів», а протягом строку дії договору страхування списують цю суму рівними частинами на рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності».

Для цілей оподаткування договір добровільного медичного страхування повинен установлювати мінімальний строк його дії – 1 рік і повернення страхових платежів виключно страхувальнику в разі дострокового розірвання договору.

Договір медичного страхування є необов'язковим видом страхування, тому діючим законодавством передбачене включення страхових внесків, сплачених роботодавцем за працівників або в їх інтересах, до складу місячного (річного) оподатковуваного доходу фізичної особи – платників податків. Такі виплати підлягають обкладенню податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18 %. При визначенні бази оподаткування слід ураховувати, що оплата підприємством-роботодавцем страхового полісу для отримання страхових послуг працівником являє собою дохід працівника в негрошовій формі. Тому ПДФО нараховується із застосуванням підвищувального коефіцієнта [1].

Таким чином, для підвищення рівня інформаційного забезпечення щодо розрахунків зі страхування на підприємстві доцільним є деталізація видів страхування.

Список використаних джерел:

1. Журавська І. Медичне страхування: бухгалтерський облік та податкові наслідки [Електронний ресурс] / І. *Журавська //* Бухгалтерія – 2016. – № 29 (1224). – *Режим доступу :* http://www.buhgalteria.com.ua/Hit_ua.html.

2. Закон України «Про страхування» № 85/96-ВР від 07 берез. 1996 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30 лист. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.

Науковий керівник – Романченко Юлія Олександрівна, к.е.н.. доцент.

УДК 657

ОБЛІК РЕМОНТІВ І ПОЛІПШЕНЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Грибовська Юлія Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Основні засоби – це активи тривалого використання. В процесі експлуатації основні засоби зношуються, виникає необхідність здійснювати їх ремонт чи поліпшення.

Ремонт основних засобів – це заходи, спрямовані на їх підтримку в робочому стані. Поліпшення – це збільшення очікуваних економічних вигод від експлуатації основних засобів.

Прийняття закінчених робіт з ремонту (поточного, капітального) або поліпшення основних засобів оформляється Актом приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів (ф. № ОЗ-2).

Акт, підписаний працівником підприємства, уповноваженим на приймання основного засобу, і представником ремонтної служби підприємства, що виконала ремонт або поліпшення, передають до бухгалтерії підприємства. Після цього акт підписується головним бухгалтером і затверджується керівником підприємства.

Якщо ремонт або поліпшення виконує стороння організація, акт складають у двох примірниках. Другий примірник передають підприємству, що виконало поліпшення або ремонт. Відомості про ремонти або поліпшення вносять до інвентарних карток обліку основних засобів (ф. № ОЗ-6).

У разі поліпшень основних засобів до технічних паспортів, інвентарних карток та інших регістрів аналітичного обліку заносять дані про змінені техніко-економічні характеристики об'єктів – вартість, потужність, площу тощо.

Бухгалтерський облік витрат на ремонти або поліпшення основних засобів регулює П(С)БО 7 «Основні засоби» [2]. Методика обліку залежить від того, на що спрямовано ремонтні заходи: на підтримку об'єкта в робочому стані чи поліпшення (тобто збільшення майбутніх економічних вигод від використання об'єкта). Встановлюється, як ремонтні заходи впливають на майбутні економічні вигоди.

Ремонтні заходи поділяються на:

1. Ремонти – призводять до отримання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від використання основних засобів(п. 15 П(С)БО 7) [2]. У такому випадку витрати відображаються у складі поточних витрат, в залежності від напряму використання основних засобів (Дт – 23, 91, 92, 93, 94 Кт – 20, 22, 13, 66, 65, 63, 68). У випадку, якщо ремонт пов'язано з ліквідацією наслідків стихійного лиха, витрати на такий ремонт відображають у складі інших витрат діяльності (субрахунок 977).

2. Поліпшення – призводять до збільшення суми майбутніх економічних вигод, очікуваних від використання основних засобів (п. 14 П(С)БО 7) [2]. У цьому випадку витрати уключаються до первісної вартості ремонтованого

об'єкта основних засобів (Дт – 15 Кт – 20, 22, 13, 66, 65, 63, 68; Дт – 10 Кт – 15).

Рішення про характер ремонтних робіт (приймається керівником підприємства. Технічний висновок про доцільність проведення ремонтних заходів керівнику подає фахівець відповідного профілю (головний інженер, начальник цеху або інша компетентна особа).

Підприємство самостійно визначає, на що спрямовано ремонтні роботи:

- на підвищення техніко-економічних можливостей об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, реконструкція), що призведе в майбутньому до збільшення економічних вигод. Так, ознаками поліпшень може, наприклад, вважатися: збільшення очікуваного строку корисного використання об'єкта або збільшення кількості та якості продукції (робіт, послуг), що випускаються таким об'єктом основних засобів, або

- на підтримку об'єкта у придатному для використання стані та отримання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання.

Прикладами поліпшень є [1]:

а) модифікація, модернізація об'єкта основних засобів з метою продовження строку його корисної експлуатації або збільшення його виробничої потужності;

б) заміна окремих частин обладнання для підвищення якості продукції (робіт, послуг);

в) упровадження ефективнішого технологічного процесу, який дозволить зменшити первісно оцінені виробничі витрати;

г) добудова (надбудова) будівлі, що збільшує кількість місць (площа) будівлі, обсяги та/або якість виконуваних робіт (послуг) або умови їх виконання.

Витрати на поліпшення основних засобів капіталізуються, вони вплинуть на фінансовий результат тільки через амортизацію поліпшених основних засобів [3].

Отже, витрати на ремонт основних засобів уключаються до поточних витрат, а витрати на поліпшення основних засобів – збільшують первісну вартість поліпшеного основного засобу.

Список використаних джерел:

1. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів» № 561 від 30 верес. 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:/zakon.rada.gov.ua.

2. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (Стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»» № 92 від 27 квіт. 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:/zakon.rada.gov.ua.

3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 груд. 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:/zakon.rada.gov.ua.

УДК 657

ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Грибовська Юлія Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», усі юридичні особи, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність відповідно до законодавства [1].

Фермерські господарства ведуть бухгалтерський облік господарських операцій з урахуванням вимог ст. 28 Закону України «Про фермерське господарство» [2].

Бухгалтерський облік ведеться безперервно з дня реєстрації фермерського господарства і до його ліквідації. Питання організації бухгалтерського обліку вирішуються головою (керівником) господарства згідно із законодавством та статутними документами. При веденні бухгалтерського обліку фермерські господарства, як і всі інші юридичні особи, повинні керуватися Положеннями (Стандартами) бухгалтерського обліку (далі – П(С)БО) та іншими нормативними документами, які регламентують порядок його ведення.

На практиці більшість фермерських господарств при організації та веденні бухгалтерського обліку орієнтуються на Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах № 189 (далі – Методрекомендації № 189) [3].

Проте, положення Методрекомендацій № 189 є суттєво застарілими. Так, згідно із п. 1.6 бухгалтерський облік ведуть за однією із форм (проста, спрощена, загальна), для яких установлено відповідні критерії. Спрощена форма обліку застосовується фермерськими господарствами із середньо-обліковою чисельністю працівників за звітний період до 10 осіб включно (крім членів сім'ї) та обсягом виручки не більше 500 тис. грн. Але критерії вибору спрощеної форми, наведені в Методрекомендаціях № 189, не відповідають, критеріям, визначеним Господарським кодексом, табл. 1.

Зокрема, у Методрекомендаціях обсяг виручки від реалізації, що є одним із критеріїв вибору форми обліку, не відповідає аналогу Господарського кодексу (гр. 4 табл. 1) та потребує перерахунку і внесення відповідних змін.

Методрекомендації № 189 при простій формі ведення обліку дозволяють не використовувати подвійний запис, що не відповідає вимогам Закону № 996 та П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». Згідно із п. 9 розд. І П(С)БО 25 узагальнювати інформацію в бухгалтерських регістрах без застосування подвійного запису можуть лише ті підприємства, які мають право на спрощений облік доходів і витрат та не зареєстровані платниками ПДВ.

Таблиця 1

Класифікація фермерських господарств за розміром відповідно до ч. 3 ст. 55 Господарського кодексу [4]

№ п/п	Категорія юридичної особи	Критерії	
		середня кількість працівників за звітний період (календарний рік)	річний обсяг доходу від будь-якої діяльності
1	Суб'єкти мікропідприємництва	Не перевищує 10 осіб	Не перевищує суми, еквівалентної 2 млн. євро, визначеної за середньорічним курсом НБУ
2	Суб'єкти малого підприємництва (далі – СМП)	Не перевищує 50 осіб	Не перевищує суми, еквівалентної 10 млн. євро, визначеної за середньорічним курсом НБУ
3	Суб'єкти середнього підприємництва	Не перевищує 250 осіб	Не перевищує суми, еквівалентної 50 млн. євро, визначеної за середньорічним курсом НБУ
4	Суб'єкти великого підприємництва	Перевищує 250 осіб	Перевищує суму, еквівалентну 50 млн. євро, визначену за середньорічним курсом НБУ

Крім того, у Методрекомендаціях № 189 не враховано специфіку відображення біологічних активів за однойменним П(С)БО 30 «Біологічні активи», що для більшості фермерських господарств є визначальним.

Оскільки переважна більшість фермерських господарств має статус малих підприємств, вони можуть використовувати Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами (далі – Методрекомендації № 422) [5].

Наведемо порівняльну характеристику основних критеріїв ведення бухгалтерського обліку в фермерських господарствах за простою формою відповідно до Методрекомендацій № 189 та № 422, табл. 2.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика порядку ведення бухгалтерського обліку за простою формою [6, с. 19]

Характерні ознаки	Згідно із Методичними рекомендаціями № 189	Згідно із Методичними рекомендаціями № 422
Застосування подвійного запису	Без застосування подвійного запису	Із застосуванням подвійного запису
План рахунків	Не застосовують	План рахунків бухобліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій СМП
Ведення первинного обліку	Передбачено	Передбачено
Синтетичний облік	Книга обліку доходів та витрат	Журнал обліку господарських операцій

Продовж. табл. 2

Аналітичний облік	За бажанням власника можна вести аналітичний облік окремих видів засобів і зобов'язань шляхом використання Відомостей обліку: основних засобів, тварин та птиці, багаторічних насаджень, витрат незавершеного виробництва за видами діяльності, розрахунків тощо	Для аналітичного обліку розрахунків з оплати праці, з дебіторами і кредиторами малі підприємства застосовують Відомість 3-м, підсумкові дані якої (без повторення записів) заносяться до Журналу обліку господарських операцій з позначенням у гр. 3 – «Відомість 3-м»

Із табл. 2 можна побачити, що однією з основних відмінностей між Методрекомендаціями № 189 та № 422 є застосування подвійного запису, адже це значною мірою визначає організацію обліку в фермерських господарствах і, відповідно, впливає на затрати при його веденні. В умовах сьогодення просту форму ведення обліку без здійснення подвійного запису повинні застосовувати лише сімейні фермерські господарства, у яких немає найманих працівників. Методрекомендаціями № 189 передбачено ведення Журналу реєстрації господарських операцій на підставі даних первинних і зведених облікових документів, з відображенням суми операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Порівняльна характеристика основних критеріїв ведення бухгалтерського обліку в фермерських господарствах за спрощеною формою відповідно до Методрекомендацій № 189 та № 422 представлена у табл. 3.

Таблиця 3

Порівняльна характеристика порядку ведення бухгалтерського обліку за спрощеною формою [6, с. 20]

Характерні ознаки	Згідно з Методичними рекомендаціями № 189	Згідно з Методичними рекомендаціями № 422
1	2	3
План рахунків	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій СМП	
Регістри обліку	Опис майна	Відомість 1-м: - розд. I «Облік готівки і грошових документів»; - розд. II (зворотна сторона). «Облік коштів та їх еквівалентів»
	Журнал реєстрації господарських операцій	Відомість 2-м «Облік запасів»
	Відомість обліку розрахунків	Відомість 3-м: - розд. I «Облік розрахунків з дебіторами і кредиторами за податками й платежами, довгостроковими зобов'язаннями і доходів майбутніх періодів»; - розд. II (зворотна сторона) «Облік розрахунків з оплаті праці»
	Відомість обліку основних засобів і нарахування	Відомість 4-м: - розд. I «Облік необоротних активів та амортизації (зносу)»; - розд. II (зворотна сторона) «Облік капітальних і

	амортизації	фінансових інвестицій та інших необоротних активів»
	Відомість обліку витрат виробництва	Відомість 5-м: - розд. І «Облік витрат»; - розд. ІІ «Облік витрат на виробництво»; - розд. ІІІ «Облік доходів і фінансових результатів»; - розд. ІV «Облік власного капіталу, витрат майбутніх періодів, забезпечень майбутніх витрат і платежів»
	Журнал-головна	Оборотно-сальдова відомість

Отже, порядок ведення бухгалтерського обліку за спрощеною формою з використанням регістрів, передбачених Методрекомендаціями № 422, є більш ефективним, адже регістри повніше відображають результати господарської діяльності та на їх підставі простіше заповнити фінансову звітність.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:/zakon.rada.gov.ua.
2. Закону України «Про фермерське господарство» № 973-IV від 19 черв. 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:/zakon.rada.gov.ua.
3. Методичні рекомендації з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах № 189 від 02 лип. 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:/zakon.rada.gov.ua.
4. Господарський кодекс України № 436-IV від 16 січ. 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:/zakon.rada.gov.ua.
5. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами № 422 від 25 черв. 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:/zakon.rada.gov.ua.
6. Рябенко Р. Бухгалтерський облік у фермерських господарствах у запитаннях і відповідях / Р. Рябенко // Баланс-агро. − 2016. – № 26 (494). – С. 18 – 21.

ОБЛІК МАЙНА У ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИНАХ

Губарьова Світлана Сергіївна,
студентка ОКР «Магістр»,
спеціальності «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

На сьогодні в Україні існує досить розгалужена система нормативно-правової бази для реалізації управління майном військовими формуваннями в Україні. Правову основу визначення режиму військового майна в Україні складають Закони України «Про Збройні Сили України», «Про оборону України», «Про правовий режим майна у Збройних Силах України», «Про

організацію оборонного планування», «Про державне оборонне замовлення», «Про державну підтримку підприємств, науково-дослідних інститутів і організацій, які розробляють та виготовляють боєприпаси, їх елементи та вироби спец хімії та інші. Ці закони регламентують такі основні питання правового режиму військового майна: порядок організації планування обсягів матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил України; порядок замовлення та закупівлі військового майна; суб'єкти управління процесом матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил України; порядок обліку використання та списання військового майна та інші [1 - 6].

Варто зазначити, що суб'єктами управління військовим майном виступають: Президент України, який здійснює відповідні управлінські функції у всіх сферах суспільного життя, в тому числі і у сфері управління майном держави та військовим майном; Верховна Рада України, до повноважень якої відноситься законодавче регулювання суспільних відносин та здійснення парламентського контролю, в тому числі у сфері управління державним майном; Кабінет Міністрів України, у свою чергу здійснює проведення єдиної державної політики у сфері управління державним майном (у тому числі майном військових формувань в Україні), за допомогою реалізації функцій прогнозування, планування, організації, регулювання обліку та контролю; Міністерство оборони України здійснює управління військовим майном, закріплює майно за суб'єктами, приймає рішення щодо перерозподілу цього майна в системі ЗСУ, зокрема, в частині що стосується розформування, надання дозволів на передачу в оренду майна фізичним чи юридичним особам і складає доходи від оренди рухомого та нерухомого майна [7].

З моменту надходження майна до Збройних Сил України і закріплення його за військовою частиною Збройних Сил України воно набуває статусу військового майна. Військове майно – це державне майно, закріплене за військовими частинами, закладами, установами та організаціями Збройних Сил України. До військового майна належать будинки, споруди, передавальні пристрої, всі види озброєння, бойова та інша техніка, боєприпаси, пально-мастильні матеріали, продовольство, технічне, аеродромне, шкіперське, речове, культурно-просвітницьке, медичне, ветеринарне, побутове, хімічне, інженерне майно, майно зв'язку тощо [6].

Військові частини використовують закріплене за ними військове майно лише за його цільовим та функціональним призначенням. Облік, інвентаризація, зберігання, списання, використання та передача військового майна здійснюються у спеціальному порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України [6].

Передача військового майна в оренду юридичним і фізичним особам здійснюється виключно на конкурсній основі з урахуванням необхідності підтримання на належному рівні бойової та мобілізаційної готовності. Умови та порядок проведення конкурсів визначаються Фондом державного майна України за погодженням з Міністерством оборони України [7].

Узагальнюючи досліджені нормативно-правові акти, які регулюють діяльність військових формувань в Україні, у тому числі й у сфері управління

майном та передачі військового майна в оренду на конкурсній основі, можна констатувати, що діяльність військових формувань України регулюється не лише чинним законодавством України, але й відомчими нормативно-правовими актами, які у своїй більшості дублюються або суперечать один одному.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про державне оборонне замовлення» : від 03.03.1999, № 464-XIV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – 2016. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua.
2. Закон України «Про державну підтримку підприємств науково-дослідних інститутів і організацій, які розробляють та виготовляють боєприпаси, їх елементи та вироби спец хімії» : від 21.09.2000, № 1991-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – 2012. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua.
3. Закон України «Про Збройні Сили України» : від 06.12.1991, № 1934-XII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – 2016. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua.
4. Закон України «Про оборону України» : від 06.12.1991, № 1932-XII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – 2016. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua.
5. Закон України «Про організацію оборонного планування» : від 18.11.2004, № 2198-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – 2004. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua.
6. Закон України «Про правовий режим майна у Збройних Силах України» : від 21.09.1999, № 1075-XIV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – 2013. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua.
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про надання дозволу військовим частинам Збройних Сил України на передачу закріпленого за ними рухомого та нерухомого майна в оренду від 11.05.2000, № 778 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 18. – С. 258.

УДК 658

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ АНАЛІЗУ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Дмитренко Сергій Вікторович,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Обов’язковою ресурсною складовою виробничого потенціалу, як відомо, є засоби праці, недостатня забезпеченість якими та їх незадовільний технічний стан суттєво впливають на конкурентоспроможність товарів та послуг, що виробляються. Саме тому одним із важливих напрямків економічного аналізу є аналіз основних засобів підприємства [2].

Мета економічного аналізу - визначити забезпечення основними засобами за умови найбільш інтенсивного їх використання та пошуку резервів підвищення їх віддачі. Завдання аналізу: визначити забезпеченість підприємства та його структурних підрозділів основними засобами і рівень використання їх за узагальнюючими й окремими показниками; встановити причини зміни їхнього рівня; розрахувати вплив використання основних засобів на обсяг виробництва продукції та інші показники; вивчити ступінь використання виробничої потужності підприємства й обладнання; виявити резерви підвищення інтенсивності й ефективності використання основних засобів. Джерелами інформації для аналізу основних засобів є форми фінансової (Баланс (Звіт про фінансовий стан), Примітки до фінансової звітності) та статистичної (форма № 11-03, 1- амортизація) звітності, а також дані аналітичного обліку.

До методичних прийомів узагальнення результатів аналізу основних засобів підприємства належать: прийоми систематизації отриманих результатів, їх групування та узагальнення; визначення втрачених можливостей і обчислення обсягу невикористаних резервів; визначення напрямів і розробка економічно обґрунтованих заходів щодо підвищення ефективності діяльності; прийняття управлінських рішень і контроль за їх використання [1]. Характеристика основних показників, які характеризують функціональний стан основних засобів представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Показники, що характеризують функціональний стан основних засобів

Показник	Характеристика
Коефіцієнт зносу	показує, яка частина вартості основних засобів перенесена на готову продукцію (списана на витрати діяльності в попередніх періодах). Розраховується як відношення зносу основних засобів підприємства (суми амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання) на певну дату до первісної (переоціненої) їх вартості на ту ж дату.
Коефіцієнт придатності	показник, зворотний до коефіцієнта зносу. Він показує, яка частина основних засобів придатна для експлуатації в процесі здійснення господарської діяльності (не перенесена на готову продукцію), і обчислюється як відношення залишкової вартості основних засобів підприємства на певну дату до їх первісної (переоціненої) на ту ж дату.
Коефіцієнт оновлення	характеризує інтенсивність уведення в дію нових основних засобів. Він показує частку введених основних засобів за визначений період у загальній вартості основних засобів на кінець звітного періоду.
Екстенсивне оновлення	характеризує темпи збільшення обсягу експлуатованих основних засобів.
Інтенсивне оновлення	передбачає заміну діючих основних засобів новими, більш ефективними.
Коефіцієнт вибуття	характеризує рівень інтенсивності їх вибуття зі сфери виробництва.
Коефіцієнт приросту основних засобів	характеризує рівень приросту основних засобів або окремих його груп за певний період.

Аналіз стану та ефективності використання основних засобів підприємства передбачає проведення наступної аналітичної роботи [1]: оцінка загального розміру основних засобів підприємства та аналіз зміни в їх обсязі впродовж звітного року; дослідження структури основних засобів підприємства за видами активів, а також іншими кваліфікаційними ознаками, що дозволяє оцінити основні тенденції в зміні складу основних засобів та ступінь досягнення відповідної мети діяльності; в ході проведення аналізу кількісно оцінюють вплив факторів, які обумовлюють зміни в обсязі основних засобів підприємства; оцінка зміни в складі джерел фінансування основних засобів; розрахунок показники ефективності використання основних засобів, проводять їх аналіз та роблять аналітичні висновки.

Сукупність резервів підвищення використання основних засобів виробництва може бути визначена за такими групами: технічне вдосконалення засобів праці; збільшення тривалості роботи машин та обладнання; покращення організації та управління виробництвом.

Список використаних джерел:

1. Маяковська Ц. В. Аналіз ефективності використання основних засобів та резерви їх підвищення [Електронний ресурс] / Ц. В. Маяковська // Режим доступу : http://www.rusnauka.com.

2. Швець Н. В. Проблемні питання аналізу основних засобів підприємства [Електронний ресурс] / Н. В. Швець, О. Л. Бродський // БІЗНЕС-ІНФОРМ. – 2012. - № 8. – С. 159 – 162. – Режим доступу : http://www.business-inform.net.

Науковий керівник – Ходаківська Л. О., к.е.н., доцент

УДК 657

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА У ФІНАНСОВОМУ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ

Єрмолаєва Марина Валентинівна,
кандидат економічних наук, доцент
Ферманюк Анна Володимирівна
магістрант,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Протягом року бухгалтерська служба підприємства фіксує господарські операції, пов’язані із здійсненням його статутної діяльності на рахунках бухгалтерського обліку. Особливу увагу при цьому необхідно звертати на правильне і своєчасне відображення понесених витрат і отриманих доходів. Ця інформація необхідна в першу чергу для визначення фінансових результатів діяльності підприємства.

При цьому бухгалтеру необхідно керуватися низкою нормативних документів, зокрема Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, Податковим кодексом України, інструктивними матеріалами Міністерства

фінансів України. Слід зазначити, що прибуток або збиток формується поступово, характеризуючи фінансові результати операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. При визначенні фінансового результату діяльності сільськогосподарського підприємства необхідно врахувати вимоги П(С)БО 30 «Біологічні активи» стосовно визнання доходів і витрат від здійснення саме сільськогосподарської діяльності.

Алгоритм формування фінансового результату можна прослідкувати аналізуючи показники Ф. № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» [1].

Спочатку визначається фінансовий результат від реалізації продукції, товарів, робіт (послуг) як різниця між чистим доходом від реалізації і собівартістю реалізованої продукції. Цей показник відображає з прибутком чи із збитком у звітному періоді відбулась основна діяльність підприємства.

Наступним кроком є визначення фінансового результату від операційної діяльності підприємства. Після цього відображаються доходи і витрати від інвестиційної та фінансової діяльності і розраховується фінансовий результат до оподаткування. Аналіз статей Звіту про фінансові результати може показати, що при прибутковій реалізації продукції підприємство може отримати загальний збиток за рахунок значних інвестиційних та фінансових витрат. Така інформація є суттєвою для користувача, зокрема для власника та керівника підприємства, оскільки може слугувати базою для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації витрат і збільшення доходів і в кінцевому підсумку для збільшення прибутковості підприємства.

Ми проаналізували показники Звіту про фінансові результати Приватного підприємства «імені Калашника» Полтавського району і відобразили результати аналізу на рисунку.

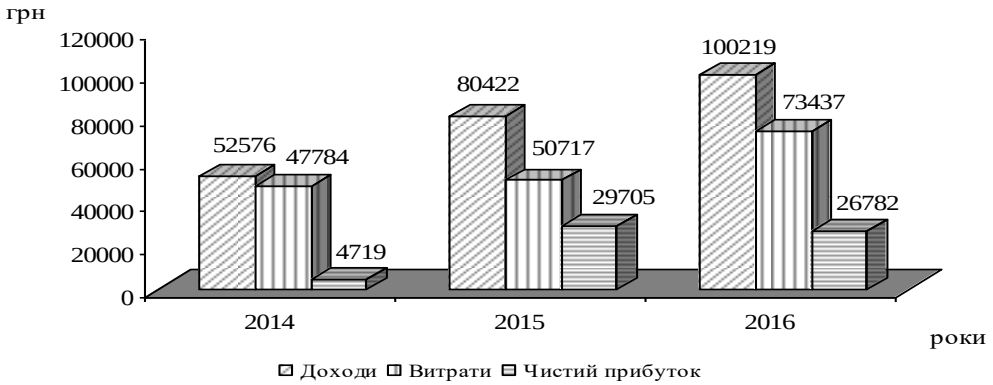

Рис. Динаміка доходів, витрат і чистого прибутку в Приватному підприємстві «імені Калашника» за 2014-2016 рр.

За досліджуваний період на підприємстві спостерігається позитивна динаміка зростання прибутку на фоні відповідного збільшення доходів і витрат. У порівнянні з 2014 роком сума доходів у 2016 році зросла у 1,9 разів, витрати збільшилися у 1,5 разів, а прибуток зріс у 5,7 разів, що свідчить про зростання

ефективності діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 7 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Жадан Юлія Анатоліївна
ЗВО спеціальності «Облік і оподаткування»
СВО «Магістр»
Хлус Вікторія Олександрівна
ЗВО спеціальності «Облік і оподаткування»
СВО «Магістр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

В сучасних умовах в Україні роль та значення бухгалтерського обліку зростає, що має безпосереднє відношення і до такої його ділянки як облік основних засобів. Важливою умовою функціонування суб'єкта господарювання є наявність основних засобів. Така проблема вимагає постійного контролю за ефективністю використання основних. Одним із основних завдань обліку основних засобів є надання повної, правдивої та неупередженої інформації щодо них [1].

Основні засоби – сукупність матеріальних цінностей, використовуваних тривалий час як засоби праці у сфері матеріального виробництва і в невиробничій сфері. Вони передають свою вартість на готовий продукт по мірі зношення. [2, с. 17 – п 18].

Оскільки все більше суб'єктів господарювання бажає перейти на міжнародні стандарти ведення обліку варто також проаналізувати сутність основних засобів і за міжнародним законодавством. Підходи до трактування сутності основних засобів в українському законодавстві та за МСБО 16 «Основні засоби» [3].

Інформація, що міститься у фінансовій звітності відносно основних засобів, не завжди є правдивою та достовірною через недосконаліть законодавства та постійні зміни в ньому, тому питання про основні засоби є актуальним та потребують подальшого дослідження.

Це питання вимагає постійного контролю за ефективністю та правильністю використання основних засобів для потреб управління підприємством. Одним із основних завдань обліку основних засобів є надання повної, правдивої та неупередженої інформації щодо них [1]. З урахуванням внесених змін збільшено до 6000 грн. вартісний критерій віднесення матеріальних активів до основних засобів. Проте при оцінці основних засобів в умовах інфляційних процесів застосування первісної вартості може привести до негативних наслідків. Навіть за умов незмінних цін, потенціал основних засобів

не залишається незмінним, оскільки скорочується строк їх служби, вони стають морально застарілими. Основні засоби, які придбані в різний час і мають однакові характеристики, матимуть різну вартість. А проведення постійних переоцінок збільшує витрати підприємства, що в кінцевому результаті впливає на його фінансовий результат.

Однак інформація, що міститься у фінансовій звітності відносно основних засобів, не завжди є такою через недосконаліть вітчизняного законодавства та постійні зміни в ньому, тому основні засоби являють собою актуальну тему для подальшого дослідження. При контролі основних засобів необхідно використовувати прийоми: документальний та фактичний.

Стратегія застосування міжнародних стандартів передбачає реформування системи бухгалтерського обліку та впровадження методології поширення інформації з економічних питань згідно з міжнародними стандартами для забезпечення відкритості, прозорості та зіставлення показників фінансової звітності суб'єктів господарювання. Процес відтворення основних засобів пов'язаний із здійсненням певних інвестиційних витрат, своєчасним і точним їх відображенням в системі бухгалтерського обліку. Первинна інформація про наявність, стан, рух, капітальний ремонт та інші операції з основними засобами відображається в численних спеціалізованих регістрах, що не лише забезпечують контроль, є юридичним доказом здійснення операцій, але і використовуються для проведення економічного аналізу, прийняття управлінських рішень. На сучасному етапі важливим фактором, який сприяє вдосконаленню управління, поліпшенню якості облікової інформації є використання засобів обчислювальної техніки як в обліку, так і в аналізі господарської діяльності.

Необхідність впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в практику бухгалтерського обліку підприємств обумовлена переорієнтацією економіки України на ринковий механізм господарювання.

Проблеми підвищення прибутковості підприємства, ефективності роботи персоналу, створення оптимальної структури управління хвилюють будь-якого керівника. Ця діяльність відображена у великій кількості документів, що містять різнорідну інформацію. Грамотно оброблена і систематизована, вона є певною мірою гарантією ефективного управління виробництвом. Навпаки, відсутність достовірних даних може привести до невірного управлінського рішення і, як наслідок, до серйозних збитків.

Отже, використання на практиці внесених пропозицій дає змогу значно спростити роботу бухгалтерії та створити окремі засади побудови обліку в підприємствах України для досягнення зіставності даних з метою вирішення низки важливих економічних проблем. Викладені пропозиції, які стосуються досягнення уніфікації, важливі для спрощення роботи бухгалтерії в сучасних умовах господарювання та складання звітності, а також обліку відстрочених податкових активів та зобов'язань.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф.Ф. Бутинець. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – Житомир, ЖТІ, 2011. – 640 с.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 “Основні засоби”, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92, зі змінами та доповненнями від 3 вересня 2012 р. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0288-00.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) «Основні засоби» // IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua /laws/show/929_014.

Науковий керівник – Мац Т. П., к.е.н., доцент.

УДК 657.005.92

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ЯК ОБ’ЄКТ ОБЛІКУ

Івченко Лариса Вікторівна,
кандидат економічних наук, доцент
ДВНЗ «Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана», м. Київ

Великий спектр організаційно-правових форм підприємств, де спостерігаються відмінності у відносинах власності, регулюванні майнових питань, зумовлює особливості обліку власного капіталу та відображення цієї інформації у фінансовій звітності. Розкриття цих особливостей та методичне забезпечення обліку власного капіталу на підприємствах сприятиме підвищенню повноти та достовірності інформації про їх фінансово-майновий стан у фінансовій звітності, що дозволить користувачам звітності приймати обґрунтовані та виважені управлінські рішення. Тому на сучасному етапі діяльності підприємств виняткове значення мають вдосконалення методики обліку формування відносин власності та власного капіталу.

Показник «власний капітал» – один з найістотніших і найважливіших для підприємства показників, оскільки дає уявлення про такі характеристики: забезпеченість коштами для функціонування; кредитоспроможність; платоспроможність.

Формування облікового процесу власного капіталу – досить складний процес, який залежить від структури власного капіталу і передбачає питання облікової політики, організаційних ознак діяльності акціонерних товариств та інформаційного забезпечення емітентів цінних паперів, що безпосередньо є основою обліку власного капіталу. Важливим є те, що капітал підприємства розглядається скоріше як пасив, а не актив, що засвідчує балансове рівняння (облікова модель): активи дорівнюють сумі власного капіталу та зобов’язань. Звідси величина власного капіталу підприємства визначається як різниця між його активами та зобов’язаннями.

Виходячи з того, що власний капітал підприємства є різницею між вартістю його майна і борговими зобов’язаннями, визначення терміна «власний капітал» за Положеннями НП(С) БО 1 [1], бухгалтерське визначення не дає відповіді на питання, які критерії мають застосовуватись для визначення

окремих складових частин власного капіталу. Саме тому доцільно було б наблизити це визначення до економічної суті власного капіталу.

Зважаючи на економічний та правовий зміст власного капіталу та для більш зрозумілого окреслення окремих його складових частин, визначення власного капіталу можна сформулювати таким чином: власний капітал – це сума власних коштів підприємства, отримана в результаті його діяльності або від власників (учасників) у вигляді внесків, придбаних акцій, паїв тощо, або залишена на підприємстві безоплатно [2, с. 67].

Однією з проблем обліку власного капіталу є проблема оцінки внесків до статутного капіталу. Засновники господарських товариств можуть визначати критерії, за якими буде проводитись оцінка їх внесків (договірна оцінка). Головне, щоб це було оформлено відповідним актом оцінки і приймання-передачі до статутного капіталу (можливий інший документ, головне — правильне документальне оформлення даного факту). Ще один важливий момент — організація синтетичного та аналітичного обліку власного капіталу на більшості підприємств має ряд недоліків. Серед них можна виділити такі: відсутність у Наказі про облікову політику підприємства окремого пункту про облік власного капіталу; недостатнє стимулювання додаткових внесків засновників до зареєстрованого (пайового капіталу). Отже, для усунення даної проблеми пропонується у Наказ про облікову політику додати пункт про облік власного капіталу [3,с.23].

При перевірці правильності обліку і аналізу на підприємствах необхідно : встановити наявність Наказу про облікову політику на підприємстві та дотримання визначених у ньому положень при веденні бухгалтерського обліку; встановити відповідність організації та ведення обліку вимогам П(С)БО; дослідити організацію документообігу на підприємстві, зокрема з обліку власного капіталу; визначити якість документального оформлення здійснених господарських операцій щодо обліку операцій з власним капіталом, їх відображення на відповідних рахунках бухгалтерського обліку, у регістрах аналітичного і синтетичного обліку; встановити відповідність представлених форм звітності діючому законодавству, достовірність звітності підприємства, виявлення наявних порушень в бухгалтерському та податковому обліку підприємства і розробити належні заходи для їхнього усунення; визначити ступінь комп'ютеризації обліку на підприємстві.

Удосконалення (спрощення) ведення обліку власного капіталу підприємства як складової частини фінансової системи, певною мірою дозволить знизити трудомісткість облікових робіт, допоможе зробити облік більш точним та оперативним, забезпечить більш системне ведення цієї ділянки бухгалтерського обліку згідно з нормативними актами, зменшить вірогідність як навмисних, так і ненавмисних помилок, а також дозволить підвищити формування та достовірність фінансових результатів, допоможе чітко корегувати використання прибутку за конкретними напрямами.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів

України № 73 від 07.02.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13.

2. Безкоровайна Л.В. Особливості обліку власного капіталу на підприємствах / Л.В. Безкоровайна // Журнал МНУ ім. В.О.Сухомлинського. – 2015. – Вип. 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.global-national.in.ua/ archive/4-2015/200.pdf

3.Бугай Н.О. Власний капітал як складова фінансової системи підприємства: проблематика та шляхи її вирішення/Н.О. Бугай // Агросвіт. - 2016. – № 21 – С.21-25

УДК 657

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Кадацька Алла Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри
Сумський національний аграрний університет, м.Суми

Одну з провідних функцій в управлінні підприємством виконує сучасний бухгалтер-аналітик, який не тільки відповідає за ведення бухгалтерських рахунків, але й здійснює велику роботу щодо планування, контролю, оцінки та аналізу господарської діяльності підприємства щодо прийняття управлінських рішень.

Для удосконалення управління підприємством необхідно використовувати нові методи і сучасні технічні засоби побудови різних інформаційних систем.

Одним із найважливіших чинників фінансової стабільності підприємства є стан дебіторської заборгованості, що виникає в ході здійснення економічних взаємовідносин з іншими суб’єктами господарювання. Тому важливо проводити постійний контроль дійсного стану дебіторської заборгованості з метою забезпечення мінімальних гарантій для користувачів фінансової звітності відносно достовірності, реальності, повноти і законності приведеної про неї інформації.

Економічна природа дебіторської заборгованості впливає на порядок її відображення в обліку, а також на структуру об’єктів контролю та параметри їх оцінки. Тому стан дебіторської заборгованості в системі внутрішнього контролю підприємства необхідно оцінювати за такими параметрами:

- доцільність та обґрунтованість розподілу функціональних обов’язків між персоналом бухгалтерії;
- повнота відображення дебіторської заборгованості;
- обґрунтованість записів на відповідних рахунках;
- вірність розрахунків;
- відповідність і вчасність облікової реєстрації [2].

Наявність на балансі підприємства дебіторської та кредиторської

заборгованостей є тривожним фактором. При збільшенні валюти балансу вони одночасно погіршують фінансові показники діяльності підприємства, такі як ліквідність, незалежність і платоспроможність [3].

Виникнення дебіторської заборгованості по рахунках обумовлено прийнятою методикою визнання доходу - методом нарахування, коли доходом вважається не отримання платежів, а виникнення прав на них.

По закінченні трьох років значиться в бухгалтерському обліку довгострокова дебіторська заборгованість може бути віднесена на витрати, і протягом двох років враховуватися на позабалансових рахунках [1].

Дебіторська заборгованість відображає стан розрахунків фірми з покупцями і замовниками за продану продукцію, товари, інше майно, а також виконані роботи та надані послуги, вона виникає в результаті укладення організацією тих чи інших угод. Операція, як правило, оформляється договором.

Договір зобов'язує одну сторону - кредитора - надати певні цінності або виконати роботи і послуги (товарна частину операції), а іншу сторону – дебітора - оплатити у встановлені договором терміни виконані першою стороною зобов'язання (грошова частину операції).

Розглянемо всі фактори, що впливають на порядок відображення в обліку, оцінки та погашення дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість повинна бути відображена в обліку, як правило, після виконання організацією-кредитором товарної частини угоди, тобто після відвантаження продукції.

На розмір дебіторської заборгованості іноземних контрагентів впливають курсові різниці. Дебіторська заборгованість може як збільшуватися (при виникненні позитивної курсової різниці), так і зменшуватися (при виникненні негативної курсової різниці). При здійсненні операцій в іноземній валюті дебіторська заборгованість відображається в сумі, що визначається шляхом перерахунку іноземної валюти за курсом Національного Банку України, що діє на дату пред'явлення рахунків та інших розрахункових документів до оплати за відвантажену продукцію або на дату зарахування грошових коштів на валютний рахунок фірми

Безконтрольне зростання дебіторської заборгованості – досить поширене явище в умовах кризи неплатежів. Система контролю, у даному випадку, має величезне значення, тому що без неї сума дебіторських заборгованостей може перевищити допустимий рівень, що призведе до зниження потоку готівки і до появи сумнівних боргів.

В підприємницькій діяльності некерована дебіторська заборгованість є однією з причин кризового стану. Одним із напрямів управління дебіторською заборгованістю, що сприятиме її зменшенню, має стати посилення контролю за нею через створення на кожному підприємстві спеціальних підрозділів. На великих підприємствах це може бути спеціальний відділ управління та контролю за дебіторською заборгованістю, а на середніх і малих – особа, на яку покладені його завдання.

Список використаних джерел:

1. Акіншина О.В., Плотніченко І.Б. Модель внутрішнього аудиту розрахунків з дебіторами і кредиторами / О.В. Акіншина, І.Б. Плотніченко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Зб. наук. праць. - Вип. «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку» / Відп. ред. О.Є. Кузьмін. – Л., - 2007. - №576 - С. 156-159.

2. Гуня В.О. Деякі питання визначення та оцінки дебіторської заборгованості / В.О. Гуня // Економічний простір – 2009 - №21 - С. 45-49.

3. Ізмайлова Н.В. Динаміка дебіторської та кредиторської заборгованості: макроекономічний аспект / Н.В. Ізмайлова // Науковий вісник Ужгородського університету. – серія Економіка. – 2011. - №33 - С. 122-126.

СУТНІСТЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Карпенко Ніна Григорівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Минько Максим Олександрович,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
ОКР «Магістр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Дебіторська заборгованість разом з виробничими запасами в основному складає значну частку в структурі активу балансу підприємства. Ефективна організація розрахунків підприємства з покупцями і замовниками дозволяє підвищити платоспроможність підприємства, збільшити оборотність його активів.

Організація обліку та аудиту розрахунків з дебіторами має стратегічне значення для підприємств будь-якої галузі та форми власності. Результати цього процесу безпосередньо впливають на фінансову стійкість, базу оподаткування підприємства, виконання плану доходів та витрат і, як наслідок, на досягнення пріоритетних цілей його розвитку в умовах ринку та забезпечення конкурентоспроможності, прибутковості господарської діяльності.

Для правильної організації бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами важливим є визначення моменту виникнення зобов’язання, оскільки юридичні та економічні аспекти цього питання не збігаються. Так, у момент підписання угоди на поставку товарів виникає юридичне зобов’язання, суть якого полягає в тому, що воно підлягає виконанню у майбутньому. У бухгалтерському обліку таке зобов’язання не знаходить відображення, оскільки воно не є борговим. У бухгалтерському обліку зобов’язання реєструється лише тоді, коли у зв’язку з ним виникає заборгованість. Як правило, заборгованість виникає після одержання прав використання товарів і послуг. Разом з тим, невиконання укладеної угоди може призвести до штрафних санкцій, заборгованість за якими також має відображатись у бухгалтерському обліку.

У процесі договірних відносин та розрахункових операцій між контрагентами виникає дебіторська заборгованість. Зважаючи на важливість управління дебіторською заборгованістю для забезпечення фінансової стійкості підприємства, необхідно проаналізувати її сутнісні характеристики, дослідити

поняття і класифікацію.

Основними нормативно-правовими документами, які регламентують відображення дебіторської заборгованості в бухгалтерському обліку є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» та 13 «Фінансові інструменти» [1]. Однак, сутність дебіторської заборгованості тлумачиться у цих стандартах неоднозначно.

Так у П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» дебіторська заборгованість визначається як сума заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату. При цьому дебіторами є всі юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів [1]. Під таке трактування підлягає як заборгованість дебіторів, яка утримується підприємством до дати погашення, так і заборгованість дебіторів призначена для перепродажу.

Заборгованість дебіторів, що призначена для перепродажу, придбається або створюється підприємством з метою отримання прибутку або у вигляді відсотків, дивідендів, тощо, або ж від короткотермінових змін ціни(суми) такої дебіторської заборгованості. Тому така заборгованість, згідно п.4 П(С)БО 13 «Фінансові інструменти», є фінансовим активом призначеним для перепродажу і повинна відображатися та оцінюватися в обліку відповідно до цього стандарту [2**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Визначення наведене в П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» є ширшим, оскільки охоплює усю заборгованість підприємству, у тому числі і ту, яка по суті є фінансовими інвестиціями, тобто активами, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку.

У п. 4 П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» надається визначення дебіторській заборгованості, що не призначена для продажу, – «дебіторська заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу». Отже, дане тлумачення більш точно розкриває сутність поняття «дебіторська заборгованість».

Слід наголосити, що при наявності різних ознак класифікацій дебіторської заборгованості класифікація її найчастіше здійснюється за однією певною ознакою в межах рахунків відповідно до єдиного Плану рахунків.

Це зумовлено чинним порядком обліку, що має місце в Україні, де дії бухгалтера жорстко регламентовані, на відміну від країн із ринковою економікою, де рішення про порядок розміщення різних видів дебіторської заборгованості в балансі та ступінь деталізації цих статей приймає фірма, а тому у кожної з них склад і структура дебіторської заборгованості в балансі можуть бути різними.

Запропонована П(С)БО класифікація дебіторської заборгованості містить об’єктивний її склад. При складанні фінансової звітності дебіторська заборгованість класифікується за такими ознаками: зв’язок із нормальним операційним циклом; термін погашення; об’єкти, щодо яких виникли зобов’язання дебіторів; своєчасність сплати боржником дебіторської заборгованості.

Основні фактори, що обумовлюють обсяги дебіторської заборгованості покупців підприємства:

обсяги товарообігу, що реалізується на умовах відстрочки платежу;

кон'юнктура споживчого ринку, труднощі із збутом окремих видів товарів;

поточна платоспроможність покупців – суб'єктів кредитування; привабливість умов надання кредиту покупцям;

суб'єкти надання кредиту, вимоги, що до них виставляються.

Обсяги розрахунків та дебіторської заборгованості підприємства формуються під впливом досить широкої системи факторів як внутрішнього, так і зовнішнього характеру.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:/zakon.rada.gov.ua

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:/zakon.rada.gov.ua

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Карпенко Ніна Григорівна,
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри,
Нос Любов Дмитрівна,
спеціальність «Облік і оподаткування», ЗВО Магістр
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

У процесі здійснення своєї діяльності бюджетні організації та установи, як і всі інші підприємства, організації та установи, систематично придбавають та використовують різні матеріальні цінності.

Запаси – це оборотні активи у матеріальній формі, які належать установі та забезпечують її функціонування (або перебувають у процесі виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг) і будуть використані, як очікується, протягом одного року [2].

Строк очікуваної експлуатації запасів установи встановлюється центральним органом виконавчої влади за відомчою підпорядкованістю або (якщо такі нормативні документи відсутні) установою самостійно в момент придбання запасу.

Мінімальний набір запасів зазвичай включає в себе господарські товари, канцелярські товари та МШП. Однак відповідно до п. 2 розд. І НС 123 «Запаси» до цієї категорії активів також належать сировина, матеріали, комплектуючі вироби, готова продукція або незавершене виробництво, матеріальні цінності, призначені для розподілу, передання, продажу, і державні матеріальні резерви, сільгосппродукція і певна частина біологічних активів.

Облік запасів сприяє виконанню ряду завдань господарської діяльності

бюджетних установ. Головними завданнями обліку запасів є [1]:

· правильне і своєчасне документальне оформлення операцій по надходженню, руху та вибуттю запасів;

· контроль за зберіганням та рухом запасів на складі;

· контроль за раціональним використанням запасів та додержанням норм їх використання.

В процесі господарської діяльності бюджетних установ відбувається рух запасів, який включає послідовні операції: надходження, передача в межах установи та витрачання (або реалізація). Зазначені операції відображаються в обліку за допомогою первинних документів, оформлених належним чином. Запаси надходять до бюджетних установ шляхом:

· безпосереднього одержання від постачальників, від підрозділів установи;

· в порядку гуманітарної допомоги;

· в порядку централізованого постачання;

· через підзвітних осіб.

Основними документами щодо надходження запасів виступають:

рахунки-фактури;

· прибуткові накладні;

· акти приймання матеріалів тощо.

Приймання матеріалів здійснюється комісією з обов'язковою участю матеріально-відповідальної особи, представника постачальника або незацікавленої організації.

Обов'язковою умовою при оприбуткуванні запасів є відмітка матеріально відповідальної особи про прийняття матеріалів на відповідальне зберігання (ставиться підпис).

План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі передбачає активи об'єднати на трьох рахунках класу 1 «Нефінансові активи» [3]:

– 15 «Виробничі запаси» – матеріальні цінності для забезпечення звичайної діяльності і досягнення поставленої мети, задоволення потреб установи, зокрема це:

– продукти харчування (субрахунок 1511),

– медикаменти та перев'язувальні матеріали (1512),

– будматеріали (1513),

– пально-мастильні матеріали (1514),

– запчастини (1515),

– тара (1516),

– сировина і матеріали (1517)

– інші виробничі запаси (1518);

– 17 «Біологічні активи», а саме субрахунки 1713 та 1714 – поточні біологічні активи рослинництва та тваринництва відповідно;

– 18 «Інші нефінансові активи» – для обліку інших запасів:

– готова продукція (субрахунок 1811),

– МШП (1812),

– державні матеріальні резерви та запаси (1814),

– активи для розподілу, передачі, продажу (1815)

– інші нефінансові активи (1816).

За дебетом цих субрахунків відображають надходження відповідного виду запасів, включаючи всі пов'язані витрати на придбання, а за кредитом – їх вибуття.

Важливим елементом організації обліку запасів є також оцінка або грошовий вираз їхньої вартості. Основними видами оцінки запасів є балансова вартість, що включає в свій склад первісну, справедливу і відновлювальну вартість.

Бюджетні установи повинні проводити інвентаризацію запасів за місцем зберігання та за матеріально-відповідальними особами в строки і порядку, передбаченому відповідним Положенням [4]. Основним завданням інвентаризації запасів є не тільки виявлення їх фактичної наявності, а й дотримання умов зберігання запасів, правил їх утримання та використання.

Отже, облік запасів бюджетних установ є одна із найоб'ємніших складових бухгалтерської роботи: рух запасів здійснюється безперервно протягом календарного року, великий різновид запасів, необхідність проведення інвентаризації планової, річної та при зміні матеріально-відповідальних осіб. При цьому обов'язково слід дотримуватись та виконувати нововведення в бухгалтерському обліку установ державного сектору.

Список використаних джерел:

1. Вітковська О. Бюджетний облік: операції із запасами : [практ. посіб.] / О. Вітковська, Т. Станкус. – Х. : Фактор, 2008. – 176 с.

2. НПСБОДС 123 «Запаси» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua.

3. Наказ Міністерства фінансів України «План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі» № 1203 від 26 січ. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua.

4. Наказ Міністерства фінансів України «Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» № 879 від 2 верес. 2014 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua.

УДК 657

РОЗРОБКА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ЩОДО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кіріліна Марина Олександрівна,
магістрант
Сумського національного аграрного університету, м. Суми

Розвиток ринкових відносин у державі зумовлює вдосконалення механізмів керування бюджетними установами. Бюджетні організації й установи забезпечують виконування покладених на державу функцій. Місією суб'єктів господарювання сфери бюджету є задоволення культурних, соціальних і інших суспільних потреб. Діяльність даних установ фінансується за кошти державного і місцевих бюджетів, котрі їм надаються безповоротно.

Появляється неупереджена потреба результативного управління динамікою бюджетних коштів і майна, придбаного за їх рахунок.

На думку Атамаса П.Й., під поняттям фінансуванням розуміють забезпечення бюджетної установи грошовими коштами для здійснювання статутної діяльності її. Коло джерел фінансування бюджетних установ, останнім часом суттєво розширилося, окрім коштів державного і місцевих бюджетів, вони одержують грошові надходження у вигляді плати за послуги, допомоги, спонсорської (шефської) допомоги й ін. Джерела і адресність (призначення) фінансування носять для установ доволі велике значення, адже характеризують не лише напрями подальшого витрачування коштів, а і положення фінансування [1, с. 42].

Джога Р.Т. робить акцент на тому, що крайні діапазони фінансування з бюджету на рік з розбиванням на квартали передбачаються у річному розписі видатків й доходів належного бюджету, у кошторисах видатків бюджетних установ й іменуються бюджетними асигнуваннями [2, с. 21].

Із 1 січня 2017 року діють 19 НП(С)БОДС, одночасно кардинально змінилися План рахунків, порядок його застосування та методологія бухгалтерського обліку. Тому будь-яка бюджетна установа не може застосовувати раніше затверджені облікову політику, робочий план рахунків та кореспонденцію субрахунків, а отже, повинна затвердити їх у новій редакції.

Основні моменти, які потрібно передбачити в обліковій політиці, визначає п. 1 р. ІІ Методичні рекомендацій з облікової політики. Також варто проаналізувати норми всіх НП(С)БОДС, щоб визначити в обліковій політиці один метод оцінки, обліку, процедуру, якщо можливих варіантів більш ніж один.

Окрім того, Мінфін у роз’ясненнях надає рекомендації щодо врегулювання в обліковій політиці певних облікових нюансів та порядку ведення аналітичного обліку для активів і зобов’язань.

Облікова політика має враховувати галузеві особливості, адже в межах одного головного розпорядника повинні застосовуватися єдині підходи до облікової політики. Тож саме головні розпорядники повинні затвердити галузеві методичні рекомендації щодо облікової політики.

Тож головний бухгалтер мусить подати керівникові пропозиції стосовно визначення облікової політики (або зміни до обраної раніше), беручи до уваги: галузеві особливості діяльності бюджетної установи; технології оброблення облікових даних; системи та форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та правила документообігу; додаткову систему рахунків і регістрів аналітичного обліку, звітності та контролю за господарськими операціями.

Динаміка фінансового забезпечення бюджетної сфери та особливо затримки в перераховуванні коштів, які її супроводжують протягом тривалих років, служать вагомим фактом потреби переміни канонів до порядку обліку як інформаційної основи прийому управлінських рішень. Орієнтація даного джерела на запити контролюючих органів, а не на забезпечення оптимізації діяльності, спричинює до послідовної занепаду суб’єкта бюджетної сфери, а ще

до зниження ролі її у формуванні національного багатства.

Розроблення рекомендацій відносно формування більше досконалої системи обліку бюджетної установи загалом, як і структурної складової її – обліку фінансового забезпечення, повинно базуватись на урахуванні того факту, що для них характерною є полікритеріальність. Сутність її полягає у тому, що кожна частина системи, яку передбачається вдосконалити із метою поліпшення, може характеризуватись неспівпадінням із такою характеристикою. Інакше кажучи, при поліпшуванні системи обліку її деякі елементи, навпаки, можуть одержати дещо гірші властивості. Зразком може слугувати те явище, що у випадку упровадження системи управлінського обліку у бюджетній установі наслідком буде поліпшування інформаційної бази прийняття управлінських рішень, проте, водночас це доведе до збільшення переліку функціональних обов'язків облікових працівників й ускладнення документообігу. Серйозною задачею у даному випадку виступає досягнення компромісного співвідношення між неефективними (малоефективними) та ефективними складовими елементами системи у цілому.

Список використаних джерел:

1. Атамас П.Й. Облік у бюджетних установах [Текст]: навчальний посібник / П.Й. Атамас. – 4-е вид. перероб. та допов. – К.: ЦУЛ, 2011. – 312 с.
2. Джога Р. Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: підручник [Текст] / Джога Р. Т., Свірко С. В., Сінельник Л. М. – К. : КНЕУ, 2003. – 483 с.

УДК 657.4

НЕОБОРОТНІ АКТИВИ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ТА ОБЛІКУ

Кісільова Марина Миколаївна,
магістрант кафедри бухгалтерського обліку
Сумського національного аграрного університету, м. Суми

В бюджетних установах основу необоротних активів складають переважно основні засоби та інші необоротні матеріальні активи. Нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції займають поки ще незначну частку необоротних активів суб'єктів бюджету, а на більшості з них взагалі відсутні. Тому основна увага в процесі управління необоротними активами має бути приділено основним засобам.

В даний час прискорюється деградація матеріально-технічної бази. Як наслідок, не досягається передбачувана ефективність використання активів, хоча саме за рахунок її підвищення можна компенсувати дефіцит фінансових ресурсів. При величезних фінансових можливостях керівництво зазвичай бачить вихід в мінімальному підході – «великий ефект від малих ресурсів», що ставить як надзвичайну задачу пошуку шляхів підвищення фондовіддачі основних засобів. Гострота цієї проблематики знайшла відображення у суттєвому оновленні нормативної бази в бюджетній сфері, зміні (уточненні) базових аспектів обліку необоротних активів, посиленні правових регламентів

їх використання, розширення спектра господарських операцій. У зв'язку з цим необоротні активи по праву зайняли важливе місце серед ключових об'єктів бухгалтерського обліку та аудиту, що видно по характеру публікацій у вітчизняній пресі. Однак аналітична опрацювання даної проблеми не досягла, на нашу думку, того необхідного рівня, який в повній мірі відображав би реальне значення необоротних активів в бюджетних установах як найважливішого чинника їх розвитку, а також відповідав змінам та новим можливостям бухгалтерського обліку в умовах його реформування.

В системі формування та реалізації політики управління необоротними активами бюджетної установи однієї з найбільш важливих функцій керівництва є забезпечення своєчасного та ефективного їх оновлення (в більшій мірі – це капітальні інвестиції). Управління оновленням необоротних активів підпорядковане загальним цілям політики управління цими активами, конкретизуючи управлінські рішення в цій частині.

Особливості врахування витрат до складу капітальних інвестицій, що формують первісну вартість об'єкта основних засобів (після первісного їх визнання), прописано в р. ІІІ Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затвердженого наказом Мінфіну від 12.10.2010 р. № 1202 [1].

Відповідно до п. 1 р. ІІІ НП(С)БОДС 121, витрати на поліпшення об'єкта основних засобів (реконструкцію (реставрацію), модернізацію, добудову, дообладнання) збільшують його первісну вартість протягом усього строку використання, якщо є ймовірність отримання суб'єктом держсектора майбутніх економічних вигід, що перевищують первісно оцінений рівень його продуктивності, та/або збільшення потенціалу корисності цього об'єкта. Натомість витрати на утримання об'єкта основних засобів, у т.ч. – на проведення ремонту (незалежно від виду), які здійснюються для відновлення чи підтримання суб'єктом держсектора майбутніх економічних вигід або потенціалу корисності на первісно оціненому рівні продуктивності об'єкта основних засобів, визнаються витратами звітного періоду, у якому їх було понесено.

Зауважимо, що на субрахунку 141 «Капітальні інвестиції в основні засоби» ведеться облік витрат на придбання, створення (виготовлення) власними силами та поліпшення основних засобів, а також витрат за незакінченими та закінченими, але не зданими в експлуатацію об'єктами капітального будівництва, реконструкції, модернізації основних засобів.

Після прийняття в експлуатацію об'єкта після капітального будівництва, реконструкції (реставрації), модернізації, добудови, дообладнання витрати включають до первісної вартості об'єкта за дебетом субрахунків 101–122 та кредитом субрахунків 141–143. Якщо ж проводився капітальний ремонт об'єкта основних засобів, то Типова кореспонденція не надає відповіді – як бути далі з капітальними інвестиціями.

Однак Мінфін не планує вдосконалювати Типову кореспонденцію, а натомість у листі від 14.05.2015 р. № 31-11420-08-27/15976 [2] порадив міністерствам й іншим центральним органам виконавчої влади розробляти

методичні рекомендації щодо порядку відображення операцій підвідомчими установами. Бюджетні установи можуть у разі потреби застосовувати кореспонденцію субрахунків, не передбачену Типовою кореспонденцією, яку слід передбачити в розпорядчому документі про облікову політику.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneregulations/53969

2. Лист щодо кореспонденції рахунків від 14.05.2015 р. N 31-11420-08-27/15976. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ligazakon.net/document/view/MF15073?an=4

Науковий керівник: к.е.н., доцент, Гаркуша Сергій Анатолійович

УДК 657

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ В УКРАЇНІ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТИ

Коачер Алевтина Юріївна,
магістрант,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Значного розповсюдження при здійсненні розрахунків між суб'єктами підприємницької діяльності набувають розрахунки за допомогою електронних грошей. Основним нормативним документом, що регулює порядок здійснення подібних операцій є Положення про електронні гроші в Україні № 481 від 04.11. 2010 р. зі змінами і доповненнями. Згідно п. 1.3 електронні гроші – це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими, ніж емітент, особами і є грошовим зобов'язанням емітента [1].

Здійснювати випуск (емісію) електронних грошей в Україні мають право лише банківські установи. Особливостями використання електронних грошей полягає в тому, що накопичені на електронному пристрої кошти можуть бути переведені в готівку або зараховані на банківські рахунки юридичних та фізичних осіб. Такі операції НБУ називає операціями погашення електронних грошей. Погашення електронних грошей – операція з вилучення електронних грошей з використання з одночасним наданням їх пред'явникові готівкових або безготівкових коштів [1].

НБУ чітко регламентує обсяги наявності електронних грошей. Згідно п. 2.4 Положення № 481 сума електронних грошей на електронному пристрої, який не може поповнюватися, не повинна перевищувати 4000 гривень, а сума електронних грошей на електронному пристрої, який може поповнюватися, не повинна перевищувати 14000 гривень. Протягом календарного року користувачі мають право проводити розрахунки електронними грошима за допомогою відповідного електронного пристрою в сумі, яка не перевищує суми

в 62000 грн.

На сьогодні існують певні види активів, які за своїми функціями нагадують електронні гроші, зокрема паливні картки, телефонні картки, подарункові сертифікати. Але оплата такими картками з точки зору НБУ не є грошовою операцією, а вважається наданням оплачених послуг на договірній основі. При здійсненні операцій з електронними грошима навпаки, кожна операція є новим платежем. З точки зору облікового відображення також є суттєві відмінності. Наприклад, пальне, придбання якого підтверджується паливною карткою, обліковується на субрахунку 203, а сама картка або на рахунку 22, або на рахунку 112, тобто не на рахунках обліку грошових коштів. Для обліку електронних грошей зараз передбачено окремий субрахунок 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті».

Останнім часом в деяких джерелах з'явилась думка про те, що криптовалюти слід також відносити до електронних грошових коштів оскільки за їх допомогою можливо проводити розрахунки між фізичними і юридичними особами. В Німеччині криптовалюти вважають розрахунковими грошовими одиницями, в Японії – законними платіжними засобами, у Швейцарії статус криптовалюти мають статус, аналогічний статусу іноземної валюти [2].

В Україні тільки НБУ має виключне право здійснення емісії національної валюти та організації готівкового грошового обігу. На думку НБУ криптовалюта (наприклад Bitcoin) є грошовим сурогатом, який не має забезпечення реальною вартістю і не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки це протирічить нормам українського законодавства.

Крім того, під час використання «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin є фактор підвищеного ризику, пов'язаного із цією послугою, операцією або каналом постачання, зокрема анонімність операції (які можуть включати готівку), децентралізованість операції [3]. Тому вважати криптовалюту повноцінним грошовим засобом і платіжним інструментом на сьогодні недоречно.

Список використаних джерел:

1.Положення про електронні гроші в Україні № 481 від 04 листоп. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10

2.Кондак Д. Що таке біткоін, чим займаються майнери і чи законно це в Україні? [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://gordonua.com/ukr/publications/shcho-take-btkon-chim-zaymayutsya-mayneri-chi-zakonno-ce-v-ukran-202418.html

3.Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти / крипто-валюти» Bitcoin [Електронний ресурс] / Національний банк України. Офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608

УДК 336.71:330.131.7

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ

Кононенко Жанна Андріївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Коряченко Владислав Сергійович,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та
страхування», СВО «Бакалавр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

В період глобалізації фінансових послуг саме банківська система зазнає значну кількість різних ризиків, як безпосередньо пов'язаних з її діяльністю, так і зовнішніх. Надзвичайне значення банківських ризиків для життєдіяльності кредитних та інших фінансових організацій, а також необхідність їх обліку, аналізу і мінімізації визнані у всьому світі.

Під банківським ризиком потрібно розуміти притаманну банківській діяльності можливість (імовірність) несення фінансовою установою втрат і (або) погіршення ліквідності внаслідок настання несприятливих подій, пов'язаних з внутрішніми (наприклад, складність організаційної структури, рівень кваліфікації службовців, організаційні зміни тощо) та (або) зовнішніми (зміна економічних умов діяльності фінансової установи, застосовуваних технологій тощо) факторами.

Особлива увага надається питанням якості систем управління ризиками і внутрішнього контролю, корпоративного управління, обліку та звітності, а також проблемі капіталізації банків при збереженні пріоритетного значення якості капіталу [2, с.54].

Відповідно до статті 44 «Управління ризиками» Закону України «Про банки та банківську діяльність» банк створює постійно діючий підрозділ з питань аналізу та управління ризиками, що має відповідати за встановлення лімітів щодо окремих операцій, лімітів ризиків контрпартнерів, країн контрпартнерів, структури балансу відповідно до рішень правління (ради директорів) з питань політики щодо ризикованості та прибутковості діяльності банку.

Для забезпечення додаткових заходів з метою управління ризиками банки створюють постійно діючі комітети, зокрема:

1) кредитний комітет, який щомісячно оцінює якість активів банку та готує пропозиції щодо формування резервів на покриття можливих збитків від їх знецінення;

2) комітет з питань управління активами та пасивами, який щомісячно розглядає собівартість пасивів та прибутковість активів і приймає рішення щодо політики відсоткової маржі, розглядає питання відповідності строковості активів та пасивів та надає відповідним підрозділам банку рекомендації щодо усунення розбіжностей у часі, що виникають;

3) тарифний комітет, який щомісячно аналізує співвідношення

собівартості послуг та ринкової конкурентоспроможності діючих тарифів, відповідає за політику банку з питань операційних доходів [4, с.44].

Банки самостійно вирішують і створюють органи управління фінансовими ризиками з метою забезпечення сприятливих фінансових умов захисту інтересів вкладників та інших кредиторів.

Відповідно до документів Базельського комітету з банківського нагляду Національним банком України розроблено правовий режим банківських ризиків і правові засоби їх мінімізації. Зокрема, це Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. № 368 [1].

На підставі аналізу положень цієї Інструкції можна виділити такі види банківських ризиків:

- ризик ліквідності – ризик збитків внаслідок нездатності банку забезпечити виконання своїх зобов'язань у повному обсязі;
- кредитний ризик – ризик виникнення збитків у банку внаслідок невиконання, несвоєчасного виконання чи неповного виконання боржником фінансових зобов'язань перед банком відповідно до умов договору;
- операційний ризик – ризик виникнення збитків у результаті невідповідності характеру і масштабам діяльності банку та (або) вимогам чинного законодавства внутрішніх порядків і процедур проведення банківських операцій, порушення службовцями банку та (або) іншими особами тощо;
- правовий ризик – ризик виникнення у банку збитків внаслідок недотримання банком вимог законодавства та укладених договорів, невірні юридичні консультації, неправильне укладення документів тощо;
- ризик втрати ділової репутації – ризик виникнення банку збитків у результаті зменшення кількості клієнтів через формування у суспільстві негативного уявлення про фінансову стійкість банку, якість наданих ним послуг або характер діяльності в цілому;
- стратегічний ризик – ризик виникнення у банку збитків у результаті помилок при прийнятті рішень, які визначають стратегію діяльності і розвитку банку [3, с.67].

Таким чином, ризики в банківській діяльності випливають із специфіки банківських операцій, що здійснюються в умовах ринкових відносин, та означають імовірність одержання доходів, менших від очікуваних, зниження вартості активів. Найбільш високі банківські ризики призводять до значних фінансових втрат і, як наслідок, до банкрутства банків.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про банки та банківську діяльність» від 7.12.2000 р. №2121-111 (із змінами та доповненнями) // http://zakon1.rada.gov.ua.

2. Статистика банківської діяльності: [навч. посібник] / А. В. Головач, В. Б. Захожай, К. С. Базилевич. – К. : МАУП, 2014. – 176 с.

3. Парфенцева Н. О. // Методичний комплекс навчальної дисципліни «Банківська статистика» – К.: УЕУЕП, 2014. – 235 с.

4. Захожай В. Б. Банківська статистика: Підручник: Навчальне видання: – К. : Київський інститут менеджменту і бізнесу, 2015. – 192 с.

УДК 336.76

БАНКІВСЬКА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ СУБ'ЄКТАМИ ГРОШОВОГО РИНКУ

Кононенко Жанна Андріївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Михайленко Іван Валентинович,
ЗВО спеціальності «Фінанси, банківська справа
та страхування», СВО «Бакалавр»
Полтавської державної аграрної академії, м. Полтава

Основними учасниками грошового ринку є комерційні банки. Вони акумулюють найбільший обсяг інформації, яка у подальшому використовується усіма іншими учасниками фінансових відносин. Як наслідок, банківська звітність є основною складовою інформаційного забезпечення прийняття економічних рішень суб'єктами грошового ринку. Потрібно підкреслити, що банки включають у свою звітність інформацію як за власними операціями, так і за посередницькими операціями виконаними банками за рахунок та з ініціативи клієнтів. Таким чином, банківська звітність досить об'єктивно та комплексно відображає стан, тенденції та перспективи розвитку кон'юнктури основних сегментів грошового ринку.

Банки складають звітність, що суттєво відрізняється від звітності інших суб'єктів господарювання. Перш за все, специфіка банківської звітності проявляється у значно більшому обсязі звітної інформації та публічністю значної її частки. Обсяг звітної інформації, що формується та передається банками набагато більший за обсяг звітності інших суб'єктів господарювання, що перш за все обумовлюється посиленим державним та внутрішньобанківським контролем за ризиками банківської діяльності. Публічність значного обсягу звітної інформації банків пояснюється значним колом клієнтів банків (фізичних та юридичних осіб), які повинні мати доступ до окремих видів звітної інформації банку [4, с. 57].

Інформаційне забезпечення прийняття економічних рішень суб'єктами грошового ринку доцільно розглядати у розрізі видів звітності банку: фінансової, статистичної, управлінської та податкової. Інформація, що розкривається у межах зазначених видів звітності характеризує окремі аспекти та напрямки діяльності банків та їх клієнтів.

Види звітності мають як спільні так і відмінні характеристики, які зумовлені метою їх складання:

- фінансова звітність забезпечує розкриття узагальненої інформації щодо фінансового стану банку (активи, зобов'язання, капітал), фінансових результатів його діяльності (доходи, витрати, прибутки, збитки) та руху грошових коштів банку та учасників консолідованої групи;

- статистичну звітність банку доцільно розглядати у розрізі двох складових: по-перше, статистична звітність, що подається до Національного банку України (НБУ) використовується для забезпечення інформаційної основи виконання даним державним органом своїх функцій: розробки та реалізації

грошово-кредитної політики, банківського нагляду, складання платіжного балансу і т. д.;

- за результатами вивчення управлінської звітності менеджерами вищої та середньої ланок банку приймаються поточні, тактичні та стратегічні управлінські рішення;

- податкова звітність використовується для визначення сум податків та зборів, які підлягають сплаті банком, а також для контролю податкових органів за правильністю їх розрахунку [3, с. 378].

Найбільш важливими для суб'єктів грошового ринку є квартальна та річна фінансова звітність. Банк подає квартальну фінансову звітність у складі: балансу, звіту про фінансові результати та трьох приміток.

Головним користувачем звітності комерційних банків виступає Національний банк України, що виконує роль центрального банку держави та функцію банківського нагляду. Відповідною інформацією щодо стану грошового обігу та діяльності банківської системи користуються міжнародні фінансові організації, членом яких є Україна. Статистична інформація, що збирається та обробляється НБУ, має забезпечити можливість її порівняння з даними міжнародних організацій та центральних банків інших країн [1, с. 8].

Складання і подання статистичної звітності банків регламентується Правилами організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України, які затверджені постановою Правління НБУ №124 від 19.03.2003 року (далі Правила) [2]. Розробниками форм статистичної звітності виступають структурні підрозділи центрального апарату Національного банку України, які відповідно до своїх повноважень та функцій, подають пропозиції про введення нових та зміни до діючих форм статистичної звітності.

Фінансова звітність використовуються суб'єктами як роздрібного так і оптового сегментів грошового ринку. Даний вид звітності є повністю публічним та містить як узагальнені дані (форми звітності) так і деталізовані показники (примітки), що комплексно характеризують фінансовий стан банку.

Найбільш комплексно та детально результати діяльності суб'єктів, що функціонують на усіх сегментах грошового ринку, відображаються у статистичній звітності банків що подається до НБУ. Відповідно даний вид звітності є найбільш цінним з точки зору прийняття своєчасних та виважених економічних рішень щодо здійснення операцій на грошовому ринку. Даний вид звітності є частково публічним: оприлюднюються агреговані дані на сайті та у друкованих виданнях Національного банку. Однак, за потреби банки можуть надавати власні форми статистичної звітності іншим суб'єктам ринку (перш за все банкам-кредиторам) для здійснення окремих операцій на оптовому сегменті грошового ринку.

Список використаних джерел:

1. Головко В. А. Статистика Національного банку України у світлі сучасних викликів / В. А. Головко // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 5 – С. 4-9.

2. Закон України «Про банки та банківську діяльність» від 7 груд. 2000 р. № 2121-111 (із змінами та доповненнями) // http://zakon1.rada.gov.ua.

3. Савченко Т.Г. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України / Т.Г. Савченко // зб. наук. праць . – Суми. – 2011. – Вип. 32. – С. 373-387.

4. Трохименко Т. В. Інформаційне навантаження фінансової звітності комерційних банків / Т. В. Трохименко // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 10 – С. 56-58.

СУТНІСТЬ ТА ОЦІНКА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПРИ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЯХ

Корінь Юлія Миколаївна,
ЗВО «Магістр» спеціальності
«Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Сучасні умови господарювання породжують об'єктивну необхідність використання суб'єктами підприємницької діяльності окрім власного капіталу ще й позикового. Залучений із зовнішніх джерел капітал призводить до утворення зобов'язань. Наявність зобов'язань вважається нормальним станом будь-якого діючого підприємства, оскільки вони є основою взаємозв'язків між суб'єктами господарювання.

Як об'єкт обліку, зобов'язання – один з основних чинників, що впливає на ліквідність, кредитоспроможність і стійкість підприємства. Раціональна організація обліку зобов'язань сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, прискоренню оборотності оборотних коштів а, отже, поліпшенню фінансового стану підприємства, а правильно розроблена стратегія управління зобов'язаннями сприяє формуванню репутації надійної і відповідальної фірми.

Незважаючи на давній історичний характер таких категорій обліку як «зобов'язання», «заборгованість» та «розрахунки», на сьогоднішній день серед науковців все ще існують суперечності щодо визначення даних категорій.

За результатами критичного аналізу і порівняння думок різних вчених в галузях бухгалтерського обліку, економіки та права щодо трактування категорій «зобов'язання», «заборгованість», «розрахунки» пропонуємо виокремити та розглянути їх з трьох точок зору (табл. 1).

Україні методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації щодо зобов'язань та її розкриття у фінансовій звітності визначені у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання».

Важливим елементом у процесі визначення результатів діяльності суб'єкта господарювання є процес оцінювання.

Як зазначає Р. П. Гончарук, однією з особливостей бухгалтерського обліку, що забезпечує своєчасність та повноту надання інформації про факти господарських операцій, є застосування грошової оцінки [1].

Таблиця 1

Розмежування категорій «зобов'язання», «заборгованість», «розрахунки»

Ознака	Зобов'язання	Заборгованість	Розрахунки
Юридична сутність	Цивільні правовідносини, в силу яких одна сторона (боржник) зобов'язана здійснити на користь іншої сторони (кредитора) певну дію або утриматися від цієї дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його зобов'язань	Боргові зобов'язання	Різновид цивільних відносин, які виникають внаслідок вчинення платником дій, що спрямовані на здійснення платежу на користь іншої особи
Економічна сутність	Зобов'язання організації перед контрагентами повинні розглядатися як статті його доходів, а зобов'язання контрагентів перед організацією - як статті його витрат	Грошові суми, які підлягають сплаті, але не сплачені	Грошові взаємовідносини, що виникають між організаціями по товарних і нетоварних операціях
Бухгалтерська сутність	Заборгованість підприємства, що виникла в наслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди	Сума боргів належних фірмі (суспільству, компанії і т.д.) від фізичних або юридичних осіб, які виникли в ході господарських взаємовідносин з ними	Розрахунки за товарними операціями – безготівкові розрахунки за товарно-матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуг чеками, акредитивами чи іншими розрахунковими документами; та розрахунки за нетоварні операції – безготівкові розрахунки, пов'язані з бюджетом і органами соціального, державного страхування та ін.

Як правило під оцінкою розуміють представлення розмірів господарських засобів, їх джерел і результатів господарських процесів у грошовому вимірнику. Поняття «оцінка» в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та П(С)БО зустрічається при трактуванні принципів бухгалтерського обліку, зокрема принципу історичної (фактичної) собівартості та принципу обачності, при встановленні критеріїв визнання активів, зобов'язань, доходів та витрат суб'єктів господарювання та при визначенні змісту облікової політики [2].

Так, принцип обачності передбачає застосування в бухгалтерському обліку таких методів оцінки, які запобігатимуть завищенню оцінки активів та доходів і заниженню оцінки зобов'язань та витрат підприємства. Умовою визнання активів та зобов'язань об'єктами бухгалтерського обліку є їх достовірна оцінка, але, на думку Р. П. Гончарук, конкретики стосовно належних та методологічно виправданих методик визначення цієї оцінки, на

жаль, не існує [1].

Зобов'язання відображається у балансі, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення [3].

Аналіз спеціальної літератури дозволив виокремити такі методи оцінки зобов'язань суб'єктів господарювання (табл. 2).

Таблиця 2

Види оцінок балансової вартості зобов'язань

Види зобов'язань	Оцінка	Характеристика
Поточні зобов'язання	Сума погашення	Недисконтована сума грошових коштів або еквівалентів, яка як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язань у процесі звичайної діяльності підприємства
Довгострокові зобов'язання, на які нараховується відсоток	Теперішня вартість	Дисконтова сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде необхідна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства

За сумою погашення – недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства. За цим методом оцінюються короткострокові (поточні) зобов'язання, що зумовлено коротким терміном їх погашення (протягом операційного циклу, або протягом 12 місяців, починаючи з дати балансу).

Окремо слід зазначити порядок оцінки зобов'язань, виражених в іноземній валюті, який визначено П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» № 193 від 10 серпня 2000 р. Такі зобов'язання при первісному визнанні відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням курсу НБУ на дату здійснення операції.

Отже, незалежно від форми власності, діяльність підприємства тісно пов'язана із виникнення кредиторської заборгованості. Її розмір прямо впливає на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства. Основним завданням для підприємства є ефективне управління кредиторською заборгованістю для отримання ефекту від використання цих залучених коштів та недопущення надто великих зобов'язань, що можуть вплинути на ліквідність підприємства. Основою управління зобов'язаннями є вибір контрагентів і гнучка системи розрахунків з ними.

Список використаних джерел:

1. Гончарук Р. П. Сутність та класифікація кредиторської заборгованості : колізії наукових підходів / Р. П. Гончарук // Вісник Житомирського державного технологічного університету : економічні науки. – 2013. – № 1. – С. 48-51.

2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.

3. Орлов І. В. Сутність поняття «зобов'язання» : аналіз наукових джерел /

І. В. Орлов // Вісник Житомирського державного технологічного університету : економічні науки. – 2014. – № 1. – С. 55-58.

Науковий керівник - Дугар Т. Є. к.е.н, доцент.

ДОХОДИ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Кравець Яна Олексіївна,
здобувач вищої освіти ступеня Магістр
спеціальності «Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Ліквідацію основних засобів (ОЗ) можуть здійснювати як за рішенням власника підприємства, так і з незалежних від нього обставин. Пункт 33 П(С)БО 7 «Основні засоби» визначає, що основні засоби вилучаються з активів (списуються з балансу) у разі їх вибуття внаслідок безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активами (фізичний та моральний знос, непридатність до подальшої експлуатації).

У бухгалтерському обліку операція ліквідації відбувається поетапно: спершу ліквідація, а відтак оприбуткування зворотних відходів. Фінансовий результат від вибуття об'єктів ОЗ визначається вирахуванням з доходу від вибуття ОЗ їх залишкової вартості, непрямих податків і витрат, пов'язаних з вибуттям ОЗ (п. 34 П(С)БО 7). Зазвичай доходи при ліквідації ОЗ не виникають. Пункт 44 Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів від 30.09.2003 р. № 561 передбачає, що у випадках, коли за результатами ліквідації оприбутковуються і зараховуються на рахунки обліку матеріальні запаси, включаючи матеріальні цінності і деталі з вмістом матеріалів, які приймаються спеціалізованими заготівельними (переробними) підприємствами, деталі, вузли, агрегати та інші матеріали, отримані при розбиранні і демонтажу ОЗ, одночасно визнається інший дохід [1].

Матеріальні цінності, що залишились внаслідок ліквідації ОЗ потрібно оприбуткувати. Комісія з ліквідації основних засобів попередньо складає акти оцінки матеріальних цінностей (довільної форми), які отримали під час ліквідації.

Передача на склад таких матеріальних цінностей відбувається за накладними (форма № М-11). У бухгалтерському обліку вартість оприбуткованих матеріальних цінностей відображається у балансі як активи з визнанням доходу. Інший дохід, який визнається внаслідок оприбуткування запасів від ліквідації об'єкта, відображається за кредитом субрахунку 746 «Інші доходи» до рахунку 74 «Інші доходи», при цьому оприбуткувані товарно-матеріальні цінності відображаються за дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси» [2]. Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 р. № 291 також установлено, що матеріальні цінності, одержані від ліквідації ОЗ, які не можуть бути використані як матеріали, паливо або запасні частини на цьому підприємстві (металобрухт,

утиль), зношені шини тощо обліковуються на субрахунку 209 «Інші матеріали» [3].

У разі подальшої реалізації товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ), отриманих внаслідок ліквідації ОЗ, наприклад, для потреб підприємства їх оприбутковують за ціною можливого використання. Вона може бути визначена, виходячи з вартості подібних запасів за їх наявності. Та коли таких немає, оприбуткувати ТМЦ слід за поточною відновлюваною собівартістю, тобто за ціною аналогічних ТМЦ які можна придбати на ринку враховуючи їх стан.

Згідно з п. 189.10 ст. 189 Податкового кодексу якщо внаслідок ліквідації необоротних активів отримуються комплектувальні вироби, складові частини, компоненти або інші відходи, які оприбутковуються на матеріальних рахунках з метою їх використання в господарській діяльності платника, на такі операції не нараховуються податкові зобов'язання. Якщо надалі платник податку вирішить продати такі активи, то при здійсненні операції з їх постачання він повинен нарахувати податкові зобов'язання з ПДВ у загальному порядку, передбаченому розділом V Податкового кодексу [2].

Бухгалтерські проведення з обліку оприбуткування ТМЦ, отриманих внаслідок ліквідації ОЗ наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Бухгалтерський облік оприбуткування ТМЦ, отриманих внаслідок ліквідації ОЗ

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Оприбутковано товарно-матеріальні цінності, отримані від ліквідації об'єкта	209	746	400
2	Відображено дохід від реалізації товарно-матеріальних цінностей	377	712	480
3	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ, пов'язані з реалізацією товарно-матеріальних цінностей	712	641	80
4	Списано собівартість реалізованих товарно-матеріальних цінностей	943	209	400
5	Отримано кошти від реалізації	311	377	480
6	Віднесено на фінансовий результат суми в порядку закриття рахунків обліку доходів та витрат	712 791 746	791 943 793	400

Отже, при ліквідації основних засобів підприємство може отримати матеріальні цінності, які визнаються доходом. ТМЦ оприбутковуються за чистою вартістю реалізації або в оцінці можливого їх використання, яка може бути визначена виходячи з вартості подібних запасів за наявності їх на балансі підприємства, з урахуванням ступеня їх придатності до експлуатації

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів від 30.09.2003 р. № 561 [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua.

2. Занько Б., Ліквідація основних засобів: особливості бухгалтерського та податкового обліку / Б. Занько [Електронний ресурс] // Вісник офіційно про податки. – 2015. – № 32. – Режим доступу : // http: //www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8712

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 р. № 291 [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: http: //zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99.

Науковий керівник – Левченко Зоя Михайлівна, к.е.н., доцент, професор кафедри

УДК 657

ЗАВДАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Кузмінський В'ячеслав В'ячеславович,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
СВО «Магістр»,
Грибовська Юлія Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Процес реалізації сільськогосподарської продукції – це сукупність операцій з продажу готової продукції споживачам.

Завданнями обліку реалізації сільськогосподарської продукції є:

1. Забезпечення інформацією підприємства про обсяг і структуру реалізованої продукції .

2. Оперативний облік щодо своєчасності відвантаження продукції та постійний контроль за виконанням договірних зобов'язань щодо оплати продукції покупцями.

3. Відображення в обліку нарахування та сплати відповідних податків, пов'язаних з реалізацією продукції.

4. Встановлення ціни реалізації та обчислення виручки за реалізовану продукцію.

5. Формування фінансових результатів як у цілому за підприємством, так і за окремими видами продукції.

Процес реалізації, пов'язаний, з одного боку, з відвантаженням виробником готової продукції та передачі її покупцеві, а з іншого – з одержанням грошових коштів чи їх еквівалентів і їх зарахуванням на рахунки продавця. Виконуючи облікові завдання, використовують натуральні та грошові показники. Обсяг реалізованої продукції має дві оцінки: фактична собівартість реалізованої продукції і ціна реалізації (продажна вартість)

продукції. Їх порівняння забезпечує визначення фінансового результату реалізації: прибуток чи збиток. Якщо ціна реалізації (продажна вартість) реалізованої продукції вища фактичної собівартості реалізованої продукції, операція прибуткова, якщо навпаки – збиткова.

Облік процесу реалізації здійснюється за допомогою рахунків бухгалтерського обліку: 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва», 90 «Собівартість реалізації» , 70 «Доходи від реалізації» , 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» , 37 «Розрахунки з різними дебіторами» , 64 «Розрахунки за податками й платежами» , 79 «Фінансові результати» та ін. [1].

Бухгалтерський облік процесу реалізації тісно пов'язаний з податковим обліком доходів. Важливим є визнання моменту реалізації, оскільки він є визначальним для обчислення податків. Відповідно до податкового законодавства України за правилами ведення податкового обліку датою збільшення податкового доходу вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якої відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

1. Дата зарахування коштів від покупця на банківський рахунок платника податку в оплату продукції, що підлягає продажу.

2. Дата відвантаження продукції [2].

На синтетичному рахунку 90 «Собівартість реалізації» узагальнюється інформація про фактичну собівартість реалізованої продукції. За дебетом рахунка відображають виробничу собівартість реалізованої готової продукції, за кредитом – списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати» . При відвантаженні готової продукції покупцеві дебетує рахунок 90 «Собівартість реалізації» і кредитує рахунок 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва». Реалізація сільськогосподарської продукції відображається на основі таких первинних документів: накладні, товарно-транспортні накладні, довіреності та ін. [1].

Після відвантаження готової продукції покупцеві, процес реалізації переміщується у сферу розрахунків. У момент реалізації продавець передає покупцеві необхідну супровідну документацію та розрахункові документи. Момент пред'явлення розрахункових документів або їх оплата є визнанням доходу від реалізації продукції. При цьому дебетують рахунки: 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 377 «Розрахунки з різними дебіторами» і кредитує рахунок 70 «Доходи від реалізації».

Одночасно на суму належних до сплати податків з реалізації дебетує рахунок доходів від реалізації (70) і кредитує рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами».

Отже, порівнюючи одержані доходи та понесені витрати від реалізації сільськогосподарської продукції, визначають фінансовий результат: перевищення суми одержаних доходів над витратами формують прибуток, а перевищення витрат над доходами – збиток. Наприкінці звітного періоду (місяця, кварталу) сальдо по рахунку 79 «Фінансові результати» переносять на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» і рахунок 79 «Фінансові результати» закривають.

Список використаних джерел

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30 лист. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:/zakon.rada.gov.ua.

2. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 груд. 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:/zakon.rada.gov.ua.

УДК 336.02

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ НОВАЦІЙ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ

Кухта Катерина Олексіївна,
кандидат економічних наук, викладач
Лубенського фінансово-економічного коледжу
Полтавської державної аграрної академії, м. Лубни

Розвиток економіки будь-якої країни залежить від розвитку малого бізнесу та ефективності його діяльності. Цей сектор економіки в змозі створити нові робочі місця, розширити зайнятість населення, наповнити місцевий бюджет за рахунок сплати єдиного податку.

Як відомо, суть спрощеної системи оподаткування полягає в тому, що підприємці сплачують єдиний податок, який замінює частину інших податків і зборів, таких як податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб та ПДВ.

Була запроваджена Указом Президента №727/98 «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва». З 1999 р. може застосовуватися підприємцями. Практично без змін проіснувала до 2011 р., коли було переглянуто порядок обов'язкових податкових відрахувань.

Спрощена система оподаткування значно легша з точки зору ведення бухгалтерського обліку, хоча має низку обмежень. Так, існує список дозволених для цієї системи оподаткування видів діяльності. Окрім цього існують обмеження припустимого об'єму доходу та кількості найманих робітників. Не дивлячись на це, спрощена система оподаткування добре підходить для малого бізнесу, що і забезпечує її популярність. Вже у 2010 році, після набрання чинності Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на обов'язкове державне соціальне страхування» №2464-VI від 8 липня 2010 р. і по цей час, платники єдиного податку були змушені, окрім власне єдиного податку, ще окремо сплачувати і єдиний соціальний внесок (ЄСВ) [1].

Розділом XIV «Спеціальні податкові режими» ПКУ передбачено 4 групи платників єдиного податку**.** Згідно ст. 291.4 ПКУ суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на такі групи платників єдиного податку: перша група – фізичні особи-підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 300 тис. грн.;

друга група – фізичні особи-підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв: не використовують працю найманих осіб або кількісті осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу – до 1,5 мільйона гривень; третя група - фізичні особи-підприємці та юридичні особи, кількість найманих працівників – не обмежена; обсяг доходу – до 5 мільйонів гривень; четверта група – сільгоспвиробники, в яких доля сільськогосподарського товаровиробництва за попередній рік дорівнює або перевищує 75%.

Згідно ст. 292.1. ПКУ об'єктом оподаткування для платників єдиного податку четвертої групи є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди. Базою оподаткування податком для платників єдиного податку четвертої групи для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року відповідно до порядку, встановленого ПКУ [2].

Ставки єдиного податку встановлені законодавчо та застосовуються до нормативної грошової оцінки 1 га сільськогосподарських угідь або земель водного фонду. Вона залежить від категорії (типу) земель та їх розташування і встановлюється у відсотках від бази оподаткування (нормативної грошової оцінки) (п. 293.9 ПКУ): 0,81% – для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім розташованих у гірських зонах і на поліських територіях, а також тих, що перебувають у власності або в оренді с/г товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті; 0,49% – для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах і на поліських територіях; 0,49% – для багаторічних насаджень, крім розташованих у гірських зонах і на поліських територіях; 0,16% – для багаторічних насаджень у гірських зонах і на поліських територіях; 2,43% – для земель водного фонду; 5,4% – для ріллі, сіножатей і пасовищ, які перебувають у власності або оренді у с/г товаровиробників, що спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті.

Отже, в сучасній ринковій економіці України мале підприємство вимушене долати ряд макроекономічних перешкод, основною причиною яких є неефективна фінансова підтримка, надмірний податковий тиск та інші обмеження, встановлені на законодавчому рівні. Саме тому перспективним шляхом подолання цих бар'єрів має стати досягнення консенсусу в тому, що інтереси підприємництва мають захищати самі підприємці. Роль держави ж має полягати лише в покращенні необхідної інфраструктури та створенні

ефективної правової бази.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на обов'язкове державне соціальне страхування» №2464-VI від 8 липня 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua
2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua

ОБЛІК ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ-СУМІСНИКІВ

Левченко Зоя Михайлівна,
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри
Коваленко Оксана Анатоліївна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність
«Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава.

Складні соціальні та економічні обставини життя українського суспільства зумовлюють потребу працездатного населення працювати не лише за основним місцем роботи. Інколи до сумісництва спонукають не повний робочий день, неповна зайнятість, робота на неповний посадовий оклад тощо. Можливість заробляти на кількох роботах певним чином законодавством не обмежена. Але є питання щодо обліку робочого часу та виконаної роботи сумісників на підприємствах-працедавцях.

Згідно Кодексу законів про працю працівник має право реалізувати свої здібності до продуктивної і творчої праці укладенням трудового договору на одному або одночасно на кількох підприємствах, в установах, організаціях, якщо інше не передбачене законодавством, колективним договором або угодою сторін.

Сумісництвом вважається виконання працівником, крім своєї основної, іншої регулярної оплачуваної роботи на умовах трудового договору у вільний від основної роботи час на тому самому або іншому підприємстві, в установі, організації або в громадянина за наймом.

На роботу за сумісництвом з працівником укладається трудовий договір. Стороною трудового договору про роботу за сумісництвом на стороні власника (підприємства, установи, організації) може бути як інший власник (підприємство, установа, організація), так і той самий власник (підприємство, установа, організація), з яким працівник уклав трудовий договір про основну роботу. В останньому випадку трудові договори юридично не пов'язані між собою.

На державних підприємствах та в бюджетних установах порядок роботи сумісників та оплата їхньої праці регулюється постановою Кабінету Міністрів України № 245 від 03.04.1993 р. «Про роботу за сумісництвом працівників

державних підприємств, установ і організацій» та Положенням про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ, організацій, затвердженим наказом Мінпраці, Мін'юсту і Мінфіну України № 43 від 28.06.1993 р.[1]

Нормативно-правовий акт, який би регулював умови роботи за сумісництвом працівників недержавної форми власності, відсутній. КЗпП не встановлені обмеження ні за кількістю трудових договорів про роботу за сумісництвом, які можуть укладати працівники, ні за тривалістю роботи, яку працівник поєднує з основною.

Тривалість роботи за сумісництвом не може перевищувати чотирьох годин на день і повного робочого дня у вихідний день. Загальна тривалість роботи за сумісництвом упродовж місяця не має перевищувати половини місячної норми робочого часу. Це обмеження поширюються лише на працівників державних підприємств, установ та організацій. Отже, якщо працівник працює лише у роботодавців недержавної форми власності, кількість годин, які він може відпрацювати сумарно, нічим не обмежена.

Необхідно зазначити, що одночасного виконання роботи за основним місцем роботи та за сумісництвом бути не може, оскільки сумісництвом вважається робота, що виконується у вільний від основної роботи час. Тож, якщо місць роботи багато, можливий варіант працевлаштування за всіма місцями роботи з неповним робочим днем та неповним робочим тижнем. Так, працівник може працювати за основним місцем роботи неповний робочий час і це нічим не заборонено.

Але необхідно взяти до уваги, що 11.08.2017 р. набрав чинності Порядок обміну інформацією про відомості, що містять ознаки використання праці неоформлених працівників та порушень законодавства про працю між ПФУ, Держпраці та ДФС. Як зазначається в п. 1 розділу IV під ризик потрапили роботодавці, у яких в сумісниках працюють працівники, що працюють за сумісництвом у 5-ти та більше страхувальників [2]. Тому необхідно контролювати кількість місць, де можуть бути ще працевлаштовані працівники-сумісники підприємства з метою уникнення штрафних санкцій та непланових перевірок контролюючих органів.

Конкретний перелік посадових обов'язків визначається посадовими (робочими), інструкціями працівників усіх категорій, які розробляються та затверджуються роботодавцями на основі типової кваліфікаційної характеристики, ураховуючи конкретні завдання та обов'язки, функції, права, відповідальність працівників цих груп та особливості штатного розпису підприємства.

Оплата праці за сумісництвом проводиться за фактично виконану роботу. Роботодавець у посадовій інструкції визначає перелік посадових обов'язків, обсяг виконуваних робіт за певною посадою.

Для обліку робочого часу працівників підприємств, установ, організацій, посади яких передбачено штатним розписом, у тому числі й працівників, які працюють на роботі за сумісництвом, застосовується табель обліку використання робочого часу. Табель - це поіменний список усіх працівників

відділу, служби чи іншого структурного підрозділу або установи в цілому з відмітками про використання робочого часу впродовж облікового періоду.

Табель, яке форма первинної облікової документації, потрібний для обліку використання робочого часу працівників та контролю над дотриманням установленого режиму роботи, розрахунків із працівниками щодо заробітної плати та отримання інформації про відпрацьований час.

Обсяг роботи, яку виконує працівник за певною посадою, визначається посадовою інструкцією, а облік робочого часу проводиться на підставі табеля.

З метою упорядкування обліку виконання роботи працівниками-сумісниками на підприємстві необхідно розробити графік робочого часу для таких категорій працівників, робочу інструкцію до Табеля обліку використання робочого часу працівниками-сумісниками та контролювати дані про інші місця їх працевлаштування.

Список використаних джерел:

1. Коркушко В. Сумісники: обсяг роботи визначається посадовою інструкцією, а облік робочого часу проводиться на підставі табеля. / В. Коркушко. // Праця і зарплата. – 2017. – № 29 (1041). – С. 24

2. Про Порядок обміну інформацією про відомості, що містять ознаки використання праці неоформлених працівників та порушень законодавства про працю. Постанова Пенсійного фонду України № 11-1 від 29 трав.2017 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://www.visnuk.com.ua

ОРГАНІЗАЦІЯ АВАНСУВАННЯ ЗАКОРДОННОГО ВІДРЯДЖЕННЯ

Левченко Зоя Михайлівна,
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри
Фесечко Тетяна Миколаївна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність
«Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава.

Завдяки сучасним засобам зв’язку більшість запитань у наш час можна вирішити не виходячи з офісу. Але, як і раніше, у підприємств періодично виникає необхідність направляти своїх співробітників до інших населених пунктів для виконання службових доручень. Це може бути проведення переговорів, пошук нових контрагентів, закупівля товарів та їх супровід, участь у виставках, симпозіумах та інших заходах за профілем діяльності підприємства.

Євроінтеграція України та безвізовий режим перетину Державного кордону громадянами України розширив можливості не лише міжнародного співробітництва українських підприємств, а й пожвавив рух їх співробітників до країн Євросоюзу. Ця обставина потребує надання авансу на витрати у відрядженні працівникам підприємства, оскільки дана поїздка завжди витратна. Виникла потреба детальніше дослідити питання організації авансування

закордонного відрядження без порушень українського законодавства.

Згідно Кодексу Законів про працю та Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон адміністрація підприємства зобов'язана видати працівнику аванс, достатній для покриття витрат на проїзд, проживання й добових на час перебування в поїздці [1]. Конкретних строків видачі авансу законодавством не передбачено, але є обов'язкова вимога – працівника слід забезпечити грошима до виїзду та, по-можливості, проїзними документами, які краще придбавати заздалегідь.

Пропонуємо наступний алгоритм організації авансування службових відряджень за кордон.

1. Виїзду у відрядження та авансуванню витрат повинно передувати оформлення наказу про направлення в службову поїздку. Наказ видає адміністрація підприємства за письмовим розпорядженням керівника службового підрозділу або за письмовою заявою працівника, в якій обґрунтовується потреба виїзду у відрядження, та рекомендується робити розрахунок розміру авансу. Працівник бухгалтерії, який відповідає за облік розрахунків з підзвітними особами, має можливість в такому випадку скласти кошторис витрат на відрядження та ознайомити з ним працівника під підпис.

2. Видача авансу при закордонних службових відрядженнях можлива у кількох видах валют. Згідно Інструкції про відрядження підприємство, що направляє працівника у відрядження за кордон, забезпечує його грошовими коштами для здійснення поточних витрат під час службового відрядження (авансом) у національній валюті держави, до якої відряджають працівника, або у вільно конвертованій валюті [1]. Валюту можна отримати з власного валютного рахунку, якщо підприємство такий відкрило у установі обслуговуючого банку, або придбати її через банк чи іншу фінансову установу, яка одержала ліцензію НБУ на торгівлю іноземною валютою [2].

При цьому слід пам'ятати, що готівкова іноземна валюта підприємством може придбаватися лише за безготівковий розрахунок. Ні підприємство, ні його представник не мають права купувати готівкову іноземну валюту в обмінних пунктах як на території України, так і за її межами. Тому не можна видавати працівникові підприємства, що виїжджає за кордон, національну готівкову валюту для подальшого обміну її на іноземну будь-де.

Національну валюту відрядженому за кордон працівникові можна видавати лише для здійснення витрат на території України (наприклад, на заправку вантажного автомобіля паливом, добові, проживання в готелі). Все ж рекомендуємо можливість подібних виплат зафіксувати в наказі про поїздку та Положенні про службові відрядження.

Сума авансу повинна розраховуватись у відповідності до положень Податкового кодексу України.

3. Надання працівникові можливості придбання квитка завчасно, якщо він має намір скористатися послугами міжнародних пасажироперевізників. Квитки на залізницю, авіапереліт чи автобусний рейс можна придбавати за національну валюту готівкою у національних перевізників, та в перерахунку за курсом НБУ, якщо послуги надає іноземна компанія. Придбаний завчасно квиток у

бухгалтерському обліку визнається грошовим документом (в національній чи іноземній валюті) і повинен обліковуватися на підприємстві до моменту виїзду працівника у відрядження і видаватися йому за внутрішнім видатковим документом.

В разі придбання електронного квитка, його слід обліковувати як електронні гроші в разі наявності документального підтвердження сплати (виписка з рахунку чи картрахунку, якщо сплата здійснювалась з використання платіжної картки). Підставою для відшкодування витрат при застосуванні електронного квитка буде роздрукований на папері електронний посадковий талон, отриманий при онлайн – реєстрації на рейс.

Згідно змін до Інструкції про службові відрядження в редакції наказу Міністерства фінансів України № 669 від 28.07.2017 р. при придбанні електронного автобусного квитка через Інтернет для отримання компенсації необхідно надати до бухгалтерії роздрукований на паперовому носії проїзний документ [3].

4. Для підтвердження фактичного часу перебування у відрядженні до іноземних держав документальним доказом є наявність відміток прикордонних служб (українських чи іноземних держав) про перетин кордону, проїзних документів, готельних рахунків тощо. До Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, надаються ксерокопії сторінок закордонного паспорту з відмітками.

Проведення організаційних процедур надання працівникові авансу для закордонного відрядження у такій послідовності дозволить підприємству здійснювати їх вчасно і без порушень.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон. Наказ Міністерства фінансів України № 59 від 13 бер. 1998 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gow.ua.

2. Про затвердження Змін до Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон. Наказ Міністерства фінансів України № 669 від 28 лип. 2017 р. . [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gow.ua.

3. Нижник Т. Гривневий аванс для закордонного відрядження: краще не ризикувати! / Т. Нижник. // Все про бухгалтерський облік. – 2017. - № 57. – С. 37.

ВИЗНАННЯ ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ У ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ

Левченко Зоя Михайлівна,
кандидат економічних наук, доцент
Шапошник Ніна Сергіївна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність
«Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Специфіка визнання та обліку доходів діяльності суб'єктів малого підприємництва залежить від системи оподаткування. Сучасна законодавча база передбачає можливість її вибору для підприємств, що належать до малих чи мікропідприємств. Діючий Податковий кодекс України передбачає або перебування підприємства на загальній системі оподаткування, або на спрощеній – шляхом сплати єдиного податку. Вибір залишається за підприємством за умови дотримання визначених законодавством норм.

Саме особливості оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва спричинюють різні методичні підходи до визнання та обліку доходів взагалі, та від операцій з основними засобами зокрема.

Для підприємств малого бізнесу, що перебувають на загальній системі оподаткування, тобто сплачують податок на прибуток, правила визнання доходів визначені П(С)БО 15 «Дохід». Згідно нього дохід визнають під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінку доходу можна достовірно визначити [1]. При здійсненні операцій з продажу основних засобів необхідно визнавати дохід за вказаними правилами.

Для юридичних осіб, платників єдиного податку ІІІ групи, доходом є будь-який дохід, включаючи дохід представництв, філій, відділень такої юридичної особи, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій), матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ПКУ [2].

При здійсненні операцій з основними засобами підприємствами малого бізнесу, що сплачують єдиний податок, існують інші правила. Зокрема, згідно п. 292.2 ПКУ, при продажу основних засобів юридичними особами - платниками єдиного податку ІІІ групи дохід визначається як сума коштів, отриманих від продажу таких основних засобів. Але якщо основні засоби продані після їх використання протягом 12 календарних місяців з дня введення в експлуатацію, дохід визначається як різниця між сумою коштів, отриманою від продажу таких основних засобів, та їх залишковою балансовою вартістю, що склалася на день продажу.

При цьому необхідно враховувати, що «залишкова балансова вартість» основних засобів визначається за п. 4 П(С)БО 7 як різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченої амортизації (зносу) [3].

Зарахування до суми доходу суб'єкта малого підприємництва надходження від продажу основних засобів може спричинити втрату можливості підприємству перебувати на спрощеній системі оподаткування. Згідно роз'яснень ДФСУ: до річного обсягу доходу юридичної особи - платника єдиного податку, що дає право перебувати на спрощеній системі у третій групі, включається сума доходу від операції з продажу основних засобів, яка була оподаткована єдиним податком.

Таким чином, до річного обсягу доходу у юридичних осіб ІІІ групи «єдинників» потраплятиме:

- якщо основні засоби використовувалися більше 12 календарних місяців, лише різниця між сумою коштів, отриманою від продажу, та залишковою балансовою вартістю цих основних засобів, оскільки саме з такої різниці ці підприємства сплачують єдиний податок;

- якщо основні засоби використовувалися не більше 12 календарних місяців, уся сума коштів, отримана від продажу (за винятком ПДВ для платників ПДВ), оскільки в цьому випадку саме з такої суми доходу ці підприємства сплачують єдиний податок.

В разі пошкодження або зіпсуття об'єкта основних засобів, що були застраховані на випадок втрати за умовами майнового страхування чи страхування цивільної відповідальності, суб'єкт підприємницької діяльності в разі настання страхового випадку має можливість отримати страхове відшкодування. Такі суми теж необхідно зараховувати до доходу підприємства.

Згідно зі ст. 9 Закону України «Про страхування» страхове відшкодування – це страхова виплата, яка здійснюється страховиком у межах страхової суми за договорами майнового страхування і страхування відповідальності при настанні страхового випадку [4].

Тому у випадку отримання юридичною особою - платником єдиного податку третьої групи страхового відшкодування за пошкоджені основні засоби, суми страхового відшкодування включаються до доходу такого платника податку у податковому періоді їх отримання.

При організації бухгалтерського обліку доходів суб'єкта малого підприємництва обов'язково необхідно враховувати особливості визнання доходів від операцій з основними засобами з дотриманням вимог податкового законодавства, оскільки спрощена система оподаткування в окремих випадках відрізняється від загальної.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» № 290 від 29 лист. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua.

2. Податковий кодекс України № 2755-XI від 2 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» № 92 від 27 квіт. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua.

4. Закон України «Про страхування» № 85/96-ВР від 7 бер. 1993 р. (в редакції від 15 січ. 2015 р.) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua.

СКЛАДАННЯ ПОДАТКОВОЇ НАКЛАДНОЇ ПРИ НАДАННІ ПОСЛУГ

Левченко Зоя Михайлівна,
кандидат економічних наук, доцент
Хоменко Тетяна Михайлівна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність
«Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Справляння податку на додану вартість є головним джерелом наповнення Державного бюджету країни. Україна постійно удосконалює порядок оподаткування діяльності підприємств, зокрема, податком на додану вартість. Постійні зміни у законодавстві, впровадження електронного Єдиного реєстру податкових накладних, запровадження їх блокування, спричинюють наявність проблем у сфері обліку та оподаткування діяльності підприємств.

Для суб'єктів підприємницької діяльності, основним видом якої є надання послуг, існують певні особливості складання податкової накладної.

Податкова накладна – документ податкового обліку, що засвідчує настання податкового зобов'язання платника податку на додану вартість в разі продажу / постачання товарів, робіт послуг. Пунктом 185.1 Податкового кодексу України визначено, що об'єктом оподаткування ПДВ є операції з постачання товарів та послуг, місце постачання яких розташовано на митній території України [1].

Порядок ведення Єдиного реєстру податкових накладних, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 1246 від 29.12.2010 р. (у редакції Постанови КМУ № 341 від 26.04.2017 р.) визначає податкову накладну як електронний документ, який складається платником податку на додану вартість відповідно до вимог Податкового кодексу України в електронній формі у затвердженому в установленому порядку форматі та надсилається для реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних [2].

Постачання послуг – це будь-яка операція, що не є постачанням товарів, чи інша операція з передачі права на об'єкти права інтелектуальної власності та інші нематеріальні активи, чи надання інших майнових прав стосовно таких об'єктів права інтелектуальної власності, а також надання послуг, що споживаються в процесі вчинення певної дії або провадження певної діяльності [1].

З 01.03.2017 р. набрав чинність Наказ Міністерства фінансів України № 276 від 23.02.2017 р. «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України», яким внесено зміни до підпункту 2 пункту 16 Порядку заповнення податкової накладної / розрахунку коригування, який затверджений наказом Міністерства фінансів України

№ 1307 від 31.12.2015 р. [3].

Внесені зміни до діючого порядку заповнення податкової накладної регламентували порядок заповнення податкової накладної в разі надання послуг в такій редакції:

- графа 3.1 податкової накладної заповнюється у разі постачання товару, в якій зазначається код товару згідно з УКТ ЗЕД;

- графа 3.3 податкової накладної заповнюється у разі постачання послуги**,** в якій зазначається код послуги згідно з Державним класифікатором продукції та послуг.

Таким чином, код послуги зазначається в графі 3.3 податкової накладної згідно з Державним класифікатором продукції та послуг ДК 016:2010. Код послуги зазначається в графі 3.3 податкової накладної неповністю, але не менше ніж чотири перших цифри відповідного коду**.**

Реквізит податкової накладної «Номенклатура товарів/послуг продавця» віднесено до складу обов'язкових (підпункт «є» пункту 201.1 статті 201 Кодексу) і має відповідати формулюванню у первинних документах, якими супроводжується постачання таких товарів/послуг, та не повинен містити інших даних.

Умовами договору повинні бути передбачені всі види робіт згідно номенклатури та включені матеріальні цінності, необхідні підряднику для виконання своїх договірних зобов'язань. Згідно ст..180 Господарського кодексу України зміст господарського договору становлять умови договору, визначені угодою його сторін, спрямованою на встановлення, зміну або припинення господарських зобов'язань, як погоджені сторонами, так і ті, що приймаються ними як обов'язкові умови договору відповідно до законодавства [4].

Але при наданні послуг виникають ситуації, коли необхідно зазначати в податковій накладній вартість матеріальних цінностей, спожитих в процесі надання послуг, але не включених до їх кошторисної вартості. Враховуючи стан законодавства з питань оподаткування податком на додану вартість та складання податкової накладної при наданні послуг, якщо договір передбачає виконання робіт і вартість матеріалів включено до вартості робіт, перелічувати в податковій накладній номенклатуру матеріалів, що використовуються, та коди УКТ ЗЕД на них не потрібно, досить визначити код виконуваної роботи.

Якщо ж за договором вартість матеріалів не включено до вартості робіт, а виділено окремо, то крім коду виконаної роботи в податковій накладній потрібно також зазначати і номенклатуру використаних матеріалів із зазначенням їх коду згідно з УКТ ЗЕД.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України № 2755-XI від 2 груд. 2010 року [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua.

2. Порядок ведення Єдиного реєстру податкових накладних. Постанова Кабінету Міністрів України № 1246 від 29 груд. 2010 р. (у редакції Постанови КМУ № 341 від 26 квіт. 2017 р.) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua.

3. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України. Наказ Міністерства фінансів України № 276 від 23 лют. 2017 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua.

4. Господарський кодекс України № 436 -VI від 16 січ. 2003 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua

УДК 657

НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ: ОЦІНКА, ОБЛІК, ДОКУМЕНТУВАННЯ

Лега Ольга Василівна,
кандидат економічних наук, доцент
Грішненко Ірина Вікторівна,
здобувач вищої освіти СВО – бакалавр
спеціальності «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Нематеріальні активи (далі - НА) є важливим об’єктом бухгалтерського обліку за своїми характеристиками, своїм складом, за рівнем впливу на результати господарської діяльності та фінансовий стан підприємства. Їх особливістю є відсутність фізичної субстанції, але вони мають певний матеріальний носій. Наприклад: диск - матеріальний носій програмного комп’ютерного забезпечення; на папері міститься угода про авторські права, свідоцтво, ліцензія, патент та інше. Але фізична основа має вторинний характер.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи та її розкриття у фінансовій звітності регламентуються П(С)БО 8 «Нематеріальні активи». Згідно п. 8 НА – це немонетарні активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані та утримуються підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

В обліку і звітності нематеріальні активи відображають за первісною, відновною (при переоцінці) і залишкової вартості (звітності). Первісна вартість даного виду активів має бути сформована з урахуванням джерел надходження та інших чинників.

Таблиця 1

Порядок формування первісної вартості НА

Джерела надходження	Порядок формування первісної вартості
1	2
Придбання нематеріального активу	Складається з ціни придбання, мита, непрямих податків, що не підлягають відшкодуванню, та інших витрат, пов’язаних з його придбанням та доведенням до стану, у якому він придатний для використання за призначенням. Дт 15 Кт 63; Дт 12 Кт 15.

Продовж. табл. 1

1	2
Обмін на подібний об'єкт	Дорівнює залишковій вартості переданого нематеріального активу. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливу вартість, то первісною вартістю є його справедлива вартість із включенням різниці до фінансових результатів звітного періоду.
Обмін (або частковий обмін) на неподібний об'єкт	Дорівнює справедливій вартості переданого нематеріального активу, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана під час обміну.
Безоплатне отримання	Є їх справедлива вартість на дату отримання. Дт 12 Кт 424.
Внесення до зареєстрованого капіталу підприємства	Визнається погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість. Дт 12 Кт 46.
Створення власними силами підприємством	Вона включає прямі витрати на оплату праці, прямі матеріальні витрати, інші витрати, безпосередньо пов'язані зі створенням цього нематеріального активу та приведенням його до стану придатності для використання за призначенням. Дт 154 Кт 66, 65, 20, 685, інші витрати; Дт 12 Кт 154.

Для цілей оподаткування амортизації підлягають не об'єкти нематеріальних активів, а витрати на їх придбання за умови, що їх придбано для використання в господарській діяльності. Розрахунок амортизації нематеріальних активів здійснюється відповідно до НП(С)БО або МСФЗ з урахуванням обмежень, встановлених пп. 14.1.138 п. 14.1 ст. 14 розділу І ПКУ. Застосовуються методи нарахування амортизації, передбачені національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, крім «виробничого» методу.

Процес нарахування зносу (амортизації) в бухгалтерському обліку відображається по Дт 91, 92 (і т. д.) Кт 133.

Для обліку НА призначено рахунок синтетичного обліку 12 «Нематеріальні активи».

Таблиця 2

Характеристика рахунку 12 «Нематеріальні активи»

Дт – відображується придбання, отримання внаслідок розробки НА, дооцінка.	Кт – відображується продаж, безоплатна передача, уцінка.
Кореспонденція	
З Дт рахунків:	З Кт рахунків:
13, 18, 28, 41, 42, 85, 94, 97	13, 14, 15, 18, 37, 40, 41, 42, 46, 48, 53, 74.

На підставі первинних документів (НА-1 «Акт введення в господарський обіг об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів», НА-2 «Інвентарна картка обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів», НА-3 «Акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів», НА-4 «Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів») дані про рух нематеріальних активів протягом звітного періоду відображаються в облікових регістрах і використовуються для

заповнення Головної книги та форм звітності. Для узагальнення інформації про наявність і рух нематеріальних активів та амортизацію використовують Журнал-ордер 4 А с-г. Аналітичний облік нематеріальних активів ведеться у Відомості 4.3. в яку з регістрів аналітичного обліку за попередній рік переносяться дані на початок звітного року. У фінансовій звітності інформація про нематеріальні активи відображається у Балансі (Звіті про фінансовий стан) (І розділ активу рядки 1000, 1001, 1002) та Примітках до фінансової звітності (розділ І).

Список використаних джерел:

1. П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» № 242 від 18 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30 лист. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.

ОРГАНІЗАЦІЯ СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

Лега Ольга Василівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Кириченко Владислав Павлович,
здобувач вищої освіти СВО – магістр
спеціальності «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Однією із стратегічних галузей тваринництва України, що визначає продовольчу безпеку держави, якість харчування населення та має високий експортний потенціал є молочне скотарство.

Для здійснення комплексних досліджень стану тваринництва, в .ч. молочного скотарства, одним з головних джерел інформації є статистична звітність, яка формується залежно від потреб кінцевих споживачів інформації.

Статистична звітність – це офіційний документ, в якому містяться статистичні дані про роботу підзвітного підприємства чи установи, які занесені в суворо обумовлену форму і які повинні бути обов`язково подані вищій і контролюючій організації в затверджені строки.

Ібатуллін М. І. [1] статистичну інформацію, яка збирається органами статистики України для цілей тваринництва, узагальнює в інформаційні блоки: 1 – обсяги виробництва продукції тваринництва, 2 – витрати кормів, 3 – реалізація сільськогосподарської продукції.

Використавши основні форми статистичної звітності сільськогосподарських підприємств (Звіт про виробництво продукції тваринництва, кількість сільськогосподарських тварин і забезпеченість їх кормами № 24 - Наказ Держстату № 136 від 01 серп. 2016 р., Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств № 50-сг -

Наказ Держстату № 346 від 27 лист. 2015 р., Звіт про реалізацію продукції сільського господарства № 21 - Наказ Держстату № 136 від 01 серп. 2016 р.) охарактеризуємо порядок відображення інформації щодо виробництва та реалізації продукції молочного скотарства.

Таблиця 1

Порядок відображення інформації щодо виробництва та реалізації продукції молочного скотарства у статистичній звітності

Форма статистичної звітності	Інформація, що відображається
Обсяги виробництва продукції тваринництва	
№ 24	Розділ 1.2. «Продукція тваринництва інша»: рядок 1221 «Молоко великої рогатої худоби – усього», 1222 «у т.ч. молоко корів молочних порід»
№ 50	Розділ 1. «Виробництво і реалізація продукції сільського господарства і послуг»: по рядку 0180 «молоко» графа 1 «середньорічне поголів'я, голів», 2 - «вироблено продукції, ц», 3 – «виробнича собівартість, тис. грн»
	Розділ 4. «Баланс продукції сільського господарства»: по рядку 18 «Молоко» графа 1 «Наявність на початок року», 2 «Надходження усього» 3 – «у т.ч. куплено та інші надходження»
Витрати кормів	
№ 24	Розділ 6.2. «Витрати кормів»: рядок 6210 «у тому числі корови та бугаї-плідники»
№ 50	Довідка 1. Структура виробничої собівартості за видами продукції сільського господарства: рядок 0617 «Молоко» по графі 3 «Корми»
Реалізація сільськогосподарської продукції	
№ 21	Рядок 498 «Молоко від сільськогосподарських тварин усіх видів, сире» по графі 1 «Кількість реалізованої продукції, ц», 2 – «Вартість реалізованої продукції (без дотацій і ПДВ), грн», 3 – «Кількість продукції, яка була перероблена на своїх потужностях та передана для перероблення на давальницьких засадах, ц», 4 – «Кількість продукції у наявності безпосередньо в господарстві (власної та прийнятої на зберігання) на кінець року, ц»
№ 50	Розділ «Виробництво і реалізація продукції сільського господарства і послуг»: рядок 0180 «молоко» по графі 1 «у фізичній масі, ц», 2 – «виробнича собівартість, тис. грн», 3 – «повна собівартість, тис. грн», 4 – «чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн»
	Розділ 4. «Баланс продукції сільського господарства»: по рядку 18 «Молоко» графа 5 «продано усього»

Статистичне спостереження щодо стану тваринництва має на меті отримання статистичної інформації про чисельність поголів'я основних видів худоби та птиці, обсяги виробництва основних видів продукції тваринництва, продуктивність худоби та птиці, витрати кормів на годівлю худоби та птиці та на виробництво одиниці продукції тваринництва [2].

Використання зазначених статистичних показників дасть змогу вирішити низку завдань статистики тваринництва, а саме в частині молочного скотарства: 1) вивчення стану і розвитку галузі молочного скотарства і процесів, що відбуваються в ньому; 2) оцінка стану і розвитку галузі молочного скотарства в окремих сільськогосподарських підприємствах, їх групах, категоріях

господарств і в окремих економічних районах, природно-економічних зонах та територіальних одиницях; 3) виявлення і вивчення чинників збільшення обсягів продукції галузі молочного скотарства, підвищення продуктивності сільськогосподарських тварин.

Список використаних джерел:

1. Ібатуллін М. І. Організаційно-методичні підходи удосконалення статистичного обліку в тваринництві / М. І. Ібатуллін // Інноваційна економіка. Науково-виробничий журнал. – 2016. - № 1-2. – С. 235 – 239.

2. Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження щодо стану тваринництва, затверджені Наказом Державного комітету статистики України № 75 від 31 бер. 2011 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2011/75/metod.htm.

УДК 657:631.162:002.72

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Лега Ольга Василівна,
кандидат економічних наук, доцент
Козачок Катерина В'ячеславівна,
здобувач вищої освіти СВО – бакалавр
спеціальності «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Облікова політика виступає інструментом бухгалтерського обліку, який розробляється підприємством самостійно, виходячи з чинних нормативно-правових документів.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1]. В проекті Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №4646-Д, облікова політика визначена як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності [2]. На нашу думку, внесені зміни будуть точніше відображати значення облікової політики, адже насправді її правилами керуються не лише для складання звітності, але і ведення обліку в загальному.

Підприємство самостійно на основі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку визначає за погодженням з власником (власниками) або уповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів облікову політику підприємства, а також зміни до неї [3].

У розпорядчому документі про облікову політику наводяться принципи,

методи і процедури, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більш ніж один їх варіант, а також попередні оцінки, які використовуються підприємством з метою розподілу витрат між відповідними звітними періодами. Одноваріантні методи оцінки, обліку і процедур до такого розпорядчого документа включати недоцільно. [3]

Існування облікової політики свідчить про наявність у підприємств права вибору форм та методів збору та узагальнення даних бухгалтерського обліку. Складові облікової політики визначають відповідні можливості впливу на формування показників господарської діяльності підприємств, а тому потребують ретельного вивчення. Основні складові облікової політики сільськогосподарських підприємств представлено у табл. 1:

Таблиця 1

Основні складові облікової політики сільськогосподарських підприємств

Елементи	П(С)БО, розкриття інформації в обліковій політиці
1	2
Основні засоби	П(С)БО 7. Визнання та оцінка основних засобів, методи амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, інвестиційної нерухомості, у разі якщо вони обліковується за первісною вартістю; вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів; підходи до переоцінки необоротних активів; зменшення корисності основних засобів, критерії розмежування об'єктів операційної нерухомості та інвестиційної нерухомості, підходи до віднесення витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта основних засобів до первісної вартості або витрат звітного періоду.
Біологічні активи	П(С)БО 30. Визнання та оцінка біологічних активів, порядок визнання доходів та витрат сільськогосподарської діяльності
Запаси	П(С)БО 9. Визнання та первісна оцінка запасів, оцінка запасів на дату балансу, методи оцінки вибуття запасів, періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів, порядок обліку і розподілу транспортно-заготівельних витрат, ведення окремого субрахунку обліку транспортно-заготівельних витрат, визначення одиниці аналітичного обліку запасів
Дебіторська заборгованість	П(С)БО 10. Визнання та оцінка дебіторської заборгованості, метод обчислення резерву сумнівних боргів (у разі потреби – спосіб визначення коефіцієнта сумнівності)
Капітал	НП(С)БО 1. Зміст статей про власний капітал, підходи до періодичності зарахування сум дооцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку; перелік створюваних забезпечень майбутніх витрат і платежів, базу розподілу витрат за операціями з інструментами власного капіталу
Витрати	П(С)БО 16. Визнання витрат, склад витрат, застосування класу 8 та/або 9 Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, бази їх розподілу, перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)

Елементи	П(С)БО, розкриття інформації в обліковій політиці
1	2
Доходи	П(С)БО 15. Визнання та класифікація доходу, оцінка доходу,
Фінансова звітність	НП(С)БО 1, П(С)БО 25. Склад та елементи фінансової звітності, звітній період, якісні характеристики фінансової звітності, принципи підготовки фінансової звітності, кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції, події та статті фінансової звітності; спосіб складання звіту про рух грошових коштів

Таким чином, облікова політика дає можливість генерувати інформацію, яка використовується з різною метою: для потреб аналізу показників фінансово-господарської діяльності підприємства; маркетингових досліджень; конкурентоспроможності виробництва; прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 – XIV від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.

2. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (щодо удосконалення деяких положень) № 4646-д від 16. черв. 2017 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls.

3. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства №635 від 27 черв. 2013 р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article.

4. Лега О. В. Облікова політика: особливості формування у сільськогосподарських підприємствах / О. В. Лега // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. Вип.91. – Харків: ХНТУСГ, 2009 р.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

Луненко Олександра Валентинівна,
напрям підготовки «Облік і аудит»,
СВО «Бакалавр»
Дугар Тетяна Євгеніївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Відомо, що одним з основних принципів бухгалтерського обліку є вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства в національній валюті України єдиним грошовим вимірником, а саме в гривні. Але, у разі здійснення зовнішньоекономічних операцій та пов’язаних з ними розрахунків в іноземній валюті, підприємство (клієнт) відкриває в банках валютні рахунки для розрахунків з контрагентами – нерезидентами –

іноземними компаньйонами, а також для використання готівки в іноземній валюті.

Якщо на валютному рахунку підприємства відсутня (недостатня) необхідна сума коштів, підприємство має право, на підставі заяви про купівлю валюти та розрахунку витрат на відрядження за межи України, звернутися до уповноваженого банку (суб'єкта ринку) з питання придбання іноземної валюти за гривні на міжбанківському валютному ринку України.

Документальне забезпечення касових операцій в іноземній валюті обов'язково так як й для касових операцій у національній валюті. Тобто приймання та видача готівки під час проведення розрахунків через касу повинні відображатися у відповідних регістрах бухгалтерського обліку - у касовій книзі, журналах синтетичного та аналітичного обліку.

Клієнт-резидент зобов'язаний використати іноземну валюту, що куплена (або обміняна згідно з Положення) у встановленому порядку через суб'єкта ринку, не пізніше ніж за десять робочих днів після дня її зарахування на його поточний рахунок на потреби, зазначені в заяві про купівлю іноземної валюти. Якщо в клієнта залишається невикористана готівкова іноземна валюта, що була раніше куплена, обміняна для витрат на відрядження за межі України та/або на експлуатаційні витрати на транспортні засоби за межами України, то вона підлягає зарахуванню на його поточний рахунок (без зарахування на розподільчий рахунок) протягом п'яти робочих днів з часу оприбуткування до каси суб'єкта господарювання, з якого вона за бажанням клієнта може бути продана. Така валюта може надалі використовуватися лиш на відрядження та/або на експлуатаційні витрати на транспортні засоби за межами України.

Операції з готівки в іноземній валюті відображаються в обліку в валюті та в гривнях шляхом перерахунку суми іноземної валюти із застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції. Валютний курс установлює Національний банк України (НБУ) як курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни. Зміна валютного курсу призводить до необхідності корегування гривневого еквіваленту у зв'язку з виникненням різниці між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах. Сума різниці називається курсовою різницею. Згідно з п. 9 П(С)БО 21 « Вплив змін валютних курсів» курсові різниці від перерахунку грошових коштів в іноземній валюті та інших монетарних статей про операційну діяльність відображаються у складі інших операційних доходів чи витрат [2].

Таким чином, у бухгалтерському обліку для відображення курсових різниць будуть використовуватися такі субрахунки:

– 714 "Дохід від операційної курсової різниці", за яким узагальнюється інформація про доходи від курсових різниць за активами й зобов'язаннями підприємства, пов'язаними з операційною діяльністю підприємства;

– 945 "Втрати від операційної курсової різниці", на якому ведеться облік втрат за активами й зобов'язаннями операційної діяльності підприємства від зміни курсу гривні до іноземної валюти.

Крім того, на кожну дату балансу монетарні статті в іноземній валюті

відображаються з використанням валютного курсу на дату балансу. Інформація про зміну курсу, сума валюти в гривні та іноземній валюті будуть зазначені у виписці банка. Визначення курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті проводиться на дату здійснення розрахунків та на дату балансу.

Узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів у іноземній валюті в касах, грошових документів (у іноземній валюті), які знаходяться в касі підприємства (поштових марок, сплачених проїзних документів тощо) здійснюється в Журналі 1 і відомостях до цього Журналу 1.1, 1.3.

Журнал 1 використовується для відображення оборотів за кредитом субрахунків 302 "Каса", 33 "Інші кошти". У відомостях до Журналу 1 відображаються обороти за дебетом субрахунків 302, 33. Записи у Журналі 1 та відомостях здійснюються на підставі первинних та зведених облікових документів (звітів касира і доданих до них прибуткових та видаткових касових ордерів) у розрізі кореспондуючих рахунків у хронологічному порядку. Відображення операцій, здійснених у іноземній валюті, використовується Журнал 1 і відомості до нього, які заповнюються у валюті здійснення операцій. Для кожної іноземної валюти, в якій здійснювалися операції, ведеться Журнал 1 і відомості до нього, які позначаються назвою валюти, в якій вони заповнюються.

Аналітичні дані про грошові кошти в іноземній валюті наводяться у гривнях і одночасно в тій валюті, в якій здійснювалась операція в іноземній валюті. Залишки на відповідних рахунках у відомостях на кінець місяця встановлюються як різниця між сумою сальдо на початок місяця і дебетових оборотів по рахунку за поточний місяць і сумою кредитових оборотів за місяць. Сальдо рахунків перевіряється з відповідними документами - звітами касира.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]– Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3332-17. – Назва з екрану.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів». Затв. Наказом Мінфіну від 10.08.00р.№193 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO.aspx.

3. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: Монографія.-К: Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.

УДК 657.012.12:637.1 (477)

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ КОМПАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ СТАНУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Мошковська Олена Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Київський національний торговельно-економічний
університет, м. Київ

Досвід розвитку вітчизняної системи управління на багатьох вітчизняних молокопереробних підприємствах в останнє десятиліття продемонстрував, що навіть за економічно обґрунтованої структури управління бажаних результатів досягти не вдається. Одними з основних причин такого стану э брак системи оцінки управлінського обліку на підприємстві та недостатня кількість об'єктивних механізмів його контролю.

В іноземній літературі завдання оцінки ефективності системи управлінського обліку, як правило, розподіляється на дві складові: оцінка майбутньої ефективності системи управлінського обліку й оцінка ефективності роботи системи управлінського обліку за минулий період, протягом якого вона функціонувала [1, с. 12 – 16; 2, с. 17 – 20]. Обидва завдання не мають нині стандартного вирішення і перебувають на стадії розробки й активних дискусій у науковій та періодичній літературі. Труднощі розрахунків за цими методиками полягають в тому, що у розпорядженні аналітиків відсутні точні цифри майбутніх грошових потоків, важко здійснити прогноз майбутніх доходів тощо. Більшість методик ґрунтується на застосуванні технологій моделювання, використовуються і методи проектного аналізу.

Проте слід визнати той факт, що наведений підхід є суто економічним і не дає можливості визначити показник «якість управлінського обліку», котрий характеризує реальний стан управлінського обліку в плані реалізації основних облікових функцій на підприємстві, оцінений відповідно до обраної системи критеріїв і встановленої певної числової градації, що свідчить про якість реалізації кожної окремої облікової функції.

А. Р. Валіулова та В. І. Приходько у своїй праці пропонують оцінювати систему управлінського обліку за критерієм стратифіційності [3, с. 4 – 17]. За стратифікації система описує поведінку об'єкту із різних сторін, на різних рівнях функціонування системи Кожен рівень, або страта, має власні характерні особливості, за допомогою яких описується поведінка системи.

Відповідно до принципів стратифікації автори виділяють такі суттєві страти: методологічну, інформаційну, функціональну, організаційну, технічну, персональну і економічну. Методологія стратифікованого підходу дозволяє вичленити будь-яку кількість страт, на яких може бути подана і досліджена система управлінського обліку, і це розкриває нові можливості для дослідження управлінського обліку з позицій системного підходу.

Тож наведений підхід дає змогу оцінювати саме якість управлінського обліку на основі виокремлення його ключових елементів та їх дальшої оцінки.

Що стосується реальних можливостей оцінки якості управлінського обліку на молокопереробних підприємствах, то необхідно, насамперед, орієнтуватися на те, що сучасна наука, зокрема наука управлінського аналізу, базується на положенні, що будь-яке дослідження має ґрунтуватися на системному методі, коли дослідник ставить за мету виокремлення таких ключових понять, як елементи системи, їх зв'язок і якість. З огляду на те, що сучасний облік є сукупністю конкретних облікових систем, і ця сукупність утворює мета-інтегративну систему, що складається з окремих елементів, поєднаних структурними зв'язками, цей підхід виправдовує себе, оскільки надає можливість впорядковувати наявний емпіричний матеріал стосовно поведінки облікової системи на основі аналізу і синтезу.

У першому випадку (аналіз) вирішується завдання «розчленування» злитої, аморфної маси різнорідного матеріалу і даних на скільки-небудь самостійні елементи (наприклад, реальних витрат, що фіксуються в обліку, тощо), які на практиці взаємодіють між собою, зберігаючи при цьому свою самостійну сутність і якість. У другому (синтез) – передбачається виокремлення стійких зв'язків між елементами, що поєднані в певні структури, при цьому «загальне» (наприклад, система управлінського обліку) може бути виділено абстрактно, на рівні окремого поняття, але може аналізуватись і змістовно, на основі проникнення у природу (структуру) даної системи.

На наше переконання, оцінка ефективності функціонування системи управлінського обліку має бути об'єктивною, а отже, необхідно віддавати перевагу її якісним вимірникам. Для аналізу якості управлінського обліку доцільно виходити з того, що елементи системи управлінського обліку існують на будь-якому підприємстві, відповідно, необхідні їх узагальнення та систематизація в логічно завершену, цілісну систему управлінського обліку. У визначенні цього положення слід виходили з того, що управлінський персонал так чи інакше організовує якесь середовище управлінської інформації для підтримки прийняття своїх рішень [4].

При цьому оцінка діяльності будь-якого підрозділу має враховувати міру виконання поставлених перед ним цілей. Першорядна мета підрозділу управлінського обліку, як, утім, і апарату управління, полягає у спрямуванні діяльності підприємства на досягнення вибраної стратегії. Отже, виміряти якість функціонування системи управління й управлінського обліку можна на основі оцінки міри виконання цільових функцій, що є головними показниками якості управлінського обліку на молокопереробних підприємствах України.

Список використаних джерел:

1. Управленческий учет /Р. Гаррисон, Э. Норин, П. Брюэр – М.: «Companion Group», 2011. 1024 с.
2. Николаева О. Е., Шишкова Т. В. Управленческий учет. Изд. 4–е, дополн. М.: Едиториал УРСС, 2003. 320 с.
3. Валиулова А.Р., Приходько В.И. Стратифицированное представление системы управленческого учета // Управленческий учет. 2006. № 5. С. 4–17.
4. Черненко А. Кто и как должен заниматься управленческим учетом? [Электронный ресурс] // Журнал «Управление компанией» : http://www.rcb.ru.

УДК 352.07

ЗАСТОСУВАННЯ НОВОГО ПЛАНУ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Нездойминога Олена Євгеніївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

В умовах розвитку ринкових відносин в економіці України, продовжуються реформування бухгалтерського обліку. Нажаль модернізація обліку у державному секторі відбувається значно повільніше, ніж у інших.

З метою гармонізації бухгалтерського обліку та звітності в Україні з міжнародними стандартами та директивами ЄС, особливої актуальності набуває пошук шляхів удосконалення національних підходів щодо бухгалтерського обліку державних та комунальних підприємств, установ та організацій.

Територіальна громада – сукупність жителів, об'єднаних постійним проживанням в межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів декількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр та здійснюють діяльність щодо задоволення потреб, пов'язаних з побутом, середовищем проживання, відпочинком, навчанням, спілкуванням визначеної спільноти жителів.

Останні зміни, що торкнулися бухгалтерського обліку державного сектору, а отже й територіальних громад пов'язані з прийняттям до застосування нового Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі.

До 01.01.2017 г. План рахунків називався «План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ». Тепер він носить назву, що відноситься до всіх підприємств державного сектору, різновидів яких стало більше.

До 01.01.2017 р. у Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ було передбачено наступні класи рахунків:

Клас 1. Необоротні активи
Клас 2. Запаси
Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи
Клас 4. Власний капітал
Клас 5. Довгострокові зобов'язання
Клас 6. Поточні зобов'язання
Клас 7. Доходи
Клас 8. Витрати
Клас 9. Адміністративні послуги

В новому План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі передбачені такі класи:

Клас 1. Нефінансові активи
Клас 2. Фінансові активи
Клас 3. Кошти бюджетів та розпорядників бюджетних коштів

Клас 4. Розрахунки

Клас 5. Капітал та фінансовий результат

Клас 6. Зобов'язання

Клас 7. Доходи

Клас 8. Витрати

Клас 9. Позабалансові та управлінські рахунки бюджетів та державних цільових фондів

Клас 0. Позабалансові рахунки розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів [2].

Слід відмітити, що Мінфіном підготовлено Рекомендації зі співставлення субрахунків бухгалтерського обліку доходів та витрат з кодами бюджетної класифікації (див. лист від 30.12.2016 р. № 31-11420-06-5/37851, а також розроблено підготував Методичні рекомендації зі співставлення субрахунків бухгалтерського обліку та перенесення залишків, які затвердив наказом від 21.12.2016 р. № 1127.

Особливістю є те, що в Плані рахунків за десятковою системою наведено коди (номери) і найменування синтетичних рахунків і субрахунків. При цьому цифри в кодах означають наступне:

перша цифра балансового рахунку означає клас рахунків;

друга — номер синтетичного рахунку;

третя — ідентифікатор суб'єкта державного сектору, що змінювалася залежно від виду суб'єкта держсектору:

1 — розпорядник бюджетних коштів;

2 — державний цільовий фонд;

3 — державний бюджет;

4 — місцеві бюджети;

5 — рахунки органів Казначейства.

У 2017 році актуальні тільки дві цифри ідентифікатора. Це:

1 — розпорядник бюджетних коштів;

2 — державний цільовий фонд.

4 — номер субрахунку (окрім позабалансових рахунків класу 0).

Позабалансові рахунки класу 9 «Позабалансові та управлінські рахунки бюджетів та державних цільових фондів» в 2017 році не застосовуються [1].

Особливістю цього переходу на новий План рахунків є те, що не усі старі рахунки повністю відповідають новим. А територіальні громади, як один з видів підприємств державного сектору, можуть використовувати його при складанні кореспонденції рахунків за операціями, орієнтуючись на вище зазначені методичні рекомендації.

Список використаних джерел:

1. Гапоненко Л. Новий план рахунків: переносимо залишки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://buhgalter.com.ua/

2. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі затверджений наказом МФУ від 31.12.2013 № 1203. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://buhgalter.com.ua/

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ НАДХОДЖЕННЯ ЗЕРНА

Оніпко Світлана Анатоліївна,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр» ,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Для документального оформлення надходження та руху отриманого зерна сільськогосподарського підприємства застосовують форми, затверджені ще в 70-х роках минулого століття, адже нових форм на сьогодні немає. Сільськогосподарські підприємства також можуть самостійно розробити форми первинних і зведених облікових документів (у т. ч. в електронній формі) із зазначенням обов'язкових реквізитів, передбачених ч 2 ст. 9 Закону від 16.07.1999 р. № 996-XIV «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», таких як: назва документа (форми); дата складання документа; назва підприємства, від імені якого складено документ; зміст та обсяг господарської операції, одиниця виміру господарської операції; посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції та правильності її оформлення; особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції [1].

Можливі три варіанти документування відправки зерна з поля на тік або зерносклад: за допомогою талонів, путівок або реєстрів приймання зерна. Кожне сільськогосподарське підприємство на власний розсуд обирає оптимальний для себе варіант.

Детальніше розглянемо один з варіантів документування відправки зерна, а саме застосування талонів. За цим варіантом обліку одержаної зернової продукції застосовуються: Талон комбайнера (форма № 77в), Талон шофера (форма № 77б) і спеціальні реєстри (форми № 71а та № 78а).

До початку збирання врожаю талони слід заповнити, указавши назву підприємства,прізвище комбайнера (шофера), його табельний номер, номер агрегата (комбайна, машини, трактора). Талони, підписані головним бухгалтером, скріплюються печаткою та реєструються в Журналі обліку виданих талонів (форма № 188) [2].

Під час вивантаження зерна з комбайна в автомобіль відбувається обмін талонами, тому в кожного комбайнера та водія буде стільки талонів, скільки бункерів зерна прийнято і завантажено для перевезення.

Якщо відправляється неповний бункер, то комбайнер зобов'язаний зазначити в талоні його фактичний обсяг (наприклад 0,5 або 0,25), завіривши дані своїм підписом. Також водій і комбайнер зазначають у своїх талонах вид отриманого зерна, номер поля та дату завантаження. Для повного завантаження автомобіля шофер може забирати зерно від кількох комбайнів. У такому разі він обов'язково обмінюється талонами з комбайнерами.

Водій відвозить зерно на тік, де воно зважується і встановлюється маса брутто, тари і нетто. Дані записуються у Реєстрі прийняття зерна вагарем. Цей реєстр відкривають щодня на кожну культуру та її сорт. Завідувач току записує туди номер автомашини, її вагу із зерном і без, вагу брутто за мінусом тари.

Водій підтверджує своїм підписом кількість зданого на тік зерна, після чого ці дані реєструються в журналі вагаря, який є підставою для оприбуткування зерна. Наприкінці робочого дня завідуючий током (вагар) підраховує в реєстрах загальну масу прийнятого за день зерна й записує підсумки у Відомість руху зерна та іншої продукції, а відтак не пізніше наступного дня передає до бухгалтерії господарства одержані талони разом із Відомістю та доданими до неї реєстрами [2].

Після зважування водій передає завідувачеві току (вагареві) талони, отримані від комбайнера, і свій Реєстр, який щодня виписує бухгалтерія. У цей документ завідувач току (вагар) записує номери талонів комбайнера, назву культури, масу фактично прийнятого зерна в кілограмах, номер поля, відстань перевезення. Підписаний реєстр повертають водієві.

Водій на підставі свого Реєстру щодня вносить дані про кількість перевезеного зерна (у кг), кількість поїздок, відстань перевезення або в Подорожній лист вантажного автомобіля (форма № 2-ТН), або в Дорожній лист тракториста (форма № 68).

Після закінчення зміни комбайнер передає завідувачеві току талони шофера й отримує від нього Виписку з реєстру про намолот зерна та зібрану площу (форма № 67а).

Метод обліку врожаю зернових за допомогою талонів є на сьогодні найбільш прогресивним. Однак він вимагає чіткої організації роботи всіх осіб, задіяних у процесі збирання врожаю зерна та, відповідно, суворого дотримання документообігу. Оприбуткування продукції зернових культур з поля за допомогою талонів спрощує обліковий процес, дає змогу уникнути кількаразового повторювання записів у документах і зменшує кількість первинних документів, а одержане зерно оприбутковують за реєстром приймання зерна від водія.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16лип.1999 р., із змінами [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.

2. Кім Г. Бухгалтерський облік : первинні документи та порядок їх заповнення : [навч. посіб.] / Г. Кім, В. В. Сопко, С. Г. Кім. – К. : Центр навчальної літератури, 2004.- 440 с.

Науковий керівник – Тютюнник Світлана Василівна, к. е. н., доцент

УДК 657

ОБЛІК ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН І НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Остапенко Тетяна Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Баклицька Марина Романівна,
СВО-Бакалавр
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Облік доходів сільськогосподарські підприємства здійснюють відповідно до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», а облік витрат – згідно з П(С)БО 16 «Витрати».

Будь-яка діяльність підприємства потребує здійснення певних витрат, які впливають на величину його прибутку (збитку). Для обліку витрат Планом рахунків передбачено рахунки класу 9 «Витрати діяльності».

На рахунках 9 класу підприємства ведуть облік таких операційних витрат [1]:

1. Собівартість реалізації. Рахунок 90 призначено для узагальнення інформації про собівартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг.

2. Загальновиробничі витрати. На рахунку 91 ведеться облік виробничих накладних витрат на організацію виробництва.

3. Адміністративні витрати. На рахунку 92 відображаються загальногосподарські витрати, пов’язані з управлінням та обслуговуванням підприємства.

4. Витрати на збут. На рахунку 93 ведеться облік витрат, пов’язаних із продажем продукції, товарів, виконанням робіт і наданням послуг.

5. Інші витрати операційної діяльності. На рахунку 94 ведеться облік витрат операційної діяльності підприємства, крім витрат, які відображаються на рахунках 90, 91, 92, 93.

Первинними документами при відображенні визнання та списання окремих із вказаних витрат є:

1. Адміністративних витрат, витрат на збут: накладна, рахунок, Звіт про використання коштів, наданих у відрядження або під звіт, ВКО, розрахунок бухгалтерії тощо.

2. Інших витрат операційної діяльності: накладна, акт про уцінку, інвентаризаційний опис, порівняльна відомість, розрахунок (довідка) бухгалтерії тощо [3].

Для узагальнення інформації про доходи від операційної діяльності призначено рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності».

Доходи від реалізації готової продукції, товарів, робіт і послуг, доходів від страхової діяльності, а також про суму знижок, наданих покупцям, та про інші вирахування з доходу призначено рахунок 70 «Доходи від реалізації» [2]. Для узагальнення інформації про інші доходи від операційної діяльності підприємства у звітному періоді, крім доходу від реалізації продукції

використовують рахунок 71 «Інший операційний дохід».

Основними первинними документами при накопиченні інформації про інші операційні доходи є: рахунки, рахунки-фактури, товарно-транспортні накладі, платіжні вимоги, акти інвентаризації, виписки банку, довідки (розрахунки) бухгалтерії.

Документальне оформлення організованого на більшості підприємств обліку доходів діяльності здійснюється у вигляді наказу. Так, відповідно до Наказу про облікову політику доходи діяльності традиційно поділяються на:

1. Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).
2. Інші операційні доходи.

В наказі вміщуються також умови визнання доходів від реалізації товарів (продукції), послуг, робіт.

Тому, з урахуванням зазначеного, пропонуємо удосконалити форму наказу про облікову політику (у частині доходів операційної діяльності) в розрізі таких доповнюючих положень:

- перелік та склад доходів операційної діяльності (з урахуванням специфіки діяльності підприємства та чинної класифікації доходів діяльності, що змінена у П(С)БО 15 «Дохід» від 27 червня 2013 р.);
- порядок відображення доходів на рахунках бухгалтерського обліку;
- перелік документів, які підтверджують визнання та списання доходів діяльності (із включенням до графіку документообігу).

Облікова політика підприємств передбачає періодичність віднесення доходів на фінансові результати (щомісяця), що також потрібно заносити окремим фрагментом до наказу про облікову політику.

Пропоновані зміни в наказі про облікову політику також слід враховувати щодо витрат.

Завдяки зазначеному вище у підприємств з’явиться задокументований зміст обраної облікової політики щодо діючої організації обліку доходів операційної діяльності та дієва система попередження виникнення штрафних санкцій за порушення вимог щодо оформлення первинних документів, дотримання термінів їх подання в бухгалтерію. Адже, окремі підприємства в наказі про облікову політику передбачають відповідальність працівників усіх підрозділів, служб, департаментів, за отримання та оформлення первинних документів, виконання вимог та термінів графіку документообігу.

Тож, дані рахунків обліку доходів і витрат операційної діяльності, дають можливість із достатнім ступенем повноти розкривати користувачам інформацію про джерела формування доходів і напрями витрат діяльності підприємства у його звітності.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30 лист. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 290 від 29 лист. 1999 р.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/ laws/show/z0027-00.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 318 від 31 груд. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/ laws/ show/z0027-00.

ОБЛІК ВИТРАТ ЗІ СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Остапенко Тетяна Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент
Заліська Лідія Володимирівна,
СВО-Бакалавр
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

В діяльності підприємств виникає потреба добровільних видів страхування (КАСКО-страхування тощо), та обов'язкового страхування – страхування цивільно-правової відповідальності. Розглянемо матеріали конкретного (досліджуваного) підприємства щодо відображення в обліку витрат на страхування цивільної відповідальності, пов'язаної з експлуатацією транспортного засобу, задіяного для потреб збуту (приклад 1).

Приклад 1. Підприємство в листопаді 2016 року придбало поліс страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (від НАСК «ОРАНТА») на 2017 рік за 900 грн. У складі витрат вартість полісу була відображена на суму 900 грн – протягом дії страхового полісу (в розмірі 1/12 його вартості кожного місяця) (табл. 1).

В обліку витрати зі страхування цивільної відповідальності визнаються залежно від мети використання автомобіля (можуть бути виробничими, загальновиробничими, адміністративними, збутовими тощо).

Таблиця 1

Відображення в обліку операцій, пов'язаних зі страхуванням транспортного засобу

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1. Оплачено поліс обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	371	311	900
2. Отримано поліс обов'язкового страхування	39	65	900
3. Проведено залік зобов'язань	65	371	900
4. У першому місяці (листопаді 2016 року) дії страхового полісу віднесено до витрат періоду 1/12 його вартості (900 грн : 12 місяців = 75 грн)	93	39	75
5. У другому місяці (грудні 2016 року) дії страхового полісу віднесено до витрат періоду 1/12 його вартості	93	39	75
6. У січні – жовтні 2017 року протягом дії страхового полісу віднесено до витрат періоду 1/12 його вартості (кожного місяця)	93	39	750

Витрати зі страхування, враховуючі те, що страхові внески сплачуються раз на рік (наперед), визнаються витратами майбутнього періоду. Їх списують на витрати періоду (щомісяця, протягом дії полісу), попередньо узагальнивши по дебету рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів». Витрати зі страхування з рахунку 39 кожного місяця відносять в дебет одного з рахунків: 23, 91, 92, 93, 94, 97.

Облік щодо розрахунків із страхувальником відображається на рахунку 65. При цьому Інструкція № 291 не передбачає спеціального субрахунку для обліку страхування автоцивільної відповідальності. Тому можна створити субрахунок, наприклад 656 «Обов'язкове страхування цивільної відповідальності на транспорті» [1]. До субрахунку можна відкрити окремі аналітичні рахунки, наприклад 6561 «Обов'язкове страхування цивільної відповідальності на адміністративному транспорті», 6562 «Обов'язкове страхування цивільної відповідальності на транспорті збутової діяльності» і т.д. Або 6561 «Обов'язкове страхування цивільної відповідальності на транспорті (у НАСК «ОРАНТА»)», 6562 «Обов'язкове страхування цивільної відповідальності на транспорті (у страховій компанії «Гарантії»)» і т.д. Надалі вказані рахунки забезпечать не тільки пізнавальне, а й контрольне значення – розробку календаря обов'язкових платежів, контроль потреби пошуку необхідного контрагента. Надалі вказані рахунки можуть виступати також механізмом зниження витрат.

Список використаних джерел:

1. Іванова-Малявіна В. Автоцивілка: облікові моменти [Електронний ресурс] / В. Іванова-Малявіна // Дебет-Кредит. – 2013. – № 17-18. – Режим доступу : https://online.dtkt.ua/Book/%C2%AB%D0%94%D0%9A%C2%BB-%20%E2%84%9617-18-2013.epub/navPoint-8.

ОБЛІК ВИТРАТ НА ЗБУТ У ЧАСТИНІ ПЕЧАТНО-ШТЕМПЕЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Остапенко Тетяна Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Коршак Олеся Віталіївна,
СВО-Магістр
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Облік витрат, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг ведеться на рахунку 93 «Витрати на збут». По дебету рахунку 93 записуються суми проведених витрат на збут, по кредиту – списання цих витрат на фінансові результати.

В практиці діяльності більшості підприємств виникають витрати збуту, що пов'язані із виготовленням кліше. Дані витрати зумовлені, традиційно, наступною ситуацією: постачальник виготовляє пакувальний матеріал з нанесенням на нього тексту. За фактом споживання таких послуг виставляються рахунки не лише на пакети, а й на послуги з виготовлення кліше.

Традиційно, в бухгалтерському обліку кліше, залежно від строку їх використання, обліковуються на субрахунку 117 «Інші необоротні матеріальні активи» або рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». Але, в більшості випадків, кліше не належить підприємствам на правах власності, тому послуги з виготовлення кліше відносяться на витрати збуту наступними бухгалтерськими проведення (табл. 1).

Крім того, в діяльності підприємств періодично виникає потреба у виготовленні печатки й штампу підприємства (для оформлення продажу продукції). Виготовляють печатки й штампи спеціалізовані підприємства – штемпельно-граверні майстерні. Штемпельно-граверні майстерні та дільниці приймають замовлення на виготовлення печаток і штампів з обов'язковим додаванням до листів і заяв зразків (ескізів) печаток і штампів та дозволів органів внутрішніх справ на їх виготовлення.

Слід зауважити, якщо впродовж трьох місяців від дня виготовлення печатки і штампи замовник не одержує, вони підлягають знищенню.

Таблиця 1

Облік послуг з виготовлення кліше

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн (умовна)
1. Отримано рахунок (на суму з ПДВ) на оплату послуг з виготовлення кліше, яке необхідне постачальнику для нанесення тексту на пакувальний матеріал	93 641	631 631	27500 5500

В бухгалтерському обліку печатки та штампи, з урахуванням того, що строк їх використання менше року, обліковуються на рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» [1]. В бухгалтерському обліку операції з використання печатки та штампу відображаються в складі витрат збуту (табл. 2).

Таблиця 2

Облік використання печаток і штампів

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, Грн (умовна)
1. Введено в експлуатацію штемпельну продукцію	93	22	175

З метою економії витрат на збут, у частині витрат з виготовлення/використання/придбання/оформлення штемпельної продукції, нами пропонується використання такої технічної інновації, як електронний цифровий підпис (ЕЦП). Використання ЕЦП дозволяє замінити при безпаперовому документообігу традиційну печатку. Порядок отримання електронної цифрової печатки юридичними особами і фізичними особами-підприємцями аналогічний порядку отримання ЕЦП.

Відображається ЕЦП у бухгалтерському обліку за первісною вартістю, тобто за витратами, які підприємство понесло під час його придбання (оформлення) (п. 11 П(С)БО 8). П(С)БО 8 не встановлює вартісних критеріїв для визначення нематеріальних активів, як і не встановлює, що такий актив, для того щоб його амортизувати у бухгалтерському обліку, повинен мати термін корисного використання понад рік. До введення в експлуатацію такі витрати

відображаються на субрахунку 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів», а після введення – на субрахунку 127 «Інші нематеріальні активи» [2]. Для амортизації можна використовувати прямолінійний метод, що матиме запис в обліку: за дебетом рахунку 93 у кореспонденції з кредитом рахунку 133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів».

Серед ймовірних варіантів обліку ЕЦП є також наступні: оскільки ці витрати схожі на витрати з оформлення та придбання звичайних печаток, то їх можна відносити до складу витрат на збут (рахунок 93), а можна списувати рівними частками щомісяця протягом дії сертифіката (за дебетом рахунку 93 у кореспонденції з кредитом рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів»).

Якщо підприємство витрати на створення ЕЦП визнає витратами майбутніх періодів, то в обліку вони все рівно потрапляють до витрат на збут (у такій кореспонденції: дебет 93 та кредит 39).

Отже, незалежно від підходу/позиції підприємства до обліку штемпельної продукції (використовуваної у збутовій діяльності), витрати з їх придбання/використання стають витратами на збут.

Список використаних джерел:

1. Скічко О. Придбання та облік печаток і штампів на підприємстві [Електронний ресурс] / О. Скічко // Вісник податкової служби України. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/DG090705.html.
2. Бикова Г. Цифровий підпис: що треба про нього знати [Електронний ресурс] / Г. Бикова // Дебет-Кредит. – 2012. – № 20. – Режим доступу : https://online.dtkt.ua/Book/%C2%AB%D0%94%D0%9A%C2%BB%-20%E2%84%9620.epub/navPoint-9.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА П(С)БО 9 «ЗАПАСИ» ТА МСБО 2 «ЗАПАСИ»

Пєстєрєва Олена Юріївна,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Для успішного здійснення виробничого процесу, як головної ланки діяльності господарського суб’єкту, є наявність та раціональне використання виробничих запасів. Велика кількість виробничих запасів використовується в народному господарстві, тому сільськогосподарська продукція відрізняється високою матеріалоємністю. Протягом останніх років фінансовий стан підприємств залишається незадовільним. Важливим резервом в напрямі покращення діяльності підприємств є підвищення ефективності використання та посилення господарського контролю за збереженням виробничих запасів.

Запаси поділяються на виробничі і товарні. Виробничі запаси – придбані або самостійно виготовлені вироби, які підлягають подальшій переробці на підприємстві. У процесі виробництва виробничі запаси використовуються

неоднаково. Деякі з них повністю споживаються у технологічному процесі (сировина і матеріали), інші – змінюють тільки свою форму і розмір (мастильні матеріали, фарби), треті – входять до складу виробу без будь-яких зовнішніх змін (запасні частини), четверті – лише сприяють виготовленню виробів, але не включаються до їх маси або хімічного складу [1].

Облік запасів регулюється МСБО 2 «Запаси» та П(С)БО 9 «Запаси». Тому П(С)БО 9 «Запаси» має ряд спільних моментів з МСБО 2 «Запаси», зокрема до них відносяться: сировина, основні та допоміжні матеріали, інші цінності, призначені для господарської діяльності; незавершене виробництво; готова виготовлена на підприємстві продукція; цінності придбані для подальшого продажу і використання; малоцінні та швидкозношувальні речі та засоби; молодняк тварин і тварини на вирощуванні та відгодівлі [3].

Спільні риси виробничих запасів згідно П(С)БО 9 та МСБО 2: 1. «Запаси» – активи, що утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, а також управління підприємством. 2. Для обліку запаси включають: сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та ін. матеріальні цінності; готову продукцію; товари. 3. Собівартість запасів при їх надходженні формується з наступних витрат: суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю); суми ввізного мита; суми непрямих податків у зв’язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству; транспортно-заготівельні витрати; інші витрати, які безпосередньо пов’язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях. 4. Вибуття запасів оцінюється за методами: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних затрат (ПСБО 9), метод стандартних витрат (МСБО 2); ціни продажу (ПСБО 9) метод роздрібних цін (МСБО 2). 5. Вартість, що відображається на дату балансу у звітності найменша з двох оцінок: первісна вартість або чиста вартість реалізації.

Відмінні риси виробничих запасів, згідно П(С)БО 9 та МСБО 2:

Визначення запасів у П(С)БО 9 майже ідентичне. За винятком того, що в останньому пункті крім споживання у виробничому процесі або при наданні послуг зазначене можливе споживання запасів у керуванні підприємством. П(С)БО 9 до складу запасів відносить: малоцінні та швидкозношувані предмети; поточні біологічні активи, якщо вони оцінюються за цим П(С)БО, а також с/г продукція і продукція лісового господарства після її первісного визнання. П(С)БО 9 вказує, що собівартість запасів при їх надходженні формується із зазначених витрат, але з вирахуванням непрямих податків, МСБО 2 на це не вказує. У МСБО 2 вказується, що торговельні знижки, інші знижки та інші подібні їм статті вираховуються при визначенні витрат на придбання запасів. За МСБО 2, на дату балансу відображається балансова вартість запасів, відображених за чистою вартістю реалізації мінус витрати на продаж. За П(С)БО 9 у примітках до фінансової звітності наводиться

інформація про балансову вартість запасів, відображених за відновлювальною вартістю. Всі національні П(С)БО значною мірою ґрунтуються на МСФЗ, вони не тотожні, а значні зміни, внесені до чинних міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Підходи до обліку запасів викладені у МСБО 2 «Запаси». Головне питання в обліку запасів - порядок визначення собівартості, яка повинна визнаватися як актив і переноситися на майбутні періоди до моменту визнання відповідних доходів. Інакше кажучи, питання полягає в тому, у якому обсязі витрати на придбання запасів слід визнавати як актив (тобто відображати у Звіті про фінансовий стан), поки не буде визнана відповідна виручка [2]. На підставі проведеного аналізу положень П(С)БО 9 «Запаси» та МСБО 2 «Запаси» можна наголосити на тому, що обидва стандарти мають багато спільного за основними критеріями щодо обліку запасів. Але поряд зі спільними рисами є і відмінності, що стосуються складу запасів, порядку їх оцінки підчас надходження та на дату складання балансу, а також розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності.

Такі розбіжності, є достатньо принциповими, а тому потребують узгодження та гармонізації національні П(С) БО з МСФЗ.

Список використаних джерел:

1. Жук В. М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки : [монографія] / В. М. Жук. – К. : ННЦ ІАЕ, 2009. – 648 с.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua.

Науковий керівник – Тютюнник С. В., к. е. н., доцент.

УДК 657

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СУТНОСТІ, СКЛАДУ ТА ОЦІНКА КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Пилипенко Катерина Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Дідик Олександра Ігорівна,
СВО «Магістр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Без формування значного обсягу капіталу стає неможливим створення та нормальне існування підприємств незалежно від їх форм власності. Саме капітал є основою виникнення і подальшого функціонування підприємства, а в ході діяльності забезпечує інтереси власників, персоналу та держави.

Кожне підприємство має володіти певним капіталом, яке являє собою грошові кошти, матеріальні цінності, фінансові вкладення у придбання прав та привілеїв потрібних для реалізації його фінансово-господарської діяльності [1, с. 163].

Успішне функціонування підприємств у ринковому середовищі залежить

від ефективної реалізації бізнес-стратегії, яка, в свою чергу, може бути впроваджена за умови наявності залучених чи власних фінансових ресурсів.

Капітал, який застосовується для створення певної частки активів та перебуває на правах власності підприємства, називається власним.

Власний капітал є основою та фундаментом сталого розвитку будь-якого підприємства. Як зазначено в національних стандартах бухгалтерського обліку, власний капітал – це залишкова частка в активах підприємства після вирахування всіх його зобов'язань, іншими словами, власний капітал розглядається як чистий капітал або чисті активи суб'єкт господарювання та є базовим джерелом його фінансування. Розмір власного капіталу виступає визначеним індикатором для інвесторів під час вибору підприємства, щоб здійснювати свої капіталовкладення [2].

Залучений капітал показує фінансові ресурси, які залучаються на повторній і платній основі. Всі види даного капіталу є зобов'язаннями підприємства, які потребують сплати в установлені строки [1, с. 164].

Показник «власний капітал» належить до важливих фінансових показників підприємства, оскільки характеризує :

- забезпеченість коштами для функціонування;
- кредитоспроможність;
- платоспроможність [2].

Таким чином, власний капітал відіграє значну роль як на початковому етапі розвитку підприємства, так і в процесі розширення його діяльності [1, с. 164].

Господарським кодексом України визначено, що сума вкладів засновників та учасників господарського товариства становить статутний капітал товариства. Товариство має право змінювати (збільшувати або зменшувати) розмір статутного капіталу в порядку, встановленому Господарським кодексом України.

Складові власного капіталу відображають суму, яку власники передали в розпорядження підприємства як внески або залишки у формі нерозподіленого прибутку, або яку суму підприємство одержало у своє розпорядження зі сторони без повернення від інших юридичних та фізичних осіб [3]. В свою чергу власний капітал поділяється на вкладений та накопичений (рис. 1).

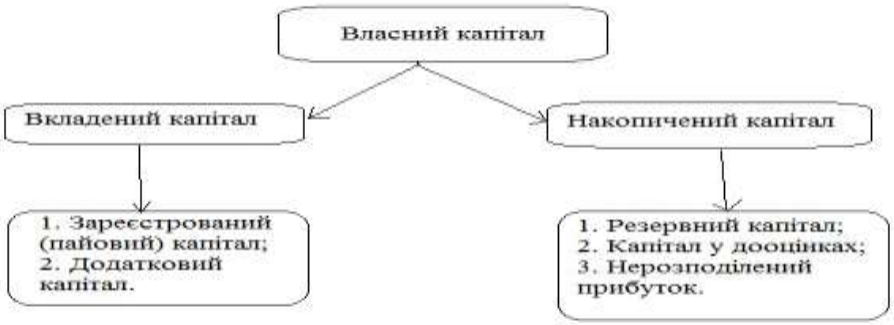

Рис. 1. Структура власного капіталу

Збільшення капіталу відбувається за рахунок додаткових вкладів, реінвестиції дивідендів та прибутку, а зменшення – шляхом зменшення кількості акцій за номінальною вартістю або зменшення номінальної вартості акцій [4, с. 27].

Додатковий вкладений капітал на більшості підприємств відсутній або займає мізерну величину [5, с. 36].

Формування резервного капіталу відповідно до чинного законодавства є обов'язковим лише для акціонерних та господарських товариств. Резервний капітал призначений для непередбачених витрат, збитків, на сплату боргів підприємства в разі припинення його діяльності. Розмір щорічних відрахувань до резервного (страхового) фонду передбачається установчими документами, але не може бути меншим п'яти відсотків суми прибутку товариства [6].

Під терміном «оцінка капіталу підприємства», як правило, розуміють оцінку власного капіталу, оскільки саме оцінка обсягу власних ресурсів цікавить насамперед, як менеджерів та власників підприємства, так і потенційних кредиторів і партнерів по бізнесу.

Реально оцінити капітал підприємства (майно, що належить підприємству, та його гудвіл) означає визначити реальну ринкову вартість самого підприємства, тобто визначити суму коштів, які можна отримати за підприємство при його придбанні новим власником, чи кошти, які можна сплатити за акції цього підприємства.

Визначення реальної вартості підприємства, обсягу його власних ресурсів є одним із найважливіших завдань для багатьох суб'єктів ринку. Оцінити власний капітал підприємства та його економічний потенціал необхідно інвесторам, банкам та іншим кредиторам, які вирішують питання про надання позик підприємству, суб'єктам ринку, які бажають у майбутньому бути постачальниками чи споживачами продукції цього підприємства. Нарешті, реальну оцінку власного капіталу підприємства у будь-який момент часу повинні знати його фінансові менеджери, головною метою діяльності яких є максимізація капіталу підприємства.

Капітал підприємства за джерелами формування відображається в пасивах балансу. Активи підприємства показують капітал у його речовій (матеріальній або нематеріальній) формі. Оцінка вартості власного капіталу дає змогу одержати додаткову інформацію для прийняття відповідних управлінських рішень поточного і перспективного плану, визначити ефективність діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Арефєва Е. В. Власний капітал підприємства та проблеми його формування / О. В. Арефєва, І. М. Мягких, Т. Г. Росумака // Інвестиційно-інноваційна діяльність. – 2016. – № 6. – С. 161 – 168.

2. Бояк А. П. Власний капітал підприємства, як економічна категорія, та його облік / А. П. Бояк // [Електроний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2011_1/5.pdf

3. Гуренко Т. О. Сучасний погляд на власний капітал / Т. О. Гуренко // Вісник НУБіП. – 2013. – № 20.

4. Данілова Л. Власний капітал підприємства і проблеми його формування / Л. Данілова, О. Мельник // Вісник КНУ ім. Тараса Шевченка. – 2012. – № 138. – С. 26 – 27.

5. Кадацька А. М. Сутність власного капіталу підприємства / А. М. Кадацька // Сумський національний аграрний університет. – 2014.

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1«Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07 груд. 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Пилипенко Катерина Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Коляка Анжела Анатоліївна,
СВО «Магістр»
Полтавська державна аграрна академія

Умовою розвитку підприємства на конкурентному ринку є його фінансова стійкість. На неї впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори, що зумовлюють різні аспекти стійкості підприємства, такі як загальні, фінансові, цінові. Одним з елементів фінансової стійкості підприємства є наявність у нього фінансових ресурсів, достатніх для розвитку виробництва в конкурентному середовищі.

Для формування фінансових ресурсів в суб'єкта господарювання виникає потреба додатково залучати на ринку позикові кошти. І, чим більше коштів залучає підприємство, тим більші його фінансові можливості. Проте зростає фінансовий ризик для підприємства несвоєчасно і не в повному обсязі розрахуватися із своїми кредиторами [1].

Під час розрахунків з іншими юридичними або фізичними особами можуть виникати зобов'язання. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено, що зобов'язання – це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди [2].

Унаслідок отримання кредитів, які є видом зобов'язань, виникає кредиторська заборгованість. Незважаючи на давню історію існування кредиторської заборгованості та стан її вивчення, в сучасній науковій літературі немає єдиної думки щодо трактування цього поняття.

Так, Ф. Ф. Бутинець, Л. Л. Горецька розглядають кредиторську заборгованість як форму розрахунку за товари і послуги, які придбаються у ході операцій компанії, що періодично повторюються і використовуються у виробництві (в якості сировини) чи для перепродажу (інакше її називають рахунками до сплати чи торговими рахунками до сплати) [3].

У свою чергу С. Ф. Голов та В. М. Костюченко зазначають, що

кредиторська заборгованість, рахунки до оплати – це суми, які нараховуються постачальникам за купівлю у них товарів або послуг в кредит [4].

Партин Г. О. та Загородній А. Г. наголошують, що кредиторська заборгованість – це заборгованість підприємства іншим юридичним і фізичним особам, що виникла в результаті здійснених раніше дій (подій), оцінена в гривнях і щодо якої в підприємства існують зобов'язання її погашення в певний строк [5].

В більшості вчені розглядають кредиторську заборгованість, як грошові кошти, деякі як частину майна або форму розрахунків за товари та послуги, але ніхто не наголошує на тому, що кредиторська заборгованість є складовою кругообігу капіталу. Кредиторська заборгованість виникає внаслідок нагромадження заборгованості по розрахунках з кредиторами за товари, роботи та послуги; з дочірніми підприємствами; з робочими та службовцями по оплаті праці; з бюджетними, позабюджетними фондами; з підрядниками та постачальниками за матеріали та цінності, які надійшли, з іншими кредиторами.

Економічна сутність кредиторської заборгованості полягає в тому, що це не тільки частина майна організації, як правило кошти, але і товарно-матеріальні цінності, наприклад у зобов'язаннях по товарному кредиті. Як правова категорія кредиторська заборгованість – особлива частина майна організації, що є предметом обов'язкових правовідносин між організацією і її кредиторами. Організація володіє і користується кредиторською заборгованістю, але вона зобов'язана повернути чи виплатити дану частину майна кредиторам, що мають права вимоги на неї.

Дана частина майна це борги організації, чуже майно, чужі кошти, що знаходяться у володінні організації-боржника. Таким чином, кредиторська заборгованість має двоїсту юридичну природу: як частина майна вона належить організації на праві володіння, чи навіть праві власності щодо отриманих позичково грошей чи речей, визначених родовими ознаками. Або як об'єкт зобов'язальних правовідносин - це борги організації перед кредиторами, які мають право вимагати стягнення від організації зазначеної частини майна [6].

Аналіз наукової літератури дає різнобічне уявлення про особливості класифікації кредиторської заборгованості, яку багато авторів називають зобов'язаннями, так як їй притаманні різні класифікаційні ознаки зобов'язань. Найбільш доцільну класифікацію зобов'язань за різними ознаками пропонує Ф. Ф. Бутинець, а саме:

– за складністю: прості, складні;

– за визначеністю у часі: обмежені у часі, безстрокові;

– за забезпеченістю виконання зобов'язань: забезпечені, незабезпечені;

– залежно від підстави виникнення зобов'язання: договірні, позадоговірні; – за способом погашення: монетарні, немонетарні;

– за часом виникнення: теперішні, майбутні;

– за терміном погашення: довгострокові, короткострокові;

– за можливістю оцінки: фактичні, оціночні, умовні [7].

З цієї класифікації випливає поділ кредиторської заборгованості за

терміном погашення на довгострокову, короткострокову кредиторської заборгованості.

Основним завданням є оптимальне, ефективне управління кредиторською заборгованістю як економічним інструментом для того, щоб, з одного боку, не допустити надто великих зобов'язань, що будуть загрожувати економічній безпеці підприємства, а з іншого – отримати максимальний ефект від використання цих залучених ресурсів. Порядок управління кредиторською заборгованістю на підприємстві включає аналіз джерел її виникнення, управління, контроль та вибір кредитної політики.

Список використаних джерел:

1. Булат Г. В. Вплив кредиторської заборгованості на фінансовий стан підприємств та проблеми її оптимізації / Г. В. Булат, И. В. Булка // Молодий вчений. – 2014 р. – № 7 (10). – С. 56 – –58.

2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», за № 996-XIV від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах : навч. посіб. [для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит»] / Ф. Ф. Бутинець, Л. Л. Горецька. – Житомир : ПП «Рута», 2003. – 544 с.

4. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами : [практ. посіб.] / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. – К. : Лібра, 2004. – 880 с.

5. Партин Г. О. Управлінський облік : [навч. посіб.] / Г. О. Партин, А. Г. Загородній. – 2-ге вид. випр. і доп.– К. : Знання, 2007. – 303 с.

6. Володькіна М. В. Економіка промислового підприємства : [навч. посіб.] / М. В. Володькіна. – К. : Центр навчальної літератури, 2014. – 196 с.

7. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник [для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів – 8-ме вид., доп. і перероб.] / за заг. ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.

УДК 657

ФОРМУВАННЯ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ: ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ

Писаренко В'ячеслав Петрович,
д.держ.упр, професор,
Карабаза Аліна Анатоліївна,
здобувач вищої освіти СВО – магістр
спеціальності «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Статутний капітал, особливо для новостворюваного підприємства, відіграє роль так званої скарбнички, наповнення якої дає змогу підприємству закрити певні фінансові питання, що виникають під час його діяльності. Адже майно, яке передається як вклад до статутного капіталу підприємства, як правило, переходить у власність останнього [1].

При створенні товариств з обмеженою відповідальністю (далі - ТОВ) та формуванні статутного капіталу необхідно керуватися такими нормативними документами: Цивільний і Господарський кодекси України та Закон України «Про господарські товариства» [2, 3, 4].

Відповідно до вимог ст. 57 ГКУ, 87 ЦКУ та 4 Закону України «Про господарські товариства», приймаючи рішення про створення товариства з обмеженою відповідальністю, його засновники зобов'язані зареєструвати установчі документи.

Установчим документом товариства з обмеженою відповідальністю є статут, який розробляється та підписується всіма засновниками на стадії створення. У статуті обов'язково повинні відображатися такі дані: найменування, мету і предмет діяльності, розмір статутного капіталу, з визначенням частки кожного засновника, склад та порядок внесення засновниками вкладів, порядок вступу та виходу з товариства, порядок передання (переходу) часток у статутному капіталі, розмір та порядок формування резервного капіталу, органи управління і контролю товариства, їх компетенція та порядок прийняття рішення, порядок розподілу прибутків і збитків, умови реорганізації та ліквідації [5].

За ЦКУ передбачено також, у разі необхідності, укладання між засновниками договору у письмовій формі, у якому встановлюється порядок заснування товариств, умови здійснення спільної діяльності щодо створення товариства, розмір статутного капіталу, частку у статутному капіталі кожного з засновників, строк та порядок внесення вкладів та інші необхідні умови. Цей документ не є установчим, та не є обов'язковим для подання при державній реєстрації товариства [3].

Відповідно до ч. 1 ст. 86 Господарського кодексу України від 16.01.2003 р. № 436-IV (далі - ГКУ) [3], вкладами учасників та засновників господарського товариства можуть бути: будівлі, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності; цінні папери; права користування землею, водою та іншими природними ресурсами, будинками, спорудами; інші майнові права (включаючи майнові права на об'єкти інтелектуальної власності); грошові кошти, в тому числі в іноземній валюті. Внески до статутного капіталу підприємства оформлюються засновницьким описом майна, який є первинним документом, що підтверджує внесення часток засновників.

Порядок оцінки, документального оформлення та обліку основних видів внесків учасниками до статутного капіталу представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Порядок оцінки, документального оформлення та обліку основних видів внесків учасниками до статутного капіталу [5]

Оцінка	Документування	Кореспонденція рахунків
1	2	3
Грошові кошти		
-	Довідка банку про внесення засновниками вкладів до статутного капіталу	Дт 31 Кт 46

Продовж. табл. 1

1	2	3
Будівлі, споруди та інші об'єкти нерухомості		
За погодженою засновниками (учасниками) справедливою вартістю з урахуванням витрат зо передбачені п. 11 П(С)БО 7	Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів Документи щодо державної реєстрації нерухомості (технічний паспорт, довідка-характеристика з БТІ)	Дт 103 Кт 46
Транспортні засоби		
За погодженою засновниками (учасниками) справедливою вартістю з урахуванням витрат зо передбачені п. 11 П(С)БО 7	Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів Документи щодо державної реєстрації транспортних засобів, технічна документація (технічний паспорт тощо)	Дт 104 Кт 46

Отже, невід'ємною умовою функціонування ТОВ є наявність статутного капіталу. Основними особливостями формування статутного капіталу є: капітал підприємства характеризує загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів, внесками можуть бути як оборотні, так і необоротні активи; чинним законодавством визначено мінімальний розмір статутного капіталу ТОВ та обмеження щодо внесків.

Список використаних джерел:

1. Салука І. Я. Формування статутного капіталу в товаристві з обмеженою відповідальністю / І. Я. Салука // Економіка і суспільство. – 2016. - Випуск № 5. – С. 437 – 440.

2. Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgibin/laws/main. cgi?nreg=435-15.

3. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www. zakon.rada.gov.ua.

4. Закон України «Про господарські товариства» № 1576-XII від 19 верес. 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – С. 682.

5. Організація обліку відносин власності : навч. посіб. / за ред. Жука В. М. – 2-е вид., доп. і перер. – К.: Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2010. – 372 с.

УДК: 631.162 : 631.11

ОБЛІК І АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Полятикіна Лариса Іванівна,
К.е.н. доцент кафедри бухгалтерського обліку
Новикова Світлана Володимирівна,
магістр спеціальності «Облік і оподаткування»
Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Функціонування будь-якого підприємства незалежно від виду його діяльності та форми власності в першу чергу визначається його здатністю приносити прибуток. Прибуток є найважливішим фактором для розвитку та стимулювання господарської та виробничої діяльності підприємства, а також створює фінансову основу для його розширення. Прибуток є частиною доданої вартості яку отримують підприємства після реалізації продукції, робіт та послуг як певну винагороду за вкладений капітал. Кількісно він є різницею між сукупними доходами та сукупними витратами звітного періоду. Можна стверджувати ,що прибуток відображає загальний фінансовий результат господарської діяльності підприємства.

Діяльність підприємства може бути не тільки прибутковою, а й збитковою і залежить від великої кількості факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Аналіз фінансових результатів характеризується системою абсолютних та відносних показників. Абсолютними є прибуток та збиток ,а відносними є значення рентабельності ,які характеризують відносний ступінь прибутковості вкладеного капіталу в цілому і за його структурою ,здійснених витрат чи отриманого доходу.[2]

Фінансові результати займають значне місце в системі управління підприємством . Це центральна і водночас дуже складна як економічна так і обліково-аналітична категорія. Застосування принципу відповідності доходів та витрат передбачає формування фінансових результатів підприємства методом їх порівняння. Основним інформаційним джерелом при здійсненні оцінки фінансових результатів підприємства є «Звіт про фінансові результати»

Для відображення фінансового результату використовують рахунок 79 «Фінансові результати» та субрахунки до нього, який знаходить своє відображення в оборотно-сальдовій відомості та «Звіті про фінансові результати». Після того як ми списуємо відповідні субрахунки рахунку 79 «Фінансові результати» витрати та доходи відповідного виду діяльності потрібно визначити різницю між ними та закрити на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки(непокриті збитки)»[1]

Аналіз фінансових результатів підприємства відіграє важливу роль у забезпеченні ефективних форм господарювання на підприємствах ,що впливають на процес прийняття фінансових та інвестиційних рішень. Величина фінансового результату визначає подальшу можливість розвитку підприємства шляхом розширення виробництва, впровадження новітніх та прогресивних технологій [3].

Велика кількість авторів значення фінансового стану трактують по різному, наприклад Мочерний С. В. та Пипко В. А. зазначають, що економічний підсумок виробничої діяльності суб'єктів господарювання, що виражається у вартісній (грошовій) формі і є фінансовими результатами. Вороніна О. О., вважає, що поняття «фінансовий результат» можна розглянути також із сторони податкових розрахунків та управлінського обліку. В своїх працях Бутинець Ф. Ф. визначає фінансові результати, як прибуток від реалізації готової продукції, а от Луговий В. А. до фінансових результатів включає ще й доходи від інших реалізацій та позареалізаційні доходи. Такі вчені, як Кондраков Н.П. , Соколов Я. В., а також Загородній А. Г. «фінансовий результат суб'єкта господарювання» визначають, як приріст або зменшення капіталу організації в процесі фінансово - господарської діяльності за звітний період, який виражається у формі загального збитку або прибутку.[2]

Бухгалтерському обліку та економічному контролю належить провідна роль у визначенні й оптимізації величини фінансових результатів, адже можливість отримання найбільшого економічного ефекту при найменших витратах, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів значною мірою залежить від того, наскільки оперативно і точно підприємство здійснює облік та контроль власних витрат та доходів.

Правильна організація бухгалтерського обліку на підприємстві дозволить своєчасно та об'єктивно відображати витрати та доходи ,а також визначити шляхи їх оптимізації, що дасть можливість істотно поліпшити фінансові результати підприємства.

Отже, фінансові результати є вирішальними для підприємства, вони відображають мету підприємницької діяльності та її доходність. Вони в першу чергу цікавлять керівників підприємства, а також вкладників капіталу, кредиторів, державні органи. Аналіз фінансових результатів не може бути обмежений тільки аналізом чистого грошового потоку або прибутку. Кожен показник дає інформацію про підприємство в певному розрізі і лише комплексний розгляд показників дасть нам можливість отримати більш повне уявлення про стан підприємства та його подальші можливості.

Список використаних джерел:

1.Тесленко Т.І. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення/ Т. І. Тесленко, Н. В. Конькова // Бізнесінформ.-2013.-№4.С.356-360.

2. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємства : А. М. Поддєрьогін, Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.// Кер. кол. авт. і наук. Ред. проф. А. М. Поддєрьогін : Підручник. – 5-е вид., перероб. та допов. – К.: КНЕУ, 2014 – 546с.

3.Ковальчук О.В. Удосконалення методики обліку фінансових результатів.// Інвестиції : практика та досвід. – 2014. - №7. – с. 30 – 31.

УДК 657.6

ВИДОВЕ РОЗМЕЖУВАННЯ МАЛОЦІННИХ АКТИВІВ У ОБЛІКУ

Пономаренко Оксана Григорівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Горобець Катерина Іванівна,
здобувач СВО «Магістр»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

У господарській діяльності кожного підприємства використовується значна група засобів праці порівняно невеликої вартості з коротким терміном служби. Такі засоби можна кваліфікувати як малоцінні активи та вони потребують видового розмежування. Для регулювання методології обліку малоцінних активів передбачено Положення стандарти бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» та 9 «Запаси». Визначення змісту малоцінних активів відповідно до П(С)БО представлено у табл. 1 [3, 4].

Таблиця 1

Визначення змісту малоцінних активів відповідно до П(С)БО

Пункт П(С)БО	Вид активу	Визначення згідно П(С)БО
П. 5 П(С)БО 7	Малоцінні необоротні матеріальні активи	Належать до основних засобів, очікуваний строк використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він більший за рік)
П. 6 П(С)БО 9	Малоцінні та швидкозношувані предмети	Актив, що використовується протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більший одного року

Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів на другому нормативному рівні регулюється також Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку запасів № 2 від 10.01.2007 р. Згідно їх вимог для цілей бухгалтерського обліку запаси включають [1]: сировину, основні та допоміжні матеріали, паливо, запасні частини, напівфабрикати, тару та інші матеріали; незавершене виробництво; готову продукцію; товари; малоцінні та швидкозношувані предмети; поточні біологічні активи.

Отже, положення (стандарти) 9 та 7 встановлюють виключно часовий критерій для віднесення активів до малоцінних та швидкозношуваних предметів та часовий у поєднанні з вартісним для віднесення активів до малоцінних необоротних матеріальних активів визначається уже у Податковому кодексі України [2].

У разі зміни підприємством вартісних ознак предметів, що входять до складу малоцінних необоротних активів, перегрупування на дату зміни вартісних ознак об’єктів основних засобів не здійснюється. Відображення бухгалтерського обліку малоцінних активів на відповідних рахунках та субрахунках здійснюється згідно вимог Інструкції № 291 «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і

господарських операцій підприємств і організацій».

Слід пам'ятати, що одиницею бухгалтерського обліку є об'єкт основних засобів, а, отже, і малоцінних необоротних матеріальних активів, а запасів, тобто і малоцінних та швидкозношуваних предметів – їхнє найменування або однорідна група. Звітне розкриття інформації про МНА тотожне основним засобам; щодо МШП – тотожне запасам.

Одним з особливих видів малоцінних активів є спецодяг та інвентар. Термін їх експлуатації встановлюється керівництвом підприємства, виходячи з професійного досвіду та очікуваних умов з використання активу, також вивчаються вимоги інструктивних документів з охорони праці щодо термінів експлуатації захисного спеціального одягу та засобів індивідуального захисту.

Якщо встановлений підприємством термін експлуатації спецодягу та інвентарю перевищує один операційний цикл чи 12 місяців з дати балансу, то вони визнаються необоротними матеріальними активами, на які поширюється дія П(С)БО 7 «Основні засоби» [3] і спецодяг обліковується на субрахунку 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи», а інвентарна тара на субрахунку 115 «Інвентарна тара». Інші види інвентарю можуть включатися до основних засобів або до інших малоцінних необоротних активів. Ці особливості (критерії визнання й розмежування) встановлюються й фіксуються в обліковій політиці підприємства.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені Наказом Міністерства фінансів України № 2 від 10 січ. 2007 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http: // www. zakon.rada.gov.ua.

2. Податковий кодекс від 02 груд. 2010 р. № 2755 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/ show/2755-17.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27 квіт. 2000 р. № 92 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» № 246 від 20 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99.

УДК 657.1:657.6:658.8

ОБЛІКОВО-АУДИТОРСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Романченко Юлія Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Глеба Олег Юрійович,
студент ОКР «Магістр»,
спец. «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Основним джерелом прибутковості і добробуту підприємства в сучасних умовах розвитку ринкової економіки є покупці та замовники. Але ризик несплати або несвоєчасної оплати рахунків збільшується і це веде до виникнення дебіторської заборгованості. Нажаль, в процесі фінансово – господарської діяльності підприємства ця заборгованість неминуча і має перебувати у рамках допустимих значень. Саме тому аудитору необхідно приділити особливу увагу розрахункам з покупцями.

Перед початком аудиторського дослідження розрахунків з покупцями та замовниками аудитор повинен визначитися з джерелами інформації (первинні документи; облікові регістри; акти та довідки попередньої перевірки, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю; головна книга; фінансова звітність підприємства), методичними прийомами (документальні, розрахунково-аналітичні), які він буде використовувати в процесі аудиту.

При збиранні загальних відомостей щодо обліку дебіторської заборгованості аудитору потрібно визначити мінімальний перелік інформації, яка може бути надана клієнтом або отримана самим аудитором у ході опитування, спостереження, документальної перевірки при підготовці аудиту. О. Петрик [3] пропонує наступний перелік інформації, що належить до отримання при перевірці дебіторської заборгованості: перелік видів або категорій продукції, що реалізується в кредит; кількість та адреси центрів (пунктів) по відвантаженню товарів; характеристика клієнтів; список основних покупців; обсяг реалізації та виставлених рахунків; торгівельна та фінансова політика підприємства; загальна схема системи виставлення рахунків. Запропонований перелік не є уніфікованим.

Реальність балансу може бути забезпечена тільки в результаті ретельної перевірки (інвентаризації) всіх його статей. Тому аудитору доцільно починати перевірку стану розрахунків з аналізу матеріалів інвентаризації розрахунків. В акті результатів інвентаризації розрахунків слід вказати назви інвентаризованих рахунків, записати суми неузгодженої і простроченої дебіторської заборгованості та безнадійних боргів, прикласти довідку із зазначенням суми заборгованості, за що числиться, з якого часу і на підставі яких документів. Так, аналіз матеріалів інвентаризації розрахунків дає можливість аудитору зосередити увагу на більш ретельній перевірці розрахунків, за якими встановлено різні розходження.

Аудит розрахункових операцій слід починати з аналізу правильності оплати за відвантажені матеріальні цінності, а також повноти списання відвантажених цінностей. Так, слід встановити, чи правильно відображені за статтями балансу відповідні залишки заборгованості. Для цього порівнюють залишки за кожним видом розрахунків на одну і ту ж дату за даними аналітичного обліку з залишками по синтетичному рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками», Головною книгою і балансом. При наявності розбіжностей необхідно перевірити реальність і документальну обґрунтованість заборгованості по кожному покупцю або замовнику.

Кожна сума дебіторської заборгованості на окремих рахунках розглядається з погляду виникнення боргу, причини і давності створення заборгованості, реальності її одержання. Під час аудиту дебіторської заборгованості розрізняють такі її категорії: поточну (або нормальну); неоплачену в строк; заборгованість з терміном давності, що минув; спірну; безнадійну.

Під час перевірки розрахунків з покупцями встановлюють, чи укладені договори поставки продукції, чи правильно вираховуються суми, належні підприємству за прийняту покупцем продукцію. Перевіряють повноту і своєчасність розрахунків покупців за прийняту ними продукцію. З цією метою проводять інвентаризацію розрахунків, висилають копії картки аналітичного обліку розрахунків при розрахунках з іногородніми покупцями. Підприємство-дебітор повертає картку протягом 10 днів з дня отримання. З покупцями з цього ж міста складається акт звірки.

Список використаних джерел:

1. Гуцаленко, Л. В. Контроль дебіторської заборгованості: організація і методика здійснення *[*Електронний ресурс*]* / Л. В. Гуцаленко, І. С. Слободянюк // Економічні науки. – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 8 (29). – Ч. 2. – 2011. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2011_8_2/35.pdf. – Національна бібліотека ім. Вернадського.

2. Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту [Текст] / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К. : Каравела, 2004. – 567 с.

3. Петрик. О. Аудит дебіторської заборгованості відповідно до національних нормативів аудиту та П(С)БО [Текст] / О. Петрик // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 7. – С. 10-19.

ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК: СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ СПЛАТИ ТА ШТРАФНІ САНКЦІЇ

Романченко Юлія Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Костюченко Юлія Анатоліївна,
студент ОКР «Магістр»,
спец. «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

У відповідності до ст. 1 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок) – це консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Зазвичай законодавець використовує неоднозначну термінологію та дає складні визначення. Тому, якщо простіше, єдиний внесок – це обов'язковий платіж, який поєднує в собі декілька внесків на соціальне та пенсійне страхування. Тобто сплачувати його потрібно для того, щоб підприємцеві нараховувався страховий стаж та у випадку настання страхового випадку (безробіття, тимчасової втрати працездатності тощо) держава могла надати йому відповідне матеріальне забезпечення.

У відповідності до ч. 5 ст. 9 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» сплата єдиного внеску здійснюється у національній валюті шляхом внесення відповідних сум єдиного внеску на спочатку на рахунки органів доходів і зборів.

В свою чергу кошти, які акумульовані на рахунках органів доходів і зборів, не пізніше наступного операційного дня автоматично перераховуються після їх зарахування на рахунки Пенсійного фонду, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Єдиний внесок сплачується підприємцем шляхом перерахування безготівкових коштів з його банківського рахунку.

Ставка єдиного внеску встановлена у розмірі 22 % від суми нарахованого доходу (в дану ставку включаються внески до Пенсійного Фонду та страхування на випадок безробіття). Мінімальний страховий внесок визначається розрахунково, як добуток мінімального розміру заробітної плати на розмір внеску, встановлений законом.

Порядок та строки подання звіту по сумах ЄСВ визначені в Наказі Міністерства доходів і зборів від 09.09.2013 р. № 454 «Про затвердження Порядку формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне

страхування».

Звіт подається до органів доходів і зборів підприємцем або відповідальною особою підприємця за місцем взяття на облік в органах доходів і зборів в один із таких способів:

– засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису відповідальних осіб у порядку, визначеному законодавством;

– на паперових носіях;

У відповідності до п. 7.2. Наказу Міністерства Доходів і зборів від 09.09.2013 р. № 455 «Про затвердження Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» за несплату (неперерахування) або несвоєчасну сплату (несвоєчасне перерахування) єдиного внеску накладається штраф у розмірі 20 % своєчасно не сплачених сум. При цьому складається рішення про застосування штрафних санкцій та нарахування пені.

Список використаних джерел:

1. Наказ Міністерства Доходів і зборів «Про затвердження Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 09.09.2013 р. № 455 [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу : http:// www.nau.kiev.ua.

Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу : http:// www.nau.kiev.u

УДК 657.1

МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Романченко Юлія Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Лобатенко Максим Геннадійович,
студент ОКР «Магістр»,
спец. «Облік і оподаткування»,
ПДАА, м. Полтава

Методика контролю – це сукупність технічних (методичних) прийомів контролю, яка дає змогу всебічно, повно й об'єктивно дослідити господарські та фінансові операції установи незалежно від форми і часу їх здійснення з метою виявлення, усунення та попередження вад і порушень у використанні фінансових ресурсів [1].

Порядок проведення інвентаризації необоротних активів бюджетних установ регламентується Положенням з інвентаризації активів та зобов'язань № 879 від 02.09.2014 р. [3], відповідно до якої мають проводитися щорічні планові інвентаризації запасів перед складанням річної бухгалтерської звітності, але не раніше 1 жовтня звітного року.

На першому етапі контроль необхідно провести інвентаризацію певних об'єктів запасів проводиться в такі терміни:

– сировини та матеріалів, пального, та інших матеріалів - не менше одного разу на рік, але не раніше першого жовтня;

– малоцінних і швидкозношуваних предметів – у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, місцевих державних адміністраціях, їх управліннях (відділах), виконавчих органах місцевих рад – не менше одного разу на два роки, в інших установах – не менше одного разу на рік.

Для проведення інвентаризації наказом керівника установи створюється комісія з числа працівників установи за обов'язкової участі головного бухгалтера, яку очолює керівник установи або його заступник.

Другий етап полягає у перевірці наявності та збереження товарно-матеріальних цінностей. Таким чином поряд з перевіркою облікової документації важливе значення мають методи фактичного контролю. Одним із методів такого контролю є інвентаризація матеріальних цінностей.

Найефективнішою є повна інвентаризація матеріальних цінностей, що забезпечує перевірку всіх їх видів і сортів. Повна інвентаризація цінностей у процесі ревізії може здійснюватися раптово на всіх об'єктах (складах, коморах) або почергово (у два або три прийоми). Одночасне здійснення інвентаризації цінностей в усіх місцях зберігання дає можливість попереджувати приховування нестач або надлишків цінностей

Через те, що повна інвентаризація потребує формування в короткий термін багатьох інвентаризаційних комісій (інколи одночасно), то під час ревізії може організовуватися на складах вибіркова інвентаризація. Вибіркова інвентаризація цінностей не повинна бути лише формальною перевіркою. Якщо за окремими цінностями у картках (книгах) складського обліку є записи, здійснені «червоним сторно», або є великі суми нерухомих залишків цінностей, важливо забезпечити повну їх інвентаризацію.

Третій етап: поряд з інвентаризацією цінностей здійснюється обстеження дотримання умов їх збереження. Зберігання матеріальних цінностей закріплюється за матеріально відповідальними особами. При перевірці необхідно мати на увазі, що в окремих суб'єктів господарювання складські приміщення не відповідають оптимальним вимогам.

У процесі обстеження перевіряють огородження території, з'ясовують можливість безконтрольного доступу на територію установи і складу, вивчають стан охорони складів і території установи.

Четвертий етап: проведення перевірки фактичної наявності матеріальних цінностей і зіставлення їх з обліковими даними в декількох одиницях вимірювання. Контролер повинен мати на увазі, що пересортування при інвентаризаціях найчастіше виникають за рахунок: створення неврахованих залишків запасів і метою вилучення облікованих, більш дефіцитних і дорогих, якісніших та підвищеної сортності матеріалів і продукції; заміни окремих позицій матеріальних цінностей без оформлення документів, помилок при оформленні документів і неправильних записів у картках складського обліку; зайвого списання сировини і матеріалів на господарські потреби установи.

Кожен випадок зарахування пересортування матеріальних цінностей необхідно уважно розглянути з метою попередження необґрунтованого перекриття нестач, виявлення винних осіб і віднесення нестач за їх рахунок.

Наступним етапом є перевірка правильності відображення результатів інвентаризації за реєстрами бухгалтерського обліку. Це передбачає: віднесення нестач і втрат понад норми природних втрат за рахунок винних осіб; передачу позовів на стягнення цих нестач у суд; списання їх у межах норм природних втрат на фактичні видатки; неповне оприбуткування згідно з обліковими реєстрами виявлених лишків матеріальних цінностей.

Список використаних джерел:

1. Дікань Л. В. Контроль в бюджетних установах : [навч. посібник] / Дікань Л. В., Щербаков О. І., Ольховський Ю. А. – Харків : Фактор, 2009. – 208 с.

2. Живко З. Б. Контрольно-ревізійна діяльність. Конспект лекцій. Модуль 1 і 2 : [навч. посібник] / З. Б. Живко, В. І. Франчук, М. О. Живко. - К. : Алерта, 2008. – 444 с.

3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом МФУ № 879 від 02 вер. 2014 р. [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу : http:// www.nau.kiev.ua.

ОЦІНКА ТА ВИЗНАННЯ ЗАПАСІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Романченко Юлія Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полев Владислав Вікторович,
студент ОКР «Магістр»,
спец. «Облік і оподаткування»,
ПДАА, м. Полтава

Актуальною проблемою в економіці України є не залучення виробничих запасів і нарощування обсягів, а використання їх. Прискорення обороту виробничих запасів на один лише день дасть змогу, в цілому по країні господарству вивільнити значну частину коштів, зайняту у сфері обігу. Для цього потрібний дійовий економічний механізм впливу на ефективність використання виробничих запасів у державному секторі економіки.

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси в бюджетних установах визначає НП(С)БОДС № 123 «Запаси» [2].

Згідно з п. 1 р. ІІ НП(С)БОДС № 123 «Запаси» запаси визнаються активом, якщо: вартість запасів можна достовірно визначити; існує ймовірність одержання суб'єктом бух обліку в державному секторі майбутніх економічних вигід, пов'язаних з їхнім використанням, та/або вони мають потенціал корисності.

Згідно п. 4 р. ІІ НП(С)БО 123 «Запаси» первісна вартість – це вартість, за якою придбані (отримані) або виготовлені запаси зараховуються на баланс.

У більшості випадків при формуванні первісної вартості запасів необхідно враховувати витрати, передбачені п. 8 р. ІІ НП(С)БОДС 123

«Запаси». Тобто первісною вартістю запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат:

– суми, що сплачується згідно з договором постачальнику (продавцю), за вирахуванням непрямих податків;

– суми ввізного мита;

– транспортно-заготівельні витрати (далі – ТЗВ): затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів;

– суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються суб'єктам державного сектору;

– інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях. До таких витрат, зокрема, належать прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати суб'єкта державного сектору на доопрацювання і підвищення якісно технічних характеристик запасів

Включення ТЗВ до первісної вартості конкретних найменувань, груп, видів запасів при їх оприбуткуванні доцільно здійснювати у разі, якщо можна достовірно визначити суми таких витрат, які безпосередньо відносяться до придбаних запасів. Сума ТЗВ, що узагальнюється на окремому субрахунку обліку запасів, щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів станом на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць. Сума ТЗВ, яка відноситься до запасів, що вибули, визначається як добуток середнього відсотка ТЗВ і вартості запасів, що вибули, з відображенням її на тих самих рахунках обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів. Середній відсоток ТЗВ визначається діленням суми залишків ТЗВ на початок звітного місяця і ТЗВ за звітний місяць на суму залишку запасів на початок місяця і запасів, що надійшли за звітний місяць.

Не потрапляють у первісну вартість такі витрати (п. 11 р. ІІ НП(С)БО 123 «Запаси»): понаднормові втрати і нестачі запасів; фінансові витрати; витрати на зберігання, крім тих витрат, які необхідні перед наступним етапом виробництва; загальногосподарські та інші подібні витрати, які безпосередньо не пов'язані з придбанням і доставкою запасів та приведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях; витрати на збут.

Окремо слід виділити порядок формування первісної вартості самостійно виготовлених установою запасів. НП(С)БОДС 123 «Запаси» орієнтується в такому випадку на виробничу собівартість. Порядок формування виробничої собівартості описано у НП(С)БОДС 135 «Витрати».

У Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів № 11 від 23.01.2015 р. [1] пояснено невизначеність порядку формування виробничої собівартості. Так, у виробничу собівартість включають:

– прямі матеріальні витрати (вартість сировини і матеріалів, які створюють основу створювального об'єкта за мінусом зворотніх відходів);

– прямі витрати на оплату праці;

– інші прямі витрати (наприклад, витрати на соціальні заходи, амортизація тощо)

Таким чином, облік запасів займає чільне місце у формуванні витрат бюджетних установ, оскільки достовірне відображення інформації про запаси, їх визнання, строк очікуваної експлуатації, класифікацію та оцінку, методи їх вибуття дозволяє створити адекватне обліково-аналітичне забезпечення управління державними фінансами.

Список використаних джерел:

4. Методичні рекомендації з бухгалтерського облік запасів суб'єктів державного сектору, затверджені наказом МФУ № 11 від 23 січ. 2015 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gow.ua.

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси», затверджене наказом МФУ № 1202 від 12 жовт. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gow.ua.

СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ В ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА МСБО 16 ТА П(С)БО 7

Скрипник Галина Миколаївна,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр» ,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Основні засоби відіграють важливу роль у господарсько - виробничому процесі, тому їх використання безпосередньо впливає на результат діяльності підприємства. Своєчасне відображення достовірної інформації про надходження та вибуття основних засобів, правильна оцінка та нарахування амортизації – це основні завдання бухгалтерського обліку основних засобів.

Інформація щодо оцінки, визнання, амортизації, припинення визнання та відображення в звітності, що стосується основних засобів відображається у П(С)БО 7 «Основні засоби» та МСБО 16 «Основні засоби». Основою П(С)БО 7 являються міжнародні стандарти, зокрема МСБО 16, що є адаптацією міжнародних стандартів до українських стандартів. Облік основних засобів регулює велика кількість документів, які несуть як загальнообов'язковий, так і рекомендаційний характер, тому стандарти бухгалтерського обліку, як міжнародні, так і національні є важливою ланкою нормативно-правового регулювання [4].

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності [3].

Згідно МСБО 16 основні засоби – це матеріальні об'єкти, які, утримуються для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей, використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду [1].

Згідно П(С)БО 7 матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціальних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [3].

Визначення терміна вважається подібним, проте при порівнянні цих двох документів можна побачити суттєві відмінності.

МСБО 16 не уточнює, що є об'єктом основних засобів. Належність окремих видів майна до основних засобів визначається на підставі професійної думки бухгалтера з урахуванням конкретних обставин і умов експлуатації об'єкта, в окремих випадках методів нарахування амортизації [1]. Відповідно до П(С)БО 7 об'єкт основних засобів також може бути поділений на окремі частини, однак на практиці далеко не кожне підприємство використовує подібний спосіб покращення контролю та коригування амортизаційних відрахувань.

Під первісною вартістю розуміють суму сплачених (або таких, що підлягають сплаті) коштів чи їх еквівалентів або справедливу вартість іншого відшкодування, переданого за той чи інший актив на дату його придбання. Визначення первісної вартості однаково правильне як для обліку за МСБО, так і для обліку за національними П(С)БО [4].

Згідно з МСБО 16 при первісній оцінці об'єктів основних засобів до вартості об'єкта основних засобів може включатися резерв майбутніх витрат на демонтаж, ліквідацію об'єкта і відновлення ділянки після закінчення терміну експлуатації. Такі резерви нараховуються (визнаються й оцінюються) відповідно до МСБО 37. П(С)БО 7 такої теорії не передбачає.

Згідно МСБО 16 у разі якщо об'єкт будується (створюється) за допомогою залучення кредитів, то облік витрат на виплату відсотків здійснюється відповідно до МСБО 23 «Витрати на позики», залежно від того, чи є цей об'єкт кваліфікованим активом, а також від умов і обставин сплати таких відсотків

Оцінка об'єктів при їх будівництві у МСБО 16 та П(С)БО 7 є аналогічною так об'єкти, побудовані або споруджені організацією оцінюються за такими ж принципами, що й об'єкти, придбані на стороні.

Придбання основних засобів за рахунок пайових інструментів: згідно МСБО 16 оцінку об'єктів основних засобів, придбаних в операціях за участю пайових інструментів (акцій, опціонів на акції), регулює МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій» [2].

Дослідивши положення, які містяться у МСБО 16 та П(С)БО 7 на підставі порівняльної характеристики, можна зробити висновок, що дані нормативні документи мають певні відмінності. Так як, ці документи мають надавати користувачам інформацію щодо обліку основних засобів, тому вони не мають

суперечити один одному [4]. П(С)БО 7 вимагає суттєвих доопрацювань у зв'язку з пристосуванням їх до сучасних умов господарювання, або надання МСБО статусу національних, що в свою чергу полегшило роботу бухгалтерів.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти бухгалтерського облік 16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : htpp: //www.minfin.gov.ua
2. Попович В. І. Облік основних засобів: порівняльний аналіз МСБО та П(с)БО / В. І. Попович // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» ; – 2012. – № 721 − С. 216−219.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України. № 92 від 27.квіт.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua.
4. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : [навч. посіб.] / І. В. Жолнер. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.

Науковий керівник – Тютюнник Світлана Василівна, к. е. н., доцент.

ЗАВДАННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ДІЯЛЬНОСТІ

Скубій Владислав Олександрович,
Здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»
Мокієнко Тетяна Володимирівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Достовірне визначення суми доходу від операційної діяльності насамперед залежить від правильності ведення первинного обліку реалізації продукції, адже саме реалізація товарів (робіт, послуг) є основою формування операційного доходу.

Тому у своїй діяльності будь-яке підприємство значну увагу приділяє відвантаженню продукції, оскільки, згідно податкового законодавства, дохід визнається за першою з двох подій – відвантаження продукції або оплата за товари (роботи, послуги).

Основним завданням обліку доходів є:

- інформаційне забезпечення адміністрації підприємства для прийняття управлінських рішень;
- виявлення фінансових результатів щодо підприємства в цілому та окремих видів продукції.
- забезпечення контролю за формування повної собівартості продукції.
- забезпечення контролю за рівнем реалізаційних цін.
- виявлення і оцінка економічних результатів виробничої діяльності структурних підрозділів;
- контроль за правильною оцінкою доходів основної діяльності;
- здійснювати контроль за надходженням коштів від реалізації;

- систематизація інформації управлінського обліку виробничої діяльності для прийняття рішень, які мають довгостроковий характер (окупність виробничих програм, рентабельність продукції, ефективність капітальних вкладень).

У Положенні про облікову політику будь-якого підприємства повинні передбачатися питання методичного характеру щодо бухгалтерського обліку доходів.

Дослідивши наказ про облікову політику досліджуваного підприємства видно, що в ньому передбачено лише те, що доходи класифікуються згідно П(С)БО 15 «Дохід» .

Завданнями бухгалтерського обліку щодо відображення доходів є:

1. Відображення доходу в бухгалтерському обліку в сумі справедливої вартості активів, що отримані або підлягають отриманню.

2. Бухгалтерський облік доходів підприємств має забезпечити об'єктивне відображення в синтетичному і аналітичному обліку не тільки валових доходів від основної (звичайної) діяльності, від іншої звичайної діяльності, фінансових операцій та надзвичайних подій, ефективний аналіз доходів, але й правильне визначення чистого доходу підприємства від операційної діяльності.

3. Бухгалтерський облік доходів підприємств має важливе значення для контролю та аналізу їх рівня, структури та динаміки.

Для вирішення поставлених завдань проблем обліку доходів можна виділити декілька шляхів:

- розробка й запровадження норм і нормативів сприятимуть наведенню елементарного порядку та дисципліни на підприємстві, тому наша законодавча і виконавча влада зобов'язані приділити цьому питанню більше уваги з метою скорочення сум необліковуваних доходів підприємства;

- для забезпечення достатньої аналітичності інформації її потрібно завчасно перевірити щодо відповідності сучасним вимогам: порівнянності, однозначності тлумачення, достовірності, дохідливості й доречності;

- для достатньої автоматизації обліково-контрольних робіт кожному підприємству доцільно на початок року (кварталу) проводити оцінку власних потреб і фінансово-кредитних можливостей щодо придбання або оренди (лізингу) комп'ютерної, організаційної техніки.

Список використаних джерел:

1. Баришевська І. В. Особливості фінансових результатів сільськогосподарських підприємств / І. В. Баришевська, Ю. В. Висоцька // Економічний форум. – № 1. – 2015. – С. 73 – 79.

2. Буць В. А. Облік операційних доходів / В. А. Буць // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. – 2014. – № 1 (43). – С. 28 - 36.

3. Бухгалтерська звітність сільськогосподарських підприємств : [практ. посіб.] / Мельничук Б. В., Жук Н. Л., Стецюк А. С. та ін. ; За ред. Б. В. Мельничука. – К. : ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2014. – 84 с.

4. Галущак І. Є. Облік доходів від операційної діяльності : сучасний стан

і напрями вдосконалення [Електронний ресурс] / І. Є. Галущак, В. П. Савчук. – Режим доступу : http://www.pu.if.ua/depart/ Finances/resource/file/2014-2/statti/15.pdf.

5. Організація обліку : [навч. посіб.] / Карп'як Я. С., Воськало В. І., Мохняк В. С. / Національний ун-т «Львівська політехніка». – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2014 .– 366 с.

6. Податковий кодекс України № 2755 від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http:// www.rada.gov.ua.

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» № 290 від 29 лист. 1999р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua.

УДК. 657.411.8

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ НЕРОЗПОДІЛЕНОГО ПРИБУТКУ

Славкова Олена Павлівна,
доктор економічних наук, професор
Глушаченко Анатолій Іванович,
старший викладач кафедри,
Сумський національний аграрний університет, м. Суми

В ринкових умовах розвитку економіки основною метою функціонування підприємств є визначення основних питань управління фінансово-господарською діяльністю та формування і розподілу прибутку. Необхідність ефективного управління прибутком визначається також його роллю у виробничому та соціальному розвитку суб'єктів господарювання як джерела реалізації соціальної відповідальності бізнесу. Це пов'язано з тим, що зростання прибутку створює додаткові можливості для самофінансування та розв'язання проблем соціального захисту працівників.

Метою даної роботи є дослідження теоретико - методологічних засад обліку, розподілу і використання прибутку суб'єктів господарювання.

Питання обліку, розподілу та використання прибутку підприємств досліджували у своїх працях вітчизняні науковці Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.К. Орлова, О.Я. Корпан, С.В., та інших.

Але дана проблема потребує подальшого вивчення з метою встановлення взаємозв'язку показників діяльності підприємства з внутрішніми та зовнішніми факторами впливу.

Атамас П. та Атамас О. з цього приводу зазначають, що використання прибутку в бухгалтерському обліку відображається саме як його розподіл, тому в цьому контексті використаний прибуток дорівнює розподіленому і немає сенсу змінювати назву субрахунку 443. Аналіз змісту і будови субрахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» показує, що він повністю відповідає своєму призначенню і забезпечує об'єктивне відображення в обліку та звітності процесів розподілу і використання прибутку, а в заключному

балансі – суми нерозподіленого прибутку (непокритого) збитку [1, с. 35-39].

Зі зростанням ролі інтелектуального капіталу як ключового фактору успіху в сучасних умовах господарювання, зазначає С.Ф. Голов традиційні погляди на бухгалтерський облік і фінансову звітність потребують перегляду. Перегляд поглядів на бухгалтерський облік в цьому аспекті повинен бути спрямований на формування механізму інтелектуального капіталу у формуванні прибутку з врахуванням факторів його формування[2, с. 4].

На думку В.К. Орлової та О.Я. Корпан плутанина і ототожнення понять використаний і розподілений прибуток, породжена неправильною назвою субрахунку 443, який необхідно назвати «Розподілений прибуток», а не «Використаний» [3, с. 50].

Хуторян А.А. обґрунтувала пропозиції щодо конкретизації окремих аналітичних рахунків третього, четвертого та п’ятого порядку до субрахунків 441 “Прибуток нерозподілений” та 442 “Непокриті збитки”[4].

Нерозподілений прибуток, це частина що залишається у розпорядженні підприємства після сплати податків до бюджету, виплати дивідендів, та призначення для реінвестування в розвиток виробництва, чи для сплати боргів підприємства, зокрема, відсотків за користування кредитом. Ще один напрям використання нерозподіленого прибутку використання для капітальних вкладень, виплати позик та збільшення обсягу ліквідних активів, також підприємство може іноді самостійно придбати іншу компанію.

Проблеми розподілу чистого прибутку підприємства, є дуже актуальним виходячи з того, що його ефективна діяльність залежить не тільки від величини суми отриманого прибутку а й від напрямів його використання. Порядок розподілу прибутку залишається за підприємством, тобто власник або уповноважений ним орган, визначає на які цілі розподіляється прибуток і фіксує це статуті та установчих документах підприємства.

На нашу думку, держава повинна запропонувати бізнесу мінімальний відсоток нерозподіленого прибутку, який буде залишаться на потреби підприємства. Але й при цьому необхідно враховувати наступні фактори: форма власності підприємства; розміри підприємства: мікропідприємства, малі, середні та великі. Саме від цих факторів, залежить розмір розподіленого прибутку.

Отже, у рамках запропонованої концепції стосовно відображення нерозподіленого прибутку вважаємо за потрібне передбачити наступне: у Наказі про облікову політику підприємства необхідно передбачити щоквартальне визначення фінансових результатів, що дозволить оперативно формувати джерело фінансування господарських потреб за кредитом рахунку 44. Та обумовити розподіл прибутку який залишається в розпорядженні підприємства у зв’язку із необхідністю відновлення виробничих потужностей та розширення матеріально-технічної бази підприємств.

Список використаних джерел:

1. Атамас П. Чи дорівнює використаний прибуток розподіленому, або щодо оцінки достовірності інформації про нерозподілений прибуток у балансі / П. Атамас, О. Атамас // Бухгалтерський облік і аудит – 2011. - № 3 –с. 35-39

2. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монографія / С. Ф. Голов. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 522с., с. 4
3. Орлова В. К. Використаний =/= розподілений. Оцінка достовірності інформації щодо нерозподіленого прибутку в балансі / В. К. Орлової та О. Я. Корпан // Аудитор України. – 2010. - № 7 (179) – с. 48-51., с. 50
4. Хуторян А.А. Облік та аудит формування фінансових результатів (на прикладі підприємств гірничо - збагачувального комплексу) : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.09 / А.А. Хуторян; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – К., 2010. – 20 с

АМОРТИЗАЦІЙНІ ВІДРАХУВАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Стеценко Ілона Юріївна,
магістрант,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

На сьогодні в Україні склалася несприятлива ситуація щодо забезпеченості та ефективності використання основних фондів. Насамперед, це пов’язано з високим ступенем зношеності виробничих фондів, який в порівнянні з минулими роками збільшився, що обумовлює нагальну потребу у заміні та модернізації наявного парку засобів виробництва.

Так, незважаючи на те, що вартість основних засобів з кожним роком збільшується, промислові підприємства виготовляють продукцію на технічно застарілому обладнанні, що за умов науково-технічного розвитку гальмує розвиток виробництва як на рівні окремого суб’єкта підприємництва, так і країни в цілому. Тобто спостерігається викривлення ситуації щодо забезпеченості та особливостей використання основних засобів [1].

У ринкових умовах головну роль у відтворенні основних засобів належить власним джерелам фінансування, зокрема амортизаційним відрахуванням. Використання внутрішніх джерел відтворення основних засобів також мають власні недоліки та позитивні сторони. Недоліками являються обмежений обсяг залучення, що веде за собою скорочення можливостей розширення інвестиційної діяльності, та обмеження зовнішнього контролю за ефективністю використання власних інвестиційних ресурсів. Позитивними аспектами є наступні: простота та швидкість залучення, висока віддача за критерієм прибутковості капіталу, який інвестується, істотне зниження ризику неплатоспроможності та банкрутства підприємства при їх використанні, повне збереження управління під контролем засновників підприємства. Таким чином істотна увага повинна приділятись амортизаційній політиці підприємств [2].

На сьогоднішній день економіка України потерпає від кризових явищ, що не стимулює створення передумов для розвитку ефективного механізму відтворення основних фондів. Залучені джерела інвестицій, такі як кредити чи

кошти іноземних інвесторів, у найближчий час залишатимуться неефективними для покращення технічного стану підприємства та його модернізації. Тому варто, в першу чергу, приділяти увагу розвитку механізму самофінансування відтворення основних фондів та удосконаленню амортизаційної політики підприємства [3].

У підсумки, варто зазначити, що необхідною умовою відтворення основних фондів є передусім розвиток та удосконалення відтворювальної функції амортизації, для чого необхідно здійснювати переоцінку вартості основних засобів, що використовуються підприємством, необхідно опрацювати питання оптимізації норми ставок амортизації для продукції машинобудування. Варто запровадження чіткішого державного регулювання використання амортизаційних коштів. Доречно звернути увагу на чітке формування інформаційних ресурсів щодо аналізу показників придатності основних засобів, що безумовно позитивно вплине на ефективність амортизаційної політики. Для усунення суперечностей між податковим та бухгалтерським обліками доцільно внести зміни до податкового законодавства і частині надання прав підприємствам нараховувати амортизацію для цілей оподаткування за методами, встановленими в бухгалтерському обліку.

Список використаних джерел:

1. Кундеус О. М. Нарахування амортизації згідно нового Податкового кодексу України / О. М. Кундеус // Всеукраїнський науково-виробничий журнал / Інноваційна економіка. – № 7. – 2011. – С. 120–127.
2. Прутська Т. Ю. Амортизаційні відрахування як джерело відтворення основних фондів та напрями реформування амортизаційної політики / Т. Ю. Прутська // Вісник Хмельницького національного університету. - 2010. - № 2, Т. 2. – С. 12-15.
3. Скирпан О. П. Особливості нарахування амортизації на сільськогосподарських підприємствах в системі бухгалтерського обліку / О. П. Скирпан // Всеукраїнський науково-виробничий журнал / Інноваційна економіка. – 2012. – № 5. – С. 123–128.

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТВАРИННИЦТВА

Стиценко Аліна Миколаївна,
здобувач СВО «Магістр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Яловега Людмила Василівна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Основним нормативним документом, що регулює облік поточних біологічних активів тваринництва (далі – ПБА тваринництва) є П(С)БО 30 «Біологічні активи» № 790 від 18.11.2005 р. Відповідно якого,

ПБА тваринництва – це біологічні активи (тварини), які в процесі біологічних перетворень здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні [5]. Водночас у Положенні зазначено, визнання та оцінка біологічних активів, визначення доходів та витрат сільськогосподарської діяльності, розкриття інформації щодо біологічних активів у примітках до фінансової звітності тощо.

У Методичних рекомендаціях із обліку біологічних активів № 1315 від 29.12.2006 р. деталізовано норми П(С)БО 30 «Біологічні активи» та наведено приклади біологічних активів і сільськогосподарської продукції, а також висвітлено типову кореспонденцію рахунків щодо операцій з ПБА тваринництва.

Питання визначення собівартості продукції тваринництва регламентовано Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132 від 18.05.2001 р. У додатках до рекомендацій наведено об'єкти обліку витрат та об'єкти калькулювання продукції. Відповідно до яких, собівартість 1 голови приплоду основного стада ВРХ дорівнює 60 кормо-днів утримання дорослої тварини [3].

У Методичних рекомендаціях «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів» № 73 від 21.02.2008 р. наведено форми первинних документів із обліку довгострокових та поточних біологічних активів та рекомендації щодо їх заповнення й застосування [4].

Методичними рекомендаціями з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств № 37-27-12/14023 від 04.12.2003 р. передбачено проведення інвентаризації:

- дорослих продуктивних тварин, робочої худоби, молодняк тварин, тварин на відгодівлі, птиці, кролів, звірів – не менше одного разу на квартал (на 1 квітня, на 1 липня, на 1 вересня) і перед складанням річних звітів на 31 грудня звітного року, а плідників та ремонтного матеріалу риб – станом на 1 липня;
- бджолосімей та запасів меду в вуликах – не менше двох разів на рік [2].

Основними моментами інвентаризації поточних біологічних активів є:

- молодняк великої рогатої худоби, коней заносять в інвентаризаційні описи індивідуально із зазначенням інвентарних номерів, кличок, породи тощо;
- молодняк свиней, овець, кіз, птиці, що враховуються груповим методом, включаються до описів згідно статево-вікових груп та рахунків аналітичного обліку із зазначенням кількості голів і живої маси за кожною групою тварин;

Кожного місяця, для забезпечення оперативного контролю за збереженням поголів'я, інвентаризаційній комісії слід проводити перерахунок наявного поголів'я дорослих тварин та тварин на вирощуванні та відгодівлі. Виходячи з результатів інвентаризації біологічних активів за кожною матеріально-відповідальною особою фіксуються виявлені недостачі та надлишки. Якщо в ході перевірки відхилення не виявлені, то результати

інвентаризації вважаються достовірними. Висновки та пропозиції інвентаризаційної комісії фіксуються в протоколі.

Правильне ведення аналітичного та синтетичного обліку ПБА тваринництва забезпечує Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30.11.1999 р. [1]. Відповідно якої для обліку інформації про ПБА тваринництва передбачено два субрахунки: ПБА тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю (212); ПБА тваринництва, які оцінені за первісною вартістю (213), де за дебетом рахунків відображають надходження ПБА тваринництва, за кредитом – вибуття внаслідок реалізації, переведення до складу довгострокових біологічних активів тваринництва.

Первісна вартість ПБА тваринництва визначається згідно з нормами П(С)БО 9 «Запаси» № 246 від 20.10.1999 р., а облік витрат на біологічні перетворення ПБА тваринництва здійснюється у відповідності до норм П(С)БО 16 «Витрати» № 318 від 31.12.1999 р. Таким чином, використання нормативно-інформаційного забезпечення для обліку ПБА тваринництва дає можливість мінімізувати помилки в обліковому процесі, забезпечить підприємство достовірною та цілісною інформацією.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30 лист. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua.
2. Методичні рекомендації з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств № 37-27-12/14023 від 04 груд. 2003 р. [Електронний ресурс].– Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua.
3. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (послуг) сільськогосподарських підприємств № 132 від 18 трав. 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua.
4. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів в сільськогосподарських підприємствах № 73 від 21 лют. 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua.
5. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» № 790 від 18 лист. 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua.

УДК 657.42:658.56

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ЗАПАСІВ ПРИ ВИБУТТІ

Ткаченко Алла Олексіївна,
здобувач вищої освіти ступеня магістр
спеціальності «Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Запаси є найбільш значною частиною активів підприємства. Вони займають домінуючу позицію у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності, їх облік і оцінка впливає на результати господарської діяльності підприємства та на розкриття інформації про його фінансовий стан.

Для підвищення ефективності системи управління запасами необхідна чітка та досконало розроблена методика їх оцінки, яка викликає значний практичний інтерес у зв'язку з потребою визначення реальної вартості запасів.

Виробничі запаси в бухгалтерському обліку оцінюють за кожним етапом їх надходження, використання чи зберігання. За основу використовують принципи оцінки, передбачені П(С)БО 9 «Запаси» (рис. 1).

Вартість придбаних запасів включає такі фактичні витрати:

- суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику за вирахуванням непрямих податків;
- суми ввізного мита; - суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельні витрати;
- інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні до використання в запланованих цілях [2].

Виготовлені власними силами виробничі запаси підприємства оцінюються за собівартістю їх виробництва (П(С)БО 16 «Витрати»). Запаси, внесені до статутного капіталу підприємства, оцінюються за погодженою засновниками підприємства справедливою вартістю. Запаси, отримані підприємством без відповідної оплати, оцінюються за їх справедливою вартістю.

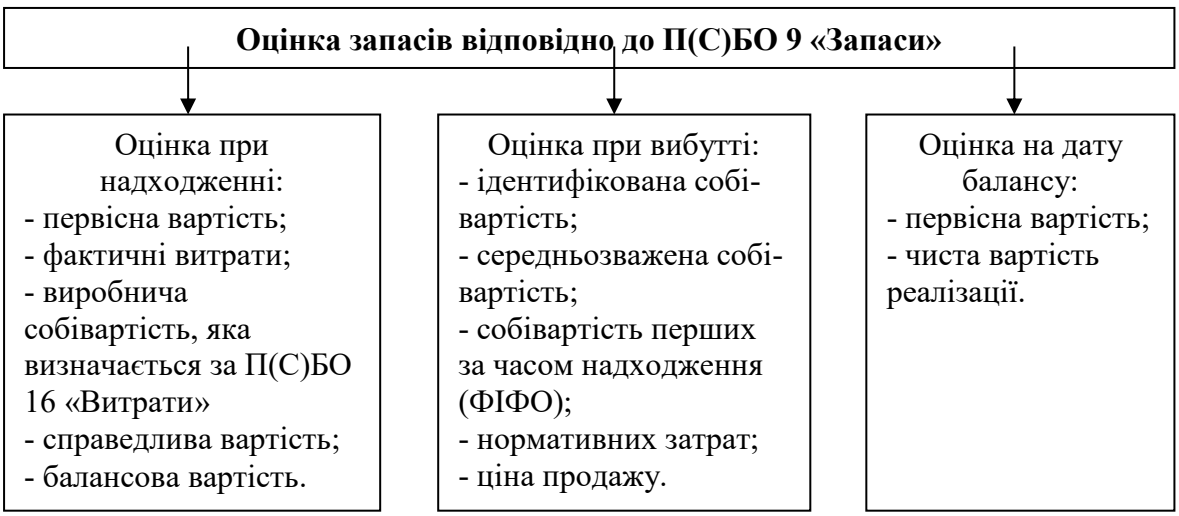

Рис. 1. Оцінка запасів відповідно до П(С)БО 9 «Запаси»

Запаси, що надійшли в результаті обміну на відповідні подібні запаси, оцінюються за балансовою вартістю переданих запасів. Запаси, які придбані в обмін на неподібні запаси, оцінюються за справедливою вартістю переданих запасів, збільшених (зменшених) на суму грошей чи їх еквівалентів, що була передана (оплачена) в процесі обміну [3]. Кожного разу при відпуску запасів у виробництво, продажу або іншому вибутті виникають труднощі визначення ціни їх відпуску. Це відбувається тому, що запаси одного й того ж виду можуть надходити на підприємство за різними цінами.

Згідно з П(С)БО 9 «Запаси» у разі будь-якого вибуття запаси оцінюються за допомогою одного з таких методів: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (метод ФІФО); нормативних витрат; ціни продажу.

Метод ідентифікованої собівартості передбачає ведення окремого обліку за кожним видом запасів і списання їх за фактичною собівартістю, що склалася на момент придбання.

Метод середньозваженої собівартості застосовується при списанні ідентичних запасів на підприємствах, у яких найменувань запасів багато, але ціни придбання запасів відрізняються не значною мірою.

Оцінка за методом ФІФО (від англ. FIFO, First In, First Out – «першим прийшов, першим пішов») базується на припущенні, що запаси використовуються в тій самій черговості, у якій вони надходили на підприємство.

Оцінка запасів за методом нормативних витрат полягає в застосуванні норм витрат на виробництво одиниці продукції (робіт, послуг), установлених підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін.

Метод ціни продажу застосовується підприємствами роздрібної торгівлі у тому випадку, коли застосування інших методів є недоцільним [1].

Отже, проаналізувавши методи оцінки запасів, встановили, що вибір методу оцінки запасів залежить від характеристик, якими повинна володіти облікова інформація, і від завдань, заради розв’язання яких складається фінансова звітність.

Список використаних джерел:

1. Волокотська Ю. Методи списання вибуття запасів / Ю. Волокотська // Баланс. – 2015. – № 54 (1513). – С. 18 – 21.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 246 від 20 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua.

3. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник / Огійчук М. Ф., Плаксієнко В. Я., Беленкова М. І. та ін. / за ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 6-те вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2011. – 1042 с.

Науковий керівник – Тютюнник Світлана Василівна, к. е. н., доцент.

УДК:658.155

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тютюнник Ірина Юріївна,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
СВО «Магістр»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Прибутковість є одним із найголовніших показників, що відображають фінансовий стан підприємства. Вона визначає мету підприємницької діяльності, проте сьогодні в умовах фінансової кризи економіки України спостерігається тенденція до значного зниження рівня прибутковості чи навіть збитковості багатьох підприємств. У зв'язку з цим управління підприємством вимагає знаходження шляхів збільшення прибутку та підвищення рівня прибутковості діяльності [1].

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати [2].

На думку Н. Л. Правдюк, одним із факторів підвищення прибутковості підприємств є ефективне управління прибутком. Під обліково-аналітичним забезпеченням управління прибутком підприємства необхідно розуміти процес систематизації та структурування інформації, що генерується системами бухгалтерського обліку та економічного аналізу, з метою задоволення інформаційних запитів менеджерів у процесі формування, розподілу та використання фінансових результатів [3].

Л. С. Гаватюк та Н. М. Перегіняк пропонують виділяти екзогенні та ендогенні фактори, які впливають на рівень і суму прибутку. До екзогенних (зовнішніх) факторів належать природні умови, транспортні умови, державне регулювання цін, тарифів, відсотків, податкових ставок та пільг, штрафних санкцій, конкуренція на ринку товарів тощо. Ці фактори не залежать від діяльності підприємства, але суттєво впливають на його прибуток. До ендогенних (внутрішніх) факторів належать обсяги виробництва та реалізації продукції, структура, собівартість та якість продукції, ціни та ін. [1].

А. В. Савіцький та ін. вважають, що кожен етап життєвого циклу продукції підприємства супроводжується активізацією, стійкістю, розвитком або занепадом тих чи інших відносин, як поступово утворюються за ступенем того, як розвивається підприємство, та за своїми результатами здатні привносити різнобічний вклад як у становлення, ріст, стійкість, так і у зменшення прибутку, а також загального рівня прибутковості (табл. 1).

Ефективність виробництва та прибутковість діяльності підприємства характеризують показники рентабельності. Таким чином, для ефективного управління підприємством необхідно аналізувати шляхи збільшення прибутку та підвищення рентабельності діяльності.

Таблиця 1

Результативність відносин, які складаються щодо отримання та збільшення прибутку підприємства у розрізі його життєвого циклу [4]

Етапи життєвого циклу підприємства	Етап зародження і становлення	Етап розвитку та стійкості	Етап старіння та стагнація	Етап ліквідації
	Зародження прибутку та формування загального рівня прибутковості	Максимізація прибутку та стійкість загального рівня прибутковості	Зменшення прибутку за зниження загального рівня прибутковості	Збитковість та неприбутковость
Соціальні відносини	Активізація	Стійкість	Зменшення активності	Ліквідація
Економічні відносини	Активізація	Стійкість	Зменшення активності	Ліквідація
Фінансові відносини	Активізація	Розвиток	Занепад	Ліквідація
Інноваційні відносини	Активізація	Розвиток	Зменшення розвитку	Неприбутковість

Ряд науковців, зокрема Л. С. Гаватюк, пропонують виокремлювати наступні шляхи збільшення прибутку та підвищення рентабельності (табл. 2).

Таблиця 2

Шляхи збільшення прибутку і рентабельності діяльності [1]

Шляхи	
Збільшення прибутку	Підвищення рентабельності
Збільшення обсягів виробництва і реалізації продукції	Зниження собівартості продукції
Поліпшення якості продукції	Підвищення продуктивності праці
Зниження собівартості продукції за рахунок більш раціонального використання матеріальних ресурсів, виробничих потужностей, робочої сили і робочого часу	Зниження витрат на виробництво продукції або застосування сучасних методів управління витратами, одним з яких є управлінський облік
Продаж зайвого устаткування та іншого майна або здача його в оренду	За можливості скорочення адміністративно-управлінського персоналу
Диверсифікація виробництва	Скорочення невиробничих витрат
Постійне проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів	Виробництво продукції із вищим рівнем рентабельності, низькорентабельну продукцію зняти з виробництва
Грамотна побудова договірних відносин із постачальниками, посередниками, покупцями та ін.	Покращення системи маркетингу на підприємстві

Отже, підвищення прибутковості діяльності підприємства у сучасних ринкових умовах вимагає ретельної уваги з боку керівництва підприємства.

Список використаних джерел:

1. Гаватюк Л. С. Шляхи підвищення прибутковості вітчизняних підприємств у сучасних умовах господарювання / Л. С. Гаватюк, Н. М. Перегіняк // Економіка і суспільство. – 2017. – № 9. – С. 363-367.

2. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua.

3. Правдюк Н. Л. Обліково-аналітичне забезпечення управління

прибутком підприємства / Н. Л. Правлюк // Облік і фінанси. – 2015. – № 4 (70). – С. 53-60.

4. Савіцький А. В. Сучасні аспекти підвищення прибутку підприємства за умов розвитку ринкової економіки / А. В. Савіцький // Економіка і суспільство. – 2017. – № 8. – С. 349-353.

Науковий керівник – Дорогань-Писаренко Людмила Олександрівна, к.е.н., доцент, професор кафедри.

УДК 657.432

ФАКТОРИ ЗМІНИ ОБОРОТНОСТІ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Тютюнник Світлана Василівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Шимко Олександр Миколайович,
здобувач вищої освіти за ступенем магістр,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

На фінансовий стан підприємства в умовах ринкової економіки значний вплив здійснює своєчасність погашення дебіторської заборгованості. У відповідності до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [2]. До завдань аналізу дебіторської заборгованості належать: аналіз обсягів та динаміки дебіторської заборгованості в цілому по підприємству, в розрізі її видів та основних дебіторів; оцінка структури дебіторської заборгованості за строками непогашення; розрахунок показників комплексного оцінювання дебіторської заборгованості та визначення впливу факторів на їх зміну; порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості з визначенням дебетового (кредитового) сальдо; розробка системи заходів щодо скорочення обсягів простроченої та безнадійної заборгованості.

Одним із завдань аналізу дебіторської заборгованості є розрахунок показників її комплексного оцінювання та визначення впливу факторів на їх зміну. До цих показників відносять:

- коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості (визначається як відношення суми чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) до середньорічної величини дебіторської заборгованості): характеризує кількість оборотів дебіторської заборгованості за календарний рік;
- тривалість одного обороту дебіторської заборгованості (розраховується як відношення 360 днів до коефіцієнта обертання дебіторської заборгованості): показує середню кількість днів, які необхідні для повернення дебіторської заборгованості підприємству;
- частка дебіторської заборгованості в майні підприємства (визначається як відсоткове відношення середньорічної величини дебіторської заборгованості до середньорічної вартості майна): характеризує частку майна підприємства, сформованого за рахунок боргів дебіторів;

- частка поточної дебіторської заборгованості в оборотних активах (визначається як відсоткове відношення середньорічної величини поточної дебіторської заборгованості до середньорічної вартості оборотних активів): характеризує частку оборотних активів підприємства, сформованих за рахунок боргів дебіторів;

- коефіцієнт співвідношення поточної дебіторської та поточної кредиторської заборгованості (розраховується як відношення середньорічної величини поточної дебіторської заборгованості до середньорічної величини кредиторської заборгованості): про ефективний рівень платіжно-розрахункових відносин підприємства свідчить наближення значення даного коефіцієнта до 1;

- відношення дебіторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (визначається як відсоткове відношення середньорічної величини дебіторської заборгованості до суми чистого доходу від реалізації продукції): позитивним є зниження значень даного показника у динаміці.

З метою більш поглибленого оцінювання дебіторської заборгованості пропонується визначати вплив факторів на зміну коефіцієнта обертання дебіторської заборгованості (з метою визначення резервів його підвищення) за наступною методикою. Значення коефіцієнта обертання дебіторської заборгованості ($К_{об}$):

- базового року: $К_{об0} = ЧД_0 \div ДЗ_0$, (1)
- умовне значення: $К_{об_{ум}} = ЧД_1 \div ДЗ_0$, (2)
- звітного року: $К_{об1} = ЧД_1 \div ДЗ_1$, (3)

де $ЧД_0$ і $ЧД_1$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) відповідно у базовому і звітному роках, тис. грн;

$ДЗ_0$ і $ДЗ_1$ – середньорічна величина дебіторської заборгованості відповідно у базовому і звітному роках, тис. грн.

Загальна зміна (+,-) коефіцієнта обертання дебіторської заборгованості:

$$\Delta К_{об} = К_{об1} - К_{об0}, \quad (4)$$

у тому числі за рахунок факторів:

1) чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг):

$$\Delta К_{об_{ЧД}} = К_{об_{ум}} - К_{об0}, \quad (5)$$

2) середньорічної величини дебіторської заборгованості:

$$\Delta К_{об_{ДЗ}} = К_{об1} - К_{об_{ум}}. \quad (6)$$

У межах управління дебіторською заборгованістю В. Ю. Бабаєв та І. О. Гальченко пропонують такі заходи її мінімізації: оцінка платоспроможності й ділової сумлінності покупців та замовників продукції як спосіб прогнозування виникнення неплатежів; співпраця лише за 100%-ю передоплатою з покупцями і замовниками, якщо є підозри, що не буде оплачено рахунок; використання систем оплат, взаємоприйнятних для дебітора і кредитора, що враховує їх фінансові можливості (знижки і націнки, передоплата та інші); самострахування ризиків, пов’язаних із дебіторською заборгованістю; відмова у продовженні договору з діловим партнером, відносно якого існує невпевненість у його платоспроможності [1].

Список використаних джерел:

1. Бабаєв В. Ю. Управління дебіторською заборгованістю підприємств / В. Ю. Бабаєв, І. О. Гальченко // Теорія та практика державного управління. – 2011. – Вип. 2 (33). – С. 1-7.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 237 від 8 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua.

УДК 336.764.1

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ

Тютюнник Юрій Михайлович,
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри економічної теорії
та економічних досліджень,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

В умовах ринкової економіки та конкуренції фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання в значній мірі залежать від ефективності використання майнових ресурсів, зокрема необоротних активів. Як зазначають Н. О. Гура і О. С. Кірей, узагальнення теорія і практики дозволяє зробити висновок про те, що назріла потреба в зміні підходів до дослідження і розробки методологічних аспектів аналізу ефективності формування та використання необоротних активів, що враховують специфіку та роль необоротних активів у майновому комплексі підприємств, а також потреби користувачів в інформації про них та практичного її застосування у щоденній роботі управлінців [1, с. 30].

У загальновизнаному розумінні ефективність визначається відношенням результату (ефекту) до витрат (ресурсів, капіталу), що забезпечили його отримання; іншими словами економічна ефективність – це досягнення найкращих результатів за найменших затрат живої та уречевленої праці.

В. О. Шевчук та ін. до завдань аналізу необоротних активів підприємства відносять [3, с. 223]:

- встановити забезпеченість підприємства та його структурних підрозділів необоротними активами, з'ясувати виконання плану їх оновлення та вибуття;
- вивчити склад, структуру, рух та технічний стан необоротних активів;
- дати оцінку ефективності використання необоротних активів як загалом, так і їх окремих складників;
- визначити фактори та розрахувати вплив ступеня використання основних засобів на обсяг виробництва;
- виявити резерви зростання обсягу виробництва за рахунок кращого використання необоротних активів, розробити заходи по їх реалізації.

Слід зазначити, що зміни у складі та структурі необоротних активів мають значний вплив на характеристики майнового стану підприємства. Так, оцінюючи інформацію розділу І активу балансу (звіту про фінансовий стан) «Необоротні активи», необхідно враховувати, що [2, с. 53]:

- наявність нематеріальних активів, значна частка приросту нематеріальних активів у загальній зміні величини необоротних активів характеризує обрану підприємством стратегію як інноваційну, оскільки кошти вкладаються в інтелектуальну власність;
- аналогічні високі показники за довгостроковими фінансовими інвестиціями вказують на фінансово-інвестиційну стратегію розвитку підприємства;
- якщо основні засоби і незавершені капітальні інвестиції становлять найбільшу частку в необоротних активах, це може свідчити про орієнтацію на створення матеріальних умов для розширення основної діяльності;
- підвищення частки довгострокової дебіторської заборгованості в необоротних активах негативно впливає на ефективність діяльності підприємства;
- зниження коефіцієнта зносу (відповідно підвищення коефіцієнта придатності) основних засобів свідчить про поліпшення функціонального стану необоротних активів.

У системі показників аналізу необоротних активів суб'єктів господарювання доцільно виділити дві групи:

1. Узагальнюючі показники, що характеризують використання необоротних активів як цілісного елементу активу балансу.
2. Часткові показники, що характеризують використання окремих видів необоротних активів: основних засобів, незавершених капітальних інвестицій, довгострокових біологічних активів, нематеріальних активів, довгострокових фінансових інвестицій та інших.

З метою комплексного оцінювання ефективності використання необоротних активів підприємства пропонуємо визначати такі узагальнюючі показники:

- одержано в розрахунку на одну гривню середньорічної вартості необоротних активів: чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), валового прибутку, прибутку від операційної діяльності, гривень;
- загальна і чиста рентабельність необоротних активів, % (відношення відповідно прибутку до оподаткування і чистого прибутку до середньорічної вартості необоротних активів, виражене у відсотках);
- період окупності необоротних активів, років (відношення середньорічної вартості необоротних активів до чистого прибутку).

Розрахунок цих показників проводиться за інформацією форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» і форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Отже, основною метою аналізу та управління необоротними активами є забезпечення їх достатності й економічної ефективності для нормального функціонування підприємства та поліпшення його фінансового стану.

Список використаних джерел:

5. Гура Н. О. Ефективність формування та використання необоротних активів / Н. О. Гура, О. С. Кірей // Економіка та держава. – 2012. – № 1. – С. 30-32.

6. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. – Полтава : ПДАА, 2016. – 432 с.

7. Шевчук В. О. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / Шевчук В. О. , Коновалова О. В., Пантелєєв В. П. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2011. – 399 с.

УДК 657

БАЛАНС: СУТНІСТЬ ТА ВИМОГИ СКЛАДАННЯ

Удовиченко Аліна Володимирівна,
здобувач СВО «Магістр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Яловега Людмила Василівна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Значення балансу важко переоцінити, оскільки він є зовнішнім відображенням господарської єдності, що властива кожному підприємству.

Термін «баланс» походить від латинського: «bis» – двічі та «lanx» – шалька терезів, тобто дві шальки терезів, що характеризують рівновагу. Поняття «баланс» набуло поширення з часів Луки Пачолі (1445 – 1517 рр. н.е.), у його «Трактаті про рахунки і записи» описано спосіб «подвійного запису» для обліку торгових операцій і визначенні основні принципи обліку [1].

Із економічної точки зору баланс – це система взаємопов'язаних показників, що характеризують з одного боку активи, те чим володіє чи розпоряджається підприємство (ресурси), а з іншого боку – те, що характеризує правовий аспект майна (пасиви), до яких відносяться зобов'язання і капітал [2]. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства який відображає на певну дату його активи, зобов'язання та власний капітал [3].

Інформація, що міститься у балансі має бути суттєвою, повністю розкритою, відсутність якої може вплинути на рішення, яке приймають користувачі фінансової звітності [3]. Для того, щоб інформація була зрозумілою користувачам, вона повинна відповідати певним якісним характеристикам, зокрема: дохідливість, розраховану на однозначне тлумачення її за умови, що користувачі мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації; доречність, тобто здатність впливати на прийняття рішень користувачами, можливість вчасно оцінювати минулі, теперішні та майбутні події, можливість коригування оцінок, зроблених у минулому; достовірність, тобто не містити помилок та перекручень, що здатні вплинути на рішення користувачів звітності; порівнюваність, тобто надавати можливість користувачам

порівнювати інформацію з балансу та інших форм звітності за різні періоди та з різних підприємств.

Більше того, бухгалтерський баланс є найбільш інформативною формою для аналізу та оцінки фінансового стану підприємства. Уміння читати бухгалтерський баланс дає можливість одержати значний обсяг інформації про підприємство, визначити ступінь забезпеченості підприємства власними оборотними коштами, оцінити загальний фінансовий стан підприємства. Таким чином, баланс становить найбільший інтерес для всіх користувачів фінансової інформації, оскільки саме він показує залежність підприємства від зовнішніх і позикових джерел фінансування, стан взаємовідносин із постачальниками і покупцями, напрями діяльності підприємства та джерела його фінансування.

Основним елементом балансу є балансова стаття, що є неподільним показником й характеризує окремий вид активів або вид зобов'язань чи капіталу. Балансова стаття може бути одноелементною, зокрема, «Нематеріальні активи», «Товари», яка заповнюється за даними одного балансового рахунку, або багатоелементною, така як «Інші необоротні активи», «Інші довгострокові фінансові зобов'язання» – для заповнення якої використовуються дані двох або більше балансових рахунків, субрахунків. Кожній балансовій статті привласнюється код рядка, у межах чотирьох знаків і який є незмінним.

Інформація за кожною балансовою статтею наводиться на початок і на кінець звітного періоду (у квартальних балансах) та на кінець року (у річних балансах). Балансові статті об'єднуються в розділи, що дає можливість загального огляду балансу і дуже зручно при проведенні аналізу інформації.

Між складовими елементами Балансу існує зв'язок, який зображується формулою: Активи (А) Зобов'язання (З) + Капітал (К).

Актив балансу – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому [4]. Активи у балансі підприємства поділяються на необоротні, оборотні та необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття.

Пасив балансу – це джерела формування активів (засобів) підприємства. Він складається із власного капіталу та зобов'язань підприємства [4].

Власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування зобов'язань [4].

Зобов'язання – це заборгованість підприємства, що виникла в наслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди [2].

Узагальнюючи вищевикладене, зауважимо, що фінансова рівновага у балансі показує, чи зможе підприємство виконати свої зобов'язання в строк, реалізувавши свої активи. Якщо такої можливості немає, то це означає припинення платежів і загрозу банкрутства. Отже, підтримка фінансової рівноваги й зменшення ризику неплатежів вимагають певного співвідношення між ліквідністю активів і спроможністю повернення кредиторської заборгованості.

Список використаних джерел

1. Грабчак Д. В. Економічна сутність і зміст категорії «баланс» / Д. В. Грабчак // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 6. – С. 133 – 136.

2. Гудзь О. Є. Баланс (Звіт про фінансовий стан) : структура та методика заповнення / О. Є. Гудзь // Облік і фінанси АПК. – 2014. – № 2. – С. 65 – 69.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.zakon.rada.gov.ua.

4. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз. Частина 1. : [навч. посіб.] / Ю. М. Тютюнник. – Полтава : РВВ ПДАА, 2014. – 358 с.

УДК 657.6:657.28

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Ходаківська Лілія Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Діяльність кожного підприємства супроводжується розрахунками з покупцями та замовниками за реалізовані ними товари, виконані роботи та надані послуги. На сучасному етапі дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями та замовниками є занадто високою і складає найбільшу частку оборотних активів підприємств, що значно погіршує їх фінансовий стан.

Згідно Податкового кодексу України дебітор – це особа, у якої внаслідок минулих подій утворилася заборгованість перед іншою особою у формі певної суми коштів, їх еквіваленту або інших активів [2].

Відповідно до П (С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» дебіторами є юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів, а дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [3].

Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з покупцями та замовниками розпочинають з перевірки виконання договірної дисципліни з реалізації готової продукції, товарів, виконання робіт та надання послуг. Згідно ст. 664 Цивільного кодексу України обов’язок продавця передати товар покупцеві вважається виконаним у момент:

1) вручення товару покупцеві, якщо договором встановлений обов’язок продавця доставити товар;

2) надання товару в розпорядження покупця, якщо товар має бути переданий покупцеві за місцезнаходженням товару [5].

Договором купівлі-продажу може бути встановлений інший момент виконання продавцем обов’язку передати товар. Товар вважається наданим у розпорядження покупця, якщо у строк, встановлений договором, він готовий до

передання покупцеві у належному місці й покупець поінформований про це. Готовий до передання товар повинен бути відповідним чином ідентифікований для цілей цього договору, зокрема, шляхом маркування. Якщо з договору купівлі-продажу не випливає обов'язок продавця доставити товар або передати товар у його місцезнаходження, обов'язок продавця передати товар покупцеві вважається виконаним у момент здачі товару перевізникові або організації зв'язку для доставки покупцеві [5]. Зобов'язання сторін щодо поставки готової продукції, товарів і розрахунків за ними, обумовлені договором поставки, перевіряються на предмет асортименту, ритмічності обсягу постачання, правильності оформлення товарно-транспортних документів і обґрунтованості форми розрахунків.

На основі зустрічної перевірки договорів, товарно-транспортних накладних, сертифікатів якості та банківських розрахунково-платіжних документів виявляються факти недовантаження товарно-матеріальних цінностей, продукції, їх невідповідність стандартам за якістю, завищення (заниження) цін, неправильне застосування відповідних надбавок і знижок [1].

Одночасно перевіряється дотримання строків проведення інвентаризації розрахунків з дебіторами та кредиторами, згідно вимог Положення № 879, не менше двох разів на рік [4]. Інвентаризацію повинна проводити комісія, затверджена наказом керівника підприємства. Для оформлення результатів інвентаризації розрахунків з покупцями та замовниками використовують Акт інвентаризації розрахунків з дебіторами і кредиторами (ф. № Інв-14 с.-г.).

Реальність заборгованості перевіряється зіставленням дати її виникнення та строку позовної давності, а також наявністю документів, які засвідчують дані її інвентаризації. За актами інвентаризації розрахунків з покупцями та замовниками досліджують заборгованість, що рахується на балансі в цілому та за окремими боржниками, зокрема, підтверджену ними та виявлену як прострочену, з'ясовують причини та періоди виникнення заборгованості, визначають відповідальних осіб, встановлюють заходи, що вжиті до її стягнення. У випадках, коли за окремими дебіторами (кредиторами) виявлено стійку заборгованість, її обґрунтованість визначається за даними первинних документів, регістрами аналітичного обліку та актами взаємної звірки розрахунків.

На сьогоднішній день підприємства України мають дуже великі обсяги дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги, що значно погіршує їх платоспроможність та фінансову стабільність. Контроль розрахунків з покупцями та замовниками є невід'ємною складовою системи внутрішньогосподарського контролю підприємства. Підприємствам необхідно систематично проводити інвентаризацію розрахунків з покупцями та замовниками для підтвердження реальності сум заборгованостей. Внутрішньогосподарський контроль повинен бути у сільськогосподарських підприємствах надійним, безперервним і поширюватись на всі види господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль : [навч.

посібник] / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 496 с.

2. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 237 від 08 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.

4. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua.

5. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16 січ. 2003 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.

УДК 657.1:657.6:658.8

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ПРОЦЕСУ ДОКУМЕНТУВАННЯ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ

Хожій Віталій Олександрович,
студент ОКР «Магістр»,
спец. «Облік і оподаткування»,
Ходаківська Лілія Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
ПДАА, м. Полтава

Щоденний контроль за збереженням та правильним використанням національного багатства, виявлення резервів подальшого збільшення виробництва кукурудзи, виконання робіт та надання послуг, забезпечення постійного зниження собівартості, забезпечення підвищення рівня рентабельності кожної галузі господарства в цілому здійснюється за допомогою бухгалтерського обліку.

Завданням бухгалтерського обліку вирощування кукурудзи є своєчасне оформлення первинних документів на всі операції, пов'язані з надходженням, зберіганням та витрачанням продукції; здійснення повного контролю за своєчасним оприбуткуванням, зберіганням та витрачанням кукурудзи; одержання на будь-яку дату конкретних даних про кількість кукурудзи на зерно та силос, виконаних робіт та наданих послуг, а також місце їх знаходження тощо.

Проблема удосконалення первинного обліку широко обговорюється в економічній літературі. Так, в рослинництві необхідно досягти точного обліку урожаю від поля до комори. При цьому необхідно уніфікувати, спростити первинні документи, тим самим прискоривши процес обліку.

При оприбуткуванні кукурудзи на зерно можна замість реєстру відправки зерна і іншої продукції з поля, реєстру приймання зерна й іншої продукції,

путівки на вивіз продукції з поля, реєстру приймання зерна від водія, реєстру приймання зерна вагарем, а також талонів водія і комбайнера складати лише три документи: облікового листа комбайнера, талон шофера і реєстру приймання зерна вагарем. Сутність пропозиції складається з наступного, шофер вивозить від комбайна зерно на зерно тік, де вагар після зважування продукції передає шоферу талон шофера. Цей документ містить інформацію про кількість прийнятого зерна і засвідчується підписом вагаря.

Одночасно шофер розписується, підтверджуючи кількість зданого зерна в документі вагаря-реєстрі приймання зерна вагарем. Цей документ складається у двох примірниках. Один із них вагар передає комбайнеру. Комбайнер протягом зміни відмічає кількість намолоченого зерна по кожному шоферу. В кінці дня він складає в одному примірнику обліковий лист комбайнера. В цьому документі вказується загальна бункерна вага зерна, номер автомашини і прізвище шофера. Крім цього, в зазначеному документі передбачено підпис шофера, який підтверджує приймання зерна від комбайна, яке намолочене протягом зміни.

Після звіряння кількості бункерів намолоченого зерна з кількістю талонів, які є у шоферів з підписами вагаря, комбайнер у кінці зміни за даними реєстрів приймання зерна вагарем проставляє в обліковому листі комбайнера вагу брутто і нетто намолоченого зерна для нарахування оплати праці. Потім він додає до облікового листа комбайнера другі примірники реєстрів приймання зерна вагарем і здає їх в бухгалтерію господарства. Шофер звіривши кількість талонів водія з даними комбайнера і вагаря, додає їх до дорожніх листів шофера і також здає їх в бухгалтерію для нарахування оплати праці. При даній схемі руху первинної документації відпадає необхідність у складанні таких документів, як реєстр приймання зерна від водія та талони комбайнера, який пропонується, в одному примірнику, дозволить полегшити роботу бухгалтерів при видачі та реєстрації цих документів, спростити процедуру обміну талонами між шоферами і комбайнерами.

Крім того, система документів, яка пропонується, логічно взаємопов'язана, не трудомістка і не важка для сприйняття. Документи, які пропонуються, містять лише необхідні відомості, в них немає зайвої інформації. Застосування на практиці запропонованих документів дозволить не лише скоротити кількість первинних документів, а також зменшити витрати на придбання бланків.

Зерно на току сушать і сортують. Кожну партію зерна, відпущену для очищення, сортування і сушіння зважують. Наприкінці очищення визначають розмір усушки і невикористаних відходів. Це оформляють актом на сортування і сушіння продукції рослинництва (ф. 82).

Зауважимо, що вітчизняні науковці в своїх працях висвітлювали питання щодо удосконалення документування та обліку зернової продукції. Так, рекомендовано добавити рядок, в якому записуватимуть дані про вміст повноцінного зерна у зерновідходах у відсотковому відношенні в натуральних показниках. Крім цього, в колонці «сума» слід відображати фактичну собівартість одержаних зерновідходів. Також ввести в лівому верхньому кутку

«затверджено», дата і підпис головного агронома [1].

Впровадження в практику запропонованих заходів дозволить скоротити трудові, грошові і матеріальні витрати, а також підвищити вірогідність та оперативність бухгалтерського обліку, реально обчислювати собівартість виробленої продукції, посилити контроль за повнотою та правильністю оприбуткування кукурудзи на зерно.

Список використаних джерел:

1. Бірюкова О.В. Операції з зерном та їх відображення в обліку // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2006. - № 23. – С. 11-13.

2. Шевченко А. І. Вдосконалення первинного обліку зернової продукції // А. І. Шевченко, А. І. Глушаченко [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/14_ENXXI_2009/Economics/45858.doc.htm

3. Хом'як Р. Л. Бухгалтерський облік в Україні: [Навч. посібник] / Р. Хом'як, В. Лемешівський. – [7-ме вид.]. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2008. – 1224 с.

УДК 657.62

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ходаківський Євгеній Сергійович,
здобувач вищої освіти ступеня «Магістр»,
спеціальності «Облік і оподаткування».
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Для забезпечення ефективної діяльності підприємства та прийняття економічно обґрунтованих рішень важливу роль відіграє аналіз його фінансово-господарської діяльності.

Будь-який суб'єкт господарювання вимагає обґрунтованого управління його діяльністю на основі прийняття ефективних управлінських рішень, від яких більшою мірою залежить не тільки процвітання підприємства, але і його існування взагалі.

В сучасних умовах господарювання, за наявності конкуренції, як невід'ємного елемента ринкової економіки та складнощів реалізації та збуту продукції, підприємства продають її, використовуючи форми послідовної оплати [1].

Будь-яке підприємство, здійснюючи господарські операції, не обходиться без виникнення заборгованості, як дебіторської, так і кредиторської.

Дебіторська і кредиторська заборгованості виникають у результаті розрахунків підприємства з покупцями, постачальниками і підрядниками, податковою і фінансовою службами, органами соціального страхування, працівниками, підзвітними особами тощо. Значні суми дебіторської та кредиторської заборгованостей призводять до самовільного перерозподілу оборотних коштів між підприємствами [2, с. 137].

Аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованостей має велике

значення; їх розмір значно впливає на фінансовий стан підприємств. Небезпечним є стрімке накопичення взаємних валових боргів між підприємствами, які призводять до необґрунтованого банкрутства багатьох із них.

При аналізі дебіторської заборгованості необхідно визначити: які зміни відбулися в її складі та структурі на кінець звітного періоду порівняно з початковим, а також у питомій вазі щодо загальної суми поточних активів.

Аналіз дебіторської заборгованості доцільно проводити за двома напрямами:

– аналіз контрагента (покупця) – для визначення його платоспроможності;

– аналіз на власному підприємстві – для з'ясування можливостей щодо надання комерційних позик [2, с. 138].

Дебіторська заборгованість виступає важливою складовою оборотного капіталу. Вона має значну питому вагу в складі поточних активів і впливає на фінансовий стан підприємства. Аналіз динаміки, складу, структури, причин, строків існування і давності виникнення дебіторської заборгованості відіграє важливу роль в загальному аналізі його фінансового стану [3].

Узагальнюючим показником дебіторської заборгованості є її оборотність. Вона характеризується двома показниками: кількістю оборотів та їх швидкістю в днях.

Негативно впливає на фінансовий стан підприємства збільшення дебіторської заборгованості, за виключенням випадків розширення діяльності та збільшення кількості покупців, що призводить до підвищення сум дебіторів. Проте кожне підприємство зацікавлене в скороченні термінів погашення платежів [3].

Як збільшення, так і зменшення дебіторської і кредиторської заборгованостей можуть призвести до негативних наслідків для фінансового стану підприємства. Так, скорочення дебіторської заборгованості, проти кредиторської, може статися через погіршення стосунків з клієнтами, тобто через зменшення кількості покупців продукції.

Збільшення дебіторської заборгованості, проти кредиторської, може бути наслідком неплатоспроможності покупців. У процесі виробничої діяльності часто трапляються випадки, коли кредиторська заборгованість значно перевищує дебіторську.

Деякі економісти-теоретики вважають, що це свідчить про раціональне використання коштів, оскільки підприємство залучає в оборот їх більше, ніж відволікає з обороту. Але бухгалтери-практики оцінюють таку ситуацію тільки негативно, оскільки підприємство мусить погашати свої борги незалежно від стану дебіторської заборгованості.

Отже, аналізуючи дані дебіторської і кредиторської заборгованостей, необхідно вивчити причини виникнення кожного їх виду, виходячи з конкретної виробничої ситуації на підприємстві.

Таким чином, доцільним буде запропонувати підприємству затвердити загальний план проведення економічного аналізу з метою узагальнення всіх

його важливих напрямів, а також з урахуванням особливостей його діяльності в цілому.

Список використаних джерел:

1. Андрєєва Г. І. Організація і методика економічного аналізу : [навч. посібник] / Г. І. Андрєєва, В. А. Андрєєва. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 353 с.

2. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : [навчальний посібник] ; частина І / Ю. М. Тютюнник ; 2-ге вид., перероб. і допов. – Полтава : РВВ ПДАА, 2014. – 358 с.

3. Чумаченко М. Г. Економічний аналіз : [навч. посібник] / М. А. Болюх та ін. ; за заг. ред. М. Г. Чумаченко. – К. : КНЕУ, 2003. – 555 с.

Науковий керівник – Тютюнник Світлана Василівна, к.е.н., доцент.

СТАН БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Ходіс Аліна Володимирівна,
ЗВО спеціальності «Облік і оподаткування»
ОКР Магістр,
Дугар Тетяна Євгеніївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Сучасна ринкова економіка спонукає підприємства до впровадження новітньої техніки та технологій, розширює діапазон можливостей щодо використання нових фінансових інструментів та механізмів. Таким чином, вивчення та дослідження такої економічної категорії як основні засоби зумовлюється тим, що основні засоби, які використовуються в процесі функціонування та діяльності підприємства, складають матеріальну основу продуктивних сил, а їх наявність та склад визначає економічний потенціал суспільства [1].

Основні засоби – матеріальна основа (база) будь-якої підприємницької діяльності. Без основних засобів (власних чи орендованих) сьогодні не може здійснюватися жоден господарський процес, тому порядок обліку основних засобів є важливим методичним питанням. Основні засоби, як підвид та складова необоротних активів, відповідають всім законодавчо визначеним ознакам необоротних активів, проте від інших складових їх відрізняє матеріальна форма, стан, що характеризується придатністю до експлуатації, відсутністю біологічних перетворень. Вони не є заборгованістю, інвестиціями в інші підприємства, вартість основних засобів має бути вище законодавчо врегульованої вартісної межі [2].

Основними нормативними актами, що регулюють облік основних засобів в Україні є: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» та Податковий кодекс України. Оскільки все більше суб’єктів господарювання бажає перейти на міжнародні стандарти ведення обліку варто також проаналізувати сутність основних засобів і за міжнародним законодавством.

Підходи до трактування сутності основних засобів в українському законодавстві та за МСБО 16 «Основні засоби».

За ПСБО 7, це матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

За МСБО 16, це матеріальні об'єкти, які утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг, для надання в оренду іншим або для адміністративних цілей та використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного звітного періоду.

Системне вивчення принципів бухгалтерського обліку основних засобів у сучасній та радянській системах обліку, а також у системі обліку за МСФЗ дозволило удосконалити нормативно–правове забезпечення бухгалтерського обліку основних засобів на основі визначення основних відмінностей та оцінки ступеня існуючих концептуальних суперечностей української, радянської та системи обліку за МСФЗ, що дозволяє привести у відповідність нормативну базу України в частині об'єкта дослідження не лише до міжнародних стандартів, а й до проголошеного напряму інноваційного розвитку країни та переходу до інформаційного суспільства.

Отже, відповідно до вищезазначених нормативних документів, «основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [1].

Первісна вартість, як елемент облікової політики з приводу основних засобів складається із витрат, які умовно можна поділити на 3-и групи: 1) витрати, пов'язані з придбанням основних засобів (безпосередньо справедлива, або договірна вартість); 2) суми податків та зборів, які сплачуються до бюджету; 3) інші витрати, пов'язані з доведенням основних засобів до стану, придатного до використання [8].

Цими питаннями є проблеми складності оцінки основних засобів, яка полягає у виборі вартості, за якою слід їх вимірювати. Традиційним і найбільш методично розробленим способом оцінки в національній обліковій практиці є відображення основних засобів за первісною вартістю, яка складається з фактичних витрат на їх виробництво і придбання. Проте при оцінці основних засобів в умовах інфляційних процесів, застосування первісної вартості може привести до негативних наслідків. Навіть за умов незмінних цін, потенціал основних засобів не є незмінним, оскільки скорочується строк їх служби, вони стають морально

застарілими. 01.09.2015 набрав чинності Закон України від 17 липня 2015 року № 655-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України, щодо зменшення податкового тиску на платників податку» З урахуванням внесених змін збільшено до 6000,00 грн. вартісний критерій віднесення матеріальних активів до основних засобів. Проте при оцінці основних засобів в умовах інфляційних процесів застосування первісної вартості може привести до негативних наслідків. Навіть за умов незмінних цін, потенціал основних засобів не залишається незмінним, оскільки скорочується строк їх служби, вони стають морально застарілими. Основні засоби, які придбані в різний час і мають однакові характеристики, матимуть різну вартість. А проведення постійних переоцінок збільшує витрати підприємства, що в кінцевому результаті впливає на його фінансовий результат [3].

Організація обліку основних засобів повинна бути цілісною, єдиною системою взаємопов'язаних, взаємоузгоджених способів і методів обліку, які охоплюють увесь комплекс облікових процедур з виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації, тому основними шляхами її удосконалення визначені наступні:

- вибір оптимальної за складом та обсягом облікової інформації, яка забезпечить реалізацію завдань, поставлених перед обліком основних засобів;
- розробка та запровадження удосконалених форм носіїв облікової інформації, найбільш адаптованих до структури, змісту та характеру інформації про основні засоби;
- ще одним є запровадження раціональних схем документообороту, що дозволять із найменшими затратами трудових, матеріальних та фінансових ресурсів забезпечити своєчасне виконання поставлених завдань [9].

Список використаних джерел:

1. Кудлаєва Н. В., Кравчук В.С. Проблеми обліку основних засобів / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2015/v2/23.pdf

2. Зінкевич О.В. Облік основних засобів на етапі реалізації реальних інвестицій / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/193.pdf

3. Радіонова Н. Й. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку і контролю основних засобів / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4548

4. П(С)БО 7 «Основні засоби» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws

6. МСБО 16 «Основні засоби» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_014

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ ПІДПРИЄМСТВА

Хорошко Анатолій Анатолійович,
ЗВО «Магістр»
спеціальності «Облік і оподаткування»
Дугар Тетяна Євгеніївна
кандидат економічних наук, доцент
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Важливою складовою ефективного розвитку підприємств виступає впорядкування механізму виплат працівникам, що є головним підґрунтям організації процесу забезпечення та ефективного використання одного із найголовніших факторів виробництва – трудових ресурсів. Система обліку розрахунків за виплатами працівникам є найважливішою та чи не найскладнішою характеристикою облікового процесу на підприємстві, оскільки потребує оперативного, своєчасного та достовірного збору та відображення інформації з приводу оплати праці та здійснення всіх інших видів виплат працівникам підприємства. Тільки наявність якісного обліку розрахунків за виплатами працівникам допоможе визначити показники та шляхи підвищення продуктивності праці на підприємстві. Тому, є необхідним приділення значної уваги організації такої ділянки обліково-аналітичної роботи як розрахунки за виплатами працівникам, оскільки саме вона виступає трудомісткою та найвідповідальнішою.

Нормативно-правове забезпечення та регулювання процесу організації облікового відображення розрахунків за виплатами працівникам підприємства складає досить широкий перелік нормативних документів.

Економічні, правові та організаційні принципи обліку розрахунків за виплатами працівникам, які перебувають у трудових відносинах (на підставі укладеного трудового договору) із суб'єктами підприємницької діяльності усіх форм власності регламентовані Законом України «Про оплату праці» [4].

Сукупність видів виплат працівникам та методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про них (у грошовій і не грошовій формах) та розкриття у фінансовій звітності визначає П(С)БО 26 «Виплати працівникам» (рис. 1).

Найбільшу частку у виплатах працівникам займає така категорія, як «поточні виплати». Сума виплат працівникам підприємства в обов'язковому порядку оподатковується. Існує два види оподаткувань заробітної плати. Першим є нарахування на заробітну плату єдиного соціального внеску, другим є утримання із заробітної плати єдиного соціального внеску, військового збору і податку на доходи фізичних осіб. Нарахування на заробітну плату здійснюється і сплачується за рахунок роботодавця. Утримання із заробітної плати нараховується і сплачується роботодавцем, але проводиться за рахунок працівника.

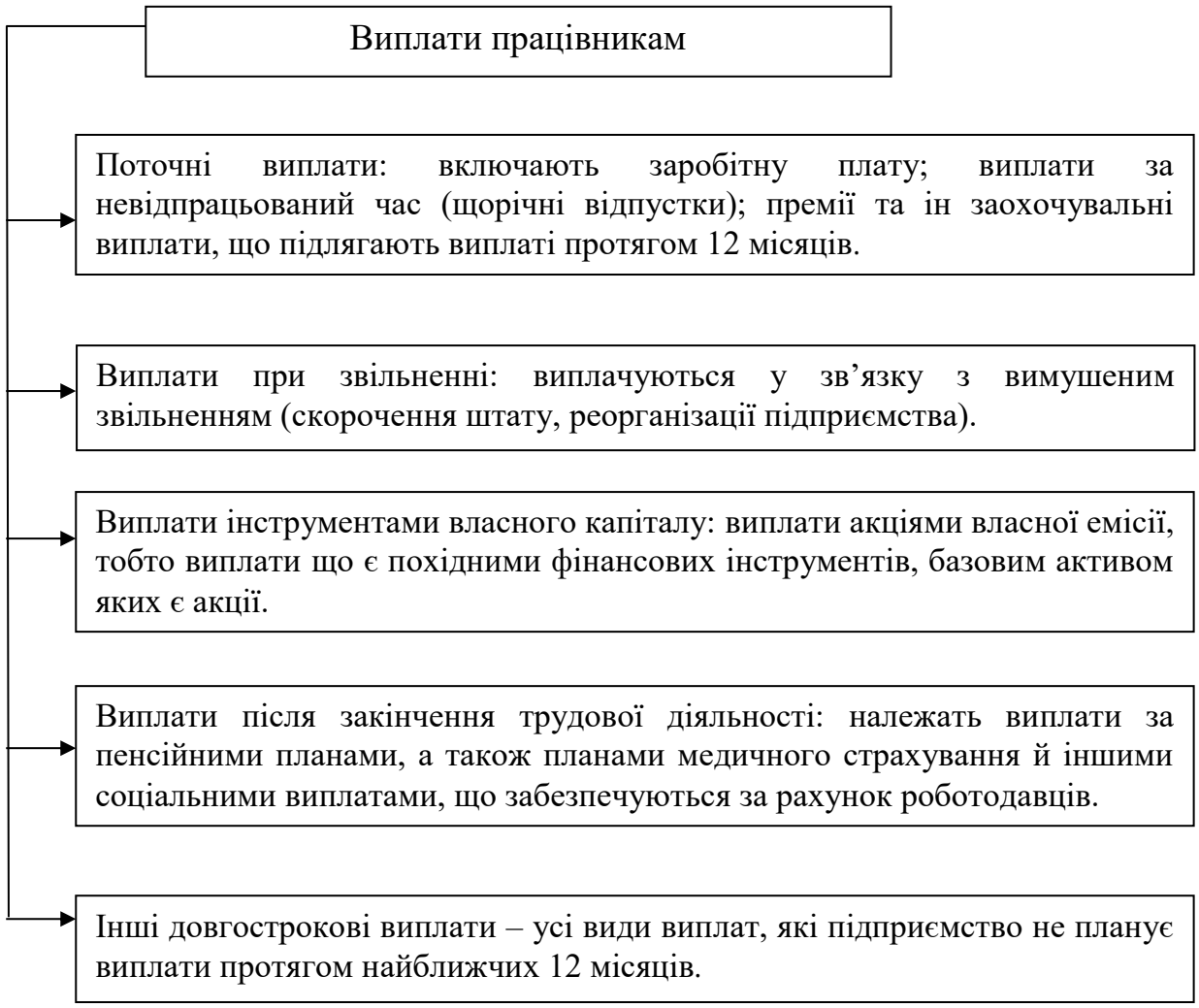

Рис. 1. Складові за виплатами працівникам [6]

Роботодавці нараховують ЄСВ при виплаті:

– заробітної плати, за видами виплат, які включають основну та додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у тому числі в натуральній формі;

– винагороди за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими договорами;

– допомоги по тимчасовій непрацездатності, оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності;

– допомоги по вагітності та пологах [3].

Деякі види виплат не нараховується ЄСВ: їх перелік затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22 грудня 2010 р. № 1170 [5].

База оподаткування ПДФО визначається з урахуванням податкової соціальної пільги, якщо працівник має право на неї.

У процесі організації обліку розрахунків за виплатами працівникам необхідно досягти вирішення наступних завдань:

1) своєчасність обліку та контролю якості та кількості витраченої праці, її продуктивності та робочого часу;

2) правильність та своєчасність нарахування виплат працівникам за всіма їх видами;

3) правильність утримання обов'язкових та інших видів платежів із заробітної плати та інших виплат працівникам;

4) своєчасність виплати заробітної плати та інших видів виплат працівникам, сплати податків, зборів, утриманих із таких виплат до бюджету та відповідних фондів.

Організація обліку праці та її оплати на підприємстві полягає у виборі та впровадженні у практичну діяльність методів та прийомів збирання і обробки облікової інформації, а також технічних засобів обліку та оргтехніки, що найбільш точно відповідають організаційно-технічним умовам виробництва. Для правильної організації системи обліку розрахунків з працівниками за видами виплат, необхідно створити певні передумови:

– детальне планування праці та заробітної плати на основі науково обґрунтованих норм часу, виробітку;

– врахувати галузеву особливість, зокрема, виявити специфічні фактори оцінки роботи для методів бальної системи преміювання для кожної категорії персоналу, підсиливши регуляторні і стимулювальні функції заробітної плати;

– до переліку факторів та критеріїв оцінки умов нарахування премій слід включити рівні кваліфікації, ступені відповідальності за виконану роботу, рівень майстерності, ініціативність, стаж роботи тощо [1, с. 148].

Для організації процесу накопичення інформації щодо розрахунків за виплатами працівникам використовують рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам». З метою удосконалення облікового відображення розрахунків за виплатами працівникам необхідно до рахунку 66 відкрити наступні субрахунки: 661 «Розрахунки за заробітною платою» (6611 «Розрахунки за заробітною платою», 6612 «Виплати за вислугу років», 6613 «Інші поточні виплати», 6614 «Інші довгострокові виплати»); 662 «Розрахунки з депонентами»; 663 «Розрахунки за іншими виплатами»: 6631 «Виплати при звільненні», 6632 «Виплати по закінченню трудової діяльності», 6634 «Виплати інструментами власного капіталу».

Таким чином, можна визначити, що облік розрахунків за виплатами працівникам є одним із найбільш важливих та найскладніший складових облікового процесу на будь-якому підприємстві, оскільки потребує точних, достовірних та оперативних даних, що відображають рух працівників (прийняття на роботу, звільнення тощо), витрати робочого часу, категорії працівників, зміни виробничих витрат і здійснює контроль за використанням трудових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Григоревська О. О., Христос І. В. Шляхи удосконалення організації бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві / О. О. Григоревська, І. В. Христос // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «економіка» : науковий журнал. – Острог : Вид-во НУ«ОА», травень 2016. – № 1(29). – С. 146–149.

2. Демченко М. М. Облік та оподаткування виплат працівникам

підприємства у контексті законодавчих змін / М. М. Демченко // «Молодий вчений». - № 2 (29). - 2016. – С.31-37.

3. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464-VI від 08.07.2010 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon3.rada.gov.ua.

4. Закон України «Про оплату праці» № 108/95-ВР від 24.03.1995 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon3.rada.gov.ua.

5. Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затв. постановою Кабінету Міністрів України № 1170 від 22.12.2010 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 601 від 28.10.2003р., зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1. rada.gov.ua

УДК 004:657

УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА З ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Черненко Ксенія Володимирівна,
кандидат економічних наук, ст. викладач кафедри
бухгалтерського обліку
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Ефективність ведення бухгалтерського обліку в умовах ринкової економіки в першу чергу залежить від правильно обраних бухгалтерських пакетів і програм комп'ютерної обробки облікової інформації на підприємстві. За допомогою комп'ютерних систем можливо здійснювати управління окремими виробничими процесами підприємства, забезпечити контроль веденням обліку за окремими ділянками обліку: облік основних засобів та нематеріальних активів; облік матеріальних цінностей; облік праці та заробітної плати; облік готової продукції та її реалізації; облік фінансово-розрахункових операцій; облік витрат на виробництво; облік формування та використанням власного капіталу; зведений облік та складання звітності.

З введенням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку питання складання та подання фінансової звітності більш жорстко регламентуються, що обумовлює необхідність перегляду концептуальних підходів до розв'язання проблем автоматизації облікових процесів на підприємстві.

З метою підвищення ефективності роботи облікового персоналу, створення оптимальних умов для його діяльності важливе значення має широке застосування бухгалтерських пакетів і програм, завдяки яким:

- підвищується оперативність обробки даних;

- заощаджується час за рахунок автоматизації рутинних облікових операцій;
- недопускаються арифметичні помилки в обліку і звітності;
- забезпечується підготовка, заповнення, перевірка і роздрукування первинних, зведених і звітних документів;
- здійснюється безпомилкове перенесення даних з однієї друкованої форми в іншу;
- є можливість нагромадження підсумків і обчислення відсотків;
- забезпечується можливість звернення до даних і звітів за минулі періоди;
- забезпечується достовірність економічної інформації з метою прийняття об'єктивних управлінських рішень.

Оскільки керівнику підприємства доводиться приймати рішення в умовах нестабільності, невизначеності і ризику, це змушує його постійно тримати під контролем різні аспекти фінансово-господарської діяльності. При цьому грамотно оброблена і систематизована база даних є гарантією ефективного управління підприємством і, навпаки, відсутність достовірних даних може привести до неправильних управлінських рішень та, як наслідок, до серйозних помилок і втрат.

Такі переваги можливі, коли інформаційна система має єдину базу даних поточного бухгалтерського обліку та матеріалів минулих звітних періодів. Завдяки цьому будь-які відомості можуть бути легко отримані по запиту користувача.

Разом з тим, використовуючи комп'ютеризовану форму ведення бухгалтерського обліку, суб'єкти господарювання мають враховувати ризики використання спеціалізованого програмного забезпечення та технічних засобів. Оскільки в комп'ютерних системах зберігаються і обробляються великі обсяги облікової інформації, то будь-який збій може мати серйозні наслідки.

У випадку використання програмних і технічних продуктів іноземного виробництва виникає проблема створення ефективної системи інформаційної безпеки на вітчизняних підприємствах. Тому при оцінці її надійності мають бути змінені пріоритети від забезпечення традиційної інформаційної безпеки кібербезпеки.

Слушним є зауваження розробників «Настанови з кібербезпеки від експертів», які вважають, що питання інформаційної безпеки повинні бути у порядку денному кожного підприємства незалежно від його масштабів, рівня складності та характеру комерційної діяльності, а також має бути усвідомлене кожним співробітником підприємства. Вони звертають увагу на те, що як правило, більшу ініціативу зниження ризиків, що надходять від кіберзагроз проявляють великі міжнародні компанії, хоча ті самі загрози та ризики в рівній мірі поширюються також на представників середнього і сімейного бізнесу [3].

Отже, застосування комп'ютерних технологій в обліку сприятиме швидкій обробці облікової інформації, подання достовірної фінансової звітності внутрішнім та зовнішнім користувачам.

Список використаних джерел:

1. Івахненков С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту. 4-е вид. [Електронний ресурс]. Режим доступу :http://pidruchniki.com.ua/00000000/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/informatsiyni_tehnologiyi_v_organizatsiyi_buhgalterskogo_obliku_t a_auditu__ivahnenkov_sv

2. Клименко О. В. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посіб. / О. В. Клименко– К. : Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.

3. Настанови з кібербезпеки від експертів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.isaca.org.ua/index.php/press-center/news/191-translation-of-guidelines-on-cybersecurity

УДК 657:336.14:061.1

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Чуб Юлія Володимирівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Бухгалтерський облік у бюджетних установах є системою контролю за наявністю та рухом бюджетних і позабюджетних коштів, які виконують управлінську, контрольну та інформаційну функції, пильну увагу потрібно приділяти системі платежів, зокрема комп'ютеризації процесів нарахування і виплати заробітної плати з використанням карткових розрахунків.

Бухгалтерських облік бюджетних організацій має особливості, які потрібно враховувати під час автоматизації обліку в установі, оскільки їх вплив може позначитися на ефективності використання тієї чи іншої інформаційної системи. Тому питання щодо оцінювання проблем та перспектив комп'ютеризації бухгалтерського обліку є важливим для будь-якої бюджетної установи.

Процес комп'ютеризації бухгалтерського обліку бюджетної установи – це нелегкий процес, який складається з етапів визначення цілей, завдань, планування та подальшої реалізації і контролю, які охоплюють усі ділянки обліку

Ринок програмних продуктів для бюджетних установ є доволі насиченим за своїм асортиментом. Найбільш прийнятною для автоматизації обліку в бюджетних установах є конфігурація «Бухгалтерський облік для бюджетних установ України», розроблена московською фірмою «1 С». Окрім цього, у відділеннях Державних казначейств широко використовуються таку систему ТАСК (Трансакційна автоматизована система казначейства). Успішно співпрацює з бюджетними організаціями та Державним казначейством України корпорація «Парус», яка пропонує своє рішення автоматизації процесів бухгалтерського обліку та розрахунків з казначейством.

Ключовою ланкою в автоматизованій інформаційній системі в бюджетній сфері має бути комплекс задач зведеного обліку і складання звітності, здатний

забезпечувати:

- послідовність і узагальнення інформації на аналітичних і синтетичних рахунках із подальшим групуванням даних для цілей аналізу;
- відображення господарських операцій, що змінюють стан коштів бюджетних установ і їх джерел на рахунках бухгалтерського обліку з одночасною оцінкою їх ефективності;
- автоматизоване систематичне складання (за місяць, квартал, рік) бухгалтерського балансу та звітності з формуванням відповідних аналітичних пояснень та інформування керівництва [3, С.10-12].

Застосування інформаційних технологій вносить зміни в організацію бухгалтерського обліку бюджетної організації, тому важливу роль в ефективності процесів комп'ютеризації відіграє персонал установи. Найбільші ризики пов'язані зі зниженням ефективності комп'ютеризації бухгалтерського обліку в бюджетній установі та з проблемами адаптації обраної програми персоналом установи, враховуючи віковий ценз, психологічну здатність до швидкого реагування цін, готовністю автоматизувати звичні процеси та методи ведення обліку, незнання з механізмом організації електронного документообігу з органами державної влади та контролюючими установами й організаціями [4].

Реалізація процесів автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві нерозривно пов'язана з механізмом створення автоматизованого робочого місця бухгалтера в структурному підрозділі. В умовах АРМ також існує можливість автоматизованої передачі інформації різним користувачам (подання звітності вищим органам, формування однотипних бухгалтерських і статистичних таблиць тощо).

Основними напрямами ефективної комп'ютеризації бухгалтерського обліку в бюджетних установах є вибір оптимального програмного забезпечення з врахуванням специфіки методик та особливостей ведення обліку; економічний аналіз та оцінка ефективності використання інформаційної системи з врахуванням вимог до витрачання бюджетних коштів; подолання ризиків, пов'язаних із проблемами організації автоматизованого робочого місця бухгалтера та подолання психологічних і професійних бар'єрів персоналу шляхом підвищення кваліфікації та проведення навчання з боку організацій, що забезпечують процеси автоматизації в бюджетній установі.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р., № 996-XIV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14

2. Про Державну казначейську службу України: Указ Президента України від 15.01.1999 р., № 173/98. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF

3. Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посібн. / Л.О. Терещенко, І.І. Матієнко-Зубенко. – К. : Вид-во КНЕУ, 2004. – 187 с.

4. Беззубець Л.Л. Вплив комп'ютеризації в бюджетних установах на

економічний розвиток / Л.Л. Беззубець // Економічний вісник університету. – 2011. – 317(2). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_2/Bezzubets.pdf

УДК 658

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Чухнова Наталія Володимирівна,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»,

Формування облікової політики щодо товарної дебіторської заборгованості здійснюється на підставі Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [2] та Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 635 [1].

Розділ ІІ Методичних рекомендацій «Формування облікової політики» містить основну інформацію, яку має відображати розпорядчий документ про облікову політику підприємства. Щодо товарної дебіторської заборгованості, то тут викладено лише інформацію про метод обчислення резерву сумнівних боргів (у разі потреби – спосіб визначення коефіцієнта сумнівності). П. 2.10. Методичних рекомендацій визначено, що метод обчислення резерву сумнівних боргів (у разі потреби – спосіб визначення коефіцієнта сумнівності) може визначатися за одним із методів, наведених у П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», затвердженому наказом Міністерства фінансів України від 08 жовтня 1999 року № 237, а саме: застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості; застосування коефіцієнта сумнівності [1]. На наш погляд, доцільно, дещо змінити та доповнити цей перелік елементів облікової політики та представити їх у наступному вигляді (рис. 1).

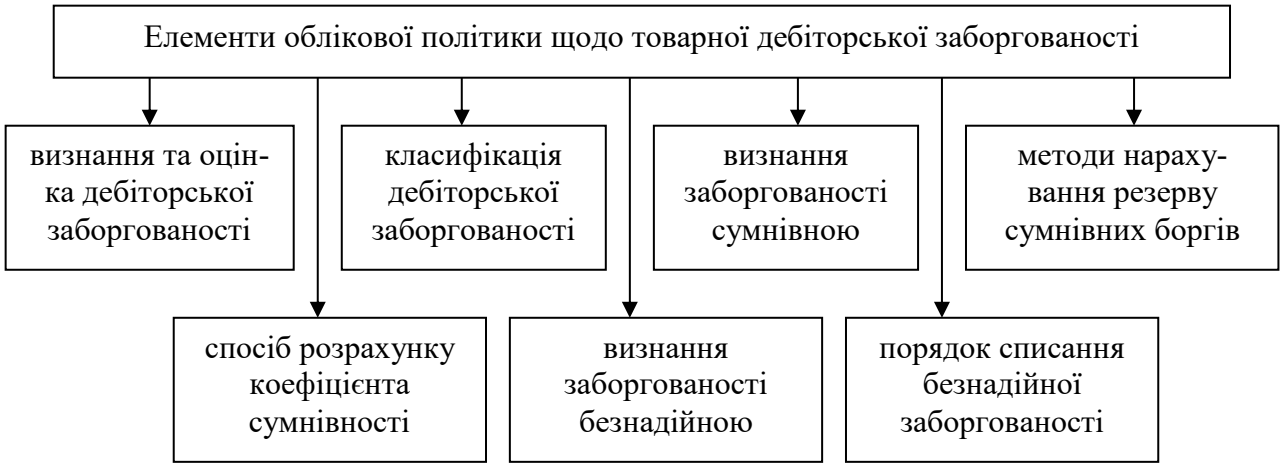

Рис. 1. Елементи облікової політики щодо дебіторської заборгованості

Крім того, до Наказу про облікову політику доцільно складати наступні додатки, які безпосередньо регулюють облік дебіторської заборгованості в

системі розрахунків з покупцями: робочий план рахунків; положення про ведення претензійно-позовної роботи; посадові інструкції бухгалтера по веденню розрахункових операцій; регістри аналітичного обліку дебіторської заборгованості; порядок створення та використання резервів підприємства (зокрема резерву сумнівних боргів); графік документообігу (зокрема в частині розрахункових операцій); затверджений терміну зберігання господарських договорів та іншої ділової документації; графіку проведення інвентаризації та склад ревізійної комісії [3].

Виконання наведених вище пропозицій щодо обліку дебіторської заборгованості та її оцінки і закріплення їх в Наказі про облікову політику підприємства дозволить організувати на підприємстві правильний бухгалтерський облік дебіторської заборгованості в системі розрахунків з покупцями, отримувати достовірну та повну інформацію про заборгованість, що, в свою чергу, сприятиме зростанню ефективності прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства, затверджені Наказом Міністерства фінансів України № 635 від 27 червня 2013 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://minfin.kmu.gov.ua.
2. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 237 від 08 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http: // www. zakon.rada.gov.ua.
3. Цегельник Н. І. Формування облікової політики підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості в системі розрахунків з покупцями / Н. І. Цегельник // Облік і фінанси. - 2014. - № 4. - С. 77 - 81.

Науковий керівник – Ходаківська Лілія Олександрівна, к.е.н., доцент.

ДОХОДИ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ У СВІТЛІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ

Шафорост Галина Федорівна,
студентка ОКР «Магістр»,
спец. «Облік і оподаткування»,
ПДАА, м. Полтава

Стратегією модернізації зазначено, що для забезпечення прозорості інформації з економічних питань, національні стандарти бухгалтерського обліку державного сектору повинні відповідати міжнародним стандартам.

На сьогодні, в Україні розроблено 19 національних стандартів бухгалтерського обліку державного сектору. Серед розроблених стандартів передбачено стандарт НП(С)БОДС 124 «Доходи» [3], в якому міститься використання нових підходів до класифікації доходів бюджетних установ та їх відображення в бухгалтерському, зазначених в міжнародних стандартах бухгалтерського обліку державного сектору МСБОДС 9 «Дохід від операцій обміну» [2] та МСБОДС 23 «Дохід від необмінних операцій» [1], тобто в

міжнародній практиці існує два стандарти з обліку доходів в державному секторі, а НП(С)БОДС 124 «Доходи» об'єднує інформацію по доходах від обмінних та необмінних операціях. Розробка НП(С)БОДС 124 «Доходи» запровадила нові підходи обліку доходів державного сектору.

Зокрема, введено нові поняття «дохід від обмінних» та «дохід від необмінних операцій», доповнено склад доходів державного сектору, визначено умови визнання кожного із видів доходів, розкрито оцінку доходів державного сектору. До прийняття НП(С)БОДС 124 «Доходи» дані питання не знаходили належного розкриття у законодавстві для державного сектора економіки.

Імплементація міжнародної практики з вітчизняною призвела до виникнення деяких розбіжностей між національним стандартом та міжнародними, які впливають на особливості обліку доходів бюджетних установ (табл. 1).

Таблиця 1

Розбіжності МСБОДС 9 «Дохід від обмінних операцій» та НП(С)БОДС 124 «Доходи»

<table>
<tr><th>Ознаки</th><th>МСБОДС 9 «Дохід від обмінних операцій»</th><th>НП(С)БОДС 124 «Доходи»</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Сфера застосування</td><td rowspan="2">Організація, яка готує і подає фінансову звітність на основі методу нарахування, застосовує цей Стандарт в обліку доходу, що виникає при обмінних операціях</td><td>Не зазначається</td></tr>
<tr><td>Застосовуються суб'єктами державного сектору для обліку інформації про доходи від обмінних та необмінних операцій</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Склад обмінних операцій</td><td>Обмінні операції і події: надання послуг; продажу товарів; і використання іншими сторонами активів організації, що приносять відсотки, роялті та дивіденди.</td><td rowspan="2">Доходи від обмінних операцій: доходи від надання послуг; доходи від продажу (доходи від операцій з капіталом, доходи від продажу нерухомого майна); доходи від відсотків, роялті та дивідендів; бюджетне асигнування інші доходи від обмінних операцій.</td></tr>
<tr><td>Не зазначається</td></tr>
</table>

Проведене порівняння МСБОДС 9 «Дохід від обмінних операцій» та НП(С)БОДС 124 «Доходи» в частині обмінних операцій та свідчить, що НП(С)БОДС 124 «Доходи» розроблений із урахуванням міжнародних підходів, однак існують деякі розбіжності, а саме в: НП(С)БОДС 124 «Доходи» не зазначено метод визначення доходів від обмінних операцій; складі доходів від обмінних операцій за НП(С)БОДС 124 «Доходи» виділено групи доходів «Бюджетне асигнування» та «Інші доходи від обмінних операцій». За МСБОДС 9 «Дохід від обмінних операцій» суб'єкти державного сектору використовують метод нарахування для обліку доходів від обмінних операцій. В українській практиці законодавством чітко не встановлено застосування в бухгалтерському обліку державного сектору методу визначення доходів і витрат.

Так операції за доходами відображаються в бухгалтерському обліку в момент їх проведення (тобто методом нарахувань). а операції з фінансування бюджетної установи – в момент зарахування коштів з одночасним відображенням боргу (тобто касовим методом). В НП(С)БОДС 124 «Доходи»

визначено склад доходів від обмінних операцій відмінний від складу доходів від обмінних операцій за МСБОДС 9 «Доход від обмінних операцій». За національним стандартом виділено групи доходів «Бюджетні асигнування» та «Інші доходи від обмінних операцій». Бюджетні асигнування пов'язані з виділенням коштів розпорядникам бюджетних коштів на конкретну мету. Інші доходи від обмінних операцій складаються з доходів від курсових різниць та доходів від реалізації необоротних активів.

Необхідне наближення вітчизняного та міжнародного досвіду. Перелічені напрями дозволять забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів, покращити стан організації обліку, підвищити ефективність діяльності установи. З метою удосконалення організації обліку доходів установи пропонуємо: конкретний розподіл між працівниками бухгалтерії обов'язків щодо ведення обліку окремих ділянок, використання принципу нарахування при відображенні в обліку операцій, який би дозволив об'єктивно оцінити активи і зобов'язання установи.

Перехід до нової методології обліку доходів дасть змогу забезпечити прозорість облікових процесів, складання звітності та отримання інформації про фінансові операції, які здійснюються в державному секторі.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку державного сектору 23 «Дохід від необмінних операцій (податки та трансферти)». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку державного сектору 9 «Дохід від операцій обміну». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку державного сектору 124 «Доходи», затверджене наказом Мінфіну України № 1629 від 24 груд. 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Шовкопляс Анна Юріївна,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
СВО «Магістр»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Інформаційною базою аналізу фінансового стану є бухгалтерська фінансова звітність, тобто система показників, які відображають майновий і фінансовий стан підприємства на конкретну дату.

Фінансова інформація - це набір даних (у систематизованій певним способом формі) про: господарські ресурси, зобов'язання та фінансові джерела підприємства; рівень прибутку й витрат, які дають змогу оцінити очікувані доходи та пов'язані з ними ризики; обороти фірми та якість її активів; обсяг і

якість потоків грошових коштів.

Інформацію, яку використовують для аналізу фінансового стану підприємств, за доступністю можна поділити на відкриту та закриту (таємну). Дані, які міститься в бухгалтерській та статистичній звітності, виходить за межі підприємства, а, отже, є відкритою.

Фінансова звітність підприємства є стандартизованою відповідно до вимог НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яке визначає:

- мету фінансових звітів;
- склад;
- звітний період;
- якісні характеристики та принципи, якими варто керуватися під час складання фінансових звітів;
- вимоги до розкриття інформації у фінансових звітах [1].

Під час аналізу необхідно вирішити також такі основні завдання:

- виконати оцінку виконання фінансового плану і фінансового стану підприємства;
- визначити вплив факторів та фінансові показники платоспроможності підприємства;
- знайти резерви покращення фінансового стану і розробити заходи щодо їх реалізації.

Правові основи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності визначені Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», затвердженим наказом Мінфіну України від 16.07.1999 р. № 996-XIV, а також прийнятими відповідними Національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в Україні.

Згідно з Наказом №73 «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджено форми фінансової звітності, які повинні подаватися :

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан)
2. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
3. Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
4. Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом); Звіт про власний капітал.

Компоненти фінансової звітності відображують різні аспекти господарських операцій і подій за звітний період, відповідну інформацію попереднього звітного періоду, розкриття облікової політики та її зміни, що робить можливим ретроспективний аналіз діяльності підприємства.

Для суб’єктів малого підприємництва і представництв іноземних суб’єктів господарської діяльності національними положеннями (стандартами) установлена скорочена по показниках фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати [2].

У табл. 1 наведені основні складові фінансової звітності та їх характеристика.

Таблиця 1

Призначення основних складових фінансової звітності

Компоненти фінансової звітності	Зміст	Використання інформації
Звіт про фінансовий результат (Баланс)	наявність економічних ресурсів, які контролюються підприємством, на дату балансу	оцінка структури ресурсів підприємства, їх ліквідності та платоспроможності підприємства
Звіт про сукупний дохід (Звіт про фінансові результати)	доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства за звітний період.	оцінка та прогноз прибутковості діяльності підприємства, структури доходів та витрат.
Звіт про власний капітал	зміни в складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.	оцінка та прогноз змін у власному капіталі.
Звіт про рух грошових коштів	генерування та використання грошових коштів протягом звітного періоду.	оцінка та прогноз операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.
Звіт про власний капітал	зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.	залишок і зміни за кожним видом власного капіталу.
Примітки до річної фінансової звітності	включають три групи інформації: облікову політику ; інформацію, яка не наведена у фінансових звітах; інформацію, що містить додатковий аналіз статей звітності.	складається з метою надання повної, правдивої, деталізованої інформації про окремі об’єкти бухгалтерського обліку
Додаток до приміток до річної фінансової звітності	складається з ІІІ розділів: показники пріоритетних звітних сегментів; за допоміжними звітними сегментами;за допоміжними звітними географічними сегментами	На цьому етапі підприємству необхідно визначитись з тим, який саме сегмент (господарський чи географічний) буде пріоритетним

Отже, можна зробити висновок, що фінансова звітність повинна забезпечувати загальні інформаційні потреби широкого кола користувачів.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07 лютого 2013 р., із змінами [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua.

2. Морозовська Г. Фінансова звітність підприємств : Строки та порядок подання / Г. Морозовська // Все про бухгалтерський облік - 2017. - №8. - С. 4-8.

Науковий керівник - Тютюнник Світлана Василівна, к.е.н, доцент.

УДК 657

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Шутько Володимир Петрович,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Своєчасна і вигідна реалізація власно виробленої сільськогосподарськими підприємствами продукції – один із найважливіших факторів впливу на розвиток аграрного сектору економіки нашої країни. Отже, слід відвести особливу увагу побудові обліку реалізації сільськогосподарської продукції на підприємствах, яка повинна містити повноту та своєчасність відображення інформації про реалізацію в системі обліку.

Процес реалізації завжди передбачає, з одного боку, передачу відповідної продукції від виробника покупцеві, а з іншого – проведення розрахунків згідно з договірною ціною цієї продукції [2].

Підставою для реалізації продукції є укладений договір із покупцями, який за своєю суттю є угодою, згідно з якою продавець зобов'язується реалізувати готову сільськогосподарську продукцію, а покупець – прийняти продукцію та оплатити її вартість.

Відпуск матеріальних цінностей покупцям здійснюють за накладними на відпуск товарно-матеріальних цінностей (форма № М-20), товарними накладними (форма ВЗСГ-7), а в разі використання транспорту – за товарно-транспортними накладними (форма № 1-ТН). Ці документи є підставою для списання цінностей у продавця й оприбуткування у покупця. Як правило, продукцію на складі продавця одержує представник покупця.

Якщо учасники процесу реалізації є платниками податку на додану вартість, то у продавця виникає податкове зобов'язання з ПДВ, а покупець отримує право на податковий кредит.

На підставі рахунку-фактури проводяться грошові розрахунки покупця з продавцем товарів. Окрім свого основного призначення як документа, в якому зазначено суму належного за товар платежу, рахунок-фактуру можна використати як супровідний документ. Факт отримання товарів повинен бути підтверджений видатковою накладною постачальника.

Безготівкові розрахунки проводяться із застосуванням платіжних інструментів, передбачених договором (платіжним дорученням, векселем, акредитивом тощо), готівкові розрахунки – касовими ордерами.

В останні роки широкого поширення набуває діяльність трейдерів, які монополізують просування сільськогосподарської продукції до переробних підприємств та на експорт за кордон. В результаті основна доля прибутків концентрується в посередників, а основний товаровиробник отримує кошти, яких не достатньо для простого відтворення виробництва.

Відвантаження зі складу сільськогосподарської продукції трейдеру за готівковий розрахунок оформляється – товарною накладною (форма ВЗСГ-7). Оскільки фермерське господарство – платник ПДВ, потрібно також виписати

податкову накладну.

Розрахунки повинні проводитися в касі підприємства з оформленням прибуткових касових ордерів та видачею відповідних квитанцій, підписаних і завірених печаткою.

У свою чергу, касир, прийнявши готівку від трейдера, підписує ордер і квитанцію до нього. На документах, що додаються до ордера, він ставить штамп або робить напис «Оплачено» із зазначенням дати (числа, місяця, року) і віддає покупцю квитанцію.

Як передбачено п. 2.3 Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні № 637 та п. 1 постанови НБУ «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою», 50 тис. грн. є граничною сумою розрахунків готівкою між трейдером та фермерським господарством протягом одного дня [3].

За подібне порушення передбачено санкції лише за ст. 163-15 Кодексу України про адміністративні правопорушення. У разі перевищення сум розрахунків готівкою можуть притягти до адміністративної відповідальності у вигляді штрафу в розмірі від 100 до 200 НМДГ. У випадку повторного протягом року порушення особою, яку було піддано адміністративному стягненню, – від 500 до 1000 НМДГ [1].

Але за домовленістю сторін можна оформити розстрочку платежу, поділивши його на декілька частин. Головне, аби щоденний платіж не перевищував 50 тис. грн..

Отже оптимальна побудова документообороту в аграрному підприємстві дасть змогу приймати ефективні рішення щодо управління процесом реалізації, що позитивно відобразиться на фінансовому стані товаровиробника. Інструментарій системи управління процесом реалізації продукції в аграрному підприємстві має враховувати безліч чинників, аналіз яких становить перспективу подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8074-10 від 07 груд. 1984 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua.

2. Маркус О. В. Особливості організації обліку процесу реалізації готової продукції за національними стандартами / О. В. Маркус, І. О. Романюк // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки. – 2014. – Вип. 26. – С. 350 – 357.

3. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні № 637 від 15 груд. 2004 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua.

Науковий керівник Левченко Зоя Михайлівна, к.е.н, доцент, професор кафедри.

УДК 657

ОБЛІК ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Яловега Людмила Василівна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри
Баклицька Марина Романівна,
здобувач СВО «Бакалавр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Рослинництво як одна з основних галузей сільського господарства має специфічні особливості, що впливають на організацію та ведення бухгалтерського обліку, зокрема: сезонність виробництва; нерівномірність виникнення виробничих витрат; розрив між періодами виконання технологічних процесів і одержання готової продукції; залежність технологічного процесу від природних умов і не можливість прискорення за рахунок інтенсифікації.

Основними нормативними документами, що регулюють облік витрат та методику калькулювання рослинництва є: П(С)БО 16 «Витрати» і Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. Відповідно до цих нормативних документів об’єктами обліку витрат у рослинництві є: сільськогосподарські культури; сільськогосподарські роботи; витрати, що підлягають розподілу (витрати на зрошення, осушення та утримання полезахисних смуг); інші об’єкти (кормовиробництво, зокрема силосу, сінажу) [2].

Синтетичний облік виробництва продукції рослинництва ведуть на рахунку 23 «Виробництво», субрахунку 231 «Рослинництво», де за дебетом обліковують прямі витрати за статтями, а за кредитом – вихід продукції. Готову продукцію оприбутковують з кредиту рахунку 23 у кореспонденції з рахунком 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва». Аналітичний облік у рослинництві ведуть у виробничому звіті або книзі обліку виробництва, де витрати обліковують за місяць наростаючим підсумком із початку року.

Згідно з П(С)БО 30 «Біологічні активи» встановлено, що продукцію рослинництва при її визнанні (одержанні від урожаю) оцінюють за справедливою вартістю, зменшеною на суму передбачуваних витрат на її реалізацію [3]. Оцінювання справедливої вартості біологічних активів проводиться Комісією за одним із п’яти методів: метод аналізу контрактів, метод аналогів, метод прийняття цін, метод експертної оцінки, комісією, метод сторонньої професійної оцінки. Проте основною проблемою в їх оцінці є узгодження з основними положеннями законодавчих актів і нормативних документів. Такі розбіжності спостерігаються між П(С)БО 30 «Біологічні активи» та Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (ст. 4), де визначено, що пріоритетною є оцінка біологічних активів, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання (принцип історичної

(фактичної) собівартості).

Фактичну собівартість продукції рослинництва визначають один раз – у кінці року. Собівартість соломи, гички, стебел кукурудзи і соняшнику, капустяного листя та іншої побічної продукції рослинництва обчислюється виходячи із розрахунково-нормативних витрат на збирання, транспортування, пресування, скиртування та інші роботи, пов'язані із заготівлею побічної продукції. При калькулюванні вартість побічної продукції виключається із загальної суми витрат [1].

За культурами, з яких одержують один вид продукції (без побічної), собівартість визначають діленням витрат на вирощування культури на валовий вихід продукції. У такому випадку об'єкт обліку витрат збігається з об'єктом обчислення собівартості. За наявності побічної продукції її вартість віднімається від загальної суми витрат на вирощування відповідної культури (групи культур). При калькулюванні собівартості зерна підраховують витрати на вирощування і збирання зернових культур, включаючи вартість з доробки зерна на току, що проводиться в межах календарного року. Від загальної суми витрат віднімають вартість соломи, а решту розподіляють між зерном і зерновідходами пропорційно частці вмісту зерна у зерновідходах. У разі відсутності зерновідходів, то при калькулюванні від загальної суми витрат на вирощування та збирання зернових культур віднімають вартість соломи, а решту витрат ділять на вагу отриманого зерна.

Якщо витрати обліковують за групою овочевих культур, то собівартість розраховують у середньому за продукцією цих культур. За необхідності визначення собівартості продукції кожної окремої культури витрати, обчислені в цілому по групі культур, розподіляють між окремими культурами пропорційно до вартості продукції за їх реалізаційними цінами [1].

Таким чином, одним із важливих показників, що впливає на ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства є собівартість продукції, що відображає поточні витрати, пов'язані з виробництвом та реалізацією сільськогосподарської продукції. Управління витратами і собівартістю дає можливість робити обґрунтовані рішення про доцільність виробництва окремих видів продукції, визначення ціни, обчислення рівня рентабельності, побудову внутрішньогосподарських відносин, необхідність застосування організаційно-технічних заходів тощо.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132 від 18 трав. 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon. sop.com.ua/regulations/1521/8193/8531/461074.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 «Витрати» № 318 від 31 груд. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov. ua/laws/show/z0027-00.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 30 «Біологічні активи» № 790 від 18 лист. 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov. ua/ laws/show/z1456-05.

ОСОБЛИВОСТІ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Яловега Людмила Василівна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри
Бган Владислав Анатолійович,
здобувач СВО «Магістр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Автоматизована інформаційна облікова система «1С: Бухгалтерія» – це система, в якій інформаційний процес обліку автоматизований за рахунок застосування спеціальних методів оброблення даних, що використовують комплекс розрахункових, комунікаційних й інших технічних засобів, із метою отримання і передачі інформації, потрібної спеціалістам-бухгалтерам для виконання функцій управлінського і фінансового обліку [2].

Автоматизоване вирішення завдань з обліку основних засобів ґрунтується на створенні й веденні інформаційної бази про наявність основних засобів, що сформована на підставі інвентарної картотеки. Облік основних засобів поділяється на декілька етапів, як мають самостійне значення, нормативне регулювання та документальне оформлення. Такими етапами є: надходження основних засобів; зарахування на баланс підприємства (введення в експлуатацію); нарахування амортизації; вибуття основних засобів.

Базова інформація про об’єкти основних засобів у програмі зберігається у довідниках і поставлених їм у відповідність регістрах відомостей. Інформація щодо господарських операцій та зміни стану облікових об’єктів відображається у регістрах накопичення. Всі дані щодо наявності основних засобів на підприємстві зберігаються в довіднику «Необоротні активи», що є аналогом картотеки основних засобів на підприємстві. Цей довідник є дворівневим, що забезпечує додаткове групування об’єктів основних засобів, зокрема, «Виробничого призначення» та «Невиробничого призначення». Кожен елемент може мати два варіанти запису назви: короткий – (заноситься до поля «Найменування» картки елементу) використовується для пошуку та вибору елемента із загального списку в довіднику та підставляється як вибране значення в інші діалогові (електронні) форми; повний – (вводиться до поля «Повне найменування») буде автоматично підставлятись в усі друковані форми (рахунки, акти накладні тощо), що відображають рух цього об’єкту). Також зазначається вид необоротних активів, рахунок для їх обліку, вартість, дата введення в експлуатацію та одиниця виміру об’єктів необоротних активів.

Введення в експлуатацію об’єктів виконується в програмі за допомогою документа «Введення в експлуатацію», куди вносяться дані про місце його експлуатації, матеріально відповідальну особу тощо. На підставі такого документа є можливість створити типовий документ 03-1 «Акт приймання-передачі основних засобів». Також реєстрація в програмі цього документа є підставою для нарахування зносу основних засобів [1].

Для відображення в обліку операцій з ремонту й модернізації основних

засобів у програмі створюється документ «Модернізація необоротних активів». Даний документ дозволяє оформити на паперовому носії типовий документ 03-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів».

Основним способом відображення господарських операцій в обліку є введення документів у конфігурацію, що відповідають первинним бухгалтерським документам. Підсистема обліку основних засобів працює з об'єктами, що відповідають бухгалтерському визначенню основних засобів і облік та класифікація яких ґрунтуються на П(С)БО 7 [3].

У програмі реалізовано можливість роботи як з регламентованими, так і зі стандартними звітами. Стандартні звіти – це цілісна система, що дає можливість формувати одні звіти на підставі інших, деталізуючи дані звіту [2]. Вони призначені для отримання даних за підсумками кореспонденції рахунків.

Для роботи зі звітами використовується пункт меню «Звітність», де вводять значення параметрів, що визначають склад даних. Основними стандартними звітами є: «Оборотно-сальдова відомість за рахунком», «Аналіз рахунку 10», «Аналіз рахунку за субконто», «Карточка рахунка 10», «Журнал-ордер відомість за субконто».

Під регламентованими звітами в «1С: Бухгалтерії» розуміються звіти і декларації за податками і зборами, що необхідно регулярно надавати до фіскальної служби, органи соціального страхування й статистики. Форма, порядок складання і надання таких звітів визначені законодавчо. Набір регламентованих звітів оновлюється, як мінімум, кожного кварталу. Чергове оновлення квартальної звітності зазвичай виходить на початку наступного кварталу. Оновлення звітів ніяк не впливає на саму базу даних, оскільки вони не входять в конфігурацію, а зберігаються в окремих файлах, що підключаються.

Таким чином, автоматизація обліку підвищує ефективність і прискорює процес обробки даних, надає оперативну інформацію для прийняття рішень, значно підвищує рівень роботи підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бондар О. Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському та податковому обліку / О. Бондар // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 3. – С. 23 – 27.

2. Клименко О. В. Інформаційні системи і технології обліку : [навч. посіб.] / О. В. Клименко. – К. : ЦУЛ, 2008. – 320 с.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27 квіт. 2000 р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: http:// www.rada.gov.ua.

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ

Яловега Людмила Василівна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри
Киценко Ольга Романівна,
здобувач СВО «Бакалавр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Проблематиці класифікації витрат завжди приділялася велика увага, починаючи з моменту виникнення теорії обліку витрат. Так, у 1887 р. було опубліковано книгу Дж. Фелса та Е. Гарке «Виробничі рахунки: принципи і практика їх ведення», у якій авторами було запропоновано класифікувати витрати на фіксовані і змінні. При цьому вважали, що зміна фіксованих витрат не залежить від напряму різних господарських операцій або обсягу виробленої продукції.

Одним із перших науковців, який здійснив класифікацію витрат, був В. Стоцький [3, с. 22]. Він поділив їх на основні, накладні; прямі, непрямі; змінні, постійні. Пізніше М. Жебрак доповнив її комплексними та одноелементними; виробничими, невиробничими; плановими та позаплановими. На думку К. Друрі, в обліку накопичується інформація в розрізі таких витрат, як матеріальні витрати, витрати на робочу силу та накладні витрати.

Ф. Бутинець вважає, що класифікація витрат є необхідним науковим елементом пізнання витрат підприємства [1, с. 12]. Водночас І. Давидович розглядає класифікацію витрат, як зведення за визначеними ознаками всієї різноманітності витрат на виробництво й реалізацію продукції в економічно обґрунтовані групи, які містили б однорідні витрати [2, с. 226].

Класифікація витрат передбачає утворення груп витрат з однаковими характеристиками щодо встановленого об’єкта витрат (табл. 1).

Управлінський облік передбачає створення детальної класифікаційної схеми витрат.

Таблиця 1

Класифікація витрат [5, с. 69]

Ознака класифікації	Види витрат
За кількістю випущеної продукції	Загальні (сукупні), витрати на одиницю продукції
За єдністю складу (однорідністю)	Одноелементні, комплексні
За способом включення в собівартість продукції	Прямі, непрямі
За періодичністю виникнення (календарними періодами)	Поточні, одноразові
За центрами відповідальності та місцями виникнення	Цехові, дільничні, бригадні, службові тощо.
За ступенем впливу обсягу виробництва	Постійні, змінні
За економічним змістом	Витрати предметів праці, засобів праці, самої праці

Продовж. табл. 1

Ознака класифікації	Види витрат
За видами виробництва	Витрати основного виробництва, допоміжних, підсобних та обслуговуючих виробництв і господарств
За відношенням до технологічного процесу (за економічним складом)	Основні, накладні
За видами діяльності	Витрати основної діяльності (операційної), фінансової діяльності, інвестиційної діяльності
Згідно з роллю у процесі виробництва	Виробничі, невиробничі
За фазами кругообігу засобів	Постачально-заготівельні, виробничі, збутові
За ступенем готовності продукції (відношенням до кінцевого продукту)	Витрати в незавершеному виробництві, на товарний випуск
За охопленням плануванням	Планові, позапланові
За охопленням нормуванням	Нормовані, ненормовані
За доцільністю	Продуктивні, непродуктивні
Залежно від об'єкта управління	У місцях виникнення, у центрах витрат, у центрах відповідальності
Залежно від діяльності підприємства	Залежні, незалежні
За економічними елементами	Матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші операційні виграти
За калькуляційними статтями	Залежно від галузі національної економіки

Наразі класифікація витрат є передумовою успішної організації планування, обліку, контролю, аналізу та ефективного управління витратами підприємства.

В основу класифікації витрат покладені різні цілі узагальнення інформації. У класифікації витрат виділяють 3 напрями: класифікація витрат з метою оцінки запасів і визначення фінансового результату; для прийняття рішень; з метою контролю управління.

Класифікація витрат на вичерпні та невичерпні базується на визначенні витрат і запасів, які дані в П(с)БО 9 і П(с)БО 16. Слід враховувати, що витрати підприємства, уречевлені в запасах, не є витратами підприємства до моменту їхнього списання при нарахуванні доходу, що виник [4, с. 39].

Отже, кожен напрям класифікації витрат забезпечує виконання завдань відповідно до вимог управлінського персоналу. Так, група витрат для цілей калькулювання забезпечує раціональне включення саме виробничих витрат до собівартості продукції (робіт, послуг); згруповані витрати з метою прийняття управлінських рішень значно полегшують роботу керівництва та дають можливість швидше впливати на рівень витрат, усуваючи непотрібні перевитрачання.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – № 1(22). – С. 11–18.

2. Давидович І. Калькулювання собівартості будівельної продукції та напрямки його вдосконалення / І. Давидович // Економічний аналіз : зб. наук. праць каф. екон. аналізу Терноп. нац. екон. ун-ту. – 2010. – № 6. – С. 224–230.

3. Стоцкий В. И. Основы калькуляции и экономического анализа себестоимости. – М. – Л. : Союзэкгиз, 1934. – С. 479.

4. Управлінський облік : [навч. посібн.] / Маляревський Ю. Д., Лабунська С. В., Безкоровайна Л. В., Чечетова Н. Ф. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2009. – 248 с.

5. Управлінський облік : [навч. посіб.] / Гончаренко О., Давидюк Т., Саюн А., Рогова Н. – К. : УБС НБУ, 2014. – 415 с.

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ РОСЛИННИЦТВА

Яловега Людмила Василівна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри
Лисяк Яна Іванівна,
здобувач СВО «Магістр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Галузеві особливості аграрного сектору істотно впливають на організацію, технологію виробництва, і відповідно, на побудову бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю. До таких специфічних об’єктів обліку, яких немає жодна галузь народного господарства, відносяться біологічні активи [2].

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи та одержану у процесі їх біологічних перетворень сільськогосподарську продукцію визначені П(С)БО 30 «Біологічні активи» № 790 від 18.11.2005 р. Відповідно до П(С)БО 30 під біологічним активом галузі рослинництва розуміють рослину, що у процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди [4].

Водночас за П(С)БО 30 біологічні перетворення – це процес якісних і кількісних змін біологічних активів. Проте, згідно з Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство», біологічні перетворення – це процеси росту, дегенерації, продукування та відтворення, що спричиняють якісні та кількісні зміни біологічних активів [3].

У результаті перетворень від біологічних активів отримують сільськогосподарську продукцію, що є активом, одержаним у результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішнього споживання. Зокрема, основною продукцією у рослинництві є: зерно, насіння, корені цукрових буряків, плоди, ягоди, овочі, зелена маса, отримані під час збирання врожаю (заготівлі).

Біологічні активи рослинництва (поточні, незрілі, довгострокові), якщо їх справедливу вартість із різних причин визначати неможливо, можуть

обліковуватися як: незавершене виробництво (на рахунку 231); довгострокові біологічні активи – за балансовою (первісною) вартістю (на рахунку 162); незрілі довгострокові біологічні активи (на рахунку 166) – за фактичними витратами, списаними на їх створення (первісною вартістю).

Після досягнення поточними біологічними активами рослинництва стадії зрілості (збирання урожаю), аналітичний облік культур, що були оцінені за справедливою вартістю закривається із субрахунку 211 «Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю» та відновлюється на рахунку 23 «Виробництво».

Первісне визнання біологічних активів та сільськогосподарської продукції здійснюється, якщо: підприємство набуло право власності на сільськогосподарську продукцію і несе ризики та отримує вигоди від володіння нею; існує впевненість у тому, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням біологічних активів та сільськогосподарської продукції; підприємство в подальшому буде здійснювати управління та контроль за використанням біологічних активів та продукції; вартість біологічних активів та сільськогосподарської продукції може бути достовірно визначена.

Облік біологічних активів передбачає відображення їх за справедливою вартістю за вирахуванням очікуваних витрат на місці продажу. Якщо справедлива вартість біологічних активів на поточну дату балансу перевищує їх вартість на дату попереднього балансу виникає дохід, що відображається за кредитом рахунку 710 «Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю». Якщо ринкова ціна біологічних активів знизилася, то виникають витрати, що відображаються за дебетом рахунку 940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю». На різницю між фактичними витратами та оцінкою за справедливою вартістю оприбуткованої сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів також відображаються доходи (за кредитом рахунку 710) або витрати (за дебетом рахунку 940) [1].

Отже, зауважимо, що у разі оцінки біологічних активів, варто врахувати їх відображення у вартісному та кількісному виразі. Вартість біологічних активів ґрунтується на цінах активного ринку, що склалися на звітну дату. Оцінка біологічних активів і сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю є не лише нормативною вимогою, а й чинником інвестиційної привабливості підприємства.

Список використаних джерел

1. Клименко О. П. Оцінка біологічних активів та її вплив на формування фінансових результатів діяльності / О. П. Клименко // Вісник ЖДТУ. – 2014. – № 2 (56). – С. 105–110.

2. Клименко О. П. Організація і методика контролю поточних біологічних активів тваринництва [Електронний ресурс] / О. П. Клименко // Облік і фінанси АПК. – Режим доступу: http://magazine.faaf.org.ua/organizaciya-i-metodika-kontrolyu-potochnih-biologichnih-aktiviv-tvarinnictva.html.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство» від 1 січ. 2012 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_027.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» № 790 від 18 лист. 2005 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05.

БЮДЖЕТУВАННЯ І КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Яловега Людмила Василівна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри
Таран Оксана Леонідівна,
здобувач СВО «Бакалавр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Із розвитком в Україні ринкових відносин господарську діяльність підприємствам доводиться здійснювати в умовах невизначеності та мінливості економічного середовища. За таких умов процес управління прибутковістю діяльності суб'єкта господарювання зазнав суттєвих змін. Методи, що діяли за умов централізованої економіки, не виправдали себе, що і визнано однією із основних причин, які призвели до складної економічної ситуації.

Для досягнення суб'єктом господарювання намічених цілей необхідно, щоб усі його ланки (управління, виробництво, збут тощо) працювали за єдиним планом. У теорії управлінського обліку поняттю «план» відповідає термін «бюджет», який походить від старонормандського «budget» і у перекладі означає «сумка», або «гаманець» [1, с. 23]. Застосування бюджетів – бюджетний метод – є одним з найефективніших інструментів управління підприємством у ринкових умовах, що перевірено й доведено світовою практикою.

У системі управління використовують спеціальні методи, що дають можливість успішно реалізувати всі функції управління, зокрема, функцію контролю забезпечують нормальний метод обліку та бюджетування, підготовка і аналіз внутрішніх звітів тощо. Контроль повинен здійснюватися, якщо виявлені відхилення виходять за межі визначених допусків. Для здійснення контролю необхідно мати норматив для порівняння – план (бюджет). Звідси бюджетний контроль – це зіставлення фактичних показників із запланованими [5, с. 89].

Процес формування бюджетів підприємства спрямовано на вирішення наступних завдань: формування концепції діяльності підприємства, цілей підприємства; оптимізацію планових показників та узгодження діяльності окремих структурних підрозділів та всього підприємства; координацію діяльності різних підрозділів підприємства; мотивацію керівників окремих рівнів управління на досягнення планових показників; забезпечення

ефективного використання всіх ресурсів підприємства, своєчасне відображення інформації про рух грошових коштів, потреби в фінансових ресурсах, стан активів та пасивів підприємства; контроль ефективності діяльності, використання ресурсів, досягнення планових показників; моніторинг відповідність прогнозованих фінансових показників фактичним.

Процес бюджетування на вітчизняних підприємствах ускладнюється низкою проблем, з-поміж яких: висока трудомісткість процесу складання бюджетів, та як наслідок – значна вартість процесу бюджетування; відсутність інформації управлінського обліку, необхідної для формування бюджетів підприємства та його структурних підрозділів; відсутність відповідального за забезпечення процесу бюджетування на всіх його стадіях; невдало складені форми бюджетів, або їх відсутність; складність збору фактичної інформації у зв'язку із територіальною віддаленістю підрозділів підприємства [2, с. 16].

Наразі основна проблема бюджетування пов'язана, на наш погляд, з «якістю інформації», що використовується в процесі бюджетування. Невизначеність умов діяльності підприємства, майбутніх сценаріїв розвитку, вплив на нього факторів зовнішньої та внутрішньої середи приводять до того, що значна частина інформації, яка була використана при формуванні бюджетів підприємства не відповідає дійсності. У таких умовах ефективність бюджетування значно знижується. Тому підприємство повинно сформувати дієвий механізм корегування системи сформованих бюджетів [3, с. 22].

Отже, впровадження бюджетування допомагає створити цілісну і досить ефективну систему управління. Процес бюджетування на підприємствах уможливлює: поліпшити фінансові результати на основі управління прибутком і витратами, раціонально розподіляти та використовувати ресурси, оптимізувати витрати підприємства та впровадити оперативний контроль за постійними та змінними витратами; поліпшити платоспроможність підприємства на основі ефективного управління грошовими потоками; підвищити якість та оперативність прийняття управлінських рішень; узгоджувати, координувати дії окремих підрозділів і відділів підприємства, а також напрямів діяльності для досягнення поставлених глобальних завдань. Тому питання бюджетування та контролю на підприємстві потребує подальшого вивчення і уточнення з урахуванням потреб сьогодення.

Список використаних джерел:

1. Адаменко Т. М. Особливості стратегічного управління затратами підприємства / Т. М. Адаменко // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2011. – № 23 (ІІ). – 126 с.

2. Костецька Н. І. Стратегічне управління витратами як засіб забезпечення конкурентоспроможності підприємства / Н. І. Костецька, М. І. Хопчан // Всеукраїнський на науково-виробничий журнал. Інноваційна економіка. – 2012. – № 5. – 147 с.

3. Партин Г. О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій : монографія / Г. О. Партин. – К. : УБС НБУ, 2012. – 219 с.

4. Ратушна М. Деякі аспекти бюджетування на підприємстві / М. Ратушна

// Наукові записки. – 2013. – № 16. – 115 с.

5. Онищенко С. В. Принципи та основні критерії побудови ефективної системи бюджетування на підприємстві / С. В. Онищенко // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 156. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2012. – 132 с.

БАГАТОРІЧНІ НАСАДЖЕНННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ

Яловега Людмила Василівна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри
Чекрізова Єлизавета Сергіївна,
здобувач СВО «Бакалавр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Площі під багаторічними насадженнями, наразі є рідкістю, адже більшість керівників аграрних підприємств використовують землі під насадження технічних культур, що дають швидкий прибуток. Однак вирощування багаторічних насаджень забезпечує сільськогосподарське підприємство як товарною продукцією, так і кормовою базою галузь тваринництва.

Процес вирощування багаторічних насаджень передбачає здійснення комплексу технологічних операцій, що є сукупністю стадій перетворень біологічних активів садівництва, які вимагають відповідних матеріальних і трудових витрат, зокрема:

- планування процесів вирощування багаторічних насаджень (вибір земельної ділянки для розміщення площ багаторічних насаджень, придбання елітного та безвірусного садивного матеріалу);
- здійснення підготовчих технологічних операцій до початку життєдіяльності біологічних активів, до моменту висадки насіння та саджанців у ґрунт (обробіток ґрунту, внесення добрив);
- забезпечення якості на стадії біологічних перетворень багаторічних насаджень (внесення добрив, захист насаджень від шкідників і хвороб, зрошення);
- збирання та зберігання продукції (збирання, зберігання).

Аналітичний облік витрат на вирощування багаторічних насаджень здійснюють за кожним із об’єктів витрат (плодові садки, полезахисні лісові смуги, хмільники тощо). Облік цих витрат ведуть за дебетом рахунка 15 «Капітальні інвестиції» відповідного субрахунка «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів», у кореспонденції з кредитом рахунків 208, 203, 22, 661, 65, 631, 23 та інших. Так, придбання виробничих запасів, що будуть використані для закладення насаджень (саджанці, добрива, засоби захисту тощо), оформляють товарною накладною та товарно-транспортною накладною. При цьому отримується у постачальника сортове свідоцтво на

саджанці, що характеризує якість продукції. Відпуск ТМЦ зі складу оформляють: або Лімітно-забірною карткою на отримання матеріальних цінностей (форма № ВЗСГ-1) або Накладною (внутрігосподарського призначення) (форма № ВЗСГ-8). По закінченню робіт, пов'язаних із закладанням і вирощуванням багаторічних насаджень, комісія складає Акт на приймання довгострокових біологічних активів рослинництва (багаторічних насаджень) і передачі їх в експлуатацію (форма ДБАСГ-1), який також є підставою для оприбуткування насаджень до складу незрілих довгострокових біологічних активів. При цьому дебетуються субрахунки 165 «Незрілі довгострокові біологічні активи, що оцінюються за справедливою вартістю» або 166 «Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю» і кредитується субрахунок 155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів» [1]. Аналогічний акт складається повторно при досягненні багаторічними насадженнями стадії зрілості й переведенні їх з незрілих довгострокових біологічних активів у групу довгострокових біологічних активів рослинництва.

Особливістю вирощування багаторічних трав полягає в тому, що витрати на вирощування рівномірно розподіляються за роками залежно від терміну експлуатації посівів. Ці витрати у розрізі статей додаються до витрат поточного року. Водночас витрати на поліпшення природних сіножатей та створення культурних пасовищ (дискування, підсів трав, вартість насіння тощо) розглядаються як витрати майбутніх періодів і розподіляються протягом наступних 3 – 4 років.

Отже, організаційно-технологічні особливості вирощування багаторічних насаджень мають вплив на планування, облік та контроль витрат як основи для прийняття ефективних управлінських рішень. Основними методичними проблемами обліку витрат є: обґрунтування об'єктів обліку витрат та калькулювання; процес віднесення та розподіл витрат минулих років; метод обліку витрат; порядок обліку та розподілу накладних витрат. Проте, вирощування багаторічних насаджень сільськогосподарськими підприємствами забезпечить отримання значних обсягів доходів від продажу продукції чи додаткових біологічних активів, а галузь тваринництва кормами власного виробництва.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів № 1315 від 29 груд. 2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://magazine.faaf.org.ua/metodichni-rekomendacii-z-buhgalterskogo-obliku-biologichnih-aktiviv.html.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» № 318 від 31 груд. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada. gov.ua/laws/show/ z0027-00.

3. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : [підручник] / Огійчук М. Ф., Сколотій Л. О., Беленкова М. І. та ін. / за ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 7-ме вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2016. – 1040 с.

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ В РОСЛИННИЦТВІ

Плаксієнко Валерій Якович,
доктор економічних наук, професор,
Сокіл Валерія Олександрівна
здобувач СВО«Магістр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавської державної аграрної академії, м. Полтава

Актуальність комп'ютеризації обліку у сільському господарстві визначається тим, що автоматизація процесу виробництва повинна забезпечувати, насамперед, повний облік фактичних виробничих витрат за статтями й елементами, як у розрізі центрів відповідальності, так і на підприємстві в цілому, що дає можливість достовірно визначати собівартість виробленої продукції та виконаних робіт [1].

Наразі для вітчизняних аграрних підприємств дедалі необхіднішими стають концепції інформаційних систем, такі як ERP (Enter priseresource planning), що широко використовуються для комп'ютеризації світової економіки. ERP-система – це велика система комплексної автоматизації обліку всіх структурних підрозділів підприємства. Вона включає функції планування потреб у виробничих ресурсах, технологічної підготовки виробництва, складання бюджетів фінансових ресурсів – доходів і витрат, а також контроль за їхнім виконанням. Найпоширенішими з-поміж таких програмних продуктів на території України є «1С: Підприємство 8» та «Парус- Підприємство» [2].

Автоматизація обліку процесу виробництва галузі рослинництва повинна враховувати особливості вирощування біологічних активів, а саме: різні технології вирощування біологічних активів або їх груп, у тому числі й ведення органічного землеробства; різні показники врожайності біологічних активів; проведення заходів щодо поліпшення родючості ґрунтів [3].

Враховуючи досить великі відстані розташування окремих підрозділів галузі рослинництва від центральної бухгалтерії та адміністративного апарату підприємства, своєчасне надходження оперативної інформації забезпечить впровадження автоматизованого обліку. Більше того, це дасть змогу керівникам виробничих підрозділів вносити відповідні дані відразу після виконання технологічних операцій із вирощування біологічних активів або збирання врожаю сільськогосподарських культур [4].

Отже, автоматизація обліку виробництва продукції рослинництва уможливить поглиблено вивчити залежність витрат виробництва та обсягів виробленої продукції від факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. Основною перевагою автоматизованого обліку процесу виробництва є автоматичне порівняння планової собівартості із фактичною та аналізу виявлених відхилень. Водночас своєчасне одержання оперативної інформації позитивно вплине на організацію менеджменту суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Коваль С. В. Удосконалення комп'ютерного обліку у сільськогосподарських підприємствах / С. В. Коваль // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2012. – № 3. – С. 161-163.

2. Івахненков С. В. Класифікація програмного забезпечення обліку і контролю / С. В. Івахненков // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 7. – С. 55–64.

3. Інформаційні системи і технології в економіці : [посіб. для студ. вузів] / за ред. В. С. Пономаренка. – К. : Академія, 2002. – 544 с.

4. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : [підруч. для студ. спеціальності «Облік і аудит» вищих навч. закладів] ; під заг. ред. Ф. Ф. Бутинця. – [8-е вид., доп. і перероб.]. – Житомир : ПП «Рута», 2009. – 912 с. – Режим доступу : http://dt-kt.net/books/book-13.

СЕКЦІЯ 4

ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ

РОБОЧІ ДОКУМЕНТИ АУДИТОРА : ВИМОГИ ТА СУТНІСТЬ

Гринь Валентина Іванівна,
старший викладач кафедри
Попенко Юлія Олександрівна,
Кириченко Владислава Олександрівна,
ЗВО напрям підготовки «Облік і аудит»,
СВО «Бакалавр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Відповідно до Закону України «Про аудиторську діяльність» аудит – перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів [1].

Аудит, здійснений аудиторською фірмою або приватним підприємцем-аудитором, має супроводжуватись обов'язковим документуванням. Міжнародним стандартом аудиту 230 «Документація» визначено зміст і форму робочої документації та конфіденційність, забезпечення зберігання й утримування робочих документів та право власності на них.

Документальне оформлення аудиторської перевірки складається з двох видів документації – робочої та підсумкової. Аудитор зобов'язаний вести документацію зі справ, які стосуються прийняття рішень за результатами проведеної аудиторської перевірки і, в свою чергу, будуть покла дені в основу аудиторського висновку.

Робоча документація – це записи, за допомогою яких аудитор фіксує проведені процедури перевірки, тести, отриману інформацію і відповідні висновки, які робляться під час проведення аудиторської перевірки. Робоча документація може бути оформлена у вигляді стандартних форм і таблиць на папері або зафіксована на електронних носіях інформації, на кіно- чи відеоплівку [3].

Функціями робочих документів аудитора є:

– обґрунтування надання певного виду аудиторського звіту (висновку) та свідчення відповідності аудиторських процедур, що здійснені під час перевірки, прийнятим стандартам;

– полегшення процесу управління, нагляду та контролю якості аудита;

– сприяння розробці методологічного підходу до процесу аудиту.

Необхідність створення та використання робочих документів полягає у захисті аудитора від обвинувачень у необґрунтованості його професійного судження (думки) або у невідповідності виконаних норм аудиторських процедур стандартам [2]. Класифікують аудиторські робочі документи за декількома критеріями (табл. 1).

Після завершення аудиту робочі документи залишаються в аудитора, вони є його власністю. Аудитор повинен складати довідки на підставі витягів зі своїх робочих документів.

Таблиця 1

Класифікація робочих документів аудитора

Критерій	Складові
За способом і джерелами отримання	- від підприємства-клієнта; - від третіх осіб; - складені аудитором
За характером інформації	- планового характеру - правового характеру; - про структуру та організацію підприємства; - про економічні принципи діяльності підприємства; - про керівництво та персонал підприємства; - про систему внутрішнього контролю; - про систему бухгалтерського обліку; - оцінки аудиторського ризику
За призначенням	- оглядові; - інформаційні; - перевірочні; - підтверджуючі; - розрахункові; - порівняльні; - аналітичні
За ступенем стандартизації	- стандартизовані; - довільної форми
За формою подання	- графічні; - табличні; - текстові; - комбіновані
За технікою складання	- ручні; - на машинних носіях
За результатами аудиту	- поточні; - підсумкові
За терміном зберігання	- постійного зберігання; - термінового (поточного) зберігання

Проте його право власності обмежене етичними нормами та умовами конфіденційності. Робочі документи аудитора не можуть розглядатись як частина фінансової документації клієнта.

По закінченні аудиту робоча документація підлягає здачі для обов'язкового збереження в архіві аудиторської організації. Порядок зберігання підсумкової документації встановлюється аудиторською фірмою з урахуванням забезпечення вимог зберігання та конфіденційності [2].

Термін зберігання підсумкової документації визначається виходячи з практики аудиторської діяльності, юридичних вимог та інших міркувань.

Отже, під час планування та проведення аудиту робоча документація допомагає краще здійснювати перевірку та контроль над процесом її проведення, в ній реєструються результати аудиторських експертиз, виконаних

для підтвердження прийнятих аудитором рішень. Зміст робочої документації значною мірою є питанням професійного судження аудитора, оскільки немає ні можливості, ні необхідності документувати кожне спостереження або обстеження.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» № 3125-XII від 22.04.1993 р. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] // Верховна рада України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12
2. Никонович М. О. Аудит : підручник / М. О. Никонович, К. О. Редько; за ред. Є. В. Мниха. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 748 с.
3. Петренко Н. І. Аудит: стан і тенденції розвитку в Україні : монографія / Н. І. Петренко;за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир : ЖДТУ, 2004. – 564 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Бойко Оксана Сергіївна,
ЗВО напрям підготовки «Облік і аудит»,
СВО «Бакалавр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Системою бухгалтерського обліку акумулюється та обробляється інформація про нарахування та сплату податків до бюджетів різних рівнів, позабюджетних фондів, місцевих податків і зборів, яка надається до податкових органів. Рішення суб'єктів господарювання щодо сплати частини власних ресурсів на користь держави було прийнято одночасно з організацією державної влади на певному етапі соціального, політичного й економічного розвитку. Засобом акумуляції фінансових надходжень до державного бюджету стали податки [1, с. 25].

Податковий аудит є як складовою єдиного податкового механізму Державної податкової політики України, основною метою якого є організація системи ефективного контролю за правильністю нарахування, повнотою та своєчасністю сплати податків та інших платежів до бюджету, так і особливим етапом дослідження в аудиті фінансової звітності підприємств на предмет достовірності розрахунків з бюджетом за податками і платежами.

На сьогодні розгляд даної теми є дуже актуальним, оскільки дуже часто про існування помилок у веденні та оформленні своєї підприємницької діяльності керівник дізнається з акта податкового органу, прийнятого за результатами податкової перевірки, або з рішення про притягнення до відповідальності.

Податковий аудит дозволяє усувати помилки у податковій та бухгалтерській звітності ще до того, як прийдуть податкові органи з перевіркою.

Податковий аудит (як елемент незалежного аудиту) – це комплекс послуг,

що надаються аудиторськими організаціями й індивідуальними аудиторами суб'єктам господарювання, він включає перевірку правильності вирахування і сплати податків, складання податкової звітності, податкове консультування, постановку, відновлення та ведення податкового обліку [4, с. 124]. Податковий аудит має власну методологію і базується на організаційних принципах [2, с. 32].

Метою проведення податкового аудиту є, крім підтвердження вірогідності даних податкових декларацій, правильне нарахування податкових платежів у бюджет, але й розроблення пропозицій з поліпшення фінансово-господарської діяльності підприємства [3, с. 60].

Для того щоб власник або керівник організації могли швидко оцінити стан бухгалтерського та податкового обліку на підприємстві, а також виявити можливі помилки в обліку, проводиться податковий аудит.

Це один із видів ініціативного аудиту, тому проводиться він не в обов'язковому порядку і не на вимогу законодавства, а за бажанням власника підприємства. Найчастіше податковий аудит проводять, щоб максимально ефективно підготуватися до податкової перевірки. Всі виявлені в ході такого аналізу податкового обліку неточності, помилки і невідповідності вчасно усуваються, і підприємство може уникнути штрафів і конфліктів з податковими органами. Саме тому податковий аудит часто називають профілактикою податкової перевірки. За своєю суттю і за методами, які використовуються під час аналізу, він дуже схожий на перевірку, що проводиться податковими органами планування, крім основного завдання – провести перевірку ефективно і в строк, є: визначення очікуваного рівня довіри до даних обліку; порядок координації дій, причетних до аудиту осіб, викладення у вигляді програми характеру, строків і глибини аудиторських процедур.

Одним із основних є принцип одержання аудиторських доказів (свідчень) у результаті незалежних (самостійних) аудиторських процедур, що дозволяють аудитору скласти обґрунтований висновок про достовірність фінансової звітності. Аудитор повинен глибоко вивчити систему обліку і внутрішнього контролю, на які він має опиратися у процесі визначення обсягу і напрямів аудиту та аудиторських процедур.

До проблемних аспектів податкового аудиту слід віднести: недостатню кількість методичних розробок з аудиторського контролю; неефективність чинної нормативно-правової бази в питанні внутрішнього аудиту; брак достатнього досвіду аудиторської діяльності; недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів; відсутність типових форм документів з аудиту. Перераховані проблемні аспекти розвитку податкового аудиту в Україні призводять до меншої ефективності здійснення податкового аудиту на підприємстві та до недовіри до такої системи на підприємстві.

Отже, належно організована робота податкового аудиту спонукатиме працівників підприємства дотримувався чинного законодавства та нормативних актів, а також розробленої підприємством політики, планів, внутрішніх правил та процедур вчасно виявляти та знижувати ризик непередбачених витрат чи втрати репутації підприємством.

Список використаних джерел:

1. Веремчук Д. В. Організація податкового обліку на підприємстві: історичний огляд і систематизація наукових поглядів / Д. В. Веремчук // Проблемы материальной культуры – Экономические науки. – С. – 24 - 27.

2. Войнаренко М. П. Податковий облік і аудит: підручник / М. П. Войнаренко, Г. В. Пухальська. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 376 с.

3. Глущенко В. В. Вектори розвитку податкового аудиту в Україні / В. В. Глущенко, І. Є. Риженко // Фінанси України. – 2010. – № 1. – С. 59 – 63.

4. Костюк Б. В. Організація податкового аудиту на підприємстві. / Б. В. Костюк // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – 2015. – С. 124 – 129.

5. Проскура К. П. Організація та податкове забезпечення податкового аудиту як елемента податкового контролю / К. П. Проскура // Науково-практичне видання «Незалежний Аудитор». Випуск №5 (ІІІ) – 2013. – С. 43- 48.

Науковий керівник - Дугар Тетяна Євгеніївна, к. е. н., доцент.

АУДИТ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ : ЗМІСТ ТА ЗАВДАННЯ

Дзюбич Євген Юрійович,
Здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»
Мокієнко Тетяна Володимирівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Мета аудиту розрахункових операцій - оцінка правильності організації обліку розрахунків на підприємстві, підтвердження законності утвореної дебіторської і кредиторської заборгованості, її вірогідність і реальність погашення.

При перевірці розрахунків застосовуються прийоми фактичного і документального контролю, аналітичні процедури, логічний аналіз, а також усні опитування посадових осіб по окремих питаннях даного розділу аудиторської програми.

У ході перевірки розрахунків з постачальниками, покупцями, різними дебіторами і кредиторами повинні бути вирішені наступні задачі [2]:

– установлена наявність і правильність оформлення документів по постачанню товарно-матеріальних цінностей (договорів, актів звірення розрахунків);

– з’ясована правильність здійснення обліку розрахунків за отримані і поставлені матеріальні цінності і послуги, оплачені грошовими коштами, з використанням векселів, шляхом заліку взаємних вимог і т.п.;

– визначена правильність оцінки отриманих і відвантажених товарів (робіт, послуг) при бартерних угодах;

– підтверджена повнота і своєчасність оприбуткування отриманих товарів і обліку виконаних робіт;

– установлена правильність оформлення і відображення в обліку отриманих і виданих авансів, пред'явлених претензій;

– з'ясована правильність відображення по відповідним статтях балансу сум дебіторської і кредиторської заборгованості;

установлені причини і давнина виникненої заборгованості по розрахунках, визначені реальність і шляхи погашення дебіторської заборгованості.

Джерелами інформації для перевірки зазначених розрахунків є договори постачання продукції (робіт, послуг), акти звірення розрахунків, протоколи про залік взаємних вимог, акти інвентаризації розрахунків, векселя, копії платіжних документів, книга покупок, книга продажу, облікові регістри (відомості, журнали-ордера), Головна книга, звітність і т.п.

Перевірка розрахунків з постачальниками, покупцями, різними дебіторами і кредиторами повинна проводитися по спеціально розробленій програмі, що складається за результатами попереднього ознайомлення аудитора з організацією внутрішнього контролю й обліку розрахункових операцій на підприємстві. Розроблена програма допоможе послідовно виконувати необхідні процедури контролю, зібрати й узагальнити якісні докази.

При проведенні аудиторської перевірки, можуть бути використані такі види аудиторських процедур: зіставлення залишків по рахунках за різні періоди; зіставлення показників бухгалтерської звітності з кошторисними (плановими); оцінка співвідношень між різними статтями звітності і зіставлення їх з даними попередніх періодів; зіставлення фінансової інформації і не фінансової [3].

У залежності від обсягу операцій і результатів попереднього тестування системи внутрішнього контролю розрахунків можуть застосовуватися методи як суцільного, так і вибіркового контролю. В останньому випадку формуються вибірки окремо по дебіторам і кредиторам, у які включають відповідні операції за місяць, за кожний квартал або період, що перевіряється.

В обов'язковому порядку перевіряється правильність кореспонденції рахунків по кожному виду розрахунків, організація аналітичного обліку по них, обґрунтованість нарахування (чи відшкодування) ПДВ по цих операціях. При необхідності проводиться звірення окремих, сумнівних на думку аудитора, операцій по розрахунках з організаціями-дебіторами.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» № 3125-XII від 22 квіт. 1994 р. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua.

2. Кужельний М. В. Теорія аудиту / М. В. Кужельний, Г. М. Давидов // Бухгалтерський облік і аудит : науково-практичний журнал. – 2006. – № 5. – С. 44–51.

3. Кулаковська Л. П. Основи аудиту : [навч. посібник] / Л. П. Кулаковська,

Ю. В. Піча. – [3-тє вид.]. – К. : Каравела, 2006. – 312 с.

4. Організація і методика проведення аудиту : [навч. посібник] / О. В. Піча. – [2-е вид., перероб. та доповн.]. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 576 с.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 20 від 31 січ. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua.

6. Податковий кодекс України № 2755 від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Калюжна Яна Романівна,
ЗВО напрям підготовки «Облік і аудит»,
СВО «Бакалавр»
Лук'янчук Анжела Леонідівна,
ЗВО спеціальності «Облік і оподаткування»,
СВО «Магістр
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Теоретичний розгляд питань про розрахунки з оплати праці має актуальне значення, оскільки оплата праці є досить важливою ланкою системи соціально-трудових відносин і найскладнішою у вирішенні соціально-економічною проблемою. З одного боку вона є основним (і часто єдиним) джерелом грошових доходів найманих працівників, основою матеріального добробуту членів їхніх сімей, з іншого – суттєвою часткою витрат виробництва і ефективним засобом мотивації працівників до досягнення головної мети діяльності підприємства. Оплата праці входить до складу національного доходу країни, виступає об'єктом державного регулювання [1].

Тому, аспекти організації оплати праці й усіх розрахунків, пов'язаних з нею є основою соціально-трудових відносин найманих працівників, роботодавців і держави, що впливають на ефективність управління трудовими ресурсами.

У процесі становлення соціально-ринкової економіки в Україні все більшого розвитку набуває аудиторська діяльність. З'являються нові види аудиту – аудит ефективності, адміністративної діяльності, кадровий аудит. Підприємства починають замовляти не тільки послуги з проведення обов'язкового аудиту, але й перевірок окремих видів діяльності, типів операцій, стану розрахунків тощо.

Аудит розрахунків з оплати праці – це дуже трудомістке і відповідальне завдання з надання впевненості, бо поєднує в собі елементи фінансового аудиту й аудиту на відповідність, що пов'язано з необхідністю дотримання трудового та податкового законодавства при формуванні фінансової інформації про

розрахунки з оплати праці та інші виплати працівникам.

Аудит у сфері праці - це система заходів зі збору інформації, її аналізу й оцінки на цій основі ефективності діяльності підприємства з організації праці та її оплати. Об'єктом аудиту є трудовий колектив, персонал підприємства та розрахунки з ним, його діяльність. З метою аудиту персонал підприємства і його праця представляються у вигляді системи показників, що дозволяють охарактеризувати: результативність, ефективність функціонування трудового колективу; ефективність систем оплати праці; результативність організації робочих місць, розподілу робіт; ефективність використання робочого часу та ін.

При цьому оцінка ефективності діяльності працівників та оплата їх праці розглядається як головна, глобальна мета аудиту. Аудит дозволяє переконатися у взаємній відповідності діяльності підприємства з управління персоналом і стратегії його розвитку, а також взаємній відповідності регламентації соціально-трудових відносин і законів, правил, інструкцій та методик, що визначають цю діяльність. За результатами аудиторської перевірки можуть бути визначені напрямки для встановлення чи зміни удосконалення стандартів. Перевірка сприяє кадровим перестановкам, які поліпшують якісний склад трудових ресурсів, просуванню більш перспективних співробітників і розвитку їхньої творчої активності. Стосовно роботи безпосередньо з кадровими службами підприємства, то тут аудит дозволяє підвищити роль кадрових служб, наблизити їхню діяльність до мети і завдань підприємства, загострити їх увагу на найважливіших питаннях. Багатогранність і об'ємність (різноманітність) цілей аудиту в сфері праці і її оплати підприємства дозволяє ставитись до цієї процедури як до складного явища.

Подібно до фінансових перевірок аудит розрахунків оплати праці повинен проводитися періодично, щоб переконатися у виконанні поставлених задач. Аналіз і оцінка окремого показника чи явища у відриві від інших не дають бажаного результату - необхідний комплексний аналіз. Найбільш ефективна перевірка, яка гарантує повну і достовірну інформацію про результати впровадження програм управління і розвитку персоналу, розглядається як внесок у вирішення стратегічних задач підприємства.

Аудит розрахунків з оплати праці повинен здійснюватися у кілька етапів: підготовчий, що включає розробку підходів до проведення перевірки; збирання інформації; аналізу й обробки інформації та оцінки ефективності аудиторської перевірки. Аудит - це форма науково-практичного дослідження, тому важливо, щоб його результати були засновані на об'єктивних, порівняльних і достовірних даних. При перевірках допускається використання будь-яких видів документації з праці і трудових відносин [2].

Основними джерелами інформації, які використовують при проведенні аудиту розрахунків з оплати праці, є: закони й інструкції, трудові показники, анкетування й інтерв'ю працівників, первинна документація, статистична звітність з праці, бухгалтерська фінансова звітність, дані податкової звітності. Застосовують відповідні методи і прийоми аудиту: інспекція зобов'язань з оплати праці та резервів, оцінка, опитування, запит (підтвердження),

спостереження за виконанням роботи посадовими особами, аналітичний огляд; документальна перевірка, формальна, логічна та арифметична перевірка, підрахунок, економіко-математичні, статистичні методи.

Для проведення перевірки можна залучати співробітників даного підприємства чи представників інших організацій. У кожному з цих підходів є свої переваги і недоліки. Свої працівники більше знають про організацію, і їм легше визначити, які аспекти потребують оцінки, їм простіше проводити опитування й анкетування, тому що вони в меншій мірі розглядаються перевіряючими як погроза, тобто щось вороже. Разом з тим їм складніше подивитися на проблеми «зі сторони», вони самі багато в чому звиклись з існуючим порядком, а отже, їм важко бути абсолютно об'єктивними в оцінках.

Такі якості, як об'єктивність і незалежність, більш притаманні зовнішнім аудиторам, яким нема необхідності піклуватися про «честь фірми», вони не залежать від керівників підприємства і які, нарешті, будучи фахівцями у сфері праці та її оплати, у курсі найновітніших ідей і досягнень. Це доцільно, оскільки організація праці тісно пов'язана з трудовим законодавством, а оцінка легітимності діяльності фірми є однією з цілей аудиту.

Вище керівництво підприємства може в результаті аудиторської перевірки ще раз уточнити, наскільки дотримуються законів і інструкцій посадові особи, на які покладено обов'язки ведення обліку розрахунків з оплати праці, обліку особового складу, робочого часу, правильності утримань податків і внесків із заробітної плати. Рівні можливості занятості, техніка безпеки й охорона здоров'я, пенсійні програми - ось ті основні макроекономічні проблеми, реалізація яких на мікрорівні може бути перевірена в процесі аудиту праці та її оплати. Оцінку стану цієї роботи на підприємстві можна дати не тільки на основі перевірки документації і звітності, але і на базі аналізу анкет, опитувальних листів, у результаті бесід із працівниками.

Специфічна ціль аудиторської перевірки полягає в тому, що вона не тільки визначає, наскільки дотримуються в організації законів, правил й інструкцій, але й одночасно в ході індивідуальних і групових бесід і зустрічей із працівниками, аналізу матеріалів анкет і опитувальних листів дає можливість виявити застарілі інструкції і вимоги, що не були вчасно оновлені чи відмінені. Вихід із законотворчою ініціативою у вищі органи і подальше усунення таких обмежень може саме по собі стати джерелом зростання продуктивності праці чи принаймні полегшить і спростить роботу працівників.

Отже, аудит розрахунків з оплати праці як елемент виявлення резервів підвищення ефективності і прибутковості підприємства є одним із найбільш діючих факторів економічної політики підприємства, що особливо наочно проглядається в умовах трансформації економіки. Аудит містить у собі як мікроекономічні, так і макроекономічні питання організації праці і її оплати та охоплює практично всі елементи трудових відносин. Систематичне проведення аудиторських перевірок дає можливість правильно оцінити стан і розвиток трудових відносин на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 року №108/95-ВР із змінами та доповненнями на 01.01.2009 року на підставі 466-16.
2. Шульга Н. Аудит розрахунків з оплати праці та інших виплат працівникам: вимоги до організації та методики / Олена Петрик, Наталія Шульга // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 12. – С. 47–54.

Науковий керівник - Мац Т. П., к. е. н., доцент.

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ

Криворучко Тетяна Сергіївна,
Попович Яніна Сергіївна,
ЗВО напрям підготовки «Облік і аудит»,
СВО «Бакалавр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Податковий аудит – це діяльність посадових осіб органів податкової служби щодо спостереження за відповідальністю процесу організації платниками податків обліку об’єктів оподаткування, методики обчислення й сплати податку податкових платежів за чинними нормативно-законодавчими актами, сфери оподаткування, виявлення відхилень, допущених під час виконання норм податкового законодавства, та визначення впливу наслідків порушень на податкові зобов’язання.

Податковий аудит є невід’ємною частиною фінансового контролю. В економічній літературі його розглядають у двох аспектах: як функцію або елемент державного управління економікою і як особливу діяльність із дотриманням податкового законодавства[1].

Майже 60 % функцій податкових інспекцій полягають у здійсненні податкового контролю щодо вчасності подання платниками податків податкових звітностей, правильності визначення об’єкта оподаткування, правильності ведення податкового і бухгалтерського обліку, своєчасності і повноти перерахування сум податків до бюджету, накладення фінансових і адміністративних санкцій на порушників податкового законодавства, а також профілактику податкових правопорушень.

Результативність цього контролю залежить від різних факторів. Одним з таких факторів, на нашу думку, є забезпечення високого рівня організації і відповідної якості податкових перевірок як однієї з найважливіших складових системи податкового контролю.

Перевірка – це спосіб здійснення контролю органами ДПС правильності нарахування, своєчасності та повноти сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотримання якого покладено на контролюючі органи[1].

Крім перевірок, існує ще два способи здійснення податкового контролю:

- облік платників податку;
- інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної податкової служби.

З метою забезпечення високої якості перевірки, мінімізації витрат часу, людських і матеріальних ресурсів на її проведення велике значення під час підготовки до проведення перевірки має проведення комплексу організаційних заходів із підготовки перевірки, зокрема:

- вивчення специфічних нормативно-правових актів, які регулюють діяльність платника податків, та ознайомлення всіх працівників, котрі братимуть участь у перевірці, із законодавчими й нормативно-правовими актами, що регламентують фінансово-господарську діяльність платника, особливо ту їхню частину, яка визначає специфіку діяльності;
- формування складу контрольно-перевірочної бригади податкових аудиторів, які братимуть участь у перевірці. Добір членів контрольно-перевірочної бригади має проводитися, враховуючи перелік питань, запланованих для перевірки, їхню складність і специфіку;
- складання завдань та затвердження плану на проведення перевірки. Програму складає працівник податкового аудиту, якого призначено відповідальним за проведення перевірки конкретного платника податків, і затверджує його безпосередній керівник. Вона є своєрідним організаційним планом дії податкових аудиторів під час перевірки;
- організаційна робота на об’єкті перевірки;
- документальна перевірка операцій відповідно до програми перевірки;
- систематизація матеріалів перевірки і складання акта, висновків та пропозицій;
- розгляд матеріалів і розробка заходів щодо усунення недоліків.

В результаті дослідження, можемо констатувати таке:

1. Зрушення у законодавчому регулюванні проведення перевірок переконують у необхідності подальшої послідовної, наполегливої роботи на науково-практичній основі для побудови в нашій державі цілісної системи організації партнерських і довірчих відносин податкових органів з платниками податків, яка б відповідала світовим стандартам.
2. У загальному сенсі податкові перевірки можна класифікувати за декількома підставами:
   - за обсягом контрольованих дій (камеральні, документальні, фактичні та зустрічні);
   - залежно від періодичності проведення документальні перевірки (планові, позапланові). Планова перевірка являє собою перевірку, здійснювану відповідно до плану діяльності контролюючого органу. Як альтернатива планової податкової перевірки, виступають перевірки, здійснювані контролюючими органами поза зв’язком із затвердженим планом проведення контролюючих дій – позапланові;
   - залежно від місця проведення документальні перевірки (виїзні і невиїзні).
3. Щодо термінів проведення перевірок, то вони теж збільшилися.

З прийняттям Податкового кодексу України, збільшився і обсяг повноважень податкової служби, що полягає у праві отримувати інформацію з різних джерел і використовувати її у своїй роботі. Значним є те, що чинний Податковий кодекс позбавив права суб'єкта господарювання мати журнал перевірок. Відтепер суб'єкт господарювання не зможе не допустити перевіряючого до перевірки, якщо той відмовиться розписатися у журналі відвідувань перевіряючих. Відмова від допуску перевіряючого до перевірки, загрожує суб'єкту господарювання арештом майна на невизначений строк, що в значній мірі порушує права суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел:

1. Сердюк В. М. Податковий облік: Навч. посібник / В. М. Сердюк. – К.: Центр навч. літ., 2005. – 3012.

2. Податковий кодекс України, ухвалений Верховною Радою України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами та доповненнями : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

3. Методичні рекомендації щодо дій оперативних працівників податкової міліції при проведенні перевірок суб'єктів підприємницької діяльності / Лист ДПА України від 19 листопада 2002 року № 17932.

Науковий керівник - Дугар Тетяна Євгеніївна, к. е. н., доцент.

МЕТОДИКА АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Кудряшова Тетяна Сергіївна,
Борідка Каріна Анатоліївна,
ЗВО напрям підготовки «Облік і аудит»,
СВО «Бакалавр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Сьогодення вимагає чесної конкуренції між суб'єктами підприємницької діяльності України. Це в свою чергу викликає потребу в відповідному обліку та аудиті не тільки матеріальних активів, але і нематеріальних активів, яким в нас час необхідно більше приділяти уваги.

З метою зниження інформаційного ризику під час прийняття управлінських рішень користувачам необхідна впевненість у реальності вірогідності й об'єктивності інформації, наявної у фінансовій звітності суб'єктів господарювання.

Впевненість істотно збільшується, якщо вірогідність інформації про стан, структуру та ефективність використання нематеріальних активів підприємства підтверджена в ході незалежного аудиту. Все це підтверджує значущість проведення аудиту нематеріальних активів під час аудиторської перевірки суб'єкта господарювання.

До нематеріальних активів належать немонетарні активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані (відокремлені від підприємства) та утримуватися підприємством із метою використання протягом періоду,

більшого за 1 рік (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, адміністративних потреб чи надання в оренду іншими особами (права користування природними ресурсами, права користування майном, права на знаки торгівлі й послуг, права на об'єкти промислової власності, авторські та суміжні з ними права, гудвіл, інші нематеріальні активи) [5].

Придбаний чи отриманий нематеріальний актив відображається на балансі, якщо його вартість може бути достовірно визначена і якщо снує імовірність одержання майбутніх економічних вигод у зв'язку з його використанням.

Не визначається нематеріальним активом:

- витрати на дослідження, що проводяться підприємством уперше з метою одержання і розуміння нових наукових і технічних знань;
- витрати на підготовку і перепідготовку кадрів;
- витрати на рекламу і на просування продукції на ринку;
- витрати на створення, реорганізацію і переміщення підприємства чи його частини;
- витрати на підвищення ділової репутації підприємства (гудвіл), вартість видань.

У відповідності до П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», нематеріальні активи зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю, в яку включаються витрати пов'язані з придбанням, налагодженням, тощо.

Первісна вартість НМА збільшується на вартість витрат пов'язаних з підвищенням можливостей і терміну використання активу, у випадку, якщо це буде сприяти збільшенню економічних вигод.

Витрати ж пов'язані з підтримкою об'єкта НМА в робочому стані, включаються у витрати звітного періоду, таким чином не збільшуючи первісну вартість активу (Наприклад, оплата послуг з коригування програмного забезпечення, пов'язаного зі зміною діючого законодавства).

Переоцінка НМА здійснюється за справедливою вартістю на дату балансу, лише тих НМА, щодо яких існує активний ринок. Проводячи переоцінку одного об'єкта НМА необхідно переоцінювати всі об'єкти групи, до якої відноситься цей нематеріальний актив (крім тих до яких не існує активного ринку).

Активним ринком вважається ринок, який відповідає наступним умовам:

- предмети, що продаються і купуються на цьому ринку, є однорідними;
- у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців і покупців;
- інформація щодо ринкових цін є доступною.

Під аудитом інтелектуальної власності (нематеріальних активів) розуміється перевірка прав підприємств на користування землею, водою, об'єктами промислової та інтелектуальної власності (авторське право у сфері науки, літератури, мистецтва тощо).

При проведенні аудиту нематеріальних активів, аудитором зазвичай даються відповіді на такі питання: склад НМА, достовірність і повнота їх оцінки; правильність відображення в обліку надходжень, накопиченої амортизації нематеріальних активів, реалізації та іншого вибуття; правильність відображення в обліку сум ПДВ, сплачених за придбані та введені в експлуатацію нематеріальних активів.

Аудитор керується Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 18 жовт. 1999 № 242 (зі змінами та доповненнями), Адміністративним кодексом України, тощо.

Аудитор перевіряє також відповідність бухгалтерського обліку нематеріальних активів відповідним МСБО «Нематеріальні активи»: визнання необоротних активів активом; пооб'єктний облік активів; правильність встановлення термінів корисного використання та методів нарахування амортизації; правильність вилучення зі складу активів; встановлення та дотримання порядку визначення оцінки предметів, що належать до малоцінних та швидкозношуваних предметів; визначення первісної вартості залежно від способу отримання активів; щодо нематеріальних активів, то П(С)БО передбачає декілька шляхів отримання НМА; відокремлення досліджень та розробок для визнання НМА; збільшення первинної вартості на суму витрат на поліпшення об'єкта; варіанти зміни вартості основних засобів за рахунок амортизації, переоцінки, зменшення корисності; проведення переоцінки/уцінки; вибуття основних засобів та НМА; коректність надання інформації про активи у «Примітках до фінансової звітності». При проведенні аудиту використовуються дотримання відомих елементів облікової політики підприємства

Для гарантованого отримання прибутку та ефективного ведення виробництва суб'єктом підприємницької діяльності за допомогою нематеріальних активів необхідним стає якісне проведення їх незалежного аудиту. Вище наведена як методика, так і послідовність проведення аудиту нематеріальних активів, що дозволяє визначити ступінь результативності використання нематеріальних активів суб'єкта господарювання. За результатами проведеного аудиту складається та надається відповідний аудиторський звіт, що буде у нагоді при прийнятті управлінцями суб'єкта господарювання відповідних рішень і як результат економічності використання витрачених на утримання відповідних нематеріальних активів коштів.

Список використаної літератури:

1. Бутинець, Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] підручник / Ф. Ф. Бутинець. – 3-те вид., доп. і перероб. – Житомир : ЖІТІ, 2001. – 672 с.

2. Дікань, Л. В. Контроль і ревізія [Текст] навч. посіб. / Л. В. Дікань. – 2-ге вид. – К. : Знання, 2007. – 327с.

3. Нематеріальні активи: правові та облікові аспекти [Текст] збірник систематизованого законодавства. – К: Бліц-Інформ, 2009. – Вип. 6. – 192с.

4. Кулаковська, Л. П., Організація і методика аудиту [Текст] : навчальний посібник / Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. – 3-є вид.- К. : Каравела, 2006. – 560 с.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: наказ МФУ від 18.10.1999 р. (зі змінами і доповненнями) [Текст] // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99

6. Пилипенко, І. І., Аудит. Методика документування [Текст] / Кол. авторів. За заг. ред. академіка АЕНУ, д.е.н., проф. І. І. Пилипенка. – К. : Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України. – 2003. – 457с.

Науковий керівник — Канцедал Н.А., к. е. н., доцент.

ШТРАФНІ САНКЦІЇ ЗА ПОРУШЕННЯ В ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Литвиненко Валентина Романівна,
Бабенко Лілія Сергіївна
ЗВО напрям підготовки «Облік і аудит»,
СВО «Бакалавр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», грошові кошти (гроші) – готівка, кошти на рахунках в банку та депозити до запитання, еквіваленти грошових коштів (грошей) – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, що вільно конвертуються у певні суми грошей і характеризуються незначним ризиком зміни вартості [1].

Аудит грошових коштів дуже актуальний при проведенні операційних перевірок, якщо власник відділений від керівництва підприємством і його цікавить не тільки відповідність бухгалтерського обліку існуючим вимогам, законність і обґрунтованість витрат безготівкових коштів, чи порушення у обігу готівки, які можуть стати причиною застосування штрафних санкцій, аудитор виявляє факти шахрайства. Не маючи права кваліфікувати їх, аудитор зобов'язаний повідомити про виявлені порушення власника і керівника, яким належить право прийняття рішень за результатами перевірки. Методика аудиту грошових коштів передбачає наступну послідовність дій:

- аудит внутрішнього контролю;
- розробка програми аудиту на підставі даних аудиту внутрішнього контролю;
- здійснення обраних процедур з метою збору аудиторських доказів;
- формування висновків на підставі зібраних доказів.

Методика аудиту касових операцій є важливим, виходячи з таких причин: грошові кошти є найбільш ліквідними і такими, що швидко реалізуються активами клієнта, вони мають масовий і поширений характер, рух готівки відбувається через касові операції, тому під час аудиту вони досліджуються суцільним методом. Особлива увага приділяється питанню забезпечення збереження грошей і дотримання касової дисципліни.

У процесі аудиторської перевірки необхідно керуватись такими нормативними документами: Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженим Постановою Правління НБУ, Інструкцією про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженою постановою правління НБУ.

З метою контролю за наявністю готівкових коштів на підприємствах проводяться інвентаризації кас. Для проведення інвентаризації каси, що має здійснюватися згідно з наказом керівника підприємства, призначається комісія, яка після закінчення інвентаризації каси складає акт.

У строки, що встановлені керівником, на кожному підприємстві проводиться інвентаризація каси з покупюрним перерахуванням усіх готівкових коштів і перевіркою інших цінностей, що зберігаються в касі. Залишок готівки в касі звіряється з даними обліку за касовою книгою. Готівка, що зберігається в касі, але не підтверджена прибутковими касовими ордерами, вважається надлишком готівки в касі.

При застосуванні підприємством у розрахунках РРО звіряється наявна готівка на місці проведення розрахунку касиром-оператором РРО із сумою, зазначеною в денному звіті РРО. У разі виявлення під час інвентаризації нестачі або надлишку цінностей у касі в акті зазначається сума нестачі або надлишку і з'ясовуються обставини їх виникнення. При цьому сума нестачі стягується з винної особи, а надлишок оприбутковується в касу та зараховується в дохід підприємства.

Відповідальність за дотримання порядку ведення операцій з готівкою покладається на підприємців та керівників підприємств. Особи, винні в порушенні порядку ведення операцій з готівкою, притягуються до відповідальності в установленому чинним законодавством порядку.

Особи, винні в порушенні порядку ведення операцій з готівкою, повинні бути притягнуті до відповідальності в установленому чинним законодавством порядку. Згідно з Указом Президента України від 12.06. 95 № 436 "Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки" (зі змінами і доповненнями) до порушників застосовують фінансові санкції у вигляді штрафу:

- за перевищення встановлених лімітів залишку готівки в касах – у двократному розмірі сум виявленої понадлімітної готівки за кожний день;
- за неповне оприбуткування у касах готівки – у п'ятикратному розмірі неоприбуткованої суми;
- за перевищення встановлених термінів використання виданої під звіт готівки та видачу під звіт готівки без повного звітування щодо раніше виданих коштів – у розмірі 25% виданих під звіт сум;
- за проведення готівкових розрахунків без подання одержувачем коштів платіжного документа (товарного або касового чека) – у розмірі сплачених коштів.

Отже, аудитор повинен дотримуватися принципу конфіденційності, всі встановлені порушення фіксувати в Звіті керівництву клієнта та, при необхідності, в аналітичній частині аудиторського висновку, але не розголошувати інформацію і не сповіщати податкові органи. Аудитор зобов'язаний повідомити клієнта про можливі стягнення за виявлені порушення і допомогти їх усунути.

Список використаних джерел:

1. Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу коштів» від 7 верес. 2001 року.

2. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 лип. 1999 р.

3. Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженим Постановою Правління НБУ від 15 груд. 2004 р. № 637.

4. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції про його застосування» № 291 від 30 лист. 1999 р.

5. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджено Постановою правління НБУ № 492 від 12 лист. 2003 р.

Науковий керівник — Красота Олена Григорівна, к. е. н., доцент

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Момот Ірина Олегівна,
ЗВО напрям підготовки «Облік і аудит»,
СВО «Бакалавр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Динамічний розвиток підходів до управління підприємствами вимагає удосконалення процедур виявлення, усунення та попередження дисбалансів у функціонуванні сучасних суб'єктів господарювання. Потреба у впровадженні внутрішнього аудиту обумовлена необхідністю посилення контролю власника за використанням наявних ресурсів та господарськими процесами, перебігу процесів управління та підвищення ефективності технологічних, фінансових, ресурсних, організаційних процесів на підприємстві.

Вагомий внесок у розвиток теоретичних основ аудиту в Україні здійснили цілий ряд вчених. Ф. Ф. Бутинець розглядає внутрішній аудит як організовану на підприємстві, діючу в інтересах його керівництва та (або) власників і регламентовану внутрішніми нормативними актами, систему контролю за дотриманням встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку, складання та подання звітності, внутрішнього її аналізу та надійності функціонування всієї системи внутрішнього контролю [1, с. 188].

В. М. Мельник та Т. В. Фоміна також вважають, що внутрішня аудиторська діяльність має здійснюватися штатними співробітниками підприємства, але в межах регламентованих відповідними внутрішніми документами [5, с. 443].

Метою є розкриття теоретичних аспектів сутності внутрішнього аудиту як елемента системи управління. Власник підприємства формує відповідну фінансово-економічну ідеологію, яка неодмінно відображається при управлінні підприємством, тому саме його позиція, обізнаність та практичні дії спрямовані на побудову та підтримку системи внутрішнього аудиту.

Основною метою впровадження внутрішнього аудиту є незалежна достовірна оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства з метою виявлення її недоліків та можливих резервів покращення [4, с. 285].

Як складова системи управління підприємством, внутрішній аудит відповідає за: збереження активів і ефективність їх використання; адекватність та ефективність управлінських рішень; ефективність роботи співробітників технічних та інформаційних систем; дотримання законів та норм, попередження і виявлення фактів їх порушення; достатність, точність, інформації, що створюється і передається для прийняття управлінських рішень; збереження комерційної таємниці.

Основні функції служби внутрішнього аудиту складаються з процедур дослідження окремих операцій підприємства, оцінки цих операцій і контролю відповідності відображення їх в бухгалтерському обліку. Таким чином, внутрішній аудит у загальному вигляді можна подати як організовану в межах підприємства та за ініціативи його керівників систему контролю, дії якої регламентуються внутрішніми документами та реалізуються окремо створеною службою або посадовою особою з метою контролю за ефективністю діяльності, виявлення резервів та запобігання помилок [3, с. 95].

Методичні прийоми внутрішнього аудиту досить різноманітні, а їх використання залежить від досвіду, професійного рівня внутрішнього аудитора та власне від об’єкта аудиту. Методи внутрішнього аудиту можна поділити на дві групи: загальнонаукові та спеціальні. Другі в свою чергу поділяють на методи проведення перевірки і методи її організації.

Організаційна складова системи внутрішнього аудиту передбачає визначення його організаційної структури. Залежно від специфіки діяльності підприємства здійснення внутрішнього аудиту може покладатись на одну конкретну особу або на спеціально створену службу чи відділ. Важливе значення в організаційній складовій має належна організація праці внутрішніх аудиторів, створення можливостей для підвищення їх професійного рівня.

Технічна складова включає технічне забезпечення, програмне забезпечення і кадрове забезпечення. Зокрема, в сучасних умовах для підвищення якості роботи внутрішніх аудиторів є можливість використання спеціальних програмних засобів для проведення аудиту безпосередньо комп’ютерної системи підприємства з використанням різних методів та тестів. (таврійський) Служба внутрішнього аудиту повинна бути укомплектована професійно-придатними, кваліфікованими кадрами, які здатні виконати покладені на них функціональні обов’язки [2, с. 126-127].

Отже, доцільність створення служби внутрішнього аудиту на підприємстві є незаперечною з точку зору підвищення якості управління. Проте службу внутрішнього аудиту у своєму складі має далеко не кожне підприємство, а ті, які мають, часто потребують удосконалення. Внутрішній аудит давно став невід’ємною складовою більшості успішних підприємств у всіх розвинених країнах світу, однак для України внутрішній аудит досить нова практика, яка ще не отримала широкого розповсюдження.

Список використаних джерел:

1. Бутинець, Ф. Ф. Аудит : [підручник] / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 672 с.

2. Дем`яненко Т. Є. Теоретичні аспекти поглиблення сутності

внутрішнього аудиту / Т. Є. Дем`яненко // Облік і фінанси. – 2016. – № 3 (73). – С. 122-127.

3. Марина А. С. Внутрішній аудит в системі управління сучасними підприємствами / А. С. Марина, В. А. Устич. – 2016. – № 4 (73). – С. 90-99.

4. Цал-Цалко Ю. С. Аудит : [навч. посібн.] / Ю. С. Цал-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Л. А. Суліменко. – Житомир: ПП «Рута», 2012. –392 с.

5. Фоміна, Т. В. Місце та роль внутрішнього аудиту в системі внутрішньогосподарського контролю / Т. В. Фоміна // Вісник Львівської комерційної академії. – 2004. – Вип. 16. – С. 441-447.

Науковий керівник — Дугар Тетяна Євгеніївна, к. е. н., доцент

ПОДАТКОВИЙ АУДИТ - ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ

Пелих Вікторія Сергіївна,
студентка ОКР «Магістр»,
спеціальності «Облік і оподаткування»,
Фисун Анна Володимирівна,
студентка ОКР «Магістр»,
спеціальності «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Одним з найефективніших методів контролю з боку державних органів є податковий аудит (податкова перевірка). Проведення аудиту й формування висновків за його результатами є найбільш складним і конфліктним моментом взаємин між платником та контролюючим органом. У той же час, проведення аудиту є досить дорогою процедурою і вимагає залучення найбільш кваліфікованих працівників контролюючих органів, значного часу та відволікає тією чи іншою мірою платника податків від основної діяльності. Усе це потребує зваженого підходу контролюючих органів при плануванні, підготовці та проведенні аудиту.

Для однозначного розуміння цього методу контролю (податкового аудиту) введемо основні поняття, які поки що не знайшли свого визначення в законодавстві та нормативній базі, але широко застосовуються на практиці.

Податковий аудит (податкова перевірка) - це процесуальні дії контролюючих органів щодо контролю за правильністю обчислення, своєчасністю і повнотою сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів, а також дотримання законності операцій, пов'язаних з одержанням доходів і здійсненням розрахунків.

Слід зазначити, що поняття податкового аудиту використовується у практичній діяльності контролюючих органів та суб'єктів підприємницької діяльності, але в нормативно-правових актах України переважно застосовується поняття перевірки.

Предмет податкового аудиту - документи бухгалтерського обліку та звітності, декларації і розрахунки зі сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), інші документи фінансово-господарської діяльності, активи суб'єкта господарювання, його технологічні процеси тощо.

Об'єкти податкового аудиту - платники податків, зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів.

Суб'єкт податкового аудиту - посадові особи контролюючих органів, уповноважених на проведення податкового аудиту.

Методи податкового аудиту необхідно розуміти як способи дослідження аудитором (із застосуванням статистичної, обліково-звітної, нормативної документації, організаційної, комп'ютерної техніки, інструментів та інших засобів інформації) об'єктів податкового аудиту, збору, обробки й акумулювання фактичних даних, що відображають законність джерел та обсяги доходів, витрат платника податків, нарахування і сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), накопичення матеріалів перевірки, формування оцінки та обґрунтування висновків, які відображають стан виконання платником зобов'язань перед державою.

Залежно від обраного критерію, усі види податкових перевірок умовно можна класифікувати таким чином:

1. За способом організації перевірки поділяються на: планові, позапланові, оперативні, рівночасні та зустрічні.
2. За обсягом запланованих питань фінансово-господарської діяльності платника – інформативні, попередні, тематичні, комплексні, повторні.
3. За місцем проведення – виїзні та кабінетні (ті, що здійснюються безпосередньо у контролюючому органі).

На практиці, як правило, застосовується поєднання різних видів перевірок залежно від завдань, що стоять перед перевіркою. Так, найчастіше зустрічаються планові комплексні виїзні перевірки, що проводяться на підставі Національного плану документальних перевірок, а також позапланові виїзні документальні перевірки, зустрічні документальні й оперативні перевірки. Таким чином, види податкових перевірок є взаємопов'язаними, зумовленими між собою, доповнюють одна одну і спрямовані на ефективне виконання функцій податкового контролю.

Одним із основний в діях контролюючих органів є процес камеральної перевірки. Камеральна перевірка - це перевірка, яка проводиться податковим органом виключно на підставі даних, зазначених у податкових деклараціях, без проведення будь-яких інших видів перевірок платника податків.

Основні етапи камеральної перевірки можна визначити за наступними фактами:

1) Перевірка повноти подання платником документів податкової звітності;
2) Візуальна перевірка правильності оформлення податкової звітності (повноти та чіткості заповнення всіх необхідних реквізитів);
3) Перевірка своєчасності представлення податкової звітності;
4) Перевірка правильності арифметичного підрахунку підсумків сум податків, що підлягають сплаті до бюджету;

5) Перевірка обґрунтованості застосування платником ставок податку й пільг, їх відповідності чинному законодавству;

6) Перевірка правильності обчислення бази оподаткування (сукупно із документальною перевіркою).

Аналіз нормативно-правової бази та літературних джерел підтверджує, що податковий аудит, з точки зору податкового законодавства, це все ж таки процесуальні дії контролюючих органів, що вживаються ними з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів у вигляді проведення перевірок, і тому такий вид діяльності не відповідає вимогам аудиту та суперечить суті аудиту. З метою реалізації податкового контролю за фінансово-господарською діяльністю платників податків державні контролюючі органи можуть використовувати різні форми проведення перевірок.

Список використаних джерел:

1. Аудит оподаткування підприємств : навч. посіб. / [Петрик О. А., Давидов Г. М., Редько О. Ю та ін.]; за заг. ред. О. А.Петрик; передм. Т. І. Єфименко. –К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. –352 с.

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua.

3. .Рядська В. В. Аудит в системі економічних відносин України : сучасний стан та концепція розвитку : монографія / В. В. Рядська. – Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2014. – 472 с.

Науковий керівник – к.е.н., доцент Дугар Тетяна Євгеніївна.

УДК 657.6

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Риженко Валерія Вікторівна,
ЗВО спеціальності «Облік і оподаткування»,
СВО «Магістр»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Необхідність проведення аудиту обумовлена потребою користувачів у достовірній інформації про фінансовий стан господарюючого суб’єкта. Користувачами інформації можуть бути власники, керівництво управлінського апарату, інші фізичні та юридичні особи, що мають матеріальну зацікавленість у фінансово-господарській діяльності цього суб’єкта, а також усі ті, кому необхідно бути впевненим у достовірності та повноті наданої інформації про фінансовий стан суб’єкта господарювання.

Аудит – це незалежна експертиза фінансових звітів та іншої інформації

про господарсько-фінансову діяльність суб'єкта господарювання з метою формування висновків про його реальний фінансовий стан [3].

У здійсненні виробничо-фінансової діяльності господарюючих суб'єктів бере участь велика кількість взаємопов'язаних організаційних, трудових, матеріальних і факторів виробництва. Мета будь-якого господарюючого суб'єкта – якомога ефективніше використати всі наявні фактори та отримати максимальний кінцевий результат.

Таким чином, фінансові результати – це економічний підсумок виробничої діяльності господарюючих суб'єктів виражений у вартісній (грошовій) формі [5].

Прибуток – найважливіший оціночний показник діяльності підприємства в сфері підприємництва і бізнесу. Формування прибутку як фінансового результату роботи підприємства, що відображається в обліку, в офіційній звітності суб'єкта господарювання, залежить від встановленого порядку визначення фінансових результатів діяльності; обчислення собівартості продукції; загальногосподарських витрат; визначення прибутків (збитків) від фінансових операцій, іншої діяльності [1].

Контроль, як функція управління, є випробуваним в різних системах протягом багатьох десятиріч, зокрема це процес, спрямований на досягнення стратегічних довгострокових цілей підприємства, що і є результатом дій керівництва з планування, організації, моніторингу діяльності суб'єкта господарювання в цілому та його окремих підрозділів [4].

Мета аудиту фінансових результатів полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації про фінансові результати діяльності підприємства [6].

Основними завданнями аудиту є:

1) контроль за дотриманням чинного законодавства щодо формування фінансових результатів та відображення інформації про витрати у фінансовій звітності підприємства;

2) встановлення повноти відображення фінансових результатів підприємства на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності;

3) перевірка законності і правильності формування фінансових результатів підприємства;

4) встановлення відповідності визначення фінансових результатів прийнятій на підприємстві обліковій політиці;

5) перевірка правильності оцінки у бухгалтерському обліку доходів і витрат для визначення фінансових результатів;

6) перевірка правильності обліку операцій, які привели до виникнення фінансових результатів;

7) перевірка правильності відображення в обліку списання збитків минулих періодів, довгострокової дебіторської заборгованості тощо;

8) встановлення дотримання підприємством межі звітного періоду та ін.

Об'єкти аудиту – фінансові результати підприємства (прибутки або збитки), операції пов'язані з їх формуванням.

Виходячи з трактування ст. 8 Закону України «Про аудиторську

діяльність» № 140-V від 14.09.2006 р., вимога обов'язкового проведення аудиту за більшістю підприємств не закріплена. Проте, це не зменшує актуальності і важливості його проведення, навіть, коли він має характер ініціативного, а необов'язкового [2].

Отже, успішне функціонування системи управління фінансовими результатами та прибутком визначається якістю інформаційного забезпечення. Важливу роль у наданні оперативної облікової інформації відіграє подальше удосконалення бухгалтерського обліку та контролю як функцій управління.

Список використаних джерел:

1. Артеменко О. І. Особливості формування фінансових результатів / О. І. Артеменко, О. О. Фальченко // Вісник НТУ «ХПІ». – 2015. – № 26. – С. 154-157.

2. Закон України «Про аудиторську діяльність» № 140-V від 14 верес. 2006 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.

3. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту : [підручник] / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К. : Каравела, 2009. – 544 с.

4. Павелко О. В. Методика проведення внутрішньогосподарського контролю доходів та фінансових результатів / О. В. Павелко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 3. – С. 52-60.

5. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : [навчальний посібник] ; частина І / Ю. М. Тютюнник ; 2-ге вид., перероб. і допов. – Полтава : РВВ ПДАА, 2014. – 358 с.

6. Утенкова К. О. Аудит : [навчальний посібник] / К. О. Утенкова. – К. : Алерта, 2011. – 408 с.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Ходаківська Лілія Олександрівна.

АУДИТ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ

Шило Анна Володимирівна,
ЗВО напрям підготовки «Облік і аудит»,
СВО «Бакалавр»
Гринь Валентина Іванівна,
старший викладач кафедри
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Процес сучасного управління підприємницькою діяльністю передбачає планування, організацію, мотивацію, координацію та контроль. Функція контролю є процесом постійного спостереження та перевірки, що забезпечує досягнення мети, оцінювання кінцевих результатів діяльності підприємства.

Основним завданням контролю є якісна і кількісна оцінка результатів діяльності підприємства та виявлення помилок і порушень у функціонуванні відповідних підрозділів та ухвалення певних заходів, що виправляють недоліки в управлінні і виробництві з метою підвищення ефективності діяльності підприємства [2].

Складовими елементами фінансово-господарського контролю є ревізія, аудит і судово-бухгалтерська експертиза, які, користуючись загальними методичними прийомами і процедурами економічного контролю, досліджують фінансово-господарську діяльність підприємств і організацій. Вони виявляють негативні явища в практиці господарювання з метою ліквідації їх та неприпустимості в подальшій діяльності [5].

Разом із тим між ревізією, аудитом і судово-бухгалтерською експертизою є суттєві відмінності, обумовлені їхньою юридичною природою, цілями і завданнями, що вирішуються (табл. 1).

Аудит є обов'язковою частиною цивілізованого функціонування ринкової економіки кожної країни.

Таблиця 1

Відмінності аудиту від судово-бухгалтерської експертизи та ревізії [5]

№ з/п	Критерій порівняння	Аудит	Судово-бухгалтерська експертиза	Ревізія
1	2	3	4	5
1	Сутність даного виду контролю	Формулювання висновків щодо всіх суттєвих аспектів фінансово-господарської діяльності господарюючого суб'єкта	Спосіб доведення протиправних дій осіб, які проходять у кримінальній справі, з використанням спеціальних знань експерта-бухгалтера	Спосіб збору доказів органом дізнання і слідчим з використанням спеціальних знань ревізора
2	Безпосередня підстава для проведення	Наказ керівника підприємства, оскільки це добровільна перевірка.	Постанова органу дізнання, слідчого або суду.	Наказ керівника підрозділу державної служби або керівника вищого органу управління
3	Регламентація порядку призначення та проведення	Закон України «Про аудиторську діяльність».	Кримінально-процесуальне законодавство України і Закон України «Про судову експертизу»	Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні», Постанова «Про державний аудит»
4	Сфера застосування	Проводиться з ініціативи господарюючих суб'єктів, а також у випадках, передбачених чинним законодавством	Слідча дія, яку призначають після порушення кримінальної справи	Використання адміністративно-правового інституту з метою розслідування
5	Суб'єкти контролю	Аудитор — це незалежна особа, що проводить аудит на підприємстві	Експерт-бухгалтер – процесуальна особа, яка бере участь у попередньому розслідуванні та в судовому процесі	Ревізор є учасником попереднього слідства, але він не має ніяких процесуальних прав на стадії кримінального процесу

Продовж. табл. 1

1	2	3	4	5
6	Порядок використання матеріалів у процесі контролю	Аудитор не має права відшукувати або вимагати матеріали, які йому не надали добровільно	Діяльність експерта-бухгалтера обмежена рамками матеріалів, надісланих йому слідчим	Ревізор може здійснювати самостійні дії щодо пошуку і збору додаткових матеріалів
7	Оформлення результатів контролю	Складається аудиторський висновок	Експерт-бухгалтер складає висновок, який сам підписує	Ревізор складає акт, який підписує він сам, а також керівник і головний бухгалтер підприємства

Згідно із Законом України «Про аудиторську діяльність» аудит – це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно з вимогами користувачів [3].

Органи управління підприємством користуються послугами внутрішніх аудиторів як додатковим ресурсом, що дасть їм змогу здійснювати функції управління підприємством [4]. Переваги аудиту порівняно з іншими формами контролю для держави ґрунтуються на таких основних аспектах: по-перше, відбувається значна економія державних коштів, які витрачаються на утримання, наприклад, контрольно-ревізійного апарату; по-друге, надходження додаткових коштів до бюджету за рахунок сплати аудиторськими фірмами (аудиторами- підприємцями) податків. Для замовників аудит також має свої переваги порівняно, наприклад, з ревізією.

Зокрема:

– замовник самостійно і на свій розсуд обирає аудиторську фірму або аудитора, виходячи із своїх фінансових можливостей. Тобто ініціатором аудиторської перевірки є суб'єкт підприємницької діяльності;

– замовник сам встановлює час здійснення аудиту в залежності від своїх потреб, а це, в свою чергу, унеможливлює раптовість перевірки, що характерно, наприклад, для ревізії;

– клієнт має право відмовитись від послуг аудиторської фірми, якщо її працівники виявили некомпетентність під час аудиту;

– всі рекомендації стосовно покращення фінансового стану підприємства, які обґрунтовані в аудиторському висновку клієнт не зобов'язаний виконувати, хоча це і в його інтересах. А недоліки, виявлені під час ревізії і вказані в акті ревізії підлягають обов'язковому усуненню, в протилежному випадку підприємству загрожують штрафи;

– навіть у випадку виявлення грубих порушень та зловживань, аудитор, як незалежна особа, дотримуючись правил професійної етики, не повідомлятиме правоохоронні органи, на відміну від ревізора, який просто

зобов'язаний передавати дану інформацію [1].

Тобто за допомогою такої сучасної форми контролю, як аудит керівництво може виявляти проблеми і забезпечувати розробку відповідних дій не тільки з метою рішення проблеми, але і для систематичного попередження її повторення в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Гажієнко Л. Якість аудиту фінансової звітності та шляхи її вдосконалення / Гажієнко Л. // Фінансовий ринок України. – 2004. – № 12.

2. Діброва Т. Г. Аудит як форма контролю рекламної діяльності підприємства / Т. Г. Діброва, І. І. Гараніна // Науковий вісник Херсонського державного університету. - Серія Економічні науки. – 2014. – Вип. 6. – Частина 2. – С. 124-128.

3. Закон України «Про аудиторську діяльність» № 3125-XII від 22.04.1993 р. (в редакції № 140-V від 14.09.2006 р.) [Електронний ресурс] // Верховна рада України. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show.

4. Каменська Т. Основні напрями діяльності внутрішнього аудиту в системі управління / Каменська Т. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 7.

5. Мумінова-Савіна *Г. Г.* Судово-бухгалтерська експертиза*:* Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. - К. : КНЕУ, 2004. – 268 с.

СЕКЦІЯ 5
ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

АНАЛІЗ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Артеменко Олександр Юрійович,
магістрант, спеціальність «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Капаєва Людмила Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Здійснення органами влади ефективного державного фінансового контролю за надходженням і витрачанням бюджетних активів є важливою функцією системи державного управління, значення якої зростає в умовах економічної кризи.

В ст. 26 Бюджетного кодексу України [2], передбачено етапи здійснення аудиту та фінансового контролю на всіх стадіях бюджетного процесу підрозділами внутрішнього фінансового контролю. Й розмежовано понятійний апарат «внутрішнього фінансового контролю» і «зовнішнього фінансового контролю» залежно від суб'єктів здійснення такого контролю. Стосовно внутрішнього фінансового контролю – це відповідний підрозділ в структурі розпорядника бюджетних коштів, в бюджетній установі. Стосовно зовнішнього фінансового контролю – це Рахункова палата або Державна фінансова інспекція згідно до її повноважень. Органи зовнішнього фінансового контролю при проведенні аудиту або інспектування в першу чергу визначають якість системи внутрішнього фінансового контролю в підконтрольних закладах.

На сьогодні система державного внутрішнього фінансового контролю в Україні лише частково враховує основні принципи систем державного внутрішнього фінансового контролю у країнах ЄС. Складовими зазначених систем у країнах ЄС є фінансове управління і контроль, внутрішній аудит та їх гармонізація на центральному рівні.

У сучасних моделях державного управління базовим елементом системи державного внутрішнього фінансового контролю є загальна відповідальність керівників органів державного і комунального сектору перед парламентом та громадськістю. Тому базовим елементом зазначеної системи в країнах ЄС є фінансове управління і контроль як функція керівників, відповідальних за діяльність конкретного органу.

У законодавчих актах не розкрито суть поняття внутрішнього контролю. Зазначене питання також не має належного наукового та методичного обґрунтування. Як наслідок, дієве функціонування внутрішнього контролю в органах державного і комунального сектору на даний час не забезпечено. Недостатнім є розуміння керівниками таких органів усіх рівнів їх персональної відповідальності за діяльність та досягнення мети очолюваних ними органів.

Оскільки державний фінансовий контроль поділяється на внутрішній і зовнішній, то і державний фінансовий аудит діяльності бюджетних установ як елемент системи державного фінансового контролю, реалізується в системі державного зовнішнього контролю та у системі державного внутрішнього контролю [1].

Сьогодні і Україні механізм утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та у бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади внутрішнього аудиту регламентовано Порядком утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, який затверджено Постановою КМУ від 28.09.2011 р. № 1001 [3].

Основним завданням підрозділу внутрішнього аудиту є надання керівникові центрального органу виконавчої влади, його територіального органу та бюджетної установи об'єктивних і незалежних висновків та рекомендацій щодо: функціонування системи внутрішнього контролю та її удосконалення; удосконалення системи управління; запобігання фактам незаконного, неефективного та не результативного використання бюджетних коштів; запобігання виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності центрального органу виконавчої влади, його територіального органу та бюджетної установи.

Таким чином, система державного внутрішнього фінансового контролю в Україні не має достатнього наукового, інформаційно-технічного та кадрового забезпечення в частині впровадження в практику сучасного вітчизняного та зарубіжного досвіду, розроблення та реалізації новітніх інформаційно-програмних проектів, задоволення потреб у підготовці кадрів та підвищенні їх кваліфікації.

Список використаних джерел:

1. Бугаєнко В. Проблеми державного фінансового аудиту діяльності бюджетних установ / В. Бугаєнко // Вісник КНТЕУ. - № 4. – 2009. – С. 100 - 106.

2. Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08 лип. 2010 р. [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу : http:// www.nau.kiev.ua.

3. Порядок утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, який затверджено постановою Кабінету міністрів України від 28.09.2011 р. № 1001 [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу : http:// www.nau.kiev.ua.

УДК 336.02

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Ахмедова Захра Закарійя кизи.
студентка,
кафедра економічного аналізу та фінансів
Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет»
м. Дніпро, Україна

Одними з основних фінансових важелів, за допомогою яких держава впливає на розвиток економічного добробуту, є податки. Саме для цього держава використовує податкову політику як регулятор впливу на негативні явища.

Питаннями оцінки податкової політики держави та її вдосконалення займалися такі вчені, як: Василик О. Д., Андрущенко В. Л., Мельник П. В., Єфименко Т. І., Соколовська А. М., Крисоватий А. І. та інші [1].

Податкова політика — це діяльність держави по встановленню, правовому регламентуванню та організації стягнення податків і зборів, метою якої є формування централізованих фінансових ресурсів держави в процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту [2].

Головною метою податкової політики є забезпечення податкових надходжень до бюджету, яких буде достатньо для задоволення державних потреб, а також виконання податками їх функцій, рівності всіх платників податку перед законом та досягнення стратегічних цілей для розвитку економіки. Але в Україні спостерігається зниження ефективності податків, та як результат зниження результативності податкової політики.

Основними недоліками податкової політики України на сучасному етапі є:

1. Суперечливість та недосконаліть податкового законодавства;
2. Відсутність в Україні достатнього науково-практичного досвіду в стратегічному управлінні податковою політикою;
3. Високий рівень податкового навантаження;
4. Неоптимальне співвідношення між малим, середнім та великим бізнесом;
5. Дуже великі витрати на адміністрування податкової системи;
6. Неефективність механізму розподілу податкових надходжень між бюджетами [3].

Одними з основних напрямів для удосконалення податкової політики мають бути визначені такі:

- удосконалення нормативно-правової бази України шляхом чіткої визначеності справляння, нарахування і сплати податків та зборів до Державного бюджету країни;

- оптимізація системи обліку доходів і витрат суб'єктів підприємництва;
- забезпечення стабільності прийнятних витрат на адміністрування податків;
- удосконалення системи пільгового оподаткування насамперед шляхом її спрямованості на стимулювання інвестиційно-інноваційних процесів;
- використання податкових пільг саме у виробничій сфері та обмеження податкових преференцій в фінансовій і торговельній сферах тощо.
- розробка порядку звітності та контролю за формуванням і використанням фінансових ресурсів, отриманих завдяки пільговому оподаткуванню, тощо [4].

За результатами дослідження можна зробити висновок, що для того, щоб регулювати економічні явища в Україні, насамперед, потрібна ефективна податкова політика, яка б змогла тісно зв'язати інтереси держави та підприємництва. Для створення такої податкової політики необхідно керуватися такими її критеріями: фіскальної достатності (інтереси держави), економічної ефективності (інтереси платників податків), соціальної справедливості (інтереси громадян-виборців), стабільності та гнучкості. А отже, виникає потреба врахування іноземного досвіду можливих шляхів реформування податкової політики, враховуючи вітчизняні особливості її розвитку.

Список використаних джерел:

1. Удяк В. І. Напрями подальшого реформування податкової політики України в контексті євроінтеграційних процесів [Електронний ресурс] / В. І. Удяк. – Режим доступу до ресурсу: http://www.lj.kherson.ua/2015/pravo03/part_2/46.pdf.
2. Податкова система [Текст]: Навчальний посібник. / за заг. ред. Андрущенка В. Л. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 416 с.
3. Проценко Ю. М. Податкова політика України та необхідність її реформування в умовах євроінтеграції [Електронний ресурс] / Ю. М. Проценко – Режим доступу до ресурсу: http://oneu.edu.ua/pages/cath/finans/files/stud_sbornik_3(2014-2015).pdf.
4. Ільєнко Р. В. Податкова політика держави: виклики, завдання, перспективи [Електронний ресурс] / Р. В. Ільєнко – Режим доступу до ресурсу: http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/7737/I%D0%BB_e%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%A0._4.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Науковий керівник – канд. екон. наук Цуркан І.М.

СПОСОБИ ТА МЕХАНІЗМИ ВРАХУВАННЯ ВЕКСЕЛІВ У ВЗАЄМОВІДНОСИНАХ ПОЗИЧАЛЬНИКА І БАНКУ

Балабуха Дар'я Сергіївна,
ЗВО напряму підготовки «Облік та аудит», ОКР «Бакалавр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

На сучасному етапі розвитку економіки України, зважаючи на спад виробництва, збільшення дебіторської та кредиторської заборгованості почали шукати нові форми розрахунку між суб'єктами господарювання. Безумовність векселя як боргового зобов'язання, строгість і швидкість стягнення по ньому послужили основою створення таких видів платежів і розрахунків[2].

Операція придбання векселя банком за грошові кошти до настання терміну платежу за ним називається врахуванням векселя. Згідно з Положенням НБУ „Про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України" № 508 від 18.05.2011 р., врахування векселів – це форма строкового кредитування, за якої банк надає векселедержателю – пред'явнику векселя строковий кредит, до того ж, вексель може бути відчуженим лише банком. Як правило, у банку обліковують векселі, в тексті яких точно визначено термін платежу, а саме: на конкретну дату, на певну кількість днів із дати оформлення векселя, на певний термін із дати пред'явлення. При цьому на векселі має бути відмітка про дату пред'явлення векселя до оплати[3].

Врахування векселів є формою кредитування банком юридичної або фізичної особи шляхом придбання векселя до настання строку платежу за ним зі знижкою (дисконтом) за кошти з метою одержання прибутку від погашення векселя у повній сумі. Внаслідок операції врахування вексель повністю переходить у власність банку.

Якщо нагально потрібні кошти для розрахунків з власними кредиторами, врахування векселя дозволяє отримати гроші, хоч і менше від номіналу, проте до настання строку платежу за векселем. Інша ситуація: підприємство-виробник погоджується надати незначне за часом відстрочення платежу, маючи при цьому нестачу оборотних коштів, або підприємство-покупець відразу оплачує отриману продукцію, звужуючи тим самим свої комерційні можливості. Для усунення цих суперечностей підприємства-контрагенти можуть застосувати операцію врахування, за якої одна сторона (покупець) виписує у рахунок поставленої продукції другій стороні (підприємству-продавцю) вексель, а остання враховує вексель у банку.

Банк враховує векселі на підставі договору врахування, укладеного з останнім векселедержателем. Договір може бути як рамковий, що передбачає врахування банком векселів протягом певного часу або у розмірі певної суми; так і на разову операцію врахування одного або кількох векселів.

Учасниками операції врахування простого векселя будуть мінімум три суб'єкти господарської діяльності: покупець продукції (векселедавець),

продавець продукції (перший векселедержатель) та враховуючий банк.

Якщо акцептант (платник) перебуває в іншому місті, ніж враховуючий банк, то додається, як і у випадку з простим векселем, ще один учасник — банк-пред'явник. У загальному випадку вексель, перш ніж буде врахований у банку, може використовуватися серед необмеженого кола осіб, які виступають як індосанти.

Наявність безоборотних застережень, зроблених проміжними індосантами, не є перешкодою для врахування такого векселя. Але підпис останнього векселедержателя, що пред'явив вексель до врахування, не повинен містити безоборотне застереження.

Як і всі господарські операції, врахування векселів та співпраця банку та позичальника повинна бути зареєстрована. Тож, у бухгалтерському обліку у векселедержателя операція з урахування векселя відображатиметься не як кредитна, а як операція з продажу векселя. Тобто у момент передачі векселя банку слід зробити проведення: Д-т 377 К-т 34. У момент отримання від банку коштів: Д-т 311 К-т 377.

Якщо ж відбувається операція врахування з реверсом, тоді слід додатково відобразити реверсивні зобов'язання на позабалансовому рахунку 05. А при викупі векселя за реверсом його доцільно провести на рах. 35. Сума дисконту відображається на рахунку 949 «Інші витрати звичайної діяльності»[1].

Тож, можна зробити висновок, що так як на сьогодні значна кількість суб'єктів господарювання переживають глибокий спад виробництва, зменшення оборотів з продажу товарів, надання послуг, виконання робіт, не маючи при цьому можливості своєчасно отримувати оплату від покупців або ж розраховуватися з кредиторами, одним із шляхів виходу з вказаного становища є використання вексельної форми розрахунків, а саме врахування векселів, яка дозволяє прискорити розрахунки між суб'єктами ринку не виймаючи з поточного обороту готівкових чи безготівкових коштів, сприяє фінансовому оздоровленню, збільшенню рентабельності діяльності підприємств, а значить поступовому виходу України з кризи.

Список використаних джерел:

1. Войцеховський М. Врахування векселів — суть, оподаткування, облік [Електронний ресурс] / М. Войцеховський // Дебет-Кредит. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: https://dtkt.com.ua/show/1cid04429.html

2. Галушка Н.Й. Методичні засади обліку вексельних операцій / Н.Й. Галушка // Галицький економічний вісник. – 2015. – №2(49). – С.151-159.

3. Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України затверджено наказом Національного банку України від 18.05.2011 року №508 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0174-03

ПРИНЦИПИ НАУКОВОГО ПІДХОДУ ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ВНУТРІШНЬОЇ СУТНОСТІ І СУСПІЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Барановська Наталія Іванівна,
викладач Могилів-Подільський монтажно -
економічний коледж, м. Могилів-Подільськ

Світова фінансова наука сформувала принципи, які визначають науковий підхід до характеристики внутрішньої сутності і суспільного призначення податкової системи.

1. Принцип вигоди та адміністративної зручності. Цей принцип наголошує на тому, що втрати добробуту в результаті сплати податків мають бути співмірними для платників з тими вигодами, котрі вони отримують за рахунок фінансованих з податкових надходжень потреб і суспільних благ. Суть адміністративної зручності полягає в тому, що податкова система має бути максимально зручною для платників і для державних структур з погляду змісту податкової роботи і податкового законодавства, механізму збирання податків та контролю над податковими процесами. Причому на організацію справляння податків необхідно витрачати якомога меншу суму податкових надходжень.

2. Принцип платоспроможності. Цей принцип декларує, що тягар оподаткування має розподілятись відповідно до платоспроможності платника податків (розміру доходу, обсягу споживання, вартості майна тощо). З принципом платоспроможності пов’язані питання горизонтальної і вертикальної рівності в оподаткуванні. Горизонтальна рівність передбачає, що платники податків з однаковою платоспроможністю і податковою базою за доходом чи майном сплачують одинакові суми податків протягом певного періоду. Вертикальна рівність досягається в тому випадку, коли платники податків з різною платоспроможністю сплачують різні за величиною суми податків, що диференціюються відповідно до певних етичних принципів соціальної справедливості.

3. Принцип визначальної бази. В основу побудови певної податкової системи має бути покладена соціально-економічна доктрина держави. Економічна доктрина держави може базуватись на одному з напрямів економічної думки — класичному і неокласичному, кейнсіанському і посткейнсіанському, марксистському і немарксистському. Кожний напрям економічної теорії передбачає свою модель економічної, фінансової і податкової політики. Проте суть не стільки в положеннях самої теорії, скільки в її наявності. Визначивши свою економічну доктрину на основі того чи іншого напряму теорії, держава розробляє стратегію і тактику досягнення поставленої мети.

Виходячи з вибраної соціально-економічної доктрини держави, в країні має формуватися середній рівень оподаткування, тобто та частина валового внутрішнього продукту, що перерозподіляється через бюджет за допомогою податків та податкових платежів шляхом побудови конкретної податкової

системи.

Проявом соціально-економічної доктрини держави на практиці виступає прогнозована величина видатків бюджетів. Якраз ця прогнозована (але в жодному разі не запланована) величина і виступає визначальною базою для встановлення норми оподаткування в державі.

Основною складовою податкової системи є система оподаткування — сукупність встановлених чинним законодавством держави податків і зборів, а також механізмів і способів їх розрахунку і сплати до бюджету та інших державних цільових фондів.

Вітчизняна система оподаткування має досить складну структуру, яка включає різні види податків. Різноманітність форм податків пов'язана з бажанням врахувати розбіжності в платоспроможності платників податків, зробити оподаткування в цілому психологічно легшим, відобразити різноманітність форм доходів, вплинути на споживання і нагромадження.

Принципи оподаткування, які вперше були сформульовані А. Смітом у праці «Дослідження природи і причин багатства народів» і з якими пізніше, як правило, погоджувались вчені, зводяться до чотирьох понять: загальність, справедливість, визначеність, зручність. Ці загальні принципи оподаткування поступово розширювалися під впливом соціально-економічних і політичних перетворень у світі.

Принципи побудови та призначення системи оподаткування України визначені Законом «Про систему оподаткування» від 25 червня 1991 р. № 1261:

- стимулювання науково-технічного прогресу, технологічного оновлення виробництва, виходу вітчизняного товаровиробника на світовий ринок високо технологічної продукції;

- стимулювання підприємницької виробничої діяльності та інвестиційної активності - введення пільг щодо оподаткування прибутку (доходу), спрямованого на розвиток виробництва;

- обов'язковість - впровадження норм щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), визначених на основі достовірних даних про об'єкти оподаткування за звітний період; встановлення відповідальності платників податків за порушення податкового законодавства;

- рівнозначність і пропорційність - справляння Податків з юридичних осіб, що здійснюється у відповідній частці від отриманого прибутку; забезпечення сплати рівних податків і зборів (обов'язкових платежів) на рівні прибутки і пропорційно більших податків і зборів (обов'язкових платежів) - на більші доходи;

- рівність, недопущення будь-яких виявів податкової дискримінації - забезпечення однакового підходу до суб'єктів господарювання за визначення обов'язків щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів);

- соціальна справедливість - забезпечення соціальної підтримки малозабезпечених верств населення шляхом запровадження економічно обґрунтованого неоподатковуваного мінімуму доходів громадян та застосування диференційованого і прогресивного оподаткування громадян, які отримують високі та надвисокі доходи;

- стабільність - забезпечення незмінності податків і зборів (обов'язкових платежів), їх ставок, а також податкових пільг протягом бюджетного року;

- економічна обґрунтованість - встановлення податків і зборів (обов'язкових платежів) на підставі показників розвитку національної економіки та фінансових можливостей з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його доходами;

- рівномірність сплати - встановлення строків сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), виходячи з необхідності забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджету для фінансування витрат;

- компетенція - встановлення і скасування податків і зборів (обов'язкових платежів), а також пільг їх платникам здійснюються відповідно до законодавства про оподаткування виключно Верховною Радою України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим і сільськими, селищними та міськими радами;

Список використаних джерел:

1. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії: Вступ до фінансової науки. — К.: Либідь, 2000. — 654 с.

2. Василии ОД. Податкова система України: Навч. посіб. ЕС.: Поліграф-книга, 2004. — 478 с.

3. Гарасим П.М., Десятнюк ОМ., Журавель ГЛ., Крисоватий А.І. та ін. Система оподаткування та її інформаційно-облікове забезпечення: Навч. посіб. — К.: Видав, дім "Професіонал", 2006. — 736 с.

4. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про систему оподаткування" від 18 лютого 1997 р. № 77/97-ВР (зі змінами і доповненнями) // Податкова система. Хрестоматія: 36. систематиз. законодавства. — К.: Бліц-Інформ, 2006. — Вип. 1. — С. 18-—17.

5. Іванов Ю.Б. Альтернативні системи оподаткування: Монографія. — Х.: ХДЕУ: Торнадо, 2003. — 617 с.

6. Іванов Ю£., Крисоватий А.І., Десятнюк ОМ. Податкова система: Підручник. — К.: Атіка, 2006. — 920 с.

7. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні: Монографія. — Т.: Карт-Бланш, 2005. — 371с

8. Крисоватий АІ., Десятнюк ОМ. Податкова система: Навч. посіб. — Т.: Карт-Бланш, 2004. — 331 с.

УДК: 369.064

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ: СУТНІСТЬ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Безкровний Олександр Валентинович, кандидат
економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія
Коваленко Владислав Олександрович, магістрант,
Рогова Аліна Сергіївна, магістрант,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Проблеми державного пенсійного страхування справляють вкрай негативний вплив на соціальний розвиток України та стан її національної економіки. Попри спрямування великих ресурсів на виплату пенсій, матеріальне становище велика частка пенсіонерів залишається незадовільним, а значна їх кількість перебуває за межею бідності. При цьому порушується принцип адекватності величини пенсії розміру трудового внеску певної особи.

Слово «пенсія» (з латинської pension – платіж, в економічній літературі має доволі різні трактування. Класичне тлумачення цього терміну наводить А. К. Соловйов, згідно з яким пенсія – це спеціальна форма грошової виплати громадянам, котра має адекватно компенсувати розмір зарплати або іншого регулярного доходу від трудової або іншої суспільно корисної діяльності, котрі були втрачені з причин настання у них встановленого законом віку (старості), інвалідності, втрати годувальника або на інших підставах, також передбачених законодавством [4, с. 5].

На сучасному етапі розвитку людства провідна роль у пенсійних системах країн належить державному пенсійному страхуванні. Впродовж нетривалого періоду еволюції (перша в світі загальнодержавна система пенсійного страхування була створена в Німеччині канцлером Отто фон Бісмарком у 1889 р.), державне пенсійне страхування зайняло провідне місце у системах соціального захисту населення розвинених країн. Успішний його розвиток позитивно вплинув на подолання бідності в цих державах та був вагомим чинником значного зростання рівня життя упродовж останнього століття [1].

Із набранням чинності законами України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та «Про недержавне пенсійне забезпечення» у 2004 році розпочата практична пенсійної реформи, яка замінила систему пенсійного забезпечення на сучасну страхову трирівневу пенсійну систему [3]:

– солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування – база чинного пенсійного забезпечення в Україні;

– накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, на сьогодні – не запроваджена;

– система недержавного пенсійного забезпечення, яка ґрунтується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних виплат.

Використання фінансових ресурсів державного пенсійного страхування визначається централізованим правовим регулюванням, що гарантує на всій території країни рівні умови та норми здійснення громадянами України одного з найважливіших соціальних прав – отримання пенсійних виплат при досягненні передбаченого віку.

На сьогодні, як зауважує Н. Бородіна можна виділити два напрями пенсійного забезпечення: те, яке формується на трудовій основі, а величина та умови пенсій повністю залежні від заробітної плати працівника і те, яке призначається на потреби непрацездатних громадян країни. При цьому, визначають два основних види пенсій: трудові та соціальні. Щодо трудових пенсій то вони поділяються на пенсійні виплати за віком, по інвалідності, у разі втрати годувальника та за вислугу років [2].

Трудова пенсія – це щомісячна, грошова виплата особі, яка призначається залежно від тривалості трудового (страхового) стажу роботи і величини заробітку, з якого сплачуються страхові внески.

Пенсією за віком прийнято називати таку пенсію, яка встановлюється з досягненням певного віку та одночасною наявністю необхідного страхового стажу роботи. Вік, який дає право на пенсію за віком зазвичай зветься пенсійним. Пенсійний вік, як і тривалість стажу, встановлюється законом. Право на пенсію за віком нерозривно пов'язане з трудовою діяльністю людини. Досягнення пенсійного віку служить підставою для припинення трудових відносин працівників із роботодавцями, через що у держави виникає необхідність пенсійного забезпечення громадян.

Аналізуючи пенсійну систему конкретної держави необхідно враховувати ступінь зрілості системи. Якщо чисельність молодих платників внесків переважає над одержувачами виплат, пенсійну систему вважають молодою. Зі зміною цього співвідношення на користь одержувачів пенсії система стає зрілою. Кількісним показником, який визначає рівень зрілості пенсійної системи, є коефіцієнт залежності (КЗ), який показує чисельність пенсіонерів, що припадають на одного платника. За статистикою, яку наводить А. Бабенко нині в Норвегії на кожного пенсіонера працює 2,5 норвежця, а вже в найближчі десятиліття, за песимістичними прогнозами, це співвідношення сягне пропорції 1 пенсіонер на 1,5 працівника. Пенсійна система України наближається до критичного значення – КЗ дорівнює 1,0 [1, с. 13-14].

Даний факт, а також законодавча та соціально-економічна недосконаліть діючої системи пенсійного забезпечення в нашій державі обумовлює необхідність постійного пошуку превентивних напрямів її удосконалення. Слід відзначити, що починаючи з 2009 року в Україні неперервним є процес реформування в пенсійній сфері. Зокрема, останні нововведення, які ся до запровадження в кінці 2017 року передбачають, що з 2019-му році повинна запрацювати накопичувальна пенсійна система. Тобто частина зарплати українців буде йти до Пенсійного фонду на виплату пенсій (солідарний рівень), а друга частина – на персональні рахунки (накопичувальний рівень).В результаті українці зможуть в майбутньому отримувати відразу дві пенсії з двох рівнів системи. Це нововведення не торкнеться пенсіонерів, але може

значно збільшити
майбутні пенсії ще працюючих українців.

Підсумовуючи вищезазначене слід сказати, що пенсія міцно увійшла в наш побут як форма, вид або спосіб матеріального забезпечення в разі непрацездатності. Нині необхідна робота зі створення інституційних компонентів функціонування накопичувальної системи пенсійного страхування, необхідних для запровадження другого рівня пенсійної системи. Цю систему може бути запроваджено після досягнення бездефіцитності бюджету Пенсійного фонду України.

Список використаних джерел:

1. Бабенко А. Пенсійне забезпечення громадян – складова соціальної політики держави. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/.../12.pdf.

2. Бородіна Н. Державне регулювання у сфері пенсійного забезпечення – розвиток та основні положення / Н. Бородіна // Економіст. – 2010. – № 11. – С. 26–29.

3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»: № 1058–IV від 09 лип. 2003 р. зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua

4. Соловьев А. К. Экономика пенсионного страхования : Учеб. пособие для вузов / А. К. Соловьев. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – С. 5.

УДК: 336.718

ФОРМУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ЗРОСТАННЯ ЙОГО ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

Березницький Євгеній Вікторович, кандидат
економічних наук, доцент кафедри
Полтавська державна аграрна академія
Койнаш Альона Павлівна, магістрант,
Шендрик Анна Анатоліївна, магістрант,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

У зв'язку з трансформацією поглядів на сутність амортизації, додання їй інвестиційної спрямованості виникає необхідність розглядати амортизаційну політику у взаємозв'язку з інвестиційною, яка об'єднує функції мобілізації, перерозподілу та ефективного використання фінансових ресурсів, визначення структури та джерел фінансування.

Традиційно всі джерела фінансування інвестицій поділяються на власні, позикові та залучені кошти. До власних джерел фінансування інвестицій насамперед прийнято відносити зареєстрований капітал, чистий прибуток, кошти цільового фінансування і амортизаційні відрахування.

Амортизаційні відрахування при цьому повинні спрямовуватися на фінансування капітальних вкладень або інвестицій, використовуваних для простого відтворення основного капіталу. Іншу частину амортизаційних ресурсів та інших власних інвестиційних ресурсів підприємство чи організація може витратити на придбання нового виробничого устаткування, капітальне будівництво або здійснення розширеного відтворення основних засобів.

Рівень доступності амортизаційних відрахувань для інвестиційної діяльності, за словами Н. Приймак охарактеризувати як високий, тобто амортизаційні відрахування завжди є у підприємства чи організації, навіть якщо їх діяльність малоприбуткова або збиткова [4].

Використання амортизаційних ресурсів не супроводжується додатковими супутніми видатками, за їх використання не треба платити. Таким чином, амортизація є найбільш прийнятним власним джерелом фінансування інвестицій, що відповідає економічній природі власності, втіленої в категорії капіталу. При інвестуванні за рахунок зовнішніх джерел будуть потрібні кошти, що перевищують цю величину на вартісну оцінку економічного інтересу інвестора. При цьому, єдиний недолік використання амортизаційних відрахувань, як зазначає Н. Ткаченко є їх обмежений обсяг [5].

Основними елементами амортизаційної політики, на думку значного кола науковців, зокрема Л. Городянської, Є. Помилуйко, Н Дугієнко та ін. є:

1. Взаємозв’язок амортизаційної політики з інвестиційною та інноваційною політикою. Амортизаційні відрахування є одним з джерел фінансування інвестицій і в основному забезпечують просте відтворення активів, що амортизуються. Величина амортизаційних відрахувань багато в чому визначає рамки інвестиційної діяльності підприємства.

2. Розробка економічно доцільних строків корисного використання амортизації майна. Строк корисного використання (експлуатації) - очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг).

3. Реалізація найбільш ефективних механізмів нарахування амортизаційних відрахувань. Діючими на даний час нормативними актами держава передбачає кілька механізмів нарахування амортизаційних відрахувань

4. Створення умов, що забезпечують використання амортизаційних відрахувань відповідно з функціональним призначенням. Протягом ряду останніх років пропозиція інвестицій на українському ринку не задовольняє попиту на них, і для створення конкурентоспроможної вітчизняної технічної бази виробництва необхідно залучення додаткових ресурсів.

5. Методичне керівництво процесами розробки та реалізації амортизаційної політики. Методичне керівництво амортизаційною політикою включає підготовку пакета нормативних актів; проведення заходів щодо навчання персоналу, обміну досвідом роботи у відповідному напрямку; керівництво процесами впровадження нових правил, методів, способів нарахування амортизаційних відрахувань, їх обліку, складання звітності; своєчасне доведення розпорядчих документів до виконавців та інші заходи.

6. Моніторинг та контроль за реалізацією амортизаційної політики. Він повинен включати отримання відомостей за встановленою формою (оцінка наслідків зміни фінансового стану, умов накопичення і витрачання амортизаційних нарахувань).

7. Оцінка результативності амортизаційної політики. На основі одержаної в процесі моніторингу інформації здійснюється оцінка результативності амортизаційної політики з точки зору її ефективності [1, 2, 3].

Підсумовуючи вищесказане зауважимо, що сучасна амортизаційна політика як окремих підприємств, так і держави загалом є недосконалою та неефективною. Недосконаліть амортизаційної політики держави полягає в тому, що відповідно до чинних законодавчих актів підприємства формують власну амортизаційну політику, але на сьогодні законодавча база держави є нестабільною. Таким чином, забезпечення певних темпів розвитку і підвищення ефективності виробництва можливе за умови формування ефективної амортизаційної політики на макроекономічному та мікроекономічному рівнях.

Список використаних джерел:

1. Городянська Л. В. Амортизація: функції, фінансовий механізм управління, концептуальні підходи до розробки загальної методики обліку амортизації / Л. В. Городянська // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 2(32). – С. 57-68 21.

2. Дугієнко Н. О. Економічна сутність амортизаційної політики та її основні складові в період глобалізації // Вісник запорізького національного університету. Економічні науки. – 2015. – № 1(4). – С. 122 – 130

3. Помилуйко, Є. І. Амортизаційна політика в Україні: проблеми і перспективи вдосконалення [Текст] / Помилуйко Є. І. // Економічний аналіз. – Випуск 8. Частина 1. – 2011. – С. 157-160.

4. Приймак Н. С. Амортизація та її функції у господар- ський діяльності підприємства / Н. С. Приймак // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки. – 2015. – Вип. 16, ч. 1. – С. 194 – 201.

5. Ткаченко, Н. Амортизація, знос основних засобів, нарахування, зміни у незалежній Україні [Текст] / Н. Ткаченко // Вісник економічної науки України. – 2012. – №2. – С. 161-165.

УДК 658

ЛІКВІДНІСТЬ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: ЗМІСТ ТА ЗНАЧЕННЯ

Борисова Ірина Сергіївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Савельєва Анна Олегівна,
Здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Аналіз наукових досліджень цих авторів виявив, що якісне та кількісне визначення ліквідності та платоспроможності підприємства з точки зору методичного забезпечення знаходяться в полі уваги як вітчизняної, так і зарубіжної науки та практики. Це пояснюється тим, що вчені по-різному трактують ці поняття і внаслідок цього по-різному підходять до їхньої оцінки.

У спеціальній літературі досить часто ототожнюють поняття «ліквідність» та «платоспроможність», незважаючи на те, що кожне з них має свій власний економічний зміст. При визначенні поняття «ліквідність» застосовуються такі категорії як «ліквідність активів», «ліквідність підприємства», «ліквідність балансу», що дозволяють більш повно охарактеризувати здатність підприємства розраховуватись за своїми поточними зобов'язаннями [3].

На нашу думку, найбільш точним є визначення ліквідності, запропоноване Носової Є. А., оскільки воно більш широко розкриває зміст даного поняття.

Досить часто у спеціалізованій літературі автори ототожнюють поняття «ліквідність» та «платоспроможність». На наш погляд таке ствердження не є вірним, так як платоспроможність залежить від ступеня ліквідності, але є більш мінливим поняттям, оскільки залежить від спроможності розрахуватись за своїми зобов'язаннями саме у визначений момент часу. Якщо діяльність підприємства є стабільною, у нього формується стійка структура активів та пасивів, що дозволяє забезпечити його ліквідність.

Але платоспроможність при цьому може бути порушена, якщо надійшов строк оплати зобов'язань, а у підприємства через затримку платежів немає грошових коштів для цього. Тобто, якщо затримка платежів носить короткостроковий характер та не є систематичним явищем, тимчасово порушується платоспроможність, але підприємство залишається ліквідним. Якщо така ситуація стає перманентною, в остаточному підсумку це призводить і до порушення ліквідності [5].

В результаті проведеного дослідження виявлено, що здатність підприємства виконувати зобов'язання грошовими коштами, передбачає необхідність врахування при її визначенні спроможності генерувати грошові потоки від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності. При цьому особливого значення набуває синхронність руху коштів у цих потоках, яка полягає у забезпеченні такого руху вхідних та вихідних грошових потоків від

звичайної діяльності, щоб у кожний момент часу чистий грошовий потік мав позитивне значення, тобто забезпечувалася платоспроможність підприємства.

Список використаних джерел:

1. Вовк В. Ліквідність та платоспроможність: економічна суть та експертна оцінка / В. Вовк, О. Бугай // Галицький економічний вісник. - 2011. - № 3. - С. 169 - 173.
2. Горбатенко А. А. Оцінка платоспроможності підприємства в кризових умовах / А. А. Горбатенко // Вісник Української академії Банківської Справи. – 2009. – № 1(26). – С. 31 - 40.
3. Носова Є. А. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства / Є. А. Носова // Економіка. Проблеми економічного становлення. - № 2. – 2012. – С. 58 – 64.
4. Ольховський А. М. Ліквідність і платоспроможність підприємства: концептуальний підхід / А. М. Ольховський, Є. В. Шемчук, В. О. Вдовиченко // Фінанси України. – 2009. – № 5. – С. 118 - 123.
5. Орєхова К. В. Роль та місце ліквідності та платоспроможності підприємства в сучасному економічному середовищі / К. В. Орєхова, Ю. М. Челомбитько // Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/fkd/2011_1/part2/44
6. Солотва В. Сутність платоспроможності підприємства / В. Солотва // Фінанси України. - 2010. - № 1. - С.116 - 120.

УДК 336.276

БОРГОВА ПОЛІТИКА ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Бражник Людмила Василівна,
кандидат економічних наук, доцент
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

У державному регулюванні економіки, її макроекономічної стабільності, економічного зростання і фінансової безпеки існує такий важливий елемент, як боргова політика, яка включає оцінку ефективності управління державним боргом і величини витрат, понесених в результаті проведення даної політики. Розглядаючи боргову політику, слід зазначити, що головною її метою є проведення гнучкої політики у фінансовій, податковій і бюджетній сферах. Вона заснована на збільшенні частини державних позик як основного джерела рефінансування боргу. Одним із основних напрямів боргової політики держави є реструктуризація, під якою розуміється заміна боргових зобов'язань на інші зобов'язання, що мають інші умови обслуговування і погашення. Реструктуризація не полегшує «борговий тягар», а лише переносить його в інший час і з іншими умовами. Вона може реалізовуватись наступними

способами: рефінансування; викуп боргу; сек'юритизація боргу.

Вище перелічені способи реструктуризації є ринковими і схвалені міжнародними фінансовими організаціями. Проте в світовій практиці застосовуються і адміністративні методи: конверсія (поширений її спосіб – зміна форми боргових зобов'язань зі зміною боргового інструмента); консолідація - збільшення або зменшення терміну дії вже розміщених позик. У зв'язку з тим, що боргова політика в 2017 році направлена на погашення і обслуговування боргових зобов'язань.

Згідно досягнутих домовленостей у 2015 році між Україною та Спеціальним комітетом кредиторів щодо реструктуризації єврооблігацій на загальну суму близько 18 млрд дол. США. Умови боргової операції передбачали: негайне списання 20 % основного боргу України (3,6 млрд дол. США); реструктуризація боргу на 15 млрд дол. США шляхом обміну поточних єврооблігацій на нові із перенесенням термінів їх погашення на 2019-2027 рр.; підвищення середньозваженої купонної ставки за єврооблігаціями з 7,22 % до 7,75 % річних; випуск фінансових інструментів відновлення вартості (VRI), прив'язаних до показників зростання реального ВВП України. Платежі за VRI не передбачаються, поки номінальний ВВП України не перевищить 125,4 млрд дол. США [1, с. 22].

Головними при здійсненні боргової політики в довгостроковому періоді є внутрішні запозичення, оскільки перевищення боргу в іноземній валюті ставить країну в залежність від валютної політики і платіжного балансу. Щодо боргової політики, направленої на збільшення внутрішніх запозичень, думки розходяться. З погляду економістів, політика, направлена на збільшення внутрішнього державного боргу, підвищить економічну безпеку. Це обґрунтовується тим, що вітчизняна економіка буде менше прив'язана до міжнародного ринку, зміцниться курс і позиція національної валюти, а також підвищиться стабільність федерального бюджету.

Актуальним представляється досвід організації боргової політики економічно розвинених країн. Випуск цінних паперів у цих країнах законодавчо регламентується. Неухильно дотримуються обмеження за об'ємом випуску державних цінних паперів. Наприклад, в Германії державні цінні папери складають 38,8% державного боргу, в Італії - 83,5%. У США, Германії і Франції більшість доходів від цінних паперів спрямовуються на підтримку приватного сектора.

Одним з основних негативів державного боргу багато учених-економістів визначають тягар державних позик для майбутніх поколінь, яке можна визначити при використанні показника відношення величини державного боргу до величини національного доходу або ВВП. Якщо темпи зростання державного боргу менші, ніж темпи зростання ВВП (економіки), то борг не становить загрози фінансової безпеки країни.

Не дивлячись на негативні наслідки, до яких призводить державний борг, він є основним джерелом покриття бюджетного дефіциту практично всіх країн. Здійснюючи боргові перетворення, держава може маніпулювати своїм впливом і участю у виробництві валового суспільного продукту. Безпосередньою

вигодою, яка обґрунтовує корисність державного боргу, є можливість привертати до бюджету позикові грошові ресурси і при цьому зберігати відносний розмір боргу - у відсотках до ВВП. Вважається, що розмір сальдо бюджету і об'єм реального ВВП - найважливіші чинники, які визначають динаміку державного боргу. Економічне зростання забезпечує поповнення прибуткової частини бюджету, за рахунок якої сплачуються відсотки по боргу [2].

У даному зв'язку, не дивлячись на те що думки про успіхи боргової політики розходяться, економісти стверджують, що позитивні зрушення від боргової політики виявляються не відразу, а лише після закінчення певного періоду часу, який, як правило, коливається від 5 до 10 років.

Список використаних джерел:

1. Власюк О. С. Боргова стійкість як стратегічний напрям підвищення рівня фінансово безпеки / Власюк О. С., Шемаєва Л. Г., Лондар Л. П. – К.: НІСД, 2016. – 50 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/borg-1fd6c.pdf.

2. Кучер Г. В. Управління державним боргом : підручник / Г. В. Кучер – К.: КНТЕУ, 2008. – 460 с.

УДК 336.2.4

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПОЗИКОВИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ

Бублик Марина Костянтинівна,
Здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Фінанси, банківська справа
та страхування»
Борисова Ірина Сергіївна,
кандидат економічних наук, доцент
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Процес управлінням залученням позикового капіталу є одним з найважливіших напрямків у фінансовому менеджменті, що сприяє створенню оптимальної фінансової структури капіталу організації, а отже розширенню фінансового потенціалу, отриманню більшого прибутку. В даний час існує низка теорій і підходів до управління позиковим капіталом, обліку, аналізу, структурі, вартості позикового капіталу, способів його формування, кількість яких росте з кожним днем, але універсальний підхід не склався.

Огляд та узагальнення літературних джерел дозволили з'ясувати, що політика управління позиковим капіталом - це вибір і обґрунтування найбільш раціональної стратегії залучення позикових коштів, пов'язаних з оптимальним його формуванням із різних джерел, та вибір оптимальних шляхів його

використання, які безпосередньо впливають на фінансовий результат діяльності підприємства.

Метою управління формуванням позикового капіталу підприємства є визначення його найбільш раціонального джерела залучення чи поєднання способів (інструментів), що сприяло б підвищенню вартості капіталізації підприємства.

До завдань політики управління позиковим капіталом відносять [3]:

- встановлення напрямків ефективного використання позикових коштів;
- визначення оптимального обсягу позикового капіталу;
- визначення найкращих умов залучення позикових коштів для підприємства;
- розрахунок найоптимальнішого строку користування позиковими коштами.

Формуючи позиковий капітал підприємствам необхідно планувати залучення позикових коштів. Підприємства повинні складати детальний бізнес-прогноз, в якому повинна відображуватись наступна інформація:

- терміни погашення основних видів позик, кредитів, інших позикових зобов'язань;
- наявність заборгованості за основними видами позик, кредитів;
- величина ставки позики, кредиту; суми затрат по позикам і кредитам

Отже, активне впровадження політики управління позикового капіталу може дати відчутний поштовх в структурній перебудові реального сектора економіки, оновленню основних фондів, організації випуску нової продукції, розширенню виробничих об'єктів, реконструкції, технічному оснащення, формуванню основного капіталу, фінансових активів, поповненню оборотного капіталу.

Список використаних джерел:

1. Аникина И. Д. Методические аспекты формирования заёмного капитала компании / И. Д. Аникина. // Финансы и кредит. – 2009. – №41 (377). – С. 41

2. Базартінова О. В. Управління позиковим капіталом підприємств і його основні джерела формування / О. В. Базартінова // Вісник Донецького університету економіки та права. - 2011. - № 2. - С. 125 - 128.

3. Баранов О. О. Політика управління позиковим капіталом: її сутність та основні складові / О. О. Баранов //Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2013. - № 4. – С. 181 – 188.

4. Бланк И. А. Управление активами и капиталом предприятия / И. А. Бланк. - К. : Центр, Эльга. - 2005. - 448 с.

5. Міокова Г. І. Управління залученням запозичень суб'єктами господарювання / Г. І. Міокова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua

6. Райзберг Б. А. Сучасний економічний словник / Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Є. Б. Стародубцева . - М. : Інфра-М. - 2008.- 512 с.

7. Щербаков В. А. Финансовое планирование и управление формированием заёмного капитала в развитии бизнеса предприятий на

современном этапе развития российской экономики. / В. А. Щербаков, В. В. Веселовский // Финансы и кредит. – 2008. – № 19 (307). – С. 29-37.

8. Федорова І. О. Управління позиковим капіталом підприємств України: проблеми та напрями удосконалення / І. О. Федорова // Економіка та менеджмент: перспективи розвитку : матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 22–24 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 145-146.

УДК 631.1

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

Гришина Вікторія Іванівна,
Здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»
Борисова Ірина Сергіївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Фінансова стійкість підприємства визнається найголовнішою характеристикою фінансового стану і фінансової рівноваги будь-якої економічної системи. Вважається, що такий показник віддзеркалює результати функціонування економічного суб'єкта й є базовим орієнтиром у формуванні фінансової стратегії. Розглянемо зміст поняття «фінансова стійкість» авторами в табл. 1.

Таблиця 1

Методичні підходи щодо трактування поняття «фінансова стійкість»

Автор	Визначення
Подольська В. О., Яріш О. В.	Фінансова стійкість – це здатність підприємства відповідати за своїми боргами і зобов'язаннями і нарощувати економічний потенціал, результат його поточного, інвестиційного, фінансового розвитку.
Білик М. С., Шелудько В. М.	Фінансова стійкість – це забезпеченість активів підприємства стійкими джерелами їх формування, гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і поведінки партнерів.
Цал-Цалко Ю. С.	Фінансова стійкість – це стан активів (пасивів) підприємства, що гарантує постійну платоспроможність.
Філімоненков О. С.	Фінансова стійкість – це такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство платоспроможне.
Савицька Г. В.	Фінансова стійкість – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у мінливому внутрішньому і зовнішньому середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику.

Продовж. табл. 1

Автор	Визначення
Ізмайлова К. В.	Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання.
Лахтіонова Л. А.	Фінансова стійкість – це динамічна інтегральна характеристика здатності системи трансформації ресурсів і ризиків повноцінно (з максимальною ефективністю і мінімальним ризиком) виконувати свої функції, витримуючи вплив чинників зовнішнього і внутрішнього середовища
Мамонтова Н. А.	Фінансова стійкість – це такий стан підприємства, за якого забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення й оновлення виробництва.

Отже, аналіз щодо трактування поняття «фінансова стійкість» дає змогу визначити, що дана категорія розглядається у вузькому та широкому значеннях. Так, у вузькому значенні фінансову стійкість розглядають як одну з складових оцінки фінансового стану підприємства, яка характеризує «такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним».

В широкому розумінні поняття «фінансова стійкість» включає, крім ефективного формування, розміщення та використання фінансових ресурсів, оптимальну структуру активів, а також передбачає задовільні параметри діяльності підприємства.

Таким чином, систематизація розглянутих підходів дозволила визначити авторську позицію щодо трактування категорії «фінансова стійкість» як такий стан підприємства, за якого суб'єкт господарювання забезпечує достатню частку власного капіталу у складі джерел фінансування підприємства, тобто це здатність суб'єкта господарювання стабільно функціонувати та ефективно розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів у мінливих умовах внутрішнього і зовнішнього середовищ. Важливе значення при дослідженні сутності поняття «фінансова стійкість» має виділення основних ознак, що їй притаманні.

Список використаних джерел:

1. Лахтіонова Л. А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності : [монографія] / Л. А. Лахтіонова. – К. : КНЕУ, 2011. – 880 с.

2. Литовченко О. Ю. Оптимізація структури капіталу як складова стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства / О. Ю. Литовченко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – № 29. – С. 134 – 136

3. Мелень О. В. Фінансова стійкість підприємства як одна із складових економічної безпеки / О. В. Мелень, Ю. В. Сидоренко // Вісник НТУ «ХПІ». – 2013. – № 66 (1039). – 2013. – С. 160 – 165.

4. Мельник Г. Г. Методи та моделі оцінки фінансової стійкості підприємств регіону в антикризовому управлінні / Г. Г. Мельник // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 3. – С. 108 – 111.

5. Самсонова К. В. Фактори впливу на фінансову стійкість підприємства / К. В. Самсонова // Збірник наукових праць Кіровоградського національного технічного університету. – 2013. – № 4. – С. 125 – 134.

НЕОБХІДНІСТЬ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ МИТНИХ ОРГАНІВ

Краснікова Оксана Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Одним із завдань митної служби є створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзиту, збільшення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України з метою пожвавлення економіки країни [1].

Угода про Асоціацію з Європейським Союзом вимагає безумовного впровадження низки положень митного законодавства ЄС (протягом 1-3 років). Зокрема, в митне законодавство України повинні бути імплементовані 70-80% положень Митного кодексу ЄС.

Очевидно, що є потреба у проведенні реформи митниці. Її мета - перетворення державного забюрократизованого органу на ефективну, якісну і прозору сервісну службу, що не створює перепон для здійснення інвестицій в країну, але при цьому забезпечує належний контроль за рухом товарів через державний кордон [2].

Основні напрямки реформування української митниці передбачають ряд комплексних завдань, зокрема, підвищення рівня довіри з боку бізнесу та впровадження громадського контролю за діяльністю митних органів. Одним з ключових стратегічних завдань визначено боротьбу з “сірим” та контрабандним імпортом товарів та їх подальшою реалізацією на внутрішньому ринку, що створить для бізнесу однакові умови та дозволить сконцентрувати зусилля митних органів на боротьбі з переміщенням через митний кордон України заборонених товарів (зброї, наркотиків тощо) [3].

Основними напрямками реформування української митниці є :

- спрощення митних процедур;
- автоматизація митної справи;
- протидія корупції;
- удосконалення організації митного контролю в пунктах пропуску. Сприяння транзиту;
- залучення міжнародної технічної допомоги для підвищення ефективності діяльності української митниці.

Для того, щоб державна митна справа України відповідала сучасним викликам необхідний постійний процес модернізації, який має забезпечити динаміку розвитку митного законодавства, що регулює відповідні митні процеси, формування сучасної митної адміністрації, створення належних умов реалізації митних процесів та процедур.

Список використаних джерел:

1. Кормич Б. А. Історія розвитку митної справи в Європі: періодизація та основні тенденції / Б. А. Кормич// Lex Portus. 2016. – № 1. – С. 56.

2. Пашко П. В. Митна безпека (теорія, методологія та практичні рекомендації): монографія. – Одеса: АТ «Пласке», 2009. – С. 61-62.

3. Макаренко А. В. Митна реформа: пошук оптимальної концепції / А. В. Макаренко// LEX PORTUS № 2 (4)'2017. – Режим доступу: https://lexportus.net.ua/vipusk-2-2017/makarenko_a_v_mytna_reforma_poshuk_optymalnoi_kontseptsii.pdf.

Код УДК – 336

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСІВ ЯК СУСПІЛЬНОГО ЯВИЩА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ВІД ІСТОРІЇ ДО СЬОГОДЕННЯ

Мауер Діана Романівна,
Здобувач вищої освіти ОР «Бакалавр»
н.п. «Фінанси, банківська справа та страхування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

В сучасних умовах трансформації суспільних та економічних відносин особлива роль відводиться фінансам як ефективному інструменту державного регулювання. Суть фінансів як економічної категорії часто змінювалась під час свого розвитку і саме тому виникла проблема, пов`язана власне з трактуванням самої сутності фінансів. Іноді термін мав різне тлумачення залежно від місця і часу застосування, і мав як негативні, так і позитивні значення. Наприклад, у XVIII ст. в Німеччині фінанси ототожнювали із здирництвом чи хабарництвом, в інших країнах цей термін означав сплату певної суми грошей правителям. У Франції вперше почали тлумачити фінанси як сукупність коштів, необхідних для задоволення потреб держави та різних суспільних груп [1].

Серед вітчизняних та зарубіжних науковців у сучасній навчальній літературі з фінансів можна побачити певні розбіжності у тлумаченні предмета фінансової науки. Більшість вітчизняних учених характеризують фінанси як засіб розподілу і перерозподілу ВВП. Зарубіжні вчені ділять фінанси на приватні та державні розуміючи фінанси як наукову дисципліну, яка вивчає питання розподілу недостатніх грошових коштів у часі та в умовах невизначеності. Окремі фінансисти вважають, що фінанси – це не просто розподільчі чи обмінні відносини, а відносини, що виникають в процесі формування і використання грошових фондів [2].

Сам по собі рух грошових коштів не розкриває сутності фінансів, тому для її розуміння необхідно виявити ті загальні ознаки, які характеризують внутрішню природу всіх фінансових явищ – стосунки між різними учасниками суспільного виробництва [4].

Фінанси є складним суспільним явищем, яке характеризується певними ознаками [3]:

1. Грошовий характер фінансових відносин. Фінансові відносини не можуть виникати без супроводу реального руху грошових коштів, адже фінанси є частиною тих економічних відносин, які пов`язані з операціями, що оцінюються у вартісному виразі.

2. Розподільчий характер фінансових відносин. Фінансові відносини виникають внаслідок процесів розподілу і перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту між суб'єктами господарювання різних сфер суспільного відтворення.

3. Фондоутворюючий характер фінансових відносин. Основним джерелом формування грошових фондів є ВВП. У процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання відбувається утворення фондів фінансових ресурсів за цільовим призначенням на рівні держави та суб'єктів господарювання. Формування фондів сприяє підвищенню оптимальності формування, раціональності розподілу і ефективності використання фінансових ресурсів.

4. Регулювання з боку держави [5]. Будь-яка держава створює певний інструментарій регулювання фінансових відносин – фінансовий механізм. Раціональна його організація має забезпечити добробут держави та благополуччя її громадян.

Визначення головних ознак фінансів дозволяє зрозуміти основне призначення фінансів, яке полягає у забезпеченні потреб держави, суб`єктів господарювання та громадян у фінансових ресурсах для виконання державою її функцій та задоволення потреб господарської діяльності.

Отже, фінанси – це сукупність економічних відносин з приводу залучення, розподілу і використання фінансових ресурсів для задоволення потреб та інтересів суб'єктів, шляхом розподілу і перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту та створення фінансових фондів.

Список використаних джерел:

1. Л.О.Вдовенко, Н. М. Сушко, Н. Д. Фаюра. Фінанси: Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2010. — 152 с. Режим доступу: http://www.lib.nau.edu.ua/booksfornau/2010/Finansi-Sushko2010.pdf

2. О.Р. Романенко. Фінанси: Підручник. - К.: Центр Навчальної Літератури, 2003. — 312 с. Режим доступу: http://uchebniks.net/book/288-finansi-navchalnij-posibnik-romanenko-or.html

3. Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. Фінанси: Навчальний посібник – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с. Режим доступу: http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1055/1/10_KRED_FINANCE_DS_Edition.pdf

4. П. Г. Іжевський, О. В. Кошонько. Фінанси. Навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2013. – 373 с. Режим доступу : http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/3026/1/finansi.pdf

5. Н. Л. Стасюк . Фінанси. Навчальний посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2008.-256с. Режим доступу: http://fk.vntu.edu.ua/images/documents/stas.pdf

Науковий керівник – Капаєва Л.М., к.е.н., доцент, професор кафедри.

УДК 336.77

СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ

Миколенко Інна Григорівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Герасименко Ольга Григорівна,
ЗВО спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»
СВО «Бакалавр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Аналіз структури та динаміки кредитного портфеля здійснюється за допомогою методик горизонтального і вертикального аналізу за такими параметрами, як строк кредитування, валюта кредитів, види кредитних продуктів, галузі економіки, статус позичальника, вид і рівень забезпечення, рівень ризику. Горизонтальний аналіз дає можливість дослідити динаміку кредитного портфеля банку вцілому та його окремих статей. У процесі використання цього виду аналізу розраховується абсолютний приріст, темпи приросту окремих статей за ряд періодів і визначаються тенденції їх розвитку. Вертикальний аналіз ґрунтується на структурному дослідженні кредитного портфеля. В процесі такого аналізу визначається частка окремої статті в загальній сумі кредитного портфеля. Під час аналізу кредитного портфеля у розрізі строків кредитування особливу увагу приділяють частці прострочених, пролонгованих і сумнівних кредитів. Після аналізу структури та динаміки кредитного портфеля необхідно проаналізувати його якість. Якісний аналіз дає змогу проаналізувати кредитний портфель у площині дохідність - ризиковість та розробити заходи, спрямовані на досягнення бажаної дохідності кредитних операцій за умови прийнятного для банку рівня ризику [5, с. 354].

Аналіз кредитних операцій повинен здійснюватися у напрямі оцінювання ступеня захищеності від можливих втрат. Чим гірші показники якості кредитів з погляду кредитного ризику, тим більшим має бути ступінь їх захищеності. Для оцінювання його рівня використовують наступні показники. Коефіцієнт забезпеченості позик розраховується як співвідношення загальної суми забезпечення кредитів та загальної суми кредитів. Цей показник характеризує ступінь захищеності банку від втрат за позиками за рахунок зовнішніх факторів, таких як гарантії, застава майна, страхування, поручительство [3, с. 523].

Коефіцієнт забезпеченості збиткових позик розраховується як відношення кредитного забезпечення за збитковими позиками до чистих списань за аналізований період. Цей коефіцієнт свідчить про ступінь захищеності банку від збитків за позиками з урахуванням тенденції збитковості кредитного портфеля, яка склалася [4, с. 55].

Коефіцієнт захищеності позик розраховується як відношення резервів на покриття збитків за позиками до загальної суми позик [7, с. 256].

Коефіцієнт покриття збитків за позиками розраховується як відношення резерву на покриття збитків за позиками до збиткових позик.

Коефіцієнт покриття позик капіталом розраховується як відношення капіталу банку до загальної суми позик. Цей показник указує на те, яка частина кредитного портфеля фінансується за рахунок власного капіталу. Зростання даного коефіцієнта свідчить про те, що посилюється захищеність кредитів власним капіталом [1].

За результатами аналізу структури та якості кредитного портфеля готується висновок, що подається на розгляд правління банку з метою визначення пріоритетних напрямів розміщення кредитних ресурсів, обмеження концентрації та диверсифікації кредитного портфеля, а також встановлення лімітів на здійснення окремих кредитних операцій [2, с. 208].

Структура кредитного портфеля банку залежить від суб'єктів кредитування, стану обслуговування боргу, класу визначається в залежності від отриманого значення інтегрального показника фінансового стану боржника з урахуванням величини підприємства, категорії якості кредиту, показника ризику кредиту, ринків збуту продукції, наявності бізнес-планів, рейтингів боржника – юридичної особи та інших подій та обставин, що можуть вплинути на своєчасність та повноту погашення боргу, видів економічної діяльності, валюти кредитування, строків кредитування тощо [6, с. 796].

Список використаних джерел:

1. Богданюк В.Д. Кредитна політика як основний інструмент досягнення стратегічних цілей комерційного банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.science-community.or

2. Гребенюк Л.А. Основи формування кредитних стратегій банку / Л.А. Гребенюк // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – №2. – С. 208.

3. Єпіфанов А.О. Операції комерційних банків та їх функції : навч. посібник / А.О. Єпіфанов, Н.Г. Маслак, І.В. Сало. – Суми : Університетська книга, 2016 . – 523 с.

4. Квасній М.М. Оцінка перспективи якості кредитного портфеля банків на основі інтегрування методів моделювання [Текст] / М.М. Квасній, В.В. Голубець // Світ фінансів. – 2016. – № 2 (6). – С. 55.

5. Любунь О.С. Система банківського менеджменту: навч. посіб. для студ. екон. спец. / О.С. Любунь. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Кондор, 2007. – 354 с.

6. Міщенко В.І. Банківські операції та їх структура : підручник / В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янська, О.Г. Коренєва. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2016 – 796 с.

7. Останкова Л. А. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками [Текст]: навч. посіб. / Л. А. Останкова, Н. Ю. Шевченко. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 256 с.

УДК 658

ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Остапенко Ольга Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Мощіль Олег Сергійович,
СВО-Магістр
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Розвиток підприємств значно залежить від їх забезпеченості фінансовими ресурсами. Для більшості підприємств проблемою є нестача власних ресурсів та джерел зовнішнього фінансування.

Фінансове забезпечення підприємства здійснюється за рахунок власних фінансових ресурсів підприємства (прибуток, вільні грошові кошти і т.д.), а також за рахунок зовнішніх: кредитних ресурсів, бюджетного фінансування та інвестиційних коштів [3].

Фінансові ресурси виступають основою для створення необхідних для нормальної господарської діяльності грошових фондів: зареєстрованого капіталу, резервного капіталу тощо. Таким чином, підприємство може функціонувати на основі:

1) власних ресурсів, якщо їхня питома вага становить не менше 75-80 %;

2) за рахунок залучених та позикових ресурсів, якщо їх питома вага не перевищує 55-60 % загальної ресурсної бази;

3) змішаного фінансування - частки власних та залучених фінансових ресурсів майже рівні [2].

Досить часто для вирішення питання фінансування діяльності підприємства, необхідно лише внести певні корективи в організацію фінансового менеджменту останнього, через удосконалення політики управління дебіторською заборгованістю, яка відноситься до фінансових ресурсів підприємства, що тимчасово вилучені. А також, можна внести певні зміни і до політики управління кредиторською заборгованістю.

Проте, найбільш поширений шлях вирішення проблеми дефіциту обігових коштів, якому віддають перевагу більшість вітчизняних підприємств це банківський кредит - будь-яке зобов’язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов’язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов’язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов’язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми.

Особливістю банківських кредитів є те, що позичальник отримує в своє розпорядження грошові ресурси в обмін на офіційне зобов’язання повернути їх у майбутньому. Боржник при цьому називається позичальником, а

позикодавець – кредитором. Кредитор кредитує позичальника в один момент часу і очікує повернення повного обсягу кредиту в майбутньому з певною грошовою компенсацією [2].

Отже, проблеми джерел фінансування господарської діяльності мають місце на кожному підприємстві. На фінансову стійкість підприємства впливають як власний так і залучений та позиковий капітал.

Список використаних джерел:

1. Боровікова М. О. Фінансування підприємства за допомогою довгострокового боргу [Електронний ресурс]/ М. О. Боровікова // Режим доступу : http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4187
2. Бражник Л. В. Джерела фінансування господарської діяльності підприємств [Електронний ресурс] / Л. В. Бражник, І. О. Ралко, В. О. Яловега, В. О. Завалевська // chrome-extension://ilhapdfjlmhfdgdbefpinebijmhjijpn/https: //www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.3/57.pdf
3. Худолій Л. М. Методи та інструменти фінансового забезпечення аграрного бізнесу України [Електронний ресурс] / Л. М. Худолій // Режим доступу : chromeextension : //ilhapdfjlmhfdgdbefpinebijmhjijpn/ http: //journals.nubip.edu.ua/index.php/Economica/article/download/149/131

УДК 336.71

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Павліга Аліна Сергіївна,
магістрант
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Останні десятиліття світовий банківський бізнес перебуває у постійному розвитку, що обумовлено такими факторами, як: глобалізація, зміни у потребах клієнтів та зростаючий попит на високоякісний банківський сервіс. Нові інформаційні технології докорінним чином змінюють сучасні фінансово-кредитні інститути, канали продажу банківських продуктів, способи комунікацій з клієнтами.

Нестабільне економічне середовище висуває підвищені вимоги до якості управління усіма сферами банківської діяльності, у тому числі й інноваційними процесами, які активно розвиваються у комерційних банках.

Стрімкий розвиток технологій і банківського ринку в Україні, як і в усьому світі призвів до того, що інноваційний процес став для банків необхідністю, а не розкішшю. В останні роки суттєво змінився також і вигляд банківського сектору України, а разом із ним і асортимент послуг, які кредитно-фінансові установи надають своїм клієнтам, і технології, що використовуються при цьому [1].

Враховуючи специфіку функціонування банку як особливого ринкового інституту, під поняттям банківських інновацій, слід розуміти їх, як сукупність і результат певних дій щодо впровадження новацій, направлених на підвищення

ефективності діяльності банку і кращого задоволення потреб його клієнтів. При цьому метою здійснення інноваційної діяльності можна вважати загальну гармонізацію інтересів банку, споживачів банківських послуг і суспільства у цілому в рамках створення продуктів і послуг з цінністю і якістю вищою, ніж у конкурентів [2].

На сьогоднішній день найбільшої популярності набуває дистанційне управління банківськими рахунками. Його можна здійснювати різними способами: за допомогою персонального комп'ютера (pc-банкінг), телефону (телебанкінг), Інтернету (Інтернет-банкінг), портативних засобів (мобільний банкінг). Новим трендом у банківських інноваціях є інтеграція банків у соціальні мережі.

Передовими проектами в сфері банківських інновацій є проекти ідентифікації клієнта по фотографії з соціальних мереж. Так компанія Socure розробила програму Perceive, що використовує біометричні параметри клієнта для його авторизації в програмі мобільного банкінгу. Система вивчає зображення клієнта, зроблене на смартфон та зіставляє зображення фотографією в мережах Facebook, Twitter и LinkedIn.

Після перевірки система ухвалює платіж, або включає сигнал тривоги. На даний час систему використовують декілька Лондонських банків в режимі тестування [3].

Тенденція до інтеграції банківської сфери з соціальними мережами досить активно розвивається. Користувачі Whatsapp, Facebook, Twitter та Telegram мають змогу перевіряти баланс, отримувати виписки, переводити кошти, поповнювати баланс мобільного телефону та сплачувати комунальні послуги та покупки в мережі Інтернет.

Таким чином, банківську інновацію можна розглядати як діяльність банку, спрямовану на отримання додаткових доходів за допомогою нововведень, або створення банківського продукту, який містить більш привабливі споживчі властивості для клієнтів. При цьому, впровадження інноваційних фінансових продуктів та технологій є найбільш ефективним чинником вдалого функціонування як банківської установи зокрема, так і загалом усієї банківської системи.

Список використаних джерел:

1. Кравченко О. О. Розвиток інновацій в банківській системі / О. О. Кравченко // Фінансовий простір. – 2014. – № 2. – С. 39 – 42.

2. Степура А. Т. Банківські інновації: сутність та значення у кредитуванні малого і середнього бізнесу / А. Т. Степура // Гроші, фінанси і кредит. – 2017. – № 14. – С. 131 – 135.

3. Шуба М. С. Світові тренди банківських інновацій / М. С. Шуба, А. О. Рудник // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2015/34.pdf

УДК 336.74

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ГРОШОВОГО ПОТОКУ ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМ ЙОГО РОЗРАХУНКУ

Перфілов Олег Вадимович,
магістрант,
Снітчук Дмитро Володимирович,
магістрант,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Термін «грошовий потік» – cash-flow – з'явився в іноземній літературі по фінансовому аналізу і фінансовому менеджменту наприкінці 50-х років минулого століття [3, с. 181]. Спочатку термін використовувався виключно в процесі визначення вартості фінансових активів та оцінки ефективності реальних інвестиційних проектів. Пізніше грошові потоки набули значно ширшого значення й використання в фінансовій практиці.

У різних країнах спостерігалися спроби перекласти термін «cash-flow» іншою, ніж англійська, мовою, однак у більшості розвинутих країн відмовилися від власної версії cash-flow і застосовують у звітності, при розрахунках, в економічній літературі саме англійський варіант.

Чистий рух грошових коштів у результаті операційної діяльності прийнято позначати як операційний cash-flow, чистий рух коштів від інвестиційної діяльності – як інвестиційний cash-flow. Різниця між вхідними та вихідними потоками в рамках фінансової діяльності (у вузькому розумінні) – cash-flow від фінансової діяльності. Чистий cash-flow (рух грошових коштів) по підприємству за звітний період розраховується як арифметична сума cash-flow від усіх видів діяльності.

Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» пропонується два методи розрахунку сумарної величини грошового потоку – прямий і непрямий [1]. При цьому чистий рух грошових коштів, розрахований за кожним із методів, збігається. Відмінність між ними полягає в різній послідовності процедур визначення величини руху грошових коштів у результаті операційної діяльності.

Прямий метод визначення руху грошових коштів передбачає розрахунок арифметичної різниці між вхідними й вихідними грошовими потоками та дає змогу з'ясувати основні джерела надходження й напрями витрачання коштів, а, відповідно, робити оперативні висновки щодо достатності коштів для платежів за поточними зобов'язаннями.

Непрямий метод розрахунку руху грошових коштів від операційної діяльності ґрунтується на коригуванні розміру отриманого за відповідний звітний період прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування на амортизацію необоротних активів, збільшення (зменшення) забезпечень, збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць, збиток (прибуток) від неопераційної діяльності й інших негрошових операцій та врахуванні зменшення (збільшення) оборотних активів, збільшення (зменшення) поточних

зобов'язань, грошових коштів від операційної діяльності, сплаченого податку на прибуток.

Непрямий метод показує взаємозв'язок між різними видами діяльності підприємства, між чистим прибутком і змінами в активах і пасивах та визначає, як вплинули зміни залишків за всіма статтями балансу на кінець і початок звітного періоду на рух грошових коштів підприємства.

Іноді прямий і непрямий методи розрахунку грошового потоку протиставляють один одному наступним способом: прямий метод виходить із принципу «униз» – від виторгу до грошового потоку, а непрямий метод базується на принципі «вгору» – від прибутку до грошового потоку [2, с. 24].

Якщо операційний cash-flow скоригувати на позитивний (негативний) cash-flow від інвестиційної діяльності, то отримаємо так званий Free (незалежний) cash-flow [3, с. 184], який характеризує здатність підприємства забезпечити операційну діяльність та планові інвестиції за рахунок внутрішніх фінансових джерел (незалежно від зовнішнього фінансування). Від'ємне значення Free cash-flow показує, що для здійснення запланованих видатків підприємство має потребу у зовнішньому фінансуванні на суму, яка утворилася в результаті дефіциту внутрішніх джерел фінансування.

Позитивне значення Free cash-flow свідчить про наявність надлишку коштів, які можуть бути використані для таких цілей: виплата дивідендів; погашення банківських позичок; викуп власних корпоративних прав, тощо.

Таким чином, сутність грошового потоку розкривається через механізм його визначення від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності та може зводитися до основних методів розрахунку сумарної величини cash-flow – прямого і непрямого, які відрізняються послідовністю процедур визначення величини руху грошових коштів у результаті операційної діяльності. Операційний cash-flow, скоригований на позитивний (негативний) cash-flow від інвестиційної діяльності, характеризує так званий Free (незалежний) cash-flow і дає змогу оцінити здатність підприємства забезпечити операційну діяльність та планові інвестиції за рахунок внутрішніх фінансових джерел (незалежно від зовнішнього фінансування).

Список використаних джерел:

1. Загальні вимоги до фінансової звітності : національний стандарт (положення) бухгалтерського обліку 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/page.

2. Лігоненко Л. О. Управління грошовими потоками : навч. посіб / Л. О. Лігоненко, Г. В. Ситник. – К. : Київ. нац. торг.-ек. ун-т, 2005. – 255 с.

3. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 554 с.

УДК: 336.226

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ З УРАХУВАННЯМ ЗМІН В ПОДАТКОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Подаков Євген Сергійович,
кандидат економічних наук, доцент,
ДВНЗ «Херсонський ДАУ», м. Херсон

Згідно діючого законодавства України з 1 січня 2017 року набув чинності Закон України від 20 грудня 2016 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» № 1791-VIII [3], яким внесено ряд змін до Кодексу в частині врегулювання окремих питань, пов'язаних із скасуванням спецрежиму. Згідно з пп. 4 п. 2 розділу XIX «Прикінцеві положення» Податкового кодексу України (далі ПКУ) з 1 січня 2017 р. втрачає чинність ст. 209 ПКУ, яка регламентує умови застосування спецрежиму сільськогосподарськими товаровиробниками [4]. Одночасно з цим, з 1 січня 2017 р. набуває чинності Закон України від 20 грудня 2016 р. «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» № 1791-VIII, яким внесено ряд змін до ПКУ в частині врегулювання окремих питань, пов'язаних із скасуванням спецрежиму [1].

Таким чином, з урахуванням вказаних вище змін передбачається, зокрема: скасування реєстрації суб'єктів спецрежиму та переведення їх на загальну систему оподаткування; закриття рахунків в системі електронного адміністрування ПДВ; обмеження терміну реєстрації податкових накладних, складених сільгоспвиробниками за операціями з постачання сільськогосподарських товарів/послуг в межах спецрежиму; перенесення від'ємного значення різниці між податковими зобов'язаннями та податковим кредитом, що сформувалася в результаті здійснення сільськогосподарської діяльності, до податкової декларації з податку на додану вартість, за якою здійснюються розрахунки з бюджетом.

Починаючи із зазначених дат усі розрахунки з бюджетом за результатами поданої податкової звітності сільгоспвиробниками здійснюються із застосуванням виключно основного електронного рахунка в системі електронного адміністрування ПДВ.

Аналіз міжнародного досвіду свідчить, що сільське господарство у країнах ЄС отримує значну підтримку із бюджету через субсидії. Водночас з огляду на корупційну складову при їх розподілі в Україні механізм підтримки через видатки бюджету не став високоефективним. Альтернативою скасування спецрежиму для сільськогосподарських товаровиробників згідно нормативно-законодавчої бази є надання дотацій.

Виходячи з цього, «сподівання» сільгосптоваровиробників в поточному році – дотації Кабінету Міністрів України. Джерело їх надходження, загальна

сума, концентрація вирішення цього питання залишаються для суб'єктів господарювання аграрної сфери невирішеними.

Отже, на нашу суб'єктивну думку, більш ефективним був механізм підтримки через податкові пільги: спецрежим ПДВ та фіксований сільськогосподарський податок. Останній з 01.01.2015 р. податковою реформою був трансформований в 4-ту групу платників єдиного податку, а його ставки збільшено як мінімум - втричі. Меморандумом України з МВФ передбачено поширення дії загального режиму оподаткування ПДВ на весь сільськогосподарський сектор із січня 2016 р. у відповідності до міжнародної практики. Реалізація означеного у Меморандумі заходу призвела до зростання податкового навантаження на аграрний сектор, знизить його рентабельність, може суттєво позначитися на його інвестиційній привабливості. Отже, прогнозовано, знизяться обсяги продукції та валютної виручки як основної експортної галузі національної економіки. На нашу думку, скасування спецрежиму - не найкращий варіант для сільськогосподарських товаровиробників. Особливо зараз, коли їм надзвичайно потрібна фінансова підтримка. Скасування спецрежиму для сільськогосподарських товаровиробників призведе до закриття низки підприємств, розвиватиметься безробіття, оскільки скоротяться робочі місця та обсяги виробництва.

Відтак критично важливим постає обачне реформування механізмів податкового регулювання та спроб збереження спеціального режиму оподаткування ПДВ у сфері сільського господарства. Необхідно відзначити, що Коаліційною угодою учасників коаліції депутатських фракцій Верховної Ради України VIII скликання було передбачено збереження до 01.01.2018 р. чинної системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, визначеної Податковим кодексом України, і відшкодування ПДВ при експорті сільськогосподарської продукції.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 23 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році: закон України від 20.12.2016 р. № 1791-VIII [Електронний ресурс] : Законодавство України. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1791-19.

3.Електронний ресурс: https://www.golovbukh.ua/news/13356-qqn-17-m1-05-01-2017-pro-nyuansi-skasuvannya-spetsalnogo-rejimu-opodatkuvannya-u-sfer-slskogo-gospodarstva-a.

4. Подаков Є. С. Актуальні проблеми оподаткування сільськогосподарських товаровиробників / Є. С. Подаков// Таврійський науковий вісник: збірник наукових праць. - Вип. 96. – Херсон : ФОП Грінь Д.С., 2016. - С. 71-78.

5. Електронний ресурс : https://uteka.ua/ua/publication/Kak-budet-rasschityvatsya-summa-byudzhetnoj-dotacii.

УДК 336.774.3

НЕОБХІДНІСТЬ АДАПТАЦІЇ МОДЕЛЕЙ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ДО УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ

Реута Юрій Володимирович,
ЗВО СВО «Магістр»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Ефективність функціонування будь-якого підприємства залежить від правильної стратегії управління капіталом, важливою складовою якої, в свою чергу, є оптимізація структури капіталу.

В Україні більшість підприємств нехтують науковими підходами до цього питання, що є помилкою, оскільки від співвідношення між власним і позиковим капіталом залежить рівень фінансової рентабельності. Тому завданням фінансового управління має бути формування найбільш прийнятної структури капіталу підприємства для його подальшої ефективної діяльності. У зв'язку з цим у сучасних умовах зростає роль стратегічного аналізу капіталу підприємства, метою якого є ефективне та стабільне функціонування підприємства. Отже, керівництву підприємства потрібно чітко визначити, за рахунок яких фінансових ресурсів буде сформовано капітал підприємства. Від цього залежатиме стан і результати діяльності підприємства у майбутньому[1].

Аналіз економічної літератури свідчить, що більшість авторів виділяють три основні методи оптимізації структури капіталу:

– оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності. Цей метод ґрунтується на багатоваріантних розрахунках рівня фінансової рентабельності (рентабельності власного капіталу) при різній структурі капіталу. Остання виражається через такий показник, як ефект фінансового важеля;

– оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації її вартості. Метод ґрунтується на попередній оцінці власного і позиченого капіталів за різних умов їх формування, обслуговування та здійснення багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості капіталу і, таким чином, пошуку найбільш реальної ринкової вартості підприємства;

– оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Він пов'язаний з процесом диференційованого вибору джерел фінансування різних складових активів підприємства: необоротних активів, оборотних активів (з розбиттям їх на постійну і змінну частини) [2].

Ми вважаємо, що застосування зазначених методів без необхідної адаптації до специфіки умов функціонування українських підприємств не дасть бажаних результатів і не дозволить останнім сформувати оптимальну структуру капіталу. Одним з найважливіших факторів, що гальмує ефективне використання зазначених моделей, як на наш погляд, є невизначеність вітчизняної фінансової науки в питаннях, що саме вважати за запозичений капітал.

Теорія фінансового менеджменту в її «класичному» варіанті розуміє структуру капіталу як співвідношення власного і довгострокового запозиченого

капіталу. Але вітчизняні вчені зазвичай до запозиченого капіталу відносять короткострокові кредити і навіть кредиторську заборгованість. Це виправдовується тим, що українські підприємства в умовах макроекономічної нестабільності практично не використовують довгострокові кредити і не випускають облігації. Але короткострокові кредити та рівень кредиторської заборгованості характеризують управління грошовими потоками і рівень платіжної дисципліни того чи іншого суб'єкта господарювання. Для визначення структури капіталу, а тим більше – для її оптимізації, використання у розрахунках короткострокових, а не довгострокових боргових зобов'язань підприємства є абсолютно неприпустимим.

Таким чином, процес оптимізації структури капіталу при здійсненні фінансово-господарської діяльності суб'єктами господарювання є однією зі складних проблем у фінансовому менеджменті. На жаль, практика використання методів оптимізації структури капіталу на вітчизняних підприємствах ще не набула широкого застосування. Визначення оптимальної структури капіталу підприємства потребує вибору компромісу між ризиком та дохідністю, між переважною часткою власного або ж позикового капіталу в загальній сумі капіталу, враховуючи переваги та недоліки їх залучення та використання.

Список використаних джерел:

1. Бланк, И. А. Управление формированием капитала / И. А. Бланк. - К.: Ника-Центр, 2000.-512 с.

2. Семенов А. Г. Методи оптимізації структури капіталу / А. Г. Семенов, С. А. Король // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво, 2011. – № 2. – С. 181-188.

УДК 336.74

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Собчишин Віталій Миколайович,
кандидат економічних наук, доцент кафедри,
Матвієнко Олена Олександрівна,
магістрант, Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава

Необхідність дослідження методичних засад розрахунку показників операційного cash-flow обумовлюється зростанням значення аналізу показників грошових потоків в оцінюванні кредитоспроможності позичальника банківською установою [2, с. 186]. Для аналізу грошових потоків підприємства розраховують різні показники, в яких додатний грошовий потік зіставляється з оборотом від реалізації, сукупним капіталом, інвестиціями, відпливом коштів, тощо.

Економічний зміст основних відносних показників операційного cash-flow, що використовуються у практиці їх аналізу на підприємстві, наведений у табл. 1. Джерело: [2, с. 187–188], власні дослідження

Таблиця 1

Економічний зміст показників операційного cash-flow підприємства

Назва показника, одиниця виміру	Зміст показника	Інтерпритація / оптимальна динаміка
Тривалість погашення заборгованості, років	Слугує індикатором спроможності підприємства за рахунок власних ресурсів виконувати свої зобов'язання і показує, скільки років (чи періодів) підприємству потрібно (за даного рівня операційного cash-flow), щоб розрахуватися зі своїми боргами за рахунок результатів операційної діяльності.	1–3 роки – нормальна ситуація з погляду перспектив виконання підприємством своїх зобов'язань; 4–5 років – задовільна; понад 5 років – незадовільна
Показник обернено пропорційний до тривалості погашення заборгованості, %	Показує здатність підприємства розраховатись зі своїми боргами за рахунок грошових надходжень від операційної діяльності.	Зростання
Показник самофінансування інвестицій, %	Показує частку інвестицій, профінансовану за рахунок внутрішніх джерел.	Зростання
Чиста cash-flow-маржа, %	Характеризує величину операційного cash-flow, що припадає на одиницю обороту від реалізації, та показує, скільки відсотків чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) залишається на підприємстві після здійснення всіх платежів у рамках операційної діяльності.	Зростання
Показник відношен-ня операційного cash-flow до власного капіталу, грн	Показує грошовий потік операційної діяльності на одиницю власного капіталу.	Зростання

Опрацьована нами методика розрахунку зазначених показників операційного cash-flow за інформацією фінансової звітності наведена у табл. 2.

Таблиця 2

Методика розрахунку показників операційного cash-flow підприємства за даними фінансової звітності (Джерело: власні дослідження**)**

Показник	Порядок розрахунку за даними фінансової звітності
Тривалість погашення заборгованості	Ф. № 1 (гр. 3 + гр. 4)/2: р. 1595 + р. 1695 - р. 1120 - р. 1125 - - р. 1130 - р. 1135 - р. 1140 - р. 1145 - р. 1155 - р. 1160 - р. 1165 Ф. № 3: р. 3195
Показник обернено пропорційний до тривалості погашення заборгованості	Ф. № 3: р. 3195 × 100 і Ф. № 1 (гр. 3 + гр. 4)/2: р. 1595 + р. 1695 - р. 1120 - р. 1125 - - р. 1130 - р. 1135 - р. 1140 - р. 1145 - р. 1155 - р. 1160 - р. 1165
Показник самофінансування інвестицій	Ф. № 3: р. 3195 × 100 і Ф. № 5 гр. 5: р. 080 + р. 260 +Ф. № 1 (гр. 4 - гр. 3 зі знаком «+»): р. 1005 + р. 1020 + р. 1030 + р. 1035 + р. 1090
Чиста cash-flow-маржа	Ф. № 3: р. 3195 × 100 і Ф. № 2: р. 2000
Показник відношення операційного cash-flow до власного капіталу	Ф. № 3: р. 3195 і Ф. № 1 (гр. 3 + гр. 4)/2: р. 1495

Розглянуті показники операційного cash-flow слід доповнювати, з нашого погляду, системою показників аналізу грошових потоків, що запропонована Н. О. Завадською та дає змогу врахувати взаємодію всіх елементів припливів і відплив грошових коштів. Відпливи, на думку Н. О. Завадської, – це, по суті, видатки, джерелом яких є припливи/надходження грошових коштів [1, с. 52]. Відношення кожного елемента припливів/надходження за видами звичайної діяльності і сумарної їх величини до кожного елемента відпливів/видатків грошових коштів за видами звичайної діяльності і їхньої суми становитиме систему показників, що характеризують віддачу відпливів/видатків грошових коштів за прямим/непрямим методом. Відношення кожного елемента відпливів/видатків грошових коштів за видами звичайної діяльності і їхньої суми до кожного елемента припливів/надходження за видами звичайної діяльності і сумарної їх величини формуватиме систему показників використання припливів/надходжень грошових коштів за прямим/непрямим методом.

Таким чином, система показників для аналізу руху грошових коштів та ефективності грошових потоків окрім показників, розрахованих на базі операційного cash-flow (тривалість погашення заборгованості, обернено пропорційний до тривалості погашення заборгованості, самофінансування інвестицій, чиста cash-flow-маржа, відношення операційного cash-flow до власного капіталу тощо), має включати коефіцієнти співвідношення вхідних і вихідних грошових потоків (як за окремими видами діяльності, так і в цілому по підприємству).

Уточнення нами методичних засад розрахунку відносних показників операційного cash-flow за даними фінансової звітності дає змогу спростити аналіз руху грошових коштів від операційної діяльності та забезпечити інформацію для прийняття рішень у процесі управління грошовими потоками підприємства.

Список використаних джерел:

1. Завадська Н. О. Удосконалення системи показників аналізу грошових потоків / Н. О. Завадська // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2008. – № 2. – С. 51–56.

2. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання : навч. посіб. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 554 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Троян Мирослава Сергіївна,
спеціальність «Фінанси, банківська
справа та страхування», СВО «Магістр»
Капаєва Людмила Миколаївна
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Податки є необхідною ланкою економічних відносин у суспільстві з моменту виникнення держави. Розвиток і зміна форм державного устрою завжди супроводжується перетворенням податкової системи. У сучасному цивілізованому суспільстві податки – це основна форма доходу держави.

Окрім цієї суто фінансової функції податковий механізм використовується для економічного впливу держави на суспільне виробництво, його динаміку і структуру, на розвиток науково-технічного прогресу. Крім того, податкова система покликана реально впливати на зміцнення ринкових відносин: сприяти розвитку підприємництва та стимулювати виробництво.

Серед вітчизняних вчених, які займалися питанням оподаткування підприємств лісового сектору та його оптимального механізму функціонування постійно варто виокремити наступних: С. Б. Гавриш, В. Ф. Горбов, Р. К. Гусєв, Л. І. Дембо, Д. М. Зайцев, Л. А. Заславська.

Лісові підприємства в Україні в рамках ведення лісового господарства сплачують податки та збори які визначаються Податковим кодексом України та рядом нормативних документів. Лісогосподарські підприємства в Україні оподатковуються за двома системами оподаткування незалежно від форми власності: на загальних засадах та за спрощеною системою оподаткування [1].

При оподаткуванні на загальних засадах лісогосподарські підприємства сплачують такі податки та збори: податок на додану вартість; податок на прибуток підприємств; податок на землю; податок на майно; екологічний податок; рентні платежі.

Порядок нарахування і використання зазначених коштів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

В 2017 році, як і раніше, лісові господарства можуть обрати спеціальний податковий режим. Але якщо до 2015 року це називалося фіксованим сільськогосподарським податком (ФСП), то зараз сільськогосподарським товаровиробникам пропонується сплачувати єдиний податок (ЄП), перебуваючи у складі четвертої групи платників єдиного податку. Основною умовою переходу на сплату єдиного податку четвертої групи, як і раніше, є дотримання частки сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік, яка має дорівнювати або перевищувати 75 відсотків. Згідно діючого Податкового кодексу України до діяльності у сфері лісового господарства (лісництва) належать: залісення, вирощування і догляд за

деревами або чагарниками чи вирубування дерев та/або чагарників; збирання дикорослих грибів та ягід, інших дикорослих рослин, їх обробка та консервація [2].

Об'єктом оподаткування для платників єдиного податку четвертої групи є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди. Базою оподаткування податком для платників єдиного податку четвертої групи: для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року [3].

Платники єдиного податку звільняються від обов'язку сплати деяких податків: податок на прибуток підприємств; податку на майно (в частині земельного податку), рентних платежів.

Спрощена система оподаткування має багато переваг, серед яких основними є:

- зменшується кількість податків і зборів, що сплачуються;
- значно полегшується облік (документальний) господарської діяльності платників податків;
- не потрібно додаткових знань у галузі оподаткування і немає потреби відстежувати всі зміни у законодавстві про податки і збори, що вносяться досить часто;
- полегшується здійснення податкової звітності.

Проте варто відмітити, що починаючи з січня 2015 р., в контексті проведення податкової реформи, розмір податкового навантаження на підприємства лісового та сільського господарства збільшився в 21 раз. Дане зростання податкового тиску є наслідком по-перше, зростання розміру ставок єдиного податку в 3 рази, а по-друге, проведення індексації вартісної оцінки земельних угідь. Проте, на нашу думку, даний крок податкової та фіскальної політики держави є об'єктивним з точки зору наповнюваності бюджету.

Таким чином,в ринкових умовах стабільне функціонування підприємства значною мірою залежить від правильного вибору його податкової політики, оскільки податки складають істотну частину його витрат.

Сучасний процес оподаткування підприємств лісового господарства, як і будь-якого іншого, – це послідовний розвиток податкових взаємовідносин між суб'єктами господарювання та державою (в контексті наповнення дохідної частини бюджету), хід якого передбачає формування та систематизацію досвіду щодо обрання форм оподаткування, їх удосконалення і створення на цій основі оптимальної структури податкових правовідносин.

Список використаних джерел:

1. Дем'яненко М.Я. Проблеми адаптації податкової системи до умов агропромислового виробництва / М.Я. Дем'яненко // Економіка АПК – 2008. – №2. – С. 17-25.

2. Податковий кодекс України [від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI] зі змін. і доп. // [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.zakon.rada.gov.ua.

3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи : Закон України [від 28 груд. 2014 р. № 71-VIII] – Режим доступу : http://www.zakon.rada.gov.ua.

УДК: 336.714

ОЦІНКА АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ НИМИ

Удовіченко Максим Олександрович,
к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту,
Лисенко Володимир Вікторович,
магістрант,
Горбатенко Аліна Олегівна,
магістрант,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

У сучасних умовах здійснення господарської діяльності підприємства зацікавлені в належному стані та відповідній структурі активів для отримання найбільшого економічного ефекту. Проблема в досягненні раціональної структури активів підприємств вимагає ретельнішого вивчення співвідношення оборотних та необоротних активів.

Основою здійснення господарської діяльності кожного підприємства є активи. Активи являють собою економічні ресурси підприємства у різних видах, які використовуються в процесі здійснення господарської діяльності. Вони формуються для конкретних цілей здійснення цієї діяльності у відповідності до місії та стратегії економічного розвитку підприємства і у формі сукупних майнових цінностей характеризують основу його економічного потенціалу. Активи підприємства повинні відповідати функціональній направленості та обсягам діяльності виробничого підприємства. Тільки при такій відповідності вони представляють для підприємства певну цінність, як його економічні ресурси, що призначені для використання у наступному періоді.

У економічній теорії та господарській практиці, пов’язаній з використанням активів, застосовується багато визначень терміну «активи». Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», активи – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому [5].

Дослідження стану та структури активів підприємства є різноплановим процесом, тому, згідно з позицією О. Базілінської, варто виділяти наступні його етапи: 1) вертикальний та горизонтальний аналіз активів; 2) аналіз

коефіцієнтів структури активів; 3) аналіз оборотних та необоротних активів; 4) якісна характеристика основних засобів [1].

Дослідження стану активів підприємства варто починати із проведення вертикального та горизонтального аналізу. На цій стадії аналізу формується уявлення про діяльність підприємства, виявляються зміни у складі його майна і джерелах, встановлюються взаємозв'язки різних показників.

Як стверджує Н. Ковальчук, вертикальний аналіз показує структуру майна підприємства, показники структури розраховуються у відсотках до валюти балансу. Горизонтальний аналіз звітності полягає в побудові однієї чи кількох аналітичних таблиць, у яких абсолютні показники доповнюються відносними темпами зростання (зниження) [4].

Значне коло науковців, серед яких І. Бланк, виділяють фактори зовнішнього середовища, які впливають на стан та структуру активів: законодавча база; рівень конкуренції в галузі; макроекономічне середовище, включаючи інфляцію; рівень облікової ставки НБУ; кредитні ставки; стан в галузі; пропозиції сировини та матеріалів галузей економіки; попиту на продукцію галузей економіки. До факторів внутрішнього середовища, що впливають на стан та структуру активів, відносяться: інтереси власників; професійна здатність персоналу; стадія життєвого циклу підприємства; технологія виробництва; конкурентоспроможність підприємства; облікова політика; збутова політика; організаційна культура [2].

Управління активами в контексті забезпечення фінансової безпеки підприємства, на думку Л. Коваленко потребує глибокого знання і розуміння їх природи, процесів та завдань їх функціонування, воно може бути ефективним і привести до успішного досягнення цілі при грамотному та адекватному використанні політики управління, управлінських технологій, інструментів. Головним в управлінні необоротними активами є їх своєчасне оновлення та підвищення ефективності використання. Головним же в управлінні оборотними активами є забезпечення безперебійності виробничого процесу, прискорення оборотності активів, забезпечення ліквідності оборотних активів, підвищення рентабельності оборотних активів та мінімізація ризиків і втрат [3].

Підводячи підсумок, зауважимо, що управління активами передбачає вирішення низки завдань, а саме: оптимізація виробничих запасів та запасів готової продукції; прискорення обіговості капіталу інвестованого в дебіторську заборгованість; встановлення оптимального співвідношення між темпами росту обсягів виробництва і величиною робочого капіталу, скорочення тривалості виробничого циклу, поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення, прискорення реалізації товарної продукції та ін. Вирішення цих проблем стає можливим лише в разі раціонального управління активами підприємницької структури. Дослідження стану та структури активів є різноплановим процесом, оскільки під час його здійснення необхідно дати оцінку обсягу, структури та динаміки оборотних та необоротних активів, вивчити технічний стан основних засобів, темпів, форм і способів їх оновлення; визначити рівень використання основних засобів і факторів, що на нього впливають тощо.

Список використаних джерел:

1. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посіб. / О. Я. Базілінська. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.

2. Бланк І. О. Управління активами на капіталом підприємства / І. А. Бланк. – К. : Ніка-центр, єльга, 2003. – 448 с.

3. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. / Коваленко Л. О., Ревньова Л. М. – К. : Знання, 2005. – 485 с.

4. Ковальчук Н. О. Особливості управління оборотними активами на вітчизняних підприємствах / Ковальчук Н. О. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nvbdfa/2011_1/kovalch.pdf.

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». – [електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13.

УДК 657.338.2

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Черниш Максим Романович,
здобувач СВО «Магістр»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Найскладнішим питанням управління дебіторською заборгованістю в сучасних економічних реаліях є проблема неплатежів. Нині суб'єкти господарювання першочергово розв'язують власні проблеми, незважаючи на виконання фінансових зобов'язань із платежів перед контрагентами. Така поведінка суб'єктів господарювання зумовлена відсутністю належного правового врегулювання й судової практики інституту майнової відповідальності за невиконання договірних зобов'язань.

Проведені дослідження дають підстави стверджувати, що найважливішим фактором ефективного бізнесу стає професійний менеджмент, і одним з основних показників якісної роботи фінансового менеджменту підприємства є відсутність простроченої дебіторської заборгованості [2].

На сучасному етапі для компаній України є доцільним запровадження документально закріпленої Політики управління дебіторською заборгованістю на основі розробленої та затвердженої компанією Методики. Головним питанням визначеної політики є питання вартості фінансування заборгованості за впровадження різних фінансових інструментів (її диверсифікація) та визначення найбільш привабливої та конкурентної вартості. Порівняння вартості дає змогу скористатися альтернативним інструментом, причому не завжди тим, який має найменшу вартість.

Методика управління дебіторською заборгованістю має визначати стандарти для конкретної компанії. Удосконалення управління дебіторською заборгованістю можна провадити за напрямами (рис. 1).

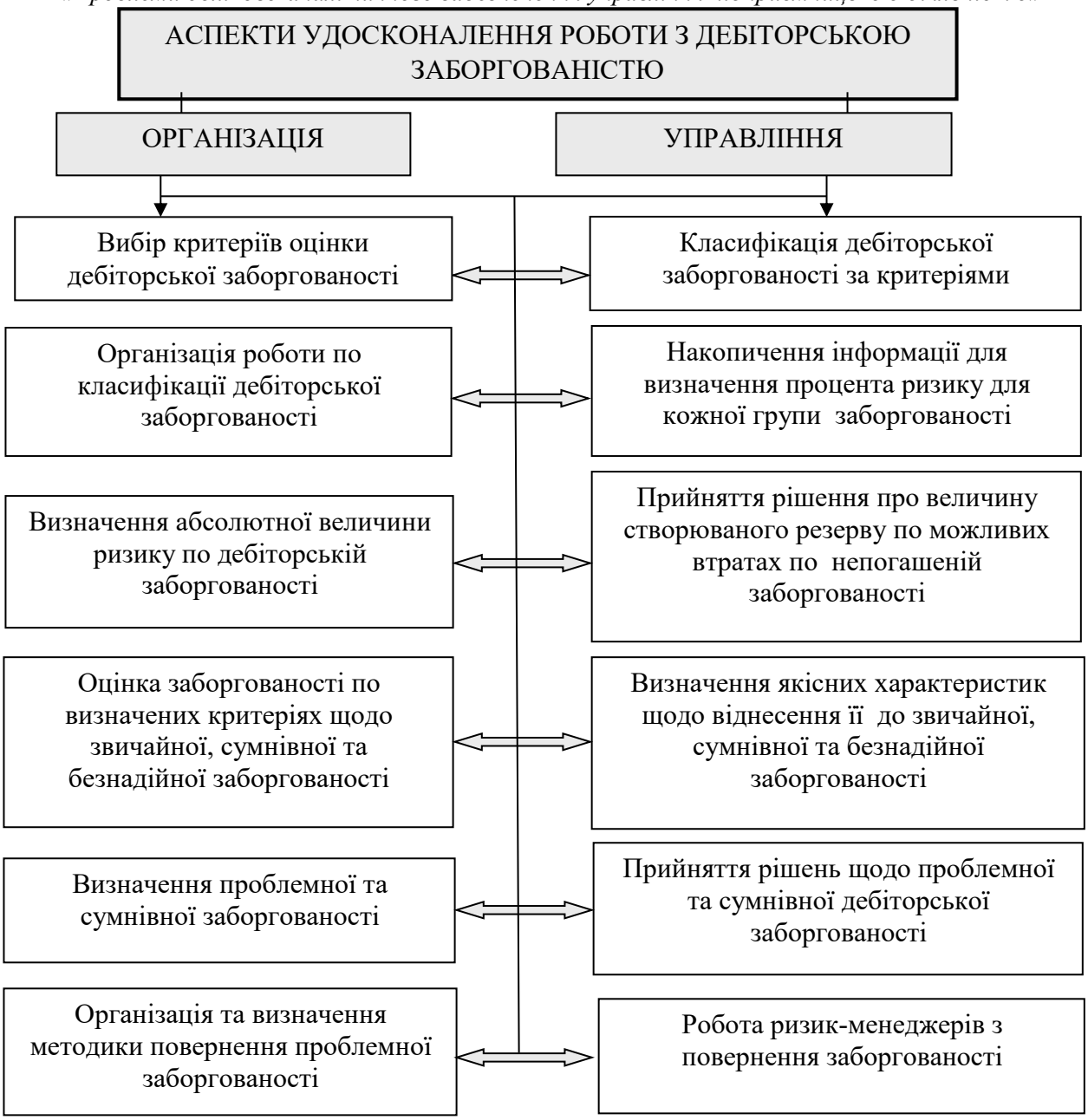

Рис. 1. Аспекти удосконалення фінансово-аналітичної роботи підприємств щодо дебіторської заборгованості

Забезпечення на фірмі щоденного оперативного аналізу своєчасності оплати по виставлених рахунках сприятиме одержанню повної і достовірної інформації для аналізу дебіторської заборгованості, а також дозволить вчасно виявляти прострочену дебіторську заборгованість і вживати заходів до зменшення її величини [3].

Слід відзначити, що на практиці доцільно використовувати Журнал оперативного контролю дебіторської заборгованості (форма розробляється самостійно відповідно до аналітичних потреб підприємства) з простроченим терміном позовної давності.

Дана відомість надасть змогу контролювати величину заборгованості зі строком позовної давності, що минув та сприяти покращенню фінансової дисципліни на підприємстві.

Для скорочення дебіторської заборгованості кожне підприємство повинне розробляти методи вдосконалювання розрахункових операцій, створювати механізм поліпшення розрахункових відносин, забезпечувати максимальний ефект від цих відносин.

У процесі дослідження було виявлено, що найбільш гнучким інструментом впливу на швидкість повернення коштів в оборот підприємства є надання знижок за швидку оплату продукції. Негайне погашення дебіторської заборгованості скоротить суму заборгованості дебіторів [4].

Вище означені шляхи вдосконалення управління дебіторською заборгованістю підприємств є основною розробки внутрішнього регламенту – Політики управління дебіторською заборгованістю.

Список використаних джерел:

1. Блакита Г. В. Актуальні питання управління дебіторською заборгованістю / Г. В. Блакита, О. Т. Бровко // Збірник наукових праць ВНАУ, серія «Економічні науки». – 2012. – № 3 (69). – С. 23 – 29.
2. Блащак Л. М. Шляхи до раціонального управління дебіторською заборгованістю / Л. М. Блащак // Науковий вісник «Львівської політехніки». – 2009. – № 1. – С. 157 – 159.
3. Єдинак Т. С. Проблеми управління дебіторською заборгованістю підприємств в умовах фінансово-економічної кризи / Т. С. Єдинак // Держава та регіони. – 2009. – № 3. – С. 54 – 57.
4. Іванілов О. С. Механізм управління дебіторською заборгованістю підприємства / О. С. Іванілов, В. В. Смачило, Є. В. Дубровська // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 1. – С. 156 – 163.

СЕКЦІЯ 6

МАРКЕТИНГ: ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ

УДК 339.138

НАПРЯМКИ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ ПРИ АНАЛІЗІ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Дзьобан Олена Володимирівна,
магістр з маркетингу Сумський
національний аграрний університет
Лишенко Маргарита Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Вивченням та аналітичною діяльністю асортиментної політики займалися більше 70 науковців – як вітчизняних, так і зарубіжних, які визначали її складові по-різному та відповідно диференціювали процес аналізу і подальшого планування асортиментної політики. Аналіз товарної політики сільськогосподарського підприємства може мати на меті [3]:

• оцінку результатів та вигод суб'єкта підприємницької діяльності від реалізації певного товару, товарних ліній та товарного асортименту;

• аналіз ставлення споживачів до товарів підприємства та товарів відповідних конкурентів; аналіз асоціацій, що пов'язані з даними товарами;

• дослідження можливостей та загроз макросередовища, а також сильних і слабких сторін продукту;

• оцінку доцільності та ефективності процесу розробки та впровадження нових товарів торгівельного підприємства на ринок;

• з'ясування узгодженості товарного асортименту з цілями підприємства та його збалансованість з огляду на життєвий цикл товарів;

• моніторинг ставлення різних суб'єктів ринку до структурних елементів товару, розробка заходів щодо його покращення та оптимізація товарного асортименту. Вирішення вищезазначених завдань потребує визначення об'єкта і предмета аналізу.

На основі вищезазначеного доцільно виокремити декілька напрямів аналітичної роботи та визначити найбільш ефективні та прийнятні для подальшого використання при умові аналізу товарної політики торгівельного підприємств. Доцільно основними об'єктами аналізу і подальшого планування асортиментної політики торгівельних підприємств зробити:

1. Аналіз маркетингових складових товару, цінності товару для споживача, лояльність до торгової марки, порівняння товару з товарами конкурентів, порівняння властивостей товару з позицій підприємства і покупців, аналіз новизни та інноваційності товару, аналіз бренду, упаковки, ЖЦТ, економічні вигоди підприємства від випуску окремого товару, поглиблена оцінка потреб окремих груп споживачів.

2. Методи аналізу товарного портфелю, асортименту і номенклатури, їх збалансованість з позицій життєвого циклу товару і підприємства.

Розглянемо детальніше елементи аналізу маркетингових складових.

Основний перелік показників для аналізу економічної результативності товару наведений у табл. 1.

Таблиця 1

Показники для аналізу економічної результативності товару

Показник	**Визначення**
Обсяг продажу (фіз.од)	Сукупна кількість реалізованих одиниць товару
Валовий дохід (грн)	Добуток сукупної кількості реалізованих одиниць товару та ціни одиниці товару (сукупна виручка)
Прибуток (грн)	Різниця між сукупною виручкою та сукупними витратами
Прибутковість одиниці товару (грн)	Різниця між ціною одиниці продукту і собівартістю її виробництва
Маржинальний прибуток (%)	Відношення різниці між ціною одиниці товару і змінними витратами в розрахунку на одиницю товару до ціни одиниці товару
Рівень беззбитковості продажів товарів (%)	Відношення постійних витрат до маржинального прибутку
Частка ринку компанії в сегменті даної категорії товару (%)	Відношення обсягу продажу товару до сукупних ринкових продажів товару
Приріст продажів (фіз. од.)	Різниця між обсягом продажу за певний період до базового обсягу продажу

З точки зору маркетингу, економічні цілі підприємства будуть задоволені лише в тому разі, коли будуть задоволені потреби покупців. Тому маркетинговий аналіз товару має починатися з вивчення його споживчої цінності. Мається на увазі не лише об'єктивна споживча цінність, яка може виражатися, наприклад, технічними параметрами, а й про суб'єктивна споживча цінність товару, а також актуальна і потенційна споживча цінність. Покупець є основним об'єктом для підприємства, проте це не означає, що аналіз товару має обмежуватися лише вивченням його споживчої цінності для покупця. Аналіз має враховувати думку інших структур, які цікавляться товарами підприємства [3]. Аналіз неодмінно повинен мати точку відліку, наприклад: товари конкурентів, інші способи задоволення потреб тощо. Не менш значущий часовий аспект (аналіз товару в минулому, поточному і майбутньому часі), що дає змогу побачити оцінку динаміки і якісний характер змін, встановити тренди, зробити відповідні прогнози [2]. Для будь-якої підприємницької діяльності необхідним показником ефективного функціонування є цінність товару, а питання аналізу і розвитку маркетингової товарної політики прямолінійно залежить від аналізу цінності товару.

На нашу думку, необхідним є використання формул для розрахунку цінності товару, а саме[2]:

$$\text{Цінність товару} = \frac{\text{користь від використання товару}}{\text{витрати на придбання товару}} \quad (1)$$

$$\text{Цінність товару (марки)} = \frac{\text{користь функціональна} + \text{користь емоційна}}{\text{витрати на придбання} + \text{витрати споживання}} \quad (2)$$

У другій формулі враховуються витрати усіх ресурсів споживача, у т.ч. витрати часу, енергії тощо. Варто зазначити, що використання даних формул є актуальним за умови індивідуального визначення таких категорій, як корисність від використання товару, даний показник є індивідуальним і специфічним і залежить від специфіки самого товару. Спеціаліст з маркетингу може підвищити цінність пропозиції, якщо збільшить користь для клієнта або зменшить його витрати на отримання пропозиції.

Аналіз споживчої цінності товару передбачає: з'ясування споживчої цінності, яку присвоюють товару підприємства покупці; аналіз вигод, які присвоює йому підприємство; коригування елементів товару з метою кращого задоволення потреб покупців, досягнення цілей діяльності підприємства [1].

Список використаних джерел

1. Конспект лекцій зі стратегічного маркетингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1840111951906/marketing/analiz_ spozhivchoyi_tsinnosti_tovaru.

2. Липчук В. В. Маркетинговий аналіз [Текст] : навч. посібник / І.Г. Яців, Б.М. Гошко, О.Й. Гошко ; за ред. В. В. Липчук. – Київ : Академвидав, 2008. – 216 с.

3. Троян А. В. Особливості асортиментної політики підприємства в сучасних умовах господарювання [Електронний ресурс] / А. В. Троян // Ефективна економіка. - 2014. - №1 - Режим доступу : http://www.economy.nayka.com.ua/?op= 1&z=2708.

УДК 366.12:[334.72:338.48]

СКЛАДОВІ ТА ПРИНЦИПИ МАРКЕТИНГОВОЇ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ

Жайворонок Лідія Володимирівна,
кандидат економічних наук, старший викладач
Національний університет біоресурсів
і природокористування України, м. Київ

Маркетингова товарна політика є абсолютно орієнтованою на зовні, однак всі її заходи стосуються процесів в середині підприємства [1, с.72]. В межах маркетингової товарної політики цілком припустимо розробляти вимоги до рішень, що приймаються з питань стратегій просування, дистрибуції, логістики тощо.

Структурна (або структурована) товарна пропозиції підприємства вивчається та здійснюється в термінах товарної номенклатури та асортименту[2, с. 67]. Номенклатурність як така, в залежності від ступеню адекватності завданням та контексту діяльності обраних класифікаційних критеріїв, забезпечує передумови багатокритеріальної оптимізації товарної пропозиції підприємства та надає помітні конкурентні переваги.

Детальнішу товарну структуру, яка є одночасно й більш однорідною на рівні структурних одиниць, представляє товарний асортимент. Цим поняттям зрозуміліше користуватися для розробки МТП, оскільки товарний асортимент вибудовується більшою мірою на основі ринкових параметрів[3, с.45]. З певною мірою умовності можна вважати, що номенклатура є інструментом структурування товарної пропозиції з точки зору виробничих та стандартизаційних процесів, тоді як асортимент є лінією контакту та компромісу внутрішніх можливостей та зовнішніх – ринкових та неринкових – викликів.

Успішність рішень щодо товарного асортименту базується на дієвості стратегій емоційного захоплення споживача, ефектів копіювання престижного споживання та експлуатації інерції моделей прийняття споживчих рішень[1, с.76].

Узагальнення найбільш впливових підходів дає можливість погодитися із включенням до складу МТП, рішень щодо конкретного товару, товарного асортименту, якості товару, життєвого циклу товарів, спеціального дизайну зовнішнього вигляду та конструкції товару, упаковки, знаково-маркувальних параметрів, сервісу після продажу, товарного або корпоративного бренду, товарних гарантій, утилізації.

Крім того, аналіз наявних теоретичних підходів до визначення складових МТП та принципів їх організації для формування ефективної МТП дає можливість сказати, що їх головним недоліком є недостатня структурність та зосередженість на хіміко-фізичних властивостях товару.

На підставі визначених принципів МТП між складовими встановлено такий зв’язок: кожна товарна одиниця асортименту X_k втілюється на практиці через систему $Y_{k,j}$ альтернатив елементів товарної пропозиції. Кожна товарна одиниця асортименту розробляється за допомогою таких інструментів як сегментування ринку, дослідження, проектування, виготовлення зразків та пробний маркетинг (рис. 1). Реалізується за допомогою стратегічного позиціонування, маркетингового мікс-підкріплення товарної пропозиції, вибору стратегії реалізації.

A*		P**				TIP***				EIP****				MPP*****		
X_1		Y_{11}	Y_{12}	Y_{1j}		Z_{11}	Z_{12}	$Z_{1,j}$		Q_{11}	Q_{12}	$Q_{1,j}$		Y_{11}	Y_{12}	$Y_{1,j}$
X_2	x	Y_{21}	Y_{22}	Y_{2j}	x	Z_{21}	Z_{22}	$Z_{2,j}$	x	Q_{21}	Q_{22}	$Q_{2,j}$	=	Y_{21}	Y_{22}	$Y_{2,j}$
X_k		Y_{k1}	Y_{k2}	Y_{kj}		Z_{k1}	Z_{k2}	Z_{kj}		Q_{k1}	Q_{k2}	Q_{kj}		Y_{k1}	Y_{k2}	Y_{kj}

Рис. 1. Матрично-логічна схема формування МТП

Примітка.
* A_k – асортимент, заданий як вектор стовпчик, значеннями якого є товарні одиниці асортименту;
** P_{kj} – матриця елементів товарної пропозиції ($_k$) та їх градацій ($_j$);
*** TIP_{kj} – матриця інструментів втілення товарної пропозиції;
**** EIP_{kj} – матриця економічних параметрів реалізації *k*–тої асортиментної пропозиції *kj*-тими інструментами втілення товарної пропозиції;
***** MPP_{kj} – інтегральне рішення щодо вироблення та реалізації сукупної асортиментної пропозиції в межах МТП.
Джерело: розроблено автором.

Всі дослідницькі, виробничі, просувальні та логістичні транзакції в межах МТП оптимізуються за економічними критеріями. В такій політиці одиницею аналізу, виробничо-збутових операцій та оптимізації виступають окремі товарні одиниці.

Принципи, яких необхідно дотримуватися при формуванні асортименту й, відповідно, плануванні виробництва мають бути такими:

– забезпечення відповідності асортименту підприємства характеру споживчого попиту та вимогам його комплексного задоволення;

– забезпечення достатньої ширини і глибини асортименту;

– забезпечення стійкості асортименту товарів, особливо асортиментних позицій, які є лідерами у споживанні;

– узгодження рішень в межах МТП із загальною корпоративною політикою, а також формалізація досягнутих пріоритетів;

– повнота реалізації кожної складової товарної політики з точки зору максимально можливого;

– соціальна орієнтованість кожної складової товарної політики підприємства;

– стандартизація процедур та правил прийняття і реалізації рішень в межах товарної політик, які відрізняють свідому політику від хаотичних, випадкових та корисних рішень .

Список використаних джерел:

1. Вершигора Є. Ю. Маркетингова товарна політика : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Є. Ю. Вершигора. – Тернопіль : Астон, 2015. – 408 с.

2. Ілляшенко С. М. Маркетингова товарна політика: [підручник] / С. М. Ілляшенко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. – 234 с.

3. Мазаракі А. А. Торговельне підприємство: стратегія, політика, конкурентоспроможність : монографія / А. А. Мазаракі, Д. М. Пшеслінський, І. В. Смолін. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 384 с.

РОЛЬ МАРКЕТИНГУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БІЗНЕСУ КОМПАНІЇ

Корітько Дар'я Сеогіївна,
ЗВО спеціальності ФБСС, ОКР «Магістр»,
Некрасенко Лариса Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент
Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава

В бізнесі не існує чіткої впевненості в майбутньому, проте будь-яка фірма або організація усвідомлено схиляється скоріше попереджати події, ніж реагувати на них. Існують підстави вважати, що планування ефективніше імпровізації, оскільки даний процес передбачає наявність процедури визначення мети і необхідних дій по її досягненню. Недостатня продуманість цілей, неповнота інформації для розуміння проблем та альтернативних рішень, недостатня оцінка прийнятих рішень - це ті чинники, які затрудняють вирішення проблем в бізнесі. Планування вимагає строгої уваги до продумання цілей, розширеного пошуку рішень, чіткої оцінки кожної здійсненої дії, а також фокусування уваги на змісті стратегії.

Довгострокове й сталий розвиток компанії базується на системі стратегічного управління, основоположним елементом якої є корпоративна стратегія. Залежно від рівня управління в диверсифікованої (багатопрофільної) компанії розрізняють три рівня стратегій (рис.1) [2]: - корпоративна стратегія (стратегія, яка характеризує загальний напрямок росту компанії, розвитку її виробничо-збутової діяльності); - стратегія бізнесу (ділова); - функціональна стратегія (розвитку функціональних підрозділів компанії).

Стратегія маркетингу повинна бути спрямована па оптимальне використання можливостей компанії і запобігання помилок менеджменту, які можуть призвести до зниження ефективності її діяльності. В рамках стратегії здійснюється послідовне активний вплив па ринок, його формування, завоювання на ньому цільових для компанії позицій [3].

Метою бізнес планування маркетингової діяльності фірми є зменшення маркетингових ризиків за рахунок зниження невизначеності умов діяльності і концентрації ресурсів на найбільш перспективних напрямках. Підприємство намагається знизити рівень ризику як у довгостроковому, так і в короткостроковому періоді, розробляючи та проводячи заходи стратегічного і тактичного планування. Для того щоб функція бізнес-планування маркетингової діяльності досягла поставлених цілей та завдань, вона повинна ґрунтуватися на таких принципах: повнота і комплексність, точність, економічність, безперервність, гнучкість, масовість, якісність виконання планових функцій [2].

Наявність гарного бізнес-плану маркетингової діяльності дає масу переваг. В процесі планування компанія може відкрити нові, не помічені раніше можливості або виявити більш ефективний спосіб використання наявних ресурсів.

Вироблення бізнес-плану маркетингової діяльності вимагає певної структури і творчого підходу, адже саме він визначає позиції компанії в даний момент, напрямки її діяльності та засоби досягнення цілей. Бізнес-план маркетингу є центральним з точки зору здійснення діяльності з отримання певного доходу.

Зміст планування зображено на рис. 1[1].

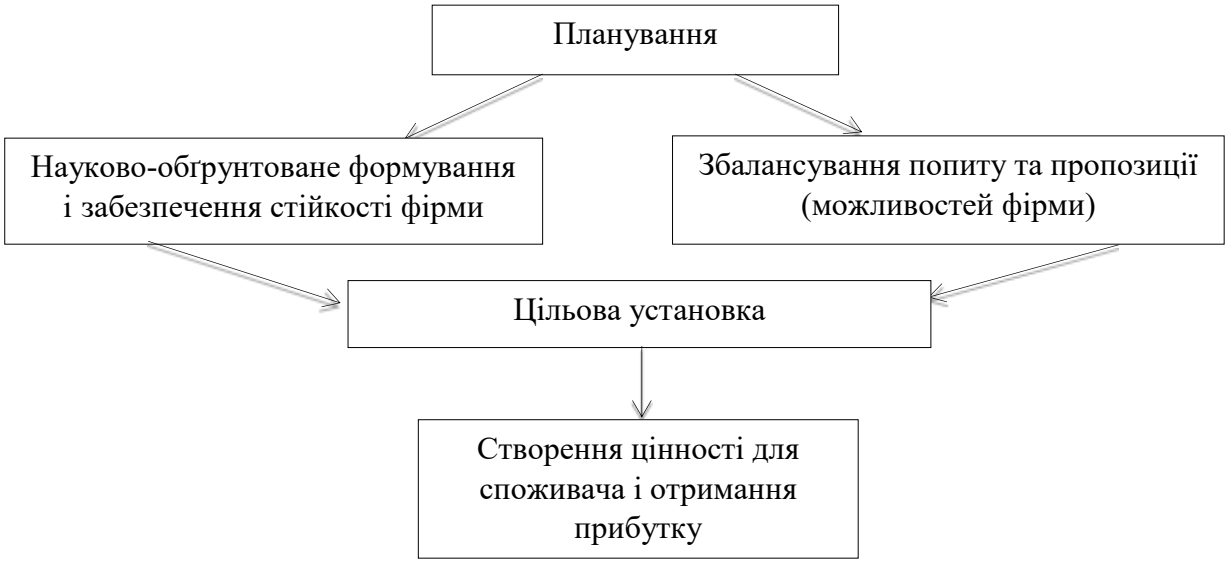

Рис. 1 . Зміст планування [1]

Для ефективного функціонування бізнесу в сьогоднішніх реаліях, бізнес-планування маркетингової діяльності підприємства є життєвою потребою, якій необхідно приділяти належну увагу. Адже тільки бізнес-планування маркетингової діяльності систематизує і доносить до всіх працівників підприємства чіткий план дій, чітко встановлює цілі та контролює їх досягнення, дозволяє уникнути зайвих дій, які не призводять до поставлених цілей, чітко розприділяє час та ресурси і створює передумови для ефективної підприємницької діяльності.

Список використаних джерел:

1. Попова В. М. Збірник бізнес-планів з коментарями і рекомендаціями / В. М. Попова // КноРус, ГНОМИД . – М, 2002 . – 360 с.

2. Тарасюк Г. М. Планування діяльності підприємств / Г. М. Тарасюк, Л. І. Швабл // навч. посіб. – Каравела . – К, 2005 . – 312 с.

3. Тимошин А. М. Стратегії маркетинга / А. М. Тимошин, С. С. Олейник // Око . – Харків, 2009 . – 184 с.

УДК: 339:338

ФОРВАРДНІ КОНТРАКТИ НА ТОВАРНИХ БІРЖАХ

Кірган Олександр Сергійович,
аспірант, асистент кафедри біржової
діяльності і торгівлі
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
м. Київ, Україна

Розвиток біржової торгівлі починався саме з угод із реальним товаром, метою яких було постачання реально існуючого товару. В процесі свого розвитку біржовий ринок виробив своєрідний механізм, що дозволяє укладати угоди у відсутності товару на товар, що буде вироблений у майбутньому і реальне постачання якого буде здійснюватися не на біржовому, а на так званому наявному (реальному) ринку.

Другим різновидом угод із реальним товаром є форвардні або термінові контракти, тобто взаємна передача прав і обов'язків у відношенні реального товару з відстроченим терміном постачання. Така угода оформляється договором постачання. Вона полягає в тому, що продавець зобов'язується поставити (передати у власність) закуплені товари покупцю в термін, оговорений в договорі (контракті). В свою чергу, покупець зобов'язується прийняти й здійснити оплату за придбаний товар на умовах і цінах задекларованих в контракті.

Особливою рисою термінових угод є те, що момент прийняття зобов'язань не співпадає з моментом їх виконання. Крім того, об'єктом таких угод може виступати як наявний товар, так і товар, що буде вироблений до терміну, установленому договором [1, с.356-357].

В цій ситуації важливим є і те, що здійснення купівлі-продажу товару, який ще буде вироблений дозволяє учасникам торгів завчасно планувати свій прибуток. Для продавця реального товару форвардні операції дозволяють завчасно зафіксувати ціну і покрити свої витрати на виробництво, а покупець гарантований від ризику зростання ціни і, крім того економить витрати на зберігання товарів [2, с.356-357].

Заключивши форвардний контракт підприємство перекладає ціновий ризик, пов'язаний з володінням «бавовни» з себе на іншого учасника. З другого боку контракт гарантував джерело надходження активу по задовільній ціні. Таким чином, форвардний контракт став фундаментом, на якому тримається ф'ючерсний ринок рис. 1.

В цілому можна зробити заключення, що на кожній стадії існування форвардний контракт приносив користь володарю, проте його практична корисність була обмежена відсутністю пластичності. В цілому форвардний контракт служить перехідним етапом у розвитку біржового ринку до більш складніших і ефективніших форм біржової торгівлі.

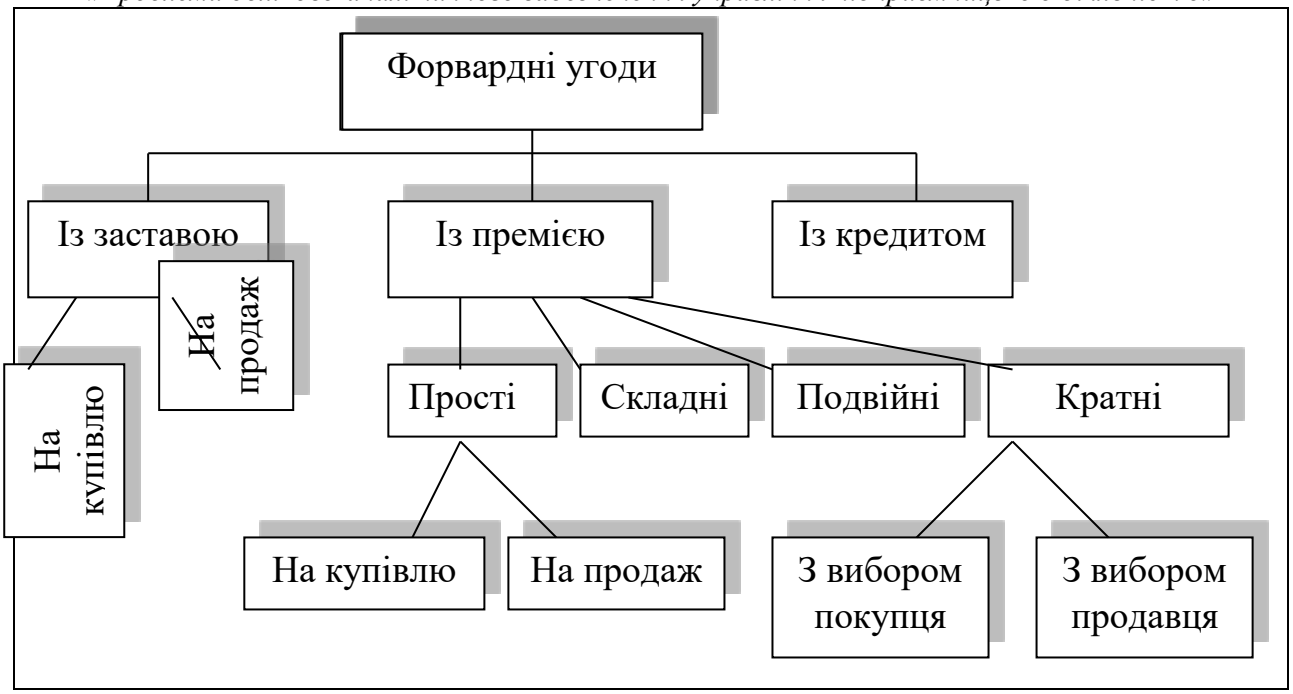

Джерело: [3, с.361]

Рис. 1. Види форвардних угод

Враховуючи сучасний рівень розвитку ринкової економіки в нашій країні форвардні контракти повинні стати одними із основних в торгівлі на біржах.

Ринок форвардних контрактів за свою довговікову історію відпрацював цілу систему різновидностей угод, що дає можливість максимально уникнути ризикових операцій при їх здійсненні.

Недивлячись на те, що в процесі вдосконалення біржової торгівлі було створено цілий ряд різновидностей форвардних угод, що дало змогу дещо наблизитись до створення суспільноприємливих стандартних угод та виробити певний механізм гарантування виконання їх, форвардні угоди не змогли стати уступними видами зобов'язань. При заключенні форвардного контракту партнери погоджують умови зручні лише для них. Через те такий контракт не може відноситись до стандартизованого, а значить доступ на вторинний ринок для нього звужений або й взагалі відсутній, так як дуже важко знайти клієнта, інтереси якого повністю співпадали б з умовами контракту.

Список використаної літератури:

1. Кваша С. Стан аграрного ринку та продовольча безпека України / С. Кваша, В. Хоменко // Економіст. – 2000. – № 76–8. – С. 72–74.
2. Клод Моран Фер. Досвід політики цін на сільськогосподарську продукцію і реалізацію сільськогосподарських та харчових продуктів: матеріали міжнародного семінару / Моран Фер Клод. – К. – 1996. – С. 21–22.
3. Машлій Г. Впровадження методів прогнозування рівня біржових цін в Україні / Г. Машлій // Вісник Тернопільського державного технічного університету. – 1998. – Т. 3. – С. 138–146.

УДК 338.439.5: 34

ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ ЗЕРНА

Лишенко Маргарита Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Сумський національний аграрний університет, м. Суми

На сучасному етапі поряд із питанням стабільного виробництва зерна, одержання високої урожайності, актуальною проблемою є питання ефективного розподілу та реалізації продукції. Ціноутворення в сільському господарстві є складною проблемою, що зумовлене особливостями галузі щодо періоду виробництва, середовища відтворення благ і ресурсів, задіяних у даному процесі.

Наявність обґрунтованої системи ціноутворення є умовою продовольчої безпеки, адже ціновий механізм є головним у регулюванні відносин між виробниками, заготівельниками, переробними підприємствами, торгівлею і державою, а також служить стабілізуючим чинником розвитку сільськогосподарського виробництва.

Через диспаритет цін та міжгалузеві диспропорції аграрний сектор України функціонує у несприятливих цінових умовах.

На сучасному етапі аграрного розвитку необхідно вирішувати широкий спектр проблем шляхом побудови ефективної системи ціноутворення. Однією з проблем нестабільності доходів виробників є цінова кон'юнктура на ринку сільськогосподарської продукції, яка в свою чергу характеризується різнонаправленою зміною ціни реалізації.

Об'єктивна ціна має відшкодувати виробнику еквівалент затрат авансового у виробництво капіталу, тобто вартість суспільно-необхідної праці для продукування визначеного блага. Оцінка динаміки цін на продукцію основних видів зернових та зернобобових культур, вироблених в Україні так і в світі, дає підстави стверджувати, що має місце факт постійної нестабільності цін. Окрім цього існують значні сезонні цінові коливання. Вони обумовлені незбалансованістю попиту та пропозиції на ринку зерна: 90% зерна реалізується в липні – грудні і тільки 10% в січні-червні. При відносно рівномірному розподілі попиту в часі концентрація пропозиції в другому півріччі призводить до значного падіння цін в цей період.

Щодо 2013 року, то ситуація змінилася: за рахунок нарощування пропозиції зерна на ринку до 3588,1 тис. тонн і збільшення його порівняно з минулим роком на 44,1%, спостерігається зменшення ціни реалізації зернових на 20,4% або на 299,2 грн/т. Тоді як в 2016-2017 роках спостерігається зовсім інша ситуація.

В січні 2017 року ціна реалізації склала 3768,3 грн. /т, тоді як в 2016 році за цей же період становила 3278,7 грн. за 1 тонну, що пояснюється економічною та політичною кризою в державі (рис. 1). Тому в період, коли

відбувається ріст ціни найвигідніше реалізовувати зерно, але проблема заключається в його зберіганні до цього періоду.

Отже, фінансові результати сільськогосподарських підприємств, напряму залежать від ціни реалізації. Ціни і фінансові результати функціонально пов'язані, адже ціна фактично визначає економічний інтерес виробляти зерно, а також платоспроможність і кредитоспроможність підприємства в короткостроковому періоді. Дослідження впливу ціни на фінансові результати від реалізації зерна є важливим аспектом оцінки змін доходності і прибутковості виробництва залежно від ринкової кон'юнктури.

Існує дві проблеми з цього питання:

1-ша – це те, що в Україні не вистачає потужностей зі зберігання збіжжя. За останніми даними, в Україні на сьогодні працює понад 650 сертифікованих зерносховищ місткістю близько 31-32 млн. тонн.

2-га проблема - це вартість зберігання на елеваторах. Вона досить висока для товаровиробника. Звичайно, вигідніше зберігати зерно до найкращих часів, але для цього необхідно мати власні зерносховища, де вартість зберігання буде майже в 2 рази дешевше ніж на елеваторах.

Рис.1. Динаміка середніх цін реалізації зернових та зернобобових в Україні грн. за 1 тонну

В 2014 році цінова ситуація на зерновому ринку України повністю відрізняється від тенденцій і показників минулих років і має тенденцію до стійкого збільшення з лютого по серпень місяць, навіть при умові, що обсяги реалізації за липень-серпень найвищі за 2014 рік.

Таким чином, в Україні спостерігається нарощення обсягів реалізації, що на пряму впливає на ціну реалізації зернових. З одного боку нарощування обсягу ринку є позитивним , але з іншого - нарощення виробництва зерна може призвести до серйозних проблем для учасників ринку.

Список використаних джерел:

1. Поточна кон'юнктура і прогноз ринків сільськогосподарської продукції та продовольства в Україні на 2011/2012 маркетинговий рік / За ред. О. М. Шпичака, А. В. Розгона. - К.: ІАЕ УААН. - 2013. – Випуск 18. - 170с.
2. Потіха А. В. Урожай-2015: здобутки і перспективи / А. В. Потіха // Резонанс. – 2015. – № 47. – С. 5–12. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuviap.gov.ua/ images/rezonans/2015/rez47.pdf
3. Шпикуляк О. Г. Проблеми економічних відносин в механізмі ціноутворення аграрного ринку/ Економіка АПК. – 2009. - № 10. – С. 77-82.
4. Офіційний сайт Держстату України [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://ukrstat.gov.ua.

УДК: 339:338.43

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ФІЗИЧНИХ ТА Ф'ЮЧЕРСНИХ РИНКІВ

Резнік Надія Петрівна,
доктор економічних наук, професор,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
м. Київ, Україна

В основі альтернативних позицій учасників на ф'ючерсному ринку лежить різноманітні первісні інвестиційні портфоліо, гетерогенність зайнятих позицій на фізичному ринку, гетерогенність тих самих учасників торгів та їх відношення до ризику. Бажання купити або продати ф'ючерсний контракт породжує об'єм торгів, а ф'ючерсні котирування через інформаційні канали поширюються світом.

Для багатьох учасників ф'ючерсної торгівлі ф'ючерсні ціни це точно виражена інформація. Вони є індикатором спотової ціни на базисний актив у майбутньому. Використовуючи цю інформацію, виробники, продавці, та споживачі розробляють свій індивідуальний план дій. Дані дії спираються на процес розвитку ринку що створює інформаційне поле. Тобто, ф'ючерсний ринок є тим місцем, де трейдери обмінюються інформацією щодо майбутнього стану природи ринку.

Ринки це системи з формування цін, та якщо трейдер використовує ф'ючерсну ціну як джерело інформації для розподілення ресурсів, постає питання її точності та достовірності [1].

Чи є ф'ючерсні ринки раціональними та ефективними?

Якщо ф'ючерсна ціна є прогнозом спотової ціни у майбутньому, чи достовірно вона доносить доступну інформацію?

Чи відображують вони всю наявну інформацію?

Кожен день приносить із собою нову інформацію на ринок, що робить старі ціни неточними, але ринок може раціонально відповісти на нову інформацію. Ця відповідь є тестом на ефективність і користь відповідного ринку. Ціни на ф'ючерсному ринку є кульмінацією сукупності очікувань учасників ринку стосовно майбутньої ціни, але не відображенням очікувань окремо взятого учасника ринку. Є думка, що ф'ючерсні ціни є необ'єктивними через премію за ризик, що називається інформаційним бекворделшн.

В останні роки цінова модель капітальних активів, що була розроблена в фінансовій теорії, стала корисним інструментом у аналізі ризикованості активів, портфоліо та характеристики ринку.

Враховуючи те, що ф'ючерсні ціни є результатом обробітку приватної та публічної інформації з боку учасників ринку, породжується надзвичайно високий попит на інформацію стосовно сучасних і майбутніх економічних подій. Учасники ринку ризикують значними коштами і саме тому готові платити високу ціну за інформацію[2]. Відповідно, пропонуються значні інформаційні потоки, як публічні, так і приватні. Виникають компанії, що спеціалізуються виключно на продажу та розповсюдженні інформації. Значна частка інформаційного потоку поширюється через всесвітню мережу інтернет та приватні цифрові інформаційні канали. Наявність великої кількості інформації на ринку сприяє підвищенню його ефективності. Публічна сутність ф'ючерсного ринку разом із великими об'ємами інформації дозволяють аграріям наблизитися до повного знання значно ближче ніж на інших ринках.

Таким чином, ф'ючерсні ринки є найбільш наближеними до концепції ринків із досконалою конкуренцією: присутня велика кількість трейдерів, які торгують гомогенними контрактами, на ринку низькі бар'єри для входу/виходу і велика кількість наявної і доступної інформації [3].

Всі ринки потенційно можуть бути неефективними через високу вартість входу, транзакцій і високу вартість збору та обробітку інформації. Але на ф'ючерсному ринку вартість вище перерахованих витрат значно нижча у порівнянні з іншими ринками. Таким чином, це також доводить, що ф'ючерсні ринки максимально наближені до ринків з досконалою конкуренцією, що призводить до їхньої високої ефективності та дозволяє форвардне ціноутворення.

Якщо поглянути на оточення фізично-ф'ючерсного ринку, то ми бачимо, що на них існують дві ціни в період часу t: спотова ціна S_t , ф'ючерсна ціна $F_{t,T}$. Ф'ючерсна ціна відображає ціну спотового продукту, який буде поставлений на дату у майбутньому Т. Звичайно, може існувати дуже багато спотових цін завдяки різниці в місцезнаходженні та якості, але всі вони зв'язані завдяки арбітражним транзакціям. Ф'ючерсні ціни котируються для декількох періодів настання контрактних зобов'язань одночасно. Однак, для аналізу цінової ефективності достатньо двох котирувань, а саме референтної спотової ціни S_t, та будь-якої ф'ючерсної ціни $F_{t,T}$.

Аналіз взаємодії між поточною спотовою ціною, поточною ф'ючерсною ціною, майбутньою спотовою і майбутньою ф'ючерсною ціною є основною сферою дослідження цінової ефективності.

Ефективність форвардного ціноутворення відноситься до здатності ф'ючерсного ринку прогнозувати майбутню спотову ціну на дату настання контрактних зобов'язань. Завдяки тому, що багато учасників ринку використовують ф'ючерсну ціну як прогноз чи очікування щодо спотової ціни у майбутньому, виникають питання щодо його достовірності.

Ф'ючерсні ціни не є прогнозом у тому ж самому розумінні, що, наприклад, прогноз погоди, тому що трейдери здатні реагувати на його зміни купуючи або продаючи контракти і тим самим, в свою чергу, самим змінювати ці ціни. Ф'ючерсні ціни визначаються ринком, і вони функціонально пов'язані з фізичними цінами у випадку сировинних матеріалів. Ф'ючерсні ціни можуть виглядати як прогноз, але технічно вони відіграють значно більшу роль – вони відображують очікування, які формуються на ринку та являють собою інтерпретацію інформації у конкретний момент часу.

Список використаних джерел:

1. Leuthold R.M.and P.J. van Blokland, Using the Futures Market in Financial Planning, University of Illinois at Urbana-Champaign Cooperative extension Circular 1194, 1984.
2. Rausser G.C. and Carter C., «Futures Market Efficiency in the Soybean Complex», Review of Economics and Statistics 65 (1983) : 469-478.
3. Telser L.G., «Futures trading and the Storage of Cotton and Wheat», Journal of Political Economy 66 (1958) : 233-258.

УДК: 339:338.43

ЦІНОВИЙ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Рубан Юрій Володимирович,
кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
м. Київ, Україна

В різних сферах діяльності нас підстерігають багато ризиків. В сільському господарстві до специфічних ризиків можна віднести погодні, валютні та цінові. Ризиковість аграрного бізнесу визначає ряд факторів, таких як: сезонність виробництва, залежність від погодних та кліматичних умов, тривалий період обороту капіталу, велика складність зміни культур, враховуючи сівозмінну, та технології. Щодо погодних ризиків, тут все зрозуміло, і з року в рік українські виробники аграрної продукції зіштовхуються з новими викликами, які, до речі, дуже складно прогнозувати та мінімізувати їх вплив.

Цінові ризики, як і погодні, дуже проблематично оцінювати та уникати. Та все ж, що до оцінки цінових ризиків, можна більш фундаментально побудувати систему, яка допоможе їх мінімізувати. Для мінімізації ризиків

спершу необхідно зробити оцінку ризику.

Можна виділити наступні основні методи оцінки ризику:
- статистичний;
- аналітичний метод;
- метод аналогів.

Статистичний метод оцінки ризику полягає у вивчені статистики втрат (негативних наслідків реалізації рішень), які мали місце в діяльності. При цьому можуть використовуватись різні способи оцінки, у тому числі і дисперсійний аналіз. При меншому діапазоні коливань ціни на пшеницю в більшості випадків, ринок вважається менш ризикованим, порівнюючи з ситуацією коли ціни коливаються в значно ширшому діапазоні(Рис.1). При використанні дисперсійного аналізу, можна визначити більш ризикованим чи менш ризикованим є товар з точки зору цін.

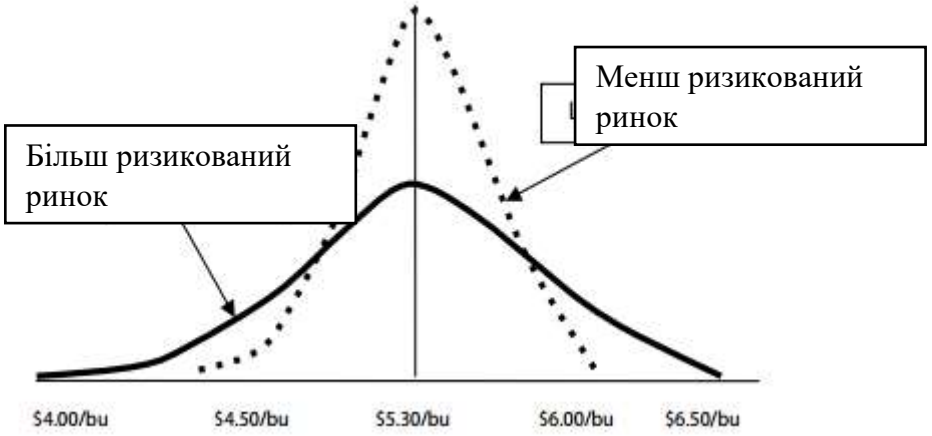

Рис. 1. Гістограма розприділення цін на пшеницю, $/бушель

В основі аналітичного методу лежить класичне правило ринкової економіки про те, що більший ризик пов’язаний з більшим доходом, тому застосування будь-якого методу з аналітичних, зводиться до оцінки приросту доходу і приросту ризику.

Метод аналогів полягає у знаходженні об’єктів аналізу, які характеризується однорідними рисами. Для прикладу при оцінці ризиків зміни ціни на кукурудзу доцільно також проаналізувати фуражну пшеницю та ячмінь.

Цілком доцільним є метод аналогів при оцінці цінових ризиків для пшениці та кукурудзи. Крім того за період з жовтня 2015 року по травень 2016 року можна сказати, використовуючи статистичний метод, що ризик зміни ціни на пшеницю та кукурудзу знаходився в діапазоні +/- 6 %. Ми встановили це використовуючи звичайну медіанну(різниця між максимальним і мінімальним значення процентної зміни ціни розділили на два). З червня 2016 року ситуація кардинально змінилася, а якщо говорити докладніше, цінові ризики на аналізовані нами сільськогосподарські культури значно зросли більше ніж в два рази, оскільки в процентному відношенні вони склали 15 %. Процентні зміни ціни на пшеницю та кукурудзу з червня по вересень 2016 року зросли, а значить ризики зростають. Пшениця з вересня 2016 року знизилась значно суттєвіше за кукурудзу, отже можемо зробити висновок про те, що якщо виробник приймає рішення про реалізацію своєї продукції і має дилему що обрати пшеницю чи кукурудзу, то залишати кукурудзу менш ризиковано з точки зору ризику зниження цін, але ж з іншої сторони пшениця може принести більше «дивідендів» при зростанні цін.

Управління ризиками зміни ціни на аграрному ринку неможливе без глибокого, своєчасного аналізу. Як правили аналітики на аграрних ринках розрізняють такі основні види аналізу:

Фундаментальний аналіз – дослідження впливу всіх макроекономічних та мікроекономічних факторів на процес формування попиту і пропозиції у майбутньому. Що може суттєво вплинути на формування ціни на аграрну продукцію. Також на треба забувати про погоду і світові баланси на окрему аграрну продукцію, а також споріднені аграрні культури. Вагомим результативним показником балансу агарної культури є безумовно відношення споживання даної культури за рік до її кінцевих залишків. Зрозуміло, що ріст даного показника в динаміці негативно позначається на цінах і вони знижуються. Звичайно раз на раз не приходиться, та з фундаментальної точки зору напрямок руху цін на пряму залежить від даного показника.

Технічний аналіз - прогнозування зміни ціни в майбутньому на основі аналізу зміни ціни у минулому. Даний вид аналізу базується на графічному аналізі історії цін. Для прикладу, використовуючи графік історії цін, можна виокремити певні важливі рівні максимуми та мінімуми.

Кожен виробник аграрної продукції повинен особливу увагу приділяти уникненню цінових ризиків на свою продукцію, будь-то зростання чи зниження ринку. В сучасні динаміці розвитку економіки існують різні методи страхування цінових ризиків і головне не тільки їх знати, а й уміти ефективно використовувати.

УДК 658.8:339

СКЛАДОВІ КОМПЛЕКСУ МАРКЕТИНГУ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Симоненко Євген Олександрович,
магістр з маркетингу
Лишенко Маргарита Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Масштаби діяльності підприємства також впливають як на формування системи ринкового розподілу його продукції, так і на управління нею. При цьому чим більшими є обсяги виробництва окремого виду сільськогосподарської сировини, незалежно від її галузевого розподілу, тим легше знайти підприємству найкоротші канали розподілу продукції для збуту своєї продукції. Пояснюється ця обставина тим, що більші за розмірами, виробничим потенціалом, а отже і масштабами виробництва та реалізації продукції підприємства здатні акумулювати комерційно цікаві товарні партії, які підприємство здатне реалізовувати на більш високих рівнях маркетингової інфраструктури цільового ринку. Останнє істотно змінює структуру каналів розподілу певного виду продукції [3].

Поряд із цим із збільшенням масштабів виробництва перед підприємством відкриваються можливості для використання інструментів біржової торгівлі, проведення форвардних та ф'ючерсних операцій зі своєю продукцією, скорочується довжина каналів розподілу, орієнтованих на експорт, що сприяє розвитку та реалізації експортного потенціалу аграрного підприємства. Суб'єктивні закономірності формування та функціонування систем розподілу продукції підприємства на ринку доцільно поділяти на стереотипні та поведінкові.

Стереотипними закономірностями, зокрема, є торговельні звичаї [1]. Поведінкові закономірності полягають у специфіці прийняття рішень щодо залучення до здійснення збутових операцій зі своєю продукцією тих чи інших посередників. При цьому власники та наймані керівники вітчизняних сільськогосподарських підприємств переважно приймають рішення щодо створення систем розподілу продукції, яка виробляється, в умовах обмеженості інформації та недостатньо раціонально, керуючись при цьому превалюванням одного з намагань або очікувань. Більшість агро- підприємств не переймаються комплексом маркетингу, так як сільськогосподарська продукція буде завжди продаватися, і на цей товар точно знайдеться покупець [3].

Promotion (просування) це елемент комплексу маркетингу, що направлений на стимулювання попиту на продукцію виробника на ринку, де він працює. До елементу входять: торговий персонал, реклама, стимулювання, персональний продаж, виставки, політика відносно торгової марки.

Складова комплексу маркетингу – просування або маркетингові комунікації - є одним із найважливіших засобів. Виділяють чотири основні засоби маркетингових комунікацій це: формування суспільної думки, реклама,

персональний продаж та стимулювання збуту. Реклама в сільськогосподарських підприємствах є не дуже розвиненим способом маркетингових комунікацій, але вона є важливим елементом маркетингової діяльності. Є безліч форм і способів реклами. Найвища ціна є на рекламу на радіо а особливо на телебаченні.

Найбільш підходящим видом реклами є реклама на щитах, тобто бігборди, які знаходяться безпосередньо біля самого підприємства, чи ж при в'їзді в населений пункт де розташоване сільськогосподарське підприємство. Важливою умовою, перед тим як розробляти дизайн, потрібно на сам перед, звернути уваги на те, щоб сама реклама безпосередньо привертала на себе увагу, так як сільськогосподарська продукція є цікавою не для кожного. Вона повинна бути впізнаваною, і зрозумілою [2].

Таким же самими чином можна розмістити рекламу на автомобілях самого підприємства, на стендах вантажних машин, де можна розмістити. Оголошення в місцевих газетах про діяльність підприємства, понесе за собою невелику кількість затрат, і таким чином люди будуть більш поінформовані, це як одна із форм зв'язків з громадськістю. Також доцільно подавати інформацію в спеціалізовані журнали, газети, щотижневики. В статтях потрібно використовувати фото, інформацію про досягнення підприємства що сформує позитивний імідж в потенційних і постійних споживачів.

Досить часто використовують в якості реклами, ярмарки та виставки. Цей метод є досить поширеним, та не несуть за собою великих затрат. Але найбільшою перевагою є те, що сільськогосподарські виробники таким чином можуть показати весь асортимент продукції підприємства, та знайти для себе нових клієнтів, що зацікавляться в продукції [1]. Отже, в першу чергу, сільськогосподарським підприємствам необхідно ретельно вибирати місце та час, проходження виставки чи ярмарку, це дасть можливість отримати максимальний прибуток від участі, то покрити затрати, які були понесені. В рамках роботи виставок проводяться конференції, семінари за напрямками, форуми, прес-конференції, презентації, майстер-класи тощо [4].

Отже можна зробити висновок, що комплекс маркетингу відіграє одну із головних ролей діяльності та забезпеченні ефективного функціонування суб'єктів ринку агропродовольчої продукції. Та, особливу увагу потрібно звернути на те, як саме виробники сільськогосподарської продукції будуть комплексно задовольняти потреби споживачів. Основною задачею маркетингової діяльності є вивчення та гармонізація своєї діяльності до цих потреб.

Список використаних джерел:

1. Данько Ю. І. Проблеми розвитку маркетингової діяльності сільськогосподарських підприємств / Ю. І. Данько // Національний менеджмент організацій : інтеграційний вимір : [Монографія] / [Михайлова Л. І., Турчіна С. Г., Калачевська Л. І. та ін.]. – Суми : Видавництво «Козацький вал», ВАТ «Сумська обласна друкарня», 2010. – 352 с.

2. Заяць Т. А. Управління маркетингом на підприємстві : монографія / Т. А. Заяць, І. О. Тарлопов , О. О. Пилипенко. – Донецьк : Юго-Восток, Лтд, 2006. – 253 с.

3. Макаренко П. М. Збутові стратегії підвищення ефективності розвитку

фермерських господарств регіону / П. М. Макаренко, В. А. Шведюк // Агросвіт. – К., 2014. – Вип. 2. – С. 16-18

4. Соловйов І. О. Агромаркетинг: системна методологія, реалізація концепції : [монографія] / І. О. Соловйов. – Херсон: Олдиплюс, 2010. – 344с.

УДК: 339:338.43

ФОРВАРДНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА Ф'ЮЧЕРСНИХ РИНКАХ

Слободяник Анна Миколаївна,
кандидат економічних наук, ст. викладач,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
м. Київ, Україна

Роль форвардного ціноутворення на ф'ючерсних ринках тісно пов'язана з теорією зберігання. Відношення між фізичними і ф'ючерсними цінами призводить до акумуляції чи декумуляції запасів. Коригування запасів разом з купівлею та продажем ф'ючерсних контрактів асоціюється з ціновою різницею між фізичною та ф'ючерсною ціною.

Через функціональний взаємозв'язок між фізичною та ф'ючерсною ціною для сировинних товарів здатних до довгострокового зберігання, обидві ціни в рівній мірі відображують дійсні очікування щодо майбутньої спотової ціни, адже вони містять і відображують одну й ту ж саму інформацію. Ф'ючерсна ціна є премією чи знижкою до відповідної спотової ціни, через те що включає в себе вартість зберігання. Спотова і ф'ючерсна ціни є раціонально сформованими цінами, що мають відношення до конкретно визначеної дати поставки, а очікування інтегрують в них часову сукупність цінових котирувань.

Із введенням ф'ючерсних контрактів на нестабільні в постачанні товари (наприклад картопля) та товари, що не належать до матеріально-технічних запасів (наприклад худоба чи короткострокові фінансові інструменти), функція форвардного ціноутворення особливо важлива. Для цих видів товарів ф'ючерсний ринок не виконує ролі розподілення. Однак, через механізм пошуку, ф'ючерсні ціни для товарів короткострокового зберігання є корисним інструментом прогнозування майбутніх спотових цін. Загальною моделлю для визначення можливості форвардного ціноутворення є:

$$S_t = \alpha + \beta F_{t-i} + e_{T,}$$

де S_t це спотова ціна поставки (чи ф'ючерсна ціна за відсутності базису),

F_{t-i} це ф'ючерсна ціна за і місяців до настання контрактних зобов'язань, а e_T це випадкова похибка.

Для ефективного форвардного ціноутворення на ринку ми припускаємо, що $\alpha = 0$ та $\beta = 1$ в емпіричному тесті. Слід звернути увагу, що Мартін і Гарсіа доводять, що якщо $\beta \neq 1$, то тест для $\alpha=0$ не підходить, але більшість вчених не поділяють такої думки [1].

Прийняття даної гіпотези означає, що ф'ючерсна ціна є незсуненим

предиктором майбутньої спотової ціни. Результати цієї моделі виявилися досить змішаними на каві, сої, кукурудзі, ВРХ, свинях, вовні та по лондонським контрактам на метал. Звертаючись до даних досліджень, Барі Госс вказує, що контракти на переривчасті в постачанні товари і товари, що не належать до матеріально-технічних запасів дуже часто не задовольняють вимогам моделі, що означає, що ф'ючерсні ціни не є незсуненими предикторами [2]. Сировинні товари довгострокового зберігання ніколи не заперечують дану гіпотезу. Госс зазначає, що відсутність товару на ринку може призвести до розривів в інформаційному потоці чи збільшити похибку в очікуваннях через брак тісних зв'язків між спотовими та ф'ючерсними цінами[3].

Згадана модель не є точним тестом на ефективність форвардного ціноутворення тому що невідомо, чи похибки пов'язані із дисбалансами ринку, чи то із надходженням нової інформації. Нова інформація про умови що мають вплив на попит і пропозицію можуть призвести до цінових змін, і ф'ючерсний ринок відреагує на них швидко та ефективно, але загальна модель не може врахувати надходження такого роду інформації. Модель не може виміряти вплив новин на зміну ціни, також вона не може передбачити поведінку трейдерів.

Концепція премії за ризик на ф'ючерсних ринках традиційно відноситься до пошуку нахильних ф'ючерсних цін, до відповідної очікуваної майбутньої ф'ючерсної ціни. Нахил це є систематична різниця між двома цінами. Концепція премії за ризик або нахилу виникла із створенням механізмів трансферу ризику від хеджерів до спекулянтів.

Останнім часом в експертному середовищі поширена думка, що ф'ючерсний ринок виступає диверсифікуючою альтернативою, ризик є більш наслідком цінових змін а ніж вкладом ф'ючерсного контракту в диверсифіковане портфоліо. Загальною практикою стала оцінка ризику вимірюванням ступеня кореляції ф'ючерсних контрактів з іншими активами в портфоліо. Це є прямим наслідком фінансової теорії у її частині щодо оптимального хеджування і цінової моделі капітальних активів. Розглянемо спочатку традиційну точку зору на ринок.

Порівняно із оцінюванням відношення ф'ючерсної ціни до спотової ціни та вартості зберігання, та вимірювання ризикованості через цінові зміни в ситуації з ізольованими ринками, існує альтернативний підхід, яким є цінова модель ф'ючерсних контрактів в стані рівноваги на ринку з великим капіталом. Через розширення низки фінансових інструментів, що аналізуються, для включення основи всього ринку капіталу, ці моделі абстрагуються від характеристик, які властиві конкретним ф'ючерсним ринкам. Ф'ючерсні ринки відносяться до більш загального ринку фінансових активів.

Ефективний ринок містить необхідну неточність, яка є ціновою зміною у відповідь на нову інформацію. Це допустима помилка. Всі інші неточності крім цієї, називаються спекулятивними помилками, які можуть витікати з неадекватних оцінок трейдерів чи з неконкурентного ринкового середовища. Цінові зміни від таких помилок можна передбачити. Непередбачувані цінові зміни будуть вказувати на неефективність ринку.

Список використаної літератури:

1. Martin L.R. and Garcia P., The Price Forecasting Performance of Futures Markets for Live Cattle and Hogs: A Disaggregated Analysis", American Journal of Agricultural Economics 63 (1981) : 209-215

2. Goss B.A., «The Forward Pricing Function of the London Metal Exchange», Applied Economics 13 (1981) : 133-150

3. Kahl K.H. and Tomek W.G., "Forward-Pricing Models for Futures Markets, Some Statistical and Interpretive Issues", Food research Institute Studies 20 (1986) : 71-85.

СЕКЦІЯ 7

СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

Дорофєєв Олександр Вікторович, кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри
Бойко Оксана Сергіївна,
ЗВО ОКР «Бакалавр» Напрям підготовки «Облік і аудит», Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Уперше термін «інновація» був ужитий на початку ХХ століття засновником теорії інновацій і інноваційного розвитку Й. Шумпетером [3], який розглядав інновації й інноваційну діяльність як рушійні сили економічного розвитку. Інновація, за Й. Шумпетером, – це втілення в життя нової комбінації ресурсів (продуктивних сил), що здатна задовольняти нові потреби.

Й. Шумпетер виділяв п’ять типів інновацій:

1) новий або вдосконалений продукт;
2) новий метод виробництва;
3) новий ринок збуту;
4) нові методи управління (організаційні форми);
5) нова сировина, матеріали чи комплектуючі.

Він вважав, що основним механізмом розвитку економіки є конкуренція, заснована на інноваціях, яка призводить до "творчого руйнування" вже сформованих галузей і ринків, а також творчість людини, новатора-підприємця, здатного втілити нові ідеї в ефективні економічні рішення [1, с. 9].

У сучасних економічних умовах одним з основним факторів забезпечення конкурентоспроможності національних економік і окремих підприємств є інновації і інноваційна діяльність, що потребує застосування специфічних методів, принципів, прийомів, засобів підготовки і реалізації інноваційних змін. Вони знаходять своє втілення в інноваційному менеджменті, який розглядається одночасно: як наука та мистецтво управління інноваціями, як вид діяльності та процес прийняття інноваційних рішень, як інструментарій управління інноваціями [1, с. 16].

«Інноваційний менеджмент» (порівняно нове поняття в науково-управлінському середовищі) являє собою самостійну галузь управлінської науки та професіональної діяльності, яка спрямована на формування й забезпечення умов інноваційного розвитку будь-якої організації [2, с. 8].

Мета інноваційного менеджменту – управління розробкою та впровадженням таких інновацій, які б забезпечували сталий розвиток організації, її економічну стійкість, міцні конкурентні пропозиції на ринку і, врешті-решт, - отримання організацією якомога більшого економічного прибутку від інноваційної діяльності.

Реалізація функцій інноваційного менеджменту відбувається на основі постійного обміну інформацією між організацією й її зовнішнім макро-

(економічна, соціальна, політична, демографічна, екологічна, техніко-технологічна та ін. складові) і мікросередовищем (споживачі, постачальники, торговельні та збутові посередники, конкуренти, фінансово-кредитні установи, ЗМІ, органи місцевої влади, місцеве населення і т.п.). Умови зовнішнього середовища, у свою чергу, визначаються динамікою процесів, що відбуваються, характер цих процесів носить ймовірнісний характер.

Інноваційний менеджмент не можна розглядати відокремлено від стратегічного менеджменту, оскільки рішення про створення і впровадження інновацій відносять до стратегічних. Значна увага в інноваційному менеджменті приділяється розробці стратегій інноваційної діяльності та заходам, що їх реалізують. Вони складають основу стратегії підприємства чи установи і визначають її подальший розвиток [1, с. 20].

Центральним суб'єктом процесів інноваційного менеджменту є людина, тому роль людського фактору як сукупності духовних, інтелектуальних, соціальних, фізичних якостей та можливостей людей, що проявляється в процесі суспільного виду діяльності, значно зростає. А тому інноваційний менеджмент передбачає зміни ролі людського фактору, зокрема через підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації персоналу.

Таким чином, інноваційний менеджмент – це сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових засобів, методів і форм управління інноваційною діяльністю конкретного об'єкта управління з метою одержання найоптимальнішим шляхом економічних результатів цієї діяльності. Інноваційний менеджмент націлений на забезпечення ефективного здійснення інноваційного процесу в організації, з метою створення умов для підвищення її конкурентоспроможності на ринку в довгостроковій перспективі.

Можемо зробити висновок, що для ефективного розвитку інноваційного менеджменту в Україні, для вирішення його проблем потрібен системний підхід на рівні держави, який необхідно починати з визначення пріоритетів інноваційного розвитку та вдосконалення наявної нормативно-правової бази, у якій повинна бути приділена увага удосконаленню механізму підтримки економічних суб'єктів, діяльність яких базується на принципах інноваційності.

Список використаних джерел:

1. *Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент* [Текст] : *підручник* / С. *М. Ілляшенко*. – Суми : ВТД – Університетська книга. – 2010. – 334 с.

2. *Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент*: Навчальний посібник. 2-ге видання. – К. : Центр учбової літератури, – *2010*.

3. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер ; пер. с англ. – М. : Прогресс, – 1992. – 456 с.

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Дорофєєв Олександр Вікторович,
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри менеджменту,
Момот Ірина Олегівна,
ЗВО напрям підготовки «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Сучасне життя в Україні позначене докорінними політичними, соціально-культурними, економічними змінами у всіх сферах. Складні умови господарювання, зміни в техніці і технологіях, зростаючі вимоги споживачів вимагають від сучасних менеджерів всіх рівнів управління. Нових знань та навичок, які б відповідали вимогам часу.

Вагомий внесок у розвиток теоретичних основ трактування сутності менеджменту персоналу здійснили ряд вчених, зокрема: Балабанова Л. В. та Сардак О. В. вважають, що управління персоналом – процес планування, підбору, підготовки, оцінки, навчання та мотивації персоналу, спрямований на ефективне його використання та досягнення цілей підприємства і працівників [1, с. 336]. У свою чергу Л. І. Михайлова вважає, що під управлінням персоналом необхідно розуміти сукупність усіх управлінських рішень та видів діяльності, що безпосередньо пов’язані з організацією впливу на людей, які працюють на підприємстві чи в установі [2, с. 158].

Менеджмент, як відомо, є безперервним соціально-економічним та організаційно-технологічним процесом, що здійснюється за допомогою різноманітних методів, підходів і засобів для досягнення визначених економічних, наукових, соціальних або інших результатів. Основними чинниками, які впливають на зміну практики менеджменту, стали стійка глобалізація і високі темпи зростання ІТ - технологій.

Не зважаючи на те, що теоретичний і практичний базиси управління персоналом творилися науковцями світу впродовж майже всього існування людства, процес формування в самостійну відокремлену науку прийшовся на ХХ ст. і завершився у 60-70-ті роки. Управління персоналом впродовж тривалого часу розвивалося до остаточного формування в окрему науку в межах наук, пов’язаних з діяльністю, головним чином, комерційних організацій, а також структур державного та муніципального управління [3].

Підходи до управління персоналом постійно еволюціонують і наразі виділяють такі:

1) економічний підхід (в його межах виділяють концепцію управління трудовими ресурсами);

2) органічний підхід (в його межах виділяють відразу дві концепції: «управління персоналом» і «управління людськими ресурсами»).

3) гуманістичний підхід (в його межах виділяють концепцію «управління людиною»).

Значною мірою на процес управління розвитком персоналу впливає впровадження у виробничий процес складних наукоємних технологій, що у свою чергу зумовлює необхідність удосконалення знань, умінь та навичок працівників, а отже – налагодження систем безперервного навчання та мотивації персоналу.

Інформація в менеджменті є важливим ресурсом – вона дозволяє правильно орієнтуватись у конкурентному середовищі, яке постійно змінюється, прогнозувати і аналізувати його, планувати найбільш доцільні управлінські дії, організовувати і контролювати їх виконання обліковувати, розраховувати тощо. Найпоширенішою формою представлення інформації у сфері менеджменту є документ. Документаційне забезпечення менеджменту включає процес документування управлінських дій з метою прийняття найбільш ефективних рішень [1, с. 342].

Одним із організаційних чинників менеджменту персоналу є організаційна структура управління підприємством. Залежно від стану зовнішнього середовища, розміру суб'єкта господарювання, специфіки його діяльності, керівництво підприємства може обрати один із різноманітних типів організаційної структури, відповідно до якого формується індивідуальна стратегія управління персоналом. Між стратегією розвитку персоналу та загальною стратегією підприємства обов'язково повинен існувати тісний взаємозв'язок, який може носити двосторонній характер [2, с. 164].

Отже, управління розвитком персоналу повинно розкривати приховані знання персоналу, розширювати межі цих знань, змінювати відносини між людьми і, тим самим, збільшувати людський капітал, який сьогодні є найціннішим ресурсом організацій, визначати рівень його конкурентоспроможності і забезпечувати зростання показників продуктивності праці.

Список використаних джерел

1. Балабанова Л. В. Управління персоналом: [підручник] / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 468 с.

2. Михайлова Л. І. Управління персоналом: [навч. посіб.] / Л. І. Михайлова. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 248 с.

3. Никифоренко В. Г. Оновлення підходів до системного управління розвитком людських ресурсів / В. Г. Никифоренко // Соціально-трудові відносини: теорія та практика. – 2014. – № 2. – С. 150-156.

УДК: 338.43.009.12

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Кійко Сергій Іванович,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр»
Спеціальність «Менеджмент»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Основною характеристикою підприємства, з точки зору, конкурентної боротьби є його конкурентоспроможність. Вона визначає життєздатність підприємства, результати його виробничо-збутової діяльності в умовах ринкової конкуренції. Конкуренція примушує підприємства всіх форм власності постійно відслідковувати зміни попиту та пропозиції, вартості матеріальних ресурсів, зменшувати витрати на виробництво, покращувати якість своєї продукції та послуг, що реалізуються на ринку, підвищувати свою конкурентоспроможність [1].

Першочерговим етапом розробки заходів, направлених на підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств у цілому та фермерських господарств зокрема, є оцінка її поточного рівня.

Об'єктивна оцінка сільськогосподарським підприємством своїх конкурентних позицій на ринку – необхідна умова для їх посилення. Керівництво підприємства повинно регулярно здійснювати аналіз його діяльності, застосовуючи систему критеріїв і показників конкурентоспроможності.

Розрахунок критеріїв і коефіцієнта конкурентоспроможності підприємства проводиться за формулою середньозваженої арифметичної.

Коефіцієнт конкурентоспроможності підприємства ($К_{КП}$) розраховується за формулою:

$$К_{КП} = 0{,}15Е_В + 0{,}29Ф_П + 0{,}23Е_З + 0{,}33К_Т, \quad (1)$$

де $Е_В$ – значення критерію ефективності виробничої діяльності підприємства;

$Ф_П$ – значення критерію фінансового стан підприємства;

$Е_З$ – значення критерію ефективності організації збуту і просування товару на ринку;

$К_Т$ – значення критерію конкурентоспроможності товару;

0,15; 0,29; 0,23; 0,33 – коефіцієнти вагомості критеріїв.

Критерії ефективності виробничої діяльності ($Е_В$) розраховується за формулою:

$$Е_В = 0{,}31В + 0{,}19Ф + 0{,}40Р_П + 0{,}10П, \quad (2)$$

де В – відносний показник витрат виробництва на одиницю продукції;

Ф – відносний показник фондовіддачі;

$Р_П$ – відносний показник рентабельності продукції;

П – відносний показник продуктивності праці;

0,31; 0,19; 0,40; 0,10 – коефіцієнти вагомості показників.

Критерії фінансового стану діяльності підприємства ($Ф_П$) розраховується за формулою:

$$Ф_П = 0{,}29К_А + 0{,}20К_П + 0{,}36К_Л + 0{,}15К_{ОБ}, \quad (3)$$

де $К_А$ – відносний показник автономії підприємства;

$К_П$ – відносний показник платоспроможності підприємства;

$К_Л$ – відносний показник ліквідності підприємства;

$К_{ОБ}$ – відносний показник оборотності оборотних коштів;

0,29; 0,20; 0,36; 0,15 – коефіцієнти ваговитості показників.

$$Е_З = 0{,}37Р_П + 0{,}29К_{ЗАТ} + 0{,}21К_{ЗАВ} + 0{,}14К_Р, \quad (4)$$

де $Е_З$ – критерій ефективності організації збуту і просування товару;

$Р_П$ – відносний показник рентабельності продажів;

$К_{ЗАТ}$ – відносний показник затовареності готовою продукцією;

$К_{ЗАВ}$ – відносний показник завантаження виробничих потужностей;

$К_Р$ – відносний показник ефективності реклами і засобів стимулювання збуту;

0,37; 0,29; 0,21; 0,14 – коефіцієнти ваговитості показників.

Критерій конкурентоспроможності товару ($К_{КТ}$) розраховується як співвідношення якості товару до його ціни споживання [2].

Результати оцінки конкурентоспроможності є підставою для аналізу причин несприятливих тенденцій в її рівні та динаміці, а також при обробці коригуючих заходів, у формуванні конкурентної стратегії аграрного підприємства.

Список використаних джерел:

1. Кадирус І. Г. Конкурентоспроможність підприємства та фактори, що на неї впливають / І. Г. Кадирус // Ефективна економіка. – 2014. – № 5 [Електронний ресурс] / economy.nayka.com.ua. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3390.

2. Чайникова Л. Н. Конкурентоспособность предприятия / Л. Н. Чайникова, В. Н. Чайников . – Тамбов : Изд-во ТГТУ, 2007.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Дорофєєв Олександр Вікторович.

УДК 658:666.9

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Нікітенко Лілія Владиславівна,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр»
спеціальності «Менеджмент»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

У економічній літературі представлено багато різних поглядів і підходів до визначення категорії «ефективність», однак суть її можна розкрити наступним чином – це відносний показник, що характеризує зв'язок між ресурсами (витратами) і отриманим ефектом.

Найчастіше для визначення ефективності підприємства використовуються витратний і ресурсний підходи. Витратний підхід націлений на характеристику ефекту діяльності підприємства, одержуваного з кожної одиниці сукупних витрат. Ресурсний підхід покликаний характеризувати ефективність використання всіх видів ресурсів, якими володіє підприємство. Він відображає результат діяльності підприємства на одиницю наявних ресурсів.

Застосування одного з підходів до визначення ефективності підприємства тісно пов'язане з вибором критеріїв ефективності. При визначенні ефективності підприємства недостатньо одного загального критерія, оскільки більшість економічних систем характеризуються складністю з безліччю ієрархічних підсистем, які носять багатоцільовий характер, а тому не вміщуються в рамки одноцільової моделі [2].

Для розвитку підприємств необхідним є усвідомлення того, що ефективність їх діяльності може бути керованою. Особливо це актуально в умовах фінансової та економічної кризи. На жаль, в умовах стабільного розвитку не було розроблено механізму управління ефективністю підприємств. Саме тому, на сьогоднішній день, актуальним питанням є створення методологічної основи управління ефективністю підприємств аграрного сектора економіки.

У вітчизняній літературі аналіз ефективності підприємства ототожнюється з оцінкою його економічної ефективності і обмежується розрахунком відповідних фінансово-економічних показників. Що стосується зарубіжної теорії аналізу ефективності підприємства, то існує основних п'ять концепції управління ефективністю діяльності підприємства. На відміну від вітчизняної теорії, зарубіжна теорія оцінки ефективності діяльності підприємства не обмежується розрахунком тільки фінансових показників. Ефективність вимірюється з точки зору, як матеріальних, так і нематеріальних активів. Саме тому, використання зарубіжного досвіду управління ефективністю є актуальним питанням на сьогоднішній день.

Сьогодні для здійснення ефективного управління у вітчизняних підприємств з'явилася можливість використовувати зарубіжні моделі управління, в тому числі моделі збалансованої системи показників. Однак використання ЗСП без відповідної адаптації до умов української економіки, як правило, не тільки не приносить бажаних результатів, але навіть часто завдає шкоди підприємствам.

Для практичного застосування на українських підприємствах ідей ЗСП необхідно:

– розробити систему показників виходячи з їх функціонального призначення, практичної можливості визначення оптимальних значень показників та відповідності реальної можливості досягнення цих значень;

– полегшити і спростити модель для більшої ймовірності впровадження та зручності користування на українських підприємствах.

При цьому застосування збалансованої системи показників не повинно замикатися на рівні підприємства. Удосконалення управління ефективністю підприємств аграрного сектора економіки є серйозним резервом зростання української економіки в цілому. Цей резерв може бути задіяний, якщо управління стане настільки ж багаторівневим, як і сама економіка.

Збалансовану систему показників окремих підприємств необхідно інтегрувати в цілісну систему, що включає ЗСП галузі, регіону і країни. При цьому ці останні ЗСП повинні не просто виходити за допомогою агрегування показників мікрорівня, але володіти деякими новими якостями, відображати системні властивості економіки [1].

Таким чином, у країні повинна бути створена централізована, комплексна збалансована система показників на рівні не тільки підприємств, а й макроекономічних комплексів. При цьому планування своєї діяльності підприємства повинні вести самостійно, і контролювати виконання прийнятих рішень теж доведеться їм самим.

Список використаних джерел:

1. Маргания К. Р. Совершенствование системы управления эффективностью предприятий реального сектора экономики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (по отраслям и сферам деятельности)» / К. Р. Маргания. – М., 2009. – 27 с.

2. Троянова Е. Н. Совершенствование методов управления эффективно-стью деятельности предприятия : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (15 – экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами (промышленность))» / Е. Н. Троянова. – Саратов, 2010. – 28 с.

Науковий керівник – к.е.н., доцент Дорофєєв Олександр Вікторович.

УДК 331.1:631.11

ЗАХОДИ ПОЛІПШЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПРАЦІ

Чепурко Олена Вікторівна,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр»
спеціальності «Менеджмент»,
Дорофєєв Олександр Вікторович,
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри менеджменту,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Робоче місце – це зона трудової діяльності одного або декількох виконавців, оснащена необхідними засобами для виконання посадових обов'язків. Організація робочого місця – це система заходів щодо оснащення робочого місця засобами і предметами праці, а також їх функціонального розміщення. Раціональна організація робочих місць керівників передбачає правильне їх планування, укомплектування меблями та необхідними засобами оргтехніки, канцелярським приладдям і різними допоміжними пристроями.

Правильно організоване робоче місце відіграє важливу роль для успішного здійснення трудової діяльності, так як саме на робочому місці протікає велика частина часу керівника. Тому серйозно підійти до питання організації свого робочого місця повинен кожен керівник: від менеджера нижчої ланки до директора великого підприємства.

Науковий підхід при організації робочого місця вимагає спочатку певних одноразових витрат, але в майбутньому це дозволить керівникові заощадити свій час і зберегти здоров'я.

Раціональна організація робочого місця і створення найкращих умов праці для працівників управління включають наступний комплекс основних проблем:

– планування робочих приміщень на основі вивчення та аналізу технології виконання основних і найбільш масових видів робіт і потоків інформації на підприємстві або в установі;

– розміщення меблів і устаткування на робочих місцях виходячи з функцій і складу робіт, що виконуються кожним працівником, і максимального зниження фізичних зусиль при виконанні робіт;

– ефективне використання робочих площ з урахуванням вимог робочого процесу, експлуатаційних характеристик обладнання та оптимальних умов праці.

Особливістю праці керівника є велика питома вага розумових (творчих і логічних) операцій. Цим в значній мірі визначаються вимоги до організації та обладнання робочих місць, а також до умов праці керівника. На підвищенні продуктивності праці сприятливо позначаються шумовий, температурний і вологісний режими, хороше освітлення, раціонально організоване і обладнане робоче місце, оснащене сучасними засобами офісної та обчислювальної

техніки. Забезпечення робочого місця необхідною оргтехнікою дозволяє прискорити процес прийняття рішень, підготовки службових записок, звітів, звільняє керівника від непотрібної, часто дуже трудомісткої роботи [2].

У підприємствах і досі існує практика проведення щоденних оперативних нарядів на центральній садибі, на які викликаються спеціалісти господарства, керуючі відділками та бригадири виробничих бригад, керівники різних служб, на що витрачається багато часу. Якщо порівняти фактичні дані про затрати робочого часу з розробленими нормативами, то можна зробити висновок, що керівники витрачають зайвий час на збирання інформації, роботу з кореспонденцією, на підготовку ділових листів, наказів тощо через відсутність на багатьох підприємствах кваліфікованих секретарів.

Апарат управління нераціонально використовує час на контроль за ходом виробничих процесів, спостерігається дублювання і неузгодженість у роботі при здійсненні цієї функції. Нерідко контроль використовують як перевірку з метою виявлення недоліків.

Деякі працівники апарату управління мало часу відводять на аналіз економічних показників роботи підприємства. Вивчення бюджету робочого часу спеціалістів показало, що 19 % з них зовсім не займаються економічним аналізом господарської діяльності, 37 % – виділяють на це тільки 2 год. і 19% – більш як 5 год. на тиждень.

У бюджеті робочого часу керівників і спеціалістів багато часу витрачається на участь у зборах, засіданнях, нарадах та ін. За допомогою цих заходів досягається координація планів, забезпечується централізована передача інформації, розширюються знання управлінських кадрів і підвищується їх кваліфікація з окремих питань. При цьому працівники залучаються до безпосереднього управління справами колгоспів і радгоспів. Водночас це дає змогу уникнути багатьох недоліків індивідуальної діяльності: обмеженості розумових можливостей індивідуума, повільності процесу сприйняття інформації і мислення, суб'єктивності індивідуального мислення, пристосовницького конформізму тощо [1].

Спостереження показують, що поширена думка про труднощі проведення загальних зборів є перебільшеною. На регулярність їх проведення великою мірою впливає суб'єктивний фактор – досвід керівника, тривалість перебування його на посаді директора, стиль керівництва. Слід суворо додержувати статутних вимог щодо регулярності проведення зборів акціонерів і зборів робітників та службовців. Доцільно регламентувати періодичність роботи колегіальних органів управління, а також різних нарад. Нині в підприємстві наради проводять нерегулярно: 1-2 рази на місяць.

Таким чином, запровадження основних постулатів наукової організації діяльності управлінського персоналу призведе до підвищення показників його результативності у сільськогосподарських підприємствах.

Список використаних джерел:

1. Балабанова Л. В. Організація праці менеджера [Підручник] / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак. – К.: «Професіонал», 2007. – 416 с.

2. Рабочее место руководителя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://helpiks.org/1-24508.html

УПРАВЛІНСЬКІ МОДЕЛІ В СУЧАСНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Чигрин Яна Володимирівна,
ЗВО напряму підготовки «Облік і аудит»
СВО «Бакалавр»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

Кожен керівник для управляння своїм об’єктом обирає управлінські стратегії, технології використання та ціль. Управлінська модель розкриває основні особливості системи управління, показує реальні характеристики об’єкта та допомагає відтворювати його дії та процеси. Більшість експериментів трудно або неможливо провести в реальному житті, для цього і застосовують управлінську модель. За допомогою управлінської моделі можливо спрощувати проблему, що підвищує якість стратегії управління, вибраної керівником.

Сучасні управлінські моделі складаються: із цільових установок; взаємозалежних частин, діяльність яких впливає на кінцевий результат; взаємодіють із зовнішнім оточенням, з якого у систему надходять необхідні для виробничої діяльності фактори виробництва (входи) та в якому реалізуються і використовуються результати виробництва (виходи) - продукція, роботи, послуги; здійснюють діяльність, спрямовану на задоволення потреб суспільства; реагує на зміни зовнішнього середовища; має характерне для складних систем поєднання властивостей цілісності та відокремленості, які певним чином впливають на функціонування і розвиток підприємства.

Модель – це певний умовний образ об’єкта дослідження, котрий замінює останній і перебуває з ним у такій відповідності, яка дозволяє отримати нове знання. Модель будується для того, щоб відобразити характеристики об’єкта (елементи, взаємозв’язки, структурні та функціональні властивості), суттєві з точки зору мети дослідження. [1, с. 29]

Механістична модель організації (її також називають моделлю раціональної бюрократії) дозволяє встановити техніко-економічні зв’язки та залежності різних факторів виробництва, і це становить її сильну сторону.

Модель кількісного і та якісного приросту організації. Обов’язкове збереження позицій, що досягнені та іх зміцнення. Виділення ключових факторів успішності та їх пріоритетна підтримка. Жорстке контролювання режиму виконання комплексу робіт.

У Проблемній моделі цілі організації встановлюються залежно від проблем, що виникають. Структура організації визначається характером проблем. Розвиток організації концентрується на реалізації змін, які забезпечують вирішення проблем.

Процесна модель – організація розглядається як потік складових процесів

виробництва, пов'язаних циклами розвитку і деградації. Розвиток організації як процес збереження можливий з урахуванням взаємозв'язку внутрішнього і зовнішнього середовища. Сучасна організаційна модель передбачає автономію, свободу і відповідальність. Вихід системи замикається із входом і вона переходить у стан саморозвитку.

У теорії систем менеджмент зорієнтований на стратегічне управління, а критерієм ефективності виступає системна доцільність, яка оцінює здатність організації до саморегулювання, самоорганізації і досягнення цілей при зміні зовнішніх умов. Підприємницька модель, яка ґрунтується на уявленні про підприємство, як сферу реалізації підприємницької ініціативи та наявних у підприємця, або доступних для залучення ресурсів.

Отже, жодна організація не використовує у своїй діяльності лише одну конкретну модель. Основою створення узагальненої моделі управління має бути концепція організації як єдиний цілісний економічний суб'єкт, який поєднує у часі та просторі різні соціально-економічні процеси та отримує ефект шляхом використання системних мультиплікативних ефектів.

Список використаних джерел:

1. Діденко В.М. Менеджмент : [підручник] // В. М. Діденко – К.: Кондор, 2008. – 584 с.

2. Королев Ю.Б. Менеджмент в АПК: [підручник] // Ю.Б. Королев, В. Д. Коротнев, Г. Н. Кочетова – М. : Колос С, 2007. – 424 с.

СЕКЦІЯ 5. ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

УДК 336.774.3

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

Сосницький Віктор Петрович,
СВО «Магістр»
Полтавська державна аграрна академія

Основним джерелом доходів банків є отримання прибутку від здійснення кредитних операцій. У зв'язку із цим, головною проблемою, яка сьогодні стоїть перед менеджментом банків, є ефективне формування кредитного портфеля банку. Неефективне його формування приводить до підвищення ризиків здійснення кредитних операцій, а це, у свою чергу, веде до збитків та втрати вкладених ресурсів.

Банківський портфель в економічній літературі визначається як сукупність активів і пасивів банку, що відповідно складається з портфеля активних та портфеля пасивних операцій. Здійснення активних операцій банківськими установами є найважливішим джерелом отримання прибутку, адже саме вони приносять банку більше 90 % загального доходу. Таким чином,

кредитні операції становлять більшу частину банківського портфеля активних операцій та є цілісним об'єктом управління, який характеризується специфічними його особливостями [5].

Різні вчені по-різному трактують визначення кредитного портфелю, серед них:

− Ю. Бугель визначає кредитний портфель як набір кредитних інструментів для досягнення встановлених цілей [1];

− В. Вовк – сукупність відповідних економічних відносин між кредитором і позичальником з приводу поворотного руху вартості [2];

− А. Пашков – сукупність коштів, які розміщуються у вигляді зобов'язань (міжбанківські кредити, кредити юридичним особам, кредити фізичним особам) [3].

Основними завданнями формування кредитного портфеля є:

− високий темп очікуваного доходу в довгостроковій перспективі;

− мінімізація рівня ризиків кредитного портфеля;

− дотримання необхідної ліквідності кредитного портфеля.

Кредитний портфель взаємозв'язує три головні аспекти банківської діяльності – дохідність, ризик та ліквідність.

Процес формування кредитного портфеля банком визначають у три етапи:

І етап – визначення загальних положень і цілей кредитної політики, створення апарату управління кредитними операціями;

ІІ етап – відбір конкретних об'єктів кредитування для включення їх у кредитний портфель;

ІІІ етап – аналіз стану кредитного портфеля та оперативне управління виявленими відхиленнями від оптимального стану [6].

Залежно від мети банківська установа формує кредитний портфель певного типу. Типи кредитного портфеля являє собою характеристику портфеля, що базується на співвідношенні прибутку та ризику [4]. Основні типи кредитного портфеля наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Типи кредитного портфеля

Типи портфеля	Характеристика
Портфель доходу	Портфель орієнтовано на кредити, що забезпечують стабільний дохід, отримання якого характеризується мінімальними ризиками та постійною своєчасною виплатою відсотків
Портфель ризику	Портфель складається переважно з кредитів із високим рівнем ризику
Збалансований портфель	Портфель являє собою раціональне поєднання кредитів різного типу, як високо ризикованих так і кредитів із низьким рівнем ризику

Отже, під час формування оптимального кредитного портфеля необхідно ставити за мету реалізацію розробленої кредитної політики шляхом підбору найбільш ефективних і надійних кредитних вкладень. Постійний аналіз кредитного портфеля надає змогу вибрати раціональний варіант розміщення ресурсів, напрями кредитної політики банку, знизити ризик шляхом

диверсифікації кредитних вкладень, прийняти рішення щодо доцільності надання позики клієнтам.

Список використаних джерел:

1. Бугель Ю. Аналіз якості структури кредитного портфеля комерційних банків в ринкових умовах господарювання / Ю. Бугель // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє : збірник наукових праць. – Тернопіль : Економічна думка, 2011. – Вип. 11. – С. 51 – 57.

2. Вовк В. Кредитування і контроль : [навч. посібник] / В. Вовк, О. Хмеленко. – К. : Знання, 2008. – 463 с.

3. Пашков А. Оцінка якості кредитного портфеля / А. Пашков // Фінансовий простір. – 2011. – № 2(18). – С. 14 – 21.

4. Литовченко О. Сутність кредитного портфеля банку, його функції та склад / О. Литовченко, І. Глущенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rusnauka.com/21_TSN_2015/Economics.

5. Говоруха С. Підходи до визначення поняття «кредитний портфель» та аналіз його характеристик / С. Говоруха // Вісник Львівського університету. – 2012. – Вип. 39. – С. 125 – 127.

Науковий керівник – старший викладач Лихопій Вікторія Іванівна.

СЕКЦІЯ 3.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

РЕМОНТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА

Лисенко Б. Р.,
Здобувач вищої освіти СВО «Магістр»,
спеціальність «Облік і оподаткування»
Мокієнко Тетяна Володимирівна,
к.е.н., доцент, доцент
кафедри бухгалтерського обліку
Прийдак Тетяна Борисівна,
к.е.н., ст. викладач кафедри
бухгалтерського обліку

Одним з найбільш ефективних способів відновлення та підвищення рівня споживчих властивостей і працездатності основних засобів є ремонти, поліпшення та інші види вдосконалення об’єктів необоротних активів підприємства, яке пов’язано із значно меншими інвестиційними витратами порівняно з новим будівництвом та придбанням нового, більш продуктивного обладнання на заміну зношеного. Наразі ремонтні роботи виділилися в окрему галузь суспільного виробництва й відрізняються від інших робіт тим, що в процесі них відбувається відновлення або заміна окремих елементів об’єкта основного засобу.

Ремонт основних засобів потрібен для того, щоб підтримувати їх у робочому стані а також, щоб зменшити їх знос. Об'єктами ремонтів є засоби праці виробничої сфери і сфери обігу, предмети невиробничої сфери та особистого споживання. Завдяки ремонту основні засоби підтримуються в працездатному стані, шляхом відновлення їх справності або заміни зношених частин.

В економічній літературі виділяють: поточний, середній, капітальний ремонти. Поточний ремонт полягає в підтримці основних засобів у працездатному виді шляхом проведення регулярних ремонтно-профілактичних операцій для усунення невеликих пошкоджень і попередження прогресуючого фізичного зносу. Середній ремонт – забезпечує нормальний стан основного засобу між капітальним ремонтам. Капітальний ремонт полягає у відшкодуванні фізичного зносу основних засобів та максимальному відновленні їх первісних параметрів, який здійснюється з періодичністю проведення більше одного року. У бухгалтерському обліку відповідно до пункту 15 П(С)БО 7 «Основні засоби» витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані включаються до складу витрат періоду в залежності від того яку галузь обслуговує об'єкт, який ремонтується [5].

Порядок відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку з поточного та капітального ремонтів і експлуатаційних витрат на утримання й обслуговування наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Облік витрат на поточний та капітальний ремонт і модернізацію основних засобів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
Підрядний спосіб			
Роботи з модернізації об'єкта прийнято за актом, а їх вартість зарахована до складу капітальних витрат	152	631	12 000
Нараховано податковий кредит з ПДВ	641	631	2400
Виконання поточних ремонтних робіт прийнято за актом, а їх вартість зараховано до складу витрат звітного періоду	23 91 92 93	631 631 631 631	2500 2000 2300 1200
Нараховано податковий кредит з ПДВ	641	631	1600
Сплачено підрядчикам за виконані роботи	631	311	24 000
Капітальні витрати (на ремонт і модернізацію зараховуються на збільшення первісної вартості об'єкта	10	152	12 000
Господарський спосіб			
Відображення витрат на поточний ремонт основних засобів, що виконується ремонтною бригадою або ремонтним цехом підприємства	23	20, 66, 65, 24	20 000
Списання здійснених витрат на обслуговування та ремонт основних засобів виробничого призначення	23, 91	23	14 500
Списання здійснених витрат на обслуговування та ремонт основних засобів загальногосподарського призначення	92	23	2500
Списання здійснених витрат на обслуговування та ремонт основних засобів, що забезпечують збут	93	23	1700

Проте, відповідно до п. 14 П(С)БО 7 первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта. Ці витрати накопичуються по дебету одного із субрахунків рахунку 15 «Капітальні інвестиції», для зручності відображення витрат на поліпшення у товаристві відкривають окремий субрахунок 154 «Поліпшення основних засобів», а по завершенню поліпшення списують з кредиту цього рахунку в дебет відповідного субрахунку рахунку 10 «Основні засоби». Витрати на ремонт, здійснюваний для підтримки об'єкта основних засобів у робочому стані, й одержання з самого початку певної суми економічних вигід від проведення ремонту, відображаються за дебетом рахунку 23 «Виробництво» або рахунків класу 9 «Витрати діяльності» [3]. Питання відображення в обліку витрат на ремонти та поліпшення основних засобів є достатньо складним і багатогранним, а тому потребує подальшого наукового дослідження.

Список використаних джерел:

1. Марущак Д. Документальне оформлення ремонтів та поліпшення ОЗ / Д. Марущак // Дебет-Кредит. – 2012. –. № 21. – С. 24 – 29.

2. Мельник Е.Г. Поліпшення основних засобів: організаційно-методичні аспекти бухгалтерського обліку / Е.Г. Мельник // Вісник Житомирського державного технологічного уні- 129.– С. 127– №3(61). – 2012. –верситету: Економічні науки.

3. Павлова Г. Є. Фінансовий облік активів аграрних підприємств : [навч. посіб.] / Г. Є. Павлова, О. В. Чернецька. – Донецьк : Юго-Восток, 2012. – 393 с.

4. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу http://zakon2.rada.gov.ua.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» № 92 від 27 квіт. 2000 р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua.

З М І С Т

стор.

Єланська Жанна Юріївна

ШЛЯХИ І РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 24

Єрмакова Дарина Василівна

АНАЛІЗ ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА 26

Калімбет Олег Олександрович, Олійник Владислав Валерійович

КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА 28

Калініченко Олександр Володимирович

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЕНЕРГЕТИЧНИМИ РЕСУРСАМИ 30

Кривець Юрій Миколайович

НЕОБХІДНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ АГРОФОРМУВАНЬ В УКРАЇНІ 33

Кучер Леся Юріївна

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ НА РИНКУ ГРЕЧКИ – QUID PRODEST? 34

Лесюк Альона Станіславівна

ОЦІНКА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ 37

Лісковець Сергій Валерійович

КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ КОНТРОЛІНГУ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 39

Литвин Анна Михайлівна

ЛІКВІДНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ 41

Мещеряков Володимир Євгенійович, Ткаченко Анастасія Андріївна

ПОСТАЧАЛЬНИКИ ТА СПОЖИВАЧІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ 43

Миколенко Інна Григорівна, Пасько Дарина Володимирівна

АНАЛІЗ ЗБИТКОВОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ 45

Остапенко Ольга Миколаївна, Довженко Інна Сергіївна

ФОРМИ РЕАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ 47

Парубок Наталія Василівна

ВПЛИВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ 48

Пеньковський Сергій Валентинович

СОЦІАЛЬНІ ЗАСАДИ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 50

Перетятько Тетяна Миколаївна

ШЛЯХИ ПРИСКОРЕННЯ ОБЕРТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ 52

Петренко Наталія Олександрівна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД РЕГІОНАЛЬНОГО СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ 54

Постол Анатолій Анатолійович

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПЕРЕВАГ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ 56

Родик Ростислав Валерійович

ІННОВАЦІЙНІ РЕСУРСИ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПІДПРИЄМСТВ 58

Співак Ірина Олександрівна

АНАЛІЗ БЕЗЗБИТКОВОГО ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ 60

Тютюнник Марина Сергіївна

АНАЛІЗ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО РИЗИКУ 62

Шамрай Вікторія Геннадіївна

ЗОВНІШНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ 64

Швед Діана Олегівна

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ 66

Яковенко Вікторія Русланівна

ШЛЯХИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ 68

Яковенко Марина Володимирівна

АНАЛІЗ ЯКОСТІ ТОВАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ: ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ 70

Ярош Андрій Геннадійович, Литвиненко Яна Володимирівна

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ 72

Яценко Ігор Миколайович

ВИКЛИКИ ТА ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 74

СЕКЦІЯ 2

«СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА» 76

Березній Юлія Володимирівна

ЕКОНОМІЧНІ ПОТРЕБИ: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ОЦІНКИ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА 77

Литвин Олександр Юрійович

НЕРУХОМІСТЬ ЯК ЗАХИСТ ЗАОЩАДЖЕНЬ ВІД ЗНЕЦІНЕННЯ 78

Одновол Богдана Леонідівна

НЕОБХІДНІСТЬ ТА РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ 80

Пальщиков Владислав Юрійович

БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЯВИЩЕ 83

Пилипенко Катерина Анатоліївна

ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ТА РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА 84

Полятикін Сергій Олександрович

ДИВЕРСИФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА 87

Яременко Аліна Сергіївна

ІНФЛЯЦІЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ 89

СЕКЦІЯ 3

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ» 91

Андрущенко Марина Юріївна
РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «ЗАРОБІТНА ПЛАТА» І «ОПЛАТА ПРАЦІ» 92

Безверхий Костянтин Вікторович

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ 94

Бендас Юлія Олександрівна, Скрипніченко Лілія Валеріївна
ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПРИДБАННЯ ТА СТВОРЕННЯ ТОРГОВОЇ МАРКИ 97

Васюха Алла Миколаївна

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА 99

Гаврюшенко Наталія Михайлівна

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 101

Ганночка Тетяна Валеріївна, Левченко Зоя Михайлівна

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ 103

Гаркуша Сергій Анатолійович

ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ 105

Горобець Дар'я Сергіївна

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ 107

Горошко Анна Олегівна

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ЗІ СТРАХУВАННЯ 109

Грибовська Юлія Миколаївна

ОБЛІК РЕМОНТІВ І ПОЛІПШЕНЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 111

Грибовська Юлія Миколаївна

ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ 113

Губарьова Світлана Сергіївна

ОБЛІК МАЙНА У ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИНАХ 116

Дмитренко Сергій Вікторович

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ АНАЛІЗУ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 118

Єрмолаєва Марина Валентинівна, Ферманюк Анна Володимирівна

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА У ФІНАНСОВОМУ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ 120

Жадан Юлія Анатоліївна, Хлус Вікторія Олександрівна

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 122

Івченко Лариса Вікторівна

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ 124

Кадацька Алла Миколаївна

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ 126

Карпенко Ніна Григорівна, Минько Максим Олександрович

СУТНІСТЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ 128

Карпенко Ніна Григорівна, Нос Любов Дмитрівна

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ 130

Кіріліна Марина Олександрівна

РОЗРОБКА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ЩОДО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 132

Кісільова Марина Миколаївна

НЕОБОРОТНІ АКТИВИ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ТА ОБЛІКУ 134

Коачер Алевтина Юріївна

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ В УКРАЇНІ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТИ 136

Кононенко Жанна Андріївна, Коряченко Владислав Сергійович

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ 138

Кононенко Жанна Андріївна, Михайленко Іван Валентинович

БАНКІВСЬКА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ СУБ'ЄКТАМИ ГРОШОВОГО РИНКУ 140

Корінь Юлія Миколаївна

СУТНІСТЬ ТА ОЦІНКА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПРИ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЯХ 142

Кравець Яна Олексіївна

ДОХОДИ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 145

Кузмінський В'ячеслав В'ячеславович, Грибовська Юлія Миколаївна

ЗАВДАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ 147

Кухта Катерина Олексіївна

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ В КОНТЕКСТІ НОВАЦІЙ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ 149

Левченко Зоя Михайлівна, Коваленко Оксана Анатоліївна

ОБЛІК ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ-СУМІСНИКІВ 151

Левченко Зоя Михайлівна, Фесечко Тетяна Миколаївна

ОРГАНІЗАЦІЯ АВАНСУВАННЯ ЗАКОРДОННОГО ВІДРЯДЖЕННЯ 153

Левченко Зоя Михайлівна, Шапошник Ніна Сергіївна

ВИЗНАННЯ ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ У ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ 156

Левченко Зоя Михайлівна, Хоменко Тетяна Михайлівна

СКЛАДАННЯ ПОДАТКОВОЇ НАКЛАДНОЇ ПРИ НАДАННІ ПОСЛУГ 158

Лега Ольга Василівна, Грішненко Ірина Вікторівна

НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ: ОЦІНКА, ОБЛІК, ДОКУМЕНТУВАННЯ 160

Лега Ольга Василівна, Кириченко Владислав Павлович

ОРГАНІЗАЦІЯ СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА 162

Лега Ольга Василівна, Козачок Катерина В'ячеславівна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ 164

Луненко Олександра Валентинівна, Дугар Тетяна Євгеніївна

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ 166

Мошковська Олена Анатоліївна

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ КОМПАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ СТАНУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ 169

Нездойминога Олена Євгеніївна

ЗАСТОСУВАННЯ НОВОГО ПЛАНУ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ 171

Оніпко Світлана Анатоліївна

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ НАДХОДЖЕННЯ ЗЕРНА 173

Остапенко Тетяна Миколаївна, Баклицька Марина Романівна

ОБЛІК ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН І НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ 175

Остапенко Тетяна Миколаївна, Заліська Лідія Володимирівна

ОБЛІК ВИТРАТ ЗІ СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ 177

Остапенко Тетяна Миколаївна, Коршак Олеся Віталіївна

ОБЛІК ВИТРАТ НА ЗБУТ У ЧАСТИНІ ПЕЧАТНО-ШТЕМПЕЛЬНОЇ ПРОДУКЦІЇ 178

Пєстєрєва Олена Юріївна

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА П(С)БО 9 «ЗАПАСИ» ТА МСБО 2 «ЗАПАСИ» 180

Пилипенко Катерина Анатоліївна, Дідик Олександра Ігорівна

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СУТНОСТІ, СКЛАДУ ТА ОЦІНКА КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ 182

Пилипенко Катерина Анатоліївна, Коляка Анжела Анатоліївна

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ 185

Писаренко В'ячеслав Петрович, Карабаза Аліна Анатоліївна

ФОРМУВАННЯ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ: ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ 187

Полятикіна Лариса Іванівна, Новикова Світлана Володимирівна

ОБЛІК І АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 190

Пономаренко Оксана Григорівна, Горобець Катерина Іванівна

ВИДОВЕ РОЗМЕЖУВАННЯ МАЛОЦІННИХ АКТИВІВ У ОБЛІКУ 192

Романченко Юлія Олександрівна, Глеба Олег Юрійович

ОБЛІКОВО-АУДИТОРСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ 194

Романченко Юлія Олександрівна, Костюченко Юлія Анатоліївна

ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК: СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ СПЛАТИ ТА ШТРАФНІ САНКЦІЇ 196

Романченко Юлія Олександрівна, Лобатенко Максим Геннадійович

МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ 197

Романченко Юлія Олександрівна, Полев Владислав Вікторович

ОЦІНКА ТА ВИЗНАННЯ ЗАПАСІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ 199

Скрипник Галина Миколаївна

СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ В ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА МСБО 16 ТА П(С)БО 7 201

Скубій Владислав Олександрович, Мокієнко Тетяна Володимирівна

ЗАВДАННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ДІЯЛЬНОСТІ 203

Славкова Олена Павлівна, Глушаченко Анатолій Іванович

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ НЕРОЗПОДІЛЕНОГО ПРИБУТКУ 205

Стеценко Ілона

АМОРТИЗАЦІЙНІ ВІДРАХУВАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА 207

Стиценко Аліна Миколаївна, Яловега Людмила Василівна

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТВАРИННИЦТВА 208

Ткаченко Алла Олексіївна

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ЗАПАСІВ ПРИ ВИБУТТІ 211

Тютюнник Ірина Юріївна

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 213

Тютюнник Світлана Василівна, Шимко Олександр Миколайович

ФАКТОРИ ЗМІНИ ОБОРОТНОСТІ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ 215

Тютюнник Юрій Михайлович

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ 217

Удовиченко Аліна Володимирівна, Яловега Людмила Василівна

БАЛАНС **:** СУТНІСТЬ ТА ВИМОГИ СКЛАДАННЯ 219

Ходаківська Лілія Олександрівна

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ 221

Хожій Віталій Олександрович, Ходаківська Лілія Олександрівна

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ПРОЦЕСУ ДОКУМЕНТУВАННЯ ВИРОЩУВАННЯ КУКУРУДЗИ 223

Ходаківський Євгеній Сергійович

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 225

Ходіс Аліна Володимирів, Дугар Тетяна Євгеніївна
СТАН БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 227

Хорошко Анатолій Анатолійович, Дугар Тетяна Євгеніївна

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ ПІДПРИЄМСТВА 230

Черненко Ксенія Володимирівна

УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА З ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ 233

Чуб Юлія Володимирівна

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ 235

Чухнова Наталія Володимирівна

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ 237

Шафорост Галина Федорівна

ДОХОДИ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ У СВІТЛІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ 238

Шовкопляс Анна Юріївна
ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА 240

Шутько Володимир Петрович

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАР-СЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ 243

Яловега Людмила Василівна, Баклицька Марина Романівна

ОБЛІК ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА 245

Яловега Людмила Василівна, Бган Владислав Анатолійович

ОСОБЛИВОСТІ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 247

Яловега Людмила Василівна, Киценко Ольга Романівна

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ 249

Яловега Людмила Василівна, Лисяк Яна Іванівна

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ РОСЛИННИЦТВА 251

Яловега Людмила Василівна, Таран Оксана Леонідівна

БЮДЖЕТУВАННЯ І КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ 253

Яловега Людмила Василівна, Чекрізова Єлизавета Сергіївна

БАГАТОРІЧНІ НАСАДЖЕНННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ 255

Плаксієнко Валерій Якович, Сокіл Валерія Олександрівна

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ В РОСЛИННИЦТВІ 257

СЕКЦІЯ 4

«ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ» 259

Гринь Валентина Іванівна, Попенко Юлія Олександрівна,

Кириченко Владислава Олександрівна

РОБОЧІ ДОКУМЕНТИ АУДИТОРА : ВИМОГИ ТА СУТНІСТЬ 260

Бойко Оксана Сергіївна

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ 262

Дзюбич Євген Юрійович, Мокієнко Тетяна Володимирівна

АУДИТ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ : ЗМІСТ ТА ЗАВДАННЯ 264

Калюжна Яна Романівна, Лук'янчук Анжела Леонідівна

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ 266

Криворучко Тетяна Сергіївна, Попович Яніна Сергіївна

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ 269

Кудряшова Тетяна Сергіївна, Борідка Каріна Анатоліївна

МЕТОДИКА АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ 271

Литвиненко Валентина Романівна, Бабенко Лілія Сергіївна

ШТРАФНІ САНКЦІЇ ЗА ПОРУШЕННЯ В ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ 274

Момот Ірина Олегівна

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ 276

Пелих Вікторія Сергіївна, Фисун Анна Володимирівна
ПОДАТКОВИЙ АУДИТ - ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ 278

Риженко Валерія Вікторівна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА 280

Шило Анна Володимирівна, Гринь Валентина Іванівна

АУДИТ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ 282

СЕКЦІЯ 5

«ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ» 286

Артеменко Олександр Юрійович, Капаєва Людмила Миколаївна

АНАЛІЗ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ 287

Ахмедова Захра Закарійя кизи

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 289

Балабуха Дар'я Сергіївна

СПОСОБИ ТА МЕХАНІЗМИ ВРАХУВАННЯ ВЕКСЕЛІВ У ВЗАЄМОВІДНОСИНАХ ПОЗИЧАЛЬНИКА І БАНКУ 291

Барановська Наталія Іванівна

ПРИНЦИПИ НАУКОВОГО ПІДХОДУ ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ВНУТРІШНЬОЇ СУТНОСТІ І СУСПІЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ 293

Безкровний Олександр Валентинович, Коваленко Владислав Олександрович, Рогова Аліна Сергіївна

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ: СУТНІСТЬ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 296

Березницький Євгеній Вікторович, Койнаш Альона Павлівна,

Шендрик Анна Анатоліївна

ФОРМУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ЗРОСТАННЯ ЙОГО ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ 298

Борисова Ірина Сергіївна, Савельєва Анна Олегівна

ЛІКВІДНІСТЬ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: ЗМІСТ ТА ЗНАЧЕННЯ 301

Бражник Людмила Василівна

БОРГОВА ПОЛІТИКА ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 302

Бублик Марина Костянтинівна, Борисова Ірина Сергіївна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПОЗИКОВИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ 304

Гришина Вікторія Іванівна, Борисова Ірина Сергіївна

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ 306

Краснікова Оксана Миколаївна

НЕОБХІДНІСТЬ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ МИТНИХ ОРГАНІВ 308

Мауер Діана Романівна

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСІВ ЯК СУСПІЛЬНОГО ЯВИЩА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ВІД ІСТОРІЇ ДО СЬОГОДЕННЯ 309

Миколенко Інна Григорівна, Герасименко Ольга Григорівна

СТАТИСТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ 311

Остапенко Ольга Миколаївна, Мощіль Олег Сергійович

ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ 313

Павліга Аліна Сергіївна

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ 314

Перфілов Олег Вадимович, Снітчук Дмитро Володимирович

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ГРОШОВОГО ПОТОКУ ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМ ЙОГО РОЗРАХУНКУ 316

Подаков Євген Сергійович

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ З УРАХУВАННЯМ ЗМІН В ПОДАТКОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ 318

Реута Юрій Володимирович

НЕОБХІДНІСТЬ АДАПТАЦІЇ МОДЕЛЕЙ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ДО УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ 320

Собчишин Віталій Миколайович, Матвієнко Олена Олександрівна

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА 321

Троян Мирослава Сергіївна, Капаєва Людмила Миколаївна

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА 324

Удовіченко Максим Олександрович, Лисенко Володимир Вікторович, Горбатенко Аліна Олегівна

ОЦІНКА АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ НИМИ 326

Черниш Максим Романович

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ 328

СЕКЦІЯ 6
«МАРКЕТИНГ : ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ» 331

Дзьобан Олена Володимирівна, Лишенко Маргарита Олександрівна

НАПРЯМКИ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ ПРИ АНАЛІЗІ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА 332

Жайворонок Лідія Володимирівна

СКЛАДОВІ ТА ПРИНЦИПИ МАРКЕТИНГОВОЇ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ 334

Корітько Дар'я Сеогіївна, Некрасенко Лариса Анатоліївна

РОЛЬ МАРКЕТИНГУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БІЗНЕСУ КОМПАНІЇ 337

Кірган Олександр Сергійович

ФОРВАРДНІ КОНТРАКТИ НА ТОВАРНИХ БІРЖАХ 339

Лишенко Маргарита Олександрівна

ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ ЗЕРНА 341

Резнік Надія Петрівна

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ФІЗИЧНИХ ТА Ф'ЮЧЕРСНИХ РИНКІВ 343

Рубан Юрій Володимирович

ЦІНОВИЙ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ 345

Симоненко Євген Олександрович, Лишенко Маргарита Олександрівна

СКЛАДОВІ КОМПЛЕКСУ МАРКЕТИНГУ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА 348

Слободяник Анна Миколаївна

ФОРВАРДНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА Ф'ЮЧЕРСНИХ РИНКАХ 350

СЕКЦІЯ 7
«СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ» 353

Дорофєєв Олександр Вікторович, Бойко Оксана Сергіївна

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ 354

Дорофєєв Олександр Вікторович, Момот Ірина Олегівна

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ 356

Кійко Сергій Іванович

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ 358

Нікітенко Лілія Владиславівна

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 360

Чепурко Олена Вікторівна, Дорофєєв Олександр Вікторович

ЗАХОДИ ПОЛІПШЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПРАЦІ 362

Чигрин Яна Володимирівна
УПРАВЛІНСЬКІ МОДЕЛІ В СУЧАСНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ 364

СЕКЦІЯ 5.

ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ.

Сосницький Віктор Петрович
УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ 365

СЕКЦІЯ 3.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ 367

Лисенко Б. Р., Мокієнко Тетяна Володимирівна, Прийдак Тетяна Борисівна
РЕМОНТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА 367

ЗМІСТ 370

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

М А Т Е Р І А Л И

ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції

«ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ»

26 жовтня 2017 року

Підп. до друку 26.10.2017 р.
Формат 60х90 1/16. Папір офсетний (білий 70-80 г/м^2).
Ум. друк. арк. 23,5. Обл.-вид. арк. 13,8.
Тираж 200 пр. Гарнітура Times New Roman Cyr.

Редакційно-видавничий відділ Полтавської державної аграрної академії
Свідоцтво субєкта видавничої справи ДК № 2174 від 26.04.2005 р.
Адреса: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3